M.S. en 4.º bien tratado con 222 hojas.

De Medicina.

Rotulata

De medicina manuscripto.

IN FEN. PRI
MAM PRIMS
à D. D. D. Soria
anno Dñi. 15=
98.

IN PROEMIU

In pemio operis pponit causas qq adduct hoc opus coposuit sicut Gal. fecit 7. meth. c. 1. Dein sigillatim pponit ea quæ in singulis libris ẽ traditur. Ad calcem pemij pponit sniã quãdã valde dificilem, q̃ sic hẽt qd sup additũ ẽ incophensibile ẽ & multis modis explicari põt. 1 mõ dicendũ ẽ de singularibꝰ ad q̃ rrio medicus dẽt dẽcendere cũ sit artifex operatiuꝯ & cũ sint infinita incomphensibilia. 2º explicari põt de habitu practi-co q̃ n ẽ docibilis, sᵭ assuscibilis ut Turisanꝰ ait, regnt n. Medicus duplicem hitum alrum speculatiuũ quẽ acqrit ex cognit. Theorematũ vrlium & aliũ pacticũ quo recte & expedite operatr, & istum contrahit ex frequenti exercitatione & ægroti in expectat. speculatiuum actũ uocat Gale. Methodi 6. c. Methodũ uº posteriorem uocat exper-imtũ. Cum igr iste habitus practicus n acqratr ex oris nec ex pceptoris doctrina, ideo recte dicitr de eo inlligendam ee sniam. 3º inlligi põt de ea artis p. quæ nec scientifice nec certa cognitione cophenditur

sed sola coniectura. V. uti est affectuum cognitio ut Galen.
inquit lib. de plenitudine cap. ult. Et lib. 2. secundum locos
cap. 1. §. de his quae Archigenes ad primam dictionem cons-
cribit. Cum inquit, artis coniectura in affectuum cognit-
ione consistit quae doctrina non de morbis externis est in-
telligenda: Nam hi euidenter sensibus deprehenduntur, sed de
internis, qui non oculis, nec tactu, sed sola ratione cognoscuntur
ut Hippocr. ait in lib. de arte ante finem. Et ex inter-
nis morbis sola pleuritidis et dysenteria certis notis de-
prehenduntur, ut adnotauit Gal. lib. 12 Methodi cap.
10. in fin. Propterea remediorum quantitas mensura uirtutis
et magnitudinis morbi coniectura deprehendantur ut adno-
tauit Galen. lib. de sanguinis missione c. 2. et lib. 3. meth-
odi. Primo ad Glauconem 1° cap. 1. Et cap. 7. in
fin. Pariter etiam deprehenditur coniectura occasio Et
oportunitas agendi ut 1°. ad Glauconem Galenus ad-
uertit. Nec minus etiam coniectura deprehenditur pro-
prietas indiuidui, quam medicus debet agnoscere ut
insinuauit Hippocr. lib. 1. Epidemiorum sectione 3a
1° Et Galen. 1° ad Glauconem 1°. Et Valde
dificile est ipsum cognoscere: Nisi ex frequenti
Et communicatione Et exercitatione in artis
operibus. Non enim alia ratione possunt agnos
cit Galeno authore lib. 2. secundum locos
primo cap. Et 2. §. Ideo Galenus lib. 3.

Fen. 1a. lib. 1.

27. ideo Gal. lib. 3. meth. c. 7. magni facit illius cognitionem in c. 31 [illegible] [illegible] est [illegible] hac coniecturis media cognitio inter omnimodam scientiam et ignorantiam ut Gal. inquit lib. 2. de locis affectis [illegible] ante finem [illegible] aut [illegible] ad veritatem attingit eod. Gal. [illegible] aphorismorum
12 [illegible] ideo Cels. lib. 2. c. 6. dicebat artem coniecturalem [illegible] sapis respondeat aliquid fallat [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quam ad aliam inquirendam [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] de re dict. 27.
[illegible] medicinam [illegible] Medicum [illegible]
[illegible] ad eadem medicam [illegible] didicerit
et in eo diligenter [illegible]

Caput [illegible]

In isto cap. exponit [illegible] Medicinae defin. et divisionem Hip.

In 1.o lib.

Defin.o Medicinae

lib. de Flatib.s in p.o dicit Medicinam esse [illegible]
[illegible] in lib. de arte post primum dicit Medi-
cinam esse quae morbos tollere [illegible] egris [illegible] re-
[illegible] [illegible] [illegible] liberare [illegible] p-
cipit [illegible] Averroes [illegible] 1.o cap. 6 lib.
Colliget 1.o cap. dicit Medicinam esse artem [illegible]
[illegible] sanitans coniecturabiliter [illegible] morbo [illegible]
bricam [illegible] Avic. hoc loco [illegible] definitio [illegible]
[illegible] optima [illegible]
[illegible]
subiectum et finem Medicinae [illegible]
et [illegible] ab aliis [illegible]
[illegible] natur [illegible] subiectum [illegible]
qua [illegible] sanitans [illegible] Medi-
cinae [illegible]
Nam medicina in [illegible]
sanari [illegible]
[illegible] Avic. [illegible]
e G. lib. de sanit. [illegible]
[illegible] lib. de [illegible]
agere de sanit. et [illegible]
[illegible]
[illegible]
statim incipit Medicus [illegible]

Hac doctrina [illegible] dificult. quia [illegible] Medi-
cina sit ead. cum phia. natur. [illegible]
[illegible] quia medicina [illegible] de [illegible] de [illegible] virt.

de cael. et mundi [illegible], de [illegible] de somno et
vigilia, de iuventute et senectute, quamplurib. aliis [illegible]
phys. nalis [illegible] mult. libris. Aristoteles
de [illegible] anatomicas, n. minus agit Medicus q. phus. nam [illegible]
[illegible]
[illegible] Aristot. lib. 8. de hystoriis [illegible] agit de morbis mul-
[illegible] [illegible] n. ubi desinit phus
incipit Medicus, et easd. res pertractant. Respondeo.
Respondeo vere Medicinam [illegible] a phia
nali, et [illegible] Nam [illegible] perite [illegible] phia
nalis [illegible] humanum et [illegible] qua sanari
de [illegible] pot. [illegible] ut nale [illegible]
est, nam sanus [illegible] [illegible]
Meth. c. 12. [illegible] Capit [illegible]
Aristot. [illegible] Medicus [illegible] considerare corpus humanum
naturam [illegible] Hip. lib. de [illegible]
[illegible] Medicina [illegible] peculias a
natura, [illegible] Medicina [illegible] et [illegible]
n. potest [illegible] [illegible] act.
a q. [illegible] pariter [illegible] nale potest corrigere som-
num et vigiliam, nisi eorum nales [illegible] causas cognoscat, unde constat
medicinam n. posse addisci, [illegible] et sine philosophi-
cis rationibus [illegible]
Quando [illegible] Medicus [illegible] pertinent
[illegible] eas [illegible] causas [illegible] et q.
[illegible] facit ut Medicus [illegible] phus, ut Aristot. [illegible] c. 2. in
fin. dicit cum affirmat q. in disput. nali Medicus sic se

debent habere [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] sic [illegible] Phus
[illegible] ad medicinam pertinent [illegible] [illegible] [illegible] ut
Medicus [illegible] [illegible] medicinae [illegible] [illegible]
Qualis prima [illegible]

Quaelis sit finis Medicinae

Finis Medicinae [illegible] multiplex [illegible] [illegible] ex
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
Sanitas est ut ipse ostendit lib. de sanit. ad Thrasybulum [illegible]
[illegible] lib. 1 [illegible] Nam illis [illegible] [illegible]
sunt in medicina et [illegible] in [illegible] [illegible] ope-
ratio Medici modo nil impediat [illegible] officium medici recte cu-
rare [illegible] curat, educere [illegible] possibile est [illegible]
[illegible] ex arte curent [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible]
Mechanica ad [illegible] [illegible] Cancer [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] sanari [illegible] quartanus recte
curent Nam [illegible] [illegible] [illegible] impediat [illegible] medicina [illegible]
Semper [illegible] finem [illegible] [illegible] scopum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
suo fine [illegible] ex [illegible] medicinae [illegible] [illegible]
[illegible] lib. de sanit. [illegible] [illegible] recte intellectae [illegible]

Utrum Medicina sit scientia

Quaestio prima

An Medicina sit scientia, v. ars [illegible] [illegible]
[illegible] lib. [illegible] [illegible] [illegible] v. aph.
[illegible] affirmat, [illegible] [illegible] in arte Medica
[illegible] lib. de arte [illegible] [illegible] scientiam esse affirmat
c. 2. [illegible]

magna hec difficultas, cum scientia et ars sint habitus intellectus distincti ut constat 6. Ethic. 6. et 7. cap. dicitur in arte medica dicit Medicina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficultas quia Medicina nullo modo [illegible] [illegible] [illegible] ars [illegible] est in [illegible] [illegible] [illegible] ut ars circa [illegible] [illegible] singularia versatur et versatur circa ea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temporis ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Medicina [illegible] quomodo se habet.

Huic difficultati respondet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Ut enim difficultas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberales [illegible] [illegible] [illegible] speculativi habitus [illegible] [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operabilis [illegible] [illegible] Medicina [illegible] [illegible] habitus speculativus [illegible] [illegible] [illegible] dirigit ad operandum [illegible] [illegible] scientia et ars [illegible] notanda est ut in isto [illegible] intellectus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] credit Medicina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] res sub ratione medicine consequitur [illegible] intellectus speculativus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia est, quatenus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in intellectu speculativo [illegible] [illegible] intellectu practico habitus [illegible] operativus [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] speculativa [illegible] practica [illegible] fine distinguuntur, [illegible] scientia speculativa [illegible] [illegible] practica quatenus [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguit autem a scientia [illegible] [illegible] [illegible] mechanica [illegible] speculativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] §. Sicut [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] practicam non esse intellectivam [illegible] operandi [illegible] [illegible] [illegible] operandi [illegible] [illegible]

In § Sicut [illegible]
in Medicina

illustrata explicatione in inflamat. [illegible] doctrinam v. simpl.
[illegible] casus ubi decet [illegible] inflamat.

q. et qualia, et quo temp. inflamat. evitant

[illegible] in incremento [illegible] cum repercutientibus
[illegible] ad reuulsionem debent [illegible] repercutientia in statu
[illegible] repercutientia, et reuulsiua aequaliter admisceri debere in fine
[illegible] applicanda [illegible] debeam [illegible] ex [illegible]
[illegible] in inflammationibus durum [illegible]
et quatenus haec doctrina [illegible] inflamationi repercutientia

in qq. casibus n' debeam. uti repercutientibus

[illegible] inflamationis [illegible] n' debemus uti repercutientibus [illegible]
[illegible] inflamatio e maligna, [illegible]
[illegible]
[illegible] n' debere [illegible]

et potius iuvari [illegible] retrocessis in p. princi pes, dicere quo fluxio

[illegible] recipiendo [illegible] medica
[illegible] ex
[illegible]
[illegible] repercutientia [illegible]
[illegible] inflamata e in [illegible]
[illegible] repercutientia [illegible]
[illegible]
[illegible] medica [illegible] sanguinis [illegible]
pleuritide [illegible] lib.
[illegible] uti repercutientibus
[illegible] repercutientia
[illegible] principem.
[illegible] principem [illegible]
Dicit [illegible] in [illegible]
[illegible] in qua

capitis dextrane in affectis inflamatoriis [illegible] hominibus
illis, nam curam sic reperimus ex his uicino repellere [illegible] ce=
rebrum. respondeo [illegible] semper cum [illegible] priscorum
[illegible] ut [illegible] ad cerebrum deferri [illegible]
[illegible] ad [illegible] morte, [illegible] solet
[illegible] per [illegible] medicamentum [illegible]
attingit [illegible] inflamationis [illegible]
sine exanges et exigua est fluxio q ab illis transmittitur ad
cerebrum et [illegible]

§. [illegible] est aliquis [illegible]
hac [illegible] adquirendum [illegible]
consignanda.

[illegible] in [illegible] dilucamenta [illegible]
affirmat [illegible] esse [illegible] immediate [illegible]
[illegible] huius [illegible] dicit
cum [illegible] homo limites naturae egreditur incidit in morbum.
[illegible] retinet naturam max. illis [illegible]
2 et lib. de sanguine ad Thrasibulum. [illegible]
[illegible] ait reperiri sanitatem in bono habitu [illegible] in
affectu, postque statim [illegible] esse in arte medica [illegible] post
[illegible] sanitatis [illegible] dispositionem [illegible] 2. de [illegible]
[illegible] ad [illegible] idem affir=
mat [illegible] Duabus
rationibus. 1. qr sanitas est moderatio seu aequalitas, morbus
[illegible] immoderatio et inaequalitas et inter moderatum, et immo-
deratum, aequale et inaequale non datur medium. 2. Morbus:

[illegible] [illegible] [illegible] ia [illegible] [illegible] q. n. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
n. [illegible] medi [illegible] neutra [illegible] q. [illegible] media [illegible]
nisi [illegible] aegritud. [illegible] e. [illegible] [illegible] Artes [illegible] q. [illegible]
c. 3. affirmat [illegible] [illegible] sanit. [illegible] aegrit. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ea aegrit. [illegible] dari media dis-
positio.
[illegible] [illegible] affirmat Galenus in arte [illegible] q. Medicina defini-
[illegible] esse scientia salubrium et insalubrium sed neutrorum.
[illegible] [illegible] med. dicit eam dispar.
[illegible] c. 6. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in cap.
q. ambiguas hec act. mediam [illegible] neutra ee [illegible]
[illegible] [illegible] de signis neutris [illegible] sicut signa [illegible] sana [illegible]
aegra [illegible] sanit. et aegrit. [illegible] ostendunt, [illegible] sic [illegible] signa [illegible]
neutra [illegible] mediam neutram [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] partibus artis medicae c. 1. docet Medici [illegible]
[illegible] sanos [illegible] conservare, morbos [illegible], corpora [illegible]
[illegible] [illegible], convalescentes [illegible] senes reficere [illegible]
[illegible] compendio sicut curatio aegris convenit reliqua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sanis, nec aegris [illegible] [illegible] [illegible]
corpore media et neutra [illegible] possunt [illegible]
Prato [illegible] s. de [illegible] c. 4. agens de disposit. [illegible]
[illegible] convalescentium cum Theophilo affirmat [illegible] [illegible]
nec aegritud. sed mediam dispositionem et confirmat hac [illegible]
ualida [illegible] [illegible] sanitate in aegritudine e. motus nam e. alte-
ratio ut Aristoteles ait 1° de generat. c. 4. sed motus n. fit de ex-

extremo ad extremum, nisi per medium cum successione fiat, quod [illegible] sa:
nit. et ægritud. medium [illegible] [illegible] experientia; nam [illegible] et
ægritud. possunt recipere magis et minus [illegible] [illegible] fiat
transitus a sanit. in ægritud. et omnino vere [illegible] mediam dispoem quod
neutram vocant.

Relictis variis aliorum sentent. notandum est quod neutrum, ut
Gal. docet in arte medica, tr. exemplis dr. uno modo quod [illegible] par:
ticipant sanit. et ægritud. in variis naturis hoc est in composit.
et in temperatura, vel in variis partibus. 2. Dr. neutrum quod nihil
participant sanitate et ægritud. et quod in uno temp. ægrotat in
altera valet. Postremo dr. neutrum per negat. extremorum, ita quam
ut nec sanum, nec ægrum dici possit sed mediam habeat dispoem.
de neutro in 1a. et 2a. accept. non est aliqua difficultas, nam sine
dubio est admittendum, de neutro in 3a. significat. controversia est quod
cui sic satisfaciendum est si sanitas et ægritudo in tota sua latitudine.
sumantur non reperitur disp. quod impediat transitus a sanit. et
ægritud. quod omnino vere latitudo sanitatis comprehendit sanit. in bo:
no habitu et in habitu et sanitatem in affectu. postquam statim seq.
morbosa dispositio et morbus quod sumitur late continet omnem dispoem
præter naturam quomodocunque act. lædat postquam immediate seq.
sanitas. si vero sanitas et morbus sumantur stricte tunc media dispositio
quod neutra dicitur est concedenda, nam tunc sanitas sola ea est quæ act.
integras et perfectas edit et facit et morbus sola dispositio præter
naturam est quæ act. lædit sensibiliter et per noxia magnitudines
inutiles sunt ad vitæ officia inter istas dispoes datur ea dispositio
qua act. non lædit sensibiliter sine lædit act. sensibiliter. [illegible] sunt

adhuc utiles sunt ad vitae officia et hoc vere neuro...

di qualit. e dispos. ... corporis q̄ sunt in-

temperata ... quovincunq. ... in ...

Ex qua doctrina facile pot. conciliari Gal. cu Avic. et

ad supposito neq. roes q̄ f. p. pria sunt adducta alig.

geludunt q̄ nat. ... et sanitatis in qualit. secundis ... q̄

suscipit magis et minus dicit ... et ... et

Ē solui ... qualitatis ... alterans ad reliquas ...

secundaria et consequentia ... q̄ alterant corpus in calidit.

et in frigidit. et aliis qualit. ... alteratio in sanit. et egri-

tud. ... qualit. ille bene y male disponunt et afficiunt ...

q̄ qualit. quae se sequunt. sic sunt pria et magis aut minus

suscipiant fieri pot. ut inter ipsa media dist. inveniat

Doctrina 2a. de elementis c. unicu.

Al Absoluta jam dispositione subiecti et def. medicinae q̄ tra-
didit Avic. in superioribus duobus cap. aggreditur iam in hoc
cap. tractare de rebus natalibus q̄ sunt necessariae ad corporis huma-
ni generat. conservat. et perfect. et aliorum, incipiens ab elementis
qm elementa sunt q̄ p. concurrunt ad cuiuscumq. mixti generat.
et ita merito hoc ordine agreditur Avic. elementa. Et ut clare
procedamus universu cap. in 4. p. dividit. in p. p. dif. elementi

defio elenti dicens elementa sunt corpora simplicia et p. p. corporis hu-
mani et aliorum q̄ in corpora diversorum generum dividi nequeunt
possunt ex quorum commixtione diversae spes generationum fiunt
definiunt et Arist. elementum lib. 5. metaph. c. 3. dicens elementum ē
ex quo aliud fit p. inexistentem indivisibile p. in aliud spem.

aut ut tradidit Galenus elementum est pars
minima corporis cuius est elementum.

Verum inter has dispositiones principaliter observat Aristoteles quae
exacte ex elementis, ac totam naturam elementi explicat. Dicit enim
elementa sunt corpora simplicia [illegible] excludendum a ratione elementi
materiam primam et formam quae ingrediuntur in mixti compositionem ac non sunt
corpora, et [illegible] Similiter [illegible] partes corporis
humani et aliorum. Ad excludendum a ratione elementi partes similares
componentes mixtum quae quidem non sunt prius in generatione mixti quam resol-
vuntur in elementa ut in partes [illegible]

[illegible] Triplex est compositio
[illegible] est totius ex totis partibus organicis. 2a est partium organicarum
ex similaribus. 3a partium similarium ex elementis. Galenus autem lib.
de differentiis morborum c. 3 addidit alias tres species compositionis scilicet
partium similarium ex sanguine et semine, sanguis et semen ex
elementis, elementa ex elementis, elementa ex materia et forma [illegible] illa posita
quae in corpore diversarum specierum dividi minime possunt excluditur a ratione
elementi mixtum, quoniam mixtum est divisibile in corpora diversarum specierum,
et formarum, quoniam totum mixtum dividitur in partes organicas, et partes organicae
in partes similares dividuntur quae quidem diversam formam et speciem obtinent
a toto. Elementum autem est divisibile in partes quantitativas eiusdem
eiusdem speciei ac formae [illegible] illam partem ex quorum commixtione diver-
sae species generationum fiunt, excluduntur a ratione elementi corpora cae-
lestia quae quidem concurrunt ad generationem mixti non tamen miscentur
secundum suas substantias sicut elementa. Ex quibus manet explicata tota
natura ac definitio elementi.

Pro exacta intelligentia elementorum dispositionis et ult. attendendum est
oriri diversas species mixtorum ex diversa mixtione elementorum
quae ex diversa mixtione necessario debere produci diversas dispositiones et
ad diversas dispositiones diversae formae substantiales.
Inprimis pro cap. q. Medici Theo credere debet Aristot.
summus Aristoteles qui de nomine elementorum de natura et significatione
pertinere ad Theologos quam ad Medicos. unde Arist. 1 coeli c. 2.
docet necessario esse quatuor corpora simplicia ex duabus speciebus motus
et ex 3 sphaera motus debere esse orbes caelestes quoniam inquit
motus l. est e medio l. ad medium l. circa medium. motus n. circa
medium convenit simpliciter et absolute ~~orbibus caelestibus~~ orbibus et respective sive cum respectu orbibus aliis corporibus sphaericis, sive
circularibus, motus n. ad medium convenit absolute et simpliciter et absque
respectu corporum gravissimo simpliciter et absolute quale est terra et
alteri corpori cum respectu, quale est aqua quoniam si in rerum natura
dari unum absolutum extensum a parte rei alterum respectivum necessario debet
dari, motus n. e medio, hoc est a centro ad circumferentiam
debet convenire simpliciter et absolute ac absque respectu corpori levissimo
quale est ignis et cum respectu alteri corpori, quale est aer ff
rationem absolute et respective, haec p. ratione et hoc discursu probat
Aristoteles esse 4 elementa et in 4. coeli c. 3. ex loco et fine dicto
eandem efficit rationem quia experientia constat terram esse locatam in loco
magis infimo ergo necessario debet dari aliud corpus quod occupet locum
sublimiorem, quale est ignis. Tunc sic dato sicca et frigida
ergo necessario debet dari alterum corpus ei oppositum quod sit calidum et humidum quale est aer quod si unum oppositum est in rerum natura aliud necessario

debet eẽ [illegible] ignis calidus et siccus, quo[nia]m [illegible] debet dari alterum corpus et [illegible] quod sit frigidum et humidum quale ẽ aqua [illegible] [illegible] ẽ [illegible] nisi [illegible] debet eẽ

[illegible] Cap. [illegible] terra ẽ corpus simplex [illegible] Avic.

locum naturalem et usum quem terra [illegible] mixtis, [illegible] quod terra ẽ corpus simplex [illegible] natis ẽs [illegible] mundi [illegible] manet quieta quod si ab illo removeatur [illegible] reddit ad illud [illegible] triplex est simplicitas [illegible] negat triplex simplicitas totam compositionem qualitatem [illegible] in [illegible] ma[teri]a in [illegible] 2.a ẽ negans divisibilitatem simpliciter et absolute [illegible] negans [illegible] [illegible] quod [illegible] reperitur in ma[teri]a [illegible] et [illegible] in ma[teri]a [illegible] [illegible] [illegible] simplicitatis [illegible] penes qualitatem simplicem et penes [illegible] quales reperiuntur in elementis et [illegible] duas. natura aut[em] terra ẽ quod sit frigida et sicca et gravis simpliciter et absolute, sicca in summo, frigida citra summum [illegible] et immobilis [illegible] se totam utilitas aut[em] terra in mixtione ẽ utilitas terræ in mixt[ione] qualis sit. quod [illegible] firmitudinem, et robur et consistentia et facit ut [illegible] et figuræ retineantur et atemperat exuberantem aquæ humiditatem. [illegible] inquit Avic. quod si aqua relinquatur sua naturæ [illegible] [illegible] frigida et sicca relinqui sua natura ẽ ut non permisceatur cum aliquo corpore, neque alteretur, quod et. de alijs elementis intelligendum ẽ.

Aqua aut[em] ẽ corpus simplex frigida et humida, frigida in summo, et humida citra summum et gravis cum respectu, et eius locus natis ẽ concava superficies terræ, et convexa aeris. juvat aut[em] in mixtis ad recipiendas [illegible] et fig[ura]s [illegible]. juvat et ad mixtionem pp eis humiditate [illegible] facit ut terra non sit in frigida

ab aliis; aer aut est corpus simplex humidum et calidum humidum in summum et calidum circa summum, et levis quod absolute et simpliciter cuius locus naturalis concava superficies ignis et convexa ignis iuvat aut in mixtis ad generationem mixtionum et effica ad alterationem et spirituum generationem +

Ignis aut est corpus simplex calidum et siccum, calidum in summo, et siccus circa summum et levis absolute et simpliciter cuius locus naturalis est concava superficies aeris convexa superficies lunae iuvat aut in mixtis ad perficiendam maiorem penetrationem quia ignis remittit subtiam et siccitatem et temperat et maxime aquae frigiditatem et in summa iuvat maxime ad constituendum opificem omnium nostrarum actionum, qualis est calor naturalis

In ultima parte capitis. §. Duo aut gravia etc. ponit Avicenna

gelem quandam diam inter elementa, dicens quod duo gravia plus iuvare ad generationem membrorum quia plus de materia praestant quam duo levia quoniam terra praestat maiorem firmitudinem et consistentiam aqua aut praestat maiorem unitatem et idonea ad alterationem valent duo aut levia ad spirituum generationem et ad alterationem per motum sua subtia et ad caliditatem quae est qualitas maxime activa et concludit et Avicenna caput dicens quod aia est quae movet et haec de ultima capitis ~

Quomodo Maneant elementa in mixtis venit.

maneant secundum suas proportiones subiatas an secundum suas

qualitates et virtutes. Quaestio 1a

Haec quaestio excitatur occasione definitionis elementi quam tradit Avicenna in 4o cap. in qua quod varia sunt opiniones 1a est Avicenna quae videtur asserere

Elementa debere manere in mixto formaliter et sim. propositiones substantiales quia inquit elementa sunt principia prima corporis humani et aliorum principia non actu sunt in eo cuius sunt principia. praeterea Aristoteles 1. physicorum ... 6. ad 4m. asserit Auicennam existimasse elementa manere in mixto formaliter, fundamentum autem huius opinionis est quod formae elementorum manent integrae in mixto, qualitates autem refractae ... non operantur in mixto ea efficacia qua in suis locis.

Praeterea ea sententia validissimis fulcitur rationibus primo est Aristoteles 5 met. c. 3. et 7. met. c. ult. dicit sic se habere elementa in ordine ad mixta sicut se habent literae in ordine ad syllabam, sed literae sunt actu in syllabis quia syllaba est aliud quam compositio et ordo coniunctio et ordo literarum ergo elementa actu et formaliter manent in mixto. Praeterea Aristoteles 1. de Gener. et corrupt. c. ult. agens de mixtione elementorum dicit elementa in mixto manere, neque alterum neque ambo corrumpi, ergo si non corrumpuntur actu manent. Praeterea pariter ibi inquit guttam aquae quantitate vini non permisceri quia corrumpitur aqua ergo elementa quae miscentur in mixtis non debent corrumpi. Item in fine cap. deffiniens mixtionem dicit Mixtio est mixtibilium alteratorum unio ergo si elementa corrumpuntur potius erit miscibilium corruptorum unio. Praeterea id. Aristoteles 2 de anima c. 4. dicit in plantis et alibi ignem et aquam non distrahi in uersa loca quia anima cohereret haec elementa. Tunc ... non distrahuntur quia actu manent, b. et in c. 5. dicebat Aristoteles quare sensus non percipiat ignem et terram et reliqua elementa siquidem ex ipsis componitur eius sensorium et respondet id accidere propter deffectum medii. Praeterea Aristoteles 1 caeli c. 2. dicit mixta moueri ab elemento

pdominante q. si pdominaret elementu in mixto actu maneret
in eo ac si in terra e Aui oppinio

Qo. sic arg. Materia prima dicit aptitud. ad oes formas qm nihil aliud est q pura pot. ad quamlibet formam
Ceterum ordine immediato dicit ad elementa, mediante uo ad mix-
ta qm n. pot recipere formas mixtorum absq formis elementorum.
si ergo elementa n. manent actu et forma in mixto, sequetur qd mat.
p.a recipiat formas mixtorum absq formis elementorum. sed hoc e
maxe absurdu. q. illud ex quo seqr.

3o. Ex his unumquodq constat in quod resoluitur sed mixta resoluuntur
in elementa actu q. actu constant ex elementis. Maior cum
conna pt. Minorem pbat Hip. lib. de natura humana sntia 14
qm pbat quatuor naturas qd e in ligni combustione conspicitur. Nam
lignum resoluitur in flam igneam fumosam et aeriam et aquam
et cinerem q e terra qd et conspicitur in infusionibus, decoctio.
et exceptionibus p quas p. ignis et aer separant a p.s aqueis et
aereis constabant.

minimem ex 4o. elementis stare qr pereunte hoc elementa redeunt ad suas

4. Sic arg. reperiuntur mixta ignea, aerea aquea et terrea in quibus unum pdominatur elementum, et uincit, q.
illud elementum necessr. actu debet manere in mixto, qm n. haec
contrariu a quo corrumpatur. Unde in lapide et in ferro reperi-
untur qualitates et dispositiones ria ad conseruat. terre, qm
b adest frigiditas, siccitas et densitas, q. b actu manet for-
ma terre, qd uis e insinuare Phus lib. 3. de elementis c. s.
qm inquit Sic e elementa in mixto sicut in uniuerso, sed in
uniuerso sunt actu et forma q. et in mixto.

5o. Sic arg. Mixtum conponitur ex elementis q actu manent

in illo qm si manerent requireret qd mixtu esset corpus simplex sicut est elementu qm non componeretur ex materia et forma. Prob. mixti compositio est relatio realis, g. debet fieri existentia actu extreme sed mixtu est actu qd est unu extremu g. elementa debent esse actu qd est alteru extremu. 6°. Elementa sunt partes componentes mixtu sed partes componentes totius actu sunt in ipso toto. g. elementa debent esse actu in mixto.

2a opinio aut ut hac g. est Averrois q lib. 3. celi com. 67. existimat elementoru formas manere in mixto refractas cum suis qualitatibus qm sicut elementoru qualitates q sunt propria eoru passiones ex mutua actione et passione remittuntur pariter eoru formae possunt remitti qm alias sequeretur posse manere formas absq suis proprijs passionibus qd sic probatur. Ead. est ratio q. ac totis sed elementoru qualitates possunt remitti sm partes g. possunt remitti sm totu ac proinde manebunt formae elementoru integrae absq suis proprijs passionibus qd est maxime absurdu g. nimis debent remitti elementorum formae in mixtione, sicut et propriae passiones eoru. Fundamentu aut huius opinionis est qd dicit et fingit Averroes. Non inquit n elementoru formam tenere mediu inter substantiam et accidens qm accedunt ad substantiam eo qd ex forma elementi unita materia resultat unu suppositu et hoc aliquid, accedunt aut ad accidens eo qd possunt intendi et remitti. Et inquit elementorum formas in mixto esse non inhaerere g et informatiue ut dispositiones ac ad introductionem formae mixti. 3a opinio fuit quorundam asserentium elementoru formas neq manere in mixto integras neq refractas sed solas manere quasdam proprietates substantiales quae correspondentes formis elementoru.

ut quidem neque eandem numerum, neque eandem ordinem, miscantur, quorum
quia ad formam mixti nil aliud est quam ordo et mixtio horum partium.
Alia autem est verior opinio Aristotelis ..., scilicet elementorum
qualitates et virtutes refractas tantum manere in mixto quoniam 2 de
partibus animalium ... Cum itaque triplex sit compositio. Una scilicet quae fit ex ea
quae ex primordiis conficitur, iis quae nonnulli elementa appellant, terram
dico, aquam, aerem, et ignem, sed melius fortasse dici potest ex
virtutibus confici elementorum his quidem non omnibus, idest non ex virtutibus elementorum
cum ea intensione qua insunt ipsis elementis hoc modo debet intelli-
gi illud ultimum verbum his quidem non omnibus et lib. 3. coeli c. 3. inquit in
carne ac ligno inest ignis potentia atque terra quod [...] non potest in-
terpretari quod potentia ignis et terra insint in mixto, sed quod ignis et
terra insint in mixto in potentia et 1º de Generatione et corruptione c. ult.
ubi de mixtione agens inquit et quoniam eorum quae sunt alia facultate
alia actu sunt fit ut quae in mixtione recipiuntur quodammodo
sint et non sint quibus verbis aperte docet Aristoteles tantum elementorum
manere virtutes in mixto et Galenus interpretans Aristotelem dicit 1º meth.
c. 2. Aristotelem tenere quod qualitates tantum manent in mixto elementorum
Praeterea ipse Galenus lib. de substantia naturalium facultatum, circa finem dicit
Utrum vero elementa maneant in mixto secundum substantiam, vel secundum qualitates
non esse cognitu necessarium, verum inquit non esse cognitu necessarium
probabilius quidem censeo temperamenta ex qualitatibus confici probabilius
vero in hoc loco aperte Galenus vult tantum manere elementorum qualitates
in mixto, quoniam si vellet manere et elementorum substantias diceret
confici temperamenta e substantiis et qualitatibus. Praeterea eandem sententiam
confirmat verum Aristoteles eodem 1º lib. de generatione et corruptione eodem c.
ult. dicens elementa manere in mixto sicuti corpus, ut candor

q. manentia in actu, neque corrumpuntur, sed salua manent eorum uires, et illud uerbum magis corrumpuntur, sic debet intelligi id est quod unum elementum non corrumpitur ab alio semper a propria, ita ut maneat in natura corrumpentis ut quando v.g. lignum corrumpitur ab igne semper permanet in natura ignis, sed quod omnia elementa corrumpuntur hoc est dicendum [illegible] ex [illegible] [illegible] attenuatur [illegible] ratione [illegible] tam exigua remanet quantitas et densitas cuiuscunque elementi ut sub illa exigua quantitate [illegible] elementi non possit [illegible] et hoc modo dominatur ab elemento.

Quarta huius opinionis ualidissima ratio: [illegible] sit [illegible] in profundo maris generantur pisces et lapides pretiosi et in medio terrae generantur metalla et alia mixta, sed ad generationem horum mixtorum debet descendere ignis quod elementum non manent forte in mixtis: Mediante ea communicatione, [illegible] ipsorum quando si descenderet extingueretur ab immensa aqua frigiditate et suffocaretur a magna terrae densitate: ergo elementa non manent forte in mixtis. Dico sic [illegible] [illegible] mixtis [illegible] conflatur unum supponitur et hoc [illegible] [illegible] [illegible], quando [illegible] illi qualitate et conditionem ut colligitur ex [illegible] libro de [illegible] [illegible]: sed si formae elementorum maneant in mixto, necessario deberent constituere 4or. suppositum distincta, ac proinde mixtum non esset unum per se sed per aggregationem ut cantus lapidum [illegible] [illegible], quando ex pluribus entibus in actu non fit unum per se, sed per aggregationem ut constat ex Arist. 7 lib. cap. [illegible] Metaphysicorum. Praeterea sequeretur quod [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] esset substantia sed accidens, quando quidquid [illegible] aduenit enti est accidens ut constat ex Arist. eisdem locis. Dico sic [illegible] si forma elementorum

manent in mixto, l. introducuntur in ead. p. materia, l. in
diviso, in ead. p. materia, l. [illegible] post
alteram non sit quod sequeretur penetratio dimensionum, sed disparitas
quaelibet forma elementi ad sui introductionem et conservationem exigit
determinatam quantitatem et diversas dispositiones ab aliis, repugnat
post alteram, quod hoc solum fit in formis subordinatis, ut in
vegetativa, sensitiva et intellectiva quae dispositiones unius formae
non repugnant dispositionibus introductionis alterius formae, sed
formae elementorum potius regrunt contrarias dispositiones ad suam in-
troductionem et conservationem quod non possunt in ead. materia introduci una
post alteram et quod remaneant [illegible] in diversis partibus materiae
[illegible] sequeretur quod mixtus [illegible], quod materia potest
dividi [illegible] quantitatis et diversa materia informata
diversa forma [illegible] locum debet obtinere, [illegible] mixtio
partium erit [illegible] compositionem [illegible] impossibilis.
Tertio sequeretur quod quaelibet pars materiae non esset mixta [illegible]
[illegible] sequela probatur quod pars materiae quae in-
formatur forma ignis [illegible] aliis formis elementorum [illegible] pars
illa [illegible] est mixta, sed [illegible] erit corpus simplex [illegible]
4°. Arg. [illegible] formae elementorum remanente in mixto sequeretur
quod deberent et [illegible] suis dispositionibus [illegible] sed hoc est maxime
absurdum [illegible] in forma lapidis reperitur
forma ignis [illegible] cum remisso calore et cum [illegible]
frigiditate [illegible] manebit
violenter. Ergo formae elementorum non manent in mixto.
His [illegible] suppositis Respondetur ad quaestionem [illegible] Dicatur conclusio sit 1a.

Neque formae elementorum manent in mixto integrae neque refractae neque omnino separatae substantiales. 2a conclusionis huius pars. Comprobatur ex quarti modo [illegible] Quaestio. Et quod non maneant refractae, seu remissae sic probatur, quia si taliter manerent sequeretur quod substantia non acquireretur in instanti sed in tempore ac per consequens substantia esset per se motus. Praeterea esset contra Aristotelem [illegible] c. 3. dicentem formas et essentias esse sicut numeros quae si aliquid addatur vel auferatur mutant speciem quare formae elementorum non possunt intendi vel remitti. Praeterea sequeretur quod una substantia esset magis substantia quam alia, quod esse est falsum quia substantia quaecumque illa sit non recipit magis et minus quoniam in quocumque genere illud quod est imperfectum et infimum non absolvitur a conditionibus quae insunt perfecto. Praeterea elementorum formae non possunt obtinere medium inter substantiam et accidens, quoniam medium inter duo contradictoria quoniam substantia esset non accidens et vice versa vel medium debet participare naturam cuiuscumque extremi sed formae elementorum nulla ratione participant naturam accidentis quare non possunt esse medium. Praeterea neque possunt dici medium per comparationem quia nihil commune habent cum accidenti. 3a conclusionis pars. sic probatur quia formae elementorum, vel sunt indivisibiles vel divisibiles, si sunt indivisibiles nullas obtinent partes si divisibiles debent dividi in partes eiusdem rationis et eiusdem gradus ut forma ignis cum gradu caloris et sic de reliquis quae non componunt ea illis entitatibus [illegible] perfectionibus substantialibus quia non eandem rationem, neque idem nomen merentur.

Dico 4o sic. Elementa manent virtualiter in mixto. Haec est triplex potest fieri sensus. 1us est quod mixtum facillime sustineat elementa ut possit illa producere ut sol v.g. dicitur continere omnia

sublunaria in pōa actiua, q̄ illa per [illegible] in hoc

sensu est [illegible] falsa, qm̄ elementa manentia actu in mixto [illegible]

[illegible] ex causa efficiens et materialis n̄ possunt [illegible] reperiri

effectus reperitur cum causa efficiente, et in eo instanti in quo

desinunt resultat effectus illis corruptionis, quidem est [illegible] elementa

* q̄ ipsa elementa sunt causa efficiens productionis elementorum ex mix-

to. 2. sensus est huius [illegible] qd elementa continentur in mixto

sicuti formae inferiores et subordinatae in forma superiori et magis

perfecta sicut v.g. vegetatiua et sensitiua in illis. et in hoc

sensu [illegible] est falsa, qa quamuis formae elementorum subordinantur

ad formas mixtorum n̄ tn̄ continentur in illis, qm̄ illud qd continetur

in superiori perfectiori modo contineri debet ut colligitur ex Arte 2°

de anima c. 3. sed virtutes elementorum continentur in mixto remissae et

refractae et modo imperfectiori quam in ipsis elementis in quo sensu

n̄ potest intelligi etc. 3us vero ultimus est qd virtutes elementorum manent in

mixto remissae et refractae et redactae ad quoddam medium ex

mutua eorum actione et passione et qm̄ qualitates elementorum sunt [illegible]

et eorum unaquaeque virtutes hoc modo maneant in mixto hac rōe dicimus elementa manere

virtualiter in mixto, et in hoc 3° sensu [illegible] est intelligenda et sic

intellecta comprobatur ab Arte 1° de partibus [illegible] et 3 1°

de Generatione ult. comprobatur a Gal. [illegible] de placitis cap. 4 ubi

agens de humoribus et de elementis dicit elementa n̄ manere in

mixto sicut humores qa humores manent in mixto actu, elementa

n̄ in pōa

Ad argumenta [illegible] in initio proposita. Respondendum est ad 1m.

Dm' e' Artem^m, uo lusse q^d sicut syllabae manent in lrs actu, sic et debere elenta in mixtis manere actu, s^d Artes uolait q^d sicut ex ordinand^o et coniunct^e lrarum unum cpositu' resultat, sic et ex commixtione elemtorum resultat unum suppum ita debet fieri solum comparatio in ord.^e ad compositi^o n' m' in ord.^e ad modu' extendi, s^t in v^o lib. celi. cap. ult. sic e' intellend^s neq alterum neq ambo corrumpantur, n' q^d corrumpantur, s^d q^d n' corrumpatur unu' ab alio ut a cōrio ita ut transeat in naam corrumpentis, s^d corrumpuntur oia elenta in mixtione et desinunt ee p^r commensurat^o et diuisem q^d sub exigua quantitate n' possunt conseruari cum fre s^t hoc 2° modo elenta corrumpuntur in mixtione s^t n' 1° ad illud de mixtione guttae aquae cum maxi^e uini quantit^e. dm' e' ad mixti generat^e semp pcedere elemtorum mixt^e s^t subsequi eorum corruptionem, et instans corruptionis elemtorum s^t instans generat^{is} mixti et ita prius fuit mixtio, et postea secuta fuit generatio, et mixtio e' mixtibilium alteratorum unio s^t postea corruptio et ad illud 2. de aia. cui dm' e' Artem referre Empedoclis doctrinam dicentis elenta manere in mixto sm' fres v, substas s^t qualit^s et accretionem n' fieri ab aia s^d ab igne, Artes aut' inquit n' solum accret^o fieri ab aia s^d poee aiam ipsam cohercere elenta ne distrahantur ad d'sa loca et in mixtione elenta n' distrahuntur ad d'sa loca s^d b desinunt ee s^t ad illud. c. 5. lib. 2 de aia. dm' e' p

elementa intelligere ... l. 2 ... eorundem qualitatibus et ad illud quod dicitur ...
e 2° quod mixta moventur ab elemento praedominante dicendum est quod
non debet intelligi quod mixtum movetur ab elemento praedominante sed a
virtute motiva illius elementi et hoc sufficit ut mixtum insequatur illius motum

Ad 2m argumentum respondetur quod si consideretur unio formae cum materia prima comparatur respicit materiam primam elementa et mixta
quando utrique immediate unitur. Verum si consideretur productio formae prius et facilius producuntur formae elementorum quam mixtorum prius
quam materia prima ante receptionem formae mixti debet recipere elementorum
formas facilius quando cum minoribus dispositionibus introducuntur formae elementorum
quam formae mixtorum. Verum quando formae mixtis introducuntur corrumpuntur formae elementares

Ad 3m argumentum dicendum est verum est unumquodque resolvi
in ea ex quibus componitur, sed ea quae componunt aliquando sunt actu,
aliquando vero potentia. Elementa vero sunt potentia in generatione mixti, et mixtum
resolvitur in elementa, quando ipsa elementa iterum adveniunt in dissolutione mixti suas formas ex materia mixti et iterum regenerantur generatione accidentali elementi ex materia mixti et in generatione accidentali causa universali generat vicem particularium

Ad 4m dicendum est inveniri mixta ignea terrea etc quando
in illis praedominatur illud elementum non solum in virtute alterativa, sed etiam in motiva et ad illud quod dicitur quod praedominans
elementum non habet contrarium a quo corrumpatur, ergo actu debet manere dicendum est cum Philosopho de elementis c. 9 quod elementa talia ne-

11

uenivnt ad mixtione, ut ex mutua act.e et pass. et commixtione redducant ad tam minimas quantit.es ut pro exiguitate quantit. forma elem. non possit conservari et ita per divisionem tam corrumpi elemento praedominanti, quam reliqua, et non est inconveniens quod maneant qualit.es elementorum in mixto, et virtutes absque suis formis dummodo non maneant in gradu intenso, quia hoc modo sunt earum pass.

Ad 5m dicimus Mixta non esse corpora simplicia quia per maam et formam continent virt.es qualit.es p.as et 2.as omnium 4or elementorum et per has continent alias qualit. et virt. 2as per diversum modum mixtionis ut sunt vires magnetis et succini et alias similes. Ad relatio quae est inter mixtum et elementa non est relatio realis, non enim est ex quo dependit inter actu et pot. componentes, sed relatio rationis quia unum extremum sine realia unum extremum etiam absque quod est ipsa elementa et sic elementa non manet in mixto. Ad 6m et ult.m arg.tum respondendum est elementa non esse compo.es componentes mixti sed primas et dispos.es ad mixti generat. et ideo non debent manere actu.

Utrum constituendum sit elementum ignis

Quaestio 2.a

Partem neg. non nulli huius quaestionis probant arg.to p.m desumitur ex Auctoritate Macrobij qui in somnio scipionis tenet non reperiri ignis elementum. Praeterea confirmatur ex Hip. qui lib. de flatibus asserit totum illud spatium quod est inter terram et caelum esse plenum aere. Item Ar.les 1 meteor. c. 3. in medio agens de igne inquit quod non est ignis, sed fervor et exuperantia caloris. 4.o

nrio geludin n dari ignis eleraum. 2° si eet ignis uideretur a nobis et ab oibus psertim cum nil sit qd impediat qm aer e diaphanus, et sicut noster ignis inferior adeo caliginosus ut eet tamen pariter et debebat uideri ignis elentum, sed n ur g n dari. 3° si dari ignis cu sit maxe actiuus combureet oia elenta et indigeet pabulo in quo conseruaretur et augeretur sed nullum istorum facit g n dari. 4° Nulla e in rerum nata utilitas ignis g n e admittend: qm natura nihil facit frustra, Ant pbr: qa in igne nulla alia generantur nec uiuent. Prea Arist de generat aiu c. 3 dicit caliditatem ignis et aeris n ee natas ad mixtorum generat sed celestium et in eod c inquit calorem existentem in aibus n ee igneum nec ab igne originem ducere.

Necessitas ubi nata n solum solis coniungere ualde distantia et dria nisi medio aliquo coirent ut uidere possimus in coniunctione carnis cum osse medio periostio et in coniunctione cranei cum cerebro medijs dura et tenuis meningina g ignem calidissimum et efficacissimum n debebat coniungere cum corpore celesti impatibili g ignis n e consistendum in concauo lunae.

Contrariam huic sniam tenent Phi et Medici sed cum Arist 1 cael c. 3. 2 de Generat. Meteor. et lib de mundo ad Alex qq in locis sub concauo lunae constituit ignem. Prea haec opinio aliqq confirmari rationibus et primo confirmatur auctoritate Arist 1° qui 1 cael in alia sphaera maxe et 2° cael 2 ex dria situ elentorum pbat nrio debere constitui g elenta ut nos late pbauimus in explicat. 2 partis cap. Prea Arist.

4° Coeli c. 4. idem probat ex dicta priorum motu quod dicit summa levitas et levitas secundum quid et datur summa gravitas et gravitas secundum quid quod debent dari 4or corpora simplicia quae hac ratione has qualitates variant. Tertia 2. de Gener. et corrupt. c. 3. idem probat ex dictis combinationibus quae sit 4or qualitatum quia ex iis qualitatibus tantum reperiuntur 4or combinationes possibiles ut sunt calidas, humiditas, siccitas et frigiditas, et humiditas quae ratione debent dari 4or elementa quae has variant combinationes. Alia autem duae, sunt impossibiles, quia non possunt constituere alia elementa impossibiles sunt, quia una est in summo et alia citra summum, quia quod est in summo ratione debet corrumpere illam quae est citra summum, quia sunt contraria ut calor et frigiditas, neque sunt possibiles in summo, quia duo contraria intensa non compatiuntur sit in eadem materia et quamvis sint possibiles in gradu remisso quia calor et frigus humiditas et siccitas in gradu remisso bene compatiuntur in eadem materia ut in omnibus mixtis constat ex caeteris hic ratio non possunt constituere alia elementa quia ad constituendum elementum una debet esse in summo et alia citra summum quae hae duae combinationes nulla ratione possunt constituere alia elementa duo, quae tantum sunt 4or. Deducitur est haec opinio ex resolutione mixti in elementa ut probat Hipp. lib. de natura humana ante fin. Deducitur est haec opinio ex modo 4or humorum Malencon... quae sunt, filii elementorum et elementa humorum nuncupantur.

2° Confirmatur haec opinio ex Hipp. lib. de natura humana tx 38. dicente universum esse compositum ex 4or elementis quae tales debent esse ordinata ut uno pereunte debeant reliqua perire et sic quo...

in comentariis inquit qd si deffiseret elem frigidum, et si defeceret ignis neqz plantae neqz alia generarent et sic nata conservat totum universum in concentu concentu, et concordia quia quare ... temperium e qm ali si n eet quietas oia cent unus. Onea Arles lib. de Mundo ad Alex inquit naturam fabricatam fuisse mundus ex diis et nullo pacto in mis cebilib aere aqua terra et igne, g. q. sticiendu e elem ignis V. l. ignis quem habem, l. a elenum, l. elentam, si sic manet ... si V. st elementum ... accedere debet ad nam ... alenti cum n sic temperamentu, sed hoc elenum nostru aliud per ee ... ignem g. constituendu e ignis elem.

7º et ult. ... qd ... sphaera ignis sit sthienda in concavo Lunae signo illo cuis Arles meminit V. calige .4. St qd res ... ignis desiderant sursu ferri usqz ad concavu Lunae sicut res ... aquae desiderant deorsu ferri g. sphaera ignis sthienda e in concavo Lunae, et sic ... dice tenda e.

In hac q 2ª opis cium phorum ac medicorum. st qd elenu ignis ... sthiendu e in rerum nata cuius locus natis e concavus superficies Lunae

Ad argta 11º in initio qonis ... adducta respondendu

e Ad ... falsu fuisse Macrobius, et qd Hip. in lib. de flatib p aerem et spm n solum intellit elenti aeris sed et ignis, qm ignis e spus multo tenuior aere et Arles in V. meteor. n negat elenum ignis qr potis liberaliter concedio sed dicit n ee nuncupandu ignem, sed feruore et exuperanti calonis, qm ignis nil aliud e qz feruor et exuperantia caloris Sicut glacies nihil aliud e qz exuperantia, et excessus frigidit.

Ad 2m arg. ignem n. uideri in p̃pria sphẽra q̃m é max. diaphanꝰ, rarissimus et purissimꝰ et n. lucet q̃m caret opacitate et densit. Ignis noster inferior ur. et lucet p̃p̃r opacitatē densitatē et p̃mixtionē p̃p̃r q̃d acqrit colorem rubeū, q̃m ex p̃mixtione acqsiuit densitatē et opacitatē. Ad 3m argm. R̃r ignem superiorē n. comburere reliqua elemẽta ut Arist. 1º meteor. c. 3. et parū agere p̃p̃r exiguā eiꝰ raritatē et puritatē et n. indiget pabulo quo se moueatꝰ, foueatꝰ, et augeatꝰ p̃p̃r eandē rõnē q̃m maã qua fuit creatꝰ é pariter purissima et apta necessarissima ad sui conseruatõnē, et si reliqua Elementa ab igne sic et purissima n. augerentꝰ, nec indigerent pabulo.

Ad 4m. Dm̃ é ignem n. solum eẽ necessariũ ad pulchritudinem uniũersi, sd ad generatõnē mixtorũ et quãuis ueru sit, tñ igne nulla animalia gigni neq̃ degere q̃a oiã animalia generantꝰ et degunt in terra et aqua, nam quãuis uolatilia p̃ aliquod t̃pus in aere uiuant, diutiꝰ tñ ĩbi n. demorantꝰ ad terram et aquã descendũt q̃a elemẽta grauiã magis dominantꝰ in mixtis maalr ut Arist. 4º meteor. 4. et p̃ter hanc rõem generantꝰ et degũt in illis in igne tñ nullo m̃o animal p̃ot uiuere, neq̃ generari ex Arist. 1º de Generat. aliuz c. 3. q̃a ignis corrũperet ea et quãuis Salmandria p̃ aliq̃d t̃pus in igne remoretur p̃p̃r corp̃s exiguã frigiditatē. Nihilominꝰ tñ neq̃ in igne generantr neq̃ p̃ multum t̃pus in illo cõseruari p̃ont ex Gal. de tẽperamentis c. 4. et hoc m̃o intelligendus é Plinꝰ 1º de naali Historia c. 67. et q̃d Arist. docet 5º de historia animaliũ c. 19. in p̃o in erariis fornacibꝰ bestias quasdam paruas gigni. Sic intelli-

gendum e qd in ipsis fornacibus ex maa idonea generenti hae bestiae et postea in igne ppt maiorem frigiditatem port aliquod tpus conseruentur, n tn in igne nec ex maa ignis generant negz diutius uiuere pount qn coburunt ab igne. Prea ignis e nrius ad mixtorum generaes et ad id qd dr n poe igne descendere ad pfundum maris et ad uiscera terrae qn extinguati a fredidite aquae, et qn suffocati a densite terrae tripter, respondeo. 1.o mo et minus w. qd ignis n descenderet forte sd qd sol pot causare uirtutem ignis in mixtorum generate. 2o aut. et melius respondr 2o Meteor. c. 3. sphaera ignis mouari ad motu orbiu celestiu et cu continuo sate moueati secernut qdam pertes ignis, et hae deueniut ad eiusque mixti generatem et n extinguunti frigidite aquae phibente naa ppt ppagatione specierum et ppr conseruatione Vniuersi; et hoc facit naa absqz dubio ut sicuti facit ut ppr conseruatione Vniuersi terra ascendat sursu cotra sua naam ne deti uacuu et ad illud Arist. 2. de generat. aliiqz dicentis caliditatem ignis et aeris n ee necessariam ad mixtorum generaes sd celestes. Rr ni deberi intlligi qd caliditas ignis et foa aeris put distinguntr a foa ignis et aeris n sunt nriae, sd qut dirigunti a foa subiali mixti et ab influxu celesti et ad illud qd dicit calorem alis n ducere origine ab igne sic intlligendum esse qd calor alis n duciti negz dirigiti ad foam ignis negz a foa subialis

Ad, 5m et ultm arg.m Rr ignem recte collocatu ee in concauo Lunae, qm comunicat cu orbe Lunae in deipfarite, purite, et in maiori actiute qua reliqua elementa qd et pbati qm pts aeris quo sut pximiores mediae regioni aeris sunt frigidiores ut Videre est —— Et inde

ue uidere possimus in quibus generantur niues, et aeres frigidiores a media
regione aeris usque ad sphaeram ignis quo potius sunt sublimiores
eo sunt calidiores. quod argumentum est hanc caliditatem ab igne comunicari
aeri. quin dices non esse in genere naturae, sed quod est situs in xemeauo lunae
quia ille calor non potest causari ab influentijs caelestibus, quia non est fortis cali-
dus, aer quin non poterit calefacere partes sibi proximiores quam fortius calefacit
partes remotiores dummodo adsit reflexio suorum radiorum super lucis.

Maioris huius quaestionis intelligentia sciendum est. Attendendum est fuisse aliquos
philosophos qui dicebant Mixta ex elementis non posse generari sed
ex alijs mixtis, quia dicebant easdem uirtutes non concurrere nisi medijs eis
partibus et cum ipsa elementa sint pura materialia non habent propriam uirtutem
causae partis quibus mediantibus concurrant ad uirtutes et sic quod est mixtum
uerum ad generationem alterius mixti quod habet uirtutem alterius agentis partis
quo mediante concurrit causa uirtutis, Caeterum haec sententia falsa est quia
plurima mixta generantur ex immediato concursu elementorum ut uapores
in aere, et pluuiae, plantae generantur et ex immediato concursu
elementorum et mineralia fiunt ex terra putrefacta et metalla in terrae
uisceribus ut ex libro constat 1. de elementis. c. 5. et quamuis uerum sit
omnia mixta quae generantur ex seminibus et alijs mixtis non generari ex
elementis immediate verum cuiuscunque speciei mixti quod non habet aliud mixtum
nec ex quo generetur, semen habet, necessario debet generari ex immediato
concursu elementorum. Quamuis omnia mixta quae corrumpuntur ex quorum corruptione
alia mixta generantur non generentur in elementa, sed in aliud mixtum
ultimis in specie cuiuscunque mixti necessario debet resolui in 4. elementa
quae quidem erant in illo in uirtute, et hac ratione uerificatur haec opinio

qd oia mixta generantur ex elementis, et in elementa resoluuntur.

V.º e adu̅tendu̅ nulla elementa ee̅ sed pura, sed permixta ex Arte 2º de Generat. et Cor. c. 3. qd obtinent colores et sapores q̅ sunt qlit. et pass. elementorum hanc eand. causam tenet Gal. 2º de elementis c. 1º et 2º de nãa humana tx 3. et ibi inquit qd elementa pura p eius mente concipienda quam in rerum natura reperiantur, quamuis veritati consentaneu̅ terram ex suo centro ee̅ puram vel puriore̅ ad humanis in superiore tm e̅ permixta ut alia elementa et planta generent aquam et aer pp eoru̅ mobilit. in se tota sunt permixta et impura qm si aqua ee̅ pura et Glacies et ignis tm quo ad 1ª superficie̅ e̅ in purus pp permixtionem exalat. quo ad reliquum in sua sphera e̅ sup. purissimus et impermixtus et hac de hac qstione.

Dubium est. Vtru̅ Centru̅ mundi sit Locus natis terre

Circa 2ª p. cap. n̅ nulla dubia mergent et 1ᵐ erit Vtru̅ centru̅ mundi sit Locus natis terre, p. affirmatiua̅ tenet Aure. in p̅senti q, et experientia confirmatur qm terra nali quodam appetitu mouetur ad centru̅ mundi g. centru̅ mundi e̅ natis Locus terre

P. altera p. 4. phis. c. 3. agens de locis elementoru̅ inquit concauam superficie̅ orbis lunæ ee̅ ignis locum, concaua̅ superficie̅ ignis ee̅ locum aeris, et concaua̅ aeris ee̅ locum aque, et concaua̅ aque ee̅ locum terre qd ee̅ uidetur roi consentaneu̅, qm Locus e ultima superficies corporis continentis, g. superficies continens unius elementi erit Locus natis

alteris q° centrum mundi n° p° ee locus natis terre q° n° q°tinet terram

Huic m° dubio solent aliqui respondere centrum mundi ee locum terminatu terre et concaua superficie aquae locum ee ambientem

Sed q° hanc solut. sunt duae euidentes obiect. q° locus ex Ioph. c. de Gu° n° solum debet habere uirtutem retinendi, sed debet ee locand° pficere, et conseruare, hanc eandem sniam tenet Aule 4 de hys° atium 28. et 29 et 4 celi 3 et hoc qdem u° insinuare 4 phis. ibi dicens locum habere potm quandam qd et experientia q°firmat eo qd res nati quodam appetitu mouetur uelocius mot ad sua loca et in fin. motus qe uelocior q in principio, nec in medio q° maxime qd locus pficiat conseruat locatum debet

2a obiectio sicuti se habent in paruo mundo sic se debent habere in magno, sed in paruo mundo oes partes habent certos locos, et conseruantur etsi ab ipsis extrahantur corrumpuntur q° pari roe in magno mundo ocs res debent habere pprios loca in q° q°seruent sed sic e qd centrum mundi, nec concaua superficies aquae hoc n° pt, cum sit punctum indiuisibile n° pt. hr e uirt. conseruatiua sui locati, nec concaua superficies aquae, q° terra n° mouet ad illam q° nec centrum mundi, nec concaua superficies aquae sunt locus natis ipsis terre

Caeterum p huis dubij solut. notu e qd locus pp affinit. qua habere debet cu suo locato in suis qualit. debet ee extere in debita distantia ad hoc qd locand° melius participet uirtute

quandam habitud. conservativa ee hoc, et ha virtutes melius participare a locato et comunicato celo mediante uno medio q. mediante alio, et Ad. 3m. rōem dicim. centrū mundi ee locum natem terre, qm e in debita distantia ad cius virtutis participat. et pp hanc rōem movet terra ad centrum mundi, aqua u. e media quo mediante hac virtus meli participat a terra q. mediante alio elento, et ob id dicims ee dicte Ates centrum terre ee gcaua superficie aque ee locum natem terre q. dicitis nob. pari mo philosophandu e de ceteris elentis.

Et hac doctrina intellenda e de terra, ut e elementu purum nam quatenus elementu fostine terra continet in se aquam et aerem pvidente nāa ut efficeret generat mixtorum et aquaru qm aer gtents in terra cavitatibus per incrasationem vertit in aquam, et tribuit pri ex fortium ex caligine.

Dubitu. In e verum elenta habeant duas qualit. alteram actuam, alteram pasiva ut se resistant, et defendant. 2m.

Et cum unu elementu loci natis alteris debet habere unam qualit. symbolam pp affinit. et consumpt. alio elento ee qm unum pot verti in naturam alterius symbolam, et stranam. Dictis q qualit. quo modo sint in elentis e magna apud. Dhos difficultas.

Prima et coīs opinio q̃ in hac difficultate tenet elementū obtinere unam tm̄ qualit.^e in sumo simplicissimam et hac snia deduxit ex Arte 2. de Generat. c. 3. et 4. meteor. 4. fund.^m aut huius opinionis ē seit; qd qualitas intensa ē ppria passio elem.^ti, s, sale^e genere unam ppria passionis qm̄ ē pprietas q' pfectius quenit ipso elem.^to et cum passio dimanat a forma, et forma sit una, una tm̄ debet ee passio qm̄ ab uno, unum tm̄ pficit elem.^tu debet habere tm̄ unam qualit.^e in sumo q' sit eis passio, et alram citra sumum

2.^a snia ē quorundam dicentiu elem.^ta una tm̄ hre qlit.^e simplem et sumam, et alteram remissam pp admixtionē sui c̃rij qm̄ remissio semp fit a c̃rio ex Arte 2. cal. c. 6. et unuqdqz magis tale, aut mins tale dicit pot magis, aut mins obtinet sui preni dentiam V. ex Arte phis. c. 5. caeterum illa qlitas remittens alteram, cum n' sit ultra mediu n' denominat subiam qm̄ denominatio nunqz fit nisi a c̃rio qualit. existente ultra mediu et ob id dixerunt qhi elem.^ta tm̄ obtinere duas qualit.^s fundamentales.

Fundamentū aut huius opinionis ē qd si remissio n' fieret a c̃rio posset fieri alteratio in instanti ut si v. g. igni sicco ut quinqz aplicetur agens sicum ut 8. augebitur illa siccitas remissa usqz ad 8. grad.^s siccitatis in instanti generatur qd n' hēt c̃riu qd expellat Nam comunicatur in instanti qm̄ caret c̃rio Caeteru haec opinio falsa ē qm̄ seqr elem.^tu ee corp.^s mixtū qd componitur ex

contrijs tum sic sequitur elementum de corpore mixto quod componitur ex contrijs quod quodlibet elementum habent symbolum cum alijs inter se et hoc est nostro ex abundanti quod illud ex quo sequitur.

Et ad illud quod dicunt semper remissionem debere fieri ex contrario dicimus esse tenere verum locum in qualitatibus accedentibus producibus ex mutua actione et passione non autem in qualitatibus productibus simpliciter emanatione et quoniam qualitates elementorum simpliciter quadam emanatione demanant a forma elementi una in summo, altera remissa et prout illi erat opus ad suas actiones exercendas non est necessarium illam remissionem fieri a contrario at vero in mixtis aliter res se habet quoniam in illis remissio non potest fieri absque contrario quoniam proveniunt ex mutua actione et passione.

3a. sententia est quorundam dicentium elementa extrema habere ambas qualitates in summo et media habere ambas qualitates remissas et circa sanum quoniam dicebant ignem esse calidissimum quoniam est proximus fonti caloris, et propter excedentem caliditatem resoluit partes humidas, et induit intensam siccitatem et quod terra est maxime frigida quoniam distat maxime a fonte caloris propter intensam frigiditatem exprimit partes humidas et induit summam siccitatem elementa autem media quoniam nec multum distant aqua approximantur fonti caloris, Alterum v.g. est aer remisse calidus et propter calorem remissum induit remissam siccitatem Alterum v.g. est aque remisse frigidae et propter remissam frigiditatem induit remissam siccitatem.

Alij autem dicunt terram non inducere summam siccitatem quoniam fri-

frigiditas e' min' actiua q. caliditas, Tocciu' utraq. snia e' falsa qm ista siccitas e' siccitas accidentalis q' consistit in istis elem̃tis de p̃ sciens q. necessa. debet dari alteru' elementu' ab ijs 4.or cui conat de pse aliquis erunt quinq.

Ql le.ae et uerior opinio e' Ari. V. de elem̃tis c. 6. ubi asserit unum expresse quodq. ambas qualit.s hre in summo, et sic ignis e' summe calid.s et summe siccus et terra summe frigida et summe sicca et sic de reliquis et quamuis uerũ sit n' posse duas aque eid. rei competere, calor ignis prius, et essentialis competit q. siccitas, et sic siccitas prius essentiali terre q. frigiditas, et sic de reliquis elem̃tis, siccitas n' competit prius priorit.e temporis, sed priorit.e natura, qm sit temp.e ambe qualit.s pfluunt ab elem̃to et sic ambe sunt passiones elem̃ti, et qm aer sit summe calid.s n' comburit, neq. calefacit ita intense ut ipse ignis pp summam humidit.e sibi adiunctam, q' sicut siccitas aqua agit calorem, sic humiditas retundit, quamuis n' sit magis humida q. aer intensi.s humectat pp densitate sue materie q. quanto e' maior uirtus, n' q' quantitas sit actiua, sed q' sit maior quantitas, maior portio subiecti subsistit aqua qualitati actio et ad illud Aris V. de Generat. c. 3. ubi inquit ignem magis significari calidit.e q. siccit.e et aerem magis humidit.e q. calidit.e et aquam magis frigidit.e q. humidit.e et terra magis siccit.e q. frigidit.e dm' e' q' uerbu' magis n' intelligit itlem intensi.s sed

pri⁹ essentialis, et perfectius, et sic caliditas prius operit forma ignis q̄ priorit. natura q̄ siccitas, et siccitas forma terre q̄ frigiditas, solum priorit. natura qm̄ ambe sit temp⁹. effluunt a for̄a elementi et quamuis hæ passiones dimanant a for̄a inuariabili intenduntur et remittuntur salua manente for̄a elementi pp̄ contrariu̅ et uiolentia extrinsecam, et patet euidenter q̄ qn̄ ignis agit in aquam frigidissima necess. reparatio re=fractio nil aliud e q̄ refractio qualitatis et refractio nil aliud e q̄ deperditio alicuius istius gradus q̄ iam conseruat for̄a ig=nis sub minoribus gradibus q̄ ante, et qn̄ aqua calefit ab igne necess. pati aliquos gradus frigiditatis interius manente salua for̄a essentie aqua, q̄ hæ passiones introducuntur, et remittu=ntur ad introduct. for̄a elementi, et conseruat. ineulgatatum istius requirunt q̄. qualitas gradus n⁹ in requiruntur ad conseruar. in=cultipatam, et in uia ad corrupt. et qn̄ aqua calefacit, et ignis frigescit, et rãtio e q̄ ad introduct. et effectum conseruat. naturae istis requirit passiones que q̄ sequuntur for̄as enariabiles in=tenduntur, et remittuntur, intens. et remiss. for̄e ut disgregare uisu q̄ e propria passio albedinis intendit et remittit ad intens. et remiss. albedinis.

Sed possit aliquis dubitare cur ignis dicatur u. calidus siquidem aer n̄ e calidus p̄ participat. ab igne neq̄ aqua. e humida p̄ participat. ab aere. Rursus aqua n̄ uir̄ p̄ frigida

qm humiditas coit aqua qm frigiditas ex Arte 4. meteor 4.
et ex Glo v. de nãa huna coment. 2. lib explicans elementorum nãs
ignem explicat p calorem, et aquam p humidtem, g aqua n est
v. frigida, Tum dr qm in aqua deperdit frigiditas, et remanet hu=
miditas qm calefit ab igne ut dicit Glus 4. simplic v. insfin.
Item terra e magis frigida q aqua g. ~~terra~~ aqua n e v frigida.
phr. Ans qm terra distat magis a fonte caloris et e immobilis
g e de ffus frigidit g aqua n e v frigida.
Ad. 1m Dm e Ignem n dici v. calidu qm aer fit calid.
p participat illis, sed qm caliditas p pris et esentialis coit
igni q alio elemento et qm mixta calida sunt calia p parti=
cipat ab igne. Ad. 2m Dm e aquam ee v. frigidam quis
alij existimant terram ee v frigidam ut ostendit Glus v.
de nãa humana coment. 2. et ob id Gal. aliqu explicat naturam
aqua p humiditate, aliqu n p frigidit. deperditi aut frigiditas car pris deperd
pris q humiditas qm corrumpitur a qualit. erum max activa: frigiditas, q humtas.
qualis e calor qm frigiditas parum resistit, humiditas aqua
tarde corrumpitur qm e qualitas max resistens et debet resisti
a qualit. erum ignava in agendo qualis e siccitas et gravitas
terra distet magis a fonte caloris n ob id e v frigida qm frigi=
ditas e effus positivus et necessu debet facere causam positivam.
et n privativam qualis e absentia solis, et terre immobilitas n
conuenit solum a frigidit. sed a siccit. et fra terre accedit

ad hoc q̃d terra magis calefit pp rarefact. radioꝝ solis q̃ aqua causatam a densit. terre & aqua magis frigescit ab influxu cœlesti q̃m actus activorum sunt magis in patiente bene disposito, s3 aqua ē magis disposita q̃ terra, q̃m ē mollior q̃ aqua ē v. frigida; ad loca in q̃q dicit aquam eē humidiorē respondeo debere intelli reffective n̄ aut fortr et hæc de hoc dub.

Dubium ūm Aer in activis sit calidus nec ne.

Circa q̃3 de activa aeris qualit. sunt variæ snīæ 1ª ē aliorum dicentium aerem eē frigidum q̃m generatur ex vaporibus aquæ q sunt frigidi & q̃m aer in media regione ubi servare debet suam naturam frigid. exit, item q̃ aer nunq̄ incalescit n̄ præsente sole q̃ aer ventilat refrigerat corpus & q̃m aer adhuc in media ætate refrigerat cor, q̃ aer frigidus ē.

2ª snīa aliorum dicentium ē aerem in activis eē temperatum, q̃m propterea calefacit & refrigerat. 3ª ū.

& verior opinio Arlis ē 2. de generat. 3. aerem calidum statuit. & pbr. q̃m si aer eēt frigid. cum tria elementa existerent frigida necessr. ignis extinguerent pp multitud. item n̄ haberet symbolum cum igne, ac pin n̄ pot. coniungi cum illo q̃ nā nunquam coniungit valde distantia nisi medio aliquo conveniente, & quamvis aer generetur ex vapore aquæ n̄ ē frigidus q̃m calefit à sole et ab igne, item oleum et cera n̄ congelantur pp frigidit. q̃m

sunt temperata, sed propter crassitie' suae substantiae ut docet Philosophus 3 simpl. 17. item Aer numquam urget calorem quod refrigeratur ab aqua, et a terra et ob id numquam calefit nisi presente sole. Ultima autem huius regio vicina est calida, prima autem quod est calida aliquando est frigida prout magis, vel minus calefit a sole, vel refrigeratur a sole, vel refrigeratur ab aqua et terra, media autem est semper frigida per antiperistasim hoc est propter fugam caloris ignis, et solis, et ob eam rationem generatur nix quae aqua ex vaporibus concretis. item aer refrigerat cor quod frigescit ab aqua et a terra, et aer ventilatus magis refrigerat tum propter maiorem penetrationem tum propter assiduam mutationem quod aer habens adhaerens jam erat calidus accessunt autem vina debilia ab aere frigido quod aer refrigeratus ab aqua, et intromixtus in vasis resolvit exiguum calorem vini et facit acutiorem, et propter benecentum in vino et sequitur putrefactio eius effectus est acetum ex quo omnibus manet probatum aerem esse calidum et hoc sint satis de elementis.

Finis Feliciter impositus est Capiti 1° De elementis Anno Domini 1.5.97.

Ad Gloriam, et honorem omnipotentis Dei Virginis que Mariae.

Doctrina 3.a De Complexionibus

Hec doctrina continet, et absoluit universum sermonem de temperamentis. Nam in p.o cap. explicat quid sit temperamentum et illius differentias, in 2.o cap. singularum partium temperamentum exponit in postremo agit de temperamentis aetatum sexus et regionum.

Ut explicetur 1. cap. notandum est temperamentum quod complexio vocatur ab Avic. et philosophis graece krasis dicitur quod mixtionem significat. p.o non nulli ex iunioribus ita definiunt temperamentum esse mixtio calidi humidi frigidi sicci forma mixti utilis. Nam Galenus p.o lib de temp. p.o cap. in princ. affirmat cum Hip. lib 1.o de natura humana omnia componi ex calido frigido, humido et sicco ad invicem temperatis inaequali tamen mixtione, et quod non quelibet mixtio elementorum producit mixtum et temperamentum, nam quando sic congrediuntur elementa ut unum esuriat aliud, l. corrumpatur ab alijs non producitur mixtum de novo, sed tamen solum quando sic coeunt ut mutua actione citra hoc quod unum corrumpat aliud desinant in quodam medio ut Aristoteles dicebat lib. de generatione et corrupt. c. 7. ideo Fernelius lib 3. phisiologiae [illegible] cap. quem alij iuniores fuerunt secuti existimavit temperamentum non esse mixtionem, sed finem mixtionis, nam mixtio mixcibilium est alteratorum unio, et solum elementorum subiecta sunt quae miscentur et qualitates non miscentur, sed atemperantur, unde sic definit temperamentum esse harmoniam, seu concentum, p.arum qualitatum ex elementorum mixtione provenientem quae sententia veritati est consentanea, nam cum proportio sit relatio nullas habet vires agendi, temperamentum tamen non solum habet vires dispositivas quae disponit ad introductionem formae, et dispositionem formae, et operationes exequendas, et propter actionem

est. Igitur non potest definiri.

Praeterea temperies est terminus et effectus mixtionis, et modi mixtionis. quod necessario antecedit mixtio, et modus mixtionis, sive unica temperamenti; Deinde non sequitur temperies, nam prius elementa concurrunt certa mensura, deinde facta divisione usque ad minima, miscentur, et alterantur et post alterationes consequitur temperies si vero temperies alteratione acquiritur, qualitas erit et non proportio, una alteratio motus est ad qualitatem et juxta istam doctrinam Avicenna in libro cap. definiit temperaturam per qualitatem provenientem ex actione et passione contrariarum qualitatum quae elementis insunt.

temperies qualitas an sit simplex alia distincta primis qualitatibus

Insurgit tamen non mediocris difficultas, si temperies qualitas est, An sit simplex qualitas distincta a primis qualitatibus solum virtualiter primas qualitates retinens, An sit media et composita primis qualitatibus actu et formaliter continens refractas, et remissas, ita ut una intendi, et altera remitti possit quod quidem est contra omnes medicos quosque Fernel. lib 3. phisiologiae faciens mentionem definitionis temperamenti quam Avicenna exponit Dicit esse absurdam quod constituit temperiem formam qualitatem simplicem distinctam a primis qualitatibus et solam superstitem manere in congressu pereuntibus primis qualitatibus et eam reprobat tribus rationibus. Ima est quod quae exsuperat una qualitas in elementis necessario ipsa debet manere, cum non sit qualitas a qua possit corrumpi. 2a ratio quod tunc non maneret discordia, neque repugnantia in mixtis, si primae qualitates non remanerent actu

Et tunc sequeretur q. mixta n. corrumperentur ab intrinseco neq. posset dari ratio viscicitudinis aetatum neq. senectutis, neq. mortis. Postrema q. qn. corrumpitur mixtum dissolvitur in elementa q. n. haberent unde suas qualit. resumerent. Si n. manerent in mixtis aliis ee rationibus comprobari potest haec sententia. Va. e' q. si temperatura esset simplex qualitas in quacunq. p. laesa una facult. oes sit laederentur, q. oes egent temperam.to s. uti instrum.to contrarium docet experia et Galenus ee aedit Lib 3. de simpl. causis c. 2. in fin. cum ostendit in una p. laesa una facult. reliquas integras, et inlaesas manere, q. n. oes gaudent disposit. contemper. Nam altera indiget calore, et humidit. altera calore, et sicc. &c. Igr. temperamentum actu continet pr. qualit.

2a. q. si temperatura esset simplex qualitas quo modo contraria facult. mediante temperam.to s. uti instro possent operari nisi in ipso aliqua diversitas conspicieretur. Postremo Arist. Lib 4. Meteor. V. definiens putred. dicit ee corrupt. proprii et nativi caloris in oppositis passivis, et p. putred. seperari humidum a sicco Igr. in mixtis actu et form. manent pa. qualit. Et quivis Fernel. gravis imposuit lane sniam. Avic. cum potis contrarium affirmet in hoc cap. reijcienda e' haec snia tanq. ratione dissentanea tanq. probabilior e' recipienda contraria Dicendo. Vo. temperatura ee qualit. mediam ee compositam, ee pr. qualit. actu remissas continere

Nam sicut color medius, qualis e' viridis, et caeruleus componitur ex Albedine, et nigredine ut Aristoteles docuit lib. 5. phis. c. 5. et lib. 10. Metaph. c. 4. et sicut tepidum componitur ex calidit. et frigidit. eo fortis illas qualit. retinet, sic sciendum e' de temperatura, semper n. in medio continentur actu contraria remissa, nam hac ro' dicebat Aristoteles lib. 5. phis. 5. c. Motum semper e'e inter contraria q n' solum reperitur inter extrema sed inter med. et extrema, q' medium extremo e' contrarium pp participat. alterius extremi, et motus ille q fit de extremo ad extremum cum transiat p medium, si media qualitas n' participaret extrema, et esset eiusdem naturae cum extremis, motus ille nec esset univocus, neq3 continuus qd absurdum e' q fateri in phia 2°. attendum e' temperie' e'e perfectiorem, et potentiore' primis qualit. n' pp modum mixtionis, sed pp vires alias quas retinet, et pp influxum caelestem quem participat habet effectus mirabiles q referri n' possunt in 1as qualit. nam sicut in mixtis artefactis pp modum mixtionis, et artefacij experimur praeter virt. simplium in illis alias reperiri virt. et in medijs coloribus q retinent extremos colores remissos, reperiuntur alias propriet. et virt. pp modum mixtionis, q' n' reperiuntur in remissis coloribus, sic de Mixtis sentiendum e' q pp virt. elementorum habent et alias admirabiles virtutes praeter causas traditas, haec

Haec temperies q' qualitas e' activa et dispositiua ad introduction. et conseruat. formae, et illis operat. Ex hac roe

utilis et necess.ro in corpore hois et cuiuis alij unico est q. totis sibi e, nam etsi corp. hois constet varijs partis q. diuersas et repugnantes heant temperaturas, et hac rõe debebat ee multiplex, qr ex coalternar. oium temperamentorum, oium partium fit temperamentum qd in cute manifestatur q. excipit alterar. oium membrorum, cuti toti sibi unicu dr. et p se, tu opponatur ex duabus qpositis altera in actiuis altera in passiuis n. sunt eiusd. spei qr oppositio in actiuis het se tanquam fma, et oppositio in passiuis tanq. mãa et quadm ex mãa et fma fit unum p se, sic temperamentum ex qrijs compositum extremis e unum p se et n. multiplex.

Ex accuratioribus n. nulli qtendunt qtiuere duplex temp.m alterum substantiale, alrm qualit.m temp.m substantiale ee constans et in habitu et n. posse mutari nisi decurru decursu, aut ex morbi uehementia, et illis diuturnitate, aut ex longa aliorum consuetud. et ee fund.m oium facultatum uocari a Gal modum subst.ae et pprietates subia, et de hoc intellendum ee qr idem Gal. inquit v. de placitis s. cap. subiarum pprietates habere, et antea lib 6. de placitis c. 8. in medio cum inquit unicuiqz particulari ex pprietate subia ppria actione ee et hac e causa quare imbecilitas ecernalis partis senis et attice 3. spei n. potest corrigi qr accidunt pp euersione huius temperamenti subialis, et n. p mutari elementum ut Gal. docet lib.

de Marasmo c. 4. Aliud temperamentum est qualitatum quod et ~~bea~~ facile mutari et leuis dispositio vocari potest instrumentorum, uirtutum. Nam quando leuiter uitiatur hoc temperamentum, laeduntur actiones uirtutum, non quod langueant, sed quia impediuntur in suis actionibus per uitium instrumenti. Confirmat istam sententiam quod Galenus affirmat omnia corpora ex calido frigido humido et sicco temperata esse, et hic non solum intelligit qualitates elementorum in abstracto, sed et elementorum substantiam, et lib. 1. de natura humana tx. 15. dum docet hominem ad ualere quum seruatur symmetria elementorum in quantitate et in qualitate. Iam in elementis illa symmetria duplex est consideranda. Mixtum componentibus, et duplex temperamentum erit consignandum alterum substantiale, secundum proportionem et quantitatem eorum elementorum, alterum secundum eandem mensuram, et id Galenus lib. 2. de Morb. 2. et 2. Morb. cap. 5. Vt magis de essentia uirtutis et illis imbecillitate idem sentire uideatur.

Praeterea in corpore alis consignanti actiones quae propriis qualitatibus debeantur, ueluti est calefactio, et exsiccatio sunt aliae actiones quae ~~debentur~~ temperamento qualitatum tribui non possunt, sed actiones quae propriae sunt et chilificatio, sanguificatio, et alia similes. Igitur aliud temperamentum substantiale admittendum est. Cui ista huiusmodi actiones tribui possint.

Hoc placitu' Nouu' n' e' q' fuit stoicoru q Gti A.
lib. 1. Meth. c. 3. an fin. et lib. de subia facultu
natiu' in med. assereba't elemtoru' mixtione' n' solum fieri p'
qualit's eorum atemperant, sed sm' eoru' subia, Nam facta
diuise usq; ad minimas p'es dicebant undiq; se pe uadere
qd n' solum impsle, sed absurdu' apparet, q' Glus in p'dictis
locis affirmat p'babiliorem ee' Aris sn'am asserentis elenta
misceri q' eoru' qualit's tm' atemperent, vndiq; se per-
uadentes, ita ut toti totis misceant et confundant, elenta 4
subia n' possunt sic atemperari, nam carent penetrati dimens'
et iux' aplicant et p' temperie' qualitatu' q'libet pars
mixti imixta et atemperata dr.

Q'. in mixtis nil elentoru' manet, p'ter eoru' uiu's
et qualit's cum nullo modo maneant forte in mixto
neq; f'ae eoru', sed solum p'manent eoru' qualit's, Ideo n'
pot' consignari temperamentu' subiale, seu qualitatiuu'.

Probemus q' tria q' tribuunt temp'o subiali tribui debent
natiuo i'ehim ex elentis ex primordijs generat's q' constans e'
ee difficulter mutari, et n' ni p' ualidas causas et temperam'tis
influens p'domanat a p'e ex sang' et spu', hoc e' q' fate mutari

vie cui⁹ p somnu, et uigilia, p ai affectus, p motu, et quiete, modo
calidis mo frigidis exhi, et temptus natiuu e qd spiritas, et mus subie
uocari a Glo nam quatenus ex iis qualitbus nascit sub hac, l, illa
elementoru pporte pprium e unicuiq3 et unicuiq3 parti ad ppria
obeunda actes, l, uti bis insinuauit Glus id. lib. de facults natlbs
c. 9. venas, et arteria hoc, l, illo mo agere aptum dicam pp temptus
ex qualitbus nam cu hoc temperies soboles sit mixtionis elementoru Gemrat'
qualis e pportio mixtionis talis, e qualitum temperies, et q elementoru
miscellae impares ee solent siue pprietas temperamti q cebs insunt sunt
diuersae ut Glus ait lib. 4. simpl. c. 14. et q in corpe humano reperiunt
temperamtus natiuu, et temperamtum influens et operatr utrunq3 inseruiens
ad conseruandam uirtutem ut capit Glus utrunq3 temperamentu ser-
uare et temperamentu influens conseruat in recuperat, et re-
generat sanguinis tam pprius facta ex alimentis ut Glus docet lib. 2.
Meth. c. 5. et temperamtus natiuu quatenus tale temperamtum e
inseruit aiae et eis potis ad pprias actes l, uti e sanguificatio
generatio lactis, et seminis, et aliaru actiaru q fiunt a fa-
culte alteratrice hac, l, in illa pe actes ho coes q fiunt a
uirtutibus animi, l, uti e atractio, et retentio, et simplr alteratio, et
expulsio n exercent mediante temperamto ut tale e, sed inter-
ventu alicuius qualitis ipsiu cõponentis q cum sit cois
oibus partibus ideo operates illae sunt coes

§. Extremu

An si actu inveniri 4or sint humores dubium,
Fernelius negat esse in venis i. e. actu existentium
concedit potestate sanguinem videlicet defecatum res inse
rentes sub sibus humoribus proportione respondentes nam
sanguis ut aiunt Ex·rogeneus e cuius s n mula Crassa
sive melancholicae sunt alie pituitosae aqua alia v
tenues & spumosae colericae quo temnarii sanguine cons
rare [illegible] 4am inspiciens substantiam q sanguis a
[illegible] multi opinionem roborat, i sanguine elissimus
bilis pituitosum & melancholicum, cum sus q sibus
dictis humoribus respondent Esedit sanguinem n voca
mus sed temperatum deum 4 sibus constat proportione simi se habenti
bus, ut n datur alia 4a substantia cuius sive sanguinis quod volent.
2o sanguis e membrorum nutrimentum nec igitur debet esse ab
omni acido & amaro defecato quod q amara & accida sunt
natura sunt ingrata sola dulcia placent. l. de sen
su & sensibili. 3o si necessarii sint humores actu
inveniri omnes observantium de necessitate humorum varietate
ob nutritionem Expostulantium, ac sanguis ab omni alio
humore defecatus partium varietate tamen q omnium nutri
tionem sufficere potest.

~~Quod~~ solum Exacerbatio fit cum a magnis ac parvis
humoribus transmittitur, i de diversis febribus, n putrescitaut
sanguis in magnis venis corde propinquis sine sua aligna
impuris, imo Ex [illegible] illas ut apostemata q Ex illo
fieri concedunt demonstrant.

Ubi a communi medicorum scola discedit Fernelius patet
q in n dispote sanguine quam cum sibus Ex [illegible]
i [illegible] statim a[illegible] in venas ad valetudinem demandari

riaia excrementa impuria receptacula mittente, a
quum in venas in lienem melancholicū in fellis folliculum
lum bilem, ita ut solus a quo omni excrementa depu-
rata in venas comeet, simplici constans, reliquis
bus dictis excrementis respondent. Videtur autem hoc
sentire Galenus 1 aphorismorum 64 ubi morbum regium ait
fieri cum in venis sanguinis non expurgati sed
cum eo in venas defferetur bilis, et 10 simplicium
c de sanguine, sanguinem melancholicum aut
pituitosum, aut biliosum sanguinem non appellat
sed corruptum et mixtum sanguinem, solum purum
et 2m naturam habentem, sanguinem appellandum docet,
et 1 de natura humana commentario 29 et 4o. ponit
humores referendum ad mores facere scribit, quis sub-
stantia quae venas defferetur, ex quibus tantum conferat
quod simplicitate ac stupiditatem inducere a seruiz
dum sed in eo non exprimant, sed enim melancholici et
biliosi, cum id biliosi, ingenij dexteritatem cum
melancholica stabilitate et constantia efficiunt
pituitam vero potius excrementitiam, illam scilicet
quae in libera transmutatione inuentiri ento genere
rari solent moribus esse inutilem. —

Sed videmus quod sunt adversa congerunt adversa
rij. quia quae superius sententia mile in locis sex
ponit actu in venis, quod exemplis medicamentis pu-
rgantibus probat, et docuimus non omnis quarum solutio. 2º
sunt 4or prima elementa, et 4or 2a sunt autem humores
2a elementa. 3º in sanguine quatuor dictos reddit
alia pituita et aerea est quia families quatuor nihil non prim
sed. 4º si sanguis non esset humor ab aliis distinctus

se quereret situitatem cum in sanguinem convertitur con-
verti quoque in se ipsum atque ideo non posse membrorum
nutritioni inservire.

haec similiaque plurima pro se afferre solent [illegible]
quod haec communiori sententiae quod [illegible] ideo
in eis aut impugnandis aut insequendis habet suam
quemque voluntatem, ut modo plurimis utrisque fundamentis ita
eo ordine quo proposita sunt diluemus. quare dicimus
sanguinis non tantum dicitur bilioses sed et sanguineos
cum calida et humida et similiter [illegible] ex quo ga-
lenus ait simplicitate et similitate generari ut sanguin-
is exemplo sunt [illegible] differe evidente [illegible]
et alia humores in qua sanguinis habundat.

Ad 2m gaudent ita misto sanguine membra non
alia quam felis vesica biliosum, idem omnis excrementa
depurari oportet sed interbiliosi, et ad 3m ampla est apud philo-
sophos pariter et medicos controversia an solus sangui-
is nutriat, solum adeere ex [illegible] est [illegible] de aspe-
ria [illegible] de partibus c de felle et l. 2 c 3 de somno et
vegilia c 4 de iuventute et senectute c 2 quem sequitur
Averroes 2 colliget c 1 et [illegible] omnes [illegible] in qua
plurimi ob rorum [illegible] quod pro hac sententia afferunt quas
afferat et solvet gentilis [illegible] c 1 [illegible]
[illegible] de elementis ad finem laudat eos qui solum sanguine
ali nutriri asseruerunt magis tamen laudat [illegible]
de humoribus benigni nutricionem fieri asseverantem
cum opinione sequitur et defendit multis in locis cum
Avicenna locis citatis debilibus [illegible] rationibus [illegible]
filiori dignus sed in opinione [illegible] [illegible] insistit-

inquam et considerare [illegible] quod hac in re dubitasse gentiles ut
eorum argumenta [illegible] satis ostendunt. qui hanc questi
onem latius videri cupit legat gentilis [illegible] tom
am de. gasso in summa [illegible] 2 c. 1 § 24

[illegible] dicendum [illegible] negasse febrem [illegible] sanguine
[illegible] eam [illegible] habuisse [illegible]
in [illegible] in magnis [illegible] [illegible] decrevit [illegible]
[illegible] [illegible] sen [illegible] continentes [illegible]
[illegible] nec [illegible] dicit [illegible] san
guine fieri continentes [illegible] asserit voluit [illegible]
sanguine ipso sub forma sanguinis [illegible] sales
fieri [illegible] sed [illegible] corrupto sanguine [illegible]
simpliciores appellavit [illegible] corrupta [illegible]
[illegible] deterior corruptio [illegible] ita [illegible] nobilissimo
[illegible] [illegible] [illegible] s quo in loco
[illegible] febrem negat [illegible] [illegible] 16 conti
nenti [illegible] 2 [illegible] 1 [illegible]

Contraria [illegible] [illegible]
[illegible] eam [illegible] in sermone de febribus
[illegible] 3 practica c 16 [illegible] 3 febris [illegible] 2
c de [illegible] sanguinis [illegible] loco [illegible] [illegible]
[illegible] colliget c 31 [illegible] 2 c 43 [illegible]
[illegible] putrefiat [illegible] sanguine [illegible]
[illegible] alia [illegible] in [illegible]
sanguinis [illegible] cum [illegible] sanguineam [illegible]
[illegible] intenta [illegible] manifesta [illegible] dicto [illegible]
[illegible] fieri sanguine [illegible] sanguinem
[illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] putat sanguinem deterior
magis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] continenti [illegible] ideo [illegible]

biliosa comitare iuuenis sanguinia m̃ sic Beatus pugnatus sit
consilia proto iudicat sed male cum q̃b hic tamen intenda
xii februarii gratũ statua ut diximus –

Respondet fodeus inimi partio aut continuitatis causam non pendere a sh... humoris[illegible] ... humores continuam fora cant, et eandem ... gravit ut ... quotidie ... quod ... quantitas ... pendere potius a quanti tate et ... pungentis ... ad ... tionem, ideo ... molestior sanguine ... multos et ... ... quod ... bilem ... minor copia, ne ... cholera ... aut ut ... oueb... quod de hac quaestione ... legat A.A. ... gentilem i ... et Argenterium ... de ... morbor ...

Ad ... auctoritates dico ... bilis ... cum sanguine in venas sed ... quod ... ideo ... quod non bene in jecore ... grassis ... quod ... quemadmodum pituitosi aut melan cholici cum bene ...

cur aut magis ... ceteri humores sapientiae conferat ... bilis ... reddit ficinus dicens quod, id fieri quod ... agmi humore creati subtiles sunt, non ... aqua ... ... vino destillati aquae vitae nominant ... non ... bilis ... vehemen ... ab bonitate calore ... subtiliores ... clariores et luci diores ... agiles actione vehementissimi, deinde ... solido stabile ... humore ... actioni ... sime ... animos nostros ... vehementer ... gando ... indicat ... nit ...

retinet iudicata:—

Neq. q. hi autores tertu arguta insolubilia agnunt, inaeq.
facile dissolvuntur dicendo potestate eos tumores q. in ve-
nis non magis inquinent, mi. dicendum ei corriguntur san-
guine diffuso cum non solum sanguinem sed carnem
corrigat medicamentum ut Hipp. in [illegible]
2 aphor. 36 et 31.

Ad 2m non necesse est alimenta secundario respondere primis
q. p. necesse partes q. damus tumores in jecore genitos
[illegible] 3 in propria sede per receptacula rimante [illegible]
sanguine in venas. Ad 3um pars illa pinguis non [illegible]
est sanguinis q. tumor cum sanguis rubicos tumores superet
[illegible], et illa ignea ad nos fit ut bene arguit [illegible]
[illegible]. Ultimum utrumq. militat opinionem [illegible]
risandum solum sine n. per damus in venis tumores sine
unum [illegible] sum primi [illegible] ulteriorem actionem [illegible]
in sanguine [illegible] ab aliis distinguuntur non potest dicit
[illegible] aggregatum nec primitus dicamus [illegible] inscriptum
et alios humoribus mixtos metuit aut [illegible] in opinione
[illegible] ac [illegible]:

In Jonam

sic, sic quoque consilium diuinum ueritati impletur.
Sic humana sapientia, dum resistendo, comprehen
ditur: timuerunt fratres Ioseph ne super eos reg-
naret, sed hoc, quod diuinitus dispositum fuerat,
cauendo factum est, ut eueniret. humana
quoque sapientia in se ipsa comprehensa est, quae
uoluntati dei, ubi per intentione restitit,
tunc eius implemento ministrauit. Sic Saul
dum Dauidem subiectum quotidiano crescere
uirtutum successu conspiceret, suam eius
filiam ei in coniugium spoponderat, atque
in eius dotem centum ab eo dari Philisteos
petijt, ut cum prouocatus miles ultra se
excresceret, inimicorum gladijs traditus uitam
finiret, sicut scriptum est in lib. 2. Reg.
c. 8. Saul autem cogitabat tradere Dauid
in manus Philistinorum. Sed Dauid dispo-
sitionis omnipotentis fauore roboratus, centum
se dare promisit, & ducentos reportauit.
Cuius operis Saul argento supeditatis supe-
rna prouidentia insipientia sua conuictus est
deprehensus, qui unde crescentis militis uitam
extinguere se credidit, uirtutis eius gloriam
communiuit. Quo fortasse sensu intelligendus
est ille locus apud Matth. in c. 12. cum pe-
tentibus Iudaeis signum coeleste, illud accepe-
runt, quod eis datum est a Christo domino, Generatio
praua & adultera signum quaerit, & signum non
dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae, quia non uia
effugere tentauit propheta Ionas diuina prouidentia

eadẽ impleuit. ita & uos, qua uia astructis impe
Xᵘᵐ inq euertere diuina consilia, eadẽ im-
pleuistis. x.ᵃ illud qd. dictũ ẽ apud Joan.
in c. 11. Expedit ut unq hõ moriatũ, ut
ne tota gens pereat. qd n. Iudæi excogita
uerunt in interitũ Xⁱ, hoc in eius gloriã
fuit. sicut ipse testat. Joan. 12. cũ dixit,
Nisi granũ frumenti cadens in terrã mor
tuũ fuerit, ipsũ solũ manet, si aũt mor
tuũ fuerit, multũ fructũ affert, quasi il.
morte nõ sit; ut qd sine uoluntate dei agit
uoluntati dei contrariũ nõ sit, qr dz in bo
nũ usum quale facta, uertunt eius consi-
liũ militant, et q eius consilio repug
nant. Nã sæpe hõi efficiũ uoluntatis dei
uñ repelli putabant. Quod n. Iudæi inte-
rimendo Xᵘᵐ tentabant effugere, illud
plenissime euenit moriendo Xᵒ. illud qd ẽ
in psal. solitarius ego sum donec transea,
qd explicasse uĩ Xᵘˢ dñs Joan. 12. cum
dixit, Et ego si exaltatus fuero a terra
oia traham ad me ipsũ. Vñ recte dictũ ẽ
illud, Virtuti fortuna comes. quod n. cum
uirtute & recta intentioe agit, huic semp
inuenit felicissimũ effectũ, quemadmodum dictum
ẽ in psal. 1. Et oia quecunq faciet prospera
buntur. nõ n. ẽ sapientia, nõ ẽ prudentia, nõ
ẽ consiliũ contra Dñm, quemadmodum Salomon dixit
in Prouerbijs 21. Restat igr, ut in cunctis
animi, uim superna uoluntatis ingrum

cuius cognitio dit. universa nra adeo famu
laritate et eximolens servat, ut tranqu
berciens declinet, sicut fecisse constat Iona
pfetam. Dum n. Deu fugere decreuit, fugi
e. nec tempestas invenit, sors loquit. mare
comprehendit. nam ipsi comprehendit dijs sa
pientes in astutia eorum. qui et hoc in usu
suo voluntate redigit per qd sibi potentias
humana dicitur carendo.

Quamuis enim illud veru sit, qd
tempestates suas habeant causas nales,
ex exhalationibus n. et aere comoto feruntur.
Vnde signa sunt praesagia tempestatum, q de
prehendunt a nautis longa experientia.
Legit D. Bas. hom. 7. in Hexam. et Amb.
lib. 3 Hexam. c. 9. cum suffragantibus Plutar.
in lib. de causis nalis. fusissime eadem re
agit Plinius lib. 18 natis historiae c. 35.
q oia, q oia attexit poeta ad calce lib.
1. Georg. tamen haec tempestas ministra
fuit a ipsa diuina prouidentia, cuius certissimum
n potuit ee aliud praesagium, sedato n. mari
sola ea pelagi pars agitata e, qua navigabat
navis Ionae pfetae, quem pulchre exaggerat
Theoph. cuius rei tam efficax argumentum, qz
alias n mitterent sortes ad deprehendendam
causam illius tempestatis, si tempestas cois esset.
Theophilactus suffragante Hieronimo, cum aer
in tranquillitate tempestas oreret, nisi de
aduersitate scriptum e. Flor. n. cometes solet

here peccati, quemadmodum eleganter exegesit Gulielmus Flamengus in commentariis super Genesios. Ubi late docet post peccatum Adami continuo excitatam fuisse vehementem tempestatem. Cui quae re videndus est ille locus, qui est apud Lactantium In vita Beatis. Cum enim quidam impius homines Deum blasphemantes in magna tempestate audisset, solebat inquit, ne nos spiritus esse ille sentiat. Existimabat enim Omnis tempestatis causam esse hominum impiorum, ab eo enim tempestates fieri eorum malis proficiscentium, quemadmodum dixit Regius vates in psal. 64. Verba iniquorum praevaluerunt adversus nos, Et impietatibus nostris tu propitiaberis. Opponit enim ille precibus suis iniquitates impiorum hominum quasi ipsi eruperint omnia mala sequentis quo urgens tempestas futura fuit a Deo.

phrasis Haebrea Verba iniquorum i. iniquitates seu iniquitates. Sunt verba ieiuniorum i. ieiunia.

Non minus autem tempestas inijcit animam Jonae et saepe praeceptis hominis qua ea fuit, qui oppresserat navim Jonae, quemadmodum posse quod Dorotheus in oratione 2 d. 99 dicit Petrus Opilio Tridanus in Lib. de Congressu quaerenda eruditionis gratia, ubi, quamvis impie asserat, nullum alium esse infernum locum, quam animam suis perturbationibus agitatam, quod secutus est Orig. Lib. 2 Periarc. Sicut refert, et impugnat D. Hieron. in epist. ad Avitum, eleganter tamen per hyperbolem expressit. Nam anima per turbulenta, deus, inquit, invisi, impia animam fugatam a se ipso longissime dissipat, in locum

concupiscentiarum, ac facinorum, q[ui] locus impiorum vocatur aptius, quam ille fabulosus apud inferos, re
vera enim infernus nihil aliud est quam vita scele-
ratorum & execrandi hominis. quod habet sententia D. Aug.
lib. 1. confess. c. 12. Jussisti domine, & ita est
ut omnis inordinatus animus sibi poena sit. Ha-
rum igitur tempestatum vehementer timendus est
potius quam ea, quae in pelago exoritur. Pro
qua re videndus est Hieronymus Boethius lib.
5. suorum Symbolorum in Symbolo arboris
Pini, quam nobilis quidam vir sibi in Symbolum
acceperat a ventis agitatam, cum hac erat
sententia, Quid in pelago? quo facto vir sapiens
significabat sibi terra recedendum esse a reipub.
gerendae vita, ad tranquillam solitariam, &
liberam ab urbana tempestate, ut constat ex
figura arboris in qua desumptum est ex Graeco
epigrammate, quod Latinum fecit Thomas Morus.

Pinus ego ventis facilis superabilis arbor,
Stulte quid undivagam me facis ergo ratem?
An non augurium metuis, cum pertulerim me
In terra Boreas, quo fugiam loco?

Hinc igitur orta est hec sententia, quid in pelago?
effugiat igitur necesse est vir bonus animi
fluctibus rerum, ne oppressus in tempes-
tatis naufragium subeat, & pretiosa quaeque
projiciat in mare. In hanc sententiam videndus
est Aug. lib. 4. de Ciuit. c. 16. cum quaerit
cur publice constitutum sit apud Romanos
ne templum Deae quietis sacrum intra moenia

urbis exegerit, Interim, ingressusque est animi inquietus; neque enim inter forenses tumultus quies aliqua esse potest. Cavendum igitur maxime est, ne e porta sacrosancti Tabernaculi effluat ea anima quae cum Deo tranquillam vitam agebat, ne naufragium patiatur, sicut postea fecisse legitur Jonas hoc in loco.

Et timuerunt nautae, & clamaverunt viri ad Deum suum, & miserunt vasa quae erant in navi in mare, ut alleviaretur ab eis.

Amplificat Jonas vim tempestatis, tum quia nautae peritissimi ea in re, & satis experti timere ceperunt, quod signum est tempestatis postremum; cum omnes precibus, votis, & clamoribus ad Deum confugerunt: tandem universa quae in navi deportabantur, proiecta sunt in mare, quo navis levior transiret. Duplex autem phrasis Hebraica hic notanda est; cum enim propheta dixit, clamaverunt viri ad Deum suum, Hebraice habere significat unumquemque clamasse, id quod frequentissimum est in sacra scriptura. Vasa autem cum dixit significavit omnia instrumenta bellica & nautica, & denique omnia gaza quae in navi continebantur, etenim significat nomen Hebraicum, sicut et constat ex Matth. cap. 12. quomodo potest quisquam in domum fortis intrare, & vasa eius diripere,

+

3.4

ni prius alligauerit fortem. Vas igitur significat quicquid in domo, uel in naue aliqua fuerit. Unde deriuatum est verbum conuasare, quod significat furto omnia diripere, sicut Terentius dixit in Phormione aliquem conuasasse dem, atque Sine me pessimus in pedes coniecerem. Uniuersa quae in naue fuerant proiecta sunt in mare, ut exonerata esset in tempestate, & ne onere depressa mergeretur.

Illud igitur colligitur ex hoc loco timorem esse uirtutis matrium, neque enim prius de Deo cogitarunt nautae quam timuerint. Unde pulchre dixit quidam, primus in orbe deos fecit timor, neque omnis sanctitas a timore incipit. In quam sententiam uidendus est Plutarchus in uita Cleomenis, ubi docet Sunt affectum et timorem ueteres Lacedemonios locutos fuisse diuinis honoribus colere existimantes neque Rempublicam neque sanctitatem aliter quam per timorem contineri posse. tunc enim maxime homines ad Deum confugiunt, cum desperatis rebus omnibus timere incipiunt, sicut hoc in loco factum est, quamdiu enim serenum fuit mare nihil magis cogitabant, quam de Deo ij qui naue uehebantur in Tarsum, uerum ubi tempestas excita est, statim uates adhibere, & timuerunt magna & clamauerunt uir ad Deum suum. Dum enim tempestas naufragium minatur, timor in odium conuertit etiam

earum rerum, quas maxime amabat, & quaerebat, &
spem eius, a quo remedium sperandum est.
Solet enim timor reserare portas ipsius spei.
Sicut inter caeteros notasse videtur Sen. lib. 1. Epist.
epist. 5. ubi agens de timore, & spem inter se de
coniunctos asserit esse, quamvis maxime dissidere
videantur, quemadmodum eadem catena & custodem & mi-
litem copulat, sic ista quae tam dissimilia sunt
pariter incedunt, spem metus sequitur, metum
spes consequitur, tamen ergo salutis via timor os-
tendit, & profugus enim animus statim ut timere
caepit, ad Deum conversus est, Id quod notavit D.
Thom. 3. p. q. 85. dubio extremis quod. ubi
adesse Joanis sanctitas principium est timorem, quia
de re latius Deo dante dicemus in c. 3o.

Docet etiam hic locus calamitatem pro-
speram fortunam occasionem esse ad Deum
quaerendum, cum enim tempestas exorta est con-
tinuo ad Deum confugiunt ij, qui imminere-
bat naufragium, quod Rex David adesset in psal.
29. Ego dixi in abundantia mea non move-
bor in aeternum, avertisti faciem tuam a me,
& factus sum conturbatus, ad te Domine cla-
mabo, & ad Deum meum deprecabor. Idem est
locus in psal. 77. Cum occideret eos, quae-
rebant eum. & psal. 82. imple facies eorum
ignominia, & quaerent nomen tuum Domine.
Hoc animadvertit S. Aug. psal. 50. cum pon-
derat gemitus David Regis, Erat enim in
infirmitate tribulationis suae tanto in Deum

intensior, quanto miserior se videbat.
quē sacrū amplificat Nazanzenus orat. 17.
cū exponit ea verba, Bonū mihi qd humi-
liasti me; cū ea res iustificaōē pariat, & ei cognitionē.
quippe petrus imitantur oēs peccatores dei opē
implorantes, cū iā pene mergeretur, quod
aegra aīa deo propinquior ē, ac peñuria ipsa
efficit, ut ad Deū, q largiendi potestatē hēt
nos metipsos conferamus. quo n. quisq miser-
rior ē, eo minus hēt, cuiq amore capiatur
in terris, ac proinde ad Deū confugiat necesse
ē. sicut precipit Greg. Mag. psal. 31.
in qua sña videndus ē Plutarchus in vita
Romuli, cū ita ait, qui hostibus olim mag-
na perīs in Urbe Roma, multa plerūq
sanguinis ceciderunt, ut necessarias mo-
lestias vehementes superstitio aīos, Deum occu-
paret. qd dicit ipse Livius lib. 3. decadis 1ᵃᵉ.
confugiunt q homines ad Deū in calamitate.
Tandem docet hic locus in me-
dia tempestate n oēs sed pau-
pertatē remediū naufragis ṗberi solitā.
Etenim q paupertatē fugientes periculosa
navigant pelagus, n mercibus, sed paupe-
rtate invitandi poeē sperarunt, tanqua fer-
tatē, ca n mentis fuerint merces in
mare. Sūs ē locus apud Esaiam pe 2 qd
ita hēt, In die illa projiciet hō idola ar-
genti sui, & simulachra auri sui, q fece-
rat sibi ut adoraret, & ingredietur scissuras

petrarum. quem locum ita vertit Rabi Salomon,
projecit universa preciosa, quia hic fugiens ad
ingrediendum cavernas terrae. Sciebant enim
divitias impedimento esse ad latendum; ex-
peditiores sunt enim pauperes quam divites.
Depingit nos artificiose Chrysostomus hom. 2.
in epist. ad Titum. Sicut eos, qui nudi fu-
giunt, nemo potest facile tenere; eum vero qui
vestem post se trahit, facile quivis appre-
hendet, sic & dives, & pauper diabolo manda-
dus est, nam pauper facillime fugere potest,
dives, quia non tam facile, suis compeditus impe-
ditus est. Quicunque sit sententia Prosper lib. 2.
de vita contemplativa c. 13. In quam
sententiam notavit pulchre Tertullianus in
lib. de habitu mulierum c. 7. morem qua-
rundam gentium. Apud Barbaros, inquit,
quoniam, quod vernaculum est aurum & copiosum,
auro vinctos in ergastulis habent, & divi-
tiis malos onerant, tanto locupletiores,
quanto nocentiores. Id quod et adjecit Theo-
dorus Pelusiotes lib. 2. variarum epistolarum.
Repetit eandem sententiam Tertul. in lib. de cul-
tu foeminarum c. 10. cum ait, quemquam aurum
usum cuidam genti ad vincula ser-
vilia referunt gentilium literae. Unde
quare videndum est ille bonus, qui est apud Sen.
epist. 115. quem imitatus est Tragicus Sen.
in Thyeste cum dicit, Sollicito bibunt
auro superbi, quam juvat nuda manu

captabie fonte. Fuere enim qui in tempestate lexxit, hii qui in mari detinebantur, proeterit in mari sperantes non divitias, sed paupertatem, tranquillitatem, & serenitatem, naufragos homines ac pene desperatos afferre posse. sonis rex est. redeamus ad Jonam & flentes videamus quid in ipsa navis caverna, & inter postremas cameras alto somno oppressus nautae invenerunt.

Tex. Et Jonas descendit ad interiora navis, & dormiebat sopore gravi.

Nisi nosceremus Jonae tepiditatem, pertinaciam & fugam a Deo, sine dubio in media [illegible] & plane [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] timore, & [illegible] oppositum [illegible] ut qui [illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] descendit, non tempestate, [illegible] [illegible] eundem & in tranquillo & in naufragio animum gerens. denique alii clamant ad Deum suos, vasa ejiciunt, nihil unusquisque quod potest; iste [illegible] quietus & securus, ut ad navis inferiora descendens somno placido fruatur. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexandri, cui aut [illegible] dicta recta [illegible] hominibus putamus, [illegible] quod [illegible] ultro ad honestatem ducat, [illegible] autem hoc

praestant vulgus, qui in dextera habent prodig-
sis rebus firmata et roborata. Tertius est locus
apud Origenem in lib. de Joseph. Vir philosophis
in eminentia more [illegible] adhaerescens, [illegible] conte-
[illegible] [illegible] fecit, quod eis fuit vir
Helias [illegible] lib. 3o Reg. c. 19. sub umbra
iuniperi dormiebat, quem regina Jezabel eius
quaerere ad mortem. quando Petrus [illegible] legitur
actor. 12. comprehensus, et catenatus [illegible]
de [illegible], sic [illegible] dormiebat. Decet enim [illegible]
[illegible] inter labores securitas opportuna, aut lo-
cus ad securitatem et quietem est locus a caeteris
omnibus separatus, solitarie enim degere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solitarius, et [illegible] qui levavit se supra se.
Est enim solitudo accommodata ad contempla-
tionem et ad virtutem [illegible] teste [illegible] Hieronymo
in epist. ad Heliodorum [illegible] Re-
gius vates in psal. 101. Similis factus sum pe-
licano solitudinis, factus sum sicut nyctico-
rax in domicilio, vigilavi et factus
sum sicut passer solitarius in tecto, [illegible]
[illegible] vates humanae consuetudinis [illegible]
[illegible] et [illegible] avium. [illegible] [illegible]
ad tenebras, et ad loca separata, [illegible]
nam solitudinem conferre [illegible] et ad [illegible]
et ad [illegible] [illegible] [illegible] agere
re [illegible] [illegible] [illegible]
dies [illegible] dormit, [illegible] quia
re hunc [illegible] [illegible] est.

Opportunus igitur locus tum ad tristitiam
ipsum ad somnum expirant intestina na-
ucis siue carina, ad latera p(er) descendit &
inter cauernas recipiunt, q(ue) circum & ab utrisque
[illegible] & ventris lateribus, est & o(mn)i(um) [illegible]
opportunum. [illegible] placet [illegible]
[illegible] Hieronymi [illegible] idea descendisse o-
mnis [illegible], ne [illegible]
[illegible] aduersa se [illegible]
[illegible] non est ad [illegible] ad Ionam, ut
dormire uellet [illegible]. [illegible]
[illegible] apparuit [illegible] Gale-
nus 7º de locis [illegible] & lib. 3
de causis pulsuum c. 9. [illegible]
[illegible]
obstruentibus [illegible] meatus per quos e
cerebro [illegible] animales [illegible]
[illegible] somnus & [illegible]
e [illegible] de [illegible] c. 7. [illegible]
somnus [illegible] recipiente & [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] animales [illegible]
[illegible]
[illegible]
talis ad [illegible] sensuum exter-
norum, q(ui) somnus appellatur, & est, quia [illegible]
[illegible] in somno [illegible], cum

dixit, & ut cubitum diuissimus me & tessera de
ura, & quod ad multam noctem vigilasset,
artior, quam solebat, somnus complexus est. cum
autem regio apparatu cenasset, somnum [illegible]
fecit in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & ui-
gilias noctis; [illegible] [illegible] qualis est [illegible]
[illegible] & festum [illegible] [illegible], & magna oppres-
sum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
colligere [illegible], & [illegible] sensus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] euenire [illegible] [illegible]; [illegible]
quod dicit accipere [illegible] [illegible] [illegible] Danis,
Cum dicit [illegible] ducit [illegible] dormientes
pro [illegible] quam [illegible] sequentia [illegible] Theo-
phrasti, & Theodectus, & [illegible] [illegible]
ras [illegible] duas causas [illegible] [illegible]
[illegible] & itineris defatigationem, & co-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] de-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
somnus [illegible] [illegible] somnus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Theophrasti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nunc
[illegible] adeo [illegible], & [illegible] [illegible] erat p-
[illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dor-
miret, & [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] erat, [illegible] [illegible] [illegible] tempestate
sopore correptus est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], & defatigatione itineris, quod sensus omnino quadrat

cū [illegible] ingenio, cuius n. ē tā cito processisse in Dei
oblivionē. Confirmatū magis hac snia, qr uer-
ba Ezechielis ostendunt unā cū tempestate dor-
mientes Jonā. Hic n. [illegible] Vatauus
& [illegible], descenderat ad interiora navis,
& dormiebat, opprimē n. [illegible] Jonā in-
uenit tempestas.

[illegible] Hic n. uere [illegible] [illegible] si [illegible]
ad purā literā [illegible]. Si
u. [illegible] [illegible] peccantū [illegible] [illegible]
[illegible] & [illegible] hac Jonæ fuga represē-
tat, securitatis uī eē, & [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in tanto [illegible] dormire.
[illegible] [illegible]. Sicut qui dat in corpore somno
[illegible] & quacumq; [illegible] hominē [illegible] ex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] n. [illegible] fu-
gisse [illegible] facie Dñi, ni [illegible] [illegible] mens
eius obruta ignorantiā [illegible] Dei, & quasi
[illegible] dormiret, & [illegible] [illegible] [illegible]
co mare [illegible].

Ex hac aut loco [illegible] [illegible] colligunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fecisse [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] n. uit [illegible]
[illegible] n. [illegible] [illegible] [illegible] modū, qui latere
poterat, ac [illegible] descenderet ad interiora navis, nec
n. ē [illegible] [illegible], sicut graviter & eleganter
[illegible] [illegible] alegoriam, cū ponde-
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] absconderit [illegible]
& [illegible] [illegible] facie Dñi. [illegible] introduxerit, [illegible]
[illegible], [illegible] quo docem omne malū eē [illegible]

uirtutis aut exul absconderit se a Deo; nam si
Sapientes conspexerint a Deo, ut sibi amici eius
sequeret: agnoscant malos, & carere se tanquam ini-
micos hostes [illegible] xiii. [illegible] Joan. Chrys.
hom. 1 [illegible] genera [illegible] & [illegible]
nia, & [illegible] ut tristi occultari non possint,
occultari tamen uelint, & studeant. Prosequitur
hanc sententiam Greg. Mag. lib. 22. moralium
c. 13. cum ita dicit: Usitatum humani generis
uitium est, & labendo peccatum committere, & commis-
sum negando abscondere, & conuictum defende-
do multiplicare, in qua ut occultari non de-
mum abscondit, sed dum abscondit se, agit
ne oia uidentem uideat, non quo ipse tunc ui-
deatur. Vnde Joan. 11. [illegible] Lazarus, sub
magna uoce clamauit [illegible] Lazare ueni
foras, quasi plus fuerit absconditum a facie
Domini peccatorem ad lucem reducere, quam ad ui-
tam restituere mortuum, quia ne [illegible] augmē-
ta ab Adamo accepimus [illegible] pec-
care docuit. Sic & latere. Sicut ut notasse Job
in [illegible] si abscondi ut homo peccatum meum
quasi [illegible] Adamo sicut
peccare, sic & latere, quasi fecisse [illegible] Jonas
fugiens a facie Domini descendit ad inferiora
nauis, ut lateret [illegible]
Quo [illegible] hoc [illegible]
[illegible] in [illegible]
& [illegible], nec non [illegible] locum in-
uenire potuit Jonas ad somnum, quia inferiora

nauis, q locus fœdissimus e. Et quare uidendus e
ille locus apud Ezechielem c. 16. ubi Dominu
oraculum de præsenti nobis statu, ubi nec
aqua n ē lota, neq pannis inuoluta, sed proiecta
es super faciem terræ, in die, qua nata es;
transiens aut prope te conculcata, & dixi tibi
cum esses in sanguine tuo, dixi inquam uiue in
sanguine tuo, & amictum meum super te expandi,
& operuit ignominiam tuam; idq est uelle ut
sponsus Canticor. 8.o cum in memoriam reducens
sponsæ suæ, sanguinem suum, in quo genita e a
matre sua, & in eode renata dixit; sub arbore
malo excitaui te, ibi corrupta e q peperit te;
quasi uellet, diuturnis miseriis in corrup-
tionis parentis tuæ, iij te ab eo ipo excitasse.
Videamus e Ambrosius super Lucam c. 15. cum
considerat prodigum filium n potuisse inueni
re magis incommodum locum, quam intr porcos;
In sordibus n inquit ille, & in fœtoribus
uiuat necesse e ea quia q Deum fugit. Sicut
dixit Bern. in sermone de conuersione cleri
cor. c. 13. Adiecit fœtoribus miseria, q recessit
a Deo, ut sentiat quam misera sit & amaru
quietis paternæ beatificationem perdidisse. Haec
ergo fuit causa, cur Jonas ad quietem elegerit fun
dum interiorem nauis.

Docet tandem 3o. hic locus desperata
omnino esse salutem eorum, q in ea peccati
excitantia, ecurè dormiunt, quorum statum refert
Jonas. etenim intr frementes fluctus, & quidem

nio. cum vocantes dormiebat securus. Omnis enim divina
percussio, aut purgationis vitae praesentis est, aut initium
poenae venturae, ea autem hic, quae peccatis non pur-
gatis in praesenti vita, initium est sequentis poe-
nae: Pro qua re videndus est ille locus apud
Jeremiam cap. 31. Postquam convertisti me
egi poenitentiam, & postquam ostendisti mihi percussi
femur meum: quod Ioannes ita vertit Vatablus
complosi manus meas super femur & erubu-
i, quod non mea flagella ad emendationem [illegible] stabi-
lis est, quem maxime deplorat Jeremias c. 3. cum inquit
frons meretricis facta est tibi. Quod egregie ex-
plicat Plutarchus in eo lib. cui titulum fecit
de vitiosa verecundia; Melioribus annis, inquit
ille, in oculis nostris pupillae erant: i. imagines
earum rerum quae in oculis nostris repraesentabantur, ve-
recundae quaedam pupillae erant, nunc autem meretri-
ces nobis in oculis, quod signum est desperatae salutis.
Videndus etiam est Jeremias in c. 5. cum ait,
Domine percussisti eos, & non doluerunt, attrivisti
eos & noluerunt reverti, induraverunt facies
suas super petram. Praecipit nos exemplum Greg.
Mag. lib. 2. moral. c. 10. & [illegible]
D. Aug. tract. 10. super Joan. cum ait, non est du-
bium, sic hominis animum habere languidum & corporis mem-
brum desperationis aegrotare, qui dolores non
sentit. Senem Tullius [illegible] referens
peccatoris desperationem, cui [illegible] fluctus secu-
rus dormiebat.

Tx

Tx. Et accessit ad eu[m] gubernator, & dixit ei, qd tu sopore deprimeris.

Naturae ē inconveniens in suo periculo de aliis plus sperare quam de se ipso. Unde navis gubernator, q. aliis deficerat consolari, eundem dixi minis magnitudine excitat dormiente, & arguit improvida securitatis, admonens, ut eorum erat cōe periculu, cōis quoq. esset orāo. Docet aūt hic locus peccatore cito inutile ee, quomodo dixit Pyro . lib. 2. Legis . a . ea . eu . ait a Graecis impius . . . . nusquam usus e[st]. Stria . . . de . . . in . . . . congressu . . . eruditionis . . . , cu[m] explicat illa verba Gen. eiice ancillam, & filium eius; . . . sunt ea q[uae] . . . in c. 4. cum oraculum . . . dixit ad Chaim fratricida: Nunc ergo maledictus eris super terram, vagus & profugus eris super terram, dixitq. Chaim ad Deum, maior ē iniquitas mea, quam ut veniam merear, ecce eiicis me hodie a facie terrae, & a facie tua abscondar, & ero vagus & profugus . . . . malitia n. . . . & . . . . e. Videndus e. Diogenes Laertius in vita . . . , q. asserere solebat impios, & luxuriosos homines . . . dissimiles ee . . . , q. p[er] . . . tra . . . , cum n. fruetur . . . n. . . . , . . . ut ait, & virtutes . . . . Amplificat hanc sniam Dionys. in lib. de divinis Nom. c. 4. p. 4.

quo in so latissime disserit de malo, & ait:
ita hic, malum est praeter iram, praeter intentionem, praeter naturam, praeter [illegible], praeter finem, praeter commodum, praeter substantiam; ergo malum privatio, atque defectio, infirmitas, inconvenientia, atque frustratio destinatione, pulchritudine, vita, sensu, ratione, perfectione, ac sede, & causa privatum, indefinitum, infecundum, otiosum, imbecillum, & ipsum nullo modo nunquam, & nihil existens. Pro qua [illegible] amplificanda est de [illegible] [illegible]. Rex Salomon in Prov. c. 6. ait apostata vir inutilis. Item Christus dominus Matth. in c. 5. ubi ostendit inutile illud esse, cuius nullus est usus, nisi forte, ut [illegible], & fiat cibus ignis aeterni. Sic enim [illegible] a re rustica de homine infructuoso sive arbore nequam dixit: Omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur, & eodem sensu dixit Joan. 15. Si quis in me non manserit, mittetur foras, sicut palmes & arescet, & colligent & in ignem mittent, & ardebit. Tuus est locus Matth. 25. cum de inutili servo dixit Christus dominus, Eiicite in tenebras exteriores. Videndus quoque est d. Paulus in epist. ad Philemonem, ubi ille agit de Onesimo, qui antequam fuerit servus malus, fuit inutilis, fuit fur, & perfugus. Obsecro te pro meo filio, quem genui in vinculis Onesimo, qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem & mihi & tibi utilis, [illegible] pietas ad omnia utilis est, impietas autem inutilis, sicut docet Paulus 1. ad Thymo. c. 4. Unde Jeremias in Trenis deplorat mortem Josiae sanctissimi Regis

cuius pietate & virtute res Hebraeorum sustenta-
bantur: erat enim omnibus utilis eius praesentia. Sic in-
quit Ieremias: Spiritus oris nostri Christus Domini captus est
in peccatis nostris, cui diximus in umbra tua vivemus
in gentibus. Illud quoque est apud Isaiam in c. 57:
Iustus perit, & non est qui recogitet; quod notasse vi-
detur Lucas in actis c. 8. cum mortem Stephani
dixit deploratam fuisse a fidelibus eius temporis: cu-
raverunt enim viri timorati, & fecerunt planc-
tum magnum super eum. Verum hac de re viden-
dus est Philo in lib. de Sacrificio Abelis, & Caini
declarans quanta commoditas & utilitas proveniat
universo generi humano ex vita & salute unius
hominis iusti; & quanta sit iactura in eiusdem obi-
tu. Equidem inquit ille, qui aliquem bonum virum
habitantem in aliqua domo, aut urbe video fe-
licitatem ei mansuram persentio, & domum & urbem
illam beatam praedico ratus tum praesentem felicitatem
ei mansuram fore, tum absentem spectandam ex com-
miseratione Dei ultra modum, & mensura divi-
tias suas non quia digni sunt, sed in indignos pro-
fundere solito, quare precor ne senescant mihi prae-
cari, nam precor vitam longissimam existimans
tam diuturnam felicitatem fore hominum, quam longum
illius vitae tempus contigerit. Similiter habet in lib.
de migratione Abrahae, cum ait: vir vero fulcrum gene-
ris humani vir iustus est suas dotes communi-
cans, & in publicum usum conferens, & quae apud
se non invenerit, a Deo solo ditissimo postulat, atque
ille aperto caelesti promptuario nivis & imbris tri-

more bona despluit affatim, ut oes terrenae lacunae
restagnent. quam ob rem ille Sapiens Abraam exper-
tus p[er] oiam Dei benignitatem credidit q[uo]d etsi dele-
renti cet[er]a oia, si vo parua utcumq[ue] reliquiae
tanquam semitulae servata fuerit, ob has ipsas et
illa maiora consecutura sunt, ut collapsa resur-
gant, & extincta reviviscant, scintilla n[am] parua
sumigans si afflata fuerit magnum excitat incen-
dium; sic & minimum ex ipsa re relinqui, oremq[ue]
igr, ut seu columna in domo, mens in aia, in hu-
mano u[er]o genere hic vivus pmaneat ad calamitati
tum remedium, nam hac mentiumi de publica salute
desperandum n[on] e[st], mox ign n[on] erit, si is q[ui] p[ro]fu-
gus erat a Deo, & vagus agitabatur p[er] universum
pelagus, quocunq[ue] eum ventus ferret inutilis fuit
in periculo suis comilitonibus laborantibus n[on] cet[er]is
fletus p[ro]fugere Jonas securus dormiebat, quidnam in-
crepando hois desidiam gubernator navis dixit, q[ui]d
tu sopore deprimeris? sunt n[am] intrepanti ver-
ba contra hois socordiam in periculis gravissimis.

Tx. Surge & invoca Deum tuum, si forte
recogitet Deus de nobis & n[on] pereamus.

Examinanda e[st] hoc in p[rimi]s phrasis Hebraea q[uae]
frequentissima e[st] in Scriptura sacra, in qua si
forte accipitur p[ro] fortasse, apertus e[st] locus apud
Jeremiam 26. Noli subtrahere verbum, si
forte audiant, & convertantur, et poeniteat me
[ma]lorum sequentur considerationes; S[imi]lis e[st] locus Amos in
c. 5. si forte misereatur Deus exercituum reliquiis

Joseph, quod adversarius dubitantis Dei [illegible] ministet voluntatem [illegible]; non enim in his verbis proponi sunt quasi figurae de Deo, et rebus inanimalibus humani affectus tribuuntur, quandam notavit Rabi [illegible] sed omnibus sacris literis in re certa commentariis ex [illegible] Gen. poenituit eum quod hominem fecisset in terra. Cum ergo [illegible] Deo, [illegible] alterius figurata locutione sunt quasi humani affectus Deo dantur, non quod Deus recogitet, aut poeniteat, sed quia effectus ita accidunt, ac si Deus de novo decoc[illegible]rasset. Sensus ergo huius loci talis est. Surge a somno, ut precibus cum Deo agas, fortassis ita constitutum est, ut orationibus pellatur hoc malum a nobis.

Videndus autem est pro maiori cognitione huius loci D. Thomas 3. contra Gentes c. 96 cum agit contra haereticos asserentes per orationes hominum mutari posse voluntatem Dei, quae quidem tamen Deus immutabilis sit. Sicut dicitur 1. Reg. 15. Triumphator Israel non parcet, et poenitudine non flectetur, neque enim homo est ut agat poenitentiam. Talis est locus Malachiae 3. Ego deus et non mutor. Possunt namque orationes inferiorem causarum ordinem immutare non tamen voluntatem divinam, quae ultima causa est, et complectitur omnes alias causas posteriores inter quas sunt et orationes quae instrumenta nunquam sunt divinae voluntatis. Talis quoque doctrina D. Thomas 2a. 2ae. q. 83. art. 2o cum dicit orationes non esse ordinatas ad immutan-

dam

dā Diuiā uoluntate; & eius dispositioné, sed ut nūis precibꝫ obtineat̄ q̄d Deus disposuit. Quo sensu intelligendus ē Hiero in epist. ad Gaudentiū cū ait Dei pœnā impediebant Iebrei preces, explicans ea uerba Exodi c. 23. Dimitte me ut irascatur furor meus cōtra populū hunc; est n. plane figurata ista locutio, & p prosopopœiā sumpta ē. Locus apud Greg. in Dialogis n̄ mutat Deus consiliū, quamuis mutat sñiā; quē locū explicat D. Thom. loco cit.[25] q̄r uelit Greg. Deū n̄ mutasse eā sñiā, & consiliū, q̄d exprimit dispositioné æternā, sm̄ quā statuerat ut p orōes imutaretur inferior cāꝝ ordo, q̄r posterior mutatio inferiorꝫ causarꝫ mutata sñia Diuina dr̄, n̄ q̄d uoluntas Diuina mutetur, sed q̄d effūs cāꝝ 2.arꝫ mutatus sit p orōes.

Ponderat ait eleganter Philo in lib. de somnijs hoc Iudicium nobis relictū eē ꝑsonū in malis orōes. ... in qua sñiā adducat, & ponderat ea uerba Deuteronomij 24. Non pnoctabit apud te pignus, sed statim reddes ei an solis occasū ut dormiens in uestimento suo benedicat tibi; qq uerbꝫ legislator Moses ꝑcipit ut siquis a paupere pignori acceperit palliū aliquid accepto reddat an solis occasū, neqꝫ n. debet ut pnoctet in domo creditoris, cū nūū sit pauperi debitori, quo solo suā turpitudiné tegit, & in quo de nocte dormit. Super qq uerbis multa pnāt Philo, neqꝫ existimat in

in solo cortice intelligenda est hanc historiam, sed
ad allegoriam confugiendum est. Existimat igitur
pallium oppignoratum orationem esse; Sicut enim frigoris
atque aestus iniurias vestis pellit a corpore, &
velat quae non nudari volunt, sic & oratio [illegible]
igitur [illegible] signatum est super nos lumen
vultus domini non est relinquendum hoc amiculum
unicum, quo turpitudo tegitur, & gravissima
onera vel quae nobis imponit vel corporis convicti
necessitas, vel [illegible] casus ex improviso
irruens diminuere; quamdiu igitur in anima fuerit
lumen illud clarissimum reddere debemus o-
rationem oppignoratam, seu vestem, ut hac recepta
possessione proprio turpitudinem vitae obtegat quiz
lesatque ad praesentiam salus advenerit, qualis
fuit meditator Isaac qui in solis occasum pro-
cubuerit & caelos apertos viderit, oratio enim quae depo-
pulata peccata, cum restituit, &c quae [illegible]
in eandem fuisse [illegible], qui morbo in media
tempestate ad preces & vota confugiunt nau-
tae.

Tx: Et dixit vir ad collegam suum,
venite & mittamus sortes & sci-
amus quare hoc malum sit nobis.

Credibile valde est historiam obtemperasse guber-
natori navis iubenti ut a somno excitatus
ad orationem se converteret, & cum deo ageret de pe-
riculo navis; sicut conijcit noster in loco Theophi-
latus. oravit enim Jonas nec tamen sua oratione

effecit; neque n. par erat inobedientem a Deo exaudiri, quam poterat fugiendo obtinendi fiducia. Cum igitur nihil orando profecerint, ad sortes se converterunt, & sorte exquirunt tanti mali causam. hoc n. unum superesse remedium ducebat unusquisque ad collegam suum, i. pariter inter se se ita loquebantur, est n. modus loquendi Hebraeorum.

Ut igitur clarior procedat expositio huius loci aliud notandum est omnia mala publica quae patimur quales sunt pestis, mors, fames, bella, tempestates & cetera provenire ex nostrorum peccatorum, sicut latissime docet Cyprianus in tractatu 1.o 2.do Demetrianum; Chrysostomus hom. 37. in Joan. c. 5. explicans ea verba, Iam amplius noli peccare ne deterius tibi contingat. quod habet Sixta Hier. Jeremiae 12. super illis vocibus, Usquequo lugebit terra. Videndus item est Aug. 13. de Trinit. c. 16. cum ait non solum mors carnis, sed omnia secula mala de peccatorum veniunt fonte, idem habet psal. 65. versu, Omnis terra adoret te, & psallat tibi & lib. 1. de Civ. c. 9. Unde in scripturis huiuscemodi mala appellantur peccatorum plagae Marc. 3. & 5. & Luc. 7. Unde Christus Dominus Luc. 12. ita dixit, Servus autem sciens voluntatem domini & non faciens, plagis vapulabit multis. Consentanea sunt quae habet Paulus 1.a ad Cor. 11. ideo inter vos multi imbecilles & infirmi. Neque vero solum inter sacros Auctores hoc receptum est, sed et inter profanos & gentiles; qui plane erant

nautae

nautæ q cu Jona in tempestate periclitabantur.
Exigitur n. sortibus huius tempestatis causam
n. aliam existimantes, quam graue aliquod scelus
ita n. receptum e. etiam apud ethnicos, sicut
uidere e. apud Plat. lib. 4. de leg. & lib.
11. de leg. Vñ eleganter tragicus dixit
superbos segnis ultor a tergo Deus. Id
qd et notauit Hesiodus cum dixit, Vindictam
n. admodum remotam ee iustitiæ sectatricem,
sed coetaneam, atq ex eadem regione, stipiteq
pullulantem, q sicut aduertit Plutarchus
in lib. de sera Numinis uendicta, Adrastia
uocatur necessitatis, & Iouis filia scelerum uindex,
quam nemo flagitiosus uel aut clam effugere pot.
Cum igr hanc existimaoem haberent, nautæ
nautæ sorte deprehendere conatur huius tempe-
statis causam, ut Deum placare possent. Non alr aut
existimabant Deum placare potuisse, quam hu-
mano cruore, ac eum sorte q'rebant, quem
mactarent, fuisse n. constat in more positum
apud barbaros humanum Sacrificium, sicut
dixit Poeta lib. 2.o Æneidos, Sanguine pla-
castis uentos, & uirgine cæsa:

Si quis aut petat cur sortibus illud
agnitum ee existimauerint nautæ
triplex potuit ee ca, (qm, qn flagitiu multorum
e. p sortem eligit is, q puniendus e., sicut
dixit Cicero in oraoe pro Cluentio, Statuerunt
ita maiores nri, ut si a multis eet flagitiu
commissu sortitione in quosd aiaduerteretur, quidm

et docuit Liuius lib. 2.° ab Vrbe condita; &
Cornelius Tacitus lib. 3. annalium. Quod ad
pericula sorte vocabantur homines, sicut notauit
Poeta. 9. Aenei. Omnibus ẽ muros legio
sortita periclum, Excubat. Et Pausa-
nias in sua Lachonica lib. 3. tradidit
Limneum locum esse in quo Dianae ex ora-
culo sorte ducti homines mactabantur. Denique
quod in sortibus diuinitatem esse existimarunt
atque eas tanquam diuinas consulebant, sicut
notauit Cicero lib. 2.° de diuinatione; Suetonius
Tranquillus in Tiberio 14. c. et in Caligula
c. 57. et Plinius lib. 8. epist. Praesens
inquit, numen atque fatidicum indicant sortes.
et Liuius decade 4.a lib. 1.° non longe a fine
ad maxime inclytum, inquit, in terris ora-
culum mysterio statuit; neque responsa sortium
ulli alij committere ausum, Idem n. putabant
oracula, & sortes, sicut docet Lucretius lib. 4.
ac proterea Gentiles homines ad sortes tanquam ad
aliquod oraculum diuinum, neque uero apud eos solos
ea fuit de sortibus existimatio, sed et apud sacros
Auct. quorum docet Aug. concione 2.a in psal.
30, ubi explicat ea uerba In manibus tuis
sortes meae; sic n. habet, Vox n. sortes aliquid
diuinum habere, quod in humana dubitatione diui-
nam indicat uoluntatem; Item similiter habet in epist.
ad Honoratum, & in lib. 1.° de doctrina christiana.
quod n. per sortem deprehensum fuerit occultum
peccatum docet locus apud Iosue in c. 7.

cu n. Acham de anathemate aliqd furto surripuisset, pp qd forcin in manus hostiu uenit. Hebraeorum exercitus, precepit Dns Iesue ut Sortibus exquireret, quo peccante populus in manus hostium traditus esset. Et cecidit sors super Acham. Et lib. 1. Reg. c. 14. Saul sorte deprehendit Ionathan filium suum, contra parentis preceptu mel comedisse, et Ionathas in c. 10. ex capris ipse mactauerit, quem sors manducandu eo ostendebat. Nil igit mirum est, si nautae ad Sortes confugerint, quas diuinas esse existimabant, et per quas hoies ad periculum uocabant, ac proinde Sorte inquirendum esse existimarunt scelus pp qd orta est tempestas, et cecidit sors super ipsum Ionam.

Pro ipsius autem cognitione huius arg. nec n. Licitas esse existimatas Sortes quascunque nisi quas Deus mouet in Urna. Videndus est D. Thomas 2.a 2.ae q.e 95. art. 8. ubi Sortes partitur in tres quasi classes, in distributiuas, in consultatiuas, et in diuinatiuas, Sortilegium autem est, et uana Superstitio Sortes consulere nisi Deo inspirante, et in graui aliqua necessitate, et premissa oratione, sicut definiunt Pontifices 26. q.e 5. atque alijs in locis. Atque ipse et D. Dionisius in lib. de Ecclesiastica Hierarcia c. 3. c. 5. noluit Sortibus designatum fuisse Mathiam apostolum act. 1.o sed aliqua alia diuina inspiratione. Dionisio suffragatur Theophil. in com.

Super hunc locum Ionae, ut novissime Card. nalis Baronius tom. 1° annalium anno 34 Xti c. 206 vir attulit, quidam sortibus declaratum est Mathiam aliquid factum fuisse ante adventum Spiritus sancti, post cuius adventum nunquam ab Apostolis sortibus usi sunt. Fuerunt igitur nautae in huiusmodi sortitione profanum et superstitiosum gentilium morem; erant enim ferme omnes idolatrae, et gentiles.

Tex. Et dixerunt ad eum: indica nobis cuius causa malum istud sit nobis.

Theodoretus in summa huius sententiae ostendit ad instar alicuius scelerati hominis, et in scelere comprehensi sortis testimonio in iudicium vocatum fuisse Ionam prophetam, et iudicij more sequentes nautas de hominis officio, de vivendi ratione, de patria, atque de gente eum interrogasse sicut in iudicijs fieri consuevit, non dubitantes eum reum fuisse alicuius gravissimi criminis, propter quod tanta tempestas excitata sit; cogunt igitur propria voce crimen fateri, quem Deus indicaverat nocentem. Atque utinam illud ita fieret ut desperatis in rebus quibus ipsa cura rerum commissa est, mali [illegible] causas diligenter exquirerent, quemadmodum in hoc loco fecisse legimus nautas rusticos et barbaros, cum enim navis periclitaretur, inquirunt

46

tempestatis cũm n̄ dubitantes graviore aliq̃d scelus eã excitasse, id q̃d notasse videtur omnẽ cultũ divinũ Jerem. 23. cũ de malis pastoribq̃ ita ait; Vos dispersistis gregẽ meũ, & eiecistis eos, & n̄ visitastis eos. Ubi particula [et] causalis, & rõalis eẽ videtur, ut sit sensus, q̃r n̄ visitastis eos, uobis curæ n̄ fuerunt, neq; n.º indagastis tempestatũ tempore eius, sed potius uana cogitabatis eo tempore, quo turbata erant õia, ut in Resp. sicut idẽ diuinũ oraculũ dixit. Jerem. 22. pastores tuos uentus pascet: i. friuola & uana cogitabant. ¶ Docet et hic locus, quales debẽt eẽ ij, qui pssunt in puniendis uitijs, namq; durũ cũ sit q̃q̃ nautarũ, tamẽ neq; [illegible] quantumcunq; omnes crediderunt statim, neq; p ira [illegible] mare precogunt sua tempestate reũ, sed potius sceleris exquirit ut expiare point, neq; n̄ decet cito delatoribq̃ credere, neq; punire sine mia. ¶ quã ij uidentur ẽẽ seneca 1.º lib. de ira, Judex condẽnaturus in tribunal sedeat n̄ iratus, sed uultu leni. & lib. 2.º de ira, dandũ sẽper ẽ tempus, ueritatẽ n̄ dies aperit; q̃ fuit rõ, ut Soli saturno veteres aperto capite sacrificarent, quẽadmodũ docet Plutarcus in q.º Rom. q̃r ueritas ẽ filia temporis, & temporis ueritatẽ aperit.

Vnd̃ Deus Gen. 18. Descendã, & videbo utrũ clamo
rẽ, q̃ venit ad me, opere compleuerint, an nõ
Sup. qq. vicoris videndus ē Greg. lib. 19. mor.
c. 14. Ecce malum quasi cũ difficultate cre
didit, cũ audiret, & tñ sine tarditate puniuit
cum verum agnoscendo reperit [illegible] nobis
ut nobis daret exemplũ, qđ maiora crimina &
tarde credenda sunt, cũ audiunt͛, & citius puni
enda, cũ veraciter agnoscunt͛. Consentanea sunt
quæ habet idẽ Greg. hom. in c. 7. Luc. cũ ap
ud Pharisæum reprehendentem Christum qđ excepisset
Magdalenam mulierẽ peccatricẽ; Necesse ē, inquit,
semp ut cum quoscunq; peccatores aspicimus nos
metipsos prius in eorũ calamitatibus defleamus,
qr fortasse vel in similibus aut lapsi sumus, aut labi
possumus, & sic censura magisterij debet semp
virtutẽ disciplinæ vitia persequi, ut solicite dis
cernamus, qđ districtionẽ debemus vitijs, com
passionẽ naturæ, si n. feriendus ē peccator, nu
triendus ē proximus. Vnde pulchre dixit
Plinius iunior de ijs, q præsunt: Atq; ego
eum optimũ & emendatissimũ existimo, q
cæteris ita ignoscit tanquã ipse quotidie
peccet, ita a peccatis abstinet tanquã nemi
ni ignoscat. Videndus ē Aug. psal. 37. cũ
explicat ea verba, Dum commouerentur pedes
mei, super me magna locuti sunt; Misere
ri, inquit Aug. debuerant infirmis, &
nõ insultare, quomodo Apost. dixit ad Gala.
6. Fratres si præoccupatus fuerit hō in aliquo

delicto

Penes symptomatu vehementiam aut paruitatem disting-
uenda ee tempora dixit rasis (nõ faciendos ptês plures
ut q̃ n̄ inuoluerit) ita ut priũ dicat cum symptomata nota-
tu dignũ aumentũ n̄ hẽt, quaobrẽ inflamatione incipiunt
augmentũ cum sensibilr augentur symptomata, sanguis qui in cor
neam tunice spatiam effunditur, et pars infestata affligit: estq
cum summã magnitudinẽ agunt n̄ solũ symptomata sed ipse in
fluxus q̃ n̄ maior n̄ minor ẽ. p redundantis in corpore humoris
aut copia aut paucitate aut p remediorũ aplicatione qa cadit
morbus ẽ p̃ inflamatio cum membrana quae intumuit utrumq
pal. febra ex vementi inflamatione imperitatẽ ut vix oculi
ab ipsis integantur et albũ oculi nigrũ sublimiq euadat,
rubrumq est magna ex pte nigrũ occupat aut eleuata
ad instar [illegible] corneam, aut cornea male comunicata chimosis
grece dicitur arabia n̄ alguadenigi.

Ex his atq colligere si penes symptomata n̄ p fetuosenes (?) com-
onem in opthalmia et aliis inflamationibus sumenda ee
tempora, tamqũ imprio qn̄ mites accumitũ aut paruũ et tenue
sunt. sunt maiora uehemẽtiora ũ cum concoquitur incipit hoc
in initio iam benigniora et minime morbaci redita ima à
unde extremitatis minoreq infestadolorem. accedit ecto-
ris remissior et olen̄ quam turbabant q̃ oĩa tum qua ad synto-
mata tum quo ad morbi essentiam declinationẽ ostendit
hoc in ueritate tamen in hijs inflamationibus in qs semp ex
acumitr, nec pptamaia cernat ad unam teriticam expulsi-
onem qm̄ cum minor sit ima h roe doloris debere syntom.
increcere minora multo sunt ex accidenti.

Neq obstat qd in crisiũ scriptis implexerit de ex signis
coctionis sumenda ee tempora, qm̄ d. p similitudi-
nem ad alios morbos q̃ referunt id dixisse ì. a[illegible]

si aliorum non successisse et rōe cāe vero morbi.

Non obstat 2.° qd alii obiiciunt in declinatione non accingit mors ante coctionē fit non ē igr ante coctionē declinatio quam dependeat declinationem seq ad coctionem vel ad sintomatum remissionem qd cum acceptione cāe causata in ventre qm morte contingere posse, cum iam sit exsiccatū potentior non fuit qd pens coctionem in inflammationibus summenda tempora sed penes syntomata, q fluentis maior qttate sequuntur cuiusq rōe ad vigorē usq graditur phlegmon, nam ubi suppurare incipit alia iam fit humoris affs, humor nempe suppuratus, q est fere totum penes maiorem minorem coctionem et dum congregatur dolorem, calorem et fusionem maiorem qd citat qm maior afflux summendo ē tempora augmenti ē qd qy et alii autores asserunt in pus addisendo ē mors res insita in augmento repentinis adeo non aliqt qd resolvat in stotelagit mittenda in declinatione non vero resolventia.

Huic itaqs affectioni (ad propositum redeamus) lucem offendit qtq, ruscani ac scribebat fidelis q haec congregant spus desolutas quos illa defundebant, qd saepe videns iam vero cristallinum circumvolvit et sylio migrans membrana ut visui affecto medicamentis et effectu lum congregatis infusis spus, vel cristallini splendore nec a solari vehementiori qualitate ut contigit illis qui solem eclipsum fixo oculis imprudenter inspexerunt. unde nā namqs minorem flammā a maiorē qm exstingui obstante a maiori minoris solimento q et cāa ē ut cum lucidus aliquod nimis qm splendens inspexerit pas febros respiciendamus iam vero ad nulle remedium sperantes.

Tria tum sunt consideranda 1m an nigra sint pellucida ab ophtalmicis. 2m cur dextris sanis magis ce rulea conveniat. 3m Cur oculus non videt cornea si colorata est. De prima ac si ex febre fato est, resolutis spiritibus est, iis nimium congregatis hoc contigit illis qui in obscuro loco diu de tinentur, iisque nigra non conspecta aggregantia sed lucida fun dentia, ita ut nec repentina fiat ab obscuris ac lucida mutatio sed paulatim ob dictas causas. illud ophtalmicis accidit primum ob calorem et ob dolorem spiritus resolventes quare lucida nocent, nigra autem servabantur sunt in resolutione ten dentes spiritus aggregantia. Nec obstat quod in cerebrum retra huntur et oculus infirmior et imbecillior redditur cuius robur in spiritibus consistit quam magis est innamentum quod secundum est prohibiti one resolutionis quam volunientum est retrahatio.

De 2m oculus infirmus maiorem spirituum resolutionem lab orat quam sanus ideo fortior congregantia illi confe runt talia aut sunt nigra cum indirecto opponantur albe dini nimium disgregantur, colorant viridis seu glaucus cum medius sit magis lucis est particeps et minus congregat, unde ma gis sanis competit quam aegris qui tantam non egent spirituum con gregationem est exemplum in frigido medicamento quod frigidis competit febrienti quam sano, non in. sed tantum indiget frigiditate quam febrientes hoc est precise Avic Avic. 3. 3. tract. 1 c. 9 dicens et nigrum id fit iuridis positio ne aegritudinis, et calidis indispositionis sanitatis.

De 3o Alexander oculum in corpore locatum est alios servandos non ipsius gratia, quare cum cor nea pars eius sit ad actionem concurrens non potuit a co loris dexi nec denique eadem agere et pati simul posset di

accedit qd lumeni spes refrege[?] ... n i infirmit
het qz sicut et ...ptas eadem naam oi spicici[?] visibilli
sensoriu aut a bos colori determinato ... insipidie se
di nudatu ee oportet ni aliae innate ... hinc
fatet qz ... sit ... rao i ... ad usq
... oculu igniu n ee ... in
oculo ignis.

Caput Sm

De humore tenui ac spiritu qui in pupilla continetur

Duobus superioribus capitibus ... quod e a Cristalino ad pupillam usque hore albugineo

esse refert. ... in ... tamen ... i
an visus ... debilitari ... an a Cornea ... a spiritu ...

De ... visus cum sit aia ... in se ... sed ... ex
... qr ut Aristoteles ait ... de aia tex 65 di ...
oculu ... videret ut ... Cum ... ab interni no
lumentu nobis ignotu ... dicit ...
ciari qr spus, humores et reliqua interne ...
... sunt ... Sic Avic ... Cap de ... de
billitatis membrorum membru imbecillitari ait ob virtuti ...
... qt ipse in se deficiat. Sed qr ob ...
... immediate ad illam accedunt aut qr spus resolu
... immedi ... virtutis instrumentu deficit hac ...
ob aliis oculorum viciis qd illa mani festa sunt hae
... nobis oculta et ignota clarinamq oculi ...
ostendentus male videat ut solo ... in oculo ...
ee videat visus debilitate ... A. n ...
aut virtu ... imbecillitate dicunt, cum ...

manifesta aegritudinis cum in operibus et membris deficiunt apoplexiam incidunt unde epatici et stomatici dicuntur et sitis gobulendi initio laborant oculatici parentes allasi. De hec loqui quod 3 simpliciu. in fine medicament. affert initia eminentia consequentia et debilitatem quod sita manifesta cum aperit, concupiscentia, hac aut debilitas ut proximus placuit iam aegritudinibus evenit manet n. oculus debilis n alius qui convalescentis membra.

De 2º n. additio Corneae tantum, scilicet aliarum partium oculum componentium a seis ebetatur. qui a morbos referret Aetius Tetrabli 2ª sermone 3 c 2, nec obstat quod ophtalmici n. oculi saniem aperiunt 3º splendidum quod lacrimarum fluxum deparanti lucentes et prius clariores fiunt quod in glaciales mediante Cornea conectiva consolatis humide tres eius initio laedit initia congregati ob siccitatem aut quo ut in inferius externam afficit tunc in proprietate coloris et lumen refulgere rati unde nec splendet imo albam breti praesertim quod in rugas tret et inaequalis reddit quod eminentiae humbram efficiunt, quod vides Auic 3.3i tract 4 c 1 officia n nigrificatione fieri dicitur

De tertio Auic negat loco cit. et in l. de bibliograeidis c 4 imo ex fortiore fieri ipsum quo prius invenerint affirmat: Exemplo sunt balestiarii qui taurinis videant ad alterum claudunt oculum. Iubedi quibus pars contraria adoravit, initialis spinis 5 m. adeo fin no cum Creat, et accensis diaria, luxigi albis n recessit? deinde contentum contineri collatum esse

ipsum et defectu peccat immoderato quod ipsi peccavit spiritus accedunt
spiritus defectu obest ut hic Gal. ait quod in igitur quantitate tale!
sint in. Et defectu imminuitur pupilla an non ita [illegible] ea
dem dilatari? utrisque calidi rei et spiritus nimium
ipsi autem intemperabit animum moderatusque lente mo
veri [illegible] servati. Circa animam in [illegible] menta
[illegible] et imminuta nocet at spiritus [illegible] sunt instru
menta accedunt [illegible] sentia aspirantis [illegible] in
cerebro solo [illegible] imminuitissimum ut spiritum constitutionem

Dinus in hac quaestione respondet spiritum posse considerari
duplicibus aut absolute aut ut est naturalis aut innatus
in uno autem non nocere ut in synocha [illegible]; in innato et
eomagis quo copiosior fuerit quod natiui caloris abundan-
tia tantum abest ut deficiat operatio, ut et promoveat [illegible]
atque quod multomagis, et ea quod, ut [illegible] [illegible] fuerit
in substantia spiritus fortitudo et in anima audacia; unde ita quod
Dinus spiritus [illegible] continentur sub limitibus [illegible] non nocere ubique
limites et sedem efficere [illegible] ignorare. in natura calidum, non
[illegible] debere esse moderatum sed quantitate [illegible] [illegible]
posse nocere ut 2 Colliget c. 6. Averroys docet.

Gentilis putat forte augeatur ut limites [illegible]
cedat nocere posse ob rationem dictam, nunquam [illegible] ita posse
increscere [illegible] alias [illegible] quantitate [illegible], nec tam quo
non potest copiosus, ut sufficiat tot horum operationibus immo [illegible]
nimius gignatur [illegible] sufficiet uni [illegible] meditationi aut vi
sioni. tum quod si ea copia gignatur quod noceat statim [illegible]

ipse habendat innasere convertere sunt n. ad patiendum aptissimi quia de Efimera et itaiam nunquam desicere sed ut morde exranens. At si tantum inter in lumen nisi dona est ut dictum est non videtur negandum spiritum copiam laedere cum nimis ... et minus negandum potest in ea quantitate augeri ... resolubiles et qualibet intemperie resolverentur ... enim ... contra experientiam et video Rasis in aphorismis ... onorum ... caligari Rasis dixit quod inter alimenta magnifice ... allunt apud Avicennam ... de ... cardialibus Aliob. ... c. 4 expresse ponit inter ... morbos spirituum copiam ad Avicennam dico ... intra limites ... remoreri ... et fieri a ... sanguis officiat.

Caput Sextum

de albugineo humore ... et ... oculi singulorum docet utilitates albuginei et ... cor ... oculi. 4ta ... hic ut discorsiam ... nunc bene faciat visus spiritum in cristallinum et ... albuginio. 2am quod ... sit. 3o an in ... morbos ... siccitate inducat 4am an ... accidere ... nocumentum.

De ... nec ... nam ... crementum ... diu ... ut ... at albugineus cristallini ... crementum 3a ... cap. ... docet hic ... ubi spatium plenum requirit ut glacialis ab uvea separet ... ab illa ... nec ... glacialis ... ob id ...

nec existatiug a continuo spere siccior fiat nec ab aere ofendat̃ liceant et exsiccante et a solari lumine ꝑbre
vis spatio occurrente et spu dissoluente ut diximq̃ a e
In hac q̃stione respondet Gentilis simpliciter di
ci excrementu et q̃d aliunde im̃ fundemanda
tr. ut pituita q̃ a capite fluit in pulmones et q̃d aga
nris intentionem efficit ob nim̃ inepstitudinem q̃litate
contraria, sive agens ꝓpriam intendat sive ꝑarata ut in
sanguis groc et bocon pituita et utraq̃ bilis; sunt ex
crementa i ceteris q̃ qualitate contraria et reliq̃ nocet.
dicit ex excrementu ꝓpria utilis alimenti a qua
satiata pars se exonerat sic dilig nentricul et ex crem
entu et sanguis i ceteris et ꝓxima refficim et sicut illud
membro contrariu ita hoc valde sibi, ita hoc valde
simile e et in hoc sigente ab begiminu ng cat glacia
lis ex crementi ideo q̃ clara sicut glatialis ab eig
q̃ residuo tertium et grosc. sicut ex cerebri ei diuisi ocu-
lis 2° de grec atium c 12 et sup ꝓo illig alimento o-
nutrire. ~
Videt tn̄ excrementi nomen et q̃ significato ab
bogint o poci acomodari, q̃ tale ē vere alimentu
n ee aut glatialis alimentu monstratiug supra c̃
glis fatetr, nec pot dici excrementu q̃d eig sufflutado
ato sic n. ielnur eit nentri culi excrementu i e cor
jecinoris et caro, nentrs nec ad principalis renura
gentilis sum q̃ a retina mediante aranea aliter
sicut ab eod glatialis mediante ui ꝓo. n igr ex gla
tialis sup flnum: sed q̃ ad ꝓnit dicit debebat fuisse
ufim multis ing g a isto deniat ~

Caput 11um

De nasi foramine de carne glandulis et pinguedine oculorum prodit utilitates glandosae carnis in angulo q ad ... angulum ... glandularum et pinguedinis in oculorum dicit q predictam carnem nasi foramini appositam esse ut lacrimas et ... humores fluxum in genas prohibere et ne angulus lacrimarum aut ... acrimonia laedatur: glandulas vero in oculi angulis sitas humiditatem a cerebro recipere et oculis ... ut ... nec ... pinguedinem ... usum et ne ... laedantur.

Advertendum i angulus a graecis canthus dicitur duplex in oculo ... ... ad ... ille magnus ... ... dicitur; ... minor ... et a barbaris ... appellatur. Advertendum 2o carnem nasi foramini appositam ... attendere debet nam ... ... visum impedit imminuta vero prohibet lacrimas 3a 3i ... 2 c. 16 ... aut ... fluxum ... ne aut ... humorum a cerebro ... unde fit in angulo apostema quod ... ... sine ... ... in fistulam vertitur unde lacrimalis fistula dicitur a similitudine ... aqua ... 18 continentis c 7 lacrima ... dicitur ... Almansore c 34 et 2 continentis c 8 ... ... vocat Simon ... ... frequentiq accidit id ... angulo interiori ... ... carnem quae ... instar fluentis ... humores ...

[illegible] solutoria in nares misere natis ob eorum angustiam
[illegible] continentis c. 8 [illegible] ideoque ut plurimum in fistulam [illegible]
[illegible] cerensis [illegible] frequentia [illegible]
ducit quum [illegible] consultati [illegible] medici
[illegible] ut [illegible] vicinas circumstant: imminu
[illegible] aut haec glandosa caro aut [illegible] ferro [illegible]
in [illegible] [illegible] unguli; debet et sibi [illegible]
aut acriu medicamentu [illegible] colicato aut [illegible]
[illegible] funditus.

Sed e dubium an [illegible] curatione liceat [illegible]
medicamentis an ferru [illegible] via securiq, [illegible]
[illegible] [illegible] glandosam carne absumit
respondeo [illegible] abscessu ante suppurationem acribus
[illegible] utendu e ut nitetur suppuratio [illegible]
[illegible] humores resolvuntur, quia suppuratio fistulam minatur
[illegible] ante facta [illegible], et post eam a
[illegible] ulcus, [illegible] movendis [illegible]
[illegible] c. 5 [illegible] ob servandu in omnibus apostematibus [illegible]
ob malitiam [illegible] aperiuntur 4 canonis c. 2 [illegible] nocent n.
ante et post apertionem suppurantia, imo ferro [illegible]
[illegible] actuale cauteriu putat [illegible] loco [illegible]
[illegible] in chirurgia c. 1, absumi namque ignis carnis [illegible]
[illegible] nec timenda glandosae carnis absumptio [illegible]
[illegible] utilibus [illegible] fistula curae.

In [illegible] vitanda, nec [illegible] caroan
[illegible] absumatur ferro [illegible] utimur 33 [illegible] c. 23
ita [illegible] ut [illegible] nale [illegible] relicto, optimu
[illegible] in firmos ante ferru medicamentis [illegible]
acutis.

Advertas quod haec sit ungula Avicennae finibus, additio coniunctivae de lachrimalibus continentis oculum incipiens et plurimum a lachrimali, et currens semper super coniunctivam ungula vocatur ob similitudinem unguis et in superficie et in figura et nervosa dura et continens sic. Alia est theorica c. 13 [illegible] et principii c. 3 in quo differt a [illegible] quod magis nervosa superficie constat et molli; morbus in nostro auctore cum sit pars [illegible] coniunctiva, in quantitate est dicitur morbus lachrimalis carni compositus, quod [illegible] in [illegible] [illegible] dicitur morbus coniunctivae [illegible] lachrimali [illegible] incipiendo usque ad incoinunctivam, [illegible] differt a [illegible] quod aliquando incipit a [illegible] [illegible] carne addita quae aliquando visum impediet [illegible] in coniunctiva accrescit.

Advertas quod lachrimae sufficienter effluunt sponte inuite, illa cum meatuum compressionibus [illegible] plasticus et [illegible] operatione cum vi [illegible] corporis [illegible] ab acerbo rerum statu facta et aut corporis [illegible] dilatatio in lachrimis aut [illegible] in lachrimis ab affectionibus per gaudium dilatatis [illegible] et [illegible] respirationibus aut iisdem per timorem compressis, et viscera interna obturantibus ac astringentibus humidus vapor per [illegible] ad caput et cerebri membranas effertur quod magno in atque copia in cavis cerebri [illegible] relictus per [illegible] meatus ad oculum [illegible] [illegible] compressione per guttas [illegible], sic pueri et feminae quae animae affectiones facile capiunt facilius plorant

Accedit eorum cerebri humiditas fluentium lacrimarum ita ut satis ostendit illud quod dabit capiti meo aquas etc.

inuitae effluunt cum et oculi et cerebri debilitate laborat ut senex, aut namque caruncula absumpta est. Sed est dubium a quo nam oculi angulo effluant Bonauentura putat a nonnullis, sed a quolibet palpebrarum foraminibus per domesticum, si quod carunculae [illegible] palpebrae humiditatem [illegible] ab ipso recipiunt, ut hic [illegible] atque inuicem [illegible] [illegible] ut in [illegible] tristitia et aliis affectibus [illegible] magis cordi coniunctus in aliis capitis superiore quod magis cerebro.

[illegible] est ab [illegible] [illegible] foraminibus quod cordi oculo et cerebro consentit [illegible] effluunt, sed [illegible] magis affecto corde cerebro consentienti, [illegible] domesticum angulum magis [illegible] [illegible] [illegible] latitudinem vaporis.

Ex dictis solummodo [illegible] sequentia [illegible] [illegible] plerumque [illegible] tristitia [illegible] magnalis responsio [illegible] lacrimae laetitiae cordis [illegible] ut [illegible] sine amaro dulce dicatur [illegible] risu et gaudio vehementer fit ab intimis ad extima sanguinis et spirituum effusio quae dilatatis cerebri meatibus vi caloris [illegible] [illegible] humores [illegible] in oculos [illegible] tristitiae [illegible] [illegible] fit accedit calori contrarium ut [illegible] ab extimis ad intima [illegible] se colligat ideo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut magna tristitia [illegible] cerebrum comprimitur et [illegible] [illegible] humores mittit in oculos unde fiunt lacrimae. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lacrimosi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilitate [illegible] [illegible] facile fluentia in oculos

3 3i Probl 2 c 26. Q.o Cur intento sine obtutu oculorum
aspectu lacrimae effluunt. Respondeo in tantum a ... de
bilitate et spirituum resolutionem ... ... excrementa ...
... non ... item musculi ... sed ... oculum
comprimunt oculorum ...

Caput 12

de ... ac ... dimensione ... quae ad oculos
pertinent

primo ... absoluta ... putabat, nec plura dicenda forent
ni demonis imperio ... obedire imperantis ut ma
thematica quaedam theoremata scriberet ... visionem ...
a ... sensu ait se sponte abstinuisse, nec medicis ...
pareret. et ... consortium adversarium amici, voluit ...
demonis ... satisfacere ... amicis placere ac nos ...
bis ... demoni ... placere de ... in ...
obscura mathematica ... dimitta ... quae solum
philosophiam et medicinam redolent in his ... ...
... explicabimus

Qd solis ... optici ob anteriori et ... cerebri ...
... molliores et magis spongiosi ...
non caret ut hic ... ... solidi
tatem oculorum ipsa ostendit anatomens ut ...
nec ... in ... frigidam ... occludere ...
... in ... capite et calida ... solis ...
... cavitas Vesalius ... diligenter dissecare
non ... l. 4 de fabrica c. 4. item ... media
la ... carere ... demonstrat. ...
hinc facultatem cum spiritu a cerebro in oculos deferri
non posse cum ... solidiores, ... abnegat ... foraminibus

Cortice colice humor permeat, ut cerebri colica
in paralisi, et paralisis in cholicam transmuta-
tio ut Paulus docet ac de influxu facultatis nos tra-
xius diximus l. 4 c. 3 unde revertendo notissime
bis omnia respectant ~

Neque omnis pupillae inversio seu oculorum perversio itaque
sanguinem visione efficit
est quod de locis in quae sursum aut deorsum aut in obliquum
quoque oculum vertit qua ad alterutrum angulum facere
ut obiectum sinistrum magis aut dextrum appareat, nam du-
plex causa contractiva adducit hic dicens visionem
fieri per pyramidem radiosam cuius conus in oculo fa-
ctus et linea visa consistit et ideo elevato oculo aspicien-
tis aut depresso pyramidem quoque eiusdem visibi-
lis in alio situ idem respicientes obtinent quod fit ut du-
plex videatur unum, ut contingit his qui digito aut
sursum aut deorsum oculum impellunt et ebriis cum vi-
no madefactis oculis. Non sustinet pupillarum mobilitatem
cum aut versus nasum aut tempora oculus convertitur
eadem planitia non recedit, sic cum oculos prominet
per rectam liniam et in immensum [illegible] in eodem sunt
plano. ~

Neque tamen oculorum situ fiunt geminationis vicium
sed sensibilis quoque et radiorum [illegible] situ visibilis, ubi per motus
celeritatem antequam evanescat prioris situs species in proximum
alia ponit situs quamquam in diversis situs apparent diver-
sa videri [illegible] ut antecedens indicat linea et ignitum
ferrum [illegible] motu igniti [illegible]. [illegible]
aquariis [illegible] ad oculum [illegible] in aquis [illegible]
[illegible] diversorum imaginum representant sic facilius in pa-

coll. sic in caelo nubes tiphoes apparet et in aqua mota sol quasi multis ti-
phibus: propter hanc speciam spiritus et inspissationem sunt partes prin-
cipales obiecti illius quae ex fluctuatione [illegible] et inordinatum motum
ante quam evanescat prioris situs [illegible] imprimit aliud
diversi situs et in hoc [illegible] 3 [illegible] 18 [illegible]
de sensu et sensato cum [illegible] de aliis [illegible] col. to
[illegible] propter hanc etiam tenet et aliam ab vapore in oculo
[illegible] visionis dividitur [illegible] ut quilibet [illegible]
pars suam deferat unde geminatur visio.

Sed quomodo sursum interito oculo de [illegible] imaginarum repraesentatur
obiectum deorsum in [illegible] [illegible]. Et cum sursum [illegible]
oculus visionis neque deprimit ideo deorsum repraesentat cum
deorsum in [illegible] sursum in vertit nervus [illegible] sursum inter
anteriora apparet. Ex dictis patet quomodo hic intelligendus sit [illegible]
cum ait visus circa visibilia non [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] medium illustratum et sufficienter approximatum obtinens
esse [illegible] obiectum errore [illegible] ut [illegible] et alii [illegible]
[illegible] 2 de anima [illegible] 63 [illegible] circa [illegible] [illegible] autem
visus indicandum esse minimum [illegible] sit [illegible] ante esse sursum
cum [illegible] sit deorsum [illegible] cum [illegible] defectibus
conditionis [illegible] organi non indicatur multiplex
ut [illegible] visibile ut in [illegible] quem [illegible]
et dulce indicatur amarum cum lingua biliose [illegible]
[illegible] indicatur [illegible]. Ex medii impuri [illegible]
[illegible] apparet sol esse [illegible] ob aeris mixtis vaporibus Ex ci-
[illegible] a distantia [illegible] indicatur [illegible] quae esse [illegible]
obiectum dolorem nimium [illegible] comprehendit [illegible]
[illegible] dictis conditionibus [illegible] [illegible]

incurre q(uo)t Caput 3 am

Quoniam aliis uisoriis ut ipsi habeat positione(m) Secat ad rectam uisionem linea aciei uisoriis in eodem superficie planum atque si discedat uisionem [illegible] omnia apparere duplicia. dicitur autem aut [illegible] autem depressus axis non cum anterius aut posterius deorsum aut sinistrorsum inclina sic oculus cum sursum aut infra in [illegible] si uisio geminatur non cum [illegible] aut [illegible] angulum adduci, quia a plano non discedit oculus linea namque recta ab eodem puncto procedentes in eodem sunt plano est et si in immensum 2m utramque partem protrahantur et lineae rectae duas has quantumuis protractas coniungant id est planum habent cum illis cum triangulus in uniuerso sit plani; ratio autem cur uisio geminetur quia a plano discedit aciei est quia cum uisio et lineas rectas fiat cum magis aciei superna sit aut depressior iam non est rectarum parabolarum quo fit ne concurrant duae autem concurrentes lineae duo nec efficiunt puncta et ideo duo repraesentant. dicit [illegible] punctum a quo linea protrahuntur coniunctos esse nervos lineas in ipsa uisorios nervos que quantumcumque in immensum protrahantur in eodem sunt plano [illegible] aut non eleuatur aut [illegible], et ob id ideo [illegible] factum a natura fuisse ut inde tamquam a puncto in pupillas usque protrahantur nerui in eodem sunt plano et [illegible] uera sint non ideo [illegible] neruos oportuit [illegible] a cerebro. tamquam a puncto, distinctim in pupillas usque recta duci non cum [illegible] non sit neque indiuisibile prospectiuos punctum sicut geometricum, cum pupillis in eodem esse plano ut eis ostendit demonstratio.

Caput decimum 3um

Carnevul vi sensi i sese immedia [illegible] ...

[illegible] opticus [illegible] eorum [illegible] a medulla cerebri [illegible] locandi [illegible] immedia cerebri [illegible] in se [illegible] continens [illegible] cerebrum [illegible] cerebellum [illegible] mollissimis nervis [illegible] ab inferiori et posteriori cerebri sede [illegible] ab eo [illegible] spinalis medulla [illegible] ut observavit Laurentius [illegible] separatim in medio [illegible] ut aliqui [illegible] nec [illegible] in sinistrum et [illegible] in dextrum [illegible] ita ut nulla arte [illegible]

[illegible] cur coheant optici [illegible] ad robur [illegible] mollissimi cum sint [illegible] firmiores sunt [illegible] ut [illegible] oculi [illegible] ut duos oculos [illegible] ideo duas affert [illegible] cum [illegible] ab uno oculo [illegible] pupilla [illegible]

Recutis 2am accepisse ait in somniis et ante demoniis ju
stum fecisse in remisse gloriesi causa e nec unum uideri du
plex at haec cum quae scriptores coincidit quae non a demo
ne accepisse uidi et experientia illa falsa, nec mirum nam quidam
uia demone ostenderit bina sunt aures sicuti nares quae
unum sensum ostium et duplex spectrum, cum mamillares non cohaerant
nec sunt nerui ad aures facultate deferentes item uisionem
non in coitu fieri sed in crystallino multis ostendimus et etiam
plurimis roborati: si in coitu fieret uisio quae eo coitu dissi
pauerunt aut non uiderent aut semper duplex, constat autem ex
Vesalio l. 4 c. 4 aliquorum non coisse opticos cum in somnis recta
et uisionem deinde quod semper ad crystallinum descendit spiritus
si in non fit uisio at non spiritus referenti partis sufficit distructura
et compositio, nec quibus [illegible] iudicium ubi citer
mente in cerebro residente nisi semper uere docet uoluit non a cer
ebro mandari facultatem in organa sentientia non fieri in
cerebro sensationem. quod si spiritus surgens oculis obstructio nerui
uisio non fiet priuatio continui talis cum cerebro causa est ut l.
4 diximus non in cerebro fieri argumentum, ut illi autumant.
nerui optici eos perturbant non in duplex esse spiritus nisi quod cohaerant
duplex semper uidebimus, iam respondeo 2a cum spiritus ad cohi
bitum mandatus egreditur et in pupillas descendit duas
spiritus recipiens duo representat. at semper descenditur in pupi
llas, ut fulgores in tenebris et calliso pher sanctos ostendit,
semper igitur in uisione error. 3o cum dilatatur restitue in ipsa
pupilla geminatur uisio quod absurdius: quod falsum quae claudunt
oculum balestiarii, ut melius uideant et illi
demum idem causa dilatata pupilla uicissitudines quod

S. Prosp

acquisitam ante germinationem? insuper magis aut minori annorum ætate iudicarentur in humero flora. est quod demonis commo ... somnia coniecta a vero aliena spacia quibus illi in loco responderent.

Iam postea colligetis hinc mathematicas medici non esse necessarias cum dicat postea ab illis abstinuisse nec medicis ... um prætereat et amicis molestiam ... illi ... aliquando ... conturbarunt ... alia ...

In Librum 4 de usu partium

Caput primum

Quod usus ab actione differat, ac de partium propositione

In hoc libro ... operis utilitatem docet ... ignorata utilitas ... molestiam et tedium pariat, nisi forte ... libros lectionem ... ideo ... utilitate ... et infine ... nostro ... beneficio ... utilitatibus ... compluta ... ab actione ...

Sed quia usus sunt qui usum cum actione confundunt ... cum arte organum ... usu non a compositione cognoscendum dicitur sed ... intervalo discedit ab actione ... actionis finis utilitas ... voluptas et ... actione dignitate prior ... tempore sit posterior ... aliquod usum actionem praecedens ... ad agendum, sic actio instrumenti a particulari ... reliquorum instrumenti ... usum ... actione famulandum, ideo actionem ... prior usus ... dignitate posterior; de hoc loquitur ... in omnibus ... agentibus usum ... ita ut

et pes quae vita carentia sunt usum habent, ut pili et ungues

Ut tamen clarius appareat inter usum et actionem discrimen quod sit actio [illegible]
et eamque est aut [illegible] hic motus quod activus id est [illegible] partium
ut ab affectione distinguatur quae non a partibus moventibus, sed a causa morbi
fica [illegible], sic [illegible] actio est a facultate movente [illegible]
[illegible] affectio quae non ab hac sed a morbo [illegible]
passivus motum, quae [illegible] dicuntur fieri cum aliquid ab aliquo movetur
eadem namque actio dicitur [illegible] in passo recipitur passio nunc [illegible]
sic aqua cum calefit, ab igne passive movetur a calore ignis active mo-
vetur quam, sic ossa brachii et crurum cum a musculis movent pa-
ssive moveri dicuntur quae actioni moventium musculos recipiunt,
[illegible] actio motus activus, cuius finis est usus et ideo bonum et utile, ut
praeterea nihil aliud sit quam voluptas cum agentia non agant nisi [illegible] actio-
ne, aliquod bonum et iucundum consequantur, [illegible] id fiat manifes-
tum, [illegible] non videt ut tantum offeratur cedit [illegible] operatione, visione videt
aliquam reportet utilitatem et ideo de [illegible] cap. c. 6. [illegible]
[illegible] finem voluptatem dixit, et hic duplicem [illegible] aliquando uti-
litatem [illegible] actionis, hanc primam illam secundam appellavit, et merito
nam actionis utilitas voluptas est [illegible] actione ipsa [illegible]
aut utilitas actione [illegible] voluptati prior, dignitate [illegible]
[illegible] rationabiliter dixit quod si in corpore [illegible] actione [illegible]
erit abscindenda ut pote cuius nulla esset utilitas nec [illegible] nec ac-
tionis [illegible] in loco intelligendum de utilitate quae actionem sequitur [illegible]
[illegible] actionem intelligens [illegible] quam antecedit actionem et [illegible]
sensus si in corpore esset pars actione hoc est usu orbata merito
esset abscindenda, quia pars quae nec actionem corporis [illegible]
mortua et [illegible] a corpore est abiicienda [illegible]
hinc quantum ab actione differat usus id namque innotescit aliquando
illa in operatione semper consistit usus aliquando sequitur aliquando antecedit acti-
onem quae omnia ostendunt cum actione usum confundi non posse

Clariae q[uae]sti series enadit sic actionem & eius finem utriusq[ue] ex-
plicauerimus. De actione relictis pene innumeris actionis de
visionibus compulit sup[er] adhuc actio q[uae] a partibus similaribus q[uae]...s
i. ab organis ois emanat a facultate tu semp[er] a corpore ut hic q[uan]tus
ait facultatem aut hanc animam vocat aliqui non nisi ... ipsi ga-
nimae potentiam. parum referre ... sibi animam siue facul-
tatem q[uod] appellauit d[ictu]m ... sufficiat p[ro] animam in actionibus ... nde
6. de locis ulto ponit operari sem facultatem q[uam] dicit esse defere
& 6 de plac. q[uod] principue actionis animam ait esse animi substantiam
non corpus, quod & impossibile multo ante dixerat plato & in Ceatino
cum anima inquit in corpore est uiuit ... & operatur, & multis
alijs in locis ubi ponit hominem esse animam corpus animae instru
mentum quod in libro de vita & daemone confirma procless:
haec anima facultates temperamentum non est & simplicitatem 1 c 1 ubi
absurdum putat ignis & aeris qualitatem cum facultate confun
dere, neq[ue] hoc ignorauit Hipp. cum manifeste asserat
hois animam ignem & aquam p[ro]fiteatur tere eod q[uod] semp
sibi proclamat. Cum corpus in eod statu minime p[er]maneat
quod si alii ubi dixit animam ad mortem usq[ue] p[er]durare ... i
ut Mi... locutus est non ut plerique in quo significata animam accepit
aliqui quatenus ipse de anima scientia dubius fuerit. 1. de substantia
naturalium facultatum est hoc platonis non meum commenti in ferro, ubi
manifestis verbis asserit animam ex 4or elementorum consonan
tiam resultare; & ad eorum primos aut alias cuiusq[ue] remissionem
animum interiri hoc est a corpore separari, cum ille non nisi bene te
peratu corpore consistere possit ut 1. de substantia naturalium facul
tatum, ait quatenus docet per animatis te... distincte sit anima

Sicut eius facultas a temperamento est diversa cum q̄
idem ratio et aqua dependet, non cum spiritualis
sit qualitas a corpore dependere n̄ pot ~

f. corpus

(Per corporis temperamentum intellige seu organicam seu constitutione
ita ut actio a facultate fiat per organum qd nil aliud e quam consti
tutio 3m rationem in qua immediate consistit sanitas sicut im praeterna
turam morbus: hanc naturalem constitutionem affectum quoque vocat G. i. met. 5.
dum actionis causam affectum dicit, secundum n. hanc actiones naturalem consti
tutionem sicut quae morbosae sunt praeter naturam, ut G. de sanguinis missi
one fatetur, C. 1 met. 8 ubi oportet inquit ut corpus n̄ sit praeter
naturam affectum si bonas actiones obire debet si qd bona actio e neque
sine corporis naturali affectu nec viciosa nisi corpus sit affectum, hoc e a
grotum cc qd curatrix ars [illegible], (hic quoque seruat a causa per tempera
actionis lesione, in quolibet manerie facultate consideret
quae de symptomatum causis 1) G. de diis (?) symptom. c. 1 et ad Thrasybulum
1 8, actionis causam sanitate vocat quae ut diximus in naturali constitutione
consistit sanitas. Haec autem constitutio in partibus similaribus
elementorum temperatione importat, in instrumentalibus n̄ praeter
hanc similarium eius quae constat compositione 1 de sanitate
tuenda c 5 et aliis multis in locis ubi primarias actiones si
milaribus tribuit secundarias n̄ compositioni quae similarium con
stitutio elementorum attemperatio a qua causa proprietas emaciti
quam totius substantiam quoque vocat G de anatomicis administrationi
bus c 8 quae cum diversa sit in partibus similaribus diversa
in eis facultas residet sic cordis, iecoris, ventriculi, vesi-
cae musculorum cavo et gustui et visui diversa e, quia eis
diversa e substantia, ob diversitatem temperaturae elementorum, ita
ut substantiae proprietas nil sit aliud quam certa elementorum tempe
ratio 3 de symptomatum causis c 1 quam facultatis [illegible] instra

mentu sept n qd appriatate actiones omnem sed ro cui tote q insita tamq in dominisibio et spetie organo residet et a quo ita determinatus ut pro eius diversitate varietur 2 met. 3 de locis affectis collo 1 de spermat. ergo q3 in locis ait et ptaneg instrumenti diversitati varian actiones et facultatem vite operatio consistere tamq in organo ni dicti vita medii temperamenti speciem substantiam creat contra hanc facultas actiones productiva q ita pendet ab organo et eius proprietate, ut pro eius condicionem operetur sic conficit facultas chilum in iecore sanguinem in osso medullam, et in neruo ma- cheriam q ... ob diversam partium proprietatem et tempera turam.

Sed jam ad similarium constitutionem accedamus q nil aliud e qz similarium apta compositio ob cuius temperamentum orga- ni morbus in ma la compositione consistit in vitiosa com- positione colorari dicitur sanitas ... id 1 de causis pulsuum 4 ad actionem instrumenti requiri actionem commodam, q illa arteria e ex tunicis et cavitate conflatum, qd spotiam sint brit 1 de gen. c 3 ... similarium in organo, n intus q ... actiones ut ipse ait 2 ... partium ... pficiscantur n ... situm similares in organo n bene situantur recta sedat actio ... situ collo cet organum ut si jecur in sinistra fuerit sanguini care nihilominus at si esset in dextera ... propriam substantiam her ... compo sitionem.

Est et alia constitutio utriusq communis similaribus qz orga nicis qz unitatem quae vocat cuius divisione cois sit morbus qui soluta unitas constitutio e ... utrosq ... ledens, quae ... et unitas ... constitutio e ... a qua ... organi recte efficiscantur operatios 2 met. 6.

G. L. de diff. morbor. c. 11 [illegible] patet iam quom a [illegible]
& instrumentis efficientib. actiones instrumenta n. dici [illegible]
ratione compositione & unitate utriusque com.

Patet 2 ma tantum ee morbos gra. cum simpliciter [illegible]
tdi esse instrumentum facultatis viciata nimirum temperatura co-
mpositione & unitate ut absurdum sit qd alii dicunt praeter
numerata dari alia morbor. gna. maxime in forma & occulta
pro prietate. qz tota substantia dixi [illegible] nec [illegible] ag-
ma recedunt deficiat solum tertium in medio adducta. praeter
predictas constitutiones datur alia nalis constitutio in q. sanitas
consistit ma. utpote & ter cur igr non dabitur morbus ab aliq.
tantum similiaris. pres aut maxime complemento [illegible]
esse qd raritas densitas levitas crassities firmitas lubricitas
longitudo, vicia sunt in partibus similaribus cast temperamento
minime attestantia sed perigrinae [illegible] aprimis q. litatibus
illa nec generanti ne [illegible]. forma vicia ostendere ait
[illegible] morbos pestilentiales febres, bibita venena & alia
[illegible] apta substantia in nobis operantur, n manifestis q. litatibus ita
a solis illis q apta substantia agunt, famq qz aperto contrario e
corpore [illegible] & [illegible] nec uidetur negandum sicut
in materia [illegible] ex tot [illegible] datur illa proprietas & [illegible]
operantur in [illegible] q agunt dari et in nobis similem proprietatem q
operemur famq qz nali constitutione ab aliis distincta
& in eigimeio dari morbi illius proprietatis. sic [illegible]
nobis occulta proprietate ferrum concoquit & digerit n calore
cum multo calidior leo ferrum n [illegible] nec concoquit
cur igr n dabitur huius proprietatis morbus [illegible]
[illegible] viciantur vel [illegible] hanc aut proprietatem [illegible]
dicunt ee perfectionem substantiae, [illegible] qd qz [illegible]
[illegible] aut facultatem a forma manantem qz tota substantia [illegible]
minant. [illegible] hac [illegible] n [illegible] qui [illegible]

-ecti cui proprio magistro adversam parem putarent quem id
non negasse sed infirmasse sed in alium librum quem apud nos non extat
fatique imo proprio loco reposuisse ~

Haec quanto magis considero tanto magis miror
Fernelium tantum redicenti docuisse non
... in nobis pro omnia ratio est immortalis et impossibilis quomodo
eius uitio aegrotamus? aut quam dispositionem eius attingere potentia
aut immutat? operationi illarum conditione temperamenti in corpore
neque ... mutatae erunt ... corporis morbi non animae. nec ... quo
adduci ... ex delectariis minimum qualitatibus ...
... alicuius est momenti, quia corruptio illa quae dicit in fratermi-
nori cum in toto est morte affert non morbum cum in omnia disposi-
tione tantum inducit contrariam temperamentum morbus est quia quem
admodum fiat in instanti introducitur praecedentibus dispositionibus
ita et in instanti ... ..., vide dispositionis quae definit ...
non potest ... fiat assignandi morbum: neque fiat ... referanda
sanitas est sed vita, temperamento autem sanitas et ideo sanitas
... mutatis quia et mutatis quia et mutatis temperamentum
cum fiat ... eadem perveret.

Maius dubium nobis facit argentum quod substantiam proprietatem
non fiat ... nec ... sed totam substantiam ... ...
... proprietatem quam assignarem tibi et immutatis illa ... ...
temperamentum. ... Capivaccius proprietatem illam esse ...
... domicilium non organum eius, ideo quod ... illam non ... ...
... sed immediate per organum, quod dicit ... esse ... unde
concludit illi proprietati assignandum non esse morbum sed tempe-
ramento a quo actio pendit ... illius proprietatis ... ...
est, quia ... proprietate ... ...
... incipiat ... ... illuminiciosus. ...
... quia domicilium et organum eadem res est organum namque ...

et in supra nexio domicilium et sedes sanitatis est. item proprietas nil est aliud ut aiunt quam elementorum certa mixtio et attemperatio, sive proportio ad hac temperaturae facultas tam sibi comparavit male complexione attemperies produ git et actionem externam facit. deinde morbus in praeter naturali constitutione consistit sicut etiam sanitas in naturali, cum hoc vitium proprietati destruenti accidens sit non temperamentum morbum dixerit d. [illegible] n. si ita esset innaturali constitutione morbo. nec huic obicit de viciato chilo sanguificatione viciante facit ad rem, et viciatus chilus refertur [illegible] esse quam negocians facultas at non proportio temperamenti [illegible] praeterea mala sanguificatio ob vitium alimenti jecoris morbus non est sed symptoma cuius vitio in chilo est mala proprietas noxiam in temperamentum morbum refert. dixit praeterea proprietatem hanc seu elementorum proportionem immutabilem esse cum tam sibi agentia [illegible] se ipso conservari, at contrarii [illegible] videmus n. [illegible] sibi invicem contrariari simul quam [illegible]

de voluptate — De voluptate quae 2o loco enodanda proposuimus tempus [illegible] disseramus eam finiunt platonici [illegible] quod motio [illegible] sensibus quae ex indigentia reflectione [illegible] voluit [illegible] [illegible] eius quae reflectione [illegible] quaedam [illegible] et ex illa [illegible] ac dolorem. Et haec [illegible] sensibus nostris accidere. hanc platonis sententiam [illegible] [illegible] [illegible] amplexati sunt [illegible] [illegible] de natura humana ubi cum [illegible] [illegible] [illegible] dolores fiant [illegible] [illegible] festino [illegible] a naturali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] ad naturam [illegible]

causa: ut & de syncategoremati eius gtz doct. p motione n
motu, fluxum aut successionem intelligatis; sed quamlibet
operationem, hanc n. p motu platonici intelligunt n solu flu-
xum ut peripatetici. Et ideo voluptas aliqu[a] instantanea
est q[uae] tota simul est ut in animo quo nihil velocius [illegible]
dixit. Est in genere est instantanea operatio aliqu[a] perfectiva e in
verum motu sequitur ut corporis voluptas, q[uae] corporis motu con-
[illegible] sequitur perfectivus e sicut animi in [illegible]. Quando
gentiae reflectionem n corporalem solu adiectione intellig-
it. Sed appetitus et appetitiq quoq reflectione, q ut intellig-
atis adiectiva sive Cum Ficinus duo haec appetitu videlicet et appe-
titione ita inuicem sint connexa ut alterum nequeat a sua
tero separare ea namq[ue] qu[a]e agens appetitus neq[ue] appetitus
q[uo]q[ue] q[uo]d n ante concupiscentia cumque neq ipsi agens
quin appetat, nec appetit unquam quin n agat quod sibi sint
pacto inuicem coniungantur ut uno ab altero separare
nequeat unde apud Plotinum plus ea in [illegible]
tur ut saepe appetitus nomine appetitum intelligat et app-
etitionis ut appetitum. Sic Cicero n caret in [illegible]
ijs q n desiderat (Socrates omnibus delicijs q[uo]d nostri q[uae] ca-
riosissime student, [illegible] se negabat q[uo]d eas neq[ue]
appetere, [illegible] n q[uo]d carere [illegible] sed q[uo]d plurimum
appetere egere dicebat quasi n simul adiectione fallax
desiderat sed appetitionis de fractione ~~[illegible]~~ [illegible], dat roe
Plotinus intelligentiae reflectionem appetitionis reflectione
intellegi voluit [illegible] concupiscentia [illegible]
ebat accessit quibus aliud sit appetitionis reflectio

qui etiam quod in concupiscentia venerea consecutio. Sed hic
patet iam quemadmodum ex indigentia repletione apud Plato-
nem nascatur voluptas. Cum enim appetitio quae ex [illegible] indi-
gentiam appellamus id quod cupit adipiscitur, et quia praesentia
fruitur cum sibi repletis sensibus statim ille motus innascitur quem
suavitatem, iucunditatem, delectationem voluptatem quandoque
nos [illegible] iucundam [illegible] [illegible], haec autem inter-
pretatio non solum in sensibus sed in mente [illegible] ab indigentia et reple-
tione fieri voluptatem ostendit. quia enim intellectus aut sensus rem
quam expetebat consecutus in ea possidenda voluptatem [illegible]
Cum ideo nam non consulte dixit 2 physicorum nec sine agnoscen-
tes quem operati; quod confirmavit Alexander apud Themistium
2 physicorum dicens naturam selectionem non operari, nec [illegible] rem quae
ipsa incidit cum ratio sit potentia, sed prior [illegible] maiore quae
sigilli instar sua imagine eius a quo deductum est, quae in se
fiet exprimens, ordinate [illegible] et determinate, sed quod ab his
quae temere agunt quae propria irrationalia dicuntur differt
non quod suum exemplar cognoscat ex [illegible] electionem illi assimi-
let, sed prius esse efficienter quemadmodum anulus sigillum.
haec itaque fecunditas seu formandi vis quam Deus materiae
indidit et omnium rerum semina sparsit a prima mundi [illegible]
pendet ab ea quae in [illegible] fine derigitur [illegible] ratione merito
dicebat Plato naturam hoc est seminis [illegible] rerum causam
non esse sed aliam nobiliorem ac priorem quae ratione et consilio
agat, omnia quae ad finem producat et alibi naturales ait
in effectibus producendis non esse propria causas sed divinae
providentiae instrumenta principalem namque causam
divinam intelligentiam solam esse dicebat quae omnium

habens principio tertio comodi [illegible] gratia fabricat
Nec intelligatis velim qualibet naturam divinitus
[illegible] ec [illegible] mentem ec in quo serva artificis qr
hoc inanimatis finitis tribuit Plotinus Enneade 2a l. 3
c. 13 [illegible] qr quemadmodum ferro nonnisi moto ab
artifice ad effectum concurrit. Et esse multi huiusmotionis
primum illa que propria vita carent commovent omnis
motionis principium sunt et pertia cum vita principium mo-
tionis [illegible] anima mundi [illegible] dirigentis in finem in-
tentum [illegible] figurari a [illegible] celefacienti a re-
frigerantia ab anima mundi habenti natura [illegible] ma
[illegible] qd [illegible] dum in libris [illegible] age
rerum ea moveri dicit sic calor [illegible] corporis humani
cui soli virtute trahenti al gubernanti unde
instrumenta appellant q. n. [illegible] communem divini
[illegible] ea sunt n proprie instrumenta dicemus sed
[illegible] causam eam motiones et actiones [illegible]
ab anima mundi [illegible] necesse est ut determinentur et im-
[illegible] dirigantur sic plantae [illegible] habendi
alimentum [illegible] ut in [illegible] trahant et [illegible]
ii aut [illegible] se n sint sed a causa superiori de-
terminantur q finis [illegible] cognoscunt [illegible] calore [illegible]
[illegible] [illegible] vim [illegible] n calore celestem ab ele-
mentali distinctum ut alii voluerunt [illegible] nam [illegible] illi
asserunt calorem ipsum caelestem n [illegible] sed illi [illegible]
[illegible] [illegible] formativam vim [illegible] semine [illegible]
[illegible] sunt [illegible] operationi [illegible] idem
n causas superiores agit [illegible] diversa [illegible] nam
[illegible] [illegible] agit illa in
particularis natur. [illegible]

tine dirigit et perfectio usque educit, quod fit ut cum ea ope- rationem habeat quod c. 2. de gener. et formatione aperte docet ubi Empedoclem disputans probat quod non nature fiunt non per litem aut amorem aut ... sed ... rationem ... rationem quod ipsam ... causa ... non ... inmovendo ... quod in semine est intelligenda sed de superiori ... ... ponit Alexander dicens rationem quod natura agere sed non ea quae ... ipsa natura, ... quae ... faciebat in ... ubi de alio ... et ... et inanimatorum ... dixit ... causam ... atque ... dicit, nam ... generatricem esse rationem scientia ... a Deo ipso efficiente, atque ... ipsos natura ... arte ... efficit et confirmari.

... aliqui nam dixit non ... electione agere sed natura ... ... operari ... fine ... cum ... de rebus naturalibus natura agit qua ratione ... agens ... attingere nec ... theologicam ... physica confundere ... autem ... tempore ... superiori formatione ... ... sic n. ... ponit commentator ... physicos ... sententia ... adducere Themistium quod ... 2. physicorum ... mundi animam ... formationem ... tribuere, et dicit ... ... calorem ... ab arte ... ... sunt artes plures ... hoc ait esse intelligendum ... ... et ordinate agere ... non intelligat ... ... agentibus nobilioribus ...

intelligentia ex quo verbis manifeste colligitur nam enim
non esse principale sed experimentale et agere aliquid [illegible]
ordinati sub [illegible] aduertentibus agentibus ac [illegible]
nisi ut plato dicebat qui refutans [illegible] non potens hanc
questionem soluere [illegible] sane quam dicit [illegible]
esse [illegible] semper cum in hoc [illegible] platonem non [illegible]
tia neque ibi [illegible] si repariunt dissentire
[illegible] namque locis eius naturam arti comparauit omnia rationem
[illegible] ideo quod neque ab arte neque a natura [illegible]
quare cum natura [illegible] agens non sit neque ratione [illegible]
aliam assignanda causam quod vtatur finem quod cognoscat et
assimilet exemplare quod in mente diuina ideam plato
vocat. [illegible] commentaret. dum mensurae naturae calo-
ris aquae alia granti [illegible] ait ab diuina arte diuina intellectu-
ali esse, fiunt quae [illegible] omnia a virtute seminis [illegible] ut abamina
[illegible] platoni [illegible] voluerit et [illegible] de procreatione
mundi [illegible] granti [illegible]
[illegible] alia, [illegible] semine [illegible] humorem [illegible] alia et plantae
[illegible] sic [illegible] granti aut in terra humorem calor [illegible] in vniuerso in est
[illegible] in terra, [illegible] in humore, calor [illegible] in vniverso in [illegible]
ita ut [illegible] plena sit anima omnia nec cum [illegible] dicendum [illegible]
non esse a deo [illegible] et [illegible] alia formarum ut [illegible]
[illegible] docet, [illegible] sint alia non [illegible] inde prima
[illegible] [illegible] formare [illegible]
[illegible] diuina prudentia [illegible] munera [illegible]
communicat [illegible] nec infimis illa [illegible] nec [illegible]
largiendo conuenientia fiat non est igitur mirum [illegible] aliud [illegible]
[illegible] sapientiam [illegible] artem et ineffabilem [illegible]
[illegible] ostendat cum [illegible] creationem [illegible]
aut [illegible] qui omnia fiunt [illegible] inferioribus
[illegible] videbit [illegible] Bessarionem

de similium partium pro[illegible] prati de anima ~

Rogabis 3° pr ut sit particularis natura vis illa semi
ni indita q creaturis sint in 3° Avic^a [illegible]
[illegible] nam [illegible] [illegible] colligitur vegetati
animam videri natura c 2 de anim c 4 animam simpliciter
sibi corpore fieri [illegible] aliquod [illegible] ei g actione
constituitur [illegible] cuius [illegible] imprimitur ei g [illegible]
[illegible] exigentia est autem anima corpus configuratum organorum
ostendit descriptio q [illegible] in corpore sit qualis anima q
igitur simpliciter [illegible] animam [illegible] [illegible] vim animam in [illegible]
[illegible] in semine motionis prius vocat dum [illegible] [illegible]
tandem [illegible] [illegible] [illegible] animam dicit est autem vis [illegible]
[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q eam namque vivens semine [illegible] ei [illegible] [illegible]
vim infundit q gignitur [illegible] similis [illegible] plurimum pa
rentibus quare [illegible] [illegible] [illegible] unde patet qui [illegible]
la sit questio q an [illegible] queritur an virtus formatrix [illegible]
[illegible] factus configuratione remanent in [illegible] [illegible]
[illegible] n remaneret n possint alia semina fecundum [illegible]
[illegible] [illegible] remanet [illegible] nates [illegible] [illegible] q illi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formatricis aliqua
[illegible] aliqua [illegible] [illegible] n [illegible] nutritiva aut
[illegible] [illegible] [illegible] mala [illegible] cum ei g sit [illegible]
[illegible] [illegible] formatricem nam dicimus [illegible] aut
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regat [illegible] [illegible]
[illegible] aliter conservatio

De usu [illegible] lib. 5.

hicteritia ab hictero [illegible]
[illegible]: In hictericis — [illegible] [illegible] aue dicta est latine
[illegible] vulgo [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] affectu ut Plinius ait lib. [illegible]
sunt [illegible] nominant a [illegible] arcu [illegible] quo [illegible]
color [illegible] [illegible] alij morbum regium vocant [illegible] Celsus
[illegible] [illegible] [illegible] curantur in aula aut [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regius [illegible] [illegible] [illegible]
regij [illegible] [illegible] illos [illegible] [illegible] ne [illegible]
id est [illegible] Donato interprete [illegible] et aurigina-
[illegible] [illegible] [illegible]. Alterius [illegible] [illegible]
[illegible] forte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
cum [illegible] ipsum [illegible] [illegible], [illegible]
Comitialem vocant.

Est aut hicteritia bilis [illegible] [illegible] effusio
ex [illegible] libro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ob [illegible] cum [illegible] imbecillitate [illegible]
[illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 15. [illegible] [illegible] definit hic-
teritia est [illegible] coloris [illegible] [illegible] color-
[illegible] [illegible] [illegible] ad colorem [illegible]
[illegible] [illegible] humoris [illegible] [illegible] [illegible] colorem
[illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] putrefactione
[illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hicteritia
comprehendi, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nec [illegible] [illegible] in definitione [illegible]
coloris [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] alio [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] hicteritia [illegible] [illegible] 2ª
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

6

in his mutatis una cum cute non in illa ut potius in 3°
digestione nec necessum purgari non ex icteritia [illegible]
id fiat quod alii arbitrantur, pro obscuritatem facile dilucidari
possit [illegible] infectionem et humores haerere namque vel solum apte
reperiuntur nec imbui, pro cutis densitatem inhaerent [illegible] in
mutant, ut illi male putant. Digestio [illegible] in minoris multorum
libri 3 qui et in hoc inhaeret et non immutat, permutet cutis
color ex humoris defluentibus non causa immediata cum inhaeret
qui color qualitas non est sui productiva, pro ad productionem causa producentis
sicut cum ignem [illegible] parti cum [illegible] lacti miscetur ex
quorum mixtella nigredo resultat et talis a visu percipitur ob in
considerationem speciei quae a maiori [illegible] producit impediens
lactis albedo producat, aut si producit est ea tam remissa ut
visionem educere nequeat.

Nec sanguis in non ea qualitatem immutatam [illegible]
fit coloris productio in cute, nec bilis colorem mutare sufficiat ut
[illegible] bilis ad cutim [illegible]
[illegible] et immutat a suo nativo colore. Addit huic [illegible]
[illegible] ex [illegible] febrium [illegible] ad febrem inducendam
non sufficere bilis redundantiam docet pro [illegible] putridam
in icteritia exempla in quibus redundans febrem non excitat, quae
putrida [illegible] critica [illegible] biliosa febris [illegible] putrida
bile fit, at praeter ea [illegible] antecedente [illegible]
[illegible] namque [illegible] antecedente ad cutim expulsa [illegible]
[illegible] aut insensibiliter [illegible] in [illegible].
[illegible] critica [illegible] fit in cute [illegible]
[illegible] in crisi non tamen [illegible] [illegible]
[illegible] antecedentem, [illegible] crisim [illegible]
ut potest [illegible] fit [illegible]. [illegible] in icteritia superveniente
[illegible] febris putridae coniuncta [illegible] [illegible]
[illegible] antecedente ad cutim expulsa, [illegible] putrida

[illegible] facere namque febrem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dolorem [illegible] [illegible] [illegible] diversis [illegible] intermittentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hirisipela. Sunt qui dicant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] natura sanguinis [illegible] colorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hepate [illegible] aut hirisipelata [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] dicantur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] media [illegible] hirisipelata aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intermittentibus [illegible] [illegible] [illegible] humor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corruptionem [illegible] [illegible] aut hirisipelatum [illegible] in febribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putredinem in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] preservat in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] preservat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corruptionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intermittentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic putredinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putredine [illegible] acrimonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in febribus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rigor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad rigorem [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] febrium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facultatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rigorem vel [illegible].

[illegible] [illegible] Gerhardus defendere [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distingui ab hirisipelata [illegible] [illegible] in [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Caput 4: De icteritia

Icteritia est [illegible] bilis effusionem [illegible] [illegible] in illis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

n frigiditate [illegible]
ns quae urina aliqui
[illegible]

[illegible]

[illegible] Dentur
[illegible]

aut destructo ejus sensu [illegible] distentionem.

Ex vitio totius fit quando solida sunt ita calore intemperata ut sanguinem vertant in bilem Gal. 6. huius cite [illegible] libere fore quando sub iecoris calore [illegible] [illegible] non [illegible] putarit [illegible] extra iecur biliosum humorem [illegible] [illegible] obstructione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nato morsu [illegible] aliquando [illegible] meminit in imperiali [illegible] de [illegible] ex venenata portione [illegible] lib. 4. cap. 13. de [illegible] [illegible]. [illegible] eadem ait leporis marini [illegible] [illegible] facere [illegible] [illegible], et [illegible] multorum [illegible] ut sunt [illegible] in inguine [illegible] [illegible] [illegible] aut alimenta quae sanguinem adurere aut copiosam bilem gignere possunt ictericiam causant et ob id aer calidus et siccus [illegible] et [illegible] aliquando ex aeris [illegible] [illegible] [illegible] com. 3. et libr. de morbis internis huius [illegible] [illegible] aeris [illegible] aliquando iecoris aut vesicae intemperies aliquando obstructionis aut in [illegible] aut in cute [illegible] advertendum non [illegible] ictericiam morbum [illegible] [illegible] aliquando ad opus naturae [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ad totum corpus et [illegible] in cutem flavam bilem 4 aphor. 62. aut cum bilis copia in venis [illegible] [illegible] [illegible] corpore [illegible] [illegible]. 4 aphor.

[illegible] ictericia aut a flava aut ab atra bile non a sanguine neque a pituita quia sanguis ob benignitatem in venis [illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] non servat formam [illegible] statim corrumpitur et in alium humorem vertitur, a pituita non datur quia non [illegible] [illegible] sicut utraque bilis nec ita facile [illegible] potest ad cutim [illegible] [illegible] et [illegible] non quod [illegible] [illegible] [illegible] ad ictericiam, ut male putarunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et si [illegible] ad cutim non mutat eius colorem ut potest parum distat ab eius colore 7. aphor. 29. neque in leucophlegmatia mutatur color [illegible] pituitae [illegible] aliorum humorum quum illa [illegible] [illegible] [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pituitosa, [illegible] [illegible] [illegible], ictericia [illegible] [illegible] immediate humorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pituita [illegible] [illegible] [illegible] non poterit [illegible] [illegible] [illegible] particularem rejiciendae sunt febres lividae quae non ab humore [illegible]

Caput 4. de ictericia

Ad cutim generantur et ex multiplicatione cuiusdam nationi coloris. H. 6. epidimiorum com. 4. tex. 29.

Regius morbus in genere citrinus fit, q̄ e in aliquibus ob copiam melancolie, aliquibus ob evacuationis impedimentum, aliquibus crisis vel infe[...] febribus ac aegritudinibus pleris, aliquibus symptomatice ob [...] imbecillitatem videlicet facultatis attractivae [...] [...] ob obstructionem [...] porte [...] melancholiam [...] in ventriculum aut intestinis. [...]

[...] citrinus [...] niger vel citrinus icterus ut fit viridis [...] ictericie [...] citrinam, nigram, et viridem. nigram appellant melanchon [...] melana graece nigrum [...] melancholiam [...] niger [...] interpretantur [...] viridis [...] a [...] agriatam [...] agrestis [...]

promissa dominatio [...]

Cognoscuntur [...] icterice [...] oculis albo, [...] manum et plantis [...] amara [...] cornea [...] experientia [...] symptomatice [...]

[...] celarare queat.

Insigne [...] symptoma [...] inflammatio [...] [...] continuatis [...] [...] lateriorem [...] membrorum temporum [...]

de usu partium bilis.

suffusa bile &c. [illegible] ictericia [illegible] nigram iudicavit deteriorem
[illegible] ob humoris contumaciam et rebellionem. Hipp. 4 aphor.
62 laudavit ictericiam post 7. post 9. [illegible]
fuit hypocondrium durum [illegible] aut [illegible] sinistrum [illegible]
[illegible] in hoc tempore bonum signum [illegible] post
[illegible] morbo [illegible] post [illegible] ante
[illegible] dicit id malum [illegible] ante 7. bilem [illegible] esse [illegible]
impossibile, ut Hipp. [illegible] in com. [illegible]
ab omnibus nam Plinius lib. 26. c. 12. Hipp. [illegible]
neque Sampso neque Abenzoar lib. 4 [illegible] 13. [illegible]
addunt omnes bil. [illegible] morbi multi ante 7. iudicari nunquam
[illegible] 5. aut 6. [illegible] de crisibus nam celerrimi iudicij hi sunt
[illegible] humor [illegible]
[illegible] ad iudicium [illegible] consiliator [illegible] 4. [illegible]
43. dicit [illegible] Hipp. in [illegible] veram et in [illegible]
falsam, et regionibus calidioribus, in qb. bilis ita tenuissima
[illegible] et calida ut ante 7. [illegible] ideo Alex. Benedictus
[illegible] calidioribus [illegible] in [illegible] salutarem dixit
hoc [illegible] semel [illegible] Hipp. de sudore
critico loquitur [illegible] de ictericia. [illegible]
verum et Hipp. [illegible] semper ante 7. [illegible]
[illegible] multi bile suffusi pereunt ut experientia constat
et hi biliosi morbi ante 7 iudicari [illegible] in ictericia
[illegible] bilis [illegible] tenuis [illegible] crassa [illegible]
[illegible] ob [illegible] sudores et insensibilem evacuationem:
et Hipp. ipse fatetur [illegible] de [illegible] c. ultimo [illegible]
[illegible] Glauconem [illegible] post 7. exhibet [illegible] syntium
[illegible] erat [illegible] tenuiori, ut [illegible] tale tempus
[illegible] ex [illegible]

Addit insuper Hipp. 5 aphor. ultimo ictericos [illegible] fieri [illegible]
exponit [illegible] fieri ventosos ex humore, cum bilis [illegible]
[illegible] humor [illegible] bili [illegible]
[illegible] ventris imbecillitatem unde [illegible] tempore
fit hydrops, [illegible]

ordbus maiori ex quo quod prius diximus fieri neque non admiramur civilis contingit regio morbo laborantes tarde plurimum ad veritatem elementorum imbecillitatem. Sunt qui dicant ventosos ... eos tum sugere quia flatus ... emittunt, qui ... alterati in ventriculo, quare cum in ictericis ... bilis ... non ... fieri ventosi ... fieri flatus ... quare cum illa ... cum icterus ... obstructionem ventosum ... cum obstructione, quia hac ... frigidis et ... humoribus ... flatus ... dolorem ... ventrem nam saepe ...

Huic letalem indicavit ictericiam in qua apparet urina
ochicharro vulgo — frequenter gravem Orobi cum foetidate et exsiccatione ab dominis febre et virtutis imbecillitate, de trahitur namque venter ob hepatis inflammationem aut ob extenuationem musculorum et colera dissolventa quod indicat gravem Orobi ... urinas apparens. Item malam dicerit ictericiam in qua urina ... cum tincta apparet indicat non iecoris imbecillitatem et frigiditatem ... non potest habere bilem ... urine ... et ideo salubriorem ... ictericias ... urinam ... de ... urine ... ictericiis ... aut ... in colore ... Dicunt multi letalem esse illam ictericiam in qua ... ... tantum ... bilis ... letalem ... quia cum impossibilis sit huius obstructionis ... Alex. benedictus ... de ictericia ...

Sed in ipso ventriculo etiam ... & liene in ventri

cile controvertunt. Av. putat [illegible] demandari ad roborandum ventriculum et excitandum famem. item et 6. de [illegible] c. 1. a quo [illegible] accipit 1. 4. doct. 4. c. 1. et 13. tract. 2. c. 1. et 15. 3. tract. 1. c. 2. sunt qui [illegible] cum [illegible] attingendo de præternaturali fame, quæ ab humore melancholico ut aiunt [illegible] nat. [illegible] nariis [illegible] dixit symptoma [illegible] impugnant ibid. distinguentes præternaturalem a naturali fame solum ex cessu et in moderantia aliorum [illegible] melancolicam faecem acerba et acida [illegible] sunt famem excitare compri/mendo quemadmodum [illegible] ex Hip. 2. epidimion sect. 4. [illegible] appetentiam extra constringendam [illegible] sect. 4. [illegible] petentiam excitat constringendo [illegible] medium [illegible] frigidum ventriculum ad appetendum plurimum valere [illegible] rimum, et ideo ad famem nariis [illegible] suctionem dicant aut veram [illegible] causatam aut falsam a melancholia aut aliis sive cibis sive humoribus [illegible] faeculenta errant [illegible] ex eo, quod putant suctionem ab acidis aut a cerbis factam falsam [illegible], nam [illegible] acidus humor aut melancholicus aust[e]rus in [illegible] oris ventriculi [illegible] a vera humorem ibi con[tentum] exprimit et evacuat [illegible] constringendo [illegible] cessat [illegible] ad appetitum [illegible] parum conferunt [illegible] excitent frigus forte ventriculi [illegible] tengatur ut in præternaturali fame contingit / quoniam [illegible] solutio in ventriculo facta famem excitat ventriculus [illegible] dum [illegible] indigeat ciborum appetit [illegible] cum [illegible] temporis trahat [illegible] in toto abest notabilis [illegible] fieret [illegible] petentiam [illegible] ad [illegible] nariis famem [illegible].

[illegible] puto melancholicum recrementum a liene in ventriculum [illegible] ad [illegible] ex [illegible] a liene in ventriculo transmitti [illegible] ipse [illegible] nutriatur, [illegible] perpetua [illegible] appetentia, aut [illegible] ad eam roborandam mittitur [illegible] ipsa [illegible]. 2° [illegible] cum usu [illegible] vel perpetuo [illegible] evacuatio: [illegible] evertit [illegible] ordinem. [illegible] fieri [illegible] pot[est] [illegible] excrementum illud ex lienis actione [illegible] nariis [illegible]

continuo ab expultrice recedi, aut ab alia attractice ventriculi
illici (si forte hoc alii ita fieri contendant) qui naturales sunt
facultates, quae actio interrumpi nequeat, cum quasi per intervalla
eructatur, vel statim dum quis vacuus est ventriculus, vel quando plenus
dici non potest quia ventriculus statim post temulentiam appetit
externos cibos ut iam dictum est. Si 2um ut pleno et saturato
ventre non famescimus, non ergo est talis eructatio, quod si dicatis tran
smitti eo tempore quo meseraicus succum, quo tunc eo tempora
magis quam in alia ad talem eructationem irritetur liene. 3o
si eructatum, cur non datur vas aliquod per quod illud efferatur excrementum
si natura quaerit ad aliquem finem illud asservare vas sibi
excrementum illi destinat ut in vase cum quo conjunctus visitur quod bilis
semper urget namque alterum humorem, cur igitur non videmus aliquod vas sive
meatum malencolico refertum. 4o vena quae a liene in ventriculum fe
runtur omnes sunt aliquantulum fortitudinis et utque ventriculum implan
tationis minima quia igitur assignant huic usui educationem nat
quo arguito probare possunt hanc potius quam illam esse si aequ
eod turgent humore sanguineo videtis nulla est talis constringe
arteria praeterea illas quae assignant ab liene ductu immedi
ate prodire venas antequam liene inferant, quod mihi argumentum
est non esse ad succi malencolici deliberationem ductam sed ad san
guinis potius distributionem, sicut reliquae quae ab aliis partibus venis
ramificantur. Ultimo si excrementum istud, per istam venam
una cum sanguine ad ventriculi os efferri cur in ventrem non
eructatur sanguis sicut et ipsa malencolica nec valet dice
re malencoliam non eructare in cavitatem, sed tamen ad tunicas
eius sua dum sanitate constringit, et valet inquam quod Galenus et
sequaces omnium affirmant dicunt namque excrementum ad cavitatem
ventriculi postea cum excrementum subducendum, venamque hanc ad
cavitatem tractare contendunt. ac si vita est cur sola illabitur ma
lencolica retento sanguine, oportebat non imbecilla saltem existente
ventriculo labi in cavitatem sanguinem una cum excremento. Contra
rium autem monstrat experientia, videmus non multos fuere
nti imbecillitate cibos omnes evomentes, nec bene retinere
potentes et sanguinem non evomunt, evomerent autem si cum ex
cremento in ventriculum lapsus esset.

His persuaderi malencolicum excrementum a spatio ipsius in

uentriculi os n. erumpant. qd si lien aliqd acrioris sang.s in
suam nāām p. mā rebellione et ineptitudine ~~[illegible]~~
conuertere n. pot, id tanq. inutile in uentriculi fundum
pellendi, quoniam ut inqt Vesalius uena q. à liene ad si
nistram uentriculi sedem pergit omium uenarum uentriculo
oblatarum ab illis q. liene exsugunt, facile mā occurrit.
quuis nec hæc uena utile alias quis per sinistram uentriculi
latum distributa nullo alio surgere sang.e q. reliq. per uentri
culum exporrectæ, pr. qi. pt. per easd. uenas p. qs attrahunt
alimentum melioriq. excernunt excrementa. credibilius ē phane
potius q. per illam q. superiorem uentriculi sedem addit excre
menti quiq. naqdm. nosse, pfane et aliqn. damnum pocea
crem, pr. frequentius per inferiorem pem expurgari solent
ad qd. sufficiens Hipp. 4. aphor. 9. melancolicos per inferi
ora purgare iubet, qi ut ipse ait in aphor. 21. qo natu
uergit eo ducere. uergit aut nāā ad inferiora in
expurgandis melancolicis succis n. tñ infernæ uenæ dni
expurgare talis humoris dicam, quoniam hoc solum tū de
membro qd aliud principalius offm q. addit. uena uo hæ
tamq. ad os, tamq. ad fundum destinata principalius offm
~~hæ~~ sang.is distributionem uidetq. qr. uero quacunq. pes
excrem.ta euacuentur excrem.ti dicam dici n. debet magis q.
qd per alias pes distribuunt, n. p. ad fo[r]mam [illegible] nimia
fuit melancolia à liene in uentriculo erupisse, tum qr.
q. in liene maiorem melancolici succi copiam ostenderent
magis confusam. Orium aut uidemus eum [illegible] et
ablata, magis confusam q. quia melancolicus [illegible]
lineolicum succum negat, si forte uentriculi tunicis
[illegible] ad appetentiam conducere dum sua acerbi
tate uentriculum corrodant, nec debilitant, ac relaxent.
qd sto facit frigiditas nāis uentriculi hac hac n. ad
appetendum plurimum ualet n. qr. illius frigiditas
reprimat, qd euacuet humorem in fibris contendunt
pr. qi. cum ea temperie seruant uentriculi robur qd
elanguescat cum nimio calore, ac ipsius fibras laxat.

ac quodammodo dissolui. nec Glyc. in vino [illegible]
~~[illegible]~~ tu namque vellicat Malencod. cum sanguine
et euertere ventriculum sicut biliosum, imo contraria, ideo
id pie in ventriculo differri atque nexu denegans [illegible]
pro, cruenare principalis.

Acerba u. et (Act: } Acerba et [illegible] bilis atra contrahere ventriculum, ac constringere, et ut flaua cuer tere nata est, dummodo motus sit frigiditate vel sanguinem dispensatæ in liene aciditas, reddit eorumque adiustionem, sicut ventriculum evertit et nauseam excitat. v. B. tract. 1. c. 2. mox quia superflua quod est superflua namque ad fundum declinare et potius dissilaxionem quam famem cousare. sunt qui dicant Malencoliam natam euertere ventriculum cum in eius substantia imbibitur et in cavitatem illabitur quod vomitum excitat expultricem, quod irritata sequitur vomitum quidquid in ventriculo est cum de acteriori adhaeret trunca famem excitare comprimendo quod interpretationi non est [illegible] consentanea. dixit enim quod quia manducatur superflua facit immoderatam famem medicinata vero vomitum et nauseam, nisi si cum in cavitatem penetrat moderatam nauseam provocat, et vomitum magis excitabit superflua. At in quibus vomitus adest in paroxismo ob superfluam Malencoliam quod per venas in ventriculum cum tempore erumpat non vomitibus aut spontaneis aut [illegible] [illegible] et [illegible] lien in eis officitur ad elevandum cuius [illegible] Bolismus et Canina appetentia a malencolia fiunt humore in cavitatem ipsius ventriculi illapso ut ipse fatetur B. [illegible] c. 12. ex [illegible] 1. de causis Sympt. c. 7. ubi ab acidis [illegible] fieri dicit et [illegible] [illegible] canina [illegible] quod [illegible] vel per frigidam intemperatuam vel per humores acidos quod [illegible] dicit [illegible] libr. 2. c. 32 Chardianus libr. 7. c. 3. qui [illegible] cum dixit superfluam inducere immoderatam famem, bolismum videlicet, aut caninam appetentiam vomitum et nauseam, cum [illegible] superflua est, dico Malencoliam [illegible]

Cl. [illegible] illigitur) cum superflua in ventriculum demandat causare famem propter naturam ut talis ordinis qn. u° n. mandat in ea generatur famem excitare potest nauseam generare et vomitum [illegible], n. qa. superflua famem excitare vomitum est et producere hoc n. cum propter nat. famem [illegible] dummodo et [illegible] resolutionem n. proveniat ex [illegible] de [illegible] c. 4. [illegible] nihil [illegible] melancholiam propter naturam in pauca generare n. sufficere ad famem [illegible] propter [illegible] ad vomitum et nauseam generare [illegible] superflua ad famem et ad vomitum. qr. la melancholia [illegible] famem excitari pot. natura comprimendo [illegible] explicare [illegible] potest propter [illegible] dicta d. [illegible] c. 4. et ipse [illegible] citas naturam mandari in ventriculum ad roborandum et temperandum [illegible] calorem.

Capitulum [illegible]

de [illegible] et [illegible]

Docet [illegible] ad [illegible] a [illegible] nec [illegible] debitam [illegible] et quo [illegible] explicat.

[illegible]

X. [illegible] et [illegible] in [illegible] habendi [illegible] debet. [illegible]

[illegible] in [illegible] ad id [illegible] n. [illegible] 2. de naturalibus facultatibus [illegible] vel ea [illegible] qd. [illegible]

interibit urinæ retentione cum suppressione alvi quæ
evacuari tum confluat quorum inanitionem d. et plus
ac pote ad replendum naturam ut cum [illegible] et [illegible]
ximus proprio et indita a renes trahere, non etiam magnes
nes ferrum, non sang. [illegible] [illegible] renis, ut ma
le putant multi [illegible] consum sang. quo nutriuntur uti
[illegible] carnosa sua retenta et [illegible] instar sparsum
inutili caro videtur ipso a sang. separato [illegible] mamillares
[illegible] in cavitatem [illegible] indiget [illegible] in
[illegible] tamquam in [illegible] in [illegible] tempus conserva
ri sicut in [illegible] dixit [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] difflarent, ac [illegible] alimenti
necessitas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] et studium [illegible] impedirent
[illegible] [illegible] [illegible] confestim [illegible]
explere. [illegible] quæ vim habent ad expellendum, si [illegible]
bus ut [illegible], ob retentionem, et nutritionem [illegible]
[illegible] trahitionem in nutritionem [illegible] multa in fa
miliaritate [illegible], sicuterus [illegible], et mag
nes ferrum urinas [illegible] et [illegible], in multis
[illegible] [illegible] attractionem ut [illegible] ab inutili
separat et [illegible] [illegible] [illegible] aliis [illegible]
[illegible] renes [illegible] caro [illegible] [illegible] [illegible] quem
trahunt retinent et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] benigniorem expulso [illegible] quod [illegible], ni cum [illegible]
separatum [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ni cum separata [illegible] [illegible] confusa et mixta aliis. [illegible]
[illegible] utramque [illegible] [illegible], dum [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
separanti.

 72

Jam vero si excrementorum etc. } Urinam esse excrementum quod quotidie a corpore cernitur

omnes fere concedunt, nisi si nulli puerorum in se consideratum excrementum esse non firmarent, ut satis est ad purgandum sanguinem gignitur, et cum eo seminat in venis et corpus universum, cuius tamen excrementum sit, dubium est non tamen [illegible]. Atque tamen dixit esse in corpore coctiones, 1am in ventriculo, 2am in venis, 3am in venis [illegible], 4am in toto corpore, urinam cum coctione quae fit in vena excrementum [illegible] [illegible] si non confunditur cum ea quae fit in [illegible] reliquis venis manifeste [illegible], cum [illegible] tamen statuat; tum quod cum omnes venae sint eiusdem naturae, aut unica erit coctio in omnibus aut infinitae, tot videlicet quot sunt venae, sola excrementum vocamus [illegible] et venarum cum [illegible] sanguinis et humoris [illegible] finitur, nonnulli [illegible] tamen componit in corpore coctiones, et triplex excrementum singulum singulis [illegible] [illegible] et id quod [illegible] constat imaginatione [illegible] sanguinis quae fit in [illegible] multis affectionibus praeditus in se differentibus [illegible] namque sanguis [illegible] incipere in mesaraicis et [illegible] [illegible] [illegible] in cava [illegible], ibique gigni excrementum bilem [illegible] utramque [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] coctionis [illegible] [illegible], ibique cursum gigni excrementum quod nobis esse dixit, et illud [illegible] in venis a [illegible] renibus trahitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] substantia [illegible] post quam et [illegible] non [illegible] [illegible] urinam [illegible] hic 4tam constituit excrementum [illegible] [illegible] [illegible] coctionis addit namque [illegible] quod in renibus fit [illegible] separat urinam [illegible] [illegible] excrementum quod [illegible] multis plena est contradictionibus ponit namque quatuor coctiones et dicit [illegible] esse [illegible] de in 4ta facit urinam excrementum;

qui separat 3o illius videtur coctionis, q[uae] in gibba iecoris fit, ac si multarum coctionum unicum posset esse excrementum nec aliud. harum et eiusmi[di] coctionis multa esse excrementa quam magis ac magis intenditur, qui excrementa non fiunt nisi peracta coctione q[uae] cum [illegible] ipsam, cum videtur insensibiliter [illegible] li separari, q[uo]d n[on] fit nisi coctione perfecta. iam vero in vena serosi sanguinis separari non alibi cum [illegible] [illegible] esse filtrum; ex eo q[uo]d [illegible] [illegible] natura sustinere hanc sententiam negat q[uo]d dicat uni nam renum esse excrementum cum [illegible] [illegible] [illegible] hic respat apparenti q[uo]d tam exigua sit [illegible] non poterit esse excrementa nec arterias et venas adeo magnas ei inservire deberet nam si [illegible] eius [illegible] in renem compositae non videntur venas videntur humoris trahendi quam venas [illegible] concoquunt se sanguinem cum eo attractum, ex cuius coctione [illegible] re sultant excrementa [illegible] [illegible] ut in reliquis partibus nutriendis.

Argenterius [illegible] urinam illius coctionis esse excrementum q[uo]d fit in [illegible] ex ea q[uae] resultare [illegible] [illegible] na videri [illegible] nisi cum post [illegible] sanguinis [illegible] in hepate [illegible] renum separari. probat ex [illegible] [illegible] cos. antecedunt ubi bilem utriusque sanguinis fuit excrementum [illegible] sum [illegible] humorem ventriculi nutrim. et [illegible] [illegible] [illegible] factum ut in [illegible] chylum et sanguinem [illegible] iecore in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut ex ijs [illegible] [illegible] [illegible] tum, q[uo]d fit ut urina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uo]d bibamus [illegible] [illegible] [illegible] sanguis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguis separatur. Addit et [illegible] [illegible] autoritatem ratio ex [illegible] coctione duo [illegible] resultant excrementum et tenue et crassum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tenuius crassius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad mediocritatem [illegible] Si mediocre [illegible] [illegible] nutrimentum [illegible] [illegible], reliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] variae [illegible] [illegible] excrementa, crassum et tenue [illegible], q[uo]d apparet in [illegible]

[illegible] in singulis [illegible]
[illegible] confusum [illegible]
[illegible] partem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] illius [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in capite [illegible]
[illegible] mandata [illegible]
[illegible]
ut inquit Argentinas et multi [illegible] agere
[illegible] ad aliud [illegible] aut aliam [illegible]
[illegible] et sic [illegible] eadem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Caput 5. de renum et excrementis

ri separant parte aquosa, sicut separat crassam, separat namque
natura eam ad aliqs usus necessarium n. e., solet n. saepe excre
menti ad alias utilitates ut aere spiritu ad vocis formandum
bile sicca ad intestinorum expulsionem excrementorum
crassi a natura sunt n. separat parte aquosa, ut ubi mista
mandat in venas. sic in hepate n. in totum separat utramque
bilem, sed q^d crassiorem tm, sic in ventriculo crassum tm se
parat excrementum, tenuem relinquit cum chilo penetrationis gratia
crassiq namque cum sit n. poterit per exiguas venas et angustas
venas pervenire tm venas, cui aquosa humore diluatur, et ob id n.
in totum separat in venas post perfectam coctionem, ut minima pars
reddit tum sanguinis pervenias in corpus universum ad nutriendum
sed parte munere cum nutrica sit inepta profundam sud
ubiter aut aliqs accidit, et mandatur in vesicam et appel
latur urina, ut a fere desumpto nomine quod videtur per urinam fere
et multa namque a renibus accumulantur et in vesica servantur
ut lapis arenula lapilli, pili sanguis grumi quae urina ex eo n.
aliis quod et sunt de via aquosi humoris et levis condensati qui
cum illa exeunt.

Atque hinc fit ut n. tm hanc urinam habeat usum quod sanguinem
purgat, sed quod sit indicium multorum morborum in corpore la
tentium, et quod abstergat sordes haerentes viis per quas illa tran
sit, et quod per venas illa tm ferri putarunt n. nulli demonstra
re tm venosi generis morbos, venae et vesicae n. aliarum partium.
alij n. tm hos sed omnes n. solum praesentes sed et praeteritos, imo fu
turos, aetatem, conditionem, nomen corporis per urinam canali
bus arundinis, et ut quivis a diu asservatam divinare
valent. Ac varios membranarum cerebri, cordis, pulmonis
ispatoris, uteri, et et artuum mala ex urina dignoscenda
tradit. errant tm utrique, nec n. solum venosi generis mala
vaticinari possumus, sed neque omnium partium. nam cum urina
et coctionis sit excrementum indicabit naturae defectus quae etiam fi
unt et ventriculi morbos et ob idea n. tm venosi generis, sed
aut omnium partium morbos ex urina praescire medicus nequeat
per excreta quod n. omnes partes sua excrementum mittunt in undam

[illegible] iam urina [illegible] indicat [illegible] eadem [illegible]
[illegible] malefici [illegible]
[illegible]
[illegible] urinam [illegible]
[illegible] quasi [illegible]
[illegible] crassitudinem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] talem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] membra [illegible]
[illegible] indicat [illegible]
[illegible] addit [illegible]
[illegible] indicant
urina [illegible] subinde [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
indicant [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] indicat [illegible]

Caput 5. de urinibus, et earum [illegible]

[illegible] 3. [illegible] in [illegible] ex [illegible] Illa dilutior [illegible]
[illegible] [illegible] et longius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
crassa[illegible] [illegible] tenuis [illegible] [illegible] [illegible] et tenuis [illegible]
[illegible] [illegible] capitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] urinae [illegible] [illegible] [illegible] mediante [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] scabiem [illegible] [illegible] [illegible] magnum [illegible]
[illegible] [illegible] q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quam aliquando [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum putredo [illegible] [illegible] [illegible] fit in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] indicare sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum aliis [illegible] [illegible]
[illegible] ut hinc [illegible] [illegible] [illegible] ex urina [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbi [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] tabel
lario de statu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nam urina dum corrupta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
urina [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] febribus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
urinam [illegible] [illegible] [illegible] ipsa [illegible] ex se [illegible]
[illegible] aliis [illegible] ex multis aliis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifeste
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in morbis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2. tex. 48. [illegible] cum [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aut imbecillitatem facultatum
[illegible] nutritioni urina demonstrat, [illegible] aut [illegible]
[illegible] et [illegible] tempore [illegible] cum [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] in se [illegible] neque [illegible]
[illegible] [illegible] tempore et facultatis robur, aut im
becillitatem [illegible] [illegible] 2 cap. 6. [illegible]
[illegible] urinam [illegible] et [illegible] nullum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facultatis [illegible]
et imbecillitate.

Caput 6m
de ratione situs renum.

Reddit rationem cur nam dexter renis positionem altiorem facit
sinistro [illegible] inferiorem de qua [illegible] multa diximus [illegible].

Caput 7m
de situ et usu renum

[illegible] de [illegible] et renes cum [illegible] sanguinis una cum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sanguinis
[illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et sanguis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] 19 [illegible] [illegible] medicamenti
[illegible] et [illegible] Paulus [illegible] 3.
c. 45. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] debilitas [illegible] et hac causa
[illegible] renes [illegible] renes [illegible] longum iter,
labor [illegible] [illegible] renes incalescunt
[illegible], et imbecilliores et saepe in his dispositionibus [illegible]
[illegible] renes [illegible] [illegible] in urina [illegible]
cum [illegible] [illegible]

Ubi 2. quorundam error dicentium [illegible], [illegible]

derivandam in intestina ampliora quam vasa ad expurgandum [illegible] in bilem
porrectam videlicet [illegible] aut [illegible] una cum ipsa bile
sanguis labi in intestina tenuia exemplo [illegible] sanguinis [illegible]
[illegible] amplioribus [illegible] trahere [illegible]
[illegible] mesenterium [illegible] per [illegible]
[illegible] sanguis [illegible] ampla vasa [illegible]
[illegible] qui [illegible] adultum [illegible]
[illegible] ad nutritionem [illegible] lien [illegible]
[illegible] sanguinis [illegible] hac [illegible] quod lien melancholicum
sanguinem [illegible] nec [illegible]
[illegible] sanguis [illegible] quam [illegible]
[illegible] melancholica [illegible] cum [illegible]
quae cum [illegible] ampla vasa trahunt purum [illegible] amplum illud
vas bilis sola [illegible] expurgabitur [illegible] sanguis mixta et [illegible]
[illegible] laboraremus. nec [illegible] meminit, [illegible]
[illegible] capite [illegible] libr. 3. c. 12. et 6. de anatomicis admini-
strationibus c. [illegible] de naturalibus facultatibus c. [illegible]
sanguinem duplici via expurgari, [illegible] et [illegible] duodenum [illegible] dixi
vas quod in duodenum [illegible] à [illegible] à collo vesicae
6. de anatomicis administrationibus c. 7. et libr. [illegible] cap. 12. ubi ma-
nifeste [illegible] vesica [illegible]
[illegible] de naturalibus facultatibus [illegible]
[illegible] unum [illegible]
[illegible] bilis capite 12.
[illegible] in intestina [illegible] amplum [illegible]
[illegible] bilis expurgari.
[illegible] in tempore [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] bilis [illegible] in plures [illegible] uni-
versam [illegible]
[illegible] minutissimos [illegible] bilem quae [illegible]
[illegible] expurgari
neque.

Caput 8um

de vena et de ductione vasorum venarum

Admirabile [illegible] artificium in dispensandis vasibus in venis et utrisque
vesicam, [illegible] venis [illegible] sensi-
lationem.

de [illegible] par[illegible] [illegible] (q[illegible])

Caput 9um

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sensum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
erit [illegible] [illegible] diversis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ab [illegible] sensum
[illegible]
trahendi [illegible] et [illegible] sensum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] internum [illegible]
ab internis [illegible] et internas
[illegible] interni [illegible]
in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 2 de [illegible]
[illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] et voluntatem et dolorem dum etiam
pulsant ad [illegible]endum, aut effugiendum, quibus actio vel
neque dolor [illegible] actione consistente tanquam in [illegible] aut
[illegible] aliis [illegible] in dolore [illegible]

Caput 8. de [illegible]

[illegible]

Voluptate in quiete -

[illegible] aut in [illegible] ut [illegible] effectum [illegible] illis haec [illegible] [illegible] dissentit [illegible] [illegible] in appetitu [illegible] cum [illegible] [illegible] appetitum [illegible] sensitive [illegible] appetitu [illegible] [illegible] 13. [illegible] c. 17. [illegible] in sensatione [illegible] [illegible] appetitum sensitivum [illegible] appetitus [illegible] in [illegible] consistit [illegible] sicut illa [illegible] in se [illegible] bona [illegible] sensitivum appetitum [illegible] alimentum [illegible] in sola [illegible] appetit [illegible] alimentum [illegible] bonum [illegible] malum sicut exemplo [illegible] et post [illegible] cum [illegible] in utroque [illegible] consistendum

[illegible] ... fortis [illegible] ...

[illegible] ... mali [illegible] ... tamen [illegible] ...

[illegible] ... frigida et humida [illegible] ...

[illegible] humidi [illegible] ...

[illegible] ... humida et frigida [illegible] ...

[illegible] ... tamen [illegible] ...

[illegible] humida [illegible] ...

[illegible] ... facultatum [illegible] ...

[illegible] ... tamen [illegible] ...

[illegible] ... beati [illegible] ... dicimus [illegible]

ob eandem rationem in aliis [illegible] calidis absumptis ubi [illegible]
humidum deficiat substantia [illegible] in famescentibus [illegible]
[illegible] humidum hoc abundat in ore ventriculi [illegible]
[illegible] unde [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] hinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] solida [illegible] solida [illegible]
[illegible] [illegible] calori agenti [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aqua libras [illegible]
[illegible] aqua [illegible] ignea [illegible] saccarum [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multi [illegible]
[illegible] olei [illegible] [illegible] oleum [illegible]
ob [illegible] [illegible] [illegible] in fundo [illegible]
[illegible] oleum [illegible] saccarum [illegible] [illegible]
[illegible] substantiam [illegible] [illegible] agentis [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] calor [illegible]
[illegible] [illegible] solidas ut in febricitantibus [illegible] calido [illegible]
[illegible] [illegible] humore [illegible] venter ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] accidit ut plurimum in [illegible]
[illegible] [illegible] temperatae [illegible] calor nativus [illegible] hu-
midum solidum cui magis applicatur [illegible] ignem absumit
[illegible] [illegible] non [illegible] fames [illegible] [illegible]
[illegible] experientia [illegible] plurimi [illegible] in [illegible]
ob bilis redundantiam in ventriculo [illegible] torquentur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] absurdum namque [illegible] affirmare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alimenti [illegible] humidi [illegible]
[illegible] calida [illegible] [illegible] ab [illegible]
[illegible] oleum [illegible] [illegible] calida [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] male [illegible] [illegible] fundamentum
[illegible] [illegible] namque [illegible] [illegible] ante

cibum sumpta, [illegible] [illegible] libi [illegible] potus in [illegible]
in minutis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sedem [illegible] famis [illegible] alios
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

[illegible] [illegible] famis et sitis [illegible] [illegible]
[illegible] cum dicunt [illegible] [illegible] ventriculum [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicere [illegible] fame [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] frigida [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] frigus [illegible] calido [illegible] [illegible]
[illegible] frigiditas [illegible] efficere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sentitur in fame [illegible]
[illegible] in siti [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] famis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dolor [illegible] ex eo [illegible] [illegible]
a dolore [illegible] [illegible] [illegible] famem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hunc dolorem [illegible] causis aliis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] putant [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ventriculi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in fame et siti [illegible] [illegible]
[illegible] membra ventriculi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hunc [illegible] dolorem [illegible] famem [illegible]
[illegible] [illegible] sustinere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] suum [illegible]
[illegible] [illegible] organum in quo [illegible] subiectum [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sensus [illegible] [illegible] nullus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] organum in quo subiectum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] machinarum interiorum si talem qualitatem [illegible]
[illegible] [illegible] dolorem [illegible] corrumpas nec sufficit
[illegible] [illegible] [illegible] malum ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] partis [illegible] [illegible] suam conservationem intendit [illegible]
[illegible] partis [illegible] [illegible] qualitatem hanc dolorosam [illegible]
dare. Ad haec [illegible] [illegible] [illegible] hanc qualitatem [illegible]
[illegible] [illegible] primatum [illegible] [illegible] secundam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dispositionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible]
[illegible] disponentes ad talem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] disponentes [illegible]
[illegible] [illegible] sentiunt, putant namque sensibile [illegible] sensum [illegible]
[illegible] sentiat ideo hanc qualitatem [illegible] [illegible] in organo, [illegible]
propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] instar [illegible] [illegible] dispositionem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qualitatem [illegible] [illegible] [illegible] organi
[illegible] [illegible] cum [illegible] organum in toto orificio [illegible]
[illegible] [illegible] ventriculi [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
neque [illegible] maior [illegible] [illegible] magis in una quam in alia
[illegible] [illegible] cum ab organo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] organi parte [illegible] [illegible] hac qualitate
[illegible] in fame [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fames [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible]

a frigiditatibus alibi ex appetit [illegible] magis famem quam sitim effi-
ceret, qui constrictio [illegible] acquirunt, et magis pervadit [illegible]
porte cum spiritibus dictis [illegible] illa [illegible]
magis [illegible] quam sitim) [illegible] non est dubitandum [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] appetentiam [illegible]
[illegible] alias qualitates in [illegible]
[illegible] famem [illegible] et mandare [illegible]
[illegible]
[illegible] in ventriculo alimentum [illegible]
[illegible] deficiente alim[ento] [illegible] ventriculum [illegible]
[illegible] et cum [illegible]
[illegible] qualitate [illegible]
[illegible] qualitas [illegible]

[illegible] frigiditatem [illegible] famem [illegible]
[illegible]
[illegible] et humiditatem in ventriculo [illegible]
[illegible] et [illegible] caliditatem et [illegible]
[illegible]
[illegible] appetentiam [illegible]
[illegible] frigidum [illegible] ventriculum [illegible]
[illegible] et [illegible] ventriculum [illegible]
[illegible]
[illegible] concludunt [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] ventriculum [illegible]
[illegible] frigiditatem [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] qualitates [illegible] in [illegible]

[illegible] inducunt et disponunt ad [illegible] [illegible] sicut [illegible]
[illegible] ad [illegible] natus ad [illegible] [illegible]
[illegible] cum nimis intendanti [illegible]
[illegible] nimium urgente fame [illegible]
[illegible] et frigida alimenta sitis [illegible]
[illegible] frigiditati [illegible] calidi resolutione [illegible]
[illegible] fame sitim [illegible] ad resolutionem calidi [illegible]
[illegible] humida [illegible]
[illegible] resolution [illegible] [illegible] substantiam [illegible]
[illegible] inducatur [illegible]
[illegible] essentiam [illegible] sitis, quando [illegible]
[illegible] definit [illegible]
definitionem [illegible]

[illegible] famem [illegible] continuam [illegible]
non [illegible] attrahentibus [illegible]
[illegible] corrigatio [illegible]
[illegible] Capi [illegible]
[illegible]
[illegible] additam [illegible]
[illegible]
[illegible] famem [illegible]
[illegible] solum
[illegible] hac [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] continuum [illegible]

[illegible] humidi [illegible] alia [illegible]
[illegible] corruptionem [illegible]
[illegible]
[illegible] sensibile [illegible]
[illegible] diversorum [illegible]
[illegible] medicamenta [illegible]
[illegible] aliorum [illegible] opinionem [illegible]
[illegible] sensibile [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] aphorismis [illegible]
[illegible]
[illegible] problemate 3. [illegible]
[illegible] solutione [illegible]
[illegible] 44 [illegible]
[illegible]
[illegible] partem [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ferro [illegible]

ferrum [illegible] et aquam
[illegible] aquae.

[illegible] humiditas [illegible]
[illegible]
[illegible] Galeno [illegible]
[illegible] libro [illegible]
[illegible]

Melancholia [illegible] auxilium [illegible]
[illegible] nemini dubium [illegible]
[illegible] multa [illegible]
Mirum quod [illegible] libro [illegible]

Caput 9. De nervis [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] distributio [illegible]
[illegible] nervus [illegible] nec sentiunt [illegible]
[illegible] sentiant illa quae molestiam inferri [illegible] constat [illegible]
[illegible] quem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nervi male [illegible]
[illegible] facultatem [illegible] [illegible] [illegible]
nervos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] corporis [illegible] membra [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sensitivus, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sentit membrana [illegible] inflammati[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sensum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] membra[illegible]
[illegible] alii dicunt [illegible] membranae [illegible] facultatem [illegible]
[illegible] in membranis [illegible] nec [illegible] spatium [illegible]
[illegible] nervus [illegible] nervus sentit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] organa [illegible] sensationem, et [illegible]
[illegible] [illegible] in organo [illegible]
[illegible], cum facultate et [illegible] sufficiunt singula [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] organum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] constringantur [illegible]
nervi et receptionem [illegible], quia [illegible]
[illegible] [illegible] sensationem [illegible]. Dico [illegible]
[illegible] [illegible] membra sensu carentia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] membrana [illegible]
[illegible], [illegible] in natura [illegible] [illegible] tandem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] namque nervus fuisse creat[illegible]

ad alios

ad alias custodiam et omnium partium non tamen sensitiuarum, id est
earum quae sensu carent, quae sicut sensitiuae fugiunt, et retrahunt
ad essentiam noxii obiecti, ita membranae quae insensibiles inuoluunt, retra
hunt nec ulterius progredi malum quam omne sensus non tamen custodiae
sensibiles, id est eas quae sensu priuantur. cum enim inuoluens membra
na pars sit inuoluti membri, cum illa noxiam sentit, et mem
brum sentire dicitur.

Caput 10

de sensu unius cuiusque nutritionis instrumenti.

Continuans sermonem docet Natura nervorum utilitatem nutritiuis
organis inaequaliter concessisse. nam aliis quidem liberalius, aliis autem parcius quaeuis
neque remedium dilutionis et indigentiae, qui si iniurias, quae afficiuntur non
sentirent, partes alias utique breuissimo euerterent tempore, ab
acribus excrementis expulsa. ideo quae maior inest excrementi copia liberalius
neruus elargita est, sic singulis intestinorum reuolutionibus singuli
dantur nerui, sicut uena et arteria, parum vero hepati, ut potest nec motu
ullo uti mouetur, nec expulsorio; ut intestina indiget sensu hoc quae
acrimonia acrium excrementorum exasperant, ut dissenteria laborant fre
quentius testatur, si talem non haberent sensum, hepar autem atque
tanquam instrumentum expurgatur, duobus quibusdam renibus, splene, et ipsi inhaerente ui
sica quae instrumentum quorum quod a prius excrementi nihil acceptura erant in com
modi maiorem sensum non postularunt. neque quoque trahere huiusmodi
excrementa potuissent si cum illis familiaritatem non haberent, nihil autem
quod cognatum et familiare est dolore afficit. quare cum in se non haberent
a quo irritentur sensu, non indiguere ultra tunicam cum hoc
sufficiat ad custodiam, eorum quae extrinsecus occurrunt. uesica vero urinaria
simili tenuium quod biliosius acriusque est repente secernat, nerua
siue maiores concessit natura, ut potest sensu indigeat

maiori ad hanc percipiendam molestiam, un pet 3 ... hanc remque uti litatem attribuisse ... in ... et alium particuly ... Jensitiuy ... sensu carentibus distam multo ab illis q. natia membra ... utile agnoscunt et ab inutili discernunt.

At maiori uisicæ et cæt. — Vesica ... è ... ad tempus asseruatæ ... pellendum cum cum uicerit uoluntas, dummo ... aut sanum sit nihilumque in corpore uitium quodlibet uitiet. ... pellit ante tempus ab eius acri monia lacessita, un ulcerata urina patitur ardorem et eius difficultatem, de q. dibus ... ... pauca. De 1° ulcerata uisica, cum urina redditur, acrior, talisq. aut fit ob palidos humores mistionem, quod ... tentat ... ureteras expurgare qt ut plurimum fit in biliosis q diureticis utilis ... regina sanitatis, sunt n. tales humores ad temperandum, et aliud ducendi et trahendi in ureteras ... ut inq. Hipp. 19. 3. in eo cui assidue fit urina acuta succedunt ... ulcera, ideo ... 10 continentis, aqua ... ... et balneo, ut humoris acrimonia temperet, et aliud ... ex ... 2. epidimion ... bent frequenti balneo succurri ... nec in ulcera uisicæ incurrat fiunt et ulcera ex pure rupto aliquo apostemate, aut in renibus aut in aliis ... q cum renibus comunionem ... aut cum uniuer sum corpus cum impetum ... renes expurgatur, neq. hic ... lapide ulcerante, et ab exterris causis ut ... cibis et medicam tis acribus et cantaridum usu, q cum uisica antepatiam ... imo et ue neris ut refert Nicander. cognoscuntur uisicæ ulcera, inter mingendum ue hementi fiunt dolores, ... urina saniosa cum fetore, ... ut inq. ... ... uisicæ ulcerationem ... ... squamosa subsidit 4. aphor. ... ut ... inq. in com. in ... odor urinæ et adhuc magis squamulæ ulcerationis uisi cæ sunt signa, et ... sanguis et pus ... instrumentis, q urinæ obserui unt sint signa ... et qt ulcera fiunt aut in collo uisicæ, aut in corpore aut in ureteris, aut pene, si in pene fuerint prius ... pus ... et sol adest dolor inter mingendum, et in penem, at cum in collo uisicæ urina redditur saniosa cum fetore, ... et cum carunculis dolores adest in ... ... dum incipit min gere, et dum desinit, si ... in corpore sit dolor erit

erit in fetine pauca sanies; qr nervosum et exangue ē
q aut in uretiris consistunt, ondunt dolr. inr. pubem et
renes, urina saniosa citra fæterem in q ramenta qdam
et instar capilr. apparent. visica ulcera difficilia sunt oia
magis tn q sunt in eius corpore, qm q sunt in collo, illa
namq n convallescunt, ubi semel fuerint inflita. Hip. A.
qr nervosum ē visica corpus, tum qr ab urina nimis
mis agitatr cum quietem desiderent ut sanentr 3. merol.
5. sunt ulcera morbus in soluta unitate, et qr aliqua pars def
ficit nario ēt in mala compositione.
De 2. urinæ ardor ē noxa inter mingendum pcepta
in iijs urina mx in cap. virgæ, ex sola urinæ acrimonia
absq ulceratione nam cum ulcus ē, iam n ē urinæ ardor
simplr, sd in aliud caput referendum nec aduersatr Glus hic
cum dixit pellere visicam ante tempus ab urina acrimonia
rasa, atq erosa, tn voluit ad acrimoniam seq rasuram
et ulcus aliqn. sicut ad fluxum biliosum desinthiria
fuie A. n negans ex sola urina acredine fieri poe ardorem
et pulsum ante tempus, cum dicat n here cognationem cum
biliosi humore, sicut felis visica, sd cum urina tn ideo
irritari ubi illa ob mixtionem acrem redditr, qre cum illa
absq ulceratione irritari poit, pellet visicas ante tempus
cum ardore ēē ulcerationem, sic Glus 6. de lo. 3. ardorem
urinæ q ob mordacitatem euenit visicæ affectum idici
qd ex alio proueniat mordacitas absq ulcera aut intemperie
visicæ, n qd visica n afficiatr, dolet ex morsu, sd qd n sit
in ea affectus pdurans ut voluit Sagnq. ideo dicunt multi sin
thoma ēē notē ad opus nāe secutum, n ad morbum cum re
uera nullus sit in visica, qr nec intemperies nec continue so
lutio manifesta et pseuerans ut ad morbum reqritr dici pot
ēē sinthomas qd seqtr ad iecoris, aut uenas intemperiem ut
in febribus ardentibus, aut ad initium instrumti in quo copia

Caput 10 de siti uniuscuiusque . . .

gignit bilis, ut docet hic Gty. atque hic urinæ ardor duplicem tri causam habet mordacem uitiosam urinam et humiditatis defectum, quæ in corporibus grandulosis in collo uesicæ existentibus a natura colligitur, et asseruatur ad temperandum urinam, quæ ex sua natura mordax est etiam in corpore sano quoniam quod mordacitatem attemperat præfata humiditas, dum per uesicæ collum illabitur, et dum urinæ miscetur eius remittendo acrimoniam, humidum namque insipidum salso permixtum eius remittit salsedinem, tunc quia crassior reddita humidi permixtione minus fit acuta et ideo cum hæc deficit humiditas merito fit urinæ ardor. deficit autem ab omnibus causis, quæ exsiccandi uim habent, ut ualido exercitio, uigiliis inmodica largo alui profluuio extenuantibus ce exsiccantibus cibis et præcipue coitu idnamque pleriumque humiditates omnium partium absumit has præcipue exsiccat cum superfluit ut potest quæ una cum spermate ob uicinitatem elabuntur. accedit quod superfluo utentes coitu in colicantes febres incidunt quæ et hæ absumunt et siti ætatis processu, ut senes, et qui plus iusto uenere indulgent ut plurimum urinæ ardore laborant . . libr. 14 . .

Urinæ acuities (quam 2^am^ diximus causam) fit cum aut biliosis aut salsis miscetur humoribus ex Auic. et Rasis sris quos humores in uias deducunt deuretica aut copia ex malo uictus ordine asseruata. fit etiam acuties in urina a simplici calidi tate, dum iecur nimium calidum, aut renes ipsam calefaciunt, ut redditur mordax. quod etiam afficere possunt causæ externæ ut tempus æstiuum, et reliqua quæ inflammationem in corpore inducere possunt. non nego ex ulcere fieri posse ardorem cum Rasis 10 continentis Auic. to citto, imo et ab Uenelialue. uerum non est hæc affectio ardor urinæ simpliciter, ut potest quæ sub alio capite comprehenditur, distinguiturque ab urinæ ardore pure aut sanguine quæ in ardore non exeunt, cum urina ex Auic. et Rasi sria exit namque in ardore urina pura, alba cum pituitosus redundat humor, rubea cum biliosus 10 continentis, quod ardor ex ægrotantis rebus dignoscitur, et siti si ex humidi

tatis deffi[cienti]a procedat, q[uae] in senib[us] incurabilis est neq[ue] n[on] illa instaurari poterit in senectute. eadem ratione incurabilis erit si cum morbo regio copuletur, ob obstructionem factam, a callo in uijs per quas bilis traditur in testina, defficile namq[ue] est, aut pene impossibile ab assuefacta uia diuertere naturam, remittetur tamen in alias partes trahatur humor per uomitum, per cutim adhibitis balneis q[uae] et attemperabitur, et euacuabitur ex aliqua parte, non de ureticis (ut multos facere uideo nescio quam recte) q[uae] in ureticos trahuntur acres humores nam si ardor gignitur de ureticorum usu in tempore sanitatis quo modo factum curabit sed ne curatiuam partem attingere uideamus ad 3.m q[uo]d promisimus explicandum assignamus.

De 3. urinae difficultatem confundunt nulli cum stranguria. alij separant, q[uo]d stranguria maiorem dicat urinae retentionem, quam difficultas urinae, quia retentio in stranguria supponit retentricis facultatis uim in collo uisicae iuuante humore obstruente. at in difficultate retentio non supponit virtutis expultricis uisicae deffi[cienti]am et musculorum abdominis citra obstructionem, aut impedimentum aliud in collo uisicae. de inde differre aiunt q[uo]d stranguria sit omnimoda suppressio sed difficultas difficilis urinae expulsio, ita ut stranguria sit genus ad difficultatem urinae et alias species sed errant nam stranguria non suppressionem importat sed stillicidium cum guttatim urina emittitur Alex. A. libr. 3. cap. 31. ex ~~aphor. 40~~. festo 6. de tu[enda] c. 3. 3. de causis Sinthomatum c. 2. 7. aphor. 40. 5. aphor. 58. desuria uocatur quando cum multo conatu urina interdum non sine magno cruciatu interdum citra dolorem effluat ex eod. Alex. c. 38. et urinam uocat difficultatem; at seuria omnimoda

Caput 10 de ...

ē urinæ suppressio q̄ hoc carmine explicant.

Stranguir guttatim sur nil, dissuriq̄ dolor.

et ħ q̄libet istorꝫ nomen indiscriminatim sumatꝫ, q̄ quis ex his affectionibꝫ tn̄ n̄ oēs q̄libent sigcant, sed unum qdq̄ proprium et peculiare. nam stranguria ut dicimus, urinæ ē stillicidium qd̄ sinthoma dicunt in actione expultrice depravata lib. de differentijs sinthomatum c. 5. et 3. de causis sinthomatum c. 2. excitatꝫ n. expultrix ad immodicum motum, vel ob imbecillitatem retentricis, vel ob excrementorum copiam, aut acrimoniam; unde depravatione referunt ad intensionem actionis sicut in dolore n̄ si consideretꝫ id qd̄ excernitꝫ actio erit diminuta qr̄ parum excernitꝫ cum conatu sicut in tenesmo, ħ ēt diminuta actio fit cum a retentricis imbecillitate oritꝫ et in quorum retardatꝫ expulsio, q̄ qr̄ cum dolore fit tardius qm̄ cōit celebratꝫ, q̄ rōe n̄ minus diminuta erit qm̄ tarda coctio q̄ ponitꝫ subdiminuta, ut s dictum ē si v̄ considerē tꝫ modus quo excernitꝫ urina, depravata ē actio, excernitꝫ nam q̄ modo tremulo, et nāe in consueto, ut nihilo placuit.

fit aūt ex Gto 3. aphor. 16. 5. aphor. 58. 7. aphor. 48. pp acrimoniam urinæ et facultatis retentivæ, q̄ ē in vesica imbecillitata, q̄ qd̄ imbecillitas ab aliqua contingit intemperie mē frigida 6. de lo c. 3. qn ēt urinarꝫ acredines a qbusdam fiunt intemperaturis, et pcipue ab ea q̄ ē sm̄ caliditatem, tum ēt ab ea q̄ ē sm̄ caliditatem et siccitatem 3. ab ea q̄ ē sm̄ siccitatem, si namq̄ legenda litera ē n̄ sm̄ humiditatem ut in depravato codice legitꝫ. cum a frigida fit vesicæ intemperie, in ēētiam læditꝫ facultatis actio ē q̄ stillicidium ... vesicæ passi adqm̄ sinthomatis rōes seqtꝫ. si

ipsius vesicæ morbis stillicidium fiat veluti cum ob ulcus, aut
irisipellas, aut accessum in ea factum; vel inflammationem
aut tale qd aliud urinæ stillicidium contingerit, eod. gl. teste Bassor.
citto ubi voluit imbecillitari vesicam n. solum ab intemperie sd et
a morbo instrumentali nam et id, id et efficere psunt 6. de lo. c.
3. 5. aphor. citto. ex recti intestini aut uili inflammatione
fieri dicuit Hypp. 5. aphor. 58. et a purulentis renibus, tum ab
inflammatione compatiente vesica, tum pure p vesicam eua
cuato in purulentis renibus, hoc. n. sua acritudine mordens vesi
cam excitat ad excretionem, inutili aut et recti intestini in
flammatione vicinatis rõe, pati vesicam e nario ut q et in
temperaturam participet et inflammationem, et pp.terea prematur
atq. angustetur, a tumoribus pp.ter nam q in illis existunt. un
colligitur stranguriam causare quunq. obstruere psunt vesica collum
ut lapis, sanguinis grumus et silia. colligitur 2. ratio cur ad
uteri gestationem, et faces induratas in recto intestino n. sequitur
strangurua sicut ex inflammatione qr. lz prematur vesica n. dolet
ideo n. timens dolorem virtus expultrix libere exprimit urinam
et n. refugit conatum sicut in inflammatione, in qua timet ag
gredi pp dolorem un stillicidium et forte plus ad illud facit
dolor. qm. aut constrictio, aut obstructio. -

huic affinis e. alia passio, qm græci dissuriam uocant
latini urinæ difficultatem, cum quis meiere cupit sd cum vi uri
nas excerni Aetio A. cum dolore aliqndo, n. unqm citra dolorem
7. aphor. 48; ut et voluit Alex. lo. citto quomodocunq. aut
fiat sive cum dolore sive sine illo difficultas appellatur urinæ
dummodo cum difficultate excernatur ita ut vix vesica ~~opfo~~ opere
tr, n. exit tn guttatim imo copiosa, cum difficultate tn sicut in
disinthiria, cui hæc passio ret pars, q in hac affectione labo

rat ipsa uisica é ut é lesa actione sit manifestum q' pria ipsius é uisica, et ex dolore cum posita qndo cum dolore sit excretio. sinthoma é in gne excretoy aut retentoy inmodice ut de drijs sinthomatum c. 5. et 3. de causis sinthomatum c. 2. ut ex mis excressionis colligit, fit. n. cum dolore n urinam semp u cum difficultate, que in gne erit excretoy secutum at uisica imbecilitatem, q' in hac affectione torpere uir, ides sinthoma et é in actione diminuta facultati explutricis, q adeo imbecile ut difficulter excernat et si uisica amusculis premati abdominis, qnius et depravata dici psit qut n pellit ni irritata qndo uitz cum dolore fit, ita ut expellat qndo retinere debet q 4to mus depravationem importat imbecilitas hac ab intemperie p se ab instrumentalibg morbis p acciens comparari pse ut dixi, et qr ab ijsdt fere causis orit hac passio, a quibus schuria ~~gen~~ generati tz in hac sint uehementiores, his demissis ad schuriam iam accedamus.

est itaqz schuria omnimoda urina supressio qd qd malum solius uisica é prium 6. de lsi. c. 3. cum n° absqz uisica lesione urina cohibeti, affectis uitz renibg, aut ureteribg. 1. de lsi c. 1. schuria dici n det (tz uulgus medicoy ita appellet 3. de causis sinthomatum c. 2. qr schuria n é. ni cum in uisica urina supprimi tr, n cum alibi, et si psit rium penuriam ita nominari, qre cum schius uisica actio ledati, ut tumor in pube ortis sinthoma erit in actione ablata adqm aliud sequi sinthoma in gne excretoy inmodice ex gto de drijs sintho. c. ultimo, qr in totum urina retinetr, qd dupliciter fieri docet gtus 3. de causis sintho. c. 2. et 6. de loci c. 3., uel occluso uisica meatu, uel ipsa imbecilla existente fit aut imbecilla uel ob intemperiem pesertim frigidam, uel qr eius sensus redditus é obtusus, ob id namqz neruos het n exiguos, ut hic gtus docet, ut illatam noxam sentiret, qre cum eius obtundit sensus

noxam n̄ sentit, et ideo n̄ comprimitur ad excretionem urina
supprimitur; q' q̄d opio mihi n̄ placet, nam s̄tuj sciegoriam vesicæ
vim natem facit, 1° et 6. de lis cittis, at vis natis n̄ indiget
sensu ad actionem, et hac fortasse r̄ie 6. de lis 4. schuriam fieri
dixit laso vesicæ corpore cum vitij adeo imbecillitati, ut constrin
gi nequeat, et imbecillitari n̄ p̄oet lasa hyppina aut nervis
ad eam venientibus, et merito, q̄r q' natia sunt n̄ pendent a ce
rebri influxu, s̄d sola intemperie ēenati læduntur, aut acientatr
ab instrumentalibus morbis. Ad hæc resoluto musculo collum
vesicæ ambiente seqtr nario ~~vesicæ~~ urinæ fluxus ut ēt factū
s̄tuj, nullo vitio existente in corpore vesicæ q̄d n̄ ēēt sire
tineret, aut n̄ exiret urina ni a corpore compressa, actionemq
q' a duabus fit causis independentibus ab una earu tn̄ fieri
p̄ot t3 n̄ tam bene ut fit in deglutione q' fit cisij transuer
sis nilis exterioris tunicæ rectorq interioris beneficio, et his
deperditis ope transversorq externa, ut alibi dictum ē, curigr.
labitur urina nobis inuictis resoluto sphintere retinente vesicæ
et n̄ compressa, n̄ regri talem compressionem ondit sptenhæc
ut ing. phernelius foramen factum in collo ad extractionem
lapidis, p̄ q̄d absq compressione labitur urina solo ducta pondere
semp namq urina exit sublato impedim̄to, ut timentibus ēt
apparet in qq effluit involuntarie ob spirituum dis
cursum in interiora. arguito n̄ retineri a nati vesicæ q̄n.
in delirio aut siti affectione supprimitur ut male putant n̄
nulli, s.i.n. in cerebrum ois recurrerant spus laxato sphintere
nario effluere, ut in casibus s. dictis. supprimitur aut in
delirio ob obliuionem, obq̄m et parum bibunt nimirum

sitientes cum namque seruiant imaginationi, cui tenaciter adhaerent aliosque actuum obliuiscuntur, quare cum claudat ambiens musculus quod solum cum imperat voluntas aperitur, supprimitur urina. cuius enim ratio plus iusto asseruatur in vesicam ipsam distendens, quod et evenire solet quibusdam sanis urgentibus negotiis, aut in concione, aut foro, aut somno longo, aut ubi cogit necessitas urinam retineri, quam et distensionem ab urina plus iusto asseruatam exortam causam esse cit retentionis, non quod nimium distensa coartari nequeat, ut male putant, sed quod abdominis musculi non audeant comprimere propter dolorem quare cum obtentionem orificium angustetur supprimitur, aut in toto cum fit dysuria, aut in parte non exacte clauso orificio fitque stranguria A. Anic. 19 3. non exiens nisi guttatim ob angustiam, nec est maior ratio cur in totum supprimatur exacte clauso orificio extensione, et non guttatim exeat stillicidio tum patente via. supprimitur quoque tensa vesica ob asseruatam copiam, quae quia ex obtuso vesicae sensu asseruari potest, non sentiens eius acrimoniam fit ut ex obtuso sensu supprimatur, non quod nequeat vis natura constringere ob sensus obtusionem (nihil enim sensus ad illam facit cum ab illo non dependeat) sed quod abdominis musculi propter dolorem non audeant distentam comprimere ut dictum est quae et ratione colici fiunt dolores tensis a copia in testinis praesertim post pharmaci exhibitionem tractis ad intestina humoribus et asseruatis, tensa namque intestina non audeant comprimere musculi, unde strangulantur aegri antequam medici aegritudinem intelligant. ut inquit Hippocrates.

Nec obstat Galeni auctoritas 6. de lo. c. 4. dicentis vesicae officium esse solam contractionem non mictum; vel

luit namque mictum a consilio pendere contractis abdominis mos
culis G. libr. 4. c. 19. actionem non a vna vesicæ non a facultate
aliqua, aliàs iam mictus mixtum esset opus non tamen ante, quod si non
fiat nisi contracta vesica contractio haec a prementibus musculis fit
non a facultate quam in vesica negatur Galenus, tamen ipse concedens contrac
tionem eam quæ ex vi non a facultate contrahente nam et a cor
pore extracta ab euacuatione contrahitur, non quo urina suppri
mitur ex eo quod coartari nequeat torpida vesica, aut alter imbe
cillitata sed ex eo quod angustari non possit a prementibus musculis
dum tenditur ob torquorem plus iusto plena et ideo supprimi
tur resolutis abdominis musculis, sicut et conuulso illo qui ambit
vesicæ collum, utroque namque modo fit ischuria. et miror quo modo
Galenus dicat libr. 6. de locis c. 4. citto fieri in voluntario
urinæ exitu illis resolutis cum urina non exeat nisi contracta
vesica ab illis prementibus quod facere non possunt resolutis forte de
musculis intellexit qui recte intestinum et vesicæ collum ambiunt
quibus resolutis involuntarie utraque exeunt excrementa, conuulsis reti
nentur, qui validius quam in tempore sanitatis constringunt. de
nique supprimere possunt urinam quæcunque obstruere vallent vesicæ collum
ut sunt lapides præsertim parui, magni namque id ex recte efficere
nequeunt; sanguinis grumi, pus, crassi humores, caro vulneribus
accrescens, et sitis. constringitur et ab valida siccitate, ex
siccatis humiditatibus, a quibus dis tendebatur 3. aphor. 16. in com.
quod Galeni exemplo in 14. huius probat Rhasis in 10 continentis
de quodam qui ob nimiam siccitatem contractam a coitu immo
dico pellere negabat urinam, nisi cum illa in ea redundabat quan
titate quæ posset vim exsiccato musculo inferre, namque parum
continente urinæ vesica ita latet sub pubis osse ut a muscu
lis abdominis comprimi nequeat, et ideo copia indigebat,

urina ut pressa ui exsiccatum musculum dillataret. ab eadem siccitate fieri posse coarctationem docet Galenus 3. de causis sinthomatum [illegible] cit. n. atque quemadmodum lingua in ardentibus febribus, quae ita saepe exsiccatur ut moueri nequeat in ore antequam aqua humectetur. possunt et obstruere uulnera, dum eorum ratione trahuntur humores ad collum et fit humor obstruens. de Ischuria quae uitio renum, aut hepatis oritur hic non loquitur ut potequam propria ischuria non est, quae multoties fit, uel quia obstruuntur, uretera, uel quia renes non trahunt, aut hepar non mittit, aut si mittit est inordinate et per mesaraicas in uentrem ut in hydropicis tantum loquimur de ea quae plena fit uesica et hanc diximus oriri aut ab obstructo orificio, aut a uesicae intemperie sensum hebetante ita ut non sentiat urinae acrimoniam sed sinat asseruari donec in tantum distendatur ut comprimi nequeat ad expulsionem quae quidem intemperies ab infrigidantibus exterius admotis et interius assumptis induci potest.

Quamuis uesicae morbi omnes ob propriam naturam et constitutionem cum aliis sint periculosissimi ut Auiliano uisum est, id tamen in quo urina supprimitur omnibus deterior censendus, praesertim quae ab obstructo fit grumo, nam apud Galenum 6. de locis 3. incurabilis est sicut et quae ex casu aut spinae fit percussione. Auicenna uocat incurabilem illam quae ad decem, ac ad duodecim dies extenditur. sunt qui et incurabilem dicant illam quae ad quinque contrahitur. Hippocrates 6. aphor. 44. suppressioni urinae ilio superueniente in septem diebus perire dixit ni superueniente febri satis urina fluxit. quem casum et si impossibilem putat Galenus in Com. frequentissimum iudicauit Auicenna. 19. 3. c. de difficultate urinae dicens expertum hoc esse saepe ab Hippocrate et Rhasis quo 10 continentis eandem posuit sententiam, et multi alii Hippocratis sola nixi auctoritate nam cum ileos ab inflammatione ut plurimum fiat ex Galeno ex cuius Com. non poterit superueniente febri sanare. forte uidit Hippocrates laborantem et ischuria, et ileo simul ex crassis et frigidis humoribus, fieri non potest ut tanta

in corpore afferenti frigidos humores crassos ut simul cum vesica colli gracilia obstruat, in intestina consistentia et ilios creat, et in hoc casu superveniente febri et fluxa quantea retinebat urina, utraque sanabitur aegritudo colli et attenuatis frigidis et crassis humoribus a calore febrili. sic illis post convulsionem supervenientem febrem laudavit etiam ... et omnibus frigidis aegritudinibus quia calor caloris dissolutivi.

Caput. II.

Docet non solum maiores nervos quam reliquis nutritoriis instrumentis vesicae naturam tribuisse sed et validiorem tunicam, quod passim distendenda et evacuanda esse, cum tunica quae exterius videtur anduerunt instrumenta ... naturam et figuram instar arenae ... quorum natura ... instrumentorum sunt ... in fibras dissolvendam esse solamente namque interna ventriculi tunica carnea, quae ipsam ventriculi substantiam constituunt, in fibras quasdam, quae variorum motuum instrumenta sunt: externa in circulares expellendi gratia, interna in rectas gratia trahendi simul et in obliquas ad retinendum. intestina tamen ... orbiculares ad pellendum, cum alio non indigeant motu ... nec trahunt nec retinent. vesicam vel utramque vesicam ... tunicam omnium villorum generum intertextam ad omnium motuum ... utraque retineat et expellat in quo ... est, hic non vesica duplicem tunicam, ut omnibus anatomicorum ... visum est de quo ... disputabimus.

tx. 3 Ad omnem motus speciem etc. Ex hoc ... colligunt multi vesicam omnes tres facultates habere, trahendi, retinendi et pellendi fibrarum motu, quod ... concedi potest id ... ex ... lib. 16. huius operis cap. 8. et lib. 3. de naturalibus facultatibus. In hoc libro cap. 7. aperte docet utramque vesicam purum trahere excrementum. arbitror tamen nullam ex his facultatibus habere vesicam, nec ratio desumpta ex fibris ... nam alibi ... ad motum ... robur fuisse ... et ex hoc ... manifeste colligimus ... non unicam tamen ... tunicam ... validam ... duritiei tenuitatem ... sed

~~Caput 11. de [illegible]~~

Caput 11. de tunicis vesicæ, et villis

dicit namque fibrosa pars et durior et validior et contractioni aptior, quæ omnia in vesica requiruntur præsertim cum dicat 6. de tr. 4. proprium eius munus esse coarctari et mingere, quod nos diximus fere ex natura et propria constitutione quod fibrosa est. reliqua sunt loca explicat Iac. Forr. 9. ad Almansorem c. 62. dicens ipsum intelligendum esse cum dicit trahe re utramque vesicam de altera tamen parte hoc est de vesica fellea quæ parum excrementum trahit et si melius dici possint ex aliorum Veterum fuisse opinione, non ex propria, quod sæpius facit falsa omnino assumens sine ad eos confutandos aut pro veris assumens quod parum referet tum in hanc vel illam partem inclinaret, sic in libris de placitis, mul tis in locis probat sanguificandi vim carere venas, præcipue multis in lo tis [illegible] concedit ob [illegible] in [illegible] putasse hic constat ex libr. 6. de [illegible] e [illegible] trahendi vim negat vesica, et per consequenti reliquis [illegible] trix namque et [illegible] attractricem supponunt, quæ si non trahat [illegible] quod retineat [illegible] expellat nec sufficit dicere ipsum ibi negas se trahendi vim vesicæ in statu præternaturali præsertim in diabete [illegible] tanta discendit [illegible] celeritate, ut non sufficiat vesica [illegible] eam efficiendam [illegible] vitio renum qui ipsius et si de diabete agat absolute negat hanc trahendi vim dicens verum vesicam non trahere a renibus quemadmodum nec intestina a ventriculo etc., nec est quod in statu præternaturali amittatur quod in naturali habet præsertim cum malum in diabete in quo vitium est in renibus non in vesica est in [illegible] parte. ut [illegible] ex vitio renum, ex quo ca. cur igitur amittit vesica trahendi vim ex vitio renum ex quo in renibus eadem intenditur? augetur namque calor attractrix, si calidi ora medicamenta fortius attrahunt, ut pote quod auxiliarium habet calorem, [illegible] igitur calor qui in renibus auget aufert in vesica? potius ergo dica [illegible] plus trahere in diabete [illegible] ad [illegible] trahendi [illegible] quod si negatur putant tali facultate vesicam carere dicunt alii non trahere a renibus sed ab ureteribus, qui trahendi vis ad renes extendi neque [illegible] si renum facultas et medicamenti in ventriculum et reliquum corpus non extendatur ad hoc expulsa a renibus et [illegible] pondere discendere potest in vesicam et ipsius [illegible] in eam discen dere sicut in sifternam, deinde si in diabete discendit sola re num expulsione, et tanto tempore cur in statu sano ab his duobus

causis n. discendat, aut cur requirit 3a si duae sufficiunt? ergo
~~retentricem hec vesica~~ [illegible]
[illegible] qd aut careant retentrice, ipse Galenus fatetur 5. libr. 4. c. 19.
et 6. de loc. c. 4. ubi retentionem atem dixit ambientis musculi
beneficio actam, cuius resolutione involuntarie fluit, qd n. eet si
natis vesicae concurreret. nec sufficit dicere n. fluere involuntarie
ni cum motum ad fibras extenditur: cum ipse Galenus dicat nervos
a spinalis medullae exituris resolutione musculorum stillicidium
fore, atque vesica nocumentum obstructo namque nervo in musculo, iam
ente effluat nervo relaxato ex defectu influxus, qd malum n.
officiat vesicae q ab illo n. pendet. nec sufficit 2m dicere fluere
resoluto musculo eam urinae quantitatem quam natis vesicae reten-
tricis retinere nequit, n. enim qr resoluto musculo propterea excitari
ne ideo guttatim, argumento nec potum retinere pote, sed bibitum
in vesicam discendit, aperto namque meatu n. guttatim stillare
propterea sed ubi copia eet asservata q venire vesicae retentricem
tum qr dixit Galenus claudere vesicam sicut rectum in testium mus-
culus claudit anum, ac hic claudit solus absque natis intestinorum
vi, ergo 2 qd in vesica natis ponamus propter musculum q
ex se sufficiens e, et sicut ex illi resolutione exeunt excrementa
nobis ee in vitis, ita et cum hic resolvitur effluit involuntarie
urina. et confirmatur convulso musculo, supprimitur urina,
ita ut nil effluat, et cum ante expultrice q ex se musculus
sufficiens ad retinendam urinam, cum membra convulsa sitem
figam. teneant, q in tempore sanitatis; nec ulterius progrediamur
si igr. ex convulsione sequitur ischuria, cur ex resolutione n.
erit omnimoda incontinentia? de in. uterus et vesica suis obliquis
fibris sua claudunt orificia, ita ut nihil exeat nullo iuvante mus-
culo; cur igr. vesica propter fibras musculo indigebit? nam et si
materiam contineat fluidam, n. minus fluidam illa saepe continet
ventriculus potum, uterus semen, q ut utiliora sunt, ita validi-
ori indigent virtute, ut retineantur. rursus vesicae officium dixit
Galenus ee expulsionem ad pelendum, n. retentionem, sed hanc a mus-
culo fieri, et ondit experientia; retinemus enim urinam, quo adu

fluxus, accelerando, aut tardando retinentem, ut nobis visum est. praeterea si retentricem habet vesica cur ureterum ingressum tortuosum fecit, ita ut in renes remearet? an non poterat retentrix impedire recursum sicut impedit exitum a inferiori aut urethra? potentem ad illud esse ondit magnetis virtus quae suspensum ferrum ita tenet, ut aliqua vi non sinat decidere.

De expultrice minor est dubitatio putat Gal. 5. lib. 2 c. 19 [illegible] atem esse eam quae abdominis musculorum fieri [illegible] aliusque qui claudit vesicae collum, hic namque retinet, expellit quae de [illegible] c. 1. et lib. 6. c. 4. 2. de motu musculorum c. 8. 6. de anatomicis administrationibus 14. [illegible] 19. 3. tractatu 2. 1. et 2. 2. [illegible] 3. summa 2 c. 24. neque enim redditur urina nisi cum cessat ab actione ambientis musculus sfingenta tunc vesica proprio munere, dum se coarctat, ad expulsionem, non a virtute propria, ut alii explicant, sed a prementibus abdominis musculis vocat autem coarctationem, proprium vesicae munus quo ad naturam redditur statum, dum constringitur extra quam erat urinae copia tensa, quae si exitus inficiatur urina, sicut laxato musculo fluit, naturae erit ut potius ab otiante sit musculo, quam solum cum constringitur operatur; si vero attendatur pulsus, quae ille laxatur alius erit a prementibus abdominis musculis procedens, atque ita intelligendus Gal., cum istud opus vocat. fit namque a prementibus abdominis, et ambiente otiante, aut a vesicae coarctatione quae naturalis est. otiatur ambiens non per fibras quas habet transversas, quas extrinsecus in collo vesicae laxat. intrinsece alias ostendo, ut immaginantur nonnulli, sed enim non otiosus esse tum quia non est musculus qui se laxat sed omnes habent ut constringantur, laxantur vero ex contractione musculi oppositi 2. de motu musculorum c. 8. sunt autem huic oppositi abdominis musculi qui dum constringuntur laxatur et cessat ab opere retinendi; ille qui collum ambit 2. de motu musculorum c. 9. et 6. de [illegible] c. 4. nec obstat huic 19 3. c. 1. dum laxari ait compresso vesicae corpore, quia iam diximus non coarctari ante compressionem musculorum, quare tamen laxatio a prementibus musculis procedat, urinae expulsionem ante opus dicimus, vesicamque omni carere facultate circa ipsam urinam, quam quod nec trahit, nec retinet, nec pellit ut dic

rum ē, q̄ n̄ negamus, sed cogitare eē aliam rerum quae nostri ...

Caput 12.

de substa et n̄ nutriens intestinae membrorum nutrienda

Reddit rōem cur in ventriculo duae constitutae sunt tunicae, triplexque villorum genus gratia attrahendi retinendi; faciendi diffusionem et crassitudinis, qui ad coctionem ciborum oportet crassum eē atque carnosum ventriculum q̄ conservatione ē cur quibus corpus ventri-culi ē gracile, q̄ deterius concoquant q̄m quibus corpulentum, atque duas vero haec membra vel excrementorum receptaculis affirmavit natura utrique vesicae duriorem tribuendo adversus iniurias q̄ tenuitatem tunicarum pensarent, coquendi n̄ instrumentum crassiciem q̄ mollitiem emmendarent, ac cibos suo calore fouere.

IX familiarem et cet. bilem felex vesicae familiarem eē urinariae inimicam iam diximus s. n̄do feleam ab illa declinat et latera quemadmodum vesica et intestina ob qualitatis familiaritatem q̄ tam nobis occulta ē ut pollicatur Plinius libr. 20 c. 1 mirum n̄ā opus se dicturum si enodauerit abditas herbarum domesticas vires tunc ... n̄ parum ... ... Plato ita reconditas a n̄ā rerum parente, et si ... dixit ut scite ratio reddi n̄ possit, q̄d et Seneca libr. quaestionum comprobat quaerens cur ... aqua linosica feminas fecundiores efficeat. Plutarcus libr. de Simposi. herbam mirum dictum Alison, solo aspectu ... aut q̄t paulo maiusque solo aspectu singultum compescere memoriae mandauit, ... qn ... herbam, ... Alison, uocant alij in manus accipientes alij conspicientes solum a singultu liberanti. Homerus Mercurium ... Ulissem mirus medicas herba molly ... ueneficia ... illic n̄ mortalibus sed solis Dijs herbae hiruj mi potestates cognoscere dedit

Caput 12. de [illegible] et [illegible]

ut oriatur rerum occultarum proprietates abstrusas ingeniorum cognoscere [illegible] quod et Plinius notificavit, cum num. [illegible] operis dixit earum vires [illegible] mulgare, ut [illegible] mirari liceat quanta audacia aut potius stultitia de herbarum viribus [illegible] disputarint [illegible] quam [illegible] anti alia [illegible] cibos [illegible] minant. nemo id parvum aut medicum existimaverit [illegible] ipsis, constat namque quasdam herbas esse [illegible] ac [illegible] lunaris herbae [illegible] et id genus multa quae [illegible] explanare non facilimum sit hominibus [illegible] [illegible] mirati [illegible] pacem simul in his aut bellum [illegible] [illegible] amicitiamque rerum [illegible], aut [illegible] [illegible] brassica et vitis sibi invicem adeo [illegible] ut vitis odorem brassicae fugiat. [illegible] libr. 24 [illegible] Theophrastus libr. de hist. plantarum c. 20 brassica [illegible] et lauri [illegible] offendunt [illegible] dicunt, quam obrem germen [illegible] fuerit recedere atque averti [illegible] inimicum fugiens odorem. Androcides exemplo hoc usus [illegible] vinum [illegible] ex brassica vitis temulentiam [illegible], quae cum [illegible] et [illegible] odorem brassicae fugiat. quod de oliva et quercu dicam [illegible] tam pertinaci odio [illegible] in alterius [illegible] moriantur ambae; quod de philice et arundine, [illegible] constat [illegible] arundo [illegible] radices philicis [illegible] cere atque mori [illegible] Plinius libr. 18. c. 17. [illegible] [illegible] canamus. Celsus libr. 5. radicem arundinis contritam et impositam philici [illegible] de stirpe corpore et trahere radix [illegible] arundinis contrita et imposita philicis [illegible] corpore [illegible] [illegible] in philice [illegible] adversas alteram [illegible] adamantis et magnetis ea est dissidentia, ut ferrum adamanti magneti appositus non sinat attrahere sola vicinia adamantis, si [illegible] iunctum sit adamas subito [illegible] vim suam tractoriam magnetis [illegible] meminit dissidentiae Plinius libr. 37. ubi adamas ait dici [illegible] et cum magnete lapide in tantum ut iuxta positus ferrum non patiatur attrahi

[illegible], aut si adamas magnes apprehenderit rapiat atque auferet et quae [illegible] inferiorum sympathia [illegible] ostendit quae [illegible] docuit [illegible]

huius sympathiae [illegible] abdita etiam [illegible] ignota [illegible] Homerus [illegible] barbari [illegible] [illegible] sympathiam, [illegible] aliud [illegible] dicamus [illegible] [illegible] rerum [illegible] inter [illegible] mundi potestates [illegible] abditas et [illegible] [illegible] quidam [illegible] reconditas, [illegible] in apertum [illegible] [illegible] mutuas et mutuum rerum nexum quam sympathiam vocamus illa consurgant miro, [illegible] utique magia artifice, sed [illegible] cui se haec mutuo copulando [illegible] consensus ministram exhibent, [illegible] paratis directisque assant illa et velut in [illegible] magestateque rerum parentis conquiescant. Proculus — reconditae doctrinae autor acutissimus dum hanc naturae sympathiam monstraret et nimium avocatis [illegible] magos [illegible] consensum [illegible] Plotinus et Jamblichus mundum et sympathiam hoc [illegible] mutuo rerum nexu compactum [illegible] mandavit [illegible] inquit in quibus sicut concordia quaedam [illegible] super discordia, nam mundus hic non est simpliciter unum sed ex pluribus unum, sunt [illegible] consentientes [illegible] atque dissidentes [illegible] ut [illegible] dissentiam [illegible] ad consensionem universi conducat, sicut lyrae [illegible] constitutio quaedam tonorum dissonantium atque consonantium ipsum [illegible] ex oppositis [illegible] harmoniam et lyram pertinet atque mundum, ut inquit Senatius [illegible] ab hoc exemplo rem nobis claram facit sicut inquit in nobis dum interius patitur aliquid aliud [illegible] quoque compatitur, malumque digiti [illegible] saepe resultat, dum inter haec multa minime patiuntur ambo enim illa et unius [illegible] sunt membra, et [illegible] aliquid inter se cognatius [illegible] si huic mundi [illegible] lapis herba [illegible] [illegible] compatiens [illegible] ac veluti [illegible] [illegible] [illegible] subito [illegible] [illegible]

Caput 13. de tunicis vesicæ et vitijs

congruunt nec [illegible] ut [illegible] corporis membra [illegible] [illegible] per q̃m [illegible] illud [illegible] [illegible] namq; [illegible] atq; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se coire ut ∫ unius atq; totius sint ... q̃m q̃d mundanus [illegible] cognationem q tenuerit sapiens medicus vocabit. habet n. ∫ aliud aliud præsentia teneris velut pignora q̃dam [illegible] absentiam [illegible] [illegible] atq; [illegible] atq; ut [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] cognatis ut [illegible] [illegible] [illegible] per consensum [illegible] Procelus [illegible] [illegible] ut [illegible] sufficiens causa ad [illegible] singulas [illegible] [illegible] q̃d calido [illegible] exemplo manifestat; hæc namq; calefacta si [illegible] [illegible] ponat et si [illegible] tangat descendere facit ignem q [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] explicabat.

.t. consilium [margin note]

Caput 13.
de sutura et positione meatuum
Urinæ

Docet [illegible] fuisse naturæ [illegible] ureteribus [illegible] vesicæ suturas, sicut colagogum ac felea. [illegible] namq; erat [illegible] naturam, q. erant ad excrementum tolerandum, docent in sup ureteres in vesicam sicut colagogum in intestinum [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] remeare nequeat urina claudente interna membrana exteriorem [illegible] et externa interna. q̃d q̃d manifestum fit in vesicis q. inflantes a pueris arctisse ligato collo [illegible] [illegible] ventus ut nullibi erumpat.

Caput 14.
de musculis ani et abdominis

Agit de musculis ani et abdominis. de n° musculorum abdominis quos hipogastrij vocant [illegible] [illegible]. Sunt demum octo, [illegible] q̃d duo [illegible] [illegible] [illegible] q ∫ medium [illegible] ventrem [illegible] [illegible] [illegible] ferantur ab ossibus pectoris ad quibus ossa extenduntur;

ibiq sese mutuo contingunt. alij u° duo transversi et di- in q̄ oia interiorum versum positione sinu circum tegentq rectum eiq' ante dictis efficiunt angulum. et alij sunt obliqui sursu- [?] insidentes [?] duo q̄ fibris ab hipocondrijs ad ilium ossa extensis [?] alij aut obliqui q̄ et in [?] gravali- [?] intersecantes ab ilibus ad ipocondria [?] descendunt, [?] aut [?] musculis desinunt [?] immediatis [?] [?] semp' ac inter fibras q' dictis [?] alui excrem̄ti pellunt, et ea inter q' in vesica [?].

De dictis u° musculis ani [?] constat [?] [?] hic [?] enumeravit constringentem unum, q' sicut [?] intestini extremum annuli instar ambit, cuius beneficio fortiter ac ad [?] clauditur anus, ita ut nihil sinat abire nisi a constrictis abdominis musculis [?], cuius musculi situm inter musculum et cutem medium dicit. reliquos duos elevantes vocat, q' obliq[?] utrinq' unus [?] ipsum rotundum sibi sedem sur- sum revehunt ubi in [?] ipse magis [?]. at Laurētius libr. 5. cap. [?] et Maca in introductorio c. 22. [?] alterū [?] sphinterum et dicunt ab alio sphintere distinctū q' ille magis carnis [?], hic magis [?] et nihil aliud putant q' induratam cutem carnis fibris intertextam. Maca ita tenuem eē hunc musculum dicit, ut in aliquibus vi- deri nequeat [?] putant [?] eē cutem ipsam induratam q' [?] apparere dicit in [?]. utilitatem [?] tradit Laurētius [?] ab utilitate alterius sphinteris, quem ita anum claudere dixit ut excrem̄ti nullus fiat aditus. Sunt q' putant factum ut residuum post exitum [?] cum remansit in recto intestino sua constrictione expelat. [?] Maca hoc fieri ab [?] ab alio sphintere dum se constringit, q' dicit ad claudendum anum ambos creatos eē. [?] cum sufficienter claudi [?] intesti- ni orificium ab uno solo sphintere ob id ita [?], ut ipse fatetur

Caput 14. de musculis ani, et abdominis

nescio q̃ rõe 2m excogitarunt, ꝗ ftum et Vesalium libr. 2. c. 81. ubi tres hi posuit recti intestini musculos, elevantes duos, unum, q̃ orificium occludentem: elevantes ut niunt lati, et tenues neq. admodum carnosi ac rubentes uix ab aliis ossibus originem ducunt, à ligamtis n. ex pubis ossibus et coccygis osse et Sacro exortis utrinq singuli enascuntur musculi, q de orsu sensim rectum intestinum ample xantes extimae ipsius tunicae inferius, lati cum lati admium dese it suis finibus totam intestini latitudinem circumbiant ipsiusq, partis radici quidq penis, mulieribus uteri collo adnascitur, ꝗ n. nulli ppen dentes tres elevantes futurunt, ut cumq tri sit eorum officium et sedem illico ab extractione sursum: alicuns, q deorsum delabatur in abdomi nis musculos, et septi transversi: auxiliantibus et subeuntibus oibus teracae arcanibus, strium ꝑ continentibus musculis, hos namq illis q sedem clau dunt oriis posuit nãa ut diximus, ut eorum beneficio relaxarentur ainsuevit n. nãa oppositis membros fabricare, ut uno contracto al ter relaxaretur cum oium officium sit contrahi n laxari. neqq oi tanta hic nãa ut ingt Vesal. privatim ab aliors musculors con strictione ab errarunt, cum a musculis interdum abdominis una cum capto transverso sedes ades interdum spectatur ut nec a rela tis qd musculis pmpte queat retrahi. his elevantibus relaxatis morbos qui intestini discursum, aut cum culis pmmat sedem, ꝑ morbos, q intestini discursum, aut ani procidentiam advehunt, pueris familiarem, q exsiccantibus curari dent ut ingt Masa.

Propter hos duos elevantes musculos alius e ut diximus, q ex tremum recti intestini amplectitur, n admium carneus ut cet. ut placet Vesal. (et si Masa crassum et carnosum dicat) duorum digitorum qntitate n superante crassitie) pl. musculus qdam obliquis fibris orbi cularibus intertextis, a latiori qm inferiori sede crassior, et jam cuti, ut labiors musculi) pmiscetur. cõe cum ipso corpus affirmat, cohaeret aut rexibus fibrosis meatum vesica in viris, in mulie ribus d. colli prius uteri, qnqm duos elevantium innuentis pe ni extremitati, ideo cum sedem constringimus ut ingt Masa aliqn

(genitum) expulsum alvum et femina uteri alvum, imo et externas uri nae guttulas, et seminis exprimimus. a parte costica adnectitur quae officulis osche [illegible] constituentibus ex lateribus connectitur [illegible] ligam[ent]o a sacro osse in extendens os [illegible] musculus hic non ita brevis ut pratici putant chirurgi, sed longus ut inquit Vesal. et [illegible] longum recti intestini intervallum exporrectus circa alvum [illegible] ingestioni [illegible] et hinc [illegible] quod mali chirurgi [illegible] [illegible] abstineant in ani fistulis, aut [illegible] putantes [illegible] in sectione musculum, ad quod sequitur excrement[orum] involuntarium lapsus, quia et si aliquis musculi partis aut ferro scindatur, aut alia quavis occasione divulsus cum tamen longus sit eius usus [illegible] atque vulgo arbitrantur, [illegible] administrationibus deperditur. Quod Maca [illegible] [illegible], et si in aliam [illegible] [illegible] [illegible] musculus recte in [illegible] consolidatus fuit malas [illegible] curato vulnere id [illegible] contingere ante consolidationem [illegible] [illegible] involuntarie effluere [illegible] [illegible] fibris ipsius musculi, [illegible] quolibet [illegible] id efficere [illegible] musculi longitudinem, et an sit quatuor digitorum an plus non constat. Maca putat non accidere, quod [illegible] ne ani apostemata transversa in [illegible] apperiant cum suppurata sunt. ob fibras [illegible] in musculo circulariter [illegible] [illegible] [illegible] illius longitudinem facta [illegible] ani circulum quod lunarem appellant chirurgi. musculus [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in se [illegible] coincidentem servat ut excrementa [illegible] duntaxat [illegible] defluentia [illegible] musculorum [illegible] haud [illegible] transmittat [illegible] [illegible] mediam [illegible] retinet [illegible] ultra mediam [illegible] [illegible] constringitur [illegible] involuntariam excrementorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laxari, educique [illegible], ut excrementis sufficiens aditus fiat.

Caput 12.

Tradita causa [illegible] musculos abdominis compressione [illegible]

[illegible] in summum corporis verticem respirationem [illegible]
nitet fieri diaphragmatis beneficio, sine quo aliorum octo qui in abdo
mine fuerint compressio non magis ad inferiora quam ad superiora ven
tris extrema propellere, quis autem contractione illorum conniventia acce
dente necessum est retineri ipsa, veluti duabus compressa manibus
applicatis ad sibi ipsis ad corpus distantibus vel inferna plurimum
[illegible] deorsum detrudere, et nec tantum quod ipsos ad thoracicum re
[illegible] in totius diaphragmatis subsidium jam intercostales musculos natura
construxit, et qui thoracem ipsum contrahere, atque intro contrahere
possint, nec unicus existens ob octo abdominis musculis, et magnis ciere
tenet. et nec inter comprimendum efflationes contingunt non lar
ge lapsus musculorum non paucos circumposuit larga, quos alios quidem dau
dere ipsum, alios vero aperire instituit. [illegible] corpus [illegible]
ipsi abdominis musculi (quod et ipse pugnaculum subtus ipsum excita
verit excursionis per instrumenta construxit) tunc ad magnas efflati
ones ad vocis praeviden, tunc ad partum edendum atque adeo ad
[illegible] [illegible]

IX. Diaphragma et cet. Diaphragma musculus est planus
magnus ac rotundus, natura mem
bra a vitalibus disterminans,
et ob id ab Plato. vocatur 5. de placitis c. 8. latini septum tran
suersum appellant et cingulum [illegible] [illegible] transuersim tamen
et obliquum per extremas costas extremas, a summo praecordiis ad lumbos
regionem extenditur. hic nec situ nec figura cum aliis convenit musculis,
satis amplus est et rotundus ut cum [illegible] hic Vesal. docet et in
ipsius medio primum hoc, ubi membraneus est a quo fibrae lineas
instar radiorum a centro ad circumferentiam [illegible] quae adeo
[illegible] peculiarem musculus carne reliquorum musculorum carnosam
efficiunt, et paulatim in progressu densior carnosior et fibris
[illegible] longitudinem reddit. [illegible] duplici constat circulo, nerveo
et carneo, nerveum succingente, et sicut carneus quo magis
ad costas accedit carnosior efficitur, ita nerveus quo magis
centro [illegible] [illegible] est membranosior evadit, neuter tamen [illegible]
[illegible] circuli imagine refert, [illegible] [illegible] ut ita dicam [illegible]

p.º in acutum angulum cessantes, membraneus in sursum atque
in anteriora acutum porrigit angulum, Carneus aut deorsum
atque ad inferiora, in illo caput fit, in hoc caudam, quod di
xit Laurentius, est adeo quando [illegible] in circulum nervosum car
neus trahitur ē non peculiaris huius musculi prerogativa ut caput
nerveum habeat caudam [illegible] carnosam [illegible] musculorum omnium namque
accedit ratio, Diaphragmatis beneficio [illegible] et dilatari pectus, eius
erit igitur finis [illegible] costis inseri dum [illegible] non movebuntur neque n.
in motum trahuntur nisi p.º ille in quo musculorum tendines inse
runtur (hi namque dum versus principia retrahuntur secum trahunt
p.º) n [illegible] musculus exoritur ut omnibus anathomicis e [illegible] con
fessum, nec valet dicere hunc sibi peculiare os hunc musculum
sicut reliqui omnes ([illegible] aliorum musculorum namque) ut n versus principia
moveatur sed versus finem, ut putat Laurentius nam sibi ipsi
repugnat, dixerat namque huius musculi caput in carneo cir
culo consistere [illegible] diversa principia haberet hic musculus, ob motuum
diversitatem, contractionem videlicet et dilatationem quae ab uno principio
[illegible] e nervus effici n potest, [illegible] putavit verum in circulum car
nosum tanquam in caput moveri in quo plura principia dixit
et infra docet versus [illegible] nerveum retrahi, quomodo aut fiat explicat
dicens fibras [illegible] carneum circulum sparsas contrahi sese undique, et ideo
nerveum undique attractum immobile manere, ut [illegible] ferrum mag
nete undique circumdatum, quae contendo [illegible] moveri nequeat ob [illegible]
[illegible] omnium thoracis contensionem, primum versus finem retrahit
et flexibiles costas ad circulum nerveum [illegible] abduci quae sinus [illegible]
cohaerere nequeunt, nam si ab uno principio fieri nequit motum univer
salis ut putat, quomodo ad nerveum movetur circulum, si ab
eo tanquam ab uno principio [illegible] motus pendere potest ob
plura dicit principia quae retrahuntur, sed melius erat retrahi plures ten
dines ut in nonnullis visitur musculis. ridiculum aut est affirmare
carneum circulum, cum tensis fibris nequeunt nerveum attrahere
movere ad ipsum, sic et magnetes circulus ad ferrum movere
quando ipsum attrahere nequit. accedit quando versus costas fibrae [illegible]
intenduntur trahunt, n trahuntur, quomodo g.º hic versus costas tensa

trahuntur in centrum, qui dicit trahere centrum nequeunt. tra quid
nis centrum unum trahitur ad priorem resultantiam et se ipso fortiora
cedunt ipsa inquit, cum traherentur primum, iam quo fibrae tenduntur in cen
trum, non ut ante in costas, et septi inquit hinc uti consilio septum
non suo motu, siquidem non movetur in centrum, qui cum moveri non potest
Accedit et illud falsum quod dicit septi contractionem fieri expira
tione, cum constet ex respiratione fieri ut diximus. Sed ut iterum ad
filum duplici septum constat tunica, inferiorem ei praestat pe
ritoneum, superiorem pleura, haec tota alia pars, quae cor et pulmones
respicit circumvolvit, illa obducit, quae nutritionis organa expectat.
duobus foraminibus pertusum est quorum unum sthomacum viam prae
bet, alterum decendenti cavae. Vesal. addit 3m quod arteriae de
cendenti inserviat, Laurentius tamen non admittit, ea propter decendat ad
ossa vertebrarum corporibus adhaereas, easque una cum vertebris am
plectatur Diaphrama.

De usu dubitant medici pariter et philosophi. Plato creatum esse arbitratur
ad separandam irascibilem animam a concupiscibili. Aristoteles putavit minor
de omnibus residere creatum praesedixit ad arcendos tetros vapores quae a mem
bris natalibus tamquam a culina elevarentur nec eorum commercio cor et cerebrum
contaminarentur. quem quod habeat usum pugnum tamen putat Stoicus re
spirationis esse instrumentum, de in ut veneris excrementa inferius ex
pellat. quo modo autem septum pectus moveat difficile est explicari. quidam
putant convulso Diaphramate, et versus principium retracto inferiores
costas artari, dilatari superiores, sed male, nam eo tempore omnes dila
tantur, et eo constringuntur. alij dicunt contracto septo artari pe
ctus fierique aspirationem. addunt rationem mortuo animali septum ita
sursum contractum invenitur, ut membra naturalia septum sursum in
thoracem trahat ac aliam aspirationem finiuntur. falso tamen hi nituntur
fundamento, neque enim septum quando in suum principium convellitur sursum movetur
sed deorsum, ut hic aperte Stoicus docet, dum ei usum tribuit ad expellenda
inferius excrementa constringendo ventrem et tamquam manu compri
mendo una cum abdominis musculis, quod non faceret si dum contrahitur sur
sum moveretur; propterea sursum contractum invenitur mortuo animali,
cum quo cesset a motu septum antequam mors adveniat retractio

n erit a facultate cum iam postractis viribus nequeat pars tensionem aut figuram a robore factam conservare, senditur quod a facultate deorsum sursum ascenditur cum laxatur. quare cum respiratio et excrementorum infernae expulsio septi beneficio fiant, necessario tum dilatari pectus cum septum convenit, tunc enim septum operatur reliquorum musculorum instar, quod quod opera ad dilatandum pectus necessaria est nam constrictio a solo fit pondere 2. de motu musculorum. ad haec alvum exonerantes spiritualidissime cohibendo thoracem dilatamus ut expiratio sequens manifeste ostendit tunc quia eo motu attrahitur aer et conservatur attractus quod septi beneficio fit ut hic Galenus docet, deorsum quod trahitur sursum septum pectus quod sic sursum dilatetur, nec ex retractione eius post mortem inventa contrarium colligitur immo magis hoc nervi spiritus roboratur et trahitur enim sursum quoties laxatur, et post mortem forte multo magis ob convulsionem nervorum qui in eo traduntur, nam qui vi moriuntur ut strangulati aut alias suffocati plus iusto retractum septum habent ut persaepe in his maior datur convulsio et fuga nervorum versus cerebrum quam in iis qui morbis lente et paulatim moriuntur, non quod spiritum illic trahant aut sint enim remittentes dilatatis enim a facultate torax subsidere necessario debet, et ad tum naturam descendere ex cuius dissidentia expiratio fit, dummodo non exigat necessitas maiorem spirationem ad res ut tusim, clamores vocinarum cantum, aut alias violentas exsufflationes tunc enim una cum pectoris gravitate omnes concurrunt musculi intercostales tam interni quam externi ut placet Vesalio qui de hac re varius et inconstans sit Galenus modo externis modo internis id munus tribuens. quare tamen duplicem esse respirationem naturalem et violentam naturalis a solo fit septo, quod dum se contrahit pectus dilatat fit quod inspiratio laxato vero sua gravitate concidit fit quod expiratio ut Galenus docet 8. de anatomicis administrationibus c. 2. aa si insuper maiorem faciat aeris indigentiam in septi subsidium dixit Galenus internos intercostales musculos concurrere, quos et violentae expirationi auxiliari dixit Vesalius nescio qua ratione, nam si contracti dilatant quo modo arctant? neque enim in contrarii operantur —

phrenas et cet. — phrenas id est mens a veteribus appellatum quia ut inquit Plinius libr. 11. c. 37. hinc refertur decepta subtilitas mentis ideo nulla est ei caro sed nervosa exilitas quasi per cardia participia prudentiae sint ut inquit Aristoteles 3. de partibus c. 10. quo modo autem id fiat tam ob

ssure, alterq rōis ēē arbitrati sapientiæ ut ȝ tritem sit ligds fuide
re. Arist. putat p̄cordia (ita. n. septum vocat) participia ex eo tñ rōis
ēē qi p̄pinq̄ sunt iis, q uim obtinent illam (cordi. n. p̄tendunt), puta
bat namq rōem in corde consistere et ideo ob uicinitatem septum par
ticeps ēē rōis, idq ēt. ex officii tere qd ē impedire se efferentem calorem
et ascendentes uapores cohibere, ut oīū sentientis origo in offensa
seruetur, nec facile occuparetur exhalatione cibi, et caloris aduenti copia
argumento qd ubi n̄ impedit imo retinet in se humorem calidum acex
crementitium continuo mentem pturbat, et ideo mentem aperi
re dr in q̄ntum phibe ascendere q mentem sensumq pturbent qd et
Plinius innuere uir cum inqt peculiari cāa nām septum extra hoi
inferiori uiscerum p̄e sepasse, ob h alii uidetur uicinitatem, ne cibo su
primeretur aīus. addunt rōem ibi uigere tet oratio ubi ē p̄cipua hila
ritatis sedes q in septo consistit, qd titilatum mā ītligitr alars ad
q̄s subit, n̄ alibi tenuiori cute huna, ideo scabendi dulcedine
ibi p̄ē, ob hoc in p̄liis gladiatorum spectaculis mortem cum risu p̄cis
ta p̄cordia attulerunt, q qd oppo ex eo sustineri negat qr multa
uiciniora prudentiam n̄ participant pericardium, pulmo, pleura et
alia. qd aut̄ phrenas dicatur qr phibeat ascendere q mentem ptur
bant et si deffendi pōnt illi tñ titilatum oīum probari nituntr,
qd uidetur sedes prudentiæ sit sicut hilaritatis, q aperit titila
tio celeriter leui calore ad eam accedens. p̄pterea si phrenas di
catur qr arcet ascendentem calorem, cur inflammatum mentem
continuo pturbat nec fatetr Arist. si inflammatum crassius affluit
et aptius ad coercendum, qr inquiunt ab inflammatione biliosi [illegible]
cendunt humores mentem continuo pturbantes. p̄ter hoc [illegible] [illegible]
desidero cur ex inflammato septo nārio pturbatur mens, dilirium
fiat continuo sicut in uera phrenitide, et n̄ ex inflammatione
ment̄ri, pleuræ pericardii et aliarum membranarum fieri namq
continuo dilirium eo inflammato p̄pterea Arist. [illegible] docet [illegible]
tu c. 3. et 4 de p̄sagatione [illegible] s. qq medici fere dy
consentiant de rō qd id fiat n̄ de cura [illegible] dubitantes.
§. sunt qr ad densitatem [illegible] referant, q sti biliosi in
se recipere pōt, q acriores et calidiores redduntur ex expiratione deff
p̄ mala qr pleura, pericardium, pulmo dum a biliosis inflammat
n̄ nārio excitant continuū dilirium, nec semp septum a cali

et bibiosis inflammati, stra petuitosis aliqn. 4 desipiscentibus, cum semper inflammatum mentem perturbat. Et namque ob uaporum mul titudinem in admoto capiti maior est quam a reliquis partibus sequitur sincilimo modo plus faciunt, quam ex moto pulmone quod propinquior est non id accidit. Experientia plus cor afficeret ob uiciniam quam ex inflammato uentriculo cuius omnium uidemus cum patitur quamque cor uero uentriculus, septo cere brum cum in uentriculo et maiorem uicinitudinem cum cerebro habet per capitum ... ad 6um neruorum coniugatione ... habet, septum uero ex coli ... cum 3am et 4am uertebram. ideo dicunt aliqui to tum id ... ex annalogia et sympathia, quod in nostra sutra haec membra inter se habent. in nostra sutra dixit nec aliquis putet maio rem annalogiam cerebrum habere cum pleura quod tra simmilaris est sicut ipsum cerebrum, non aliquis ex parte carnosa ut septum. possunt namque illa quae in temporum manifeste similia sunt in oculis uideri ... Si calidus agaricus frigidam pituitam trahit. sic in nostro corpore membra uidemus ualde remotis compati, quam propinquiora non compatiuntur, ut renes cum claviculas, uentriculi ... cum corde, septum cum cerebro, ... brum cum ore uentriculi, digitus manus cum subacelis, pedes cum inguine, ... inter medicos multa quae non comparantur, ... referri ... ad annalogiam quam partes inter se habent. ob hanc mouetur ad ... uenter ... cerebro dilira cerebro inflam mato septo ... tribuit ... tractu 2. c. 12. et 19. 3. tractu 1. c. 2. ut 4. ut putarit cum dolore primum multo ... initio ut cum ex uali do ... dolore caput dolet et ... in ulcerata uesica ... tempore, quam solutio, a qua in parte primario laborante fit dolor non ... nec desunt quam haec pars probabilis uideatur putantibus ... dolorem non ex illis manifestis prius dolorum causis, ... ex doloris ... ... in pede doloris ... sit. ... non ... annalogiae tribuendum esse ... adducta ... sic n. dolente pede et manus et doleret ... alia pars cum ... una sit, quae inficiat. nec ex parte quod solutione dolet oportet ut in condolentem transeat solutio, satis est intemperatura. et si ... sentiatur et solutio in distante non in ..., quia media partes non cedunt contractioni non moleste soluuntur, sicut distantes ubi et tensionis ... maiore, et ... cedat amplius nihil ... in latere pleuritico

consensit ut angulum aut pericardium in mediastino ... se ulceratum uiscerum tangens ... reddat et obsequentem ... quia cum manifesto ... colligitur ... sic fieri possit in podagra, et chiragra caput ex neruis tensione doleat, non ... ictum ... aut ... et ... probabilius ab ascendentibus doleat ... partibus, tendit in neruum ... ad cerebrum usque ... in intermedijs partibus ... impossibile ... saepe ... intemperamentia compatiuntur immedijs in columnibus ... litatem, ... ob ... in remoto, ... ob distan... per consensum et annalogiam, quae inter alias nostri corporis membra ... tam abdita ut inquit ... a solo artifice agnoscatur quae ea plas... mauit ubi ... opus suum notum est, adeo ex septo inflammati... ... cerebro calorem ... inducit delirium non ex alijs partibus, et si immediate doloris causa eiusdem ... sit ... nescio quod ei ... annalogia ut in ... optalmicos ... producit optalmiam ... aliarum inflammationum, et si eiusdem ... producere non possunt.

... haec quae ab annalogia desumuntur ... sufficiens, si ... dicens uulgus supponit ita esse, has ego adducunt ... potius ut ... ex inflammato septo naris ... inducit delirium, ... manifesta ... pria eius apposthamata absque delirio interfecerit aliquem ut conti... git Bartholomaeo de ... quae ut inquit Massa in sua introductoria ap... thamate pleuriticis magna septi parte occupante ... diuturno ... in quo duo magni lapides duri in ... coloris inuenti fuerunt ... posthamata partim suppurato, partim schyrroso existente, ... perpetua et inseparabile esse ... diutius uitam protraxit ... 4 de ... ex pulsibus ... ex ... inflammatione dolere ... non dixit ... ex dispnea et ... non statim febrem, sed cum ... putrescunt, ubi delirij non meminit, quia ... adeo non putat ... cum ... fluxione inflammata, ut illa statim se ... dicens ... naris et quod continuam non ... delirium, sicut in uera phrenitide ... aperte docet 5. de ... c. 3. dicens ... ob septi transuersi ... sint deliria non multo a phrenitide distant, et paulo post ab aliarum ... nulla ... delirium ... dempto solo septo transuerso cuius uitio excitatum delirium ... a continuo distat, quod manifeste docet non esse continuum in phrenitide, sed ab illa distare, cum ... et ... confundit saepe ob ... quod ... 1. ... 28. ...

qui transversum dilirium infert propterea forte qui ut plurimum non inflammati a calidis et tenuibus humoribus ob duriciem, cui accidit dolor intolerabilis dispnea cum cerebro annalogia et consensus per nervum satis amplum 7 libr. 13. c. 3. Vesal. lib. 5. c. 12. nervosa namque cum inflammatur propterea reliquis delirium inducunt 3. de loc. c. 5. et ideo dixit Gal. propterea septum inflammatum dilirium inducere, quod propterea reliquis sit et nervosa, ob maiorem consensum quem non in eius rectitudine, sed in eius crassitie locavit 1. prognosticorum 28.

Ad hec dilirium quod ad febrem sequitur ardentem aut reliquarum partium inflammationem, ideo propterea dicitur quod remittitur ad remissione morbi a quo procedit, cum sit proprium vere phrenitidis nec in declinatione cessare, quare cum dilirium ex septo ad remissionem inflammationis remittatur sicut in alijs inflammationibus propterea dici non debet. sed neque continuum a principio ad finem usque inflammationis perseverat, neque enim una cum inflammatione incipit ob distantiam quam in ad cerebrum est. et Gal. fatetur 5. de loc. c. 8. ubi de incipiente inquit septi inflammatione priusquam dilirio laborarent, exiguum ac frequenter reddunt spiritum, ne in declinatione perseverat, cum ex ea nequeat accendi tanta caloris aut frigidi copia, quae generationi dilirij sufficiat ut in reliquis inflammationibus fit manifestum, non fit ergo ex inflammato septo dilirium perpetuum, et si ob maiorem consensum maiorem affinitatem habeat cum vera phrenitide, a qua separat Gal. tribus signis, respiratione parva et frequenti voce acuta, hipocondriorum retractione; est namque in vera phrenitide magna et rara respiratio 5. de loc. 3. 1. de difficultate respirationis 12. et libr. 2. c. 13. Hip. 2. prorrheticorum 34. in septo inflammato parva et frequens parva ob dolorem in organo respirationis, quod dilatari nequit ut exigit aer, frequens ut magnitudo compensetur. exigi namque ad auctum usus et dolor perseverans ad expandum continuum, nec sinat mente aliud divertisse, ut in vera phrenitide cuius diversionis rationem rara in illa fit et magna respiratio. nec obstat Hip. primo 2. aphor. 6. dicentis non dolere illos qui maxime egrotant, ideo quod dolorem non

efficere qd minus rara et magna fieri sicut in vera phrenitide qi
et si tales delirantes dolorem n sentiant instrumentum tri ob lesionem
et pondus dilatari libere n. pot, ijre semp fit parua respiratio et
ex cont frequens ut sufficiat usui, ls negari n possimus inv. li
mites paruitatis aliqm respirationem ee aliqndo alijs maiorem
qi Gal. 5. de tri B. magnam vocat, in comparatione tri aliarum. nec
10 methodi 8. voluit simplr ee magnam et raram in delirantibus
ex capite, sd in delirantibus ex alia qius alio caa, ibi n. recen
set varias egritudines et varia signa pp delirium agnoscitur.
paruam et frequentem respirationem cum pcedit ex capite magnam
et raram cum ex alijs ptibus, dummodo intendatur delirium qi n
in oi talis e respiratio, sd cum ita intenditur ut mens alio euertitur
capite tri inflammato et si nimis alio occupatur mens ex phrenitide
inflammatione nunqm magna erit respiratio, imo magis parua
dante vitio in instrumento respirationis, cuius roe parua antea pp
efficiebatur. scio aliquos interpretari Gal. tom de intemperie calida
qi vellit deliria exoriri ex calida et sicca capitis intemperie, n ex
inflammatione, et in hoc casu poe ee magnam et raram respirationem
ut pote capite doloris experte. sd male eet n. in hoc casu ut pluri
mum magna et rara respiratio ut in oi alio delirio, n parua et fre
quens, cum nihil sit qd impediat ijre cum dicat ut plurimum raro
ee et frequentem vidisse aut magnam et raram, n poe de calida(q)
ti intemperie interpretari. erat aliud signum ▬ vox acuta, nam
grauis e in vera phrenitide ob thoracis latitudinem in hac n acu
ta ob angustiam, n qd retracto capite pectus angustatur ut putant
nonnulli, sd qi ob dolorem capitis parum dilatatur. postremo distin
guitur a vera hypocondriorum retractione, q qi sursum versum et in
vulsum secum trahit hypocondria pp pectorisi beneficiat,
ligatur ut aliqui putant sd qi ob dolorem n audat tendi dorsi,
sursum fertur, et cum illo hypocondria.

X. Apertum tenuerit laringa

ideo resolutis laringis mus
culis in totum auferri dis
tio ut contigit illustrissi

cuidam virgini n sine magna medicorum admiratione q adhuc ti ...

sine deglutione vivit sola satiata masticatione, alii n. masticatum
cibum deglutire tentat ventusq impetu q data porta ruit, secum foras
masticatum defert tanta violentia ut [illegible] redundat in nares, qui
cum resoluti musculi n claudant larynga constricto thorace exsuffla-
tiones fiunt, ita vehementes ut nihil deorsum descendere permittat,
externi cum eorq duo posterioresq deglutioni inserviant, qs cum aliis
[illegible] nervis resolutis, quae cum n dent vis deorsum pellere, neque
exsufflationes impediret auferret nervis in toto deglutio. q cum nes-
cirent medici qd agant, externi rei novitate novum morbum
ee dixerunt. de quo nulli adhuc tractarunt sat.. videte nostrum
libri de consuetudine Nicolum, Avensoarem, Gordonium, Bendelium
Laurentium, Carricum, Forestum, Gradeum, Avicennam, Aetium et alios;
hi namque duo huiusque meminere aegritudinis et nos de ea iam latius egi-
mus alibi. Sed quomodo diu vivit sine cibo. Scio delirantem Para-
celsum putasse n ee cibum ad vitam necessarium, sed agnovisse
affirmat foeminam q p sex menses vixit sola ventriculum admota
gleba renovata post fricationem multos q alios q absque ullo cibo
aut potu viginti annos vixerunt. Neque dico duplici fit facul-
tate deglutio, altera q musculorum beneficio celebratur, et natur. gulae
cum utraque deserit vix vivere hinc neqt aeger, sed alim deffi-
brevi contabescit n sic cum alterutra: nam resoluta ate nihil
voluntarie descendit, putat q aeger se nihil deglutire, at facultas
natr. viventi at gulae, insensibiliter trahit a masticatis cibis succum, quo
alitr, id ito ee vomitus in illa a ostendebat in qq aliqd masticati cibi
apparebat, de quo illa valde mirabatur iuramto affirmans se nihil deglu-
tisse, cum ut veneno n deglutiebat sed natr gulae, furtim surripit,
et tanta ut numqd in famescentibus, ut nobis invitis alimtum descendat
in masticatum, cum damno nunqd, ea merito admonet Nicolaus ut
famescentes a durioribus abstineant alimtis, nec furtim subtractum stran-
gulet.

Maius dubium e cur resoluti musculi lingua propriis ali
quos lendorentes q. Solida, aliqui a O; Laurentius putat, n ito

cere deuorare liq̃da, cum glandulæ q̃ circa fauces sunt intumescant, p
potu ~~intemperato~~ ebriatæ tumidiores redduntur, quæ a solo alim^to depressæ
cedentes aditum p̃bent, et cum laringis musculi resoluuntur, sitq, so-
lida, p̃ pondere et grauitate uim musculis inferunt, liq̃da n̄ item,
male intumescentes namq; glandulæ cum uiam intercludunt n̄ tan-
di, s̃z et solidi deglutitionem impediunt, p̃sertim cum n̄ dent uias q̃ pel-
alim^tum in gulam. male q̃ᵒ dicit̃ resolutis deglutitionis musculis in-
m a solido alim^to uim, cum alim^tum eam n̄ inferat nisi pulsu
Alij ad gulæ resolutionem referunt, dicuntq; ea resoluta deuorari
poẽ solida n̄ liq̃da, q̃d illa minore indigeant contractione. s̃z ui-
et impropriè loquunt̃, resolutio namq; ad illa p̃tinet instrum^ta n̄ a-
nimam, q̃le gula ẽ. ~~nam~~ nec ea resoluta erit solidorum facilior deglu-
tiõ, imo liq̃dorum, q̃ cum ea resoluta contrahi nequeat a p̃te super-
nec dilatari in inferiori, herebit in itinere solidum alim^tum, liq̃
n̄ ut pote fluxile facile labetur sine fibrarum auxilio, dum a muscu-
deglutitionis ab ore in gulam sint pulsa. uirum q̃ hoc ægrum fals[i-]
tem huius detegit opinionis, ĩ namq; liq̃dorum deglutionem amittere
cœpit, de in p̃cedente malo utrinq;, quo tempore sine difficultate
uomebat argumentum n̄ ẽẽ gulam resolutam. [..]ius q̃ᵒ dm̃ puto
referendum id. ẽẽ ad h̃c resolutionis muin, nam cum musculis
tionis incipiunt resolui solida deuorant, q̃ n̄ tanta contractio-
one indigent q̃ liq̃da, ut in se q̃s experiri poẽ, maiorem n̄ m
tenuiorem pollicis q̃ crassiorem, et ideo in p̃rio aufertur liq̃dorum de-
glutio parasiali n̄ dum confirmata, ea uᵒ p̃cedente liq̃dorum et so-
lidorum simul. tunc n̄ aperta laringe cum ascendente aere d-
iuersis p̃ris alim^ta sunt foras p̃tenduntur. ut hinc colligatur incipien-
paralisim q̃n solida liq̃da difficile deuorant, q̃re confestim de-
uorantis Cataposis purgandus æger ẽ, n̄ semel, s̃z sæpe p̃laborantis
uiribus, nec dilatione remedij paralisis confirmetur, et q̃i nos de h[oc]
m̃ã alibi latius tractauimus ad ultimi cap. explanationem accę-
damus.

accedamus

D. Brauo.

96

Caput 16.

quo pacto excrem^ta potus exinaniant.

De musculo agit, q. uesicae colum, anuli instar ambit, ob id
sphinctera dictum, et de eius usu. de situ musculi e inr.
anathomicos controuersia, q.dam putant q. glandulosa ducor
pora, q. utrinq. colum uesicae agnoscunt, semen continentia
et oleosum humidem quo urinae acrimonia remittitur et
ligamen; ita ut musculus hic et uesicae colum et corpora
glandulosa simul constringat, sed male, sic. n. nunq. sine
urina semen exiret laxato sphyncter. nec obstat n. effluere
urinam tenso et rigido pene, et si a musculis abdominis
premat, qr id ob glandular. turgescentiam fit n. ob musculi
constrictionem, nam si rigido pene constringit uesicae colum,
cum ead. constrictione arcet et glandulas ut aiunt, rigido
pene n. poterit effluere semen, sicut nec urina. qre dn
musculum hunc ut inqt Maca, supra illa duo glandulosa
corpora ee situm, solumq. coarctare uesicae colum aduri
nae retentionem ipsum ambientem, et tortuose procedentem,
S literae figura repraesentantem, latiorem et tortuosiorem in
maribus q. in feminis, q. ob paruitatem colli et minorem
tortuositatem mingere nequeunt, nisi incuruenti, ut hic
melius inr. uterum et rectum intestinum sitam uesicam
premere possint, mares n. qr n. ita breuem musculum
obtinent, sed latiorem, et magis tortuosum melius compri
munt et ideo n. ita incuruanti sicut feminae q. aliquo
mo incuruenti. huius musculi offium putat Maca
ee ad retinendam urinam in uesica, et ad eius a
introductionem p. ureteras, putat namq. musculum dum
se in p.te inferiori constringit seruare urinam nec effluat,
dum u. in p.te superiori introducere urinam constringen
do corpus in quo uretera inplantant. at ego uidere
nequeo quo mo musculus uesicae ~~seruiss~~ ceruici insertus coar
tareq. ad corpus ad qd n. pertingit. hic dixit Gal. factum

Caput 16. de motu quo excrementa excernuntur.

ad excretionum celeritatem, et ad retentionem earum fibrarum obliquarum beneficio fieri asseruit, sed modus quo a nobis explicatum est) quod de tertio musculi usu intelligendus est, qui omnium primario tenet, colum ita arctare, ut nobis invitis nihil effluat. 1. de anatho. administrationibus et 2. de motu musculorum. ut secundario hi, urinae adiuvant celeritatem dum se laxant ab abdominis prementibus musculis, et ab eo ipso, ut male putarunt multi, cum urinae celeris per deorsum quod per strictum meatum effluat. Dixit iungere celeritatem dum in fine mictionis contrahitur, item vesicae claudit, ut guttulas in pene aut colo residentes exprimat.

In laudem divinae trinitatis, Deiparaeque matris huius 2. lib. finis.

neque solum ad curationem conferre dispositionem
quia quemadmodum et ossium sanitate sana succedit ambulatio
sic et eorum lesionem incurabili (ut in luxatione cum ulcere)
imperfectum agrot et in sanabilis emanabit perpetuam
denotans claudicationem;

Tertium dicit militari ad versus sophistas qui cum por-
tionum usus ignorent nisi boni animi fieri iactamentum
ideo philos. credebant quod non respicerent sanitatem iubent:
tandem concludit utilissimam esse humani pactionem si in admor-
tem et acmistionem et futurorum prenotionem (quia maxime necessaria est
saltem affinectu quod medicus exigit ad curationem)
sciet enim qui in horis liberorum [illegible] furerit versatus
quenam sint secure cum operatione [illegible] abscindenda sint
aut circumscindenda quae quem dum furoris extrahen-
de sint saffita nisi [illegible] noveritis ubi aut nervus sint
musculo principium sit ubi in arteria aut magna ve-
na, interim mortis magis quam salutis horum artifices auctores
inrodum in manchos officientis ut idem gentis docet rode.
anatomicis ilustrationis c 2

Bembo

98

Utrum conveniat balneum ~~[illegible]~~
aquae dulcis in febre putrida

Gal. 11 met. c. 9 curans febrem putridam post humorum coctio-
nem aquae tepidae balneum commendat. Ibi sane totum corpus
prius quam id inaequaliter rarefacere non expedit ubi meatus cu-
tis [illegible] id medicamento [illegible] cui calor tepidus inest
rarefacius [illegible] est quod [illegible] conspicimus in hoc tem-
pore [illegible] quoque aquosum bibere id est exhalationem
[illegible] idem faciat ut temperatum dulcis aquae la-
vacrum. et paulo infra [illegible] et sic inquit [illegible] tam
[illegible] eos cum fiducia [illegible] in febribus nec lavamus [illegible] ba-
[illegible] rarefaciant [illegible] timeant [illegible] aquam frigidam
[illegible] bibendam [illegible] cum nostris [illegible] horum [illegible]
[illegible] verbis manifeste apparet [illegible] febris putrida
[illegible] balneum concedere [illegible] ad [illegible]
[illegible] c. 9. [illegible] idem met. [illegible] 10 met. c. 10 [illegible]
[illegible] manifeste insinuare videtur non convenire balneum a-
quae dulcis in putridis [illegible] hecticam febrem
[illegible] tam magis [illegible]
ca febricitant [illegible] nulla alia febris [illegible] sola
putredine [illegible] cum phlegmone sit adiuncta eos
[illegible] lavabis [illegible] contra [illegible]

[illegible] balneum aquae dulcis in febre putrida convenire ut Galenus
11 met. [illegible] affirmat neque Galenus 10 met. idem negat solum in
[illegible] in febre hectica [illegible] semper [illegible]
pore balneum convenire si non cum putrida complicatur
non ita quod complicatio duorum morborum [illegible] in putrida non conve-
nit balneum [illegible] sed [illegible] quaestionis [illegible]
curationem humoris [illegible] est ratio de hectica [illegible]
[illegible] cum putrida coniuncta, nulla quae est contradictio.

Utrum putredo semper fiat
prohibita transpiratione

Galenus 11 meth. c. 4 & sequentibus semper fieri putredinem prohibi-
ta transpiratione, et ostensum est pluribus modis causas putredi-
nis, illa tantum putrescere corpora quae cum calida humidaque
natura sint, neque perflata perventilata in calido humi-
do [illegible] loco maneant. et l. 9 meth. c. 3 sic inquit
de febribus, semper quod prohibentur tum calida humidaque loca tum
non sufficientem transpirationem habent. [illegible] manife-
ste apparet solam prohibitam transpirationem causam esse putre-
dinis [illegible] idem Galenus l. de causis morborum c. 8 [illegible] putre-
dinis a prohibita transpiratione causis [illegible] ideo putre-
scunt [illegible] a medicamentis quae [illegible] putre-
faciendi aut [illegible] sunt [illegible]
tes, non [illegible] ob [illegible] minime transpirant [illegible]
[illegible] primo c. 1 statim ab initio, ibi
putredo accidit aut [illegible] malum [illegible]
ut putrefiat [illegible] propter malitiam [illegible]
[illegible] aut [illegible] curationem [illegible] contra
[illegible] causas [illegible] sibi videntur contrarii
[illegible] auctoritates [illegible] videar discedere, non [illegible]
[illegible] non [illegible] modis [illegible] causas [illegible]
[illegible] c. 26 [illegible] sed non satisfacit [illegible]
[illegible] sententia 9 meth. c. 11 [illegible] de putredine humorum [illegible]
a causa interna [illegible] loquitur de causis [illegible]
manifestis [illegible] plures [illegible] putredine causa-
[illegible] sine [illegible] prohibita [illegible]
respirationis putredinis causa [illegible] c. 3 causa interna [illegible]
[illegible] non contrariari [illegible]
9 meth. [illegible] putredinis causam esse
prohibitam transpirationem, sed solum [illegible] facillimam
[illegible] demonstravit [illegible] illa tantum putrescere corpora quae calida
et humida sunt [illegible] in loco calido et humido [illegible]
ventilantur quemadmodum [illegible] conditiones [illegible]

6 de locis c. 3 et 6. morbos qui in quantitate consistunt duplicem fecit differentiam scilicet cum gal. lo. 1. de diffis morborum c. 9 et 6 de locis c. 6. magnitudinem uidelicet et paruitatem quod in morbis numeri fit, fecit habitum aut diminutionem numeri consistens: Et quod patet atque non morbos quorum simplicia uicia referantur cum non maiores quam decem digitis creati in quantitate morbus est, cum id quo gignit in non adiectione morbus constituit:

Ut autem clarius fiat hoc uidendum prius an in quantitate re... uere possit morbus nullum dari sequentia demonstrant morbus est qualitas sicut et sanitas sub eodem non genere tamquam contraria locarant i. met. 7 nulla igitur quantitas est morbus. item morbus est dispositio immediate lædens actionem ibi igitur quod si tribui dens aqua tamquam operio operationes efficiens sunt infra c. 2 et lib. 1 c. et 2, quantitas autem operationis prius non est communem fecit. causas digitus dens, alias lapis in uesica, lumbrici, glandula non sunt morbi in non adiecto ut alii cum antiqui uolunt, item digitus atque adiectus dens membra sunt corporis nec operationem lædunt immo iuuant dens masticatione apprehensioni digitus etc. sic itea inidem rois ... sunt cum reliquis membris ... hoc nutritionis magis quam reliquis? lapidem autem non nisi mediante obstructione lædere potest ... si ... tamen ... alique non noceret, et sic morbus, inuian inueniunt aut non magis morbus quam sagitta teren ... aut spina quam molestiam ... sunt solutionis ... non morbi, praeterea lapis glandula. lumbrici corporis membra non sunt et ... nec ... membra.

Hæc contraria est uera ... authoritate stabilita de ... argumenta, ad primum quantitas ... 1 c. 3 ...

morbum non in uno tantum ex exemplo sed in a quantitate quantita
tis et substantia non nunc [illegible] talem ex sanitate [illegible] et morbum
sed in [illegible] determinat intemperatiem [illegible] morbus
quod remotiores [illegible] habe [illegible] [illegible]
[illegible] arti med. c. [illegible] morbi formalem
et sanitate ex ad aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
am cum arte [illegible] c. de ad aliquid [illegible] physicus
[illegible] sunt alii in ~~[illegible]~~ tribus dictis [illegible] unde
sicut in qualitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ita in quantitate quantitas et in substantia substantia morbosa
[illegible] [illegible] in quantitate [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] nam
hac in [illegible] digiti [illegible] digitus [illegible] quantitas
igitur quantitas morbus [illegible] garrulus [illegible]
[illegible] puerilia sunt et indigna ut in [illegible] habeant.
Respondeo [illegible] morbu videtur ei dispositionem
partium non [illegible] numerum partium, constat
namque [illegible] partium non male temperamentum [illegible]
intemperamentum et morbus indebitus. hac [illegible] solutio
[illegible] morbus non [illegible] relatio [illegible] videtur
[illegible] fundamentum dispositio [illegible]
[illegible] ant qualitate [illegible]
[illegible] unde non solum qualitas sed quantitas
et substantia morbosa dicetur.

Ad 2m dicendum [illegible] similarium partium assimila
[illegible] organicarum non ab [illegible]
constitutione [illegible] [illegible] demonstratum est. Et [illegible]
viciata similarium constitutione intemperamentum [illegible]
[illegible] compositione [illegible] in [illegible] organi
[illegible] consistit. quod [illegible] similarium partium in [illegible]
[illegible] cum [illegible] organi
[illegible] constitutione [illegible] viciata morbus organi [illegible]

quamuis si est vitia aspi rem ipsa dependens fatendum est
mulum esse compositionis morbum simul a organi actio viciata
constitutionis qui cum morbus non sit aliud quam constitutionis
per naturam laedens actionem quae a tali constitutione eveniat
si organi constitutio actionem non edit organi constitutioni
non laedit quoniam [illegible] actio [illegible] actio ma-
lae? erit [illegible] similem actionem producente non in
organum quae cum [illegible] non cohaereant dicendum potius ab
organo actionem productio organica: nec unica actio
nisi unitatem partis requiri in organo ut opinatur
gentilis sufficit namque unitas virtutis [illegible]
quia cum anima actus sit corporis [illegible] perfectius
per organum quam per simplicem particulam operabit videlicet alia
quae perfectiora [illegible] pluribus organis fabricantur.

Ad 3m respondet Fulginensis dens a digitis additis [illegible]
reliquis servant ordinem situm colligantiam [illegible]
latam itaque opus cum reliquis membra prestare possint
morbi non sunt, ut pote qui non laedant neque est debita
tio imo earum ablatio foedam [illegible] pone rede
re, sunt tamen [illegible] ab optimo statu [illegible]
[illegible] recessus. sicut non sunt naturantis et ordinantis sed [illegible]
nt, morbi sunt sic. dens alius [illegible] morbus est
qui est eius laedit labia [illegible] linguam: sic di
gitus additus impedit apprehensionem, et [illegible]
hibet et motum.

Ad 4m [illegible] in vesica laedit lapis ait Ful
ginensis aut ut membrum aliis communicans aut
occupans cavitatem aut obstruens quorum tamen hic faci-
at non explicat, sunt [illegible] meo [illegible] bene lapi
de in vesica morbi sunt non tamen [illegible] morbi [illegible]
& [illegible] passiones sint [illegible] de sensu et sensibili

ergo quod fiant causa idem Galenus de differentiis morborum quam insanabilis
sit in lapide aliorum in lapidi diceretur aegritudinem quam
adeunt immediate non laedere ut patet quod substantia
nec dispositionem esse debitam autem quatenus Galenus de differentiis symptomatum
ut materia causa hinc nocet aegritudinem. Sicut quod
lapis digiti morbus non est Galenus de differentiis morborum sed vitiata
structura digiti ablatione relicta curae igitur additus
erit morbus est quod morbus ut iam diximus materia sive
est sua ratio fundamenti dispositio quae in partibus similaribus
resultat ex improportione primarum qualitatum
in organicis ex situ et debito partium non fuit recta sive
de colligantia unde quemadmodum intemperies in morbis
non sunt sed morbi causa ita situs numerus colligantium
et reliqua inducentia dispositionem morbi non sunt sed
morbi causa lapides in ambobus et quodammodo forma ut
similiter ab fundamentum est forma domus appellatur sed ut
sic digitum additum lapidem in vesica eam viciatam
structuram dicimus ipsam aut viciatam structuram
morbum quia cum naturis esse sanitatem appellamus
quod sicut a naturali sane officii animae actiones ita
ab earum viciata morbosae. Quod si quis immo morbos
eam respiceret de morbis materialibus intelligendum
est, sicut primas qualitates saepe appellat morbos,
aliquando causas morbi, quando mixtum corpus loquitur eadem ratione
Galenus de differentiis morborum lapidem in vesicam morbum appella
vit materiam itaque tamen quae non a causa non differt.

---

quoniam Galenus non scriptum vocat quod non semel sed saepe recte
se iecerit, quoniam stipem scriptum appellat. post
ante absque aliis febre materiali stipem mea

comparari nostra medicina pot experimentum na-
mque artis principium est in Theoria methodica. Et posterius
quam cum Corpore immersa sit anima, nisi sensu et experi-
mento moueatur quia ratio imo rationi inuentis fidem abrogat
ni accedat experimentum cui magis fidem praestat quod in
telligens Hipp. 2 aphor. 17 ratio ante sit, experimentum medice
ns cum Cibus praeternaturam plus ingestus est morbum facit osten-
dit autem sanatio, Vides astrologia suorum motibus fidem
ostrauisse Caeding antequam eclipsim euentum confirmet
in phaenomeno Speculo 12 in natiuum fauslotam c 2 sanserat
et singulis horis est usque quo ab experimento dissentit, cum sen-
sus est apprehensum sensibile imaginatio non erret. 3 de anima. Accedit
quod reliquae artes in usu statim citra alias ambages sta-
tuuntur, docentur enim artifices artis instrumentis uti nec potest
ars aut instrumentum aut unde uenerit indagantis,
cur igitur non ita comparabitur medicina: tunc quod vide
mus sentis quaedam remediis apud imperitos obseruatis
in quam his satisfacere nequiunt aegritudines aliquas fer-
to sanari causam penitus ignorantis quod quod non sanare
argumentum est ita exercendam esse medicinam, namque ipso
aliud quam curandis morbis requirit quam quae remediis illi
propriis sensu cognouere, Sanabitur igitur morbos qui eos cog-
nouit pariter et remedia quae sanandi uim habent si
uidere autem quomodo id fiat nesciat sibi quod ignoret
quae est morbos et uos symptomata radis pertransit cum
salutem est oportet infirmus non philosophiam, quam
eis praestabit medicus quae remedia quae ea compararet tenuerit

Sic chirurgi, idiota vulnera ulcera apostemata
cognitis et mediis victu sanat circa aliquam scie
ntiae suppositum sic medici non pauci ignorantes in cura
ntis aegrotis a doctissimis non distinguuntur nam qui
sanguinis mittendus aut alvus ducenda sit quibusque
intermittendus [illegible] experientia agnoscunt
Verumtamen 3 [illegible] scribit ante [illegible]
artem, et [illegible] particularem aliud est [illegible]
[illegible] in actum reducere, [illegible] quod haec quod reduc
[illegible] idiota in cuius intellectu nihil
[illegible] scientia [illegible] ab experientia [illegible]
[illegible] ab experientia in medicina inchoari [illegible]
inquit [illegible] 1 aphor. 1 experimentum periculosum etc. neque
[illegible] idiotis medicis quem [illegible] ponunt
quae incurandi morbis a doctioribus non distinguuntur in [illegible]
in claris paucis [illegible] agere [illegible]
[illegible] cum n. ille [illegible] denique
[illegible] ignorant [illegible] remedia agnoscant [illegible]
[illegible] nesciunt unde non [illegible]
cent. quod autem [illegible] dicat non est [illegible]
sibi arrogent stulti, agit n. de scientibus expertis eos
[illegible] vocat, quos [illegible] scientibus non expertis [illegible]
[illegible] in prooemio methaph. dicens experti magis
[illegible] plus proficere videmus sine experientia scientia [illegible]
[illegible] experti eos intelligi [illegible] theorem
[illegible] in actum reducunt ut [illegible] experti
[illegible] nam [illegible] universaliter [illegible]
in universum [illegible] experti [illegible] amor
experientiae scienti [illegible] non [illegible]

separauit 7 Crisi. 10 + ad se manu sua cultro
dum non fuit scientia fixus in superficiis non imorentur delectantur
nempe nisi in brevi ... quia artis usu peritus evadit
et cum omni expositio quae non docet mutare nana sint ea
remedi ... aliena autore ... ab idiotis expertis
saepe ... ... et neserientibus ab ...
appellantur dum ait non nulli est nescientis quidam scie-
ntes in opere plus possunt. Scio autem ... experiencia
discendo artes non nullos ... et multis experien-
tiis et ... theorema ... multa theore-
matum cognitione pauco tempore ... et ideo illas
magis exercitio et opere comparare quam librorum lectione
-tione ut chirurgia et anatomia ... magis
studio quam experientia ut reliqua medicina ...

X Et ... aut ... cum cerebri humilissimi fragile ...
... et alapationibus a toto corpore ...
... idoneum ... [illegible] unde cum
pro humilitate ... Cosia. ... insigniter ...
in humilis ... [illegible] ... et impressione
te ... [illegible] ... ut ...
bis ... immediate ... [illegible] ... sanaqua
... [illegible] ... humilitas in na
... [illegible] ... ab excrementis in
numeris ... [illegible] ... actionibus ... ido
nea ... [illegible] ... copia
... [illegible] ... immediate
canales ... [illegible] ...
... [illegible] ... Unde patet quod ...

tibi Anxij dissertat de prestantia ventriculos a
nitis partis rebus consistit in ab illis prestantia superat
in q̄uum gradum, dum probabile n̄ sit quis substantissima
in cerebri sentina excrementa generari; sic namq; re
respicientes quidam videtur appellare; cum sit carnem
fons et carnem sit eam eos qui actos dicit. verū de
hoc alibi latius dixi.

2° Et carne sanguine pituita &c. Si per sanguinem alios humores
expresserit, ut ostenderem, n̄ et
sanguine solū et carne constat
re, sed et per humoribus quod
sanguinis noē indistincte appellat. Si de multitudine utique
sit dicere et carne et sanguine componi at ac et carne et per
humoribus, quatuor namq; humores n̄ humanā generant
tare. Cor. vide n̄am humana conservit et quo cumq; tem
pore et quacumq; aetate in corpore atti sunt quatuor humores
et qui ita constituunt, at sint et quilibet humor et morbi
mentis, qui inter se valde contrarii sint cumque in formae im
perio instaurent ut neq; quidem inimicitiam sicut Sene
dicit 3ª. S. 2ª. dependentia plotini docet, ipsa namq;
pro membrorum varia qualitates amicas reddit, n̄ a te
quidem musica oppositas inter se voces, in unum consentientes atque
eorum cum plotino autore, et quemadmodum tam
et gradibus et acutis constat intensis atque remissis a
scendentibus atq; descendentibus, iam eum et discordibus
ac concordibus, sed ut magis unus quam alter quis vocis ha
bet innumeras et magis ad hanc quam ad illam mo
rem accedit, ita n. in ani. temperamentū humoris
et superat n̄am magis secundum ut sanguineum melā
ncolicum, colericum aut pituitosum dicatur, sunt
hic aut ille redundantes humores.

libri 7.i Gti á D. D. D.
Joan. brauo explanationes
de usu partium tyronibus.

Caput 1.m

Cum huius libri superiori, de thorace egisse, deinde alias partes in eo contentas, in praesenti libro absoluit reliquas, reliquum est ad continuationem [illegible] anno [illegible] explicans, quae in libro superiori non exacte fuere explicata, a pulmone et eius partibus sumit initium, secundo de corde, historiam exprimens

Caput 2.m

de substantia et partibus pulmonis

Textus

Ad binam thoracis cavitatem geminus exsistit pulmo, utramque illam occupans, ut pars sinistra cum dextra nec continua nec contingua, sit, ut potius membrana interjacentium [illegible] media dirimantur, sola tamen aspera arteria singulari utrique surculo pro utraque pulmonis parte [illegible] [illegible] utraque pars, ita suam cavitatem replet, ut nihil vacuum relinquat, quod dicat Massa in sua introductoria [illegible] [illegible] sinistram cavitatem occupari pulmone [illegible] [illegible] ad septum, sicut in dextra ut placet Vesalio libro 6. c. 7. et aliis anatomicis; et in [illegible] hac thoracis cavitate [illegible] in [illegible] et canes, aut simiis, cum habeant hi longiorem thoracem [illegible] in hoc 3.m pulmonis lobus in parte dextra, quo cava ascendens sit sustentaculum, qui a septo ad cor [illegible] spatium in quo ascendens cava periclitari [illegible] libro 6. late dicitur in canibus aut aut simiis ob thoracis longitudinem particula 3.a pulmonis bene sustentat [illegible] ita [illegible], ut vena [illegible] [illegible] tamen quod [illegible] fere non venam continet, aut [illegible] ducit.

Pulmo qui peculiari non indigebat [illegible] pro accumbentium corporum effigie conformari [illegible] q. [illegible] sigillatum pulmonem his cavitatibus impressus construxisset, ideo gibbositates ut hae cavitatis apparent [illegible] ubi alias [illegible] exuberantia in dextra pulmonis parte, si [illegible]

Caput 2. de situ, et figura pulmonis

cum sinistra, bubuli aut ceruini, aut alterius bisulci atque semicalcibus, ungibus ne simul cum ipsis assitat, ut licet uidere est apud Blasius citum. atque utraque pulmonis pars in duos distinguitur globos membraneis, fibris in quibus inuicem herentes neque in uniuersum secandum sepat, ac in cane prompty, neque sine [illegible] globi pulmonis partes secantur in [illegible] in tres, in [illegible] [illegible] [illegible] sectionis [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ut hinc [illegible] male dicant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Blasius se numquam uidisse, deceptum quod dixit [illegible] hic et libr. superiori ex simijs et canibus in [illegible] manifeste [illegible], ut uideatur quod male reprehendat [illegible] [illegible] quod hunc pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] tenerent cum illo canum et simiarum [illegible] cadauera aggredi. [illegible] pulmonis superficies leuis undique et uelut humore lento madida, saepe apparet, [illegible] membraneas [illegible], quae inuicem [illegible] [illegible] in [illegible] utraque pulmonis pars [illegible] thoracis lateribus alligatur [illegible] fibrarum interuentu [illegible] dicit [illegible] [illegible] labore pulmonem a pleura [illegible] [illegible] fateat inuenisse pulmonem quae talibus ligamentis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ligamenta [illegible] liberam [illegible] [illegible] [illegible] impediunt ligamenta [illegible] [illegible], quae superficiem pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] peculiaria [illegible] Blasius ut [illegible] [illegible] [illegible] suffocat. solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulmo [illegible] alligatur fibra [illegible] medio, [illegible] interuentu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alligata [illegible] pulmonem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arterialis et arteria [illegible] cordi [illegible]. pulmonis substantia [illegible] [illegible] [illegible] leuis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] germinibus [illegible] et [illegible] puto [illegible] pulmonis [illegible] [illegible] carnem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affirmatum [illegible] [illegible] [illegible] glandulas instar [illegible] ob id [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cordis [illegible], [illegible] [illegible]. 3º deinum

in faucibus, aspera namque arteria [illegible] faucibus dependens [illegible] [illegible] vertebrarum [illegible] [illegible] quorum dexter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sinister, sinistram [illegible] [illegible] sequentur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aspera arteria [illegible] [illegible] [illegible] in posteriorem [illegible] arteriae venalis [illegible] anteriora decumbunt [illegible] arteria venalis [illegible] aspera arteria [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulmones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Atque ea est pulmonis [illegible] [illegible]

c. 8. frigidum [illegible] [illegible] pulmonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in libr. de corde, ubi frigidum [illegible] statuit [illegible] [illegible] [illegible] calidus [illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible] frigidi [illegible] frigidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calidum [illegible] [illegible] calidissimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] frigidum [illegible] [illegible] [illegible] calida [illegible]

qui non membranis [illegible] pulmo est commemorandus, tum quia maxime in-
diget aeris refrigerio, quam [illegible] caliditas postulat. Ad hec, si [illegible]
sit [illegible] in medio caloris quod [illegible] aeris refrigerio cedat.
[illegible] de temperamento [illegible] dubitari [illegible] dicit
libro de carnibus, cordis calore fieri foraminulentum et spongiosum
[illegible] et [illegible] levem innatam siccitatem libro de [illegible] in hoc trahere
[illegible] humiditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libro de spi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] forami-
nulentum et [illegible] sicut [illegible] spongia, nam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] foramina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] innatam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] causat [illegible] calorem [illegible] magis siccitate et [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et resiccantem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resiccans [illegible]
aeris et humiditatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 1 de temperamentis c. [illegible] humidum pulmonem
facit [illegible] [illegible] [illegible] humidiorem dicens n. 2. de tem-
peramentis membrorum quae mollia sunt humida et sicca quae dura [illegible]
pulmonem [illegible] [illegible] [illegible] de causis pulsuum c. 12. et [illegible]
idem [illegible] [illegible] [illegible] humore inflammat [illegible] a bilioso ut
[illegible] [illegible] [illegible] pulmoni cohaerens [illegible] accedit [illegible]
[illegible] biliosa [illegible] [illegible] humidus [illegible] [illegible] siccus [illegible] si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nutrientia
agunt [illegible] medicinam [illegible] illos [illegible] sunt in [illegible] operti.
Pro solutione dico duplex est temperamentum innatum innatum aliu
[illegible] influens et acquisitum. innatum est illud quod [illegible] consistit
[illegible] [illegible] in nervis et membranis et in spermaticis [illegible] frigi-
dum in carnosis [illegible] calidum. et hoc [illegible] facit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut ali-
bi [illegible] [illegible] cum pulmo [illegible] [illegible] spermaticarum
[illegible] [illegible] et [illegible] carne spongiosa [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] innatum pulmonis tem-
peramentum frigidum esse et siccum, ideo cum [illegible] [illegible]
terrestris [illegible] humiditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

succi ab eo [illegible] a [illegible] respirationem retrahit, ideo frigidum
et humidum alimentum [illegible] in gestum [illegible] exsiccationem [illegible] pulmone
firmat innatum conservando temperamentum, ut de palmis [illegible]
[illegible] dicit, et Aver. ipse fatetur esse membrum [illegible] [illegible] solet.
quae cum frigidum et siccum natura ab extranea humiditate liberum
merito pulmonem firmabit, cuius tale est innatum temperamentum
[illegible] dictus [illegible] a [illegible] factum [illegible] innatum
ut actuali ab influentia quod a medicis appellatur nati tempera
mentum [illegible] actuali membro [illegible] pulmonis temperamentum calidum
erit et humidum ultra [illegible] et frigiditate [illegible] membrorum a sanguine [illegible] (membrorum spermaticorum a sanguine ... in margin: membrorum spermaticorum a sanguinis)
calidissimus et spiritus copia, et tamen [illegible] calidius et humidi
us [illegible] [illegible] humidus [illegible] saltem humiditate aquea [illegible]
aerea [illegible] humidius [illegible] hepar sanguis [illegible]
tenui et magis aereo pulmo [illegible] inspirat aeris humi
ditas, a [illegible] [illegible] humectari [illegible]
Avic. cum dicit pulmonem in sua substantia esse humidum ve
hementi humiditate [illegible] magis densibilis [illegible]
[illegible] humiditate aerea [illegible]
[illegible] temperamentum [illegible] sanguine tenui
et spirituoso contrarii [illegible] valde humidus [illegible] humiditate
aerea, ut hinc sciat [illegible] male putant nonnulli pulmonem esse
temperamentum [illegible] humidiorem aquea
humiditate ut [illegible] colligitur [illegible]
[illegible] hepar multo magis humidum [illegible] pulmone humiditate nati
et pulmo magis [illegible] madefactus, [illegible] humiditatis [illegible] ipsum
in sui substantia meliorem facit [illegible] modo
Galenus de humiditate aquea cum dixit hepar [illegible]
pulmonem [illegible] duplicem pulmonium tribuens humiditatem
innatam, eamque aeream alimentum [illegible], [illegible] aqueam [illegible]
[illegible] ut siccum putaverit. quod aut Avic. dixit
membrum [illegible] alimentum ex quo nutritur, applicant multi
in eo sensu [illegible] se, id est [illegible]
ut talis [illegible] sanguis [illegible] sanguis [illegible] mem
brum quod nutritur [illegible] membrorum [illegible] membra frigida
nutriuntur ex sanguine minus calido, calida calidiore [illegible]
pulmo ex duplici constet substantia, spermatica et carnea ex [illegible] sanguine

membrorum spermaticorum a sanguinis

in sua substantia

Caput 2. de tubis et [illegible] pulmonis

[illegible] et calida [illegible] utraque, et [illegible] [illegible] [illegible] et minus calida carnea ex tenuiori et calidiori
[illegible] [illegible] [illegible] quod diximus [illegible] illud quod [illegible]
congenitum sive cum illa [illegible] aegritudo, ut febris [illegible]
[illegible] vel levis a sole calefacientio, at hoc cum pulmone frig-
idior humorum commercio [illegible] [illegible] tale [illegible] pulmo tempera-
tum nihil omnino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tale
ad [illegible] [illegible] et hoc dicunt multi frigidum esse et hu-
midum [illegible] [illegible] auctoritate dicentes temperamentum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] ei quod ab ipso [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] alium [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] 6. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] temperamento [illegible] cum
in pulmone multa humiditatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod ad ipsum [illegible] de [illegible] corporis, et [illegible] illud quod
ad ipsum [illegible] ex [illegible] [illegible] erit [illegible] temperamentum
hoc frigidum et humidum [illegible] in pulmone in
[illegible] temperies [illegible] [illegible] frigida [illegible] [illegible]
[illegible] ex calido et frigido temperamento [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] humiditate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ex toto [illegible]
durabit [illegible] calidius pulmo paulatim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in senibus [illegible] ex [illegible] [illegible]
[illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] temperamentum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] extraneum [illegible] frequentius [illegible]
in frigidis incipit morbos ex [illegible] [illegible] laxa et rara [illegible]
[illegible] subtilis et biliosus humor. 4. [illegible] pulmonum
[illegible] [illegible] frequentius laborant [illegible] frequentius [illegible]
[illegible] nec tam facile [illegible] [illegible] et [illegible]
libri [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] nec obstat
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] qui corporis
a natura humiditas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aperte foramina
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] formati
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ne

Caput 3m.

de fabrica asperae arteriae

Explicatis duobus vasis, quae ad pulmonum constructionem concurrere diximus,
vena videlicet arteriali, et arteria venali, ad 3m. explicandum in
orationem [illegible]
Dixit [illegible]
[illegible]
verissa [illegible]
a sinistro [illegible] cordis [illegible]
arteriae [illegible]
diximus ex [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] C [illegible] literam [illegible]
circulum [illegible]
[illegible]
[illegible] membrana [illegible]
[illegible] longitudinem [illegible]
[illegible] in ventriculum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Cum [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
minis [illegible] obligati [illegible]
arteriae [illegible]
gem [illegible] arteriae [illegible]

[illegible]

Caput 3. de fistulis asp[erae] arteriae

§. Per hanc igr. arteriam q̃ in ejs pulmonis [illegible] distributa cum vasis q a corde efficiuntur inspiratio, et respiratio, vox et eflatio efficitur, ideo a veteribus ita nominata, [illegible] [illegible] Vesalius libro 3. c. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] in pulmones [illegible]

[illegible]

[illegible] 2. c. 2. [illegible]

Aeris signa

venientium, capitis dolor, et succedente sputo alienatio, qui haec
omnia cum pulmonis malo copulari possint, nec facile est discer- [illegible]
nere an a iecore, liene, renibus aut costis sputum, an a pul- [illegible]
mone, ex quibus ex istis cum tussi educi potest 3. de articulis
tex. 58. et sicut quod tussi eiicitur, secum notas non affert quod a quo pri-
mario effluat, ita quod vomitu pellitur non ita facile discernitur an a
ventre primario affecto, an aliunde vomatur, cum a iecore
id fiat aliquando 10. 3. tract. 3. c. 4. neque solum ex iecore sed
et liene vel ex Aetio spectabili 2. c. 59. ut Cardinali Sfor-
ni contigit Romae pontificatus Paul. 3. vacatione quod sanguinem ali-
ena sedentis vomitu obiit, ut refert Valverdus lib. 6. c. 5. ex
menstruorum suppressione contingere satis patet de vena sectione
adversus Erasistratum c. 8. et ex relatis [illegible] c. 8. nec
tumor in parte primario affecta erit signum discernens ut aliqui volunt
quia non semper illa intumescit et sufficit quaedam obstructio ut san-
guinem non recipiat, aut occultam causam quae pellat in ventriculum. potest
tamen ex tussi discerni a quonam effluat spiritalium an ex thorace, pulmonem
vehementi tussi spuitur, cum minori a pulmone, cum multo minori a
bronchiis, cum maior vis requiratur ad expellendum id quod ex thorace et
in eo remotiori, quod tenui et infringitur, quae cum sanguis in cavi-
tate pectoris effusus remotior sit et crassior ob eius temporem quam
in pulmone, fit ut cum maiori tussi expellatur. Sic ex carne pul-
monis maiori tussi excernitur quam ab ipsius vasis, quae non ita facile
per asperae poros ingreditur. Ideo contingit saepe ad pulmonis ulcus
non sequi sanguinis sputum, sanguine ob carnis distinctionem in gremium
verso, et in cavitate asperae remeare impotente.

Nec obstat tussim excitari ex malo asperae arteriae [illegible] circa
eius sinus [illegible] sanguis [illegible] angustior fiat ar-
teriae [illegible] sanguinem in se recipiat. [illegible] tussi expel-
litur a pectore quam a pulmone, [illegible] excitatur [illegible] in ar-
teria, aut saltem prope illam, [illegible] angustior reddatur. Sunt qui putent sanguinem e pectore ac pulmone
attractum maiori tussi educi, [illegible] quod in arteria et compressione
quam pulmonis sanguis. [illegible] differt in [illegible]
[illegible] sanguis [illegible] asperae [illegible] maiori tussi excernitur,
[illegible] c. 2. [illegible] in pectoris cavitate [illegible]

premente thorace compressa.

tr tussim excitare ante arteriam asperam in pulmonem, asperam ipsam a compressionis vehementi admodum thorax pulmonem adeo ut comprimat humor in asperam arteriam ori vicini reposuerit, ideo quod nemo quo robustior fieret expressio tussim atque concessit, ut in oris contentum in cavitatem asperae traderentur. nec est insequenda illorum opinio, qui dicunt dillatato thorace trahi in pulmonem quae in pectore continentur ob fugam vacui, cum eo dillatato aere plenus sit, nec detur vacui periculum, imo maius periculum sequitur in constrictione expulso aere, ut optime advertit Herculanus ... c. 65. ... aperte fatetur orientione id fieri libr. 5. de ... citato.

Neque ex his solum primario affecta pars dignosci potest, sed et ex dolore, aut privatione eiusdem, quae pulmone sine dolore sputum mordo... 1. ... cum parvo dolore e pulmone educatur ... libr. 4. de ... 4. ..., vel membranea ambientis dum a fluxione gravatur, aut cum ex vasis ... ruptione educitur, tum non ob vasorum sensum (quo, ut desitmant vasa ut alibi dicemus latius) aliquis ... dolor, quod non fit cum ora aperiuntur in anastomosi ... autoritas ... dicentis rupto in pulmone vase sanguinem sine dolore excerni, cum dolore vero pulmone impellente nihil non adeo exiguum esse dolorem quando cumpitur in pulmone vas comparatum illi quod ex rupto in pectore oritur ut nullus videatur. sentitur aut semper maior rupto in pectore vase ob vicinarum partium dilacerationem, quod ... et dillascerentur in pulmone dolorem nihil ... non sentiunt quae sensu carent, 4. methodi 6. sed neque haec signa infallibilia sunt ... dolor ... in pectore ab alia causa, cum sanguis aut a pulmone funditur primario affecto, aut a capite in pulmonem irruit.

Certius signum est, quod ex sanguinis qualitate desumitur, spumosus ... ex pulmone sanguis educitur, ... et plumosus ex thorace. 4. de ... ... spumosum ... mixtum spuma (Sic ... spumosum ... ... 4. aphor. 30 in Comm. ... ... quando educitur libr. 3. ... 62. et libr. 6. sect. 2. ... ... et quod alvum spumosa ... dictiones ... aphor. 30, aut a calore agitante, aut flatu aereo subita humori ... spumosum ... pulmonis carni similis, quam velut spumam diximus cum ... libr. ... antecedente et 6. ... ..., spumosus namque ... ob fortem aeris aut flatus mixtionem,

p. et ob peculiarem pulmonis actionem quae sibi sanguinem assimilat
ideo qui a vasis pulmonis educitur, et etiam [illegible] [illegible] [illegible]
ex carne expuitur [illegible] 13 [illegible] com. et lib. [illegible]
[illegible] ubi docet [illegible] [illegible] ex pulmone [illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. distinguit [illegible] ex pulmo-
nis [illegible] [illegible] ab illo qui a pectore educitur, qui hic [illegible] et
niger et [illegible] [illegible], ille vero et multis [illegible] ruber et floridus,
4. de [illegible] [illegible] concrescit namque in pectoris cavis, ubi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] remissiore caloris loci aliquo frigoris gradu
accedente, ut quaedam [illegible] metallorum instar, quae applicatione
ignem liquescunt, [illegible] [illegible] in [illegible] calido [illegible] Liquescunt
accedente superante frigore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pedit,
[illegible] [illegible] concretione [illegible] [illegible] [illegible] minori indiget [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nec sufficit [illegible] caloris ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hanc aut frigiditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis fa-
ciunt [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] reddant frigidior extra [illegible]
corruptis [illegible] [illegible] extra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dabant, [illegible] [illegible] mihi [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] dispositionem [illegible]
[illegible] [illegible] facile [illegible] [illegible] quolibet frigiditatis [illegible] [illegible]
si a praedominio calidi sit [illegible] [illegible] sanguinem in sua [illegible] [illegible]
absque influentem calorem [illegible] humorem [illegible] [illegible] [illegible]
fluidus [illegible] [illegible] si humorem [illegible] [illegible] [illegible] cum calore
influente [illegible] [illegible] [illegible] statim [illegible] [illegible]
[illegible] frigidiora ut metalla [illegible] dispositione [illegible]
[illegible] a remissiori calore [illegible] comparatum cum remissum [illegible] [illegible]
intensum ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] frigidior redditur et ita concrescit in [illegible] [illegible] [illegible]
dicimus [illegible] [illegible] in bronchiis ut opinatus [illegible] nec [illegible]
[illegible] ad [illegible] in pulmonis, [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in bron-
chiis et ideo coagulatus expuitur et niger [illegible] alteratione contrahit
colore nigro. cur aut corruptus magis nigrescit [illegible] alio inficiatur
colore ad portionem Melancholicam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] me-
lancholicus redditur cum corrumpitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in corpore [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible], [illegible] frigus [illegible] [illegible]

Caput 3. de sectione asperae arteriae

[illegible] humidam, ut [illegible] alibi diximus, quando [illegible] opaca sint a [illegible] calore alterari nequeant et ideo [illegible] nigricant, cum [illegible] ex igneis [illegible] et [illegible] hippocratica nigrescat ob refrigerationem sanguinis 1. prognost. 7. in com[illegible] febris [illegible] calidis [illegible] caloris extinctionem indicant 6. epidemiorum sect. 2. [illegible] 8. [illegible] rigentium [illegible] colorem ex eo pendere dixit quod sanguis [illegible] frigore [illegible] nigricat [illegible]

[illegible] neque haec signa [illegible] sunt cum [illegible] a pectore multus floridus [illegible] rupta videlicet arteria magna aut vena cava ut saepe contingit, [illegible] ex pulmone [illegible] capillares venae [illegible] aut [illegible] epidemiis [illegible] multitudinem sanguinis [illegible] 5. aphor. 13. cum [illegible] multus a pectore [illegible] et paucus a pulmone [illegible] medicus nescit [illegible] laborat in hac affectione, [illegible] neque certo sciri [illegible] ex tribus [illegible] causis [illegible] erosione videlicet ruptione aut [illegible] anastomosi [illegible] erosione [illegible] plurimum [illegible] rumpere [illegible] copia [illegible] anastomosi [illegible] a sanguine [illegible] in hac [illegible] circumspectae [illegible] Democrito [illegible] Hippocrates [illegible] diligentiam [illegible] medicorum experientia [illegible] fecit [illegible] ut ab ea putrefactionem inchoaverit [illegible] curandis morbis aut saltem [illegible] ubi ea deficit [illegible]

3. [illegible] neque certum et periculosum est sanguinem [illegible] aliquando [illegible] utilis et [illegible] sanitatis [illegible] in hepate aut [illegible] mulieribus [illegible] ex retentis menstruis oriunt. Pauli et [illegible] aphor. 37. ubi vomitum sanguinis [illegible] salutarem dixit et aliquando [illegible] malum ut [illegible] 5. aphor. 32. ubi [illegible] sanguinis [illegible] pulmone aut pectore [illegible] in ea [illegible]

ut ab ea putrefactionem inchoaverit in [illegible]

...iami iudeati .6. coniquar funccionibus tex. 4 et clarius tex. 8
ubi aperte rupto in pulmone vase sang.[er] eiiami scribit. nec obstat
stria 21. libr. 4. ubi sang.[em] [illegible] eiectum glacinos respuat, quia licet hoc in
plurimum sit uerum ut interpretati Gentilis et uelle ueritatem oppo
siti; quod iudeaty aliquando sit bona, sed quia sinthomatica semper est eua
cuatio saltem ratione ti quae semper respondet, cum natura non agat ex
intensione [illegible] ratione euacuationis bona sit, et in salutem [illegible] sicut et
reliquis sinthomaticis euacuationibus dicitur, [illegible] moribus de uincitur. hec namque
si [illegible] ut plurimum fit de [illegible] ad Postomum [illegible]
[illegible] laudantur [illegible] minimum, et eminuta facilius natura quod superest
expellit, et ideo hic sang.[em] [illegible] eiectum solum timorosum [illegible]
cum [illegible] fluit, ac sit neque aut cum febre copulatur,
indicat enim aut magnam factam esse continui solutionem aut
inflammationem, et utrumque malum est.

Ex tribus enumeratis causis, illa leuior senicanda que in ero
sione consistit [illegible] insanabilem [illegible] Stria. 10 [illegible] 3. e
5. quia aeris fluxionis soboles est, nec sanari potest antequam mala re
moueatur temperatura, quod non nisi longo tempore fit [illegible] contra
hitur ulcus et putrescit pulmo, quod in ruptione non fit, neque [illegible]
[illegible] [illegible] regenerationem expostulat, [illegible] diuisas partium unio
[illegible] stringentibus [illegible], antequam inflammatio adueniat
[illegible] [illegible] potius impossibilis est sanatio [illegible] [illegible] tentanda est
[illegible] magis dilatationi minus periculosa est [illegible] et [illegible]
[illegible], imo facilime curationis sicut emorroides [illegible] continentis
[illegible] sang.[is] sputum ex [illegible] periculosissimum
senicandum, minimum periculosumque [illegible] aut [illegible]
[illegible] periculum [illegible] saltem in [illegible] nisi ex quantitate [illegible]
[illegible] aut [illegible], cum ex se salutare sit [illegible] ubi con
sueta aliqua euacuatio supplementum [illegible] ex ruptione
contingit, et sang.[is] sputo, puris sputum malorum indicandum
[illegible] 15. quia contractum [illegible] indicat quod insana
bile diximus, quod dicat [illegible] libr. [illegible] in hoc, et libr. [illegible]
moribus, et hic ulcus [illegible] hic cum dicit periculosum esse san
g.[is] sputum, cum reddit potius [illegible] si parum fidem consolida
tionem, et indicare [illegible] citra ulceris [illegible] Hip.[us] supra
[illegible] febrem in [illegible] quia ut plurimum inflamati
onem [illegible] aut putredinem.

Est aut sinthema in excretis, quia expellitur [illegible] retineri
debet, morbus [illegible] ad quem [illegible] est [illegible] continuitas, et [illegible]

morbus cõis, et enim per anastomosin aut diapedesin sanguis eiicitur sunt dign.
et anastomosis, et diapedesis species 4. metho. c. 1. quae in soluta continuitate
consistit. 4. metho. ultimo et 5. sim. loc. c. 1. ubi diapedesim et ana-
stomosin expresse sub continuitate posuit. nec obstat quod ter 5. metho. c.
quae diversum genus facit a ruptione et a continui solutione. haec namque
sub se tanquam species comprehendit diapedesin anastomosin et ruptionem, et
alias multas. potest et referri morbus hic ad morbos conformationis si id
verum est quod Galenus ait de diffs. morborum c. 9. dum initia cavitatis sub
conformatione comprehendit. atque sunt cõit unum morborum sub pluribus
generibus contineri secundum varios usus. et quia morbus supponit actionem
laesam, et haec non est illa, quae sanguis extra venas effusus ex pulmone s[...]
itur, est n. haec facultas attractiva motiva, quae in hoc morbo laesa non est cum in[...]
fice non differat ab illa quae reliquis servatur, quae omnibus naturalibus sunt communis
sed est retensio vasorum quae abolita est in hoc morbo, ex amissa conformatione
aut continuitate quae ad retinendum opus praestabat. aliquando deprauata
impulsio quando videtur aut quantitate aut qualitate irritata expultrix
et sine ratione retinendi expellat ut alibi dictum a nobis est.

IX: Eo quod modo tussi quaeritur et [...] } Hinc colligitur manifesta mi-
 hi ratio ad quaestionem tussis secundum dup-
 licem causam ut opinatur [...]

[...] tunc in viae, cum dicat excitari tussim cum in asperam aliquid [...]
dit quod spiritui faciat negotium, eius vias occupans, quod ipse dixit c. de
sequenti. nec intemperies, aut quae ex asperitate tussim causant, sub in-
temperant, sed quia reddunt viam spiritui ducendo ineptiorem. intempe-
ries namque quaecumque illa sit sive frigida sive calida, aut sicca vel ar-
ida asperitas, in angustiatem ducit, in attrahendo aere ut lenes [...]
ratione [...] idem cum pars sit aliis eminentior ex intemperie in[...]
git viae ad pellendum tussi locum meatum non aliter quam cum corpus aliquod
[...] vias occupat sive liquidum sive solidum illud sit, secundum Di-
[...] c. 17. et dixit sola inaequalis intemperies tussim causat, 2. de
symptomatum causis c. 5. 4. de loc. c. 10. non quod dolorem excitet,
quem excitare negat [...] ut alii putant. quia ut ostendimus intem-
peries excitat tussim inaequalis excitando dolorem, sed ex asperando, et in[...]
aequalem reddendo viam, ut [...] partes aliae sint aliis eminentiores quae
diversitas seu inaequalitas morbum constituit in via, et hanc inaequalita-
tem [...] Galenus cum dixit intemperiem inaequalem causare tussim,
curans an illa inaequalitas a facta sit an a fiente fiat intemperie
ut multi se mysterant...

Cum igitur tussis ad motum sequatur ut dictum est a [...] [...]

natum ōē, [illegible] sequi morbum, ꝗ cum patiantur fauces, uel alte-
rationem habent naturam non aduersam, irritationem tamen dum natura superare de-
bitentat expellere, cuius generis sunt tussis, singultus, sternuta-
tum, et tussis aliquando 2. de causis sympt. c. 1. et c. 4. e
n. tussis ut ibid. Galenus inquit uehementissima efflatio, qua plu-
rimus spiritus repente expellitur ad expellendum id quod urget pectori
ita symptoma est [illegible] facultatis motiuæ, quod motus [illegible]
in quem [illegible] hec adiunctam, alias est naturalis situs
[illegible] inquit fauces non potius naturam [illegible] contractione
[illegible] ut potè ob cartilagineam naturam [illegible] dista-
tum coartari non poterat, sicut reliqua caua instrumenta 2. de causis
symptomatum c. 3. et ideo uehementissima repente facta expul-
tione natura abutitur ad supplendum idque quod facultate pulmonis
deficit, nam est symptoma uirtutis motiuæ, et actio illius depra-
uata, ut potè a facultate irritata prodit. nec obstat Galenus
3. aphor. 57. [illegible] et 2. simplicium [illegible] ubi naturam possi-
onem uocat salutis gratia a natura [illegible] concessam, ad expellendum
id quod [illegible] inhæret sicut sternutationem ad excutien-
dum id quod continetur in naribus, ij naturæ uocat passionem quod
fiat a facultate, quæ utitur [illegible] naturam [illegible] naturam [illegible]
[illegible] quando uidetur causa adest morbifica et irritans,
cuius [illegible] 3. de officina medici [illegible]
tiones cuius [illegible] motiuæ facultatis sit symptoma aliis [illegible]
[illegible] controuersum est. Duo tamen cum signo illius [illegible]
symptoma, cuius [illegible] natus, cum deprauata actio ab eadem
[illegible] a qua actio sana edebatur. [illegible] cum pulmo [illegible]
[illegible] symptoma [illegible] facultatis moti-
uæ musculorum, et [illegible] facultatis [illegible] motiuæ aliis [illegible]
[illegible] aer ad purgandas respirationis uias [illegible] deprauata de-
[illegible] a noxa pulmonis sibi subordinata, ut Galenus explicat 2.
de causis sympt. c. 3. et c. 4. [illegible] manifesta [illegible]
a facultate natura expultrici contracto pulmone, sicut partus, et u-
[illegible] contracto utero, et uentriculo, [illegible] a facultate musculorum pec-
toris, [illegible] respirationis [illegible] ut nihil aliud sit tussis [illegible] uehemens
quædam expiratio [illegible] alibi [illegible] diximus, [illegible] multi ualida [illegible]
[illegible] expulsiue aera et [illegible] ad cordis refrigerium irritata
uidetur musculorum expultrice a malo in pulmone [illegible] de quo

Caput 3. de subita affectione arteriae

ob subordinationem ut diximus, ita necessitati, ut saepe in nostra potestate sit ea
cohibere, sunt multae, duplices facultates, sic thema dixere, id (?) ...
aliae et expultrices pulmonis naturales et aliae musculares, quae haec sine
aliis irritatione irritari nequeat aut repellere possit facultas,
quae ... instrumentum. ... irritationem facultatis aliis in tussi semper
supponere ... in pulmone, sed non motum facultatis naturalis, immo ...
hoc excitari neque ad motum, ob suam ineptitudinem, excogitarunt naturalem
musculorum motum, in illius subsidium ... repentina et valida
facta expulsatione ... officit ... cum sola suffi-
ciat, non est quod aliis simul excogitetur actio facultatis naturalis et haec
... cur tussim facilius expurgent ... in subita mediocrita-
tem ... crassa ... aut tenuia; crassa namque ab aere ...
non movent, sed cadunt in latus et franguntur ... 4. de ...
2. prognosticorum 43. quae facultatis expultricis naturalis ... et cadit, ...
facillime ab ea trudunt, quae tenuiora ob fibrarum gracilitatem, ...
stricte contrahunt, ut nihil ex eis subterfugere possit, immo quae ...
... et accommodatum objectum reddit. ... cum tussi non expellantur ...
nia ... erit expulsio illa a facultate naturali sed a solis musculis
pectoris 2. prognosticorum commentario 43. Accedit huic auctoritas ...
tractatu 3. c. 1 dicentis fieri tussim pectoris et capitis beneficio ...
notandum caput non concurrere ad tussim nisi in quantum sua contractio-
ne pectus dilatat ad trahendum aer, quae fieri ... respiratio pectoris
contractione, ad quam non concurrit caput ut diximus ...

Expediens ... causam in tussi esse pulmonem non per aliam
... saepe confirmat nam hic et 7. aphorismi 6. epidimiorum
sect. 5 tex. 3 tussim dixit ... concessam ad purgandum ...
... et 6. aphor. 43. dura tubercula dixit difficilem causam ...
... tussim ... nisi cum aliquid humoris ... pulmoni ...
5 de ... 2 tussim ... pleuritidem ab illa ...
... internis ... externis, ob id quia ab eis nihil ... pulmonis ...
... pleura ... facile pulmonem ... ut ...
... aut raro 2. de crisibus c. 10. ideo apostemata in pectore ...
... tussim non excitat et ... respirationem immutat quia ut inquit Avic. 3.
... c. 30 et libr. 4 c. 52. tussis est peculiaris pulmonis passio ...
... voluit Avic. 10 3. tractatu 3. c. 1. ... tussim dixit esse pulmo-
nis et membrorum ei communicantium quia ... esse pulmonis propria
affectione, aut per communitatem a membris vicinis ...

addit Mercurialis duas rões ... 1ª existente iclere, aut validis
apostematu in pectore n̄ pereunte tñ n̄ fit tussis, cum ead
fiat ex levi pulmonis noxa. 2ª q fit tussis n̄ rõe alicuius mem
bri cui aer cõciat ad expellendum id q tali membro nocet,
soli aut pulmoni cõciatur aer ad pellendum qd bronchijs haeret
efficitur q in tussi solus pulmo, sive ea vera sit sive notha q̄m
alij dicunt tussiendi cupiditatem. nec horum õium unq vstlius
ut illi male [illegible] de causis sympt. c. 5. id
colligi pot aperte namq fatetur ibi musculos pectoris in aliqua in
temperie affectos concuti, sicut in rigoribus et ex carne sua
niti expellere qd contristat in asperas arterias, un tussiendi cu
piditatem in tussi [illegible] gravitatem [illegible] cõciatur. 2. vides cur
ex hoc [illegible] colligant tussim notham, seu tussiendi cupiditatem, saepe
fieri sine laesione pulmonis, cum dicat fieri ex nixu musculorum in
asperas arterias. nec cur colligant motum illum ēē natum á vir
tute musculorum expultrici exortum n̄ a ati, cum sit in õi po
testate illam cupiditatem exhibere. unde q ex quolibet pecto
ris dolore excitaretur tussis, cum nitatur musculus expultrix noxam
expellere in arterias. n̄ negamus hanc musculorum naturam expultri
cem et reliquas natures facultates q ad alitionem inserviunt,
negamus tñ illa musculis expellere in concutionibus, et rigoribus
modum tum, qd ati sensitivae, cum unum tñ spontaneum motum
habeat q musculus inserviunt. Adhaec in vomitu et nausea, seu
propensione ad vomitum ead semp pars afficitur, cur igr. in
tussi et in propensione ad tussim n̄ ead semp afficiatur. q̄re
cum vera tussis nunq fiat sine pulmonis laesione, nec et tussien
di cupiditas sine illa excitabitur. qd si frigida q̄lis noxitussim
moveant. 5. aphor. 24. id efficiunt in q̄ntum pulmoni nocent
n̄ ato [illegible] 4. aphor. 54. 2. de causis sympt.
c. 4. si iecoris inflamatio 3. de l. c. 1. q comprimen
do septum angustiam inferunt pulmoni. ob q̄ in maiori tussi adu
citur sanguis in pectoris cavitate effusus, q̄re q in bronchijs conti
nets, ut supra diximus. fatentur namq pectoris musculi tussim sed
pulmone expellendo aerem, q̄re n̄ ē bonum argumentum insurgere
tussim musculi, cum malum ē in pulmone, q á fortiori cum malum

in se het, qr et si alia membra aliquando de [illegible] aliqs [illegible]
qu sint sollicitati qd de ppriis quum tri insurgerent magis ad [illegible]
rem pellendum malum, n. ob id fieri tussim, ni cum malum fuerit
in pulmone. qr quando eius conatus in pulmone tussim pducit, n [illegible]
te, insurgent po ad pellendum noxium quo cum tristantur p expulsio[nem]
aeris, et illa exsufflatio tussis n erit, ni cum fuerit in branchiis
pellenda noxa, aut aliqd qd viam angustet. nec obstat asthmaticos
carere aliqn tussi quoniam viae ~~pulmonum~~ fumosi crassior[is] copia angustiores redd[untur]
ut ex difficili respiratione colligimus. qr ut inquit Jacobus, asperas parietibus
habet humor, ita ut viam n impediant, q et [illegible] angustior sit in illis [illegible]
cum parva mica panis illabitur e tri haec in media cavitate, ideo magis [illegible]
cet, et tunc qr reperie illabitur in illis u [illegible] appositi parietibus
et q sic apponuntur tussim n movent. cum fateatur [illegible] potionis potum
culam inter bibendum in pulmones descendere, ut suo loco dicamus.
Fit hinc n fieri tussim ex pulmonis irritatione, aut dolore
[illegible] solum, sic n. maiorem tussim excitarent, qui habent parietibus [illegible]
in cavitate, cum haec dolorem n inferant [illegible] sentientem [illegible]
culam contingunt, et ratio e, qr tussis ordinatur n a ad pellendum [illegible]
pedit aeris ingressum in cordis refrigerium quem dolor n impedit
q si intemperies dolorem causare nequeat, ni vias impediendo [illegible]
operationem, et solutio continui, p effusionem sanguinis n ut dolorem
causant tussim movent, et p ut viam impediunt. Si n. possibile [illegible]
dolor, sine via offensa, tussim n excitaret. nec Oribasium [illegible]
fuit cum dicit moveri naturam ad pellendam noxam [illegible]
rie relictam qr n vult movere ad pellendum dolorem, et [illegible]
lendum potius naturam qd rem illam restringit in vica [illegible] videtur
q ob id n apte expurgantur aut aliud quin. nec e [illegible] partes [illegible]
neant ad dolorem pulmonis tanta efficacia cum illa insensibilis
et sufficiat expultrix pulmonis, sicut in aliis ptibus q maioris [illegible]
re afficiunt. dictum namque e concessam a natura tussim in subsidi-
um pulmonis, ut aeris motu pellerentur illa, q ob crassitiem inepta [illegible]
non pelli n poterant a cavitate, qd fit ut ad ea tri concurrat [illegible]
q in cavitate sunt, n ad illa q sunt in pectore aut carnis, aut [illegible]
peras aut levium arteriarum cum ad illa sufficiat [illegible]
gne alii dolor in asperas [illegible] fint, n convenit partes cum [illegible]

rentem. et confirmatio, dolor non tamen in asperis sed et in aliis casibus
fit, quod pectus non concurrit adhuc tussi: (cum ab ea respirationis aeris proveniat)
quae ad illam concurrere debeo, non quod intemperies aut mordacia ma-
dicamenta tussim movent inferendo dolorem, sed exasperando et angus-
tando viam ut dictum est. hinc avertitur finitur atque quae extra tu-
ssi causas humidam reiiciunt intemperiem, quod nequeat dolorem cau-
sare, sufficit namque quod inaequalitatem causant in bronchiis 2. simpl.
et sicut mordacia gustui ex asperatione, ita oleosa et pingua
illita inaequalitatem, et ad tussim impetum efficiunt ... fiat
quae ex omni intemperie ut citus docet Avic. ... a frigida et cali-
da frequentius ex Paulo libr. 3. c. 38. quod ex ... de ...
6. epidemiorum p. 2. comm. 24. ubi in febribus laboriosis tussim
excitari dixit, aut propter frigus aut propter aestum vehementem maxime
nimia pulverulenta inspirata pulvere viam occludente, frequentissi-
me, a frigida orta intemperie ideo 2. de causis sympto. c. 7. ab
his frigida meminit cum Hipp. 13. aphor. ubi frigida quae ...
tussim movere dixit non negans ex aliis intemperiebus et fieri posse
ut monstratum est.

Caput 4m et usque ad 6m

Continuans Galenus sermonem, ex usu asperae probat convenientissimam
esse eius fabricam, quia cum ad respirationem et vocem creata fu-
erit nullum est aptius instrumentum quam cartilago quae omnium partium est
durior, at osse mollior. quod quo essentia ad vocem maxime requiritur, cum
molliora inepta sint ut pote quae remissius quam oportet aerem pu-
tiant, quomodo sunt multo humore imbutae, ad vocis ... sunt
inepti, duriora autem facile ipsum evertant, ac fluere potiusquam
peti vox ipse videatur. et quia vox absque respiratione non fit ideo
non ex unica tamen simplici cartilag. constructa est sed ex multis
tamen circulis membranosa quadam fabrica connectis ut facile posset
et dilatari, et constringi extendi et abreviari. ut hinc pateat
error, qui dicebant circulos completos in propaginibus asperae
non incompletos ut in caudice quia si ita esset extenderentur et
abreviarentur tamen, non tamen contraherentur. atque ita ~~...~~ utrumque
... ex una particula colligit natura, ex cartilag. sed vocem
ex ligamentis, non respirationem immobilia instrumenta cartilaginea nempe

Caput 4. 5. 6. de sub[stan]tia asperae arteriae.

...um mobilibus copulando ligam[ent]is. Nec credendo Cardano, qui offendi se vidisse in hoc asperam arteriam, qui laqueo suspensus publico iudi cio suffocari non potuit. q[uia] ut respiratio fiat necesse est cartilagi[ne]s extendantur et abbrevientur, tensis quod per transpiratio[n]em ligam[en]tis per respi rationem laxis. Si forte dicamus folium instar in illo fuisse respir in quo per ferri foramen attraheretur, et expelleretur aer. Id iterum ad rem, utrumque usum machinata est natura ex cartilaginibus ligam[en]tis colligatis. Quamquam praeter illa quae arteriam ipsam una cum faucibus conn[ectunt] et quae sursum nobis transgutientibus fert[ur] quamquam laringem vocant, qui vocem asperae arteriae separat, et principalissimum vocis instr[umentum] et ob id forte tota est cartilaginea, non ligam[en]tis mixta, ut in caeteris partibus, et si ab ipsa producta vox pallatio veluti refractoria que est columela tamquam plectro adaugeatur, ex quibus dictum est ipsa deb[ilis] est, sicut et cum thorax separatur a egrediente per pulmones aer, ex quo per expirationem tamquam ex materia vox efficitur. Plinius ait se debu[isse] ne latius tractasse in Consiliis de voce, quae apud nos non extant, nam quae iam spurios numerantur, quo falsum conscribuntur. tradunt Aegyp[tii] ... in arteria medica, et de eo integrum magna magnitudine composuit volumen Julius Scaliger, quem videre potestis, non me ... vocat asperae historia, quod Plinius ait est separata pulmonis ... pui sit suffusa caro, quae cuius divisis stabiliuntur sicut in hepate ... praecipua pars cui sanguificandi provincia tribuitur, parenchyma est ... in uerarum labyrinthus, quibus divisis tamquam glandulis parenchymate ... non alter quam asperae, quae merito pisces carere, sicut et pulmones quod vocem exercent ut posset in aquis degentes. ut hinc fiat quam ... putet Paracelsus, Cardanus, qui homines dixit sub aquis piscium ... degentes a nobis specie distinctis. sermones nostros adycere possunt nobisque ... unctio copulare non neque enim pisces, qui pulmones et asperam arte riam habent et sub aquis nimium diu degrant immorari, ut pla rimum ipso carent, nec respirant nisi per branchia ut nos alibi di ximus et videre potestis apud Rondeletium de historia piscium lib 4. c. 9.

Caput 7m

In ead[em] ... historia docet miro artificio usam fuisse naturam in ... sive asperae, quod videtur cartilaginosam ... ad anteriora posuit, ...

Jam. n. q stomacum connectum erat, ad posteriora converterit, nec facile aspiceretur stomacus qd ab ipsa arteria, haec aut rursus ab inuriis astringis. neq pp hanc tm utilitatem eam hec posicem, sd pp subitos et multos sit ciboꝝ ac potuum tranglutitios, multo magis, ut in dets ingrediente cibo stomacus dillatantis cedat, qd n licet si non esset cartilaginosa, imo suffocaretur ait si sit et disstituire et respi rare cogeretur, ob idq construct. e rotundum utrunq organu ut q tum minimum plurima suadat, mãa ut q utrunq ab in iuriis sit tutum. Admirat et Glen qd nãa unius tunicae beneficio illa in se inuicem, et ori coniunxerit, et qd tunica in tranglutitione stomaco auxiliat, et internas asperas cartilagines uestiens intransfu tiendo sursum trahat cum laringe ad pharinga, hoc e ad fauces. tradit alium huius tunicae usum, ut uidelz defendat ipsas cartilagi nes a corruptis humoribus, q p catarros a capite descendunt, q exulceratas aut insanabiles sunt, aut sanat q difficilime, cum ipsius tunicae incomoda facile resarciant, ni forte aliquando magna putredi ne ipsius partis qdam erosa cartilaginem penitus destituere nudam. q qd tunicam tenuem sit et densam et siccam moderate dixit e nec fistolae cauitatem sua mole angustiorem reddere, et ne facile defluentes succos imbibere, ~~...~~ uocamq efficere raucam, q moderatam et medium quodammodo requirit inter humiditatem et siccitatem ut recte fiat. si febrisitantes ob siccitatem languosas uoces edunt, ut inqt hip 1. predictoꝝ prortics 7. atra oia quaestum lingu hent, et cartilagines siccas ut grues de qq dixit Homerus clan gore hoc ito uolant s. oceani fluenta. hinc Catarris et humoris copia uox efficit rauca, ideo hoc tunica facta e moderate sicca utrunq declinans excessum, atq hoc e asperae arteriae nãa et eius usus.

Insanabilis et cat. 3 Ve plurimum itlligit solam ... ordis ulcera tollunt rariosa q sariosa sunt et uere ulcera nam cruenta saepe sanant ut alibi a nobis fusius dictum e. sic itlligendum ex litera colligit, dixit .n. ~~...~~ insanabiles ee pulmo nis cartilaginum assis, aut sanant q difficilius, q uerba n ondunt perpetuitatem et s. methodi 8. aperte fatetur sanari poe cruenta ante inflamationem adhibitis studiis, n sic aut inflamatione supue niente, hi .n. ut plurimum interficiunt, n tm pp motum ut

Caput ~~[illegible]~~ De ~~sputo purulento~~ [illegible]

putabant veteres, cum carnosarum partium vulnera sanentur, quae in pectore sunt non, quia puris et saniei expurgatione, quae tussi necessario facienda est, quae aegra pars magis dillacerantur, ex erumpentis aeris vehementia quae magis dillacerat, quo magis pectus cum pulmone constringitur, adeo non perdet constrictio ad consolidationem sicut in aliis vulneribus. ideo iure dixit insanabilia pulmonis ulcera, non vulnera, mirum quod a fara digna sunt, nam parva et quae solam ambientem tunicam afficiunt facilime sanantur, dummodo non ita intendatur putredo, ut nuda relinquatur cartilago, aut caro eius terna putrescit, nam tunc non ita facile, inquit Herc., sanabilis, non atque per tunicam, sed quod malum ad cartilaginem pervaserit et quae sicut et a carne solo tussi saniem expurgat, quae magis ulcera dillatantur. si a puris sputo sanguinis sputum exitiosum est valde, indicat enim ulceris dillatationem aut corrosionem, aut ex adente pure. contingit namque nunquam pulmonem sputum pus expui nullo praecedente sanguinis sputo g. ad Almansorem c. 54. de tussi quando videtur ex catarro distilante sensim excavatur pulmo, non aliter quam lapis a gutta saepe cadendo. aut cum exile vas aliquod frangitur a quo ob distantiam et pravitatem extravasi sanguinis non pervenit ad cavitatem asperae, sanguinis quae putrescit, et in pus vertitur quod indies crescens et sensim exedens ulcus dillatat usque ad magna vasa sanguinem continentia, ut quorum exesu sanguinem expuit, ac deinde sequitur sanguinis sputum ac saniosum. saepe praecedit sanguineum deinde sequitur saniosum, grumo in saniem verso, quae excedens ulterius iterum sanguinis expuit, quod raro fit et cum manifesto periculo. cum pus sanie excedat retentum et expurgatum tussi multo magis iure pulmonum ulcera insanabilia indicant. quod si aliquando sanari contingat est quia ulcus sicatricis loco crustula obducitur exsiccata sanie et ex ea orta febre extincta. vel dicit et melius cum Auer. 7. colligi 27. contingere arte monstrat, neque enim video cur sicatricem obduci nequeant huiusmodi ulcera, cum ea obducantur vulnera, nam si medicamenta pus possint exsiccare cur non sicatricem inducere? cum nihil aliud ea sit, quam callosa pars cutis loco ~~[illegible]~~ exsiccatione comparata. poterunt saltem quando raro sanari, sed ut plurimum insanabilia sunt ob ea quae diximus et quae non agnoscimus merita, quae a proprietate ut inquit Herbzshimysnii, ulcera quae saepe liberantur bruta, ob eorum peritiam, vescuntur namque herbis quae id habent proprietatem, quod exploratum habent pastores invento consolidati ulceris vestigio ipsis demortuis, et eviscератis. dicere autem insanabilia esse quod nequeant in primam curare intensionem, tyronis est parum in chirurgia exercitati, sic namque omnia essent ulcera insanabilia, cum nullum per primam curetur, sed per 2am omnia obducto calo, cutisque ut alibi dictum latius

pus

per sana[illegible] ad [illegible]

§. — Sed cur tussis insanabilis reddit cartilaginum pulmonis
alium et non vestientis tunicae, quae est tussi repugnanti? Dico:
sunt haec ut plurimum levia nec multo aeris impetu indigen-
tia, ut expurganti, ideo tussi non ita dilacerantur, sicut quae sunt
in eo remotiori. accedit putrida colliquo ab asperis levibus
arterijs ob colligantiam communicatam, in cordi ethicamque
nervis quae brevi corpus absumitur, ita ut vires resolutive curationi
deficiant et fit vera tysis, seu thabes 7. aphor. 16. in comm.
quod licet de multis alijs passionibus dicatur, proprissime tamen de ulcera
pulmonis cum corporis absumptione, a qua nullus eva-
dere potest et si evadat ab ulcere ante corporis absumpti-
onem, neque enim haec semper ulceri coniungitur, neque febris semper
neque semper cum adest, ethica est. Quinimo etiam talis adest in
principio non dum corpore absumpto, ulcere exsiccantibus [struck]
incrustato sanari potest ethica, atque diu perdurare sed non potest
sanari, nisi vere ulcus obducatur cicatrice, quam obduci posse sed
raro diximus. et quamvis ab incrustato, et calloso ulcere sem-
per aliquid resudet saniei, ut in vetustis videmus ulceribus, est tamen
illa tam parva et tenuis, ut febrem accendere nequeat, atque
ita thisici evadunt nunquam ab ethica, et si cum ea diu
vivere possunt putat Gradius solo [struck] humectante regimine
et si iam invadente ethica liberare posunt, ut multa ordine
referimus, facilius eum morali liberabunt quae ut diximus non
semper ethica est. sed in principio, cum in principio potest esse diaria aut
putrida, et ut humores aut spiritus a putrido vapore prope
sit in esse incal[struck]factis, scio aliquos putasse huiusmodi febrem
semper esse diariam, et ulceri, [struck] accidens, quod illa cessat ad ul-
ceris sanationem. sed male, sicutque diaria esse potest quae inflam-
mationem sequitur, ut pleuritidem pulmoniam et alia, quae febres
putridas esse extractus sanguinis demonstrat, et exacerbationes
tertianae aut quartanae per peccantis humoris rationem, quae tamen cessat sublata in-
flammatione, ut potest causa a qua oriuntur, et si aliunde sublata fo-
veret peculiarem exigentes curationem. inde videtur corpus im-
purum esse et pravis succis refertum. quod et contingit in thysi
ut autores aperiunt demonstrant, quae vidisse narrant exsiccatos

pulmonis ulcere remansisse ethicam —— eamque usu lactis et hie-
mectantis uictus postea sanatam, qualiter regimen solis ethicis prodesse quod
exsiccantibus curati argumentor tales ethicos non laborasse
non quo da Viam, quod sese sublato curet, et si demus hoc per
petuum. accendetur tabidis inquit suis copulati quandoque continua
putrida, aut quotidiana intermittentes, et deteriorem dixit putridam
ob maiorem combustionem et exsiccationem, minoris malitiae
quotidianam ob minorem, Ziam melius se habere ... dixit, in qua
maior est exsiccatio quam in quotidiana, minor quam in putrida. nec
pugnant cum Gal. Rasius Serapio Alerabius, qui inseparabilem
dixerunt febrem in tabidis qui loquuntur de hecthica
... minutam, hoc est corpus imminuens quam minutam uo-
cant et inseparabilem, non negant dari febrem putridam
~~aut~~ intermittentem aut continuam ... contentos cordis
dispositione

Quamuis tamen hoc ita contingere posse febris quae in
tabidis aut supuratis accenditur nulla est ut plurimum
ex ~~a~~ uulgo enumeratis putridis, ~~et in~~ cum in nullo
ex quatuor accendatur humoribus, sed in pure cordi communicato
quod humor non est, ideo nec circuitum aut repetentiam sicut
ceteri humorales habent, hoc tamen sibi uendicans commune cum
ethica, quod nolui exasseruerit, non est dubium ... ex
eleuato pure accendi posse in corde febrem nullo ex
uulgo innumeratis contentis positis in ea recalfacto, quia
cum uapor ille putridus habeat in se calorem infacto pote-
rit cor morbose calefacere, (ut pote ... quem infe-
cit coincando) quod feruentiori ... cum morbus ille ...
sit quam febris, ... aut calor in corde fieri a factis
existente in puris uaporibus continuo ab ulcere cordi communi-
cato contentos ... habent, non uero quam in intermittentibus febribus
eleuati uapores febrem accendunt non coincando calorem in
facto contentis, aut impetum facientibus sed continuanabit
in fieri quam in tamen conseruati in quantum uapores in ...
calfacto perseuerant, quae resolutis cessat febris, quod non fieret
si aliquid ex contentis haberet cor calorem in facto; ubi non

ubi nam

de usu partium lib. 7. D. Bravo. 116

ubi namque talis conditio [illegible] et quia a febrium
nec obstat [illegible] febrium [illegible] in humo-
ralium [illegible] innumeras quae de humoralibus [illegible]
at hoc [illegible] puree [illegible] [illegible] eminente [illegible]
[illegible] diuinitus [illegible] [illegible] contenta [illegible]
impetum facientia [illegible] deinde [illegible] hoc contrarii
cum contenti [illegible] humoris [illegible]
[illegible] corrigere chile aut [illegible]
minus [illegible] calefacere [illegible] humorem [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] reddere putres
[illegible] ulcera [illegible] hectica [illegible] putridae [illegible]
cum [illegible] invicem complicantur [illegible] tempore.
Fernelius [illegible] febrem [illegible] hecticam [illegible]
[illegible] aut [illegible] membris [illegible]
[illegible] hecticam [illegible]
[illegible] sensui [illegible] medicus
tempore [illegible], nihil [illegible] minimum [illegible]
[illegible] remediis [illegible]
[illegible] plurimum [illegible] [illegible]
[illegible] syncopen [illegible] sensui [illegible] plurimus
[illegible] Eorum externum et [illegible]
[illegible] hectica [illegible] putrida [illegible]
[illegible] pulmonum [illegible] accen-
[illegible] humoribus
[illegible] hecticam [illegible]
[illegible] hectica [illegible]
[illegible] hecticae signa manifestantur [illegible]
[illegible] cibo [illegible] [illegible]
[illegible] membrorum calore inflammat, [illegible]

Caput 7. de siti aspera arteria

ab 13. [illegible] 7.

interdum ut [illegible] magis tunc alienati retineant [illegible]
[illegible] qui ut [illegible] Phrasis ac continentis [illegible] magis
[illegible] in [illegible] post [illegible] forte ex [illegible] alienati
[illegible] addit et [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] sentiunt, mente [illegible] intenta. Sunt
et alia signa [illegible] ab aliis febribus [illegible] eam [illegible]
[illegible] febrium [illegible]: quomodo [illegible] hectica in [illegible]
[illegible] conflat [illegible] cum [illegible] [illegible]
fieri ob [illegible] cordis, [illegible] [illegible]
[illegible] pulmo ob [illegible], et [illegible] ob [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] inflammatio cor [illegible] [illegible]
[illegible] ad universum corpus [illegible] ad consumpti[illegible]
[illegible] [illegible] pulmo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pectoris [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] forte [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] pectus [illegible] pulmone [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hectica [illegible]
[illegible] [illegible] hectica [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fieri hecticam [illegible]
[illegible] [illegible] cordis [illegible]
[illegible] [illegible] febribus fieri solet. [illegible]
[illegible] [illegible] ob maiorem [illegible]
[illegible] [illegible] febrem [illegible]
[illegible] in corde [illegible] ob [illegible]
[illegible] [illegible] corruptionem [illegible] cordis [illegible]
[illegible] humoribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pulmone [illegible] febris [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] in hominibus [illegible]

initio ad quod non multo post facile hectica ab aliis ex
putridis, cum presto calor sit in eo remissus in cordis
solida non in humoribus quae ratione ad pulmonis
ulcera narrat febris putrida cum hectica complicata
corpus absumente fiunt illa merito insanabilia
... Accedit continuus motus quod ulceris consolidationem im
pedit 5. metho. et 6. aphor. 10. nec 5. metho. 8.
... motum adhuc, sed negavit totam curandi diffi
cultatem in motu esse positam ut ratione putabat
cum maior diffi cultas firmatur ex furiis ...
tussi celebrari ulcerisque magis dilacerant, accedit
et quod non possunt applicari remedia ad ulcera cum illa
exsiccantibus careant, quod habeat magis intenditur
et humida febri exurente sordescunt ulcera et putri
dinem reducunt, manantibus et catharris ad casam
pectoris fluentibus. Addit Conciliator remedia applicanda
esse in maiori gradu quod ulcus exposcit ob itine
ris longitudinem, quod eius remittit, ut debilia nem
bra maxime dolent fortium contactu. Addit gradu in
stauratione virtutis imbecillitatem, quod in spermaticis
partibus consistit ex quibus totus fere componitur pulmo
ut venis arteriis et cartilaginibus, ideo insana
bilia sunt ulcera et multo magis quam cetera thoracis
et pectoris ulcera, ad quae non est ... tamen sunt
organa, neque eius caro cum laxa sit solida diffi
cilis nutritionis et facilis consolidationis, ... ea
pars retineat sicut in pulmone, ... inanitatem
... Addit huic aliam maiorem pulmonis ra
tionem quam pectoris, ita ut pectus in pulmonis ...
esse videatur. Aliabus posterius aliis ... adiungit.

Caput 7. de ~~[illegible]~~ Catharro

~~[illegible]~~ in pulmo[nem] [illegible] in pectore [illegible] fluat
[illegible] inducunt pulmonis ulcera [illegible] et mul
to magis [illegible] pectoris ulcera [illegible]
[illegible] Distillatio [illegible]
Von catharris [illegible] fit madefacta [illegible]
[illegible] membris destillatio, et procedens
a distillatione [illegible] aperta [illegible] de hac [illegible]
[illegible] frequentibus [illegible]
[illegible] distillatio [illegible] latinis Catharrum graeci [illegible]
[illegible] inflatio [illegible] humor a cerebro in sub[illegible]
[illegible] de fluxu [illegible] ab antiquioribus sumatur pro humore
fluxu a capite [illegible] in aliam vulgo incurrunt / sive
fluat in ventriculum intestina, nauseam, tormina, aut dissen
teriam causans, aut in articulos podagram, aut chiragram
aut in nervos convulsione, aut humores putre
faciens et febrem accendens, aut [illegible] in consum
ptionem ducens [illegible] cum nulla imaginari [illegible] quod
a Catharro non nascatur / sive in nares, fauces, et
pallatum fluat [illegible] Catharrus seu distillatio cum
in his praedictis partibus humor a cerebro decumbit, a quo
libet peculiarem sibi assumens nomen [illegible] nam si
in nares defluat Catharrus [illegible] et distillatio vulgo [illegible]
[illegible] 3. de causis symptomatum c. 9
nec [illegible] Paulus lib. 3. c. 28. ubi Catharrum
seu distillationem dicit vocari cum paulatim humor
in fauces distillat, quia pallatum et fauces in ore sunt
[illegible] nulla repugnantia, vocat namque pallatum et fau
ces [illegible] si fluat in nares [illegible] latine gra
vedo si in fauces et asperam arteriam, tussim [illegible] efficiens, bro
[illegible] a graecis, [illegible] a latinis [illegible] madefacta [illegible]

vox rauca efficitur ut hic Iuvenalis dicit. haec tria Catharri sp[ecie]s
his duobus carminibus comprehendit Gerardus
Cum fluit ad pectus dicetur reuma Catharrus,
Ad fauces bronchos, ad nares dicis coryzam.
ubi reuma ponitur pro gen[er]e, et catharrum dicere vero tamen
reuma, Catharrus, distillatio, fluor, idem significant, dicitur n[am]
reuma a ῥέω, Catharrus a κατὰ, fluxus a fluo.
Bronchus vero significat raucedinem 1. 2. et vulnerat ut
inquit Gilbertus per suffocationem, quod ut plurimum fit de-
lato humore ad radices linguae glandulas continuere
elevante. Coryza vero ab ossibus narium nomen accepit,
quod ita appellantur, quod per nares currens aut id interpre-
tatur Gilbertus semper nocet Calvarium
quod tamen de nomine Catharrus a cerebro alio-
rum fluxio in subtilis partes ad inferiora dicitur motu
tum, quae non est morbus sed symptoma in excretis et morbum
sequitur in via naturali sicut lapis in vesica, lombrica.
quae videntur labi membrorum aliquam fluit sperma et ideo inter
morbos narium enumerantur ab aliis. Et alii cum re-
vera ad cerebri morbos sequitur, non unquam ut morbum ultra
fit n[am] in cerebro sicut cruditas inveniuntur 3. de causis
symptomatum c. 4. cruditas vero in ventre non semper morbum
sequitur cum ab errore externo fiat aliquando non unquam a
copia alimentorum superante facultatem, aut alimentum a natura
alienum, ut crudis carnibus quando gerit cruditatem natura
impotentem alibi dicitur non symptoma. sic vocabimus Cathar-
rum 2. ob facultatis impotentiam oritur. dum ascendentium
vaporum copia citra imbecillitatem regulare non potest
vel descendunt, aut suapte pondere a cerebri frigiditate
concreti aut ab aliqua externa causa citra morbum.
fiunt n[am] Catharri inquit Aristoteles 2. de partibus c. 7.

Caput 7. de ~~[illegible]~~ Catharro.

et 10 problemat. 53 in [illegible] instar pluviae in universo mundo, aut instar stillicidii [illegible] 3. [illegible] 1° c. [illegible] ut plurimum [illegible] in excessu ut diximus et morbum [illegible] elevati vapores [illegible] et [illegible] [illegible] intemperatae et imbecillitatem facultatem coctricem, quam [illegible] recte conficere alimentum cruditas oritur sicut in ventre. 3. de causis [illegible] [illegible] Catharri [illegible] morbus erit intemperatum, calidus frigidus, humidus aut siccus [illegible] intemperie [illegible] [illegible] temperamenti. Nec obstat [illegible] 3. de causis [illegible] et 1° de causis [illegible] ubi duplicis [illegible] meminit intemperaturae frigidi [illegible] et calidi, qui de causis [illegible] facientibus distillationem et [illegible] [illegible] de producentibus [illegible] fluxio ipsa fit [illegible] a quolibet [illegible] intemperie [illegible] de aliis causis). Nec obstat [illegible] in arte medica c. de signis calidi et [illegible] cerebri, ubi tale cerebrum excrementi [illegible] dixit. qui de intemperie [illegible] [illegible] limites sanitatis, ex qua [illegible] excrementa [illegible] morbosa [illegible] vitio excrementa gignit. et [illegible] ut plurimum [illegible] a frigida et humida et ob id ab [illegible] influxu saepe, et larga potatione [illegible] desidia et luxu, [illegible] ut absurdum et novum Catharri nomen vocat Plato 3. de republica et suo tempore cognitum [illegible] tempore Homeri [illegible] parsimoniam et rectum vivendi ordinem [illegible] apud Xenophontem opprobrium erat, aut spuere aut nares emungere, quod [illegible] vivendi ordinem indicarent. [illegible] instar [illegible] [illegible] et [illegible] Plato [illegible] in cerebro [illegible] metropolim vocat [illegible] libr. de glandulis [illegible] [illegible], qui Plato [illegible] Catharri facit [illegible] ex dictis, tum ex potione [illegible] Patrocli [illegible].

conuersa, nec i absurdati filij damnata melius atque fre
quenter, neq. n. in cerebro tm accumulant pituitosi
et alij humores, n. etiam ingentes [illegible] ut male pu
tant, [illegible] flux [illegible] [illegible] fluxus:
[illegible] Catharri [illegible] quem [illegible] frigidum
in cerebro [illegible] accidam [illegible] [illegible]
itam [illegible] putauit. Plato in timaeo frontem illam ce
rebri [illegible] Catharrum [illegible] sibi
[illegible] damnandi [illegible] / nam modo
[illegible] [illegible] epidemiorum [illegible].
[illegible] epidemiorum [illegible]
[illegible] nocturnis [illegible] catharro [illegible] /
[illegible] phlebotomiam et [illegible] cerebrum in [illegible]
[illegible] aut caput repleri [illegible] et [illegible]
[illegible] Matheus [illegible] et [illegible]
[illegible] interdiu [illegible] cerebro [illegible] catharris [illegible]
[illegible] [illegible] in caput eleuatis
interdiu [illegible] dictum [illegible] [illegible]
[illegible] Caina et [illegible] narcoticis [illegible]
et [illegible] Catharri [illegible] resoluat [illegible]
nocturnum [illegible] uenit nec [illegible] [illegible]
[illegible] uigilias [illegible] auxiliari Catharris
[illegible] [illegible] uigilias enumerat
[illegible] B. de causis [illegible] [illegible] Jobertus [illegible]
paradoxis [illegible] contendens [illegible] [illegible] uigilias
[illegible] somnum celebrare. nec in uigiliae intempestiua
euacuat ut [illegible] Capiuachius imo reprobat [illegible]
[illegible] frigiditatem [illegible] [illegible], nec [illegible] som
nus [illegible], imo [illegible] et [illegible] euacuat [illegible]
[illegible] caput repleat, et [illegible] uitiant damnanti

a Catharris et cruditate eos omni putandum est tantum a
causa materiae

De causis efficientibus et educentibus fluxum (in quo fa-
turi etiam consistere [illegible] maior est controversia.
sunt qui veram intemperiem proprie humidam in causa accen-
sent, sunt qui de hac dubitent. de calida quod dicat Rasis
quod ad Almansorem c. 54. occurrendum est Catarris (et
in egritione a balneo discoperto capite aliis) calefa-
cientibus cerebrum admotis, ubi calorem tum facit eam
dispensentem et praeparantem ad frigoris ingressum, cuius vi
veluti compressa manu deorsum truduntur excrementa. tum
quia eo perveniente neque calor ut liquet et vias aperiat
[illegible] contentivam relaxet quae omnia requiruntur ad fluxum
et quod a calido in eo facit laedam cerebrum nimis fri-
gidum. hinc enim febrientes et phrenitici omnes distillationi-
bus laborarent. et quod calor in cerebro plus trahat quam
resolvat iam magis obstruit quam aperiat quod dicat Mu-
culanus. quae a frigore constringuntur dicunt sanis esse
tuta omni Catarrum a calore dispositione. at quod vero
facit humores crudos nimia quae aptiores sunt concreti
quam diliquari. facit et Halie autoritas 2a 3i Tech-
ni c. proprio, ubi calida corpora Catarri praeparativa dixit
extrinsecis, ob maiorem cutis raritatem, duo vero frigida
ab intrinsecis ob excrementorum copiam et frigiditate compri-
mentem, quod non esset si a calore fluenta fieri posset disti-
latis. hinc enim utraque ex Catarro subiectarentur ut potest
aequalem distillationis causam haberent et sufficienter materiam
alioque non descenderarent compressa frigore ubi ea calorem
in rarefacta cute aeri exponuntur. arguitur et non des-
cendere liquatam sed compressam, quod a frigore [illegible]

accidat q. a nimio calore n. movebatur.

De frigiditate putat Gentilis fieri distillationem a frigore externo compresso pericranio, et meningibus ibid existentibus, ideo Catarrum illum proprium morbum esse pro male. n. penetrat compressio mediante Cranio. deinde Catarris corripientibus capita calidiora haec ob porositatem, q. n. regrtit ut ~~[illegible]~~ cutis externa aut pericranium frigidum, q. aeri exposita sunt at aeri sufficienter applicata. et miror quis non musculos ponat in capite sub pericranium ubi te quem nihil dicit. Argenterius in arte medica negat a frigore fieri posse humoris compressionem ut alibi diximus, qd negueat cum ita gelari cerebrum ita enim calidum ut ab aestivo calore in frigidum ... cum minorem frigiditatem ferre negueat ut in letargo, q. cerebri dicit frigiditatem citra congelationem. itaq. Catarrus omnium morbos [illegible] et omnibus periculosum. tum qd negat Gal. 6. epidimiorum p.a 5. tex. 27. ipsa intra corpus frigore cum ita gelari accidentur. sed demus gelari. distillatio n. promovebitur nam frigiditas q. gelare pot. Crassam cerebri substantiam poterit et tenues gelare humores concretioni aptiores. dicit q.o concrescere ob membranarum cerebri densitatem sicut in alambico aut olla operculo et nimis calido, ad qd et externus iuvat frigus magis densando. alii per antiperistasim causam referunt [illegible] humoribus a reconcentrato calore frigore externo. item dirimit Gal. aperte docens 3. aphor. 12. a frigiditate externa veluti a comprimente manu spongiam deorsum fluit humores, sursum celebri calore elevari, qd prius

Caput 7. ~~[illegible]~~ de Catharro.

Dixerat Hip. 2. libr. de morbis, ubi excalfactum caput impleri et sensum attractricibus poribus, et frigore traduntur in tonsillas, aut [illegible] per [illegible] ... intumescunt. nec opus radi hoc, ut in [illegible] cerebrum | hoc ... satis est quod constringantur, et attrahantur sicut spongia pressa manu quod a tali frigore fieri potest.

De frigore ... frigus densando subiar fluxionem promovere, ideo in frigidioribus tempestatibus ... articulorum morbi et alii multi ex fluxione originem trahunt. 3. aphor. 16. nec ... negat in ... instituit ... fieri a siccitate in corporibus ... multa redundant excrementa pauca namque consumit et robur adjicit ipsis ... instrumenti commentario 17. sequenti ex eo ... quod astringit et in unum ipsa cogit densando ... quod ... frigus destillationum causa non est quod ... condensa ... promovere nequeat. fit aliquando destillatio a nimia gravitate aut ... retentrice ut moriturus ... descendens ... copiam ... ut diximus, in quo casu morbus ... sequitur nec symptoma est. et ... morbum ... hoc, ut ... bus ... actione laesa, ... sequitur morbum sicut umbra corpus, nam mutata ... aut ... bene ... sine morbo et sine ... bus, ut ibid. propria manu notavit Thomas, ... namque capitis ut vitiatus corporis ... humorem destillationis ... in ... 1. aphor. 2. et in febre pestilenti urina alba in ... sedimine et ... et aeger tendit ad mortem 2. 4. ... 1. c. 8. et

14. c. de signis febris pestilentialis, ut notat Cauls
2. 51. et in 2to suum.
§. Haec aegritudo inquit Gilbertus ut non parum
uerenda, ut fere quod omnium aegritudinum materia sit ab
hepate, ita nec in principio contemnenda cum in posterum
damna pariat grauiora et quod periculosa sit quis uideret
Hipp. 6. epidimi sect. 2a 42 q. corisa laborant et
laborare docuit lienem quod despiciore depuratis sanguis
neque obiti lieni ut putabant ueteres, nec quod recte
mente in affectu liene decumbat et a cerebro liber
tamen qui hoc non tm de liene uerificaretur sed de
quibus alii s. affectu nec Hippocrates dixit lienosos
non tantum corisam .... hoc supponit interpretis
immo inuice uersa. addit aliam quis quod corisa la-
borant temporibus abundant humoribus a quo ...
tumorem elevari neque lien, q a crassis intumescere
solet, Auic. aduertit libr. 3. c. de morbis lienis
non quolibet Corisam a liene obseruare sed copiosam
et frequentem et quod exurgant humores q in li-
ene erant demandanti, non laborabunt liene fa-
teor, at si inueterata fuerit despiciens morbo multo
grauiori.

Caput 8m
de usu pulmonis ac uasorum
eig.

Dixerat ex trium uasorum serie reticuli instar complicato
ex eo efformatum esse pulmonem quorum limites spongiosam
ipsam carne ueluti glandulis firmabit ... nec uasa su-
blime periclitarentur diuisum, nunc eius carnis tradit
utilitates, quas antequam explicet reprehendit Erasistratum,

Caput 8. pulmonis arteriosus ...

quod putarint venas arterias sanguinem in se non continere, tantum aerem
tum dicunt asperae. quod si ita esset cordi connectentur asperae
ferens ramos et mediante venis. nec obstaret eius dura
cartilago, cum possit cordi connecti per membranas aligamenta
atque ac inv. se connectunt cartilagines. neque vena intu
merit propaginibus asperae ramis complicarentur et non leviusculae
quae ut asperae sanguinem indigent ut nutriantur, quod non omnia non
fecit. est quod venas sanguinem continent sibi et pulmoni, atque
numquam per aperta foramina viciata retentrice aut expul
trice vi in asperae cavitates una cum excrementis defferentur
quae confestim tussi educitur non aliter quam cum sero in vesicam
renum aut iecoris viciatam facultate. sic quod sputi sanguinis
causa dicta est a ceteris innumeratis ... referenda diversis
in anastomosi. locatur itaque carnem factam esse ad firmandas
diversas et ut aer ad spiritum priorem concoquitur in ea paula
tim sive conditiones assumeret sicut cibus in iecore, qua ani
mati familiaris, et sic quod effluxio ... ...
iecoris, ventriculi et venarum actione diu alteratus, quod
eius alterius dixit subire aerem ad spiritum priorem, in
pulmone ubi alteratur et concoquitur instar nutrituri cibi
bi, ideo ... mortem frigidum expirant agnoscunt non al
terato iam aere in pulmone, quod fit ut respirationis tem
pus illius inspirati fortius educatur, et si cor tum tempo
ris ferveat, ita ut extincto iam ante erat ut alibi dic
tum est. de in et in corde atque arteriis et iis maxime quae
in plexu recti sunt formi, postremo in cerebri ventriculis
ubi utique et alias non exacte conficitur. ex quibus clare colligitur
aerem in ... cadere, ut spiritum alimoniam ante ...
illas mutationes, quod et de alii ... non tollit
... difficultatem, nam quod non unica sufficit ad vitalem

gnitionem in pulmone aeris spacium sitque ad alteram producendam requiratur, unde cum dicant requirere ad generationem ad alendum cordis spiritum quod aliquantum ad spiritum nutritionem. soluitur ex eodem quod dicente Sane si in aeris pulmonem sicut remur in cibis forte quod ob tenuitatem non indiget tanta spacio aer ad uitalium generationem quam ad alium, ob maiorem perfectionem aequalis cum cibo requirat. nos tamen alibi de spiritum naturam late disputabimus nunc ad filum: addunt alii factum esse pulmonis carnem ad cordis defensionem nec in tibiis terrendum moneri a corde laedat. ad uocem edendam diximus alibi, non atrii quod pulmone carent carent et uoce. ueteres pulmonem perfecte et arrogantia uti Persius

Dum ueteres auias tibi de pulmone reuellas.

X. Erasistratus porro est de mio qui hoc in clauso conclaui carbonum fumus penne aut calcis odore, quod recente inniti, sine innumera testantur historiae quorum nemo non refert Erasistratus ad aeris dessuni quod ob tenuitatem, non infrigidat, quod cum puro ille aer sit crassior merito refutatur a quo sui, et putant probabilius referendum, ni malignam qualitatem uitae inimicam, Somnium quodam induceat epilepsiam, quod ex eodem probauimus alibi, a maligna qualitate saepe omnino, concursu cerebro et a pectore nemo constat nam strangulatione perire aut obstructis cerebri meatibus, fumosa futura pulmonis bronchiaum epilepsia ubi non pulmonis bronchia obstrimmus quod respirant cordis calor ut dicit, et saepe inducitur correptis uitalibus spiritibus a nebenis fuliginibus uim strangulatio quod syncopem interficit, et sequitur summa re

os in illis qui morituri sunt, 2. aphor. 43. qui retentis spi-
ginibus pulmo incenditur, et eius substantialis humiditas dissol-
uitur sursum cum pauco aere attracto pectore delata in
os in formam spumae Cornelius Celsus aphor. et quia
tractatu 1. c. q. et 2. 4., ex de signis sumptis ad radicem
linguae quae est spumma, sive in ipso pulmone gignatur ex
radicali soluta humiditate aeri commixta: sive sit ipsa
pulmonis ipsa substantia, quae spumosa est, sive eam os gignat sub-
tiliata nimia humiditate et in arteriis ... flatibus to
diuisa, et aeri mixta ibidem in spumam versa puerorum
instar, qui per cannam paleam salivam inflatas reddunt, producunt spu-
mam certum mortis est signum. Nec epileptici, aut multi stran-
gulati oborta spuma desistunt, adeamque venere cordis et pulmonis
caliditatemque radicalis humiditas dissoluitur, et ad eam tamen qui
dicunt rerum, ideo resistunt. moriuntur igitur suffocati spumo-
sa substantia, obstructis bronchiis, aut cerebri meatibus in aut
apoplexia, aut syncope, intereunt, quae est mortis ... poterunt
si fermo concedamus malignitatem, venenum namque corrum-
pendo cordis spiritus poterit inducere syncopen, ut alibi dixi-
mus, et ad hoc certe sunt referenda illorum mors qui ab odore
novorum parietum aut locorum ... intereunt, in quibus
crassus, et turbidus est aer ut corpore potest obstruere, corrum-
pendo alius in cerebro apoplexiam. Tamen defectu spirituum oriri
potest, cum nihil aliud ea sit quam privatio sensus et motus
ex defectu spirituum cum nutrimento respirationis, et libere ut
addita particula (propter impeditum transitum spirituum) ut
multi contendunt, quia si apoplexia ita sit, nihil motus esse
posset priuationem obstructione impediente spirituum delationem
quare cum privatio sensus et motus cum nocumento respirationis
sint accidentia necessaria apoplexiae, et cum ea reciprocent
illis positis erit vera apoplexia, nec ... cum aliquo

aliis cibis hoc negarunt cum definiens per cerebri
obstructionem quod est frequentiorem causam.
Nec mirum cum non inducat apoplexiam quae sunt ve-
nena spiritibus adversari, non cerebri substantiae, quod Stus [illegible] tela
re docuit dum aliam dixit et cantaridum qualitatem aliam
vero leporis marina: illa namque vesicam exulcerant, cui tri
adversantur infestis spiritibus omnibus per quos transeunt, hic vero pul-
monem, et multa alia sunt venena iecori tam inimi-
ca quod hydropem gignunt assumpta, ut de aquis et ale
mentis in solo accensionis quas hoc malo nostra tempestate
experti sunt multi. alia vero sunt quae adversantur guttur[i]
aut bronchiis et strangulant ut de pomo legitur quod cum
mesceret miles strangulari sensit, aut pomi creata
tranquillandi qualitate benefici artificio cuius phrasum mys-
ticavit aut quod ea natura teret ut multa alia quorum
proprietates ut nobis sunt abdita ita inimico manifestae
quas beneficiis creat ut ad libitum interficiant nunc hoc nunc
illo morbi genere, et nunc illos phrasi intra corpus in-
sensibiliter emittunt et miserrime torquent maleficiatis quae
medica gerunt frustra adhibentes ut de duabus legitur fami-
liaribus viciniis apud Alex. Benei. libr. ... 25. et in
multis aliis apud Forestum libr. 15. observationum, ob-
servatione 29. mira narrat Angelus epist. 38. quae tamen arte
Diabolus efficeat alibi dicemus.

Caput 9um
de pulmonis delatatione

Docet apud ... fuisse pulmonem a natura creatum nem-
pe ad ~~[illegible]~~ caloris nativi conservationem et ad aerem spirium gignendum et
ad respirandum vocis, et ob id dum bronchiis arteriis sinistro
cordis ventriculo applicasset natura caloris nativi proprio pa-
rentem conferens refrigerium, et ut [illegible] in corde
gignitur per easdem complicationibus in asperas expulsum, multas

ad caloris nativi conservationem

Caput 9 de dilatatione pulmonis

p magis obortam in aliis pulmonem p totum implentem tho
racis cauitatem ad inspirationem thoracis motum moueri aereq
impleri ut potest leui qd in constitutione ad id qd euacuatis fa
cilius attrahitur qd grauis, et multo facilius p ampla qm p angus
ta orificia, qle asperis arterias d. o. nempe stinens ad pha
rigen, quam admodum leuium ad sinistrum cordis uentrem
et uenas ad dextrum, hac tn. oria qd a pharinge aer solus
in asperas arterias trahitur, ex dextro uentriculo solus sanguis
ad uenas, ex sinistro mixtum qd ex ambobus puerit, fuliginosus
uidet, aduste una cum spirituali sang. pulmone igr. dilla
tato aere implenti asperas, corde u. contracto et leues et uen
dilatato arterias sang. cum fuliginibus a corde sinistro in
leues et uenali a contracto dextro in uenas, ubi manifeste
uidetis et moueri arterias ad motum cordis, et uo. quo ad
motum pectoris mouetur pulmo cum his ad pectoris dilla
tationem dillateri et contrahatur ad eius contractionem
arteriae u. eius dillatentur ad contractionem et dilatationem arteri
... rōem addit, fin fuerunt arteriae asperae a nā institutae
ut pulmonem in mxam distin agerent, ideo in inspirationibus
aer externus in has solas ingreditur a qua a corde dono
Lici p dillatandem, et in ijs iterum expellit p contractionem,
et ob id leues cordis motibus, asperas u. pulmonis inseruire ait,
docuisti q pulmonis motum uoluntati inseruire atq cordis aut
nida ut libr. 6. cum illo probauimus late. Aduertit tn. ijs
nihil in asperas aut leues arterias a corde transmitti posse
anteqm asperae p pulmonis dillatationem aere impleantur ex
terna et ut sint et uideatis illum putasse incipere ui
tam ab inspiratione, n. aut ab expiratione, jr. si cor n. pellit arterias
trahat aerem, ad a contractis leuibus clarius e' incipere ui
tam a dillatato thorace et adillato corde. thorace namq dillatato
implenti asperae a qua leues p dilatationem trahunt et cum
implentur mittunt in cor p contractionem a qua si cor arteriis tra
hit aer cum se dillatat, et in ea se dillatatus pellit se ipsum

cuartandum, et est in consonum et [illegible] tone euentissimis
ut recipiant arteriae ~~cum [illegible]~~ cum se dillatent, cum se constringe
rer cum uentricule expellant si tunc recipiunt, sed expel
lerent et attraherent et est nimia confusio ualet
De hoc ut alibi diximus late.

Caput 10.
de usu lobo[rum] pulmonis.

De usu loborum disputat pulmonis, quem aliter facit usui
loborum iecoris, ut uidet firmius illis tanquam digitis amplecteretur cor
sicut iecur uentriculum de quo nos alibi diximus fusius

Caput 11.
de laringis constructionibus.

Tradit laringis constructionem, quam bronchi caput uocat
nec [illegible] aliud extremum uocans arteriae, caput n. et
extremum est, Arabes uocant angulum, sed nimis [illegible]
strictius cum [illegible]. tamen pulmonis caput appel
lauit, nec improprie usurpauit, atque laringis uocem I. cap.
1 et c. 3. dum laringem uocat [illegible] [illegible] inter pha
ringem et asperam interiacet, Est nam[que] larinx [illegible]
tum.

Constat itaque larinx et cet. de [illegible] et [illegible] [illegible] ex quibus con flari diximus

laringem dubitant Anatomici Columbus 1° anatomiae
de ossibus libr. c. 13. ex cartilaginibus componi ne
gat, sed ex ossibus, idem [illegible] in ossium historia (ordi
dium anatomicorum processus) annumerat [illegible] quod car
tilagineam dicant in pueritia et iuuentute, cum [illegible]
uerum sit duritiem ac in senectute osseam, in quod
cartilagines [illegible], [illegible] ligamenta et membranae in ossa degeniant
quod se obseruasse docet Columbus, et Cardani historia

Caput 10 de usu ...

confirmant alii dicentes quod in patibulo suffocari non potest quod osseam habeat arteriam. errant tamen utrique, sunt duri ora ligamenta ... nunquam ossea. ... sentiendum de trachea quod ex cartilaginibus conflari et ... ratio propter visum et tactum demonstrat, est enim cartilago mollior osse et ligamentis durior ... c. 3. et 2. de temperamentis c. ultimo, ideo flexilis, quod ... trachea. nec potest melius quam ex cartilaginibus affirmari ... c. 4, facile namque ex tenuibus ossibus conflata frangeretur ut ... fragilibus et rebus omnibus extrinsecus expositum ex unico, et solido ... comprimeretur duritie, et actionibus ... ponderis trahens linguam, et ... nec tamen pondus moveretur facile ut ... a musculis ... ... nec aptum ... ... cum nimis dura ... temperatam ... ut in ardentibus febribus ... reddant ... calore febrili. ... de monstrant ... cartilagines ... ut grues ... admirum longum ... Homerus ... ... nec Cardani historiae ... supra oceani fluenta ... c. 7. ... contingunt namque in arte monstra ... nimis ... credit senem in patibulo suffocari ... respirientiam.

De numero putant Falopius ... compositam cartilaginibus duplici scuti forma tyroides dicta, unica cricoide seu innominata, et duplici aritinoide. Columbus aritinoidem ... in duas dividit et ... errat tamen utrumque ... scutiformis ... dividi potest ... separanti ... ligamenta coherent ... dissolutis ... dividitur tamen aritinoides ... tunica, quod duae ... cartilagines unicam ... et ideo ... erunt cartilagines ... constituunt ... ut ... forte ... quod ... membranis et vinculis alligantur

unicam visui ordant, atque omnis proprijs carent nominibus, 2a recepta (licet nostra caruit antiquitas) 1a itaque a figura nuncupatur nostra scutiformis, graecis tyroides scuto [illegible] quadrata, intus concaua, conuexa exterius et in anteriori parte sita, adamantica et appellata. Arabes nostri eam (uero) nostri pomum granatum uocant, sunt qui adamum dicant, a credula mulieri in uentre dijectis, quia ita auiro quam in feminis, non ita prominet. Auic. clipealem plerumque et scutalem uocant ob scuti similitudinem. est haec triquadratus maioris superficies externa minus quam interna liuigata alijs cohaerent cartilaginibus prepositim 2ae per ligamentum ut in litera gtur docet. — Turcarum

2a ananimos dicta ita antiquitas, quod immobilis et reliquis sit per cardine otiosa, et nostra indigna, non ob id quod oculis non cernatur tyroide occulta, cui substratur ut male putat Albertus, hic n. inuisibilis potius diceretur, quam ananimos. recentiores annularem dixere, quod exprimat figuram annuli, quod Turcae sagittas iaculaturi dextrum pollicem muniunt. graeci tyroidem uocant. est haec tyroide minor a tiroide maior parte sua inferiori antiqua angustior posteriori latior annuli palam referens. primum reliquis est haec circulo apertum seruat fistulam, impediens nec reliqui semicirculares in motibus comprimantur. inferiori sui parte ultimae tracheae cartilagini nodo insolubili copulatur. superiori uero sub aritynoide collocatur, eique membranarum et uinculorum ope annectitur nam quidam ex 1a ac nostra tracto adducunt ad 2am quae neruosa et membranosa dicuntur et haec ligamenta quae 1am copulant cum 2a geminatus facit sicut et quae 2am cum 3a, membrana autem quae haec cartilagines uinciunt, non nostra mediam tyroidis partem, quae temissa uisitur, post haec et uterum scuti

formis bestiis ambiunt.

3a ab auicenali figa q manus lauaturis nizin inflendimus mutuato noe, aritynoides graece dr. Auic. uocat cooperturialem ab officio. Albertus coniunctiuam. ... haec duabus alijs multo minor ... trycoides ... posteriori ... crassior et durior, anteriori ... hypoglottidaeque. nec ... ossis ... annectitur trycoidi duabus namque his et huic inarticulatio ... reliquias ... libenabiusque ... ut antrorsum ... facile cum hypoglotide copulari ... A. ... ... uinculorum ope connectunt, et eam efficiunt rimulam, quae uocem modulandae inseruiunt glottis dr. haec n. uocem grauem et acutam p constrictione facit hypoglottides ... a miniculo minus magis ue claudente.

4. Atque ad oes hos motus musculi etc. ... lix e adhuc sub iudice quot nam musculi moueant larynx. ... hic Vesalius et alij ad duodecim ... moueri dixerunt a ... ita ... tum uiginti. Auic. ab octodecim, Laur. cum Colum. a quattuordecim. sunt q a triginta moueri asseuerent. sunt q ... a tredecim ab ... reiicientes decimum ... trycoidi adscriptum quem duos ... concedunt ... duos ee musculos. Addunt ... si duo eent inuicem p oppositi duplicem eamque oppositam actionem ederent uno quoque uersus ... ... cum unicus ... sit motus erit unicus musculus ... in medio ... maius globum nec facile rumpat in pereni motu. uerum cum exiguis admodum sint huius ... musculi eiusque actio obscura, n e mirum si quot capita tot sint in ... ... a quattuordecim moueri, a ... manifeste, a decem ...

rij et valde exiguj quorum unum quilibet poterit obscu
ignitatem aut diminuere aut augere. nos omnes qui ab
alijs partibus exorti in laryngem tranent. proprios uero qui a cartila
gine laringis innati in eadem desinunt. primi omnes duo
ab interiori et superiori externi parte exorti qui asperam ar
teriam sursum carnes (?) gressu praeitant, et in inferioribus
roidis seu scutiformis parte implantantur, quibus inferior thyroidis
pars claudit et superior aperitur. alij illis sunt
hij oppositi, qui a lateribus ossis hyoidis innati in eadem
thyroidis parte implantantur, et dum laryngem sursum
trahunt superiorem eius partem claudunt et infernam aperiunt,
3. omnes musculus oesophagum sphincteris instar ambit
et in thyroidis latera tenditur. cum duplicem cum professi
cerunt Vesal. et alij. sed male, oritur namque a p
gula posteriori, et aperte ad latera usque thyroidis subi im
plantatur, totus carnosus apparet et sibi continuus [illegible]
nullis apparentibus fibris aut lineis quae geminadem ondant.
A eorum musculus non sunt qui reiiciant, deglutitioni tamen
inservire opinatur laryngi tamen quae aliquis, qui dum sua
constrictione gulam arctat deglutionis speciem afferen
do thyroidem et cavitatem quae aliquam tamen quidem namque
[illegible] Colius laryngis gratia musculum affirmasse [illegible]
[illegible] ab una ut aiunt thyroidis extremitate dimissum
in aliam introitus sphincteris, non ea ad obundanti deglu
tioni obstructo potius quam structo. hi tamen vocabuli eti
mologiam ignorare uir idem namque ceius sed musculus
quod non tamen laryngem inserviat sed alijs et partibus omnes
quae in exortu aut qui aliquo modo auxiliantur. hi [illegible]
hic proprios laryngis musculos omnes [illegible] ipsis cartilagi
nibus quod ab una procedant in aliam, et utrique infer

Caput 11. de laringis constrictoribus

viant, cur igr. musculis hic n̄ erit gulæ et laringi com̄. utriq; famulari? rursus musculi ab externo exorti pectoris inferiores dum arctant dillatant superiores et oppositi inferiores dum superiores angustant q̄rs dillatatio ab utroq; fit pariter, cur igr. musculus hic n̄ dicetr. l. com̄. qd. p amen arctat? erunt igr. quq; laringis com̄ musculi n̄ plures, ni forte cum Vesalio et qto priores duos dimidatis ex duobus quos efficiamus et 5m. et undecim cujus iam sbaurimus oppositum.

Ad proprios veniendo 1m. par quo movenda tyroide cum tyroide ꝑ priest. in duo dt Vesal. cum qto male tñ qi cum 2m. qt fingit par oriatr. a tyroide ut ait in tyroidæ titulo 1o pari oppositum, moverett tyroides contracto in sese cubs, sicut tyroides movett a suo opposito p contractionem in contrarium qd. nimium l absurdum cum tyroides ut diximus immobilis sit et reliquis cardo, l qd unum tñ par qui ab inferiori tyroidis pte tum interiori, tum exteriori utrinq; unus emergunt origine tota carne in ulterius pgressu fibris d[illegible] quis descendit in tyroidem usq; . 2m. pit par. alij duo constituunt musculi q ab arytyroide annati in tyroiden insa runt carnosi membranosi et admodum robusti, ab arytiroide uniti sedunt in pgressu sensim disjunguntr. deorsumq; descendentes extuberanti linea aspera longa et recta ~~[illegible]~~ adhærent, tand iterum coallescunt et fit unitus ita amplianti ut latam et costicam tyroidis ptem q gullæ conicat sat oppleat. Sunt alij exigui duo 3m. par componentes p[illegible] dictis substrati, origine carnosa et tenui ab arytyroide enati in tyroidem tanti. tent hi uim blande aperiendi arytyroidis rimulam. post quos alij duo musculi 4m. par efficiunt q 1am. cartilaginem 3æ copulant, q ut inqt Gallus tam va rijs rectis, obliqs, tum ascendentibus, tum descendentibus fibris insigniti, ut et annato spiritu multo plus uideri pot,

et ob id forte plures q̄ sint, fecere nonnulli, minores musculos inventione delectati. his arytenoidis q̄ constringunt. 3um par Cl. unicum tr. musculum putet faceris omnium minimum a media arytenoide in latera eiusd. insertis, unius fistula aperiti.

Caput 12

de usu cartilaginum et musculorum laryngis.

Explicatis cartylaginibus, et musculis, qq. efformati ad usum se confert larynx, explicans qq. aperiant musculis, qq. ne claudant, q. ex dictis satis fit.

Caput 13.

de constructione et usu lingulae laryngis.

Inr. glotida, et epiglotida n. parua ad dnā, et utraqȝ vocatr laryngis lingua, ob qd lingua figurā referat, ut cum Celso dicit Plinius, laryngis corpus terium vocat, qd claudat glotida cavā orificium, ideo epiglottis dr, q̄ si glottida operiens. illud qd tybiarū lingulae effigiem exprimat, ita a nā ex duobus corporibus efformata, sicut ex arundinis laminis hae tybiis efformat, et de hac lingula satis dicta id glr. loqui q̄ praecipuum vocis instrumentum facit, qd substantiam ita sibi peculiarem, ut sitr in corpore n. reperiatr cartilaginosa videlt membranosa et adiposa q. oīa sit nulla corporis pars fit, et nos statuimus alibi, rationes praecipue tribuendas eā instrumentis loci p. q. similitudinem n. habent cum reliquis, ut in oculo crystallino, in iacore

acarne desf- gado

parinquimatis. nãa dotat glottida n. hãre eand. substan(tiam)
nec figurã in oĩbus, cum in pennatis cartilaginosa et
membranosa tm̃ sit, n. adiposa sit in ranis et alijs aĩa
lĩbus, qr̃ satis qd in ijs et eam habeant figuram tam sibi
peculiarem, ut nullis alijs spẽbus sit cõis. accedit et ipsi
qa voci modulandæ accõmodata lingam in fistula re
ferens (et sic melius fore fistularis lingulam huic assi
tare, qndoqd nãa et prior tempore et in opibus sa
piens magis qm ars ipsa existit, ad cuius imitationem
in fistulis excogitauit lingulam sapiens aliqs nãæ operis
imitator) sine q inutilis e fistula, cum fieri nequeat uo(x)
nisi transitu sit angustior, ita ut paulatim ex amplo
ad strictius tendat et paulatim rursus ex strictiori
amplificetur, id qd penitus efficit ipsius laringis lin
gula q n. tm̃ ad uocem e nãria sed et ad cohibitionem
spũs, nam particulæ eius tum dextræ, tum sinistræ di(cto)
in rõ coeunt, ut sibi ipsis incidant, claudantqz exacte
meatum, iuuante et epiglottide inr. qm et glottida sinus
apparent membranosi ab ueteribus incogniti inqs aspirus
continetur aer, quos sacculos uocat Vesalius, forte qd in hoĩe n.
sint, nec oĩbus aĩlibus cõis, solis equis, porcis, et canibus ma
nifesti, in his. n. sectio, ut aiunt, demonstrat et in dextra
et sinistra laringis pte foramen ẽe unum siue rimam, ac fi
suram qndam, et in pte interna uentriculum ẽe unum minime
paruum ut spũs, a dextris et sinistris intro pterfluens uehementer
impulsus ab internis et a uentro inhibitus refrangatur, et facta
ueluti uertigine ad latera meatus conuertatur. qq magna ui in
silens membranas utriusqz fisuræ ad subtus usqz cauitatem de
ducit, totam aut̃ oplet lingulam atqz inflat, qm ...

nãria

De usu partium lib. 7.

nario exacta ipsius meatus obturatio, cum in libello de voce probatum sit, relaxatis cartilaginibus, et aperto meatu vocem neque fieri posse. est autem respiratoris membranosa natura nec dum spiritu impleta aut laryngis motibus distenta rumpatur, humida autem sit et uvida, et quodammodo pinguis est, ut propria humiditate, ea que facile dissolubili, [illegible] est undique et uix [illegible] madeat perpetuo, id, quod maxime ad vocem desideratur, non neque iis, qui ex ardentissimis ~~[illegible]~~ exsiccati sunt febribus nec qui per magnos aestus fecerunt iter longius prius quam spiritus laryngis ~~[illegible]~~ exsiccatus fuerit.

x. qd si maiorem ett.] docet ita anima concinne fuisse laryngis lingulam efformatam, ut melius efformare nequeat nec alter efformatam posse usui sufficere. caeterum cum non in omnibus animantibus eadem sit laryngis lingula figura et subtilitas, immo varia in multis, non autem certa [illegible], magis mirum quod ait suffocare si maior esset, ac nunc est; non alter quam laryngis musculorum inflammatio, quae spiritus occludit via, quia cum glottis seu fissura ex duobus illis constat corporibus sibi invicem applicatis sunt in fistula quo maiora et longiora fuerint corpora, eo et longior et maior erit fissura, seu rimula patentiorque aeris ingressus forte pro maiorum ~~melius~~ humiditiora inflexit. sic namque suffocabit, non alter quam inflammati musculi. ~~[illegible]~~

Dubitari tamen potest an liceat aperire lingulam glottidem dicunt, cum, si anima, si ab inflammatione strictior redditur, sed hic aut Aurelianus lib. 1. c. 4. fabulosam putat laryngotomiam, caducam et temerariam, Asclepiadis inventum et a nullo antiquorum tradita, cum timentes post citra inflammationem secari nequeant unde maior angustia accedit larynga sanguinis effusio repente exanimans, et multo magis extranguinans retenta in pulmone. accedit et gangraena timor

gangrae[na] [illegible] hinc specia[tim] decerpe[s].

Caput 13. de consuetudine, et [illegible]

~~[illegible]~~

tibus [illegible] ut plurimum superveniens nunc cum irritanti aut
febrice, aut alteribus mentis, tum quia trachea vulnera insana
bilia sunt et [illegible] medico honorabilius aegrum perire a mor
bo quam ab arte, qui ut inquit [illegible] crudelis [illegible] officium faciunt quam
cum morbo vitam quoque tibi aufert.

Quamvis tamen haec periculosa sit curatio ~~[illegible]~~ consuetudine
reverenda est nihilominus tentanda in desperato casu ~~[illegible]~~
autoris consilio eam citra periculum exerceri [illegible] putant[illegible]
[illegible] g. ad Almansorem c. 31. et exercuisse Andreasium
medicum dicit [illegible] 3. continentis c. ultimo glosato
apud Niculum cuiusdam meminit [illegible] quibusdam [illegible]
a suffocante angina liberi. ~~[illegible]~~ libr. iii. de morbis in
ternis. c. 32. alius inquit ~~in [illegible] sibi [illegible]~~ finem am
putare absente medico. ~~cum in suffocaretur et sanavit~~ Benivenius [illegible]
fecisse affirmat in Nuculao [illegible] angina laborante, approbat
[illegible] g 3. tractu 1. c. 11. dummodo tamen non fiat in principio tume
[illegible] et Aliabas g pratica c. 38. Algubasis dixit in chirur
gia inter suspectam et raro fiendam in suo tempore non
[illegible] exercitam ob medicorum imperitiam timentium periculum
et infamiam, et est [illegible] anginosis suffocantis ob defectum aeris
non potentis pervenire ad cor obstructa cana, aperta igitur ingre
dienti et liberaretur a periculo. nec timendum remedium esse suspec
tum ut inquit Celsius satius est anceps remedium experire quam
nullum ex [illegible] 10 meth. dicente periculosam viam esse tenen
dam in morbis quando non est alia. nec trachea vulnera insanab
lia sunt cum dicat Alcubasis in chirurgia se curasse ancil
lam quae per desperationem sibi secuit ~~[illegible]~~ tracheam et Ab
[illegible] tractu 10 libr. 1. c. 14. expertus in capra cuius exem
plum possibilem esse laryngotomiam per anginam curare et ut [illegible]
historias omittam ~~[illegible]~~ notus est in hac civitate, qui per desperationem
[illegible] sibi arteriam [illegible] et brevi a nostris chirurgis
curatus. nec [illegible] T. c. 1. insanabilia tracheae vulnera inveni
[illegible] ulcera tamen ut diximus ob puris expurgationem [illegible]

[Margin:] ~~ut [illegible] sibi [illegible] [illegible] finem imputare~~
[Margin:] Olerius
[Margin:] suffocaretur et sanatus est

egras quo magis dillaceraret. nec militat haec ratio in trachea caudice, sicut in ramis, quorum ulcera maiori indigent vehementia ut repurgentur. nec ad illius ulcera fabrili sectio tracheica, ut ad illos, ob maiorem vicinitatem sequi solent, quod reddit ulcus insanabile. quare cum facile sanari possit vulnus tentanda laryngotomia in desperatis (praehabito ut inquit Celsus prius prognostico ne si vita eius malum fuerit, vel ignorasse, vel fefellisse videatur) in ipsa cute parum infra laryngem, et ad quantitatem trium digitorum ut inquit Avenzoar aperiendo tracheam ita ut vulnus transversum fiat in ligamento quo trachea anuli colligantur intacta cartilagine inter anulum et anulum ut cum Paulo docet Fabricius. et immissa fistula argentea quae in pulmones deferatur aer servandum apertum vulnus, donec in totum laeserit inflammatio prohibens respirationem. nec timenda sanguinis effusio in partibus exanguibus a qua sectione, vel nihil, aut parum defluit. nec in tumentibus partibus sectio cum plus sequatur sectione commodi quam nocumenti, sic saepius cruda aperimus apostemata praesertim maligna ob maiorem utilitatem: et in angina scarificatur tumor in collo apparens et apposita cucurbita eiusdem Aureliani praecepto. tum quia ut plurimum sub laryngem non tumet cum vicinis partibus trachea in fauces reconsentaneo malo, nec veneranda gangraena, quae inflammationum vehementia supervenit, quae aperto foramine remittitur, libere attractu spiritus retentione augebatur. nec timenda si venit cum multo sit mors periculosa, quae praeceduntur vulnere suitatur. ad quae facienda laryngotomia, in desperatis anginis et cum a natura clausa fuerit via, si cum vita erat obstructio possibilis, quia et in ventre uterine potest impares clausa

epiglottide, non ita autem, ob defectum respirationis quae non indiget tamen tre, at ideo si clauso epiglottide oriatur suffocabitur ante medici diligentiam, nec erit sectioni locus, sicut in illis qui nascuntur clauso pudendo, aut ~~...~~ podice.

Caput 14 et 15.
de recurrentibus nervis.

Tradit causam cur nervi qui a cerebro facultatem deferunt musculis laryngis moventibus deorsum tendant in pectus inde in laryngem, instar ductarii funis qui per trochleam orbiculis traiectus, recurrant, videtur in itinere sibi conciliarent securitatem et robur, quae requirunt laryngis musculi praesertim duo qui ~~...~~ a basi scuti formis exorti recte sursum usque ad 3am cartilaginem extenduntur laryngem claudentes, quod contrahentibus thoracis musculis valde resistunt. praeterea quia cum nervus aut a cerebro, aut ab spinali medulla musculis conveniat, et non possit convenire ab spinali medulla, quia ab ea exortus obliquus esset, necessaria fuit conveniatio a cerebro, et quia nervus non figitur nisi in capite musculi aut in medio numquam in cauda (esset enim tum cauda musculi principium, non finis, cum semper versus principium moveatur musculus) et musculi laryngis fere omnes a parte inferiori oriantur necessaria fuit nervis reversio ut in capitibus musculorum expansiones figerentur, esset quod tamen variorum musculorum motus similis motui metapletico, sive translatio primo illo facto instrumento, quo utuntur mecanici operarii et medici in restituendis luxatis membris, glossocomium vocant cuius beneficio aut pars variis et contrariis motibus sit et eodem tempore moveatur. sicut enim in artificiali metapletico cum axem instrumenti glossocomii motus principium existit, laquea vero ad orbiculas usque extenduntur, et oppositissimus est laqueus, qui duabus ...

apendicibus, ita in recurrentibus axis to est cerebrum, a quo nervi producuntur, nervi laqueos aemulantur arterias rotulas cum ijs ambulantur laquei, et quemadmodum in motu illo transsumptivo rotulis adaptantur laquei, et laqueorum cruribus ligantur membra, quae uno et eodem tempore contrarijs moventur motibus, una scilicet sursum, altera deorsum tracta, ita in hoc naturae motu nervi, arteriae, circa quam flectuntur applicati et in musculos inserti motum et sursum, et deorsum eodem tempore insciunt; dum igitur sexta nervorum coniugatio nervos ex se imittit propagines in eosdem in laryngis musculos, qui superne deorsum tendunt propagines quidam utrinque enatae aperte per eandem revertitur viam quam prius descenderat, seu cursum reciprocans; dispergunt autem ascensu utrinque in laryngis musculos sibi occurrentes, dextri in dextros, sinistri in sinistros, ambo vero in sex aperientes et claudentes larynga

Caput .16.

Cur cibi et potus in pulmonem non ferantur.

Explicatis tribus cartilaginibus, ex quibus constat larynx, quartam nunc tradit, cuius officium est prohibere, ne cibi et potus in pulmonem ferantur, epiglottida dicunt. Cartilaginosam natura ut facile flecteretur a ciborum impetu, eis quae deglutitis iterum ad eandem revertatur naturam; nam quae molliora sunt assidue collabuntur, quae vero duriora flecti nequeunt, quorum neutrum fieri oportet, sed rectam quidem esse nobis inspirantibus, everti autem transglutientibus. Est eius figura rotunda in acutum vergens hederae folij similitudinem referens, ut inquit Hippocrates libr. 4. de morbis, sed aliquantulum laryngis maior orificio, quod si minor esset non in totum clauderet, si maior obstrueret pharmacum ad quem vergit positionem fiunt tritynoidi [illegible]

~~[illegible]~~

pote ex adversa illi regione innata et sicut a cibarijs ingestis in mastacem vergit, ita arytinoides ab ijs quae evomuntur, et ideo hec tracheam servat quam vomitum illa a cibis .. ex his forte videbitur alicui non esse nervos musculos ad depressionem et elevationem epiglottidis, cum tamen a duabus elevetur ab basi ingoidis enatis et in epiglottidis basi insertis, non in superiori ad eius depressionem, ut male putat Casalius, natura namque quae non deficit in necessarijs musculos adiunxit ad faciliorem elevationem, ex qua non minus quam vita dependet.

Caput 17.

Dixerat c. superiori claudi glottida arytinoide ab ijs quae evomuntur depressa, non autem quam epiglottida ab deglutitis cibarijs, quae duo osscula laterent nisi essent glottidi apposita, evomita, et deglutita in asperam illaberentur. docet nunc non ita claudere huiusmodi cartilaginis glottidis artificium, ut nihil penitus transfluere possit, sed nec multum, nec ne confertim, cum exiguum aliquid potionis in asperam arteriam dilabatur, non per mediam cavitatem transiens, sed inde ubi sunt tunicas invenit, quis pulmo humectatur, humectatis et glandulis quae laryngi adiacent laxiores et fungiosiores, eius beneficio circumvicinae partes madefiunt.

Sed est dubium nunc potus feratur in pulmonem an cum cibis per gullam in ventriculum. Erasistratus Platonem irridet quod ita putaverit, sed non ob id esse irridendum graves putaverunt. Ast. Plutarchus lib. simposiacus, Macrobius 7. saturnalium c. 15. Au lib. 17. c. 11. huius opinionis primum autorem Alceum poetam dicunt quod ita in poematis scripsit.

Asperat igne asprum iam pulmo rigandus. Huic atque istud quod haud ~~[illegible]~~ alypthus. Homerus id putavit Odiceae 9. dicens

pandit de gutture vinum et calt.

frustraque piecta ~~[illegible]~~ fluitantia tabo.

ubi per gutturem tracheam intelligit per sthomacum aut gullam, ut ex 10 Iliadis colligitur dum ait.

haud ignarus, alypthus.

de usu ~~potium lib.~~

In stomacum inspexit, qua mors subit occupatos:
Nec vero inspexerit guttur.

nisi qs dicat simplex, ut aduertit Plutarchus ut unum videlicet
sic unum cuncta quod quid et uox et cibus meare canalem finxisse
aut dicat guttur, quod gulam dixit non bronchos, siue pulmonis canaques
nam omnes et antiqui et recentiores id uocabulo usurpant. legitur
insuper apud Athenaeum et de ingeniosis lib. Eupolim scripsisse
a Protagora Callian coactum fuisse bibere, ut ante canis exortum
ubi auidus esset pulmo, hic non in fabula quam Colacis inscribitur tu inscripsit
potare namque insserat Protagoras.
Pulmone ut eloto canem praeuertere.
~~ut se [illegible]~~ huius et fuere scriptores philistion et Dioxippus
Hippocraticus ueteres medici et nobiles, et ante omnes Erasistratus lib.
de corde nec desunt rationes. de ipsa uulnere arteria potus non de
uorari sed quasi ipso meatu reiectari potus incolumi stomacho, quod non
contingeret nisi arteria uia esset liquoris. sed hoc insufficiens est, quoniam
in affectibus pulmonis sitis oritur ardentissima, quod non eueniret nisi
esset pulmo receptaculum potus, insuper alia quae pulmo non est potum
nesciunt, natura enim nihil superfluum fecit membra singula adalis
quod uiuendi ministerium fecit quod cum desit usus eius non de
siderari, superuacua si stomachus cibum potumque susciperet super
fluus foret uesicae usus, poterat enim utriusque rei stomachus re
crementa in ipso trahere secum ubi nunc solius cibi trahit, nec opus
esset diuersis meatibus quae singula traderent, sed unus utrique suffi
ceret ab eadem statione transmissos, miror autem si orsum uesica
et sic orsum intestinorum salui seruit, quae illi stomachus tradit
pulmo uesicae. nec hoc praetereundum, quod in urina quae est recre
mentum potus nullum cibi uestigium reperitur, sed nec aliqua quali
tate ciborum recrementorum vel odoris vel coloris inficitur quod si in ventre
simul fuissent, aliqua illorum sordium qualitate inficerentur. rursus
lapides qui de potu in uesica nascuntur cur numquam in ventre
coalescunt cum non nisi ex potu fiant, et nasci in ventre
quoque debuerit, si venter esset receptaculum potus, arguitur non
descendere in ventrem, nisi in tam parua quantitate, quod sufficiat

Caput 17. de Cartilagine, et usu arytenoidis

~~[illegible]~~

ciborum lixationi, nullus in se positus calor est, ex quo gigni possit.
Praeterea pulmo totus rimosus factus est et cavernosus non ut
~~[illegible]~~ aere possit adiri, cui exhalatio ultra sufficeret, sed
ut per eius meatus, si quid cibatus, in pulmones decideret subiens
alius non migrat in sedem digestionis, et ut liquida facile in
vesica devolvantur, ut expressis verbis docuit Euripides dicens
pulmones meatus per anfractus nervum, nec epiglottis a natura facta
ut tracheam defenderet a potu ut opinatur Erasistratus, sed
ad tegendos potius, detegendosque certa alternatione vias ciba-
rii et potus, ut cibum stomacho transmittat, hunc pulmo susci-
piat, non rapidum hunc vero universum, sed quidam quasi ~~[illegible]~~ obice sy-
lentio ac [illegible] sensim, paulatimque assumunt atque
quae reliquum in alteram stomachi fistulam epiglottidis beneficio
transmittat.

Haec sunt verba et auctoritates quae pro Platone afferunt Mac-
crobius, Plutarchus et alii, quae ita exultant ut contrarios illos qui
sentiunt insanire putet. verum si talia putavit Plato me-
rito cum illis insanire ipsum dicemus, quoniam apertissimam veritatem
ignorant. haec ille contra omnia docuit in suo Timaeo ut late ostendit
Galenus 8. de placitis c. ultimo ibi namque aperte ait eam animae
partem quae cibum et potum concupiscit sub septum transversum [illegible]
iussere nec interitus intus ex morbis repentinis accidere [illegible] cibi
et potus receptaculum [illegible] cum quod inferior venter appellatur consti-
tuere dii, et rursus id effecte de nostro ventre est considerandum
quod cibos et potus ingestos potest retinere, [illegible] ignem multo tem-
pora non potest. et paulo inferius ait ventrem cibum et potum [illegible]
minuere, et in venas detrudere, in corporis alimoniam. Patri-
cius errandi occasionem dederunt haec superioris verba, cum [illegible]
ex cordis palpitatione terribilium rerum timore, et irae concita-
tione praevidere forent ut totum hoc iracundiae [illegible] domicilium
[illegible], al [illegible] ignitum redderet, subsidium illi
pulmonem [illegible] invenerunt, quod mollis [illegible]
[illegible] cavernosa spongiae instar, ac foraminulenta est ut
[illegible], [illegible] ~~[illegible]~~ refrigeraret, [illegible] mitigaret

~~[illegible]~~ respirationem

De usu partium lib. 7.

ex quibus verbis non colligitur putasse Platonem universum potum defferri in pulmones, sed aliquam portiunculam (non per medium instrumenti influentem, sed per tunicam ipsam, ut interpretatio Galeni sensum ignorantem) cum constet per se una cum aere cordis aestum ita humectatum refrigerare, accidentibus et glandulis sub laryngis radici adnatis, et potum ebrijs sic et interpretandus Hippocrates in libro de corde cum pollicit ... aperte cibum et potum defferri in ventriculum tanquam in lagunam sed et aliquando cum avidius quis potet aliquid in arteriam subterlabatur molestans, et tussim movens, ad fluentis impetum averso epiglottide, quod in pericardion expellit in cordis refrigerium) non negans particulam aliquam portiunculam per interiorem gutturis asperaeque arteriae tunicam quadam irroratione aspergit, quae neque irritat neque illum ...xitus dum per arteriam dilabitur suum efficiens. probat id suis in canibus immundisque atque exemplo, cuius faucibus et pulmones coloratos inspicientur cum nos a minio infecta potione secarentur. arguitur non totam potionem migrare in ventrem sed aliquid et in pulmones illabi, quo pulmo recreatur ita ut irrigari videatur et nos dicimus rigonme obosse quae frase utuntur etiam Att. et illud Alcaei.

pulmones rigatus nunc madeat mero.

et illud Eratosthenis

pulmonis latebras ille rigare mero.

quamvis tamen insensibiliter potio aliqua labatur in pulmonem, et sensibiliter tussim moveat non hinc fertur in pericardion, necquaquam in eo invenitur humor atque hic ortum ex pulmone ut auctor libri de corde opinatur, et si negari nequeat aliquando in pulmone in pericardion defferri per se crudos et serosos humores si in eo afferuntur cordis tremorem et alios morbos producentes cum ~~...~~ incolumi atque in eo asservari nequeat ut alibi diximus ... lata

Caput 17: de usu arytaenoide

~~[illegible]~~ de usu [illegible]

late. Sed iterum ad filium Hipp. 4. de morbis multis probat argumentis n. pōe potum in pulmonem differri. 1° q. eo intumesceret pulmo, et respirōem impediret, imo et vocem. 2 q. cibaria sicca n. aptē cōquerentur in ventre potus penuria. nec effugias si dicas aliqm portionem differri in ventrem ad siccos humectationem [illegible] beneficio separantis et reddentis unicuiq. qd erit. qui constat aspira humidiores hēre ventres, q. sensim trahunt potum tenore paulatim assumpto diutius pmanente, eo q. avidius hausto eod impetu quo trahitur delatos in vesicam et sicciori cibo fuit tarda digestio, q. cruda n. est si a prio cibi et potus divisi erit meatus. 3°. inv. potiones sunt calidae multae, et pturbantes, ut pur[illegible] gantia mirea, q. si in pulmonē ferrentur et molem pmearet, ipsum exulcerarent, quod hic facit pituita a capite defluens. 4° urina reddit saepe ciborum qualitates, ut colores et sapores, et odores ut albi apparent in illis q. vescuntur aliis, cepis, vino nigro, mali granatis et similibus.
5° quomodo ~~[illegible]~~ in pulmones ferri potus si quod casu aliqd paulo lenius in pulmonem diciderit mox tussis nimis aspera excitat, et alia [illegible]ones usque ad vexationem salutis. Offertur cum crassior potus n. [illegible] levioris et admixtus granis, et crassioribus multis, nec est glorii a nāā pvisa ē q. cum cibus humitur Epiglottis [illegible] sicaretur, nec qd per ipsam in pulmonem suum possint trahentem labatur, sicut cum sermo emittendus ē inclinata ad aperiendam [illegible] maxi viam ut arteriam vocis patere pmittat. 6° quomodo lacte nutrirentur infantes si in pulmonem id deferri in q. iuve[illegible] ficam cum nutituri cibi tres pertransiant concoctiones iuvene [illegible] et poris membrorum antequam alat.

Nec rōes in Oppium adductae me nimis movent. ad 1am [illegible] ta trachea n. impediri potus, cum eam secandam iubeant [illegible] desperata angina, dummodo tn laryngis musculi, cum ea n. [illegible] nerenti tunc. n. potatio phibebitur, et ciborum deglutio n. unquam [illegible] lentis musculis laringem claudentibus ut S. [illegible]
Ad 2am ex calore pulmonis induci sitis absumpta

~~[illegible]~~

rorida ventriculi sudore sicut in febribus ardentibus evenit
et in inflammationibus partium internarum nec alia tamen q(uae) pul
mone carent tibibunda n(on) sunt. sed multa alia pulmone praedita
ut milvi, et omnia fere rapacium genera, nec mirum si q(uae) pul
mone carent careant et cibo, ut potius q(uae) frigida sunt omnia
et insecta, imo q(uae) ~~[illegible]~~ multa vivere credunt ut pisces aqua natantes re
tia q(uod) vivere n(on) possunt. Ad 3am n(ostr)a fuerunt duo re
ceptacula prima cognoscimus receptacula intestina et vesica necnon
cum sufficere potius quam cum potius n(ost)ra ius sit [illegible] ad mitti
enda sollicite cibaria, et ad exsiccanda sed ad chylum elabo
randum, et deducendum in iecur, per angiportus et minores
meatus, imo ad differendum sanguinem per venas in totum corpus n(on)
erat possibile una cum excrementis siccis detrudi in intestina, ibique
asservari, ideo duplicavit instrumentum apposuitque vesicam ut
pauco munere attraheret a renibus et in ea asservaret suo
tempore expellendo.

Ad 4am n(on) in vesica tantum sed in ventre, vesica, intestinis,
pulmone, sub lingua et in omni corporis parte. eventriculo cum
ter vidit Hippocr. 4. aphor. 29, in intestinis fluxus ait de te
c. 4. a quo per sedem excretos incredibili et numero et magnitudine Fran
ciscus de Pedemontio conspexit per mensem non duravit lapides
fluxus erat aut quorundam lapidum ovium magnitudo. Vesalius
in harbitero repente pereunte, dissectoque vidit multos magnosque
imo vesicam felleam, sicut iis q(uae) in bubulis frequenter visuntur. et
vidit Andreas Laguna cum aliis anathomicis quisque quidam et
imo calvariam et mesenterium et uterum conspexerunt,
et ad nos a quotidiana abscindia deferunt lapides besahar in
fele animantis geniti sudeant de porcis spinis in renibus
vero et magis in vesica frequens est lapidum generatio, et tam
visi sunt vero quadraginta ex quibus non pauci semi unciam aequabant.
ex thorace vidit Paul. lib. 3. c. 31. quod ipse cum tussi.
evidentius Tralianus c. de tussi. sub lingua vidit Zoar
lib. 2. tract. 2. c. 2. linguam impedientem, unus ablatus

~~[illegible]~~

one restituta e, quo tred lapidem nuci magnitudine aeneum a suis abdomine forte ex apostemate mox [illegible]. in hac ci[v]itate contigit in una oculorum orbita tanta magnitudinis la[p]idem procreare, ut extra pelleret oculum lapide totam orbitae [ca]vitatem implente ut oculati testes mihi recitarunt et narrat thomas de [illegible] c. 4.

Ad ultimam rimosus et cavernosus factus e pulmo, ut a[ere]m quantitatem in se recipiat coquat et alteret in cordis subsidium et eos q aqua immerguntur, aut si male olentia ea [illegible] ciunt cui occulta et insensibilis exhalatio n sufficit, tunc [illegible] et [illegible] veris requiritur ut alibi dictum e ~~[illegible]~~

Caput 18.

cur sthomacus n arctetur dum cibos deglutimus.

Dubitatur cur n premat gulla in ciborum deglutione, a larynge tota cartilaginosa, sed ob id ex semicirculis constructa e arteria ut s dictum e. dicit id fieri q[uia] tunc commutatione positionis larynx n sursum ad fauces recurrit, sthomaci aut initium deorsum, ad asperam descendit.

Caput 29.

de Hyoide.

Cum ossa oia, s contingua, s continua sint. Et hoc ossis a similitudine literae graecae hoc appellatur, nec contingum cum aliis nec continuum e, ideo in scheletis monstrare nequit, et multis phis et musculos mirabiliter coculatum aligatum n. mentis, sterno scapulis ossi[s] larynge ab eoque oritur bona pars musculorum linguae et musculorum laryngis coniungatio anterior, aliique n nulli q ad [illegible] platas feruntur, et alius robustus, alius geminus q ad os pectoris fertur, postremo alii duo [illegible] ad genas et alii parui q sunt ad radices [illegible] columnaris dicti. sunt hi, et

~~[struck-through heading, illegible]~~ Caput 22. de Vertebris et eorum ...

q intectis sunt gena ipsius oprij omnes mouent motibus obli quis sine oppositis, q autem ab osse yode inseruntur lingue illius gratia extiterunt, quam oppositus, sit e his, q duplex ad pectoris os descendit ut deorsum yodes trahat, si forte a supioribus musculis, uiolentius sursum tendatur ut hinc piat omnis in corpore huiusmodi os, omnium parium pbeat utilitates.

Caput 20
de thorace

Docet respiroem aliam natem aliam uiolentam esse et utriusque peculiares esse destinatos musculos, et intercostalium musculorum fibras ab una costa ad aliam peruenire (non sim longitudinem ordinalis) eum parua ad obliquum declinasse, quam et internas fibras externis situm contrarium herent, nec non et illis, q ad os pectoris in ptibus costarum cartilaginosis consistunt; contrarias esse ijs q in osseis sunt usque ad uertebras.

Caput 21.
de septo transuerso ac de thoracis firmitate.

Docet septum ex duplici constare tunica inferiori a peritoneo, superiori a pleura mutuata, cuius usus e alui excrementa pellere, et respiroem efficere. docet insup. octauas costarum extremitates cartilagineas esse ob maiorem tutelam, cum ossea ab insidentibus extrinsecis frangantur facilius, sternumque, uel cordis propugnaculum, ex septem constare ossibus, quia septem costas ueras in eo de articulatione; nam reliquae mendosae sunt quasque tradit de in. rioem cur suprema corporis regio ex ossibus tamen constet media ex ossibus intermedijs musculis, ultima uero ex solis musculis.

Xiphoide appellat. dimicant cum medicis obstetrices et cum uitijs insequuntur, qui negant procidere posse mucronatam cartilaginem, uulgus tabulettam, nec su[...] uicti namque hispani manus dant non esse inc...s arbitrati duas illas insignes cartilagines in ijs partes et tota spina a caudam pessant tempore procidere posse, et introrsum flecti non sine magna corporis

~~[illegible]~~

Caput 20. de thorace, et 21. de capite karyweis, et homis infirmitatibus.

~~[illegible]~~

infirmitate et labore, q iterum manus opere iunctis astrictis, mentis elevata,
corpori respiratis ob robur et appetentia, fieri n. pot ut ain
cum a nullo contineatr ut, s, emolliv glutine quo ossi cohaerent
flaccescant s, p̃ infima, q in cuspidem cessant, introrsum versus
sa inclinant. bi tn ex ipsius cartilaginis nãa convenientis,
ideo talis fuit a nãr excogitata, ut nativum servet situm,
quem si deviat, facile iterum revertatr absq alieno auxi
et ut extrinsecus occursantibus resistat, cum ossea frang
tr nec revulsa a sa elevarent ut his in litera ptis docet,
sic ipsi glottis siphoidi nãa et effigie situs apertam p̃ pomo servat fi
tulam, et cum a transeuntibus cibariis impulsa inclinat glottidae
ens, iterum transactis cibariis ad nativum situm reddit, nec unq
visa e relaxari, quantumvis cerebri defluxionibus sit subita bea
ratis humidis cibis et humectanti potui a vicinis inebriatis humi
grandulis circumdata, arguitur n pse relaxare siphoidem nec
eius flutem emolliri, psertim cum sit in calida regione, cordis
calore, et magnarum venarum fota, nec pendula servaret flexi
onem. nec ob densitatem a quolibet relaxanti humore penetrari
pot cum a ptis biliosis penetrent membranae minus densae. n
un aquosa fluxio in pendulam cartilaginem, p̃ externon in fig
venarum seriecontextum, et musculis obvallatum cordis calore fla
grans? sed leviter relaxari premet levissime ventris os, coctioni pfe
tura potius q obfutura, nam dum se constringit melius coq̃ ve
tero. nec nocebit pondere cum ponderosior catellus, aut boni sig
puer coctionem promoveant s. meth. 7. et cum ad ventris tutellam
sit a nãa effrõata s. libr. 6 c. 3. et de anathomia viuus ce
defendet siphoides vicinior. nec excitabit vomitus conatus
nãa sicut in vesicae lapide, excutere offendens. qr hoc sot
contingit cum irritantia sunt in cavitate, alioq a constrin
gentibus extra admotis mentis irritaretr et commoveret. gratis
us e qd aiunt laborare q sic afficiunt psertim cum mou
tr, et in dies extenuari in dies adiuncta febricula, quoniam
pectum sufficienter elevari n pot, nec cor satis refrigerari, nã
n. imaginari possum quomõ tam parvum pondus pectum ro
bustissimum musculum deprimere pse, psertim cum n nascen

 135

~~De usu [illegible]~~

ab ipso, sed ab externo firmissimo osse, quod a tam levi cartila
gine elevari non sit, nec cum eo alligatum capsum. aut
quo modo capsum elevari posset pendula cartilago ab ex
terno exerta, non a capso externo firmissime alligato? nonne
ridiculum est putare credentem cartilaginem elevari brachi
orum frictionem, a carpo in humeros usque ut faciunt vetulae?
nonne multo magis ridiculum credentem agnoscere ex bra
chiorum nodis quos fricatione dissolvunt ut illa elevetur? sed
dicunt vulgares sanari tali remedio aegrotantes, et cibos
statim appetere, quos antea cruciabantur fastidio, fateor, sed hoc
non ob cartilaginis sit elevationem, quam calor nunquam sed doloris
ventriculi robur, quod remedij calore conciliatur. est hic curan
di mos satis usitatus in ventriculi imbecillitate 7. meth. 1., et erat
tum temporis vulgaris sicut nunc et medici picatores vocabant
quos (alevantadores de la bolsa nos) quos laudat eos mentum
suis sed non curandi modum, illi non sicut et viri saepius pi
cationem faciebant quam calorem intendebant ad nativi usque dis
solutionem, cum posset mento moderate uti, ut ventri
culus calefiat ita, ita ut in qualitate calor eius nativus non inten
datur, imo potius tueatur, quod fiet si totus venter illinatur, ac
post evellatur, prius quam refrigeratur, atque bis in die facere sa
tis est, saepius autem non expedit, quando ita quod aliquantum dirigas
non sanguine bono particulam imples, cum refrigens tis attraherem
non id quod continetur educere studeamus. quem curandi morem
servat 14. meth. 16. in cursu atrophiae. ut [illegible] hinc vide
atis quam male vetulae importuna frictione ignitis cucurbitis
relictis calido mento, ex pisce confignato donec quod se dein
dat, ventriculum inflammat, et eius robur dissolvit, ut quotidie
videmus quod moderato calore conciliatur. unde mirum non est
si melius ab opportuna picatione appetant, roborato nativo
calore, quod humiditate languebat, sic pueri plurimum appe
tunt et athletae 1. aphor. eo quod nativo calore abundant
et quod exarcenti siti aperitio adaucto calori et inveniunt
et fastidio cruciantur quorum venter scatet humiditatis, et ex

Caput 22 · de ~~mamillarum usu~~ ...

~~libro ...~~

dasti nutritionis nascerentur, defatigantur exercitu, prurim gemi
tia febricitent facta a cibis dulcis crudis obstructione et assi
putredine, quae omnia saepe cessant omne ventriculo roborato a nutri
mento moderate admoto. ... neque inflammatum cartilaginem
si aliquando contingat, aut fracturam saniora accidere accidi
tia illam insertam ad imam spina ad caudam cessat. Obscuris dr,
vulgus rebadilhas ob maiorem cum cerebro communionem ...
spina contingua, quin et sudare neque et sic rostrum in p...
tu vertatur cum magno dolore, nec si procidat imaginata ve...
lacis symptoma efficiet, tum premat rectum intestinum, quod
non prohibebit faecum exitum, ab earum exeuntium impetu elevata

Caput 22.
de mamillarum usu.

Cum duplex sit animantium genus, et lactens, et ovisperum, illa
quae perfectum lac hic ad alendos foetus, quae perfectionem adquirere non po
tuerunt in utero parenti incolumni, quam adquirunt illa quae ex
ovis educuntur, foetus enim consistunt quae imperfectiora sunt ut alibi
diximus, ideo haec victum quaerunt ut post perfecta, ut ennata illa
quae ob imperfectionem non possunt, immo aliter inquirere illis foetu quos in
utero alebantur et diutius hoc ob maiorem perfectionem, et ob id
ubera matribus concessit natura ad alendos foetus et cur ~~...~~
aliis in pectore, aliis in partibus inferioribus ~~collocaverit~~ reddet quaes
tionem, similiter et cur aliis plura, aliis vero non nisi duo tantum dederit
et cur et an concesserit masculis

[margin: aliis — collocaverit]

xx. Postea igitur quam lac utilis alimenti etc. } Sed est dubium nutrientis ne uberta lacte fluy

hic annuere vir, dum utilis alimenti superfluum lac vocat, cum si nutrientis alimenti,
non eius excrementum, et 5. aphor. 39. aperte docet lac esse excrementum mammarum;
nulla autem pars suo nutrimento excrementum. putat Gentilis ubera non nutriri
lacte iam facta propter lactis, ... ut hic lactis dispositio tum
fiat, quia testes non aluntur semine ad quos ita se habet ut ad ubera

de usu partium

lac est aphor. citto. 2° ut primum generatiuum factum est ut educatur extra, intus autem nihil ut semen ita et nutritiuum erit ad extra, non ad intra ut lac. 3° sanguis est nutritionis omnis materia cum igitur lac sanguinis formam non habeat nec alicuius ex quatuor humiditatibus nutriri non poterit. 4° antequam gignant lac mammae nutriuntur ut in primis mensibus, et uterum non habet foemina, non igitur ex lacte nutriuntur.

Cogor tamen ab eo recedere ob ualidiora, quia non est credibile nutriri membrum ex alimento, quod incipit assimilare, et non dum iam perfecte assimilauit, cum non commutant in se membrana post perfectam assimilationem. tum quia si sola assimilatio singulis sufficeret nutrienti membra pure, et quod beneficio portae alunt, ut uentriculus intestina, lien mesenterium sanguine antequam ad iecur perueniat cum in meseraicis chylus rudem quandam sanguinis formam habeat, et satis perspicuas dispositiones ut alibi dictum est. rursus ut se habet chylus ad iecur ita sanguis ad ubera, cum igitur iecur non nutriatur chylo sed ex eo genito sanguine, ita nec ubera sanguine sed ex eo genito lacte. dicitur non nutriri ubera sanguine simpliciter, sed quatenus ut habet accidentalem formam, sanguinis uidetur dispositiones. sed cum et iecur nutritur sanguine et non chylo, cum aliquibus sanguinis dispositionibus sunt enim sanguis antequam ad ubera perueniat in uenarum ambagibus immutari, ita et in meseraicis chylus, sed haec ... meseraicarum praeparatio non sufficit ad alendum, nec quisquam ... sed requiritur exacta quae substantialis sanguinis forma induitur ... nec in mammis quisquam sufficit, sed erit uaria exacta, et ultima, quae lactis forma generatur. erit similis sanguinis formam non perdere materiam aptam nutritioni, ideo ut hepar nutriatur indigere sanguinis forma, quod non est tam de mammilis cum sanguis ex quo immediate nutriri possunt lactis formam praecedat. sed cum chylus materia sit nutritioni apta, perfectum sanguinis dispositiones habet, non ... similis forma recipienda, tum quia sanitatem sanguinis requiri ~~tionem~~ ... praecedit.

~~Libri ipsi~~

corpus nutriens non versa in sanguinem donec quem nutrit (al
quo in se ipsa verteretur ut alibi dictum est et quod variis habet
processus in iecur sanguificationis fonte, et ab extremis partibus
impossibilis. et quod ubera lacte nutriantur insinuat [illegible] hic
superfluum vocat alimentum est non superfluum, alimentum apud [illegible]
alimenti pars quod tanquam onus sabacta pars detrudit in aliam, hic
chylum superfluum vocat alimenti ventriculi sanguinem iecoris, sem
testium, lac uberum, quia postquam haec sibi assumpserunt mem
ad propriam alitudinem, variam reliquum tanquam onus reiicit, quod
si spe detentum putrescit non sine membrorum, a quo procedit, malo,
pote aggravata et irrigulata. hic testes una cum semine
cunt non unquam, et cum lacte ubera, cum sanguine iecur. ubi vero copia
non gravat, in membrorum cedit alimoniam, videmus non uber
lacte distenta, substratis pusillis, exsiccari, lacte in uberum
alimoniam verso. et salacibus imperamus dietam, ut dum
minus nutriuntur salacitas minuatur, ut petit [illegible] Gentilis argu
Ad 2um dico generandi prius non tum extra, sed et intra
gignendi vim habet dummodo datum membrum generationi aptum
sit in feminis suum proprium semen in utero receptum pro
quod si masculum non facit ex organi defectu procedit, non ex def
seminis, est non aptum ex se producere ubi in loco conceptionem
apto recipiatur. sitis proprium nutrientium intus et extra nut
si denti [illegible] quia cum illo habeant similitudinem, ideo cum ubera ca
habeant, illo nutriri tantum. nam si ob eam lac nutrit foetus
non ubera, cum quae maiorem habet affinitatem. Ad 3um
genus est corporis nutritionis materia [illegible], nam et ossa
diata nutriuntur medulla, et ~~[illegible]~~ mucco nervi et testes sem
ne, quia iam sanguinis formam non tenet. Ad 4um ubera saepe
nutriuntur lacte, apparet in ~~[illegible]~~ foetu quod dum arbitror
tur in mamillis lactis copiam asservatur ut ex putrefactis in
flammentur, ut sciolae Obstetrices lac exprimunt, nec collectionem co
rumptum inflammet.

XX. Si unum, aut duo concipeant duas etc. | cum mamma ad foetum ad

~~[illegible]~~

tionem affirmare sint, merito variant in varijs animalibus, nam q numero fecunda sunt partu plures, q uno aut duos concipiunt binos. hec ꝑberue nãa binis, — si forte nascantur binos fontes ex qq. elant ideo ꝯ nãam faciunt q ꝓprios filios alienis tradunt nutricibus, uno forte mos depravatus: in nobilium familiã irrepsit nec tales excusari pñt, cum deficiant lactare iam plorantem fetum et auxilium petentem; quem dum n. uidebant nec tñen ēe sci ebant alebant in utero. ideo n. in pectore ingt Plutarcus mulieres mamas hent, ut et ipsos nutrirent et eos osculari et complexa ri pōent. uerum de hac re alibi dixi late, nunc necesse ē in uestigare numerosi partus cãa; Aris 4. de gñioe aīum c. 4. magnitudinem et paruitatem corporis numerosi et simpli cis partus cãam facit, magna namq ob seminis paruita tem, ut pote multo indigentia alim^to unum tm pariunt, paruo duos ut mulier, eq bo et Sitia, parua, et q multo n. indigent alim^to plures, et q. inr. hec fecundiora multo plures. sic sues plures pariunt, capra et ouis unum aut duos, raro tres, aut ijtur, et inr. canes minores, qa minus fecundi pauciores nam ut plurimum Catelli unum tm pariunt, cum canes sæpe decem et duodecim pariant.

nam si lactis cãa extiterunt etc. fiat nec lac ꝑ coctionem a calore mā

mary controuersum ē, ſ^m q negat fluctuant multa. i^o. ꝑ coctionem oīa redduntur calidiora, ac lac frigidius ē sang^e ex quo gignitur. 2° mors ē ut reati cum tio 3. phisicorum igr. si frigidum ē lac a frigido gñiatur. 3° n̄ fit ꝑ r^am concoctionem. q chylus gignitur, nec ꝑ 2^am q sanguis, cum ex crem^ta q ab his duabus coctionibus secernuntur ꝓprium hent receptaculum, q b lactis receptam^tm n̄ het; nec ꝑ 3^am qr hec in ꝑtis fit membrorum nec ibi desinat ꝓprium tum nec ordi nati ad aliud ut i^a et 2ª lac aut in uberum uenis fit hic et multis alijs in locis, et n̄ ad aliud ordinatur foetus uidelz alimoniam, cum ꝓpr. tres tm sint in corpore coctiones n̄ iur

Caput 22. de [illegible]

~~Liber 4~~

lac coctione generari, cum ab eo calor agens in materiam humidam denigrat, in siccam dealbet ut ex Arist. et huic statuimus alibi cum igitur ex sanguine humido lac fiat, si a calore agente esset nigrum. 5° extrema non fiunt actione naturae a medijs, imo media ab extremis cum igitur lac colorem habeat extremum album deinde non poterit ex sanguine gigni per coctionem, qui colorem habet medium, ubera glandulosam habent naturam huius, glandulae autem non habent in corpore actionem, sed usum tantum multis in locis et de usu libro de glandulis non igitur lac mammis fit actione ...

Oppositum tenet Galenus hic quoniam pectus aptissimum esse mammis tum ob cordis calorem, quod exacte concoquit lac, cuius gratia duas insignes uenas binis comitantibus arterijs, dixi a natura demandatas, non ab ascendente cava per septum transversum, et si esset brevius iter, sed per cor ad claves ipsas in u° deorsum per totum pectus donec mammis inserantur, ut longuo itinere sanguis esset pectus qui sursum per cor et deorsum tendens in ubera pectoris motu agitatus incalescit, [illegible] qui perpetuo mouetur in [illegible] rati, quae omnia ad perfectam concoctionem ipsi conferunt. Accedit lac fit ab uberibus per assimilationem quae a frigido fieri nequit, cum membra non operentur rigore, sed innato calido 2° non [illegible] de signis complexionis ——— nec obstat ubera esse temperatum frigida, igitur frigidiora ossa calido operantur in sanguinem et assimilant, cur igitur non multo magis ubera uincunt ex proprium calore ad intra et quod frigida ideo coctum euadit frigidius non a frigore operante sed a calido diminuto, quod agens [illegible] assimilat, et ob id Galenus 5. Simplicium c. 2. lac [illegible] medium inter naturam sanguinis et flegmatis, qui in abundanti sanguis calor uberum ad[illegible] one, et e sitis in aqua quae si ab alio igne ferrens tracta permaneat cognoscitur, ut intensior ostendeat attenuatio) et per coctionem caloris feruor minuitur, sic Avic. 2. canonis c. de lacte lac gigni scribit ex sanguine humane cocto per aliam coctionem minorem (ut in uerba illa (digestio secunda) ut potest per membro minoris caloris participet, coctio autem seu digestio omnis a calido fit 4. meteororum c. 14. et 4. de generatione animalium c. 1. ideo ad argumenta.

Ad 1m dicunt alij lac frigidius esse sanguine eo qui uenarum uidetur et arteriarum, non tamen menstruo ex quo gignitur, quem frigidum d

~~[illegible]~~

humidum. sed male qr menstruus ē purior repertus in corpore, ut in libr. de morbis seminarys dicet. Eiusd. ideo n. ~~[illegible]~~ palent utero gerentes, qr cum purior cedat in foetus alimentum feculentiorem illos nutriunt, q̄re cum huius portio sendat in mammas n erit ille frigidus, psertim cum qtus hic dicat cordis calore et uenarum ambagibus ēē attenuatum et rūum liberum errant et qdieunt lac ēē frigidius sang. quo ad calorem elementalem sed calidius quo ad innatum, qd pcedit ab āīa. pterea qd qfinquus sit ut in membrum conuertatur q̄ sanguis qr in utroqz calor ē innatus ab āīa pcedens cum actione nāe fiat utergz) nullus elementaris, aut pter nāam in statu sano et eqz in membrum ē conuertibile utrinqz, et forte qfinquus sanguis cum in membrum immediate conuertatur qd n semp lac fiet, uerius dm q coctionem ōia reddi calidiora pse, cum actio semp fiat a calore licet res aliene reddantur frigidiora qndo in coquente calor ē remissus. si n ab eod agente fiant cruda et cocta, semp cocta erunt calidiora sic sanguis semp ē calidior pituita, ut pote q ab eod iecore fiunt. nec hinc ōīe coctum incrudari ab agente dīrso. sic sanguis sutus e uenis in uentriculo rud. uertitur in chylum sang. crudiorem, q hic inclinat in illis q inr. se cum tenent ordinem ut unum ex alio fiat, ex bile aut sanguis n fit, nec ex sang. pituita ideo in illis ~~[illegible]~~ (assumo) n transit ad alium nec coctum ad crudum, qd de lacte dici neqt, cum sanguis ordinetr ad lac. ut ex eo fiat.

Ad 2m dico. motus ad ē recte cum tto, lac aut n fit q frigefactionem, sed q calefactionem moderatam, ideo fit lac moderate calidum, et qr remissus calor comparative frigus appellatur ab huic. pterea a frigiditate lac fieri dr. Ad 3m n cōit inr. Aut. a qnam actione lac fiat, sunt q a 2a dicant q fit in iecore et uenis totius corporis. sed male qr in uenis n adqnit formā distam abilla q in iecore pūinat, nec lac fit in uberum uenis sd in eorz poris ubi lactis formam adqnit; nec obstat sanger fieri in iecinoris poris, qr falsum id ē, fit n. in ramis uene portae in cauo iecoris in q in ramos caud, q q gibbam disseminant transcolatr ideo ~~[illegible]~~ laxa fuere in iecore uenā, ut facilis ēēt transcolatio. a cauo in ~~[illegible]~~ gibbum

Caput 22. de

imo in caua caudicem, uerius quam dicere lac fieri in uberibus per Bam ex itionem quae in parijs fit membrorum et quamuis haec Ba non de ueit tali tum quando ordinatur in conseruationem indui. deletat tamen cum ad conseruationem speciei ordinatae, sic semen quod per Bam fit coldinem de ueit testes et lac ubera. Ad 4um dicunt alij lac fieri album a continente albis uidelicet uberibus non ab eorum calore assistante, quod similiter dicunt de sanguine in iecore, quem rubrum faciunt a tactu parenchimatis. Simile resultat namque color in utroque ab elementorum mistione quae sine calore miscente fieri nequit. tum quia id diceretur de albedine chyli. rursus continentis color quomodo impediat nigredinem ab agente calore contrario sua actione, aut id colorat? iam uero si alba ubera nigredinem impediunt per actionem, cum illa calorem habeant, erit albedo a calore, id quomodo in humidum agens dealbat in uberibus si extrat denigratur dico calor innatus cum agat in assimilationem membri dealbat et reddit simile membrum, elementarius uero denigrat ob rationem alibi dictam. oportuit autem sanguinem quo fetus nutritur in utero dealbari in uberibus ad eius alitionem dum fertur extra ad uitandam crudelitatem cum sint sanguiuora animantia crudelissima omnia praesertim ubi semel sanguinem degustarunt iuxta illud Lucani 1° Pharsal.,

Nullus semel ore receptus
pollutas patitur sanguis mansuescere fauces

militaret hic ratio in hoc quem decet esse mitem non in leonibus et tygribus, quae cruore uescuntur et lacte inutrita. propterea dicendum id fieri ut sanguinis calor remittatur in uberibus, quia in uentriculo bilesceret ut inquit Aristoteles. nec obstat non bilesceret in iecore fetus quia ibi tantum depuratur, nec est in eo forte calor tam intensus sicut in uentriculo, quia ad circumstantium calore innatus. Ad 5um dicitur geniti induitur colorem, aut ratione ut uermes in terra nigra nigri, in alba, albi generantur, et nos uidimus sa in iecoris uenis rubros, uirides in uesica fellea, et lac saepe nigrum, aliquando rubrum, ob defectum facultatis immutantis. aut ratione agentis, hoc enim prius simili quod agit semper sibi assimilat. sic pica colorem uariatum gignit coruus nigrum similiter ubera, testes et alia membra dum sibi assimilant quoduis coloratum suum peculiare adducunt, nec est incolores colores retineri a medijs fieri, per corruptionem subiecti cui inhaerebant medij

ke usu partium libro. 15. [illegible]

139

~~de [illegible]~~

alterius generationem: aliter fieri non potest ut extrema fiant a medijs idem est, fiunt enim media ab extremis per eorum mixtionem, aut compositionem.

Ad ultimum dico glandulas usum tum habere in corpore, ac glandosa corpora, quae sunt ubera testes, et cerebrum et usum et actionem ideo enim natura et cor mamas apposuit ut cordi essent propugnaculum et adversus frigus auxilium indumenti instar recalfacientes conceptum ad cordis calorem in id iterum retorqueres. quam positionem in omnibus non se. ut animalibus natura ut potest tali mamarum comoditate non indigebant prona omnia cum ambulent iniurijs externis subtus spina, necnon et nec in superioribus alimentum defficeret ad cornuum et uberum generationem quae ad [illegible] a deducit.

X. Atque et quadrupedibus et caeterae | non tum foeminis sed et maribus mamas natura dedit ijs perfectis animantibus quae eas in pectore habent in reliquis non putat perpetuum. causam physicam arbitratur otio investiganda. Lactantius libr. de ~~[illegible]~~ opificio c. 14. in fine foeminis ad venustatem et alendos liberos datas dixit maribus ad [illegible] decus, nec ~~[illegible]~~ informe pectus et quasi mutilum videretur. Sunt qui ad titilationem dicant nec glorietur mulier se mamas habere sola. puto tum tam in maribus quam in foeminis ~~in~~ eundem esse mamarum usum et advenustatem et cordis tutellam, et lactis generationem; nec pereunte matre pereat et foetus eius vices praestante pater eventu confirmata res est in trantagana regione oppido, Moura, vir quidam mortua uxore proprijs uberibus lactavit filium, alius item mendicus, Shezene, Ostiakum ferebat filium quem proprius lactabat uberibus. Cardanus refert se vidisse hominem in cuius uberibus tanta lactis copia colligebatur, ut in quolibet nutrice Aristoteles capros adeo lactasse refert pastorum aria caprarum lac in aliorum usus asservantium. etiam videmus quod uxorum duerint ut aves quorum ~~[illegible]~~ mares de filiorum generatione non minus quam foeminae solliciti sunt nam incubant ova, ~~[illegible]~~ educunt pullos fovent ut matres cibum quaerunt et omnia faciunt quod ad matris officium spectat. cur igitur reliqua quae non est inaequalis amor ubera cum habeant non lactabunt? habere ea efficiendi lac. naturam ordinem infantes in quorum uberibus lac acervatur ut diximus. ut in virginibus saepe cum menstrua defficiunt 5. aphor cuius annuit Aristoteles Albert, Avic. imo dicunt quod totum orbem peragrarunt viros ferarum copiosum in uberibus lac habere. nec placere unquam potuit eorum opinio qui dicunt non esse verum lac, nec a natura intensiore genitum, sed album.

Caput 22. de ~~[illegible]~~ [illegible]

~~Liber [illegible]~~ ~~[illegible]~~

quendam liquorem lactis naturam æmulantem nutritioni ineptum, quem
asp̄ria nutrire, quod solet verum lac fiet.
De lactis temperamento non parva est controversia, quidam et alij frigidum
statuunt et phlemati vicinum. Isac de dieta particulari calidum et hu
midum in 2° et sanguini propinquum. Avic. cum Rhasis temperatum. pro
utrisque hæc nervosa argumenta pro quo. ut conservatio a simili ita immutatio
fit a contrario ut alibi dictum est et affirmat putaris in hoc conuiuio
cum igitur lac biliosum temperamentum ad frigidum et humidum aut ... huius
citto erit narium ei oppositum. 2° omne mixtum debet denominari tali
a substantia quæ est in centro eius ut in primo 2i canonis docet Avic. talisque
in lacte est caseosa quæ frigida et sicca est. 3° continens 2m philosophum
perpetuo mutat contentum et sibi assimilat, cum igitur, ubera quæ lactis con
tinentia sunt, frigida sint, erit et lac naturaliter frigidum. 4° mix
tum omne denominatur a prædominante 4. meteororum, cum igitur ex tribus sub
stantiis quibus conflatur lac duæ frigidæ sint ut serosa et caseosa, et sola butiro
sa calida erit naturaliter lac frigidum.
Pro Isac. vero sunt sequentia. omne dulce calidum est et est omne lac dul
ce. 2° lac facillime biliescit, ideo febricitantibus denegatur quia bilis
sit quæ calida et sicca est, quia inter symbolica facilis est transitus 3°
nutrimentum ~~[illegible]~~ arte paratum calidum et humidum est, cum igitur naturæ
operationes multo sint artes perfectiores si natura nutrimentum paraverit erit
illud naturaliter calidum et humidum est, lac autem nutrimentum a natura fa
4° lac in alibus est vitello in volatilibus ac vitellum calidum
et humidum est. 5° mixtum denominari a prædominante, sunt autem
in lacte duæ partes calidæ serosa videlicet, et butirosa, sola caseosa frigi
da erit igitur calidum.
Sunt qui dicant lac ratione radicalis complexionis quæ temperata est esse cali
et humidum frigidum vero ratione influentis quæ tendit in 2m, illud vero in 1m
quæ autem concidant, sed male sic enim vinum et quodcunque aliud esset cali
dum et esset frigidum, ad hanc aut ad illam comparationem. Sed
effective dici potest frigidum, quod frigida reddat corpora quæ ipso utun
tur ut ingestive. et formaliter calidum quia impossibile est formaliter calidum inve
stigare cum ex effectu agentis naturam cognoscamus, nec detur alia cognoscendi
via. absurdius est dicere calidum et humidum esse ratione finis quia calidum
nutriant, frigida ratione agentis et ratione materiæ ex qua fit. quia non tamen calida et
humida nutriunt ut supra dictum sed frigida, nec illud ex frigido
te fit, sed ex calido, uberum videlicet calore moderato, et ex sanguine

~~de usu [illegible]~~

dicta materia cordis calore perdito, quare ratione potius calidum quam fri-
gidum dici deberet, quoniam cum frigidum dicatur ex alio petenda causa
dico quod unumquodque mixtum dici calidum aut frigidum respectu corporis
temperati 3. de alimentorum facult. c. 1 namque ipsum a frigido immutant fri-
gida, quae vero a calido calida iudicantur, sicut et quae in eodem statu
ipsum conseruant temperata dicuntur et ideo cum lac in optima suae
speciei temperie assumptum (ab ea namque recedens calidum esse poterit
ut patet cum a calidis et biliosis siccis gignitur, aut in febrientibus
ut lactantium oris ulcera demonstrat) temperatum corpus infrigidet
erit rationis frigidum, et quoniam quae parum recedunt a mediis temperata
saepe a Galeno dicantur temperatum lac aliquando vocari a Rasi, et Galeno [illegible]
sicut et sanguinem saepe Galenus temperata vocat nec patitur calida et
humida appellari cum re vera talia sint in ordinem ad corpus
temperatum.

quoniam ad argumenta. ad primum omne dulce calidum est si a sua
sua natura tale sit, modo lac non ita est dulce, sed ratione partis [illegible]
subtilis, et quae in eo minor est butirosa videtur, a qua non [illegible] in gut-
teriorem [illegible] magis dulcescit 4. simplic. 17. ad 2um
non bilescit quia calidum, sed quia facilius corruptionis, et quia [illegible]
pinguem facile aduritur 3. de alimentorum facult. c. 16. ad 3um
tristis dicitur alimentum ex Hipp. libr. de alimento, aliud est futurum alimentum
panis videtur, aut lactuca masticata et in ventre reposita quod non
oportet esse calida et humida, aliud est quasi alimentum quod paratum
iam succedere [illegible] humidi [illegible] ut sunt [illegible] in [illegible]
nis quae non dum apposita sunt [illegible], et nec istud alimentum oportet esse
calidum cum [illegible] dicitur quasi alimentum, aliud est vere alimentum quod
videtur iam partibus apponi quod effluxa substantia resarcit et hoc
naturis debet esse calidum et humidum, quia cum ratione [illegible] resolutum, re-
perandumque quod calidum et humidum est, humidum quod facile dicatur
calidum quod in humido inhaeret naturis debet esse calidum et humidum
id quod vere alimentum est, ac lac nec est quasi, nec vere alimentum, sed futu-
rum alimentum prius in chylum vertendum in lactantium ventre
postea in sanguinem in iecore. oportuit enim lac humidum, frigidum, et
liquidum esse ut facile a teneris infantium membris alteraretur,
facileque in omne partem [illegible] possit ad eorum alterationem. ad 4um
non est simile de vitello quod ex multo calidiori sanguine gignitur calidius aut
nutrituro, nec est agens a quo eius calor remittatur, ut in lacte quod

~~Liber quinti~~

tz ex calido sang. fiat mammary tn actione attemperati; nel dn n re rite lacti pd sang. ex quo fetus in utero nutritur.

Ad ultimum de seri temperam n e parua dubitatio Messy in canonis, ubibus calidum et siccum dixit in 1° et ipss ad 2m, ubi ei uim concedit austergendi, de obstruendi et subducendi bilem cum flaua, cum atra qd et gly concedit 3. de alim. facult. c. de origine lacte ubi lac acrimoniam et caliditatem a sero here dixit, et in idorosum ventum n transmutare et in bilioso uentre, assumpto sero et pingui qy roe calefiebat, et p sistendo fluxum c. superiori citat libr. assumpto sero p lapillos ignitos, aut ferreos orbiculos aquar effundere iubet ad mitigandam acrimoniam seri q remanet in gat n timere glur serum cum affundat aquam, pd eius acrimoniam, cuius roe mouet uentrem. et 4 acutos 8. aeria et tenuia oia calida dixit, ac serum aerem et nitrosam qlitatem here scribit et tenues humores gignere 3. de alim. facult. citt. Sunt q in cachexia et priis hydropis utitr exhibeant qd n eet, si eet frigidum.

Orium tn docuit glur 4. simp. 117. ubi frigidum et humidum
uocat, cui consentit Asac. in dicta parti c. de lacte. et p acutos 7. p eroie causonis serum exhibet glur q q aeria et calida menti uitanda admonet ideo Eigen. aldecassina diuertisse qd n heat acrimoniam, pd oibus humiditate unum exuperet cuius to sdt serum exhibet glur, qti silem heat facultatem uidit difficultatem considerator et soluere n potuit, nam qd ait calidum et siccum ee in lactis acceptum n e ad gli mentem qi assistissime docuit lac absoluta here caliditatem a sero, ideo lac nimis serosum ee magis purgatiuum et minus nutritiuum, pd neqs Ostatus gli mentem attigit n. n. glur serum botiro comparauit aut caseo, dum frigidum aut calidum dixit pd tsi, tanq medio tempam huic n. cum aliqd simplr jungitur refert 3. de alim. facult. c. 16. dico tn serum duplicem here substiam et superficialem nitrosam et calidam, et Centralem frigidam et humidam, q maior cum sit serum denotat, res namqs n denominantr a pte superficiali, pd ab ea q e in Centro, sic acetum dicimus frigidum et rosa sitt qi talia sunt a Centro tz in superficie calida. nec obstat n constare lac ni ex tribus subys; serosa butirosa, et caseosa. qlibet uerum e de subys q secrastari posunt, qlis n e superficialis illa seri, q cum igni reat separari nequit. qi cum igni n ueniat
in aliena 16. in mixtionem in sfera mai. pd in aliena Ca. n. alim tum hers
tam

~~De ...~~

parum de mãa et multum de frõa õia consumens q̃rere ꝑpetuali
~~em~~nas mãas, in quas agat in se ipsum agere ꝗ potens) cum ussol
uinõ mixta n' apparet ignis q eius mãa in illo n' erat. e g°
serum frigidum et humidum ꝗ quo ad sufficien recalfaciat attenuat
et incidat crassos et uiscidos humores ꝑsertim in magna quantitate ex
hibito ut facilius descendat, qui retentum nimis infrigedat et hu
mectat, et flatibus ꝑcordia offendit. ideo antiqui in magna quan
titate exhibebant ad faciliorem penetrationem libr. de salubri dieta
com. 20. sunt q 1ª ꝑpurgato prius corpore libras 6. ꝯtinent ℥
IIII syrupi rosati solutiui, aut tantund. mellis rosati et tribus ʒ salis
sequenti u° die ipsum simplex exhibe ab augendo semꝑ dosi usque
ad libras 9. aut 10. 21. die ad faciliorem purgationem facien
dam, nec forte in uiis ductum recrementorum reliquiae ꝑmaneant ℥ V mellis
rosati solutiui cum ℥ II aquae capillorum ueneris ꝯtina. quem ex
hibendi mũm Dioscoridi adscribunt q ad heminas quinque siue ad
℥ quinquaginta exhibebant, uerum alii heminam interpretantur ad
libras quinque Paul. libr 1° c 88. pueris sextarium ~~unum ꝯtinet uiris~~ duos.
cuius totum duas facit heminas, ꝗ ut alii interpretantur ℥ 20 un q̃
draginta exhibent ex quo Dios. ꝗ forte natus ẽ mũs q nunc in cõi
usu ẽ bibendi medicatas aquas ꝑmaneas ðnr ut inquit Manardus.
nec acquiescendum ẽ Mesüe ꝯtinia ab ℥ VI. ad libram unam ꝯtinentes
qui aut loqui de sero in quo purgantia infunduntur aut ẽ ꝗ corrup
tus, in quodice namque melio lano apud Forteum legitur ab ℥ VI ad libras
III in alia u° manu scripto apud eund° ad libras VIII un constat ma
nifestum ẽẽ membrum in nrõ uulgari codice. Serapio consentit cum
meliolano codice, exhibet n. ab ℥ VIII ad libras III, q q° mensura
uir ẽẽ potissima: nec mihi displicet Dios. ꝑsertim cum ea felici suc
cessu utantur tot ac tanti uiri, et ex recentioribus Mercurialis,
Augenius et alii.

In laudem indiuiduae trinitatis Deiparaeque
matris. finis huius 7. lib.

In libr. II.
de usu partium propositum libr.
Caput 2m.

Peracta oculorum historia reliquis faciei partes permittit absoluere et est aut facies in solo hoc ideo solus uerecundatur: in ea animi passiones relucent, in oculis supercilio et fronte, ex quo diuinare multa in salutem aut perniciem tuum conanti nigromantes facie fugantur bestiae et nihil magis homines in amorem mouet et quod id merito percontandi cuidam cur formosis diutius aut libenter confabulemur, retulit Aristoteles esse hominis caeci percontationem solum... caecus non sentit formae illecebram, nec coloris gratiam ut refert Aelius libr. 5. c. 1o, qui ut inquit Publius Sirus per mota spes muta commendantia in carneadas regnum absque satilitio appellabat quod sine ulla ui imperet ac persuadeat et illud Prophigij in libr. de quos uocibus (constantissima forma dis ... imperio) habet tantum facies in amore uim, quia ut inquit Philo in libr. 1o legis alegoriarum tomo 1o pag. 41. inv. corporis partes ea est magis ornata, et inspirata resident enim in ea quinque sensus, quos fascinator ligare solet amor et quae alibi de facie et plenitude diximus plurimum, ad Caput 2m accedamus.

Caput 2m
de temporalibus musculis.

et si multi faciei partes a sola membrana carnosa moueri opinati fuerint quod ita ualide eis adhaereat ut difficile ab ea musculi separari possint, standum tamen cum sapientioribus qui sectione ipsa inuenerunt a uarijs moueri musculis, non a sola carnosa membrana Galenus hic eorum duos tradit quos temporales uocat, quorum beneficio os clauditur, eos quoque sicut alijs magnitudinem atque in mordendo robur magnitudinem quoque suam, ac fortitudinem trahere docet, ideo maximos et fortissimos in ijs animantibus, quae serratos dentes habent quod non tamen magnam, sed et ualidam maxillam habeant maximos aut sunt nec neruosos, nec in agendo praepotentes in asinis, bobus, et suibus, ac breuiter in ijs omnibus, quae magna quidem maxilla minime tamen robusta ad mordendum, homini uero seu genam paruam habenti dentes quoque ad solum usum idoneos (non enim in morsu hominis fortitudo consistit nec dentibus dimicamus sed alia caetera, tamen ratione, et manibus) musculum temporalem audita iniuria debilem habet

~~Liber~~ 11.

1. et minimum adeo, nisi ipsa natura non modo inveniente, quae portet sed
ea et cuiusque dignitate tribuente, id quod divinae iustitiae est proprium,
docet insuper leones, seplios et simeas musculos temporales viles
sit, et imbecilles habere, cum sit simia homini simillima, illiusque veluti
immitatio quaedam ridicula, eam vero quod alia prona ore cibum assumunt
ea, ut collum maius, sive proliziorem habere inferiorem maxillam.

Caput 3m.
de securitate musculorum temporalium.

Miratur artefficium, quo usa est natura in constituendis temporalibus
musculis, qui cum ex eorum laesione maxima homini mala sequantur, ut
convulsiones omnis vulneratis, sopores, febres, diliria, ob communi-
tatem et propinquitatem cum cerebro, a quo solo, immedio osse se-
parantur, et plura nervorum paria quam plures in nervos cerebro haerent,
merito natura eos propemodum totos ne facile afficerentur ab iniu-
riis extrinsecis in capitis ossibus abdidit, ossa quod ea quae ipsis in-
cumbant excavans admirum exculpensque alia aut dura ac
proinde quae illis opposita zigomata id est iugalia vocantur rigida
et medulla experta in orbem quasi septum quoddam ei circumiicians
ita ut exiguam quandam eorum pars tantum ad finem frontis immineat.

Si laesi fuerint — hinc patet vulgaris chirurgorum error
quilibet calvariam sine discrimine
perforantium, cum tempora citra convulsionem perforari nequeant
ut ex Hipp. alibi probavimus late. q. libr. de vulneribus c. 1o etc.
admonet ne talis sectio fiat propter venam quae circa tempora fertur
quem comitatur Celsus c. 4 libr. 8. Paulus 6. meth. 6. et alibi saepe
et omnes fere maiores nostrae chirurgi. et quod convulsionem referre videtur
Hippocrates in venae incisione quae per tempora fertur non parum chirurgos hac
sententia exterruit convulsionem non necessarie, immo per nervosas partium esse
scientes. sunt qui dicant nimio profuso sanguine ex secta vena convulsi-
onem fieri ex inanitione, sed male. quia citra largam sanguinis con-
fusionem praedicta oritur convulsio, cum vidatur aut tenduntur, aut inflamantur,
aut refrigerantur nervi 2. de articulis 19 et usque ad 22, ideo

~~[illegible]~~

n luxatur citra periculum inferior maxilla, et si statim n restituatur, antequam videtur musculi distendantur, ut interpretatur Galenus mortem affert, distenti namque hi consortium cerebrum efficiunt, quod qui communes sunt et propinqua invicem communicant affectus libr. de humoribus in primo. melius Galenus hic nervorum tradit divisionem quod ex sectione accidit, et non potest cum siccantur huius modi inducunt symptomata, sed cum inflammantur 4. de praesagatione ex pulsibus c. 8. et 2. de articulis 21. aut aliquo modo alienantur, com. 22. sequenti. alienantur n. cum 3 num calefiunt, aut refrigerantur, madescunt, siccantur, inflammantur hirisipelate prehenduntur, et putrescunt, in quibus omnibus corpus non alienatur. sed in distensione fibrae duntaxat extenduntur citra alienationem ex quibus patet praedicta accentia seque nervorum distensione citra alienationem et si distendi diu nequeant quam musculus inflammentur. nec imaginari potest convulsionem ad distensionem sequi, reliqui n° accentia ut febris, sopores, diliria ad inflammationem tamen. nec Galenus in afferere com. 21. citato ubi mortem et periculum impendere dixit, cum propter naturam musculi intenduntur ac propterea doleant et id circo inflammatione premantur. qui id quod frequentius evenit enarravit; Droium tamen non negans dum utrumque alienationem videtur et distensionem soporem inducere dixit com. 22. sequenti; dixit n. soporem utrumque inducere, quod utraque hoc consensu affectus cerebro communicant. quo modo aut id fieri possit patebit ex dicendis.

Nunc magis dubium est cur ex inflammatione horum musculorum sequitur febre sopor. Droium n. accidere deret cum ex inflammatione cerebrum calefiat communicata a viciniis partibus inflammatione ut Galenus ait com. 21. 2. de articulis ad quem [illegible] sequitur febris et vigilia. non negans indicii aliquando ex inflammatione soporem, cum inflammatio cerebro, frigidis et putridis humoribus referto acciderit tamen n. ipso calore dicatis sopor ~~inducetur~~? at ~~sopor~~ hic propterea non est sed per accidens et raro contingit; in inflammatione aut horum musculorum perpetuum [illegible] modo magna [illegible] 4. de praesagatione citato ~~[illegible]~~ ideo soporales dicti musculi ab anatomicis, et Hippocrates affirmat primo 22 citato de articulis inexpugnabilem dormiendi ~~[illegible]~~ necessitatem inducere huius modi musculos, cum aut alienantur aut propter naturam extenduntur, et

Caput 5. de sectionibus musculorum temporalium

~~lib~~ ....

Et sñia 21. antecedenti mortis periculum inducere aut ppt febres continuas,
atque maiorem et inexpugnabilem dormiendi nãm, q̃ uerba ueternum spectuiratem
ondunt: et miror sane quomõ hanc n̄ uiderunt difficultatem ĩlla
sectiõ Anatomici et chyrurgi. nam si febris ẽ calor cordis quomõ
ab hors musculorum ~~[illegible]~~ tensione contrahit, a q̃ calor n̄ educitr. qd si
inflamati educat id erit in cerebro n̄ in corde, cu quo febris accen
ditr. aut quomõ tensio et alienatio febrem efficiunt si educunt ue
ternum et conuulsionem q̃ frigidi sunt effus. rursus infrigidatis
huiusmi musculis fit eius alienatio com. 22. 2. de articulis cum
igr. infrigidati cerebrum inflamare nequeant nec febrem ge
nere, n̄ poterunt alienati semp õia pdicta symptomata inducere
Et ~~non~~ tn experia Hippis sñia confirmatr, qm ponit plus
bñe uidemus p. huiusmi uulneratis musculis aut atr alienatis p
dicta induci symptomata febrium namque soporanti delira et
conuellunti agrotantes translatis humoribus, ap̃ inflamata in ce
rebri substãm, q̃ cum ut plurimum langui sint ob uenã magni
tudinem p tempora prectantes, aut petentes ob cerebri uicini
tatem cerebrum obstruunt et inexpugnabilem dormiendi nãm in
ducunt, neque n. õis inflamatio in cerebro uigiliam creat imo ue
ra spectio ueternum inducit obstructa substã ab inculcatis humoribus
q̃ affecta acuta febres sequitr, sicq ladunti ões animal actiones
n. n. solent ubi cerebrum inexpugnabili dormiendi nãe prema
tr eius uitio sui duntaxa ladis ~~[illegible]~~ et motus, sed ratiocinatio, memoria
sui et motus uoluntarius corrumpit com. 21. citto, cum igr. ab hys
musculorum lasione spectio uera oriatr in cerebro inflamatio p
dicta õia symptomata narió sequenti oritr aut uera ab hac p
potius q̃ ab alia ob maiorem cum cerebro uicinitatem et ob plura
neruorum pria p quos uicat et quaque rõe maiori dolore tem
pora afficiuntr et racunti magis inflamantr et deterius dolent.
et õmus n̄ inflamentr sola tensio sufficit ad febrem inducendam
q̃ n̄ semp in aucto calore consistit, sed potius in q̃dam caloris ali
ena q̃litate, q̃ ex distensione contrahi potuisse uidetr ~~[illegible]~~
siccior ~~[illegible]~~ aut acrior q̃ conu aut salsedinem, amaritudinem aut deli
teream q̃litatem hanc q̃ remouere student in febrium curatione
fuit hæc opio Hipp in libr. de prisca medicina ubi asseruit febrem in
~~[illegible]~~ aucto calore n̄ ẽa ponendam, nec ppt calorem tãs febrici
tare, sd qd calidum amarum ẽ, acre salsum, catera q̃ multa hent

Hipp. lib. de prisca med. fuisse tn̄ sitere febrẽ excessu caloris in alia dele q̃litate nempe acra, salsa, amara etc.

et in eod. libr. ~~dicit~~ dicit calidum non ob caloris intensionem nec
re sed quod acerbum est ceterisque haec placuit opinio Gentili in
extravagantibus quaestionibus, qu. 4. et multis alijs opinanti
bus febrem non esse ponendam in extraneitate graduali mensura sed
potius in proprietatis alienatione. calor. n. natus dicitur talis dicitur
et quia gradualem habet mensuram et ultra quam talis consistere
nequit, et quia talem proprietatem habet cuius ratione natus exercet opera
tiones. sic Struthio Camelus ferrum concoquit non ob intensionem
caloris et gradualem mensuram, cum multo calidior leo id con
ficere nequit. eadem ratione ventriculus chylum hepar sanguinem testes se
men ubera lac efficiunt proprietate non graduali mensura qui
non efficiunt multo siti peracta temporum quod caloris proprietatem
exemplis illustrat Plutarcus in Symposiacis decade 3. problemate
10. atque ut duplicem naturalitatis minimum habet ita et duplex extraneitas
et in graduali mensura et in proprietate hanc proportio febrem creat
illa non semper eius per se numquam, quia licet hic natus intensiorem calorem
habeat non febricitat, ut in irato aut nimis defatigato, aut soli
ferventi exposito, qui se ipsis calidiores redduntur et ideo dixit
Avic. 1 4. c. 1 febrem non esse cordis calorem, sicut calor irae aut
laboris cum non ultimatur id est cum non adquirunt extraneitatem
requisitam ad febrem, quod proprietatis ut interpretatur Gent. 1 febr.
et merito, quia cum febris non sit antequam calor ledat operationes et
eas ledere non possit illa proprietate proportionem uceat, fit ut gradu
alis intensio ad febrem non sufficiat per se, quia non ultimatur nisi ex
tranea proprietate. potest n. gradualis intensio stare cum sanitate
non vero proprietatis alienatio, creabit quoque haec proportio per se febrem/
illa vero per se numquam quia non ledit actiones nisi cum egreditur sanitatis
latitudinem, et hinc variis extraneatur in proprietate, et si esset pos
sibile non extraneari in illa, quantumcumque intenderetur nec febrem
efficere nec actionem lederet. confirmatur prope mortem cum
frigidum expirant calor est remissior quam in tempore sanitatis
quia tum calidum expirabat et tamen est febris, ut pulsus ondit
et putredo intus relicta a qua causatur. et miror quomodo dicat Argen
terius non esse tum temporis febrem, cum constet febrem perire aegrotan
tes et frigiditatem quae tanta non est ut mortem inferre valeat rursus
in febre leperia et in principio accessionum extrema frigent et
tamen ibidem est febris, vivunt. n. rejentia illa membra calore fe
brili mutuato a corde sentiunt et nutriuntur quae operationes sine
ne influente calore fieri non possunt. pulsant arteriae, et uul

sang^{em} effundunt quem a corde accipiunt. tamen non arteriarum pulsatione absque spiritibus fieri non potest quia delatores sunt facultatis quod non videt, immo spes mortem in totum aufert pulsus ex defectu spirituum et in ictericis nunquam et in quadam vidimus aneurismate in tergo laboranti, cuius arteriae in carpo non pulsabant delatis spiritibus in tumorem affixi ut sectio ipsa satis ondit, nec quis aut [illegible] nunquam negauit calorem a corde spargi in corpus universum in huiusmodi febribus tamen voluerunt non separandi sensibiliter a toto tamen quo ad effectum, actionem videtur diuisione sensibili separatum alias morbus totius non esset. nec calor influens esset proprius aut velut fere innati ut voluit Fuer. nec hinc colligitur esse ibi morbum compositum ex frigore priuatiuo et calore febrili actualiter in gradu remississimo ut apparet in illis qui febrem ex resolutione natiui calidi interimunt in quibus cum intensione priuatiuae frigiditatis datur remissio caloris febrilis ut in colliquantibus quos curant vino ouis et potibus. et aliquando febris cum temperamento in graduali mensura sola extraneata proprietate ut in febre hecthica cum p'sentia frigidorum humorum, in qua febrilis calor remittitur ab ergo frigiditate et euadit temperatus in mensura, ut pulsus sanitatis ondit. et in febribus pestilentialibus in quibus calor non recedit a naturali mensura ut monstrat respirium ex quod si recedat tamen non simplex pestilentialis est sed composita ex malignitate extraneante caloris proprietatem et ex aliquo extraneante mensuram quod stante maligna tamen hic proprietatis alienationem cum malignitas nec calefaciendo nec infrigidando calefaciat sed corrumpendo quod nec calida nec frigida est, nec omnino calida extraneantur proprietatem intendendo calorem quod resoluendo magis diminuat aut resiccando citra productionem gradus caloris in acrior redditur calor extraneus est non siccitas lima caloris. sic temporalium musculorum tensio febrem gignit assumendo calorem quod tensi nerui infrigidant et resiccant ut consilio 261. docuit Montanana, et idem influens calor refrigeratur et resiccatur, quare febris oritur a conato calore et siccitate, et sopor inducitur refrigerato cerebro. Accedit vitiata cerebri structura spiritibus inepta distentinamque neruorum ut propriam unionem amittunt eorum spiritibus a centro ad circumferentiam motis, ita et cerebri partes ad eandem tensionem sit proprium non seruant situm. quae cum ad operationes temporum indigeat vna cum musculis structura et conformatione ea vitiata aut cessabit ab eis aut eas corruptas habebit et econtra dormiat delirio et febre. sic in vulneribus capitis presso cerebro, aut meningis pondere aut [illegible] [illegible] sopor inducitur, et febris accenditur cum delirio quia [illegible]

q. diu causare possunt solius structuræ uitio gignet namque spiritus operatio | structura uiti
ribus ineptus et in proprietate extraneatus q. cordi communicati febrem
accendunt. accedit et dolor ex neruorum tensione tamquam ex solutione conti
tate continua exortus, q. humores commouet et parat putredini
etiam et spiritus reagitat et corrumpit. unde febris cum supra effi
citur. merito igitur temporales musculi soporales uocantur qui ab
eorum læsione sequitur uarius somnus, siue ipso distentis, siue alienatis
siue utrumque tenentibus, solo namque structuræ uitio sæpe sopor
inducitur, et sola siccitate febris aut alienata proprietate ci
tra caloris augmentum aut ueneno aut indebito humorum mo
tu, aut quouis alio extraneare potente in cuius extraneitate
febrem consistere diximus non in sola caloris intensione ut
in lipyriis apparet in principio accessionum, et in malignis, aut
colliquantibus febribus.

Sunt qui dicant in colliquantibus esse calorem intensiorem
moderato uirtute humidi præsentis et in lipyria aut accessionum
principiis uirtute natiui calidi quod suffocatum est sed male dicunt namque
comparare calorem extraneum aut semper ad humidum aut
semper ad calidum innatum, nam si febrilis intensior est uirtute
præsentis humidi ob paruitatem humidi quod minori indigent
calore ut conseruetur in lipyriis et accessionum principiis non dica
tur intensior uirtute actualis humidi, imo remissior cum maiorem
calorem requirat ad conseruationem. Sed nec est remissior
uirtute caloris innati, qui non uirtute caloris innati membrorum qui hic
non suffocatus est in accessionum principiis nec patitur ab extrin
secis alterantibus ob minimam mistionis ut alibi dictum est sed
sola perit putredine nec uirtute istius potest esse intensior mode
rato, ut potest q. requirit maiorem actuationem ab ipso cali
re influente ad operationes exercendas. Sed nec uirtute caloris
influentis, cum in refrigeratis febribus non detur calor influens
propter febrilem q. non potest esse se ipsum intensior. nec in colli
cantibus aut hecticis calor est intensior uirtute humidi, qui si
magis extenuatis citra febrem ponatur malignitas aut pu
tredo extraneans caloris proprietatem citra intensionem gra
dualem quod fit bibito ueneno aliis caloris febricitant exte
nuatis sine intensione caloris uirtute sui humidi et ipsius con
tinentis ob imperfectionem caloris, q. extraneitate comparatur

Caput 3. de ~~[illegible]~~ sopor.

~~[illegible]~~

n. q° in colliquantibus calor e intensior vi humidi uno remis sior, et humido improportionatus ob extraneitatem, nec sequi calo rem n ee qd tactu n percipiatur qualitatum tn excellentias decipitur. ideo in accessionum prius calorem n sentit qui diminu tus e' et ad moderatum remissior, et talem in corde cum tempo ris ee, unde et pulsus rarior et tardior, n ob externarum frigidita tem reverso calore in cor ut male opinati arguant. sed ob exiguum cordis corruptum aut attemperatum humorum frigidorum presentias aut suffocationem per eorum inculcationem, alias n eet pulsus fidum cordis signum cum ostendat frigiditatem, quando calor auctus e in corde. ex dictis patet duorum argumentorum solutio. ad 3m u dicet forte aliquis n ee varium ut omnia sit predicta symptoma ta sequantur ab hoc musculorum laesione, sed aliquis vulneris sufficere aut soporem, aut convulsionem et cetera. sed n e ad mentem Hipp. et qui q omnia sit inducit vulnerent, et ipso refrigera tis, percellatio n. cerebrum eius nativo calido refrigeratio et corrumpitur ad cuius corruptionem omnia sit eveniunt.

qd sit sopor. Tx: Soporem et cetera. De veterno intelligendus e qd non e omnibus sopo rosis affectionibus, coe q preter naturam affecto cere bro contingunt a quibus difficulter expergiscuntur aegrotantes. graeci carum vocant, latini soporem, Arnaldus sibi 1° 3. tract. 4. c. 5. Alii subetha soporem seu stupefactionem q theorica c. 5. alii letargum vocant qd obli vio interpretatur et [illegible] interpretatur nomine a symptomate desumpto, qd magna oblivio hos comittetur aegrotantes. e tn letargus a cardiaca affectio, et nihil aliud e qm frigidum cerebri aposthema sicut phrenitidi oppositum [illegible] 3. meth. 21. qr sicut haec calidis inflamman tibus succis oritur ita illa a frigidis putrefactis sitr inflammantibus ideo Avic. definivit aposthema phlegmaticum, et merito febrem n. [illegible] adiunctam hic continuam 1° acut 8. 3. de locis c. 5. q qd n oritur ex pituita irrigante cerebrum aut opplente, qui talis n accidit epilepsia aut apoplexia, sed neque ex putrescente pituita in cerebro, q in catarris febrem n excitat, in quibus illa putrescit et cetera male olentibus mucis deprehenditur. restat igr. ut putrescentes et cerebrum inflammantes eam comittant, aqua putridi communicantur cordi vapores [illegible] quo febrem accendunt, itaque delirium cum somno nam calore pu tredini acquisito delirium inducit. somnus aut ex alia humoris porti one q n putruit 3. epidimion sect. 3. 45. q id fieri pot [illegible]

[left margin:] acuo distincta letargus e in flammatio cerebri pituita a frigi dis [illegible] putrefactis inflammantibus coibus.

patione meatuum ex ipsa inflamatione causata, a qua nunq. [illegible] oritur apoplexia.

Si cum petussis humoribus biliosis misceantur, ut qq. putrescant affectio media gignitur inter phrenitidem et letargum, q. apud Graecos nomine caret 4. de causis symptom. c. 3. Paulus lib. 3. c. 6. a quo antiquioribus catoconam scribit, eo nomine vocat. Aetius libr. 6. c. 4. Avic. 1. 3. tract. 3. c. 12. vocat [illegible] subeht aut [illegible] Alsaras q. theorica c. [illegible] stupefactionem animi ipsam appellat et Lincus. s. practica c. 17. vocat. humana non e par tis cerebri affectus a phrenitide et letargo distinctus, ex non phrenitidem, non letargum insequitur, et ut hic, aut ille superat, inter superante namque bile vigilia, depravata dieta, peccata vero pi- nalescente, coma vigilum vocatur si aut aqua misceantur coma absolute a quo vocatur ab alijs typhomania libr. de comate c. 2. et 1° prorrhet. 1°. est alius soporosus affectus quem graeci Carum vocant, Arabes subeht. et est resolutio omnium principum facultatum in quem aegrotantes velut mortui iacent libera tamen manente respiratione, ut quo solo signo ab apoplecticis distinguntur, inqq. eadem dicitur notabiliter 4. de loc. c. 2. q. in caro integra servatur, ni forte ingravescente malo ea vitietur ob imbecillitatem facultatis alijs. differunt a letargicis, qr. hi in utriusque profundus et excitati difficulter sunt. adsit letargici tamen ad interrogata respondent carotici vero neqq. rursus carus interdum febres sequitur ardentissimas letargum vero febres sequuntur. itaqq. carus nunq. praecedente febre contingit 4° de loc. c. 1. ubi inter causas carum inducentes febriles rigores refert letargum vero sequitur semper febris ex Paul. lib. 3. c. 9. sic itidem Aetius libr. 6. c. 5. cum carum scribens morbum vocat qui ob febrium rigorem sequitur immodice refrigerato cerebro. differt et ab epilepsia et apoplexia, ex quia, ex, qr. carus anteriores, epilepsia anteriores et posteriores ventres occupat apoplexia vero et cerebrum ideo in ea notabiliter laeditur respiratio, q. non nisi eo subeunte, et sui muneris oblita vitali facultate laeditur. succumbit aut ubi materia opprimit anteriores tamen ventres ut in caro, non posteriorem ut in catalepsi, neutros qui in epilepsia. et et ipsam cerebri substantiam ut in apoplexia. causa vero duae qr. epilepsia editur a causa mordente, apoplexia ab obruente ventres et cerebri substantiam etc. Carus vero a vehementi anteriores cerebri ventriculos, aut obstructione, aut refrige

Catharus est affectio [illegible] ta exhibitis [illegible] pituitosis sit cum biliosis putrescentibus

q. [illegible] [illegible] carus

Caput 3. de securitate musculis temporalium

~~liber~~

perratione a temporalibus musculis percussis, et a vehementi dolore concidente videtur robore spiritus alis, qui in cerebri ventri cuius instrumentum est ad sensum et motum in universas corporis partes transmittendum alligatis Carotilibus de vegata mala fit et appresso cerebro aut tenui meningi 4. de iis c. 2. quod maxime argumentum est sopore Hippocrates intelligere earum vitiata structura a tensis musculis et a dolore resoluto spiritu et frigidores humores motu in anteriores ventriculos et hi carus frequentius consequitur saepe et sequitur letargus inflammatio cerebri subita a corruptis putridisque humoribus in doloris exagitatis non obstat quod sententia 21. 2. de articulis ubi vocatis actiones corrumpi habet in profundo somno, quam per corruptionem non de parvationem intelligit per quamlibet lesionem, aut corruptam ut in letargus aut ablatam ut in caro apoplexia et Catalepsi aut diminutam ut in Comate aut cataforum ex quibus manifeste patet per soporem intelligere Hippocratem quamlibet praeternaturalem somnum. a quo aeger laborantes excitantur, quem latini veternum appellant

(In margine: affectiones ... ex ... ... in ... temporibus)

(In margine: [illegible] ... TX.)

dilirium — Ex dictis oritur dubium quomodo Carotici et Cataleptici in temporalium musculorum lesione delirent. In carus imaginativae facultatis est resolutio et veluti paralasis, in qua actio omnis abolita sicut in catalepsi quae cum Caroto confunditur a Galeno 4. de causis c. 16. et 2. de criticis c. 56. distinctus tamen est affectus quia rigidi et immobiles iacent aegrotantes in ea videtur figura permanentis quod hora apprehensionis fuerat idem deprehensi vocantur a barbaris congelati quomodo quod delirent hic abolita est actio imaginationis libr. de diis symp. c. 2. quod deparvatam dicit dilirium. Item Galenus 2. praedict. com. 56. ubi Hippocrates tradit Carotos delirantes fieri potuisse Catalepsi quod cum Caroto confundit, ad dilirium id non cessasse ad praesentiam ~~dilirii~~ Caroti aut esse Carotum incipientem et imperfectum in quo saepe loquuntur aegrotantes ut refert in com. Galenus et fatetur Hollerius libr. 1. c. proprio et multi sunt qui apertis oculis intuentur circumstantes audiunt et memorantur, sed nec moveri nec loqui possunt. ego vidi puellam Catalepsi correptam quae apertis oculis me intuebatur, ita ut ne conniveret quod nec tamen audiebat nec recordata est eorum quae passa fuit, quae tamen manu prehensa propriis pedibus in aliam domum translata est, et delirans evasit in patet non uno eodem modo afficiuntur Caroticum, sed varie, ut mirum non sit non in aliquo loqui aeger et delirent ut plurimum tamen praesentis Catalepsi aut caro mentis vacillatio quae ipsi

De usu partium libri [illegible]

n poterit ut pleq ingeni [illegible] et sine [illegible] existunt, qi tn ab
huiusmi passionibus liberari nequeunt, absq delirio in declinatione morbi,
merito cum catalepsi aut caro delirare dicenti in declinatione
videtq pars e ipsius morbi et e signum bonum sicut accido
[illegible] in lienteria; fit n. deficientia e spirituum penuria [illegible]
aphor. 9. in com q in sufficienti quantitate instaurari spiritus ne
queunt qua delirant ex defectu et vacillantes fiunt cerebri ac
tiones n. [illegible] aut pedum tremores ob [illegible]
di imbecillitatem nec sufficienti donec vis robustior evadat.
Neq hoc tn delirij genus temporali [illegible] lesionem
in sequi sit multa alia, illud [illegible] qd cerebri et membranar.
eius inflammationem comitatur [illegible]
[illegible]

Caput 3. de securitate musculorum temporalium

libri

moderate calidis esse fovendum, ut oleo amygdalarum dulcium, calidis distillationibus pluviae instar ab alto in alvo in tonsuram coronalem demissis pullis, columbis et hirudinibus iuvenis alibus discerptis et ipsi capiti admotis quae inflammationem magis augere et fervorem evadit. Oppositum non faciendum suadet Avic. c. 8. libri citati ubi et pone, inquit, super caput in principio oleum rosatum cum aceto infrigidato nive, et reliqua quae numeravit ibi ex infrigidantibus expressis omnibus infrigidantibus, quod ex Galeno accepit 13. meth. 21. 2 de loc. c. 8. 3. simpl. c. 9. Brassav. 1° continentis tracta. id. c. 2. ubi Galenus scribit in principio omnium inflammationum infrigidandum et repellendum esse, non laxandum aut calefaciendum, adeo apud omnes medicos in confesso esse, ut hoc ab impudentissimis thessali sectatoribus concedatur, et ideo 13. meth. circa phrenitidem et lethargum casum esse curandum ait, [illegible] in principio, quod in declinatione, sicut in utroque fovendum esse in principio cum repercutientibus in declinatione vero cum laxantibus et resolventibus, in hoc invicem pugnantes consentiunt Massaria et Saxonia libr. 1. de phrenitide c. 27. in utroque a repercutientibus incipit Trallianus libr. 1. capit. proprio, ut ascendentes vapores reprimantur et cerebro oxirrhodino robur consiliet, ut relicto calore humorem infestantem non attraheret, in maiorem saburram accumulat et repletur, consentiunt Paul. Aetius et omnes qui viderint esse non tam inflammationum principio repercutientia adhibenda suadent, praeterquam cuilibet calida intemperiei, ut calida proba ex patre Mesue, et alii, imo et melius q. ad Almanz. c. 9 ut humores sursum tendentes deorsum trudantur, ut inquit Gradius et cum eo circulus tinge repercutientis vi exhortat Rasis ut permittet oxirrodinum capitis humectationem ab aqua calida instar pluviae cadentis in commissuram coronalem ut melius repercutientis oxirrodini vis penetrare possit, iam in insaniam seu maniam ab adustis atrae humoribus oxirrodino in principio esse curandam docet Ant. Valesius apud Olerium exercitatione 13. in ultimis verbis, quae curandum est sicut phrenitis testatur Paul. libr. 3. c. 14. propriam insanientium curam esse [illegible] ut ut caput ipsis tum rosatis tum oxirrodino perfundatur Damascen. libr. 3. c. 21. frigidissimis irrigationibus caput perfundere, ut vapores a capite avellat et sursum alios ferri prohibeat, quae sibi utuntur Mesues, Avicenna, Rhas. et omnes Trisinela et Nabarra Judaeo maniaco oxirrodinum capiti admoverunt, repetatum [illegible] a Montano Consilio de Judaeo delirante quod calidi humores iam resolutionem requirerent.

~~...~~

mutata iam calida intemperie in frigidam et siccam q. calefa
cientibus et humectantibus reficienda e. n. repercutientibus ut in
3° Avic. c. de cibare curandam docet curiose phrenitidis
cum maiori tn humectatione facta tempore crisis, quando videtur utraque
affectio e. humectanda, ut in declinatione, qr et si com. dt. omnibus
inflammationibus repercuti in p.ro discuti et humectari in decli
natione n. id faciendum e. aqualiter in omnibus ut bene advertit Massaria
sed modo intensius modo remissius p. humoris natura. e. g° semper in a
calida cerebri intemperie cum affluxu quoniam ut inq.t Sagon.
et p.a vacuant repercussivam et fluxionem arcent. sic in 5. aphor.
dictum e. repercutientia p.rim vacuare et dolorem solvere pars namque
astrictione roborata repellit exprimendo qd in se continebat propter
naturam namque qd influit admittit, et refrigerata tollit intempe
ries et dolor quoque non fluxus augebatur, quare cum dolore et
calore augeatur in calidis affectionibus inflammatis p refrigera
ta et repercutientia occurrendum illis e. n. p relaxantia aut
calefacientia qr pars imbecillior redditur et suscipiendis fluxionibus
aptior. merito Mercurialis ab oleo abstinendum suadet et cum
eius loco aquam miscet rosatam cum aceto ut maior fiat astric
tio et corroboratio, et nec oleum natura inflammabile aut infla
met, aut humorem relaxet. notant tn. aut. n. ee utendum repercus
sivis ubi magna fuerit inflammatio et corpus plenum, nec maior
fiat dolor et attractio, sicut contingit in inflammatione oculorum
q a frigidis ut inq.t Gentilis magis augetur ruptis membranis
in quo casu ab anodinis incipiendum docet Avic. cum Rhasio
9. ad Almans. c. 8. quo cedante dolore commodius iterum ad re
percutiendum perveniatur ut arceatur fluxio roboretque pars et tolla
tur intemperies. x. eiusd. praeceptum cumque ad dextram trahere illu
eius tn. dolorem ipsi dantis, ut ipsius minuatur conturbatio ~~...~~
et attractionem quoniam dolor e. trahens, q. igr. magna ex
ysterica inflammatione ab admotis repercussivis maior fit contur
batio ~~...~~ anodina permittuntur ut pars aliquantulum relaxetur
ne a frigidis usu ~~...~~ rumpatur. sed diceres cur hoc n. tenebimus
in oi inflammatione: propter fertim in illa in q adusti sunt humores
natura frigidi q minus frigore magis incrassantur et redduntur re
solutioni ineptiores, tum ob meatuum densitatem a frigore
densata cutis. coegit ratio actum tepidum admovere ...

~~Caput 3. de securitate musculorum temporalium~~

~~lib. ...~~

num non aut frigidum non laxantia aut repercutientia. melius est saepe quod uidet in principio aliam primus euacuendi per repellentia ut sit inhibeamus augmentum non aut digestionem per alitum, et hi mentes frigidi reddant crassiores et difficilioris resolutionis minus periculosum hic est quam sinere cerebrum inflammari eius robore dissoluto a laxantibus mentis uno more notario secti. quae cum in omni phrenitide de quo ter uera quam non uera adusti sint humores quos in principio admotis oxirodinis nitentis repercutere licet. et non tamen eos mixti aliis benignioribus sint [illegible] ut saepe temperati ut in cibare et Mania merito oxirodino dicamus digerere illis quam omnium persuadere arbitranti nulla mora ratione aut auctoritate.

Bigumia — Os iugale latinis ob hoc nuncupatum quod utrinque ossa (sunt utrinque singula) bonum equorum re iungit, ab a naturis peritis assistentis. constat autem os iugale, aut potius caluariae sedes hoc nomine dicta, ex duobus ossium processibus inuicem obliqua sutura coeuntibus ac posterior quidem pars temporis ossis processus est, anterior autem pars illius ossis processus facit, quod in uniuersum oculi sedis externum angulum efformans maxillae superioris ossium primum numerabitur, adeo sane ut os iugale [illegible] ossis constitutum sit, aliudque nihil sit quam duorum processuum [illegible] sutura beneficio commissorum. Caeterum os iugale medulla expers est solidum, durum et lapideum [illegible] ad patiendum pertinax huiusmodi namque efformari decuit quod temporali musculo operimenti vice parat componendum, hoc enim os ferus gibbum, intus cauum illi musculo sagacissime opponitur, quoniam interim natura [illegible] hoc ossis naculo illud contenta temporale in capitis ossibus magnam [illegible] occultauit [illegible] sinum ossibus insculpens musculo recipiendo a prima idoneum, et hunc undique in [illegible] tuberibus [illegible] circumcipientem atque hic merito natura molitur ob periculum quod ex horum musculorum laesione consequitur. fuit et iugale os in hoc supina [illegible], ut ab ipso Marcasa siue Mansorius musculus opportune principium ducat. Caeterum ueteribus [illegible] id est petrosa [illegible] vocabant [illegible] petram et efratam rupem [illegible] duritia [illegible] ueram et imaginem [illegible] referunt huiusmodi aut est inferior capitis pars quae dorsalis medulla e caluaria dilabitur ac ubi mamillares ac [illegible] referentes temporum ossium processus exoriuntur, eius enim regionis ossa omnium uniuersi corporis durissima, et solidissima existunt, atque reuera commodius

musculus exortus ad insertionem quam prorsus asperam rupi situm ut videre est apud Vesali. libr. 1° c. 7. Valuerde libr. 2° c. 5. Laurentium et alios.

Caput 4m.

de musculis qui aperiendo et claudendo ori ad masticationem dicerunt.

Inferior maxilla sola quiescente interim superiore motu agitatur ... tario, sicut et aliis omnibus ... et crocodilo excepto, quorum ... superior maxilla mobilis visitur inferiori cum temporis ossi... bus adeo unita ut nec ... quod moveri possit, ipsa ... sinus nascitur, qua superior singulis utrinque tuberculis ... admodum distinctis inarticulatur. movetur autem inferior ... maxilla non triplici tantum motu ut vult Vesal. sed senario sursum videlicet deorsum, dextrorsum sinistrorsum, retrorsum, antrorsum, quod omnes musculorum opera fiunt. sursum movetur a duobus temporalibus musculis quorum tensione superiori ... et os clauditur, hic a tota temporum cavitate lato carnoso et semi circulari principio enati sensim gracilescentes et sub osse iugali delati, nervoso et validissimo tendine in apophysim coronoidem inferioris maxillae inseruntur. hos pericranio ... tant nonnulli ob eorum substantiam quod ea pars quae ossi inseruntur ... tegatur os pericranio. iuvant huiusmodi motum alij duo par... ni musculi (de quibus c. 6. sequenti agit) qui in ore dilitescunt et dillitescentes dicuntur, quod ab internis inferioris genae partibus quae ipsa est maxillae cava, situm tenentes sursum extensi versus ossa ... partis musculis temporalibus adiutores sunt dati, ut qui et genam sursum trahere queant.

Aperiunt maxillam duo temporalibus oppositi unus utrinque neque enim necesse est ... tot esse aperientes quot claudentes, qui ex ... posterioribus oriuntur capitis partibus qua ... sunt quos vocant columnares ... maxilla autem inferiori in figuntur statim post nexionem, ad cuius usque pervenientes ... qui est ad mentum unus utrinque ex internis partibus adhaerescens

Caput 4. de musculis inservientibus ad claudendum aperiendumque os et Caput 5. qui temporales et hi oppositi excarnes et in medio fuerint.

uterque carnosus in principio in medio nervosus rursus carnosus in fine quo mento inseruntur. unde ligamenti dici solent. ipsi duo uentres tenditur nam extrema carnosa sunt. medio vero tendonis. ostendunt figuram. fortasse figura affectu elegans nulli musculorum excepto quodam musculo ab scapula quadam concessa fuit. fuerunt in medio huiusmodi musculi tenues et nervosi ob id angustiam quod ubi transiere paulatim ipsos carne circumvestiunt natura, musculos rursus efficiens. Id quomodo a suspirijs capit. fibris aperti deorsum mouent et os recludunt. duo tamen trox quod stimulantur ad efficiendum alij aut quidam duo musculi ad mandibulam in masticatione nitibus circum actionem a natura fuerunt comparati, quo carnosam quosque genas praeter constituunt, quos utrumque non nullam non simplicem musculum Id triplicem esse asystimant, quod tres ipsorum in maxillam sint insertiones, instar priorum quorundam. uterque .n. deinde angularis existit tres verticem non ueatam malam ubi nervus ipsa est atque ex lateribus ipsis hic quod ad zygomatis extremitatem hinc exportati ~~in aut~~ illud aut nervus inferiorem mandibulam 3us namque veluti basis quidam praedicta litera fibris inferioris longe nae contingens secundum longitudinem ipsius extenditur mouet aut secundum circumagit maxillam, alijs alijs fibris et insertionibus ut motibus alijs alios uicissim excipientibus multiplices fiant actiones in masticatione ideo merito huiusmodi musculi Maseteres seu masticatorij seu mandigulari uocantur, et si ad temporales musculos haec ~~illius~~ appellatio pertineat quod dentes inter se iterum ... committunt ut si quod inter eos fuerit comminuatur. caeterum cibum linguam quod in primis minimas redigi a molaribus, ubi a molis masticat musculis est actio, ad quem et lingua non parum confert in ore cibos assidue volvens et transferens, quo pars ipsius omnis iterum terat. remanentibus et buccarum finibus inferioribus quo cuti ... spectant quae ad labia, ad quos perueniunt tenues, ac lati musculi utrique uneus toti ollo circumiacenti mouetur .n. ab his cum bucca cum labijs et si genna imbobilis ... fuerit.

Caput 5um.

quae temporales ac ~~hoc~~ oppositi ... musculi excarnes ~~et~~ in medio fuerint.

Redit nomen cur temporales musculi et eis oppositi quorum beneficio inferior aperitur maxilla eodem musculorum fronte non servarunt in tendonem degenerantes. Id eodem omnium fugam a medio in eis tendo enascatur, quod in tali angustiam refert ut dictum est; quod tamen irridet Vesal. libr. 2. c. 6. dicens non a medio productum esse tendonem sed a fine. tum quod non glut. putasse temporalem musculum cum macetere unum esse atque tendonem quem temporalis acuto maxillae processui inserit a temporali et macetere produci, quod si fieret ex media musculi sede tendo is enascerentur temporis videtur musculi fibris deorsum ad tendonis principium deductis, maceteris vero musculi fibris sursum porrectandibus, et tendinem illum constituentibus. quare cum dicti sint musculi non item tendo in eis a medio exoriri, sed a fine, illorum musculorum ritu, qui gibbum et cavum scapulae implent, et qui rotulam offe ... femoris musculis famulantur et his cuius beneficio brachium attollitur. fatetur tamen aperientes musculos temporalibus oppositos a reliquorum musculorum fuga variari nerveos in medio, carneos in extremis ob nomen dictum.

Caput 6um

De magnitudine musculorum qui os aperiunt claudunt aut circumagunt.

Quod tum magnitudine et substantia temporales musculi reliquos antecedunt id in robore est quod clara videmus quoties aliquid mordens et aliquid impetu confringere nitimur, aut ingens aliquod onus histriones quosdam levare conspicimus ut ... varios horum in mordendo conatus taceam, nuper patavij ... ingenti Vesal. histrionem vidimus qui ferrum viginti quinque librarum paulo dentibus a terra sublevatum, et aliquantulum in ore erectum retrorsum a tergo pultum parietem iniecit quem triginta ... pedum intervallo ab histrione distitisse ... maticus ipse sum, quod turcum nuper Venetijs longe majus robur in mordendo ostendisse audio quia habebam a quinque viris illi allatum ... ac baculum aliquem ... ... varijs omnium admiratione contractavit.

Caput 6. de magnitudine musculorum qui aperiunt aut claudunt, ~~aut~~ circumagente.

Caput 7m

Docet a 3a nervorum coniugatione provenire nervos in omnes faciei musculos, quorum distributionem existimam non casui aut fortunae sed arti aut providentiae deri, quod nervorum propagationem demonstrat fieri docet cum Cassio Anatomicus ita ut qui per unam faciei partem distilant ab opposito cerebri latere proficiscantur, innexatu x. literae effigiem repraesentantes ideo vulneratam dextra capit. parte resolvi aut convelli saepe sinistram ut in libr. de vulneribus capitis docet Hipp. et 2. de articulis citto et libr. 5. epidimion. in historia puellae humillaeae et lib. 7. in historia filiorum fani et Euergi. sed male docet. n. Anatomes nervi omnes qui a cerebro oriuntur in suo exortu, insertione et progressu dy bus ie opticis exceptis qui in progressu coeunt ut firmius in pupillas ferantur ne itineris longitudine relaxati facescerent adeo ut in ead. planicie pupilla servari non posset. quamvis coeant non tri se decutiunt. diximus et alibi 2ae coniugationis nervos in suo ortu continuos esse, et ob id uno oculo moto et alterum moveri. iam et nervi qui a spinali medulla oriuntur dextri in dextram partem feruntur sinistri in sinistram. nec aliqui in corpore reperiuntur qui sese intercessent, cur autem una capit parte irrita sequitur convulsio aut paralisis in opposita nos diximus alibi late. [nunc] non videndum quomodo in oris tortura spasmum synicum aut caninam convulsionem vocant a canibus sumpta metapho. qui nasum cum ore torquent mordere comminantes, pars aegra trahatur ad sanam voluit. n. Paul. libr. 3 c. 18. a paralisi hanc affectionem oriri ut plurimum et Aetio 4. detis c. 2. quod forsan rem Galenus ~~aut~~ distentionem vocat libr. 4. ca in quo pars aegra trahitur in sanam sicut sana in aegram per convulsionem, hac. n. nota distinguit paralisim a convulsione Galenus lib de causis morbor. c. 7. sequitur Consili: Oria 184. et exemplo per exemplo explicat, dicens quod sicut duo trahentes viribus inaequalibus dum dum funis extrema vota involuta trahere nituntur fortior traheret ad se imbecilliorem, ita etiam in oris tortura pars paralisi affecta ut imbecillior trahetur a sana tanquam a fortiori.

quam quod sententiam refutat Aviz. 2a 3i c. 13. cum Aetio libr. 6. c. 30 dicunt. n. partem convulsam dum in se contrahitur trahere ad se sanam, resolutam vero non semper moveri in sanam nec ab illa trahi, quia [illegible] agentibus musculis contrariis id fieri posset

fieri non poterit ipsis [illegible] ut in paralysi cuius pars re
soluta cogit ad cuius [illegible] opposita non moueri cum non detur
quod assimulans et contrahere cogens nec est [illegible]
pars tensa conseruatur operantibus [illegible] musculis, in quo uno laxato
alterius motu pars trahitur in oppositum, nec amplius tensa seruatur.
quia hoc ab immaginatione fit et [illegible] uoluntate quod non concedunt in
paralisi in qua ut aiunt sana torquetur inuoluntarie ad opposita re
soluta, cum detur quod cogens uoluntatem ad mouendum. et confirmatur
quia cum quis manu mouet unam faciei partem uersus oppositam non con
trahitur opposita inuoluntarie ut patet, cur igitur contrahetur a resoluta?
eadem enim in utraque est ratio. dicetis mouetur sana a resoluta eius gra
uata pondere et irritatur. Id male quia si resoluta pars manu re
tineatur nec cadat in oppositam non contrahetur opposita, aut quomodo
tensio et grauitas cadit in oppositam [illegible] mediantibus partibus non tensis?
aut cur cadit in oppositam, et non inferius si facilius deorsum
quam ad latera mouentur grauia quam ad latera. [illegible] Auic. ex neruis
orta et ex scissione quorum alij ut ait a parte inferiori enascuntur
alij a superiori et ob id illis aut his resolutis sursum aut de
orsum facies trahetur non ad latera. tunc quia grauia potius ad se
trahunt quam trahantur ob pondus, ut [illegible] exemplo componitur de
duobus inaequalibus uiribus [illegible] funes in rotula, contingit
enim fortiorem ab imbecilli trahi, si multo sit ille ponderosior
et grauior. accedit pars torta est aegra. haec enim malam figuram et ma
[illegible] situm et cuncta non sentit est quod pars [illegible] torta aegra.

Pro solutione aduerto 1° quod [illegible] haec non intelligitur de resolutione aut
conuulsione cuiuscunque faciei musculi, nam temporales aut in ore
latitantes si conuellantur oris clausuram efficient non torturam.
apertionem aut si resoluantur, deorsum pondere tracta maxilla, quia
et oris apertionem efficient oppositi conuulsi resoluti neque
forsan clausuram oris efficient, quia cum os non recludatur nisi
a tensis musculis, si per resolutionem [illegible] ij tendi et contrahi
nequeant non aperietur os, Id seruabitur clausum. sunt qui ex conuul
sione aut resolutione unius tantum musculi aliquantulum fieri tor
turam dicant, elleuata, aut depressa maxilla ex una tantum parte, quia
tantum [illegible] intelligitur de tortura in qua os, et nasus torquentur in oppositum
de illis tantum intelligetur musculis quae hanc partem mouentur, ut sunt masseteres
[illegible] nasi et buccas, hi enim si utrinque aequaliter conuellantur risum sar
donicum efficient parum mutata figura ridentibus satis reddita.
Si uero ex uno tantum latere conuellantur, pars aegra conuulsa trahet ad

Caput 47. de magnitudine musculorum qui resolvuntur, et clauduntur, et circummajent ... ~~ibi~~

sanam, dummodo gravatia admixta non sit, et de hoc non est dubium, nec Aliabas contrarium voluit 9. teorica c. 8. est n. ibi litera corrupta et pro spasmo paralisim ligendum ut interpretatur Gentilis. si vero resolvantur, aut est parva resolutio et non vitiat oppositam, quia nec trahit nec trahitur, sed ipsa sola vitiatur aliquantulum mutans situm et figuram, nisi si sane viribus responderet et hoc aperte docuit Rasis. 1° continentis c. 1. ubi respondendo Pauli sententiam, dixit vidisse multos qui torturam id est mutationem a naturali situ patiebantur absque laesione, aut immutatione aliqua in facie opposita et docet Avicenna quod distortio ponitur in facie musculos quod fit ut malum uni tamen contingat posito intactis reliquis. quod si magna fuerit resolutio et gravitas praecipitabitur deorsum resoluta et cum ea pars sana et erit utraque extensa nulla contracta et hoc voluit Avic. cum dixit si mollificatio fuerit fortis trahitur pars secunda. si vero tam fortis non fuerit ut superet gravitate sed sana vires trahetur in sanam et erit aegra extensa sana vero contracta et hoc est quod frequenter contingit ut omnino fatetur. docet Pauli. et cum eis Jesusali c. de remolitione, Aliabas 9. teorica de membris musculorum oculi.

Causam reddit Varignana 3. de tis in debilem virtutem post resolutionem a qua recta teneri ~~tit~~ nequit, unde cadit. sed male quaero n. cur potius in oppositam quam deorsum cadat. Dinus ad post resolutam gravitatem refert a qua in ~~tem~~ tempore motus gravata pars sana contrahitur. sed cum in tempore quietis et ab illa gravetur, quo tempore non contrahi asseverant non videtur eius sententia recipienda, monstrat n. experientia in tempore motus cum membrum moveri nititur quam in tempore quietis dum illud in motu permanet contractam esse partem sanam, quod contrahi incipit vehiculo et dum moveri tentat, et dum quiescit ut in mortuo ali fibrae ... quae sursa retrahuntur et ~~mu~~ convelluntur. nec sequitur contrahi posse resolutam per naturae a naturali vi, quia impeditur a pondere. nec impediri contractionem ab opposita resistentia quia vir haec pars ad relaxationem quae a natura habet ut contrahatur. quia tam parva est ut opposita contractionem impediri nequeat. cum hoc tamen stat contractionem dictam non procedere a naturali vi quam musculi convelluntur, sed ab alio vinante est ... inclinationis quae in adversum movet per contractionem et cum contrahitur non amplius distendi potest, cum non distensio non fiat nisi a musculo contrario quare cum contrarii musculi resoluti sint nec contrahi in se amplius possint fit ut pars sana contracta semel contracta perseveret.

Acutius forsan Gentilis incidentem musculorum tensionem ... ait n. rectam conservari faciem a tensis et contra operantibus oppositis musculis instar equi a tensis habenis quarum una relaxata in

oppositam nervis equi caput, qui cum equi caput rectum conservetur operiem habenas ex q' patet tensio earum ad invicem, ita ut nulla pars sit alterius potentior, ubi una relaxatur, opposita non tenens quod operatur, in se ipsam colligitur, et se contrahit relaxatam, ut in ligno tenso videre est per duas cordas aequipotentes in tensione quarum una relaxata alia contrahitur, et ad illam lignum inclinat, prohibebat enim relaxata par quod contra operabatur opposita ... ut pote viribus aequis, et ideo cum desinit operari ab eius impulsu opposita convellitur. situs in facie quod recta a ... operantibus oppositis musculis conservatur ubi unus relaxatur, reliquus ab actione ... convellitur, in naturalem figuram ultra quam per tensionem erat rediens, corrigia instar quae cum violenter tenditur ultra naturalem figuram relaxata ad naturam redit, est enim musculi figura naturalis media, ultra quam est in motu tonico cum tenditur quod fit ut opposito relaxato ad mediam naturam tendat sua propria ... fibra in mortuo ... sic convelluntur, ut in naturalem figuram tendant ... quod proprium est musculi tendi non laxari, ubi semel convellitur non amplius relaxatur, quia pars resoluta in se convelli nequit, ad cuius convulsionem sequitur opposita relaxatio, et hoc aperte voluit Avic. cum dixit aliorum autem latus sanum ministrat ... attractionem lateris aegri, ut aequet nec sequitur in operatione contingere ut pars resoluta trahatur ad sanam cuius oppositum dictum est quia impeditur tractio a contraria causa cum videatur fortius fuerit resolutio vincens pondere sanguinea vires, aut iisdem viribus aequis vel tam parva ut tensionis differentia dicitur insensibilis ubi non habitur manifesta tractio et fieri et poterit ut materia spargatur per cutim in maiorem partem et erit notabilis paralysis in cute non tamen in musculis. quod si forte cuti alterius partis malum coniectum erit et privatio sensus in parte dicta, quod voluit Avic. cum dixit contractam partem carere sensu.

Pro solutione ultimi adverto quod tortura sumi apud Av. vel pro contractione, vel pro quocunque vitio, in quo pars naturalem situm non servavit, et in hoc sensu pars resoluta dicitur torta, quia naturalem situm non servat in qua affectione tortum accepere Ras. Avi. et alij cum resolutam tortam dixere. et in hac affect. semper tortum est aegrum, ut pote quod semper in se morbi causam habet. si vero tortum sumatur pro contractione ut Pau. Aetius et alij sola pars convulsa dicitur torta et in hoc significatu non semper pars torta est aegra. quia aliquando diximus pars sana retrahitur, et turpior fieri, et facilior apparet quam aegra et

Caput 8. et 9. de dentibus, et eorum driis.

tri n. e. agrum nec talis dici debet, qui in se morbi causam habet, sed in alia parte, quae n. habet paralysim aut convulsionem, tamen negari n. potest habere malam figuram et malum situm, hinc omnibus sunt cum laedunt actiones spiritualis et locutionis et ideo dicetur pars sana aegrum aegritudine diversa a convulsione aut paralisi. scio aliquos convulsionem dictam vocasse convulsionem physice n. medice, quod n. requirat eorum distam a paralisi. alios vocasse symptoma a paralisi ortum sicut ipsum symptoma e in cute ex morbo vesica fellea proveniens nec ee inventis putant symptoma ae in parte diversa a morbo. sed videtur quomodo physice sit convulsio, quae medice talis n. e. et si distet a naturali statu iam n. symptoma ae in actione depravata probabilius e. agit. n. musculus a causa propter naturalis alterius lateris instigatus, sicque fiet convulsione, et quamvis illa retractio sit naturalis musculo e nihilominus propter naturam ex motu inquam tum retrahitur propter morbum in opposita parte existentem. tum quia sano alii n. ita retrahitur.

Caput 8ui et 9ui
de dentibus et eorum driis

A temporalibus et reliquis oris musculis ad dentes descendit quos triginta duos ee asserit uno ordine in utraque maxilla sexdecim collocatos propter quod anteriori, quos incisores appellat acutos ac latos ~~quamvis~~ sunt ~~pro~~ incidere primo aut iis caninos inferiori quod basi natos parte aut supra acutos, ut sicut propter duritiem ab instrumentis minus fundi poterint, quod possint ipsi confringere. hos maxillares sequuntur (quos et molares appellant) asperi et lati, duri ac magni, ut intra ab instrumentis ac fracta a caninis levigare plane ac terere queant. ad haec vero ad paucissimi quod una, duabus aut tres maioribus quatuor n. maxime insunt radices, quorum quidem si unum quidvis [illegible] immutaverit utilitatem repente illorum cernes labefactatam. propterea ipsos ~~ut~~ mollarium dentium medii quod maxime sunt, quia autem utraque ipsos parte locantur minores existunt, quod minime congruum videtur ati, angustiis quod ~~vel~~ oris partibus magnos, amplius ii dentes exiguos inseruit. quia et cum linguam ad radicem ee oporteret ampliorem magis nos illi dentes minime locari potuerat. habet autem utraque gena tenues quasdam costas quarum singuli cavitatibus suis singulos dentes recipiunt, eos quoque validis ligamentis adeo parte constringunt et continent, praecipue cum illorum radices quae et nervi inseruntur et n. facile convelluntur. porro quod inferni superius dentibus communio aequales sint, quorum dextri sinistris ac cavitates quod cavitatibus ~~et tamen~~ quorum n. utrorumque sit id dextris ac sinistris maxilla partibus n. ne id e. et aequalis cuiusdam speciatim

aratq. potius, q. fortunae opus. adhaec quod fortibus aliis dicti simul
dicentes ac fortes sint comparatione quadam. at ungues nihil aut
in timidis, et minimi, et ut fragiles, dentes ita lati, molles, atq. obtusi
ungues hoc e magis ad homines inundatur. verum cum leones canes, lupi
utrinque multos habeant caninos dentes, hoc contra omnium qui utrinque caninum
pducit existente non natura facit simile atq. monstrum efficeret eni
robur ac vires cent ex sapia et corporis fortitudine. quonam igit
distringendum gratiam dentibus in quibus necesse ...
erant constituere quin incisores plures non duplo efficit ... ipsas incisores
latius fecit et his adhuc plures molares quod ... latissime
... dentium non desinit ... quanto longiores ... quot
... insunt utrinque ... in minores ... sunt ... utroque
latere quoque inferiores superioribus semper magnitudine et ... haec
sunt ... dentibus ... examen ... an
dentes ... 2. an sint ossa et 3. an sentiant. 4. an ...
... et quot ...

De 1° ... putat non nutrire nec ... corporis eminentia
in ... 3. de ... c. 2. quod cornuum instar ... gignatur
idest cornuta non est utrinque dentata ... inferna ... in utraque
... haec ... coniuntur ... dentes ...
cornua ut eorum nutritio satis demonstrat ... vena et arte
... radicibus implantatur sicut in aliis ... ipsaque sunt intus
excavata praesertim cornua ut commodius ... ...
... ... expurgari per canales duos in nares ... et alios duos qui in
aures ferunt, quos ... affirmasset natura ... ...
... ... nutritionem ... ...
... ... ~~portione~~ ... ...
... cornuum ... ut ... haec ... ...
... generant ut alibi cum ... ubi ...
... superfluum ... ...
... radices ... in ... ...
... ... ad ... ...
... ... dentes inflammari docet a cor
rupto alimento in poris ...

De 2°. Eustachius putat dentes non esse ossa ... haec
... aut ... et ... ... 2. de ... c. ...
iam ab ossibus natura ... dixit. Plinius ... natur. historiae c.

Caput 8. et 9. de dentibus et eorum ortu

[illegible]

q̊ igni n̄ cremari cum reliq̄ ossa cum toto corpore comburantur ... lib. de ordine partium corporis ossa n̄ ee affirmat nec medullam ... re ideo ossa oīa confringere. accedit Hip.es aut 5. aphor. 18 ubi dentes distinxit ab ossibus dicens frigidum inimicum dentibus, ossibus et caet. Vōis u° tales sunt: fracti dentes n̄ uniuntur callo, aut poro ut reliq̄ ossa c. 91. artis medica. 2a dentes n̄ habent suae magnitudinis terminum cum tota uita augeantur 2° de gnrōe aīmr c. 4. et 5° sui tex c. 8. et iuuentia oīa ... 2. de oīa c. 4. et 1° physicorum c. 4. 3a amissi dentes restituuntur n̄ amissa ossa. 4a ossa oīa in 1a formantur gnrōe ... 1° de semine c. 11 dentes u° n̄ ita ... ti post pubertatem. 5a ossa sui sunt experti, ac dentes sunt 5. sui tex c. 8.

Opposita tn̄ pars uerior ... eam confirmat Aristoteles ... et 2° de hist. c. 9. et 2. de ptibus c. 9. ... lib. de ossibus ... sophistas ... ossa ee ... eos ... ea annumerat 16. ... c. 2. Auic. 1a 1. doa 5 suma 1a c. 5 Paul. Aetius et ... nec oīs hanc ... sequuntur. gra ad 1m aut dico Arist. ... dentes ... ab ossibus ... haec ... soli nudi sunt et ... post ortum manifestantur, licet cum ceteris ossibus sit conformentur ut ... dicemus latius. Plinius aut ... mi ... experti sunt n̄ comburi usque ad cinerem ... reliq̄ ossa. nec credendum Arist. ... sitr lib. 2. de ptibus 4. ... n̄ resolui ab igne instar reliquorum ossium ... in cadaueribus saepe combustis resolu... ita ut ... Ad ... de compagine membrorum dico ... librum ... alterius multo ... et miror quomodo olim sub alieno ... nōie proprios libros uenditare ... hodie alienos labores multi ... proprio uenditare arrogantes conantur. Ad Hip.em dico ... dentes ut ab ossibus ... n̄ tn̄ ... et frigori magis exposita ... frigore affici.

Ad 2am rōem fracti dentes poro uniuntur si magna n̄ e ... tura, in q poros impediunt a continuo exercitio et forti attritu unius ad alterum. paruam u° saepe cicatrici obducunt ... neud q in illis saepe uisuntur, illis sites q apparent in unguibus ... q̃s conantur physionomici plura diuinare, sciunt et ... n̄ ... aut

raritate

Caput 11 de purgatione

~~[illegible]~~ crassi ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

ergo nisi calida extenuantia exhibet, non nisi turgentia, sed male nam non in affectu calidissimo talia exhibenda sunt, etsi frigidi et crassi humores complicentur, cum hi in alio tempore possint securius curari. ego certe in tali casu non solum non adhiberem calida extenuantia in principio turgentium, sed nec multo post tempore namque timerem semper nec plus ipsis corpus a praecedente febre calefactum calidissimis illis stimulantibus incalesceret ut rursus in sitim febrem incidat, ut saepe contingit illis qui a solutione febris calidissimis utuntur cibis, aut nimio exercitio in convalescentia. possumus ponere quod crudos humores in temporis in quo omnia iam fuerint geta, et corpus temperatum et neque tunc calidis, uterer cum multa apud nos hodie sint his multo frigidiora, quae crassi incindi humores possint et foramina apperire cum tempus fuerit sed iterum ad filum purganda materia turgens est statim in principio ob rationem dictam. tunc nec vaat in principe aliquod membrum mortem quae afferat in opinatam, et de hoc nullusque dubitet.

2a propositio in morbis acutis non repugnat ex parte materiae nec ex parte naturae fieri evacuationem in initio ex parte materiae quae tenuis est quae tales morbos committit, at tenuitas disponit in materia ineptitudine, nam et in suis purgationibus ea est quae primo secernitur, 3. simpl. 27. 2. de aliment. c. 4 lib. de medicina purgantibus c. 2. ex tip. 2. de natura humana 31. Avic. 4a. 1. c. 6. imo et a quovis medicamento tenuior humoris pars prius evacuatur quam crassior, ut potè qui sponte labitur sua [illegible] et si a pharmaco non extrahatur, 1. colliget. c. 9. ubi non posse crassos evacuari docet quamtenues secum ob aptitudinem quam habent ad motum, ideoque plus lib. quae et quae crassos et tenaces humores ante evacuationem attenuat ut motui reddantur idonei, tenues et serosos statim expurgat. quod sibi facit 13. 14. meth. c. 17. ubi tenues quae herpetes committunt sine praecedente praeparatione evacuat dicens, quo clare habetur quod humores tenues sunt statim evacuandi rationem reddit ipse 3. 4 aph. 23. quod tenues omnes et calidi aptissimi sint excretioni primitivi aut et melici ineptiores quae crassi sunt ex quibus clare convincitur tenuitatem parere in humoribus aptitudinem non repugnantiam ad motum, quod et plus ipse explicuit. 1.

Right margin notes:

~~[illegible]~~

in materia turgente statim purga in initio.

utrum est in morbis acutis statim in principio sit evacuandum

[illegible]

~~qto ilo ubi in humoribus fugentibus maiore tenuitate regit~~ [illegible]

[illegible]

(margin: [illegible])

meliorati cu quo coquunt humores extenuantia. ut dixi fecit q ma le strie. 1^a 4^a. c. de cura febris. in genere requirit tenuitatem in humoribus ad expurgationem liceptis ergo sitituidine q a thorace nisi in crassentis difficulter repellunt c.n. ratio diversa, qm q a pulmone expelluntur vera expulsione euacuantur q corpulentia requirit ad imprimendum impulsum ut mobile mediante aere pulso pellatur non ita in reliquis corporis membris, q non per repulsionem, sed expressionem euacuantur dum ~~n~~ se contrahunt beneficio facultatis humore in se contentum exprimunt et euacuant non aliter q si turgidam spongiam manu comprimatis et q ~~hu~~ hoc modo euacuantur quo tenuiora facilius pelluntur. sic spongia aqua plena facilius pressa dimittit aquam, q si mucilagine, aut viscido aliquo liquore sit imbibita.

(margin: [illegible])

Ni forte dicatis euacuationem q fit a facultate fieri humoris fuga non facultatis impulsu, qn dum expultrix roboratur adaucto calore et spiritu humores in nostra doa fugiunt tanquam hostem ipsam facultatem atque non dicitur expelli eo modo quo latrones et repelli dicuntur, cum e domo fugiunt viso armato domino, sic saepe videmus intro recurrere humores in subito timore, et extra diffundi ad cutim in laetitia, qui ex innata doa inimicum, et amicum cognoscant ut aut fugiant, aut sequantur sic videlicet igne admoto aqua et aliud extremum euacuatur non pulsa ab igne sed a se ipsa mota ex innata doa ~~sui~~ sui petens conservationem sic humores in corpore adhibitis besoarticis extra seducunt sic subito refrigerata manu intro universus subito colligitur calor, a nulla facultate pulsus, sed ut fugiat inimicum. ad presentiam Caustici universam fluentem sanguinem compesci videmus et non tam sisti, q manifeste retrocedere ad illius presentiam. cur non igitur dicemus fugere humores armatam facultatem, et ~~[illegible]~~ acus instar filo suspensae q circumspiciat magnetis p^e, q sollo artico iret sibique proportionatam antarctico admouetur, cui non proportionatum manifeste fugere visitur non pulsa a magnete. qd si haec fuga dicitur expulsio facta a magnete, cur non ~~ita~~ ita in facultate. hac via facta expulsione humores quo tenuiores facilius euacuabuntur, nam et facilius fugere poterunt, ut in uentre probit.

(margin: piedra de bezoar)

Nec obstat qui aut. lib. de constitutione artis c. ... iussos et tenues crudos sit concoquere iubet quia de coctione agit quae nutritioni praecedit, tenues namque non alia quam crudi dicuntur cum a debita consistentia recedunt, quae coquendi sunt ut admissam fortiantur consistentiam, sive quae nutrire non possunt, quare ut nutriant coquendi non aut ut evacuentur ad hoc n. quo tenuiores eo aptiores nec de hac cruditate intelligendus. Ergo cum ... nec ... cocta medicari debet. ni forte dicatis hanc propter tenuitatem putredinem, quae est cruditas, quae admovenda ... ante evacuationem. quia ut inquit Ray. cruditas quae talis non potest in humoribus repugnantia, imo multo magis reapse ... dine ut expurgentur. putredinem, namque et tenuiores, et calidiores redduntur et ideo mobiliores, magis quam naturam instimulantes, atque ob id minus malam indicant. Avic. ... 4i c. 38. eam evacuationem quae forte sit catarrhico in principio ... exposita, quia in principio aliorum membrorum ob materiae tenuitatem et acrimoniam, a qua magis irritatur natura Ercolano interprete.

Sunt qui dicant putredinem amittere humores analogiam quam cum medicamento habebant, ideo reddi evacuationi ineptos. sed male. quia putridiores sunt humores in statu et in declinatione, cum putredo una cum coctione intendatur, ut faetor indicat, qui tunc temporis maior est, ut alibi dictum a Latinis. et quamvis magna eorum pars exacte concoquitur, ut cum pus gignitur laudabile, minor tamen vel saltem bona putridior remanet, quo tempore utique facilime evacuatur. nec coctione analogiam iterum recuperant, quia nec ... verius quo dum medicamentum habere analogiam cum humoribus tam putridis quam non putridis (sed multo magis cum putridis, ut ipsi fatentur dum ... soliti dicunt medicamenta a calore superari converti in humorem putridum ... qui similitudinem habet) nam et similitudo ista in materia subsistit, quae non amittunt humores per putredinem, ... accessionis ... efficiant, quia semiputridi quam exacte putridi; imo et sine putredine natura et inflammata bilis ... ... erisipelata herpetes, quam ... efficere potest cum putrescit.

Probabilius forsan dicatur reddi putredine humores evacuationi ineptos, in quantum natura putridos retinet ut concoquat sibi assitare ... sed non in principio cum morbi inchoant, et non dum natura retinet

quae parte ... in ... coctionem humores crudos ...

... in ...

cur humores putridi inepti reddantur ad purgationem

nec coctioni incumbit, imo aggrediente humore aggreditur ut pellat. ut euacuationes quae tunc temporis fiunt satis ostendunt, sicut vomitus, alui deiectiones, urinae crassae et inbrae bilis commertio a natura expulsae cum urina quam euacuare tentat irritata, antequam retineat, nec retinet nisi cum expellere non potest, ideo symptomatica euacuationes ut plurimum in medicinae sunt conante natura noxium expellere. quo tempore si medicamentum adhibeatur, antequam illa retineat, naturam habemus adminiculantem, ideo purgare iubet quibus lib. quia et quando humores in principio, antequam a natura retineantur aut sint in aliqua corporis parte affixi firmati, tunc non coctionem spectandam docet, quando humores cum retinentur per coctionem miscentur cum utilibus omnibus natura beneficium recipiunt, nec sunt amplius tam naturae inimici sicut ante mixtionem. Separati namque omnino alieni sunt, nec naturae gratiam recipere possunt, et ob id statim a corpore pellendos esse docet 4. de tuend. sanit. c. 3. instar eorum quae in ventre corrupta sunt, quae alui deiectione aut vomitu statim sunt pellenda, ut pote quae nullam cognationem habent cum natura, quia post cognationem quandammodo sortiuntur utilibus commertio cum a natura retinentur, quo fit ut natura nitatur eos domare, non sinens abire donec satis inquilitatibus assitet fiatque prius expellendum a medico cum natura non potest. igitur in principio antequam natura retineat, non datur repugnantia ex parte naturae, neque ex parte humoris, imo ea tunc euacuationi adminiculatur dum quod molestat expellere tentat. sic Hippocrates 2. aphor. 29. cum morbi ait, inchoant, si quid tibi uidetur mouendum moue, cum vero consistunt, ac uigent, melius est quiescere. si tibi uidetur, inquit, quasi diceret si uideris morbum ex eorum numero esse qui artis opera indigeat euacuatione utique fac, cum inchoat. quibus verbis illorum taxat errorem qui in omni morbo euacuationibus utuntur mittentes sanguinem et pharmaca propinantes, quod uitium modo hoc tempore ualde inualuit uix non inuenias tis morbum sive maturus sive inmaturus ille sit sive calidus, sive frigidus in quo sanguinem non mittant aut purgans non adhibeant medicum artifices quod illis verbis reprobauit Hippocrates / si tibi uidetur, quasi hoc non competant omnibus, cum multi sint, qui solo uictu curari possint securius 11. meth. 9. ideo praestantiore medicina indicat uictui lib. cui ille plagium experientia confirmatum in fine, et lib. de medicinis expert. maiori laude dignum putat quibus in morbis, quam quae medicinis utitur. nam quotquot solo uictu curantur

Caput 11: de purgatione

in capitis, et Carbone natura cum natura sola sufficit. Dixit ergo
quod ubi iis morbum non potest a natura superari innuenda est natura cum morbus
inchoat. quia tunc initia et vires naturae sit imbecilliora, cum non consistunt
fortiora aphor. 30 sequenti, ubi semper comparauit principio in facilitate
purgationis [illegible] in semper [illegible] cursu, fiat expurgatio
fieri et debet secure in principio ergo et 1° aphor. 24. confirmauit
dicens in acutis passionibus raro, et in principiis medicinis purgantibus
utij, et hoc cum praemeditatione faciendum. ergo dicat in acutis passi- quomodo in [illegible]
onibus raro, id est parum medicandum, quia tunc in principio cum morbi in-
choant purgatio facienda est, de in totum natura relinquendum, nec
iteranda sit purgationes sunt in chronicis, quae paulatim coquendae
et paulatim euacuanda sunt ut aphor. 22 docuerat cuius est illa
sententia exceptio, dixerat cruda non esse medicanda sed cocta, excepit
ibid. turgentia dicens nisi non turgeant, in hac u° 24. excepit acu-
tos morbos dicens eos et purgandos esse cum initia sed raro, id est parum
ut diximus, ad leuandam naturam, quo reliquum facile queat sine
cere [illegible] in declinatione expurgari aut ab arte adiuta cum
sola non potest [illegible] legendum confirmat interpretatio Rabini Hebraei
Aristotelis, quae vertit in acutis morbis licitum non purgare aegrotum
cum medicinis nisi parum in principio.

hinc luce clarius euadet non posse huiusmodi sententiam de turgentia
interpretari, ut innuere [illegible], cum in materia turgente nec raro
nec parum utendum sit purgatione sed frequenter, totiens uidelicet quo-
tiens turgeret 4. aphor. 10 nec parum, hoc est minoratiue sed
eradicatiue id faciendum ob statum periculum. tunc ergo non est credibile
ut [illegible] de turgentia de qua paulo ante uerba fecerat.
Habilius est loqui uelle de in morbo acuto quae a natura superari
[illegible] sine medici auxilio, et hoc est quod dixit sit hoc cum p-
meditatione faciendum [illegible] in in morbo acuto purgatio
facienda sit cum initia nisi in illis [illegible] a sola natura ei in
[illegible] nequeunt, [illegible] 29. et lib. 2. [illegible]

[illegible] de [illegible]

Se tibi in [illegible] e dicere qui praemeditatione, ac [illegible] si tibi in [illegible]
qq pot [illegible] prioris confirmatione [illegible] explicationis
qr cum dixisset ee purgandu in pro, principium sanat [illegible]
in hac sntia 29. explicat quando [illegible] prius obligat dicens fa
ciendu et ai morbi inchoantur, ante q uideatur naa incumbat
coctioni, cum adeo maa e mobilis, nec a naa retenta ut diximus,
imo expulsa cum urina, in crassa, et rubra reddita in pro obbilis mi
tione quo tpore purgare praecepit 4. aunt. 43. dicens, qq in pro ui
nae et nebulosae, et crassae existunt, his annuentibus ceteris purga
re oportet, qd si urinae in initio tenues fuerint, tales n purgabis
qr tenues naa indicat retentione, cuius rae nihil mittit cu uri
na, qd ea incrassare possit, qd fit ut a purganti medicamento ualde
conturbet, febris q citra tum indicatione tum sudore in longu protra
hatur tpus, qre procuranda e coctio, quale ut inquit sntia 44. seq.
unctione, mulsa aquosa cremore ptysanae, et fotibus, et si opus
fuerit clystere n ualidiori medicamento utendu, qr n tenues naae eua
cuationi adminiculate ut cum crassae et nebulosae mingantur q
ideo tales redduntur qm naa n dum coctioni incumbit imo [illegible]
um conatur expellere, qd ut plurimu fit usque ad 4m. uel 5m. idco
4 aunt. 76. 4a die purgare praecepit et sntia q post 7. a medicamento
abstineant in malignis, ne coctio conturbet q tum temporis fit, qd
faciendu indico in acutis citra malignitate tn ut [illegible] diremus, sed
[illegible] p urinas crassities, et nebula aliquid a coctione [illegible] q ad
purgatione sufficiat. qd cum sntiae coharere n pot, q [illegible] qq pro
urinae crassae et cet. at in pro nulla apparet manifesta coctio,
nam et ipsa prium dafinit tempus cruditatis, nec coctio reddit uri
nas crassas, et omnis exceptio in redderet n leuis illud efficiat, imo
q crassae sit in pro tempore attenuanti et in statu tenuiores reddit,
in saluandis, calore separante excrementa q erant admixta, q in
uasis fundo colliguntur in crassiores in sedimine apparent tamen
uis in sutia, instar aqua, q dum coquitur attenuatur, in fundo

Collectis ex venis, et crassitiem quo non itterit ... conditione ... separationem, et expulsionem, quam antea retentionem ... naturae fuerat quo tempore purgandum ... ob adminiculum naturae quod et iubet ... 6. in saasone, ... amarum est non amarus ... aut in ... naturae pellit in ventrem humorem biliosum. ob eandem ... 2. ... 10 ... descendente motum humorem in inflammationem ... expurgat, non quod ille purgat, cum ... naturae ... quod videns ... aut ... Oribas. ...

... ad quae humores in fluxu aut latione ... purgare iubet ... corpus ... at ... casus non videat in morbis ... extra inflammationem humores non esse ... ... moveri ut anxietudines et ... ardent et exacerbationes, quae postridie fiunt, dum a ... in adversa moventi, aut ad ambitum corporis inmittentibus ... sanctus est humor ... ut non antecedens ut bona ... antecedentis ... ... existat ... naturae bonum a malo separare 2. aphor. 13. ... febris orit non parva ut plurimum antecedens, quoniam videant carnifices sanguinem mittere ... ... humoribus in ... naturae extra ... ... refrigerant, et ... casus ... ... est ... ut febrem gignat antecedente, ... purgans exhibere ... naturam adminiculantem ... / ... experientia quae docet cessare accessiones adhibito ... post 1 vel 2 accessionem, evacuata materia quae non dum erat sanguine mixta. quod si facta evacuatione accessio ... indicium est vitium ... in sanguine, ... corrumpitur, sequentibus accessionibus materiam ... ut ... Oedwodis 1 aphor. 24. in quo casu ad venae incisionem recurrendum, ut sanguis vitium extrahat. ... ... 2. c. 39. ante ... timet sanguinis missionem

... non ... quod in materia ... nec separabilis

sanguis destitutam efficeret. Nicolaus qui affirmative se legisse sui uelle verum translatam est (et quid impossibile est ut phlebotomias ante 3m. periodum fiat) tunc uerbis phlebotomias plegit euacuans dicens nolle Hali. ante 3am. periodum materiam esse minorandam, cui aliquo pharmacio non mittendum sanguinem quia non post tres periodos cum bilis iam facit sanguis commista, et ebrietatem incrassatio, cum Auic. accessionum materiam ante tres periodos comparavit et purgandi, in quo cad. die purgandum fuerit. Etc.

Ut iam deducis hic fortissimum argumentum turgere materiam statim esse expurgandam, igitur et quod acutis malis committit, sat cum inchoat, nec et tenuis ea est calida, facile quod mobilis, et aliter alteri naturam irritans, quod satis sufficiunt ad turgentiam, siue ab aliis transferatis cum ipsis ad humores, siue ad naturam cum ueriore significato. illi namque in principio nullam adhuc habent suam inclinationem, aut stationem, in quo turgentia naturam fuerit. 8. localium c. 5. et 4. aphor. 1o in com. ubi sit ad turgentiam aegris scribit ut non sit in aliquo tunc primam, tunc sufficeret ut siler continueant in ueniis a quo parati sint moueri, et si alter non moueantur quod b. esid. com. 2. tx. 8. confirmat dicens, in humoribus ad exitum paratissimis, et ad euacuationem properantibus, uocem haec turgere consueuit uti hip. ex quo constat manifeste sufficere ad turgentiam, ut mobiles sint humores, et eductioni faciles, quales calidi sint omnes et tenues in ueniis contenti, a quo facile educi possunt, non tum illi qui irrigato motu hinc illucque agitantur, titilantes, et quiescere non permittentes, cum tales humores mobilis non fieri uideamus. et 3. prort. 23. ait humores calidiores, et tenuiores esse ad excretionem paratissimi, crudis uero et crassis naturam medeti quod accessionem et concoctionem. ex quo patet turgere humores, qui sunt excretioni parati, suapte natura mobiles, tenues et calidi, quod et confirmauit Auic. 4o. 1. c. 3. dicens, concoctio est spectanda nisi humores sint mobiles, deducit hic hyp. ex uerbo graeco (Orgaho) quod significat sponte mouere, concito glisco, et ideo humores qui suapte natura mobiles sint turgere dicentur, quare cum omnis prio acutis morbus initio mobiles sint, ~~et~~ aliter ~~...~~ dicimus

Margin notes:

... in 3ria exceptis sanguis ante tres periodos non mittatur

Itaque Nicolaus ... tunc ut.

...

Caput 11 de turgentia

[illegible] turgere [illegible] 39.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ꝯter morbos dicti
[illegible] nos et acuti cōi-
[illegible] turgentia [illegible] ribus Cassius ōm-
gentia incipiunt, ē autem turgentia [illegible], appetitus quidam, qui ꝑ-
fervet ad expulsionem excrementorum. sic Theophrast. 1° de causis plantarum
c. 6. et 11. plantas turgere dicit ad partum foliorum, ut et fructuum
ꝑductionem. et c. 11 turgere plantas dicit cum insurgunt ad expul-
sionem naturam, ut quæ hyeme colligunt a ꝑductione, cum natura quodam
motu incitatæ turgent, id est incitantur ad eam expellendam in flores,
folia, et fructus. sic Arist. 6. de historia, c. 18. de equa, et vacca
agens, ea turgere dixit ad coitum, tum ꝑfertim cum ꝑruriant pu-
denda, et frequenter mingunt quod quia faciunt ex appetitu quodam
concitatæ naturæ ad sobolis ꝑpagationem, quæ tunc fit cum genitalia
semine replentur, a quo valde instigantur. Nam utrumque plantæ a copiosa
materia in radicibus ꝑ hyemem reservata, verisque calore fusa. sic
Hipp. 3. de fracturis 18. verbum orgaō, hoc est turgere non adhuc
omnes sed ad ꝑter refert, quod incitari ad expulsionem. dixit enim si vul-
nus videatur turgere, id est si pars quæ laborat appetit excretionem
abcessuum. Nam sperare oportet appetere excretionem desiderandam
ex vulneris labiis cum ipsa in se cohire nequeunt, sed dehiscunt
et in inviora vertuntur, de in extra suum quod exiguum quendam mo-
tum sentire sibi in alterioribus partibus, quod manifeste ostendit tur-
gere, et ꝑprium naturæ, cum appetit expellere quod contristat.
multis quæ non referri posse ad humores, quod tale non fiunt appetitum. quod
in acceptione si turgentia accipiatur, in omnibus morbis acutis dari tur-
gentiam, initio, tunc enim natura valde irritatur ad expulsi-
onem humorum quæ adhuc separati sunt naturam irritantes, et ꝑcare

intermittentes, ut anxietudines, iactationes, flactuli, vomitus et alia
[illegible] oriuntur q. initio temporis fiunt, sat in intermittentibus. E namq. nat. [illegible]
ositum tentare aggredientem inimicum prius expellere, antequam de eo
[illegible] facint et cum n. pot. [illegible] impetu velut si ad alia [illegible]
ma declinaret et retineret usq. ad declinationem, ita ut primus impe-
tus sit liberari, et expulsionem, 2us et expulsionem. Quare cum nat. in
principio [illegible] appetat excretionem [illegible] purgare, et ex contra
repugnat ex [illegible] neq. ex [illegible] purgare ante initia [illegible]
morbos.

Neq. obstat n. cadere crudas passionem 4. aust. 22. q.
de illis inflamationibus agit q. t. sang. missione de in purgatione
[illegible] [illegible] [illegible] 2t antecedenti q. Solem n. [illegible] signis
i purganti [illegible] fuerit, nam vena sectio in his [illegible]
vellet de in [illegible] curanti statim post sang. missionem, data n.
regula nae semp. n. a phlebotomia e incipiendum, ut inani-
tis venis [illegible] additus [illegible] purganti, qui to n. dixit [illegible]
[illegible] exhibitionem [illegible], imo potius [illegible], cum dicat ex
hibendum ie statim post sang. missionem. vocavit aut crudam passio-
nem sua more ut inquit Argent. [illegible], cum vena ita sange
repleti, ut [illegible] viderent q. obstructionem auferendam [illegible]
ante purgationem, ut faciliter [illegible] [illegible] p. vasos inanitis
de [illegible] in inflamat. collecto nec verbum qd. dixit, ut pote q.
n. [illegible] purganti extrahendus e [illegible] sectione post naturam [illegible]
resolutionem. in inflamationibus aut [illegible] q. n. [illegible] tanta pleni-
tudo statim expurgat nulla facta mentione sang. missionis ut in
pleuritide descendente 2. aust. 11. ex [illegible] colligens humoris [illegible] q. pur-
gari indigent [illegible]

Nec obstant obstructiones q. imaginantur [illegible] [illegible]
humoris p. [illegible] q. extenuatione desiderant ut ex purgantis q.
calidis illi sunt, et valde tenues, et expurgationis [illegible] se ipsis
[illegible], cum crassiores reddunt, et multo magis extenuatis [illegible]

uit q adhuc tenuiores sint, et h q cohibere asperas uideretur, et ob id est spectanda concoctio, ob immixtam primum quod segregari ex mora ... Jenuarius ... cum aliqua violentia trahere quam fixare tuem copia suffocari ... nunc quod ex remitentia quidem aliud segregari quam quod non tota sit extrahetur in principio at ... ob id dam nanda talis est expurgatio nam et sanguinis missio est in totum irradiant sanguis, q. ... laudatur in quacumque minuit, ut assiduum naturam possit evincere; quod uero ad obstructiones, et cruditates attinet, quis dixit esse in principio acuti morbi separare ... potest quia ... competit in principio ... ut q. scimus in pedine ... ab affectibus complicatis ... indicantibus si adsint ... purgationem impediant ... initia ... et sanguinis missione nam si q acuto morbo laborarit tenacis, et crassis ... asserunt ferunt, non sit purgandus nec et sit phlebotomandus ... deterend. sanat: ...

~~[illegible]~~

quam sint purgandi et phlebotomandi intra initium morbi

principis radicalis est ad vires inflammationis quae non in omnibus accidunt, nec omnes illa impediunt, et si aliqua retardent, observant plerumque fieri, quod primus est evacuandus ... 21. neque est quod impediat nisi per accidens in gravitatem trahitur ad [illegible] affectus.

Sit quod dicant crises [illegible] medicorum tolli purgationibus quae in principio factis, nisi quod naturam non imitantur, quod per aliud tunc temporis expurgare non solet, praeterea quod omnia insuavia esse, [illegible] cogunt ab illis abstinendum esse, imo imitari [illegible] fatemur nimiis purgationibus aliquando impedire crises, imo et morbi augmentum, dum eradicata materia morbus extinguitur, sicut nunquam sanguinis missionem se fecisse [illegible] gloriatur, et purgationem nunquam, ut in linguae tumore in cancro, quae una die sanasse scribit. Sed quid hoc quanto mali fiet. non esse melius est paulatim sine morbum resolui aut arte exhausta materia quam subito ut prudentibus symptomatibus cum tanto aegrotantis periculo, medici et assistentium timore. quod autem dicunt naturam non evacuare in principio ex dictis patet esse falsum. et si quis verum esset nihilominus imitabitur naturam, quae [illegible] juvaret in principio detrahendo materiam ut residuum possit evincere. praeterea vero si in principio tantum insuavia essent, iudicarem in aliud tempus reservanda, in quo essent suaviora. at si semper talia sint, cur reservanda in declinationem in qua maius fastidium, maiorque virium prostratio? non repugnat quod ex parte materiae nec ex parte naturae fieri evacuationem in principio acutorum morborum.

[Margin: [illegible]]

3a propositio, in morbis malignis non repugnat ex parte materiae neque ex parte naturae fieri evacuationem, imo invita haec [illegible] facile quia furiosa est quae tales morbos comitatur, et ut inquit Capivaccius plurimum turgens. haec non idem dicitur quia irritata motu movetur cum periculo medici in connulla corporis parte admissa, imo ab omni pulsa, obstupata [illegible], maligna et propter haec omnia fiet quod [illegible] sit in cauda. neque ulla est materia, in qua magis natura irritatur ad expulsionem quam in maligna quia ei a toto genere adversatur, quod quae statim cor petit spiritus extinguens

[Margin: Quod in morbis malignis statim sit purgandum in principio ar de- [illegible] aliqua repugnantia.]

et viscera molestarij, in quo vere consistit turgentia et [illegible] docet 4. aphor. 10 dicens [illegible] in toto corpore, [illegible] vel [illegible] in toto corpore [illegible] [illegible] principalioribus, tale quod conveniat [illegible] turgere [illegible] principalioribus [illegible] maligna [illegible] docet [illegible] 4. c. 2. dicens cum maligna febris [illegible] exterius, continuus, internus [illegible] plurimum [illegible]. ut et [illegible] docet [illegible] com. 1. 12. 24. et 10 [illegible] evacuanda [illegible] ante [illegible] 4. [illegible] 2. [illegible] et [illegible] magis [illegible] cautella [illegible] [illegible]. 2. 17. venena [illegible] quae [illegible] corpus [illegible] [illegible] calidos [illegible] lethalia [illegible] purgat, antequam corpus [illegible] evacuationem [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in venenis [illegible] et [illegible] ferro, de [illegible] ad [illegible] 26. [illegible] nec [illegible] infecerat, venena alibi cum [illegible] [illegible] et venenis [illegible] cum [illegible] 2. de antidotis c. 7. [illegible] adhuc est in [illegible] una cum [illegible] antequam corpus in [illegible] 3. [illegible] 23. 6. 4. [illegible] 1. c. 4. cum quod [illegible] conditionis sint venena, [illegible] 3. de [illegible] c. 1. [illegible] c. 5. 1. [illegible] cit. [illegible] sit curanda methodo, [illegible] facta est breviter [illegible] [illegible] facta est, [illegible] [illegible] evacuatio [illegible] et [illegible] venenis infectis 1. [illegible] cit. est quod facienda evacuatio [illegible]

[illegible]

statim ante evacuationem, q[uod] post ... curatione maligna ...
... affinitate ... mora ...
... incipiendi ... febris ... 10 ...
... corpora ... alia ...
... 4 ... 3 ... 2 ...
... terram ... aegros ...
... dicit ...
... expellit ...
... 8 ... putredine ...
... putredine ... et ...
... ex ...
... affinitate ...
... ...
... ...
... ...
... 12 ... purgatio
... corpus ... ex ...
... venter ... 1 ... 4 ...
... maligna ...
... 2 de ...
... pestilentis febris ... et ...
... evacuationibus ...
... 3 ... 3 ...
... purgationibus ... pestilenti febre
... ventris ... ut ...
... ...
... purgationem ... exhibitam ...
... ...

... purgatio ... in morbis malignis

Caput 11. de [illegible]

[illegible] [illegible] pestilenti febri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] bilem
[illegible] in pestilentia [illegible] dixit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in malignis et [illegible] morbis [illegible]
[illegible] [illegible] dixit [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] contingeras dixit in pestilentia
[illegible] [illegible] [illegible], et putredine [illegible]
21. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 23. sequenti: [illegible]
[illegible] [illegible] cum dissenteriae [illegible] lethale [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in choat bile [illegible] [illegible]
teria! [illegible] deiectiones [illegible] [illegible] 7. aphor. 23. [illegible]
[illegible] [illegible] deiectione [illegible] dissenteriae, consueuit aut [illegible] syncopen de
iectiones [illegible] [illegible] humidas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] humorem [illegible] diuicit sive sit flaua [illegible] sive sit [illegible],
nihil igr mirum in huiusmodi diiectionibus [illegible] aliqd [illegible]
[illegible], q̄ et [illegible] [illegible] b, [illegible] [illegible] [illegible].
neqz tn de deiectionibus id ee uerum docet, [illegible] [illegible] uomitibus
de [illegible] et de oi euacuatione, semp n. [illegible] deteriores
[illegible], ut inquit [illegible] c° prort. 38. [illegible] [illegible] syncopen [illegible]
calorem, uel frigus. de itn [illegible] syncopen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] frigus [illegible] [illegible], biliosi [illegible] [illegible]
[illegible] abdomentis tenue, [illegible] ex [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
igr. lethales sint morbi oes in qq syncopen [illegible] [illegible]
[illegible], n̄ mirum si [illegible] [illegible] in morbis pestilentibus
[illegible] si lethalis oes in morbo maligno [illegible] [illegible]
[illegible] apparere dixit n̄ magis [illegible] q̄ [illegible] [illegible] [illegible]
uandis 4 aphor. 21. in [illegible] cur [illegible] qq [illegible]

[illegible]

ppurgatum corpus fuit, aut soluta alvo, aut excretis in
partib. ex his collis. Massarius putat malignam mam collis
esse capacem, ideoq illo cecidisse, qr facta coctione nam p crisim
humores expurgavit, interiisse autem oes qq in prio aut in augm
exacerbationes apparebant, nunquam manabant ut erant et
flava, et crissa coctione collicante p rephora cit. o ita in salu-
bris in qq mors erat cocta, et a na superata, alias n solveret
morbus, q sine precedente coctione solvi nequit de constitutione
artis 18. accedit morbus q na beneficio solvit, 4 oror habere
sua tempora, et ideo statum et declinationem, in qq tporibus sumatur
coctio. pro aut malignos morbos a na superari opponitur dod
i porcellis com. 1 stia 14. ubi malignos dixit q periculum
minantur, spem salutis v adimunt. possunt q maligni a na su-
perari et excerni unde sequi crisim mam aliq ulteriorem [illegible]
[illegible] consequentis [illegible]

Sit Saxonia solam eam putredinem q maligna dici
[illegible] a na dum commiscetur in pus malignam [illegible] iterum ideo
crisis si ex [illegible] [illegible], expellas imperfecta q mutationem
in melius [illegible] ex gto 3. de Crisibus 4 ubi inquit non est
expectandam crisim ex more sine malignitate, sed ex spe, magni-
tudine, et [illegible] morbi, qr vellet nunquam in malignis fieri posse
crisim bonam, quod et alibi confirmavit ipse dicens crises
ad salutem [illegible], nisi constitutio fuerit pestis, [illegible] q oes ad mor-
tem et ante statum, [illegible] irritam 3. de Crisibus [illegible] aut in de
malignis [illegible] mortem ex malignitate colligit, crisim ex aliis coctione,
[illegible] colligit Saxonia sine ulla coctione posse fieri crisim in malignis mor-
bis aut saltem cum exigua, qr morbus sit superior virtute coctiva et
ob id virtus d debilis, una fortior morbo, si parus facultatem expultri-

cum natura [illegible] quod sunt acquisitiva, ideo nulla coctione materiae [illegible]
[illegible] crisim facit, [illegible] factis et in malignis [illegible]
[illegible] [illegible] fuerit [illegible], ab expultrice [illegible] fugante
[illegible] contingit expulsio materiae ante coctionem, ad [illegible]
de [illegible] [illegible] de benignis [illegible] [illegible] condiscit
[illegible] malignante [illegible] excernendi signa coctionis [illegible]
de malignis [illegible] materia coctionis [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] salutaribus, qui malignitate coctionem [illegible]
[illegible] [illegible] fit, et [illegible] cum natura [illegible]
[illegible] [illegible] invenimus. [illegible]
[illegible] quod est [illegible] impressionem indicat lethale signum in
[illegible] [illegible] [illegible] putredine
corruptionem [illegible] relictam [illegible] impressionem [illegible]
[illegible] quod dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in principio, et [illegible] magnam [illegible] [illegible]
[illegible] dicit [illegible] 22. [illegible] [illegible] incipit [illegible] [illegible]
morbis [illegible] excernunt nihil [illegible] excernunt natura [illegible]
symptomata [illegible] [illegible] in corpore dispositionem [illegible]
[illegible] dixit [illegible] dispositionem [illegible]
a veneno in corpore, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] excernunt, et dies lethalis semper in principio, neque [illegible]
in salutaribus [illegible] coctione, ut [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] coctione indicatoria excernitur [illegible]
[illegible] [illegible] dies [illegible] de atrabile [illegible]
fermentat, [illegible] de materia, quae [illegible] [illegible], antequam in illam putre-
dinem convertatur, et malignitatem, [illegible] [illegible] in principio et au-
[illegible] apparuisse nigras [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] natus materia [illegible] [illegible]
corpus colliquefacienter. cum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], in [illegible] vitam a natura [illegible], aut [illegible] illa [illegible]

[illegible] [illegible], q̄ tentabat naturam in [illegible] [illegible] [illegible] maligna

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et maligna

utrum febris maligna admittat coctionem.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malignitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malignitatis indicia [illegible]

an febris maligna n' est spectanda coctio

[illegible] admittendam [illegible] malignitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malignitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pharmaca [illegible] [illegible] [illegible] in malignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malignitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coctionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spectanda coctione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3. [illegible] 10. et ex malignitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] terminatur malignum [illegible], in quo reliqua apparent coctionis signa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malignitatem, [illegible] [illegible] amplius cum maligna pugnaturam, si 4 aphor. 21. in [illegible] dis apparuisse dixit nigras dejectiones prudente coctione, q. [illegible] [illegible] est, extincta prius deleterea qualitate, q. [illegible] coctionem [illegible] aggredi, [illegible] expulsionem, ideo apparuisse dixit [illegible] q̄ [illegible] [illegible] erat tentante natura evacuationem [illegible] [illegible] venenatam impressione corporis colliquante, et humores corrumpente q̄ [illegible] ante factam impressionem expulso veneno [illegible] [illegible] 3. [illegible] [illegible] medici [illegible]

febris maligna statim initio est evacuanda

in [illegible] [illegible] in malignis statim in initio, antequam deleterea qualitas [illegible] imprimat corpori [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] qui mentibus impressam ... dispositione ad [illegible] Sicuti dicebat Cels. lib. 2 de ult. ... mandandum in malignis purgationem, dum aeger manendum inquit aliquis, si aeger ... stiptica ... comprimenda, et [illegible] paululum, immixtis ... nec facta sit in corpore veneni impressio, quoniam stimulat ad expellendum ... quo tempore ... a purgante merito irritata [illegible] ... necessaria. Dum aeger breui extinguatur ... statim in 1a die, et ... malignis, nec spectanda est ... si possibile ... corruptionem ... timetur ... in ... antequam ... contumaciam rebellem ... contrahat.

Quod si dicatur putridas et pestilentes ... corpore fieri a medico purgationem antequam facta sit veneni impressio ... putridas et pestilentes ... sufficientem ad febrem ... ad colligationem ... statim ... febris ... putredo extrahatur, expulso veneno febris extinguitur ... veneni ... corrumpit, et ... inficit venenatum ... reddit ... putridi extrahi ... relicta in ... sanguinem ... humores corrumpit ... ad venenum ... colligatur et hoc forte ... Sua medicina cum dixit non esse euacuandum ... maligna febre ... debilitatem ... vigenti corruptione causatam, nec maior fiat euacuatione debilitas ... sed ... ut ... putredo, febris ... extinguatur, ut ... docet, admittat ... ut antequam febris fiat euacuemus si fieri potest, quia dum tanta est in corpore debilitas,

objectio et dicta.

[illegible]

tumetiamur initia accedit, cum mediti iudicant saluza potiones [illegible] exhibere antequam [illegible] fiat [illegible] a [illegible] se tempora [illegible] facit, et malignitatis [illegible] in [illegible] a [illegible] ad 20. exercendam purgatio [illegible] permissa fuerit ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fieri nequit, nec timendum [illegible] augm. [illegible] perturbatione, sine [illegible] [illegible] sine [illegible] id [illegible] [illegible] [illegible] magis sequetur ex inanitione [illegible] perturbatione [illegible] [illegible] humoribus a malignitate, [illegible] [illegible] permaneat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ulterius serpat [illegible] [illegible] in sang. faciunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sang. in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] fuerit nec serpat ulterius [illegible] do et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exhalat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] adiutorium ultimum etc. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] defi formare irradicatam [illegible] lethalia antiquorum [illegible] [illegible] 4. [illegible] in morbis a copiosa [illegible] dentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] purgationibus fieri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a copia et a [illegible] irritat 6. aphor. 55. [illegible] [illegible] c. 2. lib. de sang. mis. c. 8. 3. de naturalibus facultatibus et alibi saepe 2. a [illegible] [illegible] 2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ventriculi [illegible] exempla [illegible] 2. de [illegible] [illegible] 3. uterus namque [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] corruptum [illegible] expellit ante tempus [illegible] [illegible] [illegible] ventriculus [illegible] aut a copia gravatus aut ab [illegible] [illegible] irritatus, aut ab ambabus [illegible], ut [illegible] docet 3. de naturalibus facultatibus [illegible] si igitur a copia irritata [illegible], [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible]

[Margin notes:]

[illegible]

[illegible] morbis pendet [illegible] a [illegible] statim [illegible] initio [illegible] purga- [illegible]

uteri

uatione, nam tunc eam semper adminiculante, cum illa surget ad euacuationem, quae potius erit minorare maiorem in primo, ut facile queat residuum superare 2. aphor. 29. quod totum negotium ... omittere non cum tanto suffocationis periculo. Item Hipp. 1 aphor. 3. athletarum statim solvere iubet, ne multitudine venae rumpantur, et nec ut inquit Gal. rectius quam nimia quidam recrudescant quod et Galenus docet lib. de sang. mis. c. 8. ubi copiam maiorem statim expellendam docet, priusquam magnum aliquod malum in re admittat, et 13. meth. 6. superabundantium humorum vitium purgatione corrigendum sicut et plectoram sang. miss. et ab. apud necom. c. 2. nam in libris inquit de arte curandi in quo ... humorum copia est, his utiles esse purgationes diximus, et 2o. simpl. 12. ... inquit euacuandi sunt, qui ab his quae temperandi naturam habent irritantur, atque ... ut potius multa nec facile visibili corruptione sunt ... arguitur esse multo magis conveniens purgandum, ubi morbus bilis cum copia corruptorum copulatur, et ob id lib. de sang. mis. c. 10. dolores ab acri humore per excedente excitatos ... euacuatione curandos docuit et 1. apho. 23. ad animi ... quam expurgat, in doloribus ... sibi ... explicat, dum aut adhibita distinctione an sanguinem mittere, aut usque ad animi defectionem purgare oporteat, tutius tamen semper fuit ut presertim ubi vires sunt imbecilles primo ... facere euacuationes, paulatim uti quod vitiosum est euacuare, et paulatim inuicem quod salubre est reponere, 9. meth. c. 10. quod omnibus lucidissime explicuit Auic. 4. 1. c. 11. dicens egritudo propter multorum abundantiam nata fuerit, in principio eam euacuabimus expectantes maturationem, et si mediocris fuerit maturabimus tam,

et postea evacuabimus, et ratio est fluentibus humoribus competit naturali[s]
ut statim apparebit. Cur non igitur illis, qui parati sunt fluere, providere,
namque medici est, prouenire abscindendo causas, quae humores ad fluxum concitant, sunt autem
hae qualitas, et copia, a quibus ut diximus, irritatur natura ad expulsi-
onem, primo, non minora [illegible] imminent ex multa materia, quae exi-
gente, urinis [illegible] pondere gravanti febris multo calore, quae in maiori
copia in tertio initio [illegible], augetur [illegible] et ne membra princi-
palia attingat materia, quae multitudine loci occupant, cum igitur [illegible]
[illegible] spectet in urgenti ad expurgationem, nec [illegible] [illegible] [illegible]
copiosa praesertim cum urgentibus motu et furore insignibus
liberare primus membra praecipua [illegible], nec in ea [illegible] de-
bilis, copiosa aut per evacuationem, nullo alio fiet reme-
dium erit igitur facienda expurgatio in principio nec expectanda [illegible]
quae bona fieri [illegible], in morbo [illegible] 1° ad finem. [illegible] [illegible]
[illegible] est, a qua natura opprimitur, et [illegible] 4 [illegible] c. 3
[illegible] non fiunt [illegible] sufficere usque ad maturationem quae [illegible]
[illegible] humoris quod [illegible] facit 1° 3. [illegible] 1° c. 29: dicens si materia fu-
erit multa [illegible] et timemus quod cum ipsa [illegible] augmenta-
bitur eius quantitas seu magnitudo et faciet extensionem [illegible]
[illegible], [illegible] oportet ut incipiamus et evacuemus ex ea
aliquid, deinde residuum decoqui incipiat, quod ex [illegible] accepit 2. apho-
[illegible] [illegible] [illegible] evacuat ad praevenienda [illegible] ut hinc miran-
[illegible] [illegible], in [illegible] [illegible], qui dicunt aphorismum intelligendum
[illegible] de materia turgente, quae non minorari sed eradicare desiderat, non
[illegible] quae maligna ut diximus. nec audiendi sunt qui malignam mi-
norandam non eradicandam putant, quod [illegible] [illegible] naturam ad [illegible]
[illegible] falsum [illegible] est [illegible] [illegible] quae in turgenti [illegible]
erit statim eradicanda, quod ut plurimum fit, [illegible] [illegible]

[illegible] ad [illegible] [illegible] namque aut [illegible] [illegible] facilius [illegible] [illegible] mentis [illegible] eradicant [illegible] et in [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ut sciatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] maligna [illegible] [illegible] sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Supposito quod [illegible] fluant [illegible] [illegible] particulas aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evacuationi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] purgatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] revulsio [illegible] sicut sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] fluxu sanguinis [illegible] purgatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libido [illegible] [illegible] fluente [illegible] ad [illegible] revellere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] initijs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempus in quo [illegible] fluunt [illegible] [illegible] [illegible] lingua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad revellendum [illegible] [illegible] [illegible] et 13 [illegible] 11 [illegible] de sanguinis [illegible] [illegible] [illegible] phlebotomias et 1° aphor. 23 [illegible] [illegible] [illegible] affectione expurgat, adhibita distinctione an sanguis mittere [illegible] [illegible] affectione purgare [illegible] adhibendam dixit distinctionem ut notaret, non quolibet fluxione esse phlebotomia revellenda, [illegible] [illegible] aliqua [illegible] purgatione, ut quae [illegible] sanguis fluunt. [illegible] libro de sanguinis [illegible] c. [illegible] confirmavit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsam graviter [illegible] e aut ut [illegible] incipiendum [illegible] [illegible] [illegible] si magnam fore suspicabimur [illegible] [illegible] [illegible] auspicamur aut purgatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] medicinae [illegible] [illegible] purgatio [illegible] [illegible] [illegible] aut sanguinis [illegible] atque [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] timemus [illegible] [illegible] fluere in aliquod membrum principale [illegible] in [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] minuendi.

[illegible] utur purga[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

utrumque gravior exercebimus presidium. 2. aph. et 6. 27. a sang. mis.
semper incipiens, et Gal. scrib. lib. de sang. mis. cap. c. 8. ubi missio [illegible]
una adhibet purgationem cum excrementa pravam fecerint qualitatem, qui
[illegible] auxit 4. aut. 30 ubi in angina post sang. missionem factam [illegible]
brachio, et sub lingua purgans exhibet medicam, qui cum cachochimia
coniuncta erat plethora ubi v. pravi humores sine sang. redundantia [illegible]
statim ad purgationem se confert, nulla facta missione sang. mis. sic in
cedente pleuritide Veratro utitur, et Paulus 2 iacet [illegible] aut
in ead. pleuritide 4. die purgandum precipit. in eius sententia ennar
pene dicebat Gal. nec statim ab initio, priusquam in aliis confirmanti
humores esse expurgandum, nec postea cum ad maturitatem perduxerint,
et ideo in 1. indum die, et 2. et 4. et indum 5. dedam
[illegible] in 4. sola, quando is dixit. Gal. iterum lib. 4. c. 1. anginosam
cuidam urgente malo [illegible] medicam dedit nulla prehabita [illegible]
quod et in alio fecisse dixit prehabita prius sang. mis. eadem die, sequenti
[illegible] quod faciendum docet quando vehementer malum urget, nec moram patitur
[illegible] statim revellendus humor, tum in aliis fluit, tum sang. missione, si
fuerit sang. tum purgante medicam si qualitate peccaverit, 6. sim tri c. 2. et
13. sequenti de inflamatione cautela agens revellendum esse docet
et sang. mis. et clysteri acri atque purgante medic. [illegible] lib. aut 13. meth.
[illegible] inflamationis loquens docet cum [illegible] in [illegible]
[illegible] plethora [illegible] expurgatione [illegible]
[illegible] ubi [illegible] inflamatione [illegible]
[illegible] purgationis [illegible] in pudendorum affectibus [illegible]
[illegible] capitis purgatione ad [illegible]
[illegible] in [illegible] ante ad refrigerationem
[illegible] esse docet, et sang. mis. medicam purg.
[illegible] adhibendam [illegible] post sang. missione medicam, quod bilem
purgans [illegible] refrigerantis [illegible]
purgandum [illegible] refrigerantia [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] purgatione inanitur [illegible]
sit [illegible] facienda expurgatio [illegible] fluentibus humoribus [illegible]

in p

repulsum admittat

Caput 11 de purgatione

[illegible] principem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] habita [illegible] purgamus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] purgationes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in membrum [illegible] principium [illegible]
3.ª 4.ª [illegible] 1.ª [illegible] 3.ª [illegible] 2.ª c. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principium [illegible] membrum
membra principali [illegible] [illegible]
[illegible] membrum principale [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] in principio [illegible] membrum [illegible]
[illegible] [illegible] lib. [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] membrum [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] casu purgandum [illegible]
[illegible] lib. de ulceribus [illegible] 4 meth. [illegible] 3.ª tract.
[illegible] [illegible] membrum principale [illegible] principali
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] principali [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] membrum
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] morbos [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible]

motu ad coitum stimulata corruunt, purasque dici ita ainsi
simile illa agitudines vetusa motu inordinato quia atque n. [illegible]
naam efficiunt exterrentque atque ad crisim operant, et finem, quod
et ghy explicati. 1 de crisibus c. 9. dicens utam quod [illegible]
de atibus hic consuevit quod ad coitum rapiunt [illegible]
ad eos quod operant et celeriter moventi agitudines, et [illegible]
non laborantibus his ad inordinata humorum ac spiritum agitatione
irritati et quod a calore [illegible] agitudines huius [illegible]
motu incitantis docuit [illegible] 2. aphor. 23 [illegible]
quod acuti morbi magni sunt, et ad huius usque celeritati
operant. n. absque [illegible] in paruo tempore et magnos faciunt
[illegible] quod [illegible] et quod iudicium, ideo 2. de [illegible] decreta
viris citius laudat Archig. quod acutum morbum appellauerunt
quod morbus acutus. qui motus velox, et sabita [illegible] adueniunt, et lib. 3. [illegible]
velocitatem [illegible] vocat celeriterque ad crisim operantem,
unde ex motus esse acutum morbum nominatur 1º crisis citius ex quo
[illegible] purgantem in [illegible] acuto morbo. [illegible], siue translatio [illegible]
ab atibus ad humores motos naturam instimulantes, siue ad naturam
dum nocuum conatur expellere, utroque n. modo purgantia dant
in acutis, et ex contra non repugnat purgationem fieri in initio
6ª propositio in morbis non febrilibus non repugnat [illegible]
naturam fieri euacuationem, nec ex parte humoris. dummodo crassi ac [illegible]
[illegible] non sint. [illegible] quia naturam non aggredi coctionem humoris,
[illegible] cum natura naturam aggredi in quo casu initio febrem [illegible]
[illegible] unitis caloris in corde, quod caloris unio una ex principalibus
quibus febris causa [illegible] et ob id naturam predictam unionem caloris
in corde accessione omittit cum natura [illegible] relictam
in [illegible] naturam expellere, et cum nullus est in corpore [illegible]
[illegible] ut fieri debet; et [illegible] conspicit [illegible]
mors manentibus aliis symptomatibus cessatio febris in malignis morbis malum. decidunt [illegible] in malignis morbis cessatio febris [illegible] [illegible] debilitatem, [illegible] amplius [illegible]

pugnare cum morbo, nec unire calorem in corde, an febris cessat. Itẽ in elephantiasis, scabiesis, gallicais, cum mx huius putredine ñ copulati febris, qm nãa ñ aggredi. cothõne huius, ĩ rõe ad Oedwrit ñ apho. cit.° depravatam cũtra. lib. quos et qui, qtus fiet ferme, ut serosos humores inĩ initia eua cuabis. potius legendum putat ante initia, id ẽ anteq̃ putres cens bilis febrem continet. quadratq; expositio cum iis q̃ supra docuit com. 1.° de humoribus, ubi cam̃ psnit Inrãns, tenuem u.° et aqueum inquit evacuare expedit, priusq̃ a calore febris excalfiat, propterq; ne mordeat. nec obstat qd docuit ipse lib. de medicis purgant. c. 2. ibi namq; de pparatione agit ĩ ñ negamus, nec rõe miax, nec crassitudinis, tm cothõne negamus fieri ab arte, crassi namq; attenuandi sũt. (dummõ p affecti onem ñ incrassenti, pure. ne diluet et attemperari dant liquidis et refrigerantibus, et humectantibus auxiliis, ut. sirupis violaceo et similibus. sic namq; luteum aq; dilutum tenue reddi) incir dentibus et calfacientibus, incidi abstergentibus pparandi sũt. ubi haec d fuerint impedim.ta frustra adhibent pparantia. et hinc peat q̃ sint irridendi illi, q̃ medicum pparare ñ laudantem tam ĩ corpus pparari mascerant, et fastidium extinguit. n'dat g.° ex pñã repugnantia, ad evacuatione in morbis ñ febrilibus inĩ initia, et ex cont. nec ex p̃ mãa, qd cothõne indigeat. et hac ẽ cãa cur et medicum sanis, aut sat iis q febrienti ut exhibitum, copiosis evacuent, q̃ in febrientibus, retinet. n. initis nãa ñ ilis, qd sumat carrem ilis feramus admi niculater, sic gtus in phlegmone evacuat in priõ 13. meth. cit.° 4 aĩet et alibi sãpe. in erisipelate, fitr 14. meth. cum Hip. lib. de vulneribus 2. ad glauc. cit.° Avic 3.a 4. tract. 1.° c. 5. in herpete miliari 14 met. et 2. ad glauc. cit.° sicut in erisipelata curandum docuit, et ne hoc ad tenuitate humoris referatis, videte

q. In pituitosis et meticis dicit tumoribus; namque aphor. 29. ubi Gal. dicit qr. alba pituita detinentis, si fortiter [illegible] fluxus superuenit a morbo liberantur. colligit ipse [illegible] [illegible] ei eam euacuationem ad [illegible] [illegible] ut 14 meth. de ædemate, et sthirro [illegible] [illegible] omnem q. [illegible] [illegible] tumor in quo utique adhuc non fit [illegible] indicatio [illegible] [illegible] in [illegible] 5 4. tract. 2. c. 3. euacuatio inquit q. fit cum solutione uentris, cum abstinentia ubi eo qui generat phlegma [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] illis [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible] meth. cit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et purgationem docuit 2. ad [illegible] in [illegible] [illegible] gatione sanasse dixit tum [illegible] cum atræ bilis [illegible] admixtum crassius uideatur [illegible], et lib. de atra bile [illegible] [illegible] [illegible] purgans affectus q. ex humore fiunt metico [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] in apostematibus [illegible] in [illegible] morbo cum quo febris [illegible] [illegible] [illegible] cum purgatione in initia in [illegible] et [illegible] 1. [illegible] 1. 37. tract. 2. c. 38. in uertigine 1. [illegible] 2. in epilepsia de pueris epileptico, et 3. de [illegible] in alopecia 7. [illegible] 14 meth. ultimo, de remediis paratu facilibus, in opthalmia meth. cit. [illegible] tract. de oculis c. 6. in uulneribus oculorum in [illegible] 4. de [illegible] 6. aphor. 31. 6. [illegible] in aurium affectibus de compositione [illegible] in angina [illegible] in morbo [illegible] [illegible]. [illegible] qr. nullus [illegible] fere sine febre q. [illegible] [illegible] [illegible] eius compati [illegible] ut dixi.

7. [illegible] in morbis febrilibus diuturnis repugnat [illegible] [illegible] [illegible] fieri euacuationem [illegible] initia [illegible] retinet humorem [illegible] [illegible] retentionem [illegible], et [illegible] [illegible], ipsas [illegible] [illegible] [illegible] difficulter [illegible] [illegible] [illegible] attenuandi et [illegible] ante purgationem [illegible] ne [illegible] carnes colliquet, et sang. dum [illegible]

Caput 11. de purgatione

det humoré n̄ inuenit 2. aphor. 37. nam cum huer ẽ eua-
cuationi ineptus m̄entum illa trahit, q̄ attrahere p̄t, talia
aut sit bona, et corpori aegrotanti efficua, qd. fit ut q̄m
afficiantr ac illi q̄ sano p̄dito corpore purgantia m̄enta
assumant, q̄ Hipp. autoritate 2. aphor. 36 et 37. statim im-
becilles redduntr, nam et vertigines et tormina patiuntr,
et difficulter his purgãõ procedit ac cetera celeriter excluuntr.
et ratio ẽ, q̄r cum actio agentis n̄ recipiatr nisi in passo
bene disposito cum m̄entum agens n̄ inuenit in humoribus dispositioné
nec in nãã obedientiam sangueri colliquat et carnem ut proprium
trahat succum. atq. ob id recte dicit Hip. 2. apho. 22. cocta
ẽẽ medicanda, et mouenda n̄ cruda, qd nãã hẽamus p̄ coctioné
adminiculantem inprele p̄ti in cõm. q̄ nimium euacuationi
ante illam resistebat coctioni incumbens, quo tempore utilia
retinet, nec expellit, n̄ cum facta coctione utile separat ab
inutili anteq̄ separationem, si m̄entum proinctr exhibeatur qd
nãã n̄ adminiculatr, trahit inutile utilissimum, q̄re n̄riã ẽ utili
coctio ante expurgationem ut inutile separetr. fiunt. n. in
q̄uis coctione, ut alibi diximus latius duo excremta gñia,
tenue et crassum, un cum ea in benignis humoribus fit vix
tritio exercetr nãã victa et assitata, n̄ tn̄ in q̄litatibus
sed ẽt in subã, relinquuntq. duo illa excremta tenue et cras-
sum, q̄ cum natia sint & indigent m̄enta et euacuentr,
sed a nãã pelluntr ut plurimum; cum ũ coctio fit in humoribus
putridis assitatio fit tñ in q̄litates, n̄ aut in subã, ut
in puris qn̄roe, et in hac coctione n̄ relinquuntr aliq. ex-
cremta, sed quod conresctum relinqtr excremtũ ẽ q̄ pellendũ
aut a nãã, aut cum ea n̄ p̄t a m̄ento. qd si neq. in
q̄litatibus nãa n̄ p̄t assitare, fit putredo, n̄ suppuratio
aliqua, q̄ om̄ia in inflammationibus uisuntr, in qq humores

erysipella — ita putrescunt, et corrumpuntur, ut nullum inde beneficium reci-
pere queant, ut insitiomellis in quo bis confectae p. corrumpuntur,
ne coctione — emendari possunt, sed ueniendum est ad irrisissionem ne gaz. sincera
pahatur, et ad purgationem sitr nulla spectata coctione, si ista
in uenis sortiantur corruptionem, nunquam non it, ita ingens corrup-
tio est, sed multo leuius malum, putridus quod i[c]hor est in primis ro-
neis, sed adhuc ab atque prava directus, oppibus non insidrnces,
et cum ita fient coctione emendari potest putredo a qualitatibus humori-
bus putridis sm qualitates manente substantia putrida quae tota pellen-
da est. est ergo spectanda coctio, ut separetur utile ab inutili, cum
medici intensio sit tm expellere id quod inutile est et conseruare
uero, quae utilia sunt et corpori proficua, quae cum ante coctionem
omnia mixta sint recte praecipit Hipp. cocta esse medicanda, et mo-
uenda non cruda.

hac ratione motus Montanus putauit, per cocta intelligi ab
Hipp. summam coctionem, ita ut non liceat purgare in diuturnis
nisi post perfectam coctionem. quod post perfectam solum natura separat
utile ab inutili, antequam omnia mixta sint, et ex contra eadem seq.
incommoda ex purgatione facta in materia cruda, et in illa perfec-
tam aliquos coctionis gradus, reprehendit quod Huic quod perfectam
non spectat. sed male, neque non perfecta requiritur, sed aliquantula suf-
ficit, unde dixit et bene huic. paulatim esse coquendum, et paula-
tim euacuandum, et in 2ª 3.4 c. 4. de paralysi agens, a leuio-
ribus incipiendum docet, et magis quo fuerit fortior, quo in fa-
ti rebellior est humor, et contumacior, quod et intelligens Paul. lib. 3.
c. 18. exordiri iubet in eadem paralysi a 3. ℈. hierae cum uri-
ne castorei, deinde uenit ad 3. ʒ. et ʒʒ. paulatim concoquens, et
paulatim euacuans: sicut Galenus 1 sm locos c 1, in alopecia pri-
mum exhibet 3 ʒʒ hyerae, postea uero 3. ʒʒʒ. et in febribus pe-
itiis, et meticis repetendas esse purgationes admonuit ut coctur

[illegible] quod consideranus [illegible] facilius [illegible] [illegible] necessaria nihil inde a
da est perfecta coctio, quae in talibus morbis ob materiae [illegible] fieri ne
queat. Sicut in morbis acutis, in quibus materia tenuis et uniformis
est, brevius a natura superari potest quo fit ut facta evacuatione
in principio [illegible] est [illegible] relinquitur in declinatione ideo
[illegible] non evacuat expurgando in diuturnis morbis quorum materia
crassa, rebellis, [illegible] et in [illegible] in principio naturae [illegible]
materia ipsa ideo in principio coctionem [illegible] ut superari facile
[illegible] possit [illegible] est [illegible] [illegible] impossibilis illa est ma- natura
teria, ut diximus, [illegible] ideo [illegible] expectanda est purgatio
et differenda in declinationem, ne forte [illegible] et quod
paulatim fit tutum est 2 aphor. 51. 3 acut. [illegible]

Sufficere aliquantulam coctionem contra verbum (cruda)
nam cum Hippocrates dixisset cocta esse medicanda atque movenda non cruda
[illegible] (cruda) [illegible] illa [illegible] aliquantulum cocta sint [illegible]
sint purganda neque movenda [illegible] cruda [illegible] illa [illegible]
quae cocta id est non cruda [illegible] aliquam coctionem [illegible] et [illegible]
[illegible] verbum (movere) a verbo (medicari) ita ut medi-
cari referatur ad cocta, movere ad cruda in hunc modum
cocta medicari et movere non cruda [illegible] dicat illa [illegible]
cocta sint medicari oportet illa vero quae non cruda sint [illegible] aliquam
habent coctionem oportet movere [illegible] cum Hippocrates [illegible] movere [illegible]
[illegible] purgationem quae fit pharmaco purgante [illegible] accipienda
[illegible] [illegible] quod [illegible] verbum (movere) [illegible] Hippocrates purga-
tionem [illegible] aliquas et evacuationes quae fiunt per urinas [illegible] stricte
[illegible] quod cruda [illegible] non sit [illegible] in [illegible] accipien-
dum est [illegible] Montanus qui verbum [illegible] ad [illegible]
[illegible] ut [illegible] liceat medico adhibere [illegible] alterationem faciunt
in [illegible] neque in [illegible] neque [illegible] [illegible]
movere [illegible] illi cruda fuerint [illegible] [illegible]
ad coctionem [illegible] [illegible] Hippocrates [illegible] [illegible]

o abrir da boca

et miror cur et oscitationem inscribat ciborum masticationem lectumque in lecto revolutionem, singultum, quae omnia motu celebrantur, et magis mirandum est dicat humores absolute crudos non esse purgandos ante coctionem, cum ipse in de alimentorum facultatibus et de victus conditione remedium dicat esse evacuationem, qui tales nutritioni sunt inepti et coctionis incapaces, ipse autem sit illos crudos dixit qui vere crudi non sunt ut pituitosi, qui coctione facta vertuntur in sanguinem, quare est consequens admittendum et ad evacuandum ubi nutritioni sunt inepti statim expurgat salsa pituita dixit lib. de constitutione artis 19. ut miror quod propterea Montanus afferat sibi loca de tuend. sanit. de sanguinis miss. cibis in suae opinionis confirmationem qui ibi voluit non esse mittendum sanguinem cum in corporibus ventris utriusque scateant humoribus, qui de illis loquitur qui coctione vertuntur in sanguinem et vere nutriunt. Montanus vero agit de illis qui vere crudi sunt, nullam alicuius humoris formam habentes quae uram coctionem pati nequeunt. tunc quia ipse agit de sanguinis miss. non de purgatione ut Montanus. voluit itaque ipse non esse mittendum sanguinem ante crudorum coctionem, quod propterea observandum est in observatione quia ipse agit non de cura nam morbus ut plurimum non dat inducias, ideo merito reprehenditur ipse a Italianis, qui insistente sanguinis missionem distulerit in 4 usque dies crudorum redundantiam, quia satius erat purgatione aut vomitu crudos evacuare quam in tam longum tempus differre auxilium, sunt igitur crudi pituitosi humores ante sanguinis missionem observatione, cum illis in corporis scateant, in morbis vero statim purgandi lenienti aliquo pharmaco, ut et ipse fatetur Montanus, quod et pituitosi qui vere coqui possunt sunt evacuandi multo fortiori ratione evacuandi sunt vere crudi, qui nullam praeparationem recipere nequeunt. Nam quando quaeritur coquendi ut utile in quibus separetur ab inutili. at humor ipse crudus in ventre et in intestinis ante coctionem separatus est. Iuxta ipsum concoctionem, quare non est contrarium crudi humores in prima regione existentes, sunt statim pellendi merito aliquo lenienti, ut supra dictum est latius neque de his nunc intelligere quaestio est de illis tam crudis, qui in venis ultra venam sunt, quod putridi sunt, ut p

licea

humores in 1a corporis regione inhaerentes ante sanguinis missionem prius aliquo leniente sunt purgandi merito

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] attrahit, q. n. contingunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q. [illegible] [illegible] adminiculorum purgationi [illegible]
[illegible] Montanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et n. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante integram [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

At Montanus [illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible] [illegible]
cumbere [illegible] a multitudine [illegible] dum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] evacuat
paulatim [illegible] et paulatim [illegible] [illegible] videmus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] purgationis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] evacuari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quamvis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et q. purgandam [illegible] [illegible] paulatim [illegible]
et paulatim evacuando [illegible] certe [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Montanus [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] separent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et statim [illegible] statuit nam cum [illegible] cruda [illegible]
[illegible] movenda dixit ideo id est faciendum [illegible] quam
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] data et [illegible] [illegible] incerta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] q. n. [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] et sine [illegible] [illegible]

fortior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
parare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et diurnitate [illegible] [illegible] [illegible]
a [illegible] [illegible] nam si hoc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] retineat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et diuturnitate [illegible] retinet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paulo
[illegible] [illegible] et paulatim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impedire [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fit a [illegible] [illegible] diurnitate [illegible] et in [illegible] [illegible]
deducant [illegible] urinam. [illegible] hoc dum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] media [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Sol [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible]
nam [illegible] in [illegible] a putredo [illegible] [illegible] ventilatione, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2.
in [illegible] [illegible] et semiputridae [illegible] [illegible] [illegible] ventilatione, [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] semiputridae
adhuc [illegible] [illegible] [illegible] moderatis [illegible] refrigerantibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] putredo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calida et humida
et [illegible] sit [illegible] [illegible] nisi [illegible] [illegible] refrigerenti [illegible]
[illegible] aqua vel [illegible] aliud humidum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] putrescant [illegible] illud [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in natura calida [illegible] [illegible] ventilatione, [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] obstructionem efficerentur [illegible] [illegible]

Capitulum 11 de purgatione

[illegible] ... abstergentibus et his similibus ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... alterantibus ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ab anii [illegible]

[illegible] et [illegible]

ulterius [illegible]

[illegible] calida et [illegible]

[illegible] docuit [illegible]

[illegible] calida et humida [illegible]

[illegible]

Caput 11. de purgatione

[illegible]

[illegible] alterationem extendens, [illegible] aut [illegible] & cruda id e aliquo [illegible], q̄ [illegible] cruda [illegible] [illegible] et [illegible] nullo alio [illegible] cruda [illegible] incidentibus attenuantibus, et abstergentibus, ut [illegible], et cum aliquo

[illegible] inter [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] deinde [illegible]
capiti et paulatim [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] multa et crassa [illegible]
[illegible] capiti [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] apparent ubi magna [illegible]
et deinde [illegible] [illegible], ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] paulatim [illegible] et
paulatim [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] in forma [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

De [illegible] curandi [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] adstrictione [illegible] nam adstringentia in primo [illegible] [illegible]
[illegible] ab obstructione, et [illegible] [illegible] oriuntur) [illegible]

[illegible] potest obstructionem et constipationem inducere. hic [illegible]
[illegible] c. 38. de una [illegible] continuas [illegible]
[illegible] efficiunt mirabolanos et citrea, quae post evacuationem
[illegible] constrictionem relinquunt, [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] constringunt [illegible]
[illegible] post [illegible] ventris, et [illegible] [illegible] aperire
[illegible] ventri in prius [illegible] [illegible] admini
[illegible] post digestionem [illegible] iterum in eodem capite [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] usitatum damnant practici [illegible]
[illegible] de [illegible] de [illegible] et nisi in ventris [illegible]
roborandi concedunt, [illegible] solum [illegible] [illegible] post
evacuationem quo tempore regulariter roborare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et alii
[illegible] [illegible] quod male [illegible] temporis [illegible] in [illegible]
Rhab. [illegible] in [illegible] in [illegible] exhibeant [illegible]
[illegible] quae [illegible] aut qua [illegible] febris [illegible]
[illegible] intendit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] carbonis instar nigram reddat, delirium [illegible]
symptomata oriuntur ut in [illegible] quae [illegible] assumpse-
runt contingere vidi, risum fateor continere nequeo cum
video [illegible] ex rhab. [illegible] [illegible]
[illegible] palue [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum
[illegible] [illegible] erat [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] aut [illegible] in [illegible] cum [illegible]
[illegible] erit si [illegible] caveatis in prius putridas
febrium dummodo [illegible] nervum [illegible] febre
[illegible] adstringentibus corrigendo [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] quem [illegible] Mes. in [illegible] [illegible] aut [illegible]
ut ventriculus [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in

in hoc [illegible] magis [illegible] [illegible] ... quia [illegible] [illegible] [illegible] facienda [illegible] [illegible] nullo modo [illegible] in prin. ideo [illegible] quorum tamen [illegible] medicamento multi sequuntur ... abstinent in [illegible] [illegible] concedit [illegible] fortitudinem [illegible] ... sicut in [illegible] ... concedit [illegible] ... membra ... ad [illegible] [illegible] frigiditate bile [illegible] ... nimio calore magis [illegible] danda [illegible] ... Montanus et nullus [illegible] ... ad manum [illegible] ... Montanus [illegible] placuit ... [illegible] necessitas urget ... danda remedia 2. aphor. 29 ... [illegible] attingam ... facere [illegible] ... 2. aphor. 11 ... in pleuritide, et [illegible] ... necessitas ut in causone [illegible] oris amaritudine [illegible] ... humidus [illegible] temporis [illegible] ... dicat 2. aphor. [illegible] ... 7. catarrhum [illegible] phlegma et [illegible] ... in nostris versionibus [illegible] ... danda [illegible] ... [illegible] ... medicinam [illegible] ... morbus ... quo diabolico [illegible] utebatur Paracel.

Caput 11. de ~~angina~~ asmate

beneficio nostri non ad [illegible] respira, sed ad iugulandos [illegible]
instent multorum sapientiam [illegible] [illegible], [illegible] diabolicis [illegible]
[illegible] nam[illegible] accessisse ad [illegible] Senectam de quo non aliter dicere
[illegible]

Asmate premuntur } Naturam respirationem solius pectoris
beneficio nos latius diximus alibi, cu-
ius constrictione pectus dilatatur ad aeris externi attractionem q[illegible]
[illegible] [illegible] necessarij attrahitur, cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] attemperet, nec frigiditati occurrens
[illegible] extinguat, ut contingit [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] inspiratione refrigerat [illegible] [illegible]. [illegible] violentia
[illegible] [illegible] [illegible] attractio fit ut in ea [illegible]
[illegible] aeris [illegible] sufficiat necessitati. hic [illegible] [illegible] [illegible]
lib. definitiones medicae [illegible] 2. respiratione definit [illegible] attracti-
one aeris [illegible] et [illegible] et 8. de placitis [illegible] ubi respirationem dixit
[illegible] attractionem aeris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed
et musculorum [illegible] movetur thorax [illegible] celebratur in [illegible] [illegible] et narrat
[illegible] ob violentiam [illegible] incidit. fit [illegible] violentia ut [illegible] inquit
[illegible] [illegible] c. 7. [illegible] vehementem calorem in pulmone [illegible]
[illegible] existente ob angustiam instrumenti et ob musculorum thoracis im-
becillitatem [illegible] [illegible] continenter respirationem [illegible] [illegible]
facultatis [illegible], ideo vehemens in eadem calor [illegible] musculos
incitari [illegible] [illegible] usu. angustia [illegible] [illegible] libera [illegible]
[illegible] instrumenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adaugetur usus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex vehementi calore sine angustia attractio
aeris [illegible] thoracis dilatationi, ideo magna fit respiratio et
magna aeris attractio, [illegible] magna thoracis distentio at cum
angustia usus adaugetur cum magna thoracis dilatatione [illegible]
[illegible] respiratio, impediente angustia aeris ingressum [illegible]
dilatationem thoracis [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] respiratio mag-
na [illegible] magna aeris copia inspiratur parva [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] moveatur thorax. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intenso cordis calore, [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible]

pectore, et ita in angustia, quod et ~~[illegible]~~ collinit text. 10 a 3a tract. 1o c. ...
ibi maiorem faciunt expiratione inspiratione, et merito, quia inspiratione frequentiat magna interspatio caloris collegati maligni ex sola efflatione colligi, quia fuliginis expelluntur, quae excedentis caloris sunt effectus, et idea certius ex illo caloris excessus colligi, quod ex inspiratione, quae ad tantum ratione excedentis caloris magna sit et frequens, quod deinde spiritum quaerens, quorum effectus in [illegible] expectandus est ominis illius, quod non meminerit. hinc quod ad libet caliditas, ut inquit Avicenna c. 4 magnam exspectat inspirationem, [illegible] expirationem, ut cum preternaturalis intenditur cum innatae debilitate, quod fieri non est [illegible] de febre innata ut in hectica, quod in hac calidus innata debilis sit additus in expansu maior est inspiratio expiratione ipsa, sed [illegible] est de aliqua febre putrida in quo ibi caloris preternaturalis innatus imbecillitatis cum magna [illegible] effusis fuliginum, quorum ibi multo maior erit expiratio inspiratione, [illegible] tamen sine notabili inspiratione (quod sit ab authore [illegible] ne immutari solet) [illegible] erit expiratio.

Erat 3a violentia pectoris musculis ad motus [illegible] caloris debilitas, hac namque multa ubicumque facta exsufflatione ex fuliginarum primis attrahit aer 4 de [illegible] dicitur quod inspirationem [illegible] copiam [illegible] prima manifeste [illegible] videtur 3a efficax potestatis roboris est indicium et ratio est quod ad exsufflationem magna requiritur pectoris [illegible] quod a debili virtute fieri nequit; nec [illegible] fieri a gravitate nullo operante musculo, ut [illegible] [illegible] lata cum [illegible] 2 de motu musculorum c. 9 et lib. 1o c. 7 [illegible] de difficili respirat. c. 23 Avicenna 1. 4 [illegible] quod de nati respiratione [illegible] cum [illegible] 1. de difficili resp. [illegible]

ex [illegible] 1 de difficili resp.: dicente quod in expirationibus aliquando quod omnes musculi in [illegible] otiosi sint, omittendis thoracis [illegible] copiam [illegible] musculi operantes amplius ipsum [illegible] debet pectus aliquando a gravitate constringi, ut cum natus est expiratio, aliquando musculis gravitatem [illegible] et ut cum [illegible] intercidit violentia, sive cum in debilitatem [illegible] violentia

cogens musculos quam merito dixit fieri sine magna exufflatione per os debilitatem cuius ratione non possunt musculi notabile thoracem constringere.

Maius dubium est quod ait in debilitate fieri respirationem per nares cum hic dicat per nares fieri cum sine natura se habet. Sed nulla est controuersia cum hic ~~dicat~~ per nares ~~fieri~~ ~~cum~~ ~~sine~~ ~~natura~~ ~~se~~ ~~habet~~ [namque solo respirationem fieri] docet, illic vero per nares et os sit ut in angina 3. epid. parte 2. com 4. et in alijs multis affectionibus in quibus non sufficit quantitas quae per nares attrahitur. quod etiam docet Auic. c. 8 cit° dicens et quasi iuuantis naribus ore iuuantis eis utrisque in pluribus dispositionibus neque solum in his dispositionibus hoc contingere dixit Galenus sed etiam in debilitate in qua iuuari respirationem ab alis nasi. hic .n. ait c° de difficult. respir. cit° circa inspirationes quod spiritus ductu iuuant alae nasi externum aerem etiam ipsae attrahentes. quae manifeste docet, non tamen per nares sed etiam per aliam partem aerem attrahi, ut patet intuenti neque contrarium voluit 4° de loc. c. 7. ubi nulla ab ore facta exufflatione a solis naribus emitti scribit, quia ibi ex solis naribus emitti dixit, non quod per os etiam non fiat, sed quod manifestius ut inter statum Genlil, fiat per nares. uel dicendum ibi locutum fuisse de signis quae certo debilitas cognoscatur, quo nullum est certius quam manifestus nasi alarum motus, ubi alia signa attestantia debilitatem ponuntur, significat .n. ingentem debilitatem, quae a nasi alis subsidium quaerit unde hanelant. nec sequitur in hanelare cum sine natura aut se habet. quia quamuis per quas aer attrahatur, non tamen ea uiolentia quae ad hanelationem requiritur, namque hanelatio usus importat necessitatem, quae in naturali respiratione non est.

Et quamuis haec tria thoracis musculos cogant ad detrahendum aerem per os, unius tamen meminit Galenus tamen in os ad inspirationem necessariam nisi quis asthmate multo, ac uehementi urgeat. Ubi per asthma omnem difficultatem respirationis intellexit. est aut expirandi difficultas propria, et peculiaris pulmonis passio Auic. 4. cit. cit° et merito quod quia cum expirandi

facilitas cuiusque sit pulmonis opus: difficultas, et expirandi inspira. merito ... pulmoni tribuenda.

hanc expirandi difficultatem varijs nominibus appellaruntveteres dispnœa, asthma, orthopnœa asthma, prout magis aut minus intendit affectio omnibus ijs hoc est ... lib 4 c 4 ... expirandi consistat. si haec modica e, hoc ex ... strangulat dispnœa appellatur, cum vehementior e, ut expirare ager sine sono, et anhelatione ... asthma, cum accessit id quod nisi recta cervice spir. vocant orthopnœa; quod et Hippocrates confirmavit 3. de difficultate resp. et alibi saepe dicens densum spir. difficilem spirare respirationem, et si increbruerit asthma, si u magis orthopnœa. Ea, et libro ... cubi... circa febrem, inquit, dense respirant ... ciunt, quod velociter cucurrerunt, ab accessione hac medici graeci asthmata vocant, latinis anhelosa appellantur, eosdem et ab alia accessione orthopnoicos vocant, eo quod thoracis corporis penitus recte cogunter ob timorem suffocationis, quin et stratum cum ... quod ad quas thorax reclinatur, sibi ipsis erectius faciunt, ne dormientes strangulentur. Idem scribit Hippocrates 3. aph. 26 et 3. epid. com. 2. t. 4. a quo desumpserunt Avicenna ... lo. 3 ... c. 38. Paul. lib. 3. c. 29. Aetius tetrab. 2a ser. 4. c. 57, et ante eos Cellius lib. 3. tardarum passionum c. 1. anhelatio, inquit, sive suspirium ... accidentibus nomen sumpsit. vocatur praecedente aliquas spirationis difficultas, quam graeci dispnœam vocant, quae sive orthopnœam, sicut sese spirare sentiunt aegrotantes atque erecti facilius expirant, ubi dispnœam cum orthopnœa confundit ... dispnœa genus ad omnes difficiles respirationes: vel quod utrumque eadem res significant expirandi visus difficultas, licet vario modo ut diximus.

Est namque dispnœa levis respirationis laesio, anhelatio sive asthma maior omnibus periculosior est, et difficilior orthopnœa, quod a latinis recta spiratio dicitur, ab hoc symptomate ...

assumens, qui iacentes suffocantur, et nisi erecto thorace sus
pirant, ut 2. praed. com 33. ... dicit, ... qui ut alii
quod Hirt... dicant ... vocabulum ...
accepit, nam cum respirationem ... et depravet, tanquam
corrigat orthopnoeam ... q... respirandi ...
correctionem ... orthopnoea ... graecis, latinis ...
multa ... interpretationis vocabulum ...
fella, ... dulcedo cum ... amarissima
et apud ... 27. c. 19. ... herba ... mel dulce ...
... appellatum ...
... 4. ... sentiunt hoc ... thorace facilius dillatato ...
... facilius ... ad ... declinant ...
erecto thorace et ... amplius se ... pectus ...
... affectione plurimum dillatari, ... aeris ... quantitas ...
... quod inspirant ... thorax plurimum ... dillatatio ...
... magna respiratio 4. ... de difficult. resp.
13. ... dillatato thorace ... copiosa quantitas aeris inspirati, inspirati ...
aeris ... thoracis distentione ... habebant organa
... angusta ... ut in hac affectione possibile ... plurimum distendi thoracem
et ... aeris inspirandi, ... applicat 4. ... ex quo ...
... sit ... contractione ...
do ... ob impeditum aeris ... asthma ...
finit ... difficultatem cum ... in ... pectore stridor sicut
alij dicant ... ad ... c. ... ha:
... constrictione dicit ... pulmone, ...
et ... de affectione loquens dyspnoea ... qui ...
... ut ... ut ...
... qui musculi thoracis ... deficientibus ... in ...
spiratione laesio ... dyspnoea ... asthma ... difficultatis, ... alibi ...
... latius ... asthmati ... pituita ... ob causas in ...
monis arterijs pituitosos ... interpretatum ... ab Barb. a
... strictura ob resp. organorum angustiam, et a nullis ... sanguisugium ...
... labore ... et ... ut

pneumoniae

stertant, et strangulent. ex his liquet passionem hanc symptoma esse facultatis actionis diminutae vel aeris penuria, vel simpliciter, vel simariis ad depravatam. Et haec cave poteris in quoque fit a facultate irritata nam alibi diximus irritationem ponere in facultate. Haec aut obstructio, aut coartatio accidit, contingit. Paul. cum fistulosae pulmonum cartilagines crassis, glutinosisque humoribus fuerint infarctae. quod a Gal. accepit 7. sui tr. et 4. de loc. aff. c. 7. ubi a crassis infarctis in pulmone succisionis dixit, aut in ipso pulmone densis congestis, aut ex ipsis in ipsis divisionibus et a magna vi in pulmonem et thoracem puris quantitate collecta, a qua non parum comprimitur pulmo, a pulmonis inflammatione, a crudo tuberculo, a ventositate et nasci posse asserit Constant. et ex sanguine coagulato sanguine fluxu et ex malis vaporibus ab utero, aut a fodinis metallorum praecipue argenti vivi, sulphuris, arsenici, alumini, Massa et alii cit. Alii tradiderunt a concretis in pulmone lapidibus vidit Alex. Gal. 4. de loc. cit. concretum petuitam grandini similem e pectore educatam vidisse refert. porro cum quisquam fit, qui spirandi via, cavitas in ipsa aspera arteria, et omnibus eius propaginibus continetur, vel in vena arteriali, aut arteria venali, et omnibus earum ramis per universum pulmonem sparsis, aut in ipsa pulmonis carne, ut speculatio visum est, quod non ex quolibet pulmonis obstructione spirandi difficultas exoritur, ut Antipatri medici exemplo Gal. probat 4. de loc. ult. Solus Fernelius ex recentioribus apud Hollerium lib. 1o de morbis internis c. 23. arbitratus sufficere obstructionem in arteria venali, quod Moraei cuiusdam probat exemplo, in quo dissectione in tali arteria in ventriculo abscessus, quo asthmatis, qui dum vivebat, detinebatur causa erat.

4.
bis depravati
one: morbum
ad quem sequitur
obstructionis et mor
bis in via 4.
... 7
... 3
aphor. ...
§ Haec aut

[illegible] tarde [illegible] obstructa [illegible] difficilis redditur [illegible] spiratio [illegible] (quod [illegible] asthmatis sit [illegible] pituitas cum per talem arteriam in cor ingreditur [illegible] tardum [illegible] data obstructione [illegible] spirati [illegible] inaequalitate, [illegible] crebritate [illegible] [illegible] ad asthma [illegible] ad [illegible] et magnitudinem [illegible] [illegible] [illegible] pulsus tamen inaequaliter [illegible] in [illegible] arterijs non in via respirationis [illegible] [illegible] [illegible] ad magnam respirationem [illegible] thoracis dilatationi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] cum [illegible] in non [illegible] in cor [illegible] in respiratione [illegible] pulsu [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] pulsus [illegible] [illegible] [illegible] respiratio [illegible] [illegible] [illegible] nali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nego forte cum [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerint [illegible] [illegible] [illegible] aut ex [illegible] fuerint [illegible] [illegible] spiratio.

Mag[illegible] dubium est an [illegible] debilis fiat [illegible] pulsus [illegible] facultate [illegible] negent [illegible] fiat in asthmate debilis respiratio [illegible] thoracis dilatationem, [illegible] debilitam [illegible] fieri negant. [illegible] potius [illegible] fiat respiratio [illegible] [illegible] [illegible] neque [illegible] thoracis [illegible] ad [illegible] sed bronchiorum obstructio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] thoracis [illegible] [illegible] pulmones [illegible] [illegible] thoracis [illegible] neque an debilitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] crebritate magnitudinis supplicatur

[illegible] cum [illegible] stat difficile aspiratione a debilitate [illegible], a vera asthmate id excludendum, cum fiat ex obstructione bronchiorum pulmonis, quem morbum huius diximus symptomatis, nec difficilis respirationis et ex bra[illegible] [illegible] erunt peripneumoniam, in particulari [illegible] angustia [illegible] pulmonis [illegible] morbum [illegible] sicut umbra corporis, et ideo talia numerantur [illegible] ubi [illegible] [illegible] morbus ad [illegible]

De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aetatis [illegible] sive annumerent, dicit [illegible] aliquis [illegible] tussim [illegible], et si in aerem [illegible] [illegible] post [illegible] et [illegible] nisi erectis respiratione [illegible] asthmate [illegible] ubi tussim [illegible] asthmati, [illegible] [illegible] difficile fit [illegible] arida, [illegible] humida, cum [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible] dixit [illegible] ex eo [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tussi [illegible] neque [illegible] pulmonis cavernis, aut vena arteriali aut arteria venali [illegible] [illegible] [illegible] putat [illegible] ipsa arteria [illegible] ut tussim promoveat, [illegible] opinionem [illegible] cuius [illegible] [illegible] medica [illegible] et [illegible] dixit se [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ex pulmone sanguinem [illegible], ex [illegible] [illegible] colligit [illegible] sanguinem [illegible] sanguinem [illegible] cum tussi [illegible] sed [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] sanguinem [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] tussi [illegible] [illegible] [illegible] arteria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diximus tussim symptoma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

trachea

pōest

[illegible] ob [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cartilagineum corpus, quod [illegible] durities
ita exacte constringi potest, ut [illegible] excrementa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ob id [illegible] fieri non potest, [illegible] bronchijs
communicant in aliis pulmonis [illegible] [illegible]
[illegible] aut in aliquo [illegible] [illegible]
exacte constringi possunt [illegible]
[illegible] ait [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dilatationem pulmo [illegible] et [illegible] expellet [illegible]
[illegible] Damascenus [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in a sanguine [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulmonis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in pulmonis bronchijs
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] pulmonis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

hoc ordinarium esse, at ille ait [illegible] tussiendo [illegible] [illegible]
sane quod venis et arteriis pulmonis in bronchia et asper-
-am arteriam suum transitum negat, cum e pulmonis ca-
-vitate puris et cruoris suum [illegible] in asperam arteriam
[illegible] fateor, [illegible] tussi [illegible] sanguis potest exor-
-iri. [illegible] Scaliger: hoc usu [illegible] non [illegible] mirabilia
[illegible] contingunt naturae malitiis in arte medica
[illegible] sicut et [illegible] [illegible] illi [illegible]
[illegible] tuberculo innoxie vitam [illegible] refert [illegible]
[illegible] in hoc hospitali [illegible] tussi vexa-
-to [illegible] [illegible] [illegible] explorandum
[illegible] cum dissectionem [illegible] [illegible]
Vela [illegible] arteriam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tuberculo [illegible] [illegible]
[illegible] pulmonis [illegible]
[illegible] [illegible] tussi e pulmonibus
[illegible] sanguinis [illegible] [illegible]
[illegible] tussi [illegible] tussis [illegible] pulmonis [illegible]
[illegible] sanguinis sine tussi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tussi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] inflammatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

ex qua liquet tussim propriam esse pulmonum passionem, ita ut
propter ipsa bronchiorum cavitatem illa data necessario deinde
tussis et cum multa alia afficiunt, quod tussis effectricis sit
non, ut pectoris musculi, qui pulmonis extractrix non in vitati
ad aliquam pixam expellendam, ut si cogat aliqua ex-
tractricem in proprium munus, nam cum e cavitate pulmonis
nihil quod molestat moventi statim pectoris musculi ad ex-
pellendum accedunt, neque conveniunt illa evacuantis quod
et qui non semper in asthmate humores cavitatem occupant,
sed parietibus adhaereant, nunquam fit ut tussis asthmaticos comitem
dignum non esse casum in casu. Ex tussi expressa huic dicendo: non
nisi efferit effugere a superioribus, tunc dum cum asthmate
discurrens per canam sicut discurrit aliquid apperientem
tunc pulmonum non commovet tussim, imo non nisi infundat in
spatium cavi

Caput 12.

Tradit Galenus, cum aures et nares ex cartilagine con-
flatae sint, ..., ut promineant e externis iniuriis ex-
posita aut cedendi aut frangi facile possint, nam si
dura penitus, ut ossa, existerent facile frangerentur,
si molles ut carnes concederent, proinde negotio, quod simula-
citat cum medicorum non: Sed insuper prominere aures
ut perceptior auditio sit, et murus existat, sic quod et
ipsa aliquem sonum refundant, quod Adriani consulis
Romani probat exemplo, qui cum haberet ... auditum

manus cavitas [illegible] facilius a sistentibus [illegible] adventum
ora spectantes auribus defendebat: cum qd dicat ille
alia grandes aures habentia semper eas agitare ac circum
vertere ad [illegible] voces, usum partium [illegible] adepta sint
[illegible] cum pernas eas [illegible] nihil aut [illegible]
[illegible], si mobiles, aut versatiles essent, aut si in immobiles
fuisse a natura creatas, aut obscuro motu tantum moveri, extrinsecus
qd [illegible], intrinsecus aut cavas extitisse nec qd meatu
[illegible] [illegible] facile afficientis itaque n. e flexas
[illegible] complicari atque in se ipsas replicari facile possint.

4. Qui cum sensum huius laesum haerent] Auditus sicut
et quilibet alia actio triplici lædi solet, ablata, diminuta, de-
pravata, ut alibi diximus late, abolet in surdis, minu-
itur surdastris, depravatur iis qui aures tinniunt. Causam re-
fert Galenus 1º de cais simpt. c. 3. ad aurem qui aliquam
ad nervum qui facultatem defert, et ad cerebrum ipsum cum
in ea laeditur qua a qua nervus exoritur, nam cum tota auris cavitas (in
audiendi consistit organum) penitus repleta ut sordibus, fabrica, quando
pure, vel re aliqua in meatum auditorium ingressa ut lapillo, pillica surditas
[illegible] tam cum cavitas [illegible] obstruitur, sed cum expansus nervus (sup
[illegible] audiendi qui Galenus dicit, dum ear cristallina comparavit
1º de simpt. cais ut, quorum [illegible] aer [illegible] vocavit non nullis ultra
aliquo laborat [illegible], aut cum ea membrana tympanum dicta
solutione continui, destructione facta intemperie, neque non qualiscunque
ad surditatem sufficit, sed extrema requirit: ideo surdis raro [illegible] repetit,
et non nisi a nativitate contingit caecitatis non dilata, qui in [illegible]
notabilis [illegible] nec [illegible] diuturna vita [illegible] ut [illegible].

et nervis non n. id accidit nisi magna crudorum redundantia, quae non tam
nervis, sed et ipsa cerebri substantia obstruatur, unde surdos videmus paucos
aut nullos surdastros plurimos.

Laeduntur et haec audiendi organa ab externis saepe, ut a magnis
vocibus tonitrus et aquarum fragore, sic Nili aquula (?) praesertim qui in ea
vivunt quae se praecipitat surdi sunt omnes Plin. 6. de nat. hist. c. 29. frigida
in aures illapsa, et mentis quaedam ut opium auripigmenti arsenici et
Mercurii fumo, ut apparet in illis qui ob morbum gallicum inunguntur, quorum
iis fere surdastri redduntur. Sunt et alia quae a proprietate iuvant au-
ditum ut arundinis lanugo si intra aurem mittatur ut inquit Plin. lib. 24.
de nat. hist. c. 11. venti quoque auditui incommodant crassus et nebulosus
aere temporis austrini 3. aphor. 5. ideo qui in palludosas et humidas
inhabitant regiones ante senectutem fiunt surdastri. Alexand. 1° probl.
71. quaerens cur [illegible] aquam aures non admittant, dicit id esse
ob aquae frigiditatem, quae nervum auditus instrumenta valde offenduntur. [illegible]
autore in aphorismis in quem ob lubricitatem se insinuat. unde mirandum
est Agatinum medicum non nulli qui apud Oribas. lib. 10. c. 7. cavendum
ignorare fatetur, forte qui ex calida venit et termalibus omnibus, quae calida sit po-
testate ut inquit Galenus, quod fit ut ad humiditatem referant nonnulli qui
auditum esse adversa, nam et bellica tympana et citara si depravee so-
nant cum humectantur, sive aqua sive aere madescant, qui aerea non sunt
sicut auditus organa quae sola aerea humiditate conservantur, nec
obstat austrina constitutio auditui offendens. quia humiditas quae tunc aeri
advenit innata non est sed adventitia, et aquea, a qua tympanum intemperatur
et humescit, amittit quoque aerem proprium cuius voce sonat, quia ut inquit
Arist. 2. de anima illa sola excitare sonora sunt, quae plus aeris participant
cum sonus aeri sit proprius, unde aes, aurum, argentum valde sonora sunt
non sic stannum, lapides in quibus plus est aquae aut terrae. tum quia dicit Arist.
2. de anima tex. commentatores dicunt [illegible] aerem in quo sonus [illegible]
debere esse continuum usque ad instrumenta auditus, quod fit ut ingressa aqua
principalis continuatio ad auditum requisita. unde tex. 83. auditum fieri
per aquam observat, quod non ingrediatur ad aerem connatum, immo nec ad

auri propriis reflexionem, ideo piscibus quod externa aure destituuntur angustissimi sint, et fere invisibiles audiendi meatus, ne aqua in aurem ingrediatur, ut inquit Rond. lib. 3. de piscibus c. [illegible] quod dum [illegible] forte ingreditur auditum interim auferri dixit Arist. aut interceptâ aeris [illegible] mutate, aut rupto timpani [illegible] ingressum quod aperte voluit dicere quod si acciderit, hoc est si aqua ingrediatur, non audimus, nec item si agro [illegible] ipsa membrana [illegible] ea [illegible] [illegible] pupillâ [illegible], aut rumpi [illegible] timpanum ab aqua [illegible] et ideo [illegible] auditum, sicut nec fit visio cum rumpitur [illegible] cornea.

[illegible] [illegible] [illegible] sonum affert Arist. [illegible] ubi comparans visum cum auditu dicit visum fieri per aquam non aut [illegible] quod visio requirit medium cuius partes sint subalternatim ita ut se non impediant, et ita auditus, quod fit et visio fit per aquam et vitrum, quorum partes dicuntur habere subalternationem non autem per parietem, aut terram, quorum partes [illegible] sint [illegible] subalternatione non realis, quod [illegible] sibi invicem [illegible], ut [illegible] et [illegible] [illegible], quod visio debet quorum [illegible] sit, et [illegible], de [illegible] [illegible], [illegible] aqua de [illegible] [illegible]. [illegible] cum auditus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fit et [illegible], et parietes [illegible] et non [illegible] per aquam [illegible] valde [illegible] [illegible].

Non obstat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 79. ubi aquam et aerem auditus medium facit, quod ideo in aqua minus audire dicit, et [illegible] intentionalis [illegible] sonus auditus, [illegible] realis per aquam [illegible] [illegible]. Vel [illegible] [illegible] Arist. de [illegible] soni [illegible] in aere quam in aqua [illegible] in aqua, et non visi [illegible] aeris, quod dum aqua verberatur [illegible], [illegible] quod in [illegible] [illegible] [illegible] intentionalis ([illegible] reali [illegible] [illegible] [illegible]), [illegible] cum aer sit [illegible] intentionalis [illegible], non poterit in aqua [illegible] [illegible] per aquam deferatur per medium. [illegible] in aqua [illegible] nihil audiamus [illegible] valide quis clamet, ad aliud referri [illegible]. [illegible] quod ad organi impedimentum referant, requiritur [illegible]

ad cuiusque [illegible] actionem per facultatem [illegible] liberam et non impeditam
organi, dato impedimento in organo, non completur hic actio, ut in visu
[illegible] clausa pupilla et [illegible] in reliquis. et hac de causa cum sub
aqua non audimus, quia impeditus est audiendi meatus, non bene dixerunt
veteres fieri auditum quacumque at notat bene Arist. 2. de anima cit. hoc
[illegible] aerem factam usque continuationem usque ad aures, ubi irruit in
[illegible] continuitatem [illegible], auferri et audiri [illegible]
aere obstructo aut cera aut lapide, aut [illegible] auditum tollit
non quod obstruentibus transitum [illegible] speciebus, ridiculum n. est asserere.
[illegible] aurium cavitatibus carne transitum specierum impediri, quia a murmuran
[illegible] in aere exstat medium, quae per medios [illegible] crassos [illegible]
[illegible] transeuntium impediti quo audimus, non de impeditione specierum transitus (nec
n. obstruentia earum dellationem impediri possunt) sed de impeditione organi quod
liberum requiritur ad auditum, ideo sub aqua non audimus, immo nec videmus
(nisi per aquam videamus) dicant etiam cum impeditum [illegible]
[illegible], [illegible] de [illegible] per [illegible] per medium
aquam [illegible] sonos [illegible] in [illegible], et [illegible]
[illegible] soni fieri sub aqua [illegible] aere audiremus [illegible] lata [illegible] ab
[illegible] ad aerem, sicut ab aere defertur ad fundum pelagi ad [illegible]
[illegible] (nec n. est maior ratio) quia aqua sicut rebus est aer, [illegible]
[illegible] sub aqua sonus, sed in aere [illegible] resistente [illegible] se invicem [illegible],
et [illegible] videmus quod sub aqua [illegible] soni non [illegible] quod [illegible] specierum
ea facilitate qua visibiles per aquam transeant [illegible] pisces quod [illegible] et
audiunt et videntur et quod [illegible] sub alternatione non indigeat [illegible]
[illegible] latitudine auditus [illegible] lineas quae per medios parietes cernunt
et multi [illegible] quae sub terranea exacte inspiciunt et [illegible] est [illegible]
[illegible] rimanti et accuratissime [illegible] distantia [illegible] confusionem
[illegible] aut [illegible] impedire non possunt sonorum transitum [illegible] quod [illegible]
[illegible] in aqua, [illegible] clamat, aut
auribus [illegible] nec n. credibile est per medios muros
transire sonos specierum et non posse [illegible], [illegible] medium quod

sius
tortius et duriusque facilius et melius deducere [illegible] exemplo ferre tali
in cuius extremitate remota facilius percipit sonus, quam a ferientem in
alt. tenemus, et ob id dicunt creata fuisse in aure tria officula, ut
durius medium facilius nervo communicet sonus. Ut iam miram [illegible]
cum falen de problematis [illegible] ignorare, quod quaesitus cur aures praeter aquam
omnes alios admittant humores, falsum. Supponit interrogatio namque ab aliis
repleta offendi, magis tamen ab aqua sive calida sive frigida ob [illegible]
mididitate relicta, quod in crustam tympanum, tremalis a proprietate recenti
sulphurear portione, quod in sebent dessa, [illegible] destruendo defint, [illegible]
[illegible] a temperando tympanum, offertur cum dolor urget, ergo [illegible]
et dessa, quod illa [illegible] recent destruendo, absentia relicta, [illegible]
[illegible] sola [illegible] [illegible] destruunt, absentia [illegible] relicta [illegible]
[illegible], quod [illegible] attemperant, et conservant.

Neque tamen ab aqua, aut frigidi medicaminis ingestu offendi auditus
ab externa parte, saepe cum videamus quosdam sola aqua [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] a medicandi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo fit, ut a levi [illegible] offendatur [illegible]
[illegible] auricula infima mollior atque [illegible] tenera [illegible] appellant
[illegible] illud [illegible] [illegible] teneras [illegible] radere [illegible] auriculis et [illegible]
de aure.

Neque [illegible] tamen [illegible] auditus, [illegible] auriculae externae [illegible]
[illegible], ut [illegible] amplificant neque [illegible] sine [illegible] de aeris [illegible] hauriri,
[illegible] [illegible] [illegible] aures [illegible] sive Adrianus [illegible] a cavis manibus [illegible]
[illegible], ut intra aerem [illegible], quod [illegible] [illegible] audiebat ut [illegible] in lib
sic alia grandes [illegible] [illegible] semper [illegible], ad [illegible] aerem,
quod [illegible] arguit [illegible] auriculas externas [illegible] ad auditionem [illegible]
[illegible] [illegible] aere intus. Sic surdastri [illegible] cavis utuntur manibus ut
Adrianus, [illegible] cornu, aut buccina ea ratione, quod vitreis utuntur [illegible]
ad visionem [illegible], quod [illegible] debile [illegible] [illegible] ita [illegible]
et magis unita [illegible] [illegible], a [illegible] externis [illegible] au
[illegible], [illegible] tam exacte audiunt, ut [illegible] [illegible] solertius audire [illegible]

[illegible] audiendi [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] aqua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] lib. 2. de [illegible]
[illegible] si audiendi in minus pollent, [illegible] audire [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligend.
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] facti [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] auditio:
[illegible] aut in [illegible] aut a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] surditatem, ex [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] surditatis [illegible] [illegible] [illegible]
surditate [illegible] [illegible], ut quibusdam surditas [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hoc [illegible] [illegible] [illegible] confirmat, videmus [illegible] in malignis
et biliosis febribus surditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], quod febris [illegible] extinguit, aut [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ut alibi [illegible] [illegible] a bile fieri [illegible] surditatem negat
[illegible] aut [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible], aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Probat [illegible] ex surditate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
impossibile [illegible] [illegible] biliosi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] manifestum [illegible] [illegible]
[illegible] surditatis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

laedat tempus [illegible] [illegible] [illegible] dividi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] capitis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] surditatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] auditum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempore [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] actionem [illegible] [illegible]
apoplexia, epilepsia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] surditatem [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] surditatem, et [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] [illegible] auditus et [illegible] [illegible] in [illegible] cerebri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] auditus [illegible] [illegible], [illegible] et [illegible]
[illegible] videmus in [illegible], et [illegible] [illegible] post surditatem
[illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cerebri [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] auditus
[illegible] cerebri [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] in [illegible] [illegible]
et illa a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] externis sensibus [illegible] cerebri [illegible] videmus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frequentius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
externis sensibus [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] audiendi organum [illegible] [illegible] cerebri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] cerebri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]

~~commendum~~ recurrendum.

Est tamen dubitatio an sicut ex morbis cerebri ita et ex pulmone laedatur auditus facultas. dubitandi occasionem dedit Aristoteles quod 11. problematum variet 4. et 14. sect. 37. quaerit cur surdi ex naribus loquuntur, ratioque idem sentit qui cur surdi ob pulmonis vitium cum difficultate, et conanime spirent asthmaticorum instar ~~et~~ clausas respirationis vias, quas multi habent qui sunt surdi, a lingua motu dum sermonem formare nituntur, fit ut aer in nares tendat, per manifestum foramen, quod ~~[illegible]~~ non solum in cerebrum sed in nares tendit, in duos canales divisum, quod quidem ~~[illegible]~~ illusores habuit lineam a naribus ad os magna multorum admiratione, non inveniens exitum per os, tendit in nares, in cerebrum, et in aures auditus vitiatas, cum surditas nihil sit aliud quam pulmonis repletio problematum 14. sect. 33 a quo impetu pulsus aer una cum fuliginibus in nares tendit, et tunc cum clausum fuerit os. accedit communicatio quam pulmo per asperam arteriam cum auribus habet, quae causa quod durius aures excalpunt tussiunt motu rarae factae materia, et in pulmonem illapsa, et peripneumonicis aures madent et illis parotides supervenientes sunt in bonis ~~[illegible]~~ post. quo manifeste apparet dari inter aures et pulmonem sympathiam, ut sibi invicem vicent utrique affectus, quod quod variis non est, neque ferme, ut et notavit Aristoteles ~~[illegible]~~ qui non omnes surdi vitiatum habent pulmonem, sed illi tamen qui ex crudorum redundantia surditas contingit, destruente non tamen cerebri nervos in aures tendentes, sed ~~[illegible]~~ in pulmones descendente. hoc tamen verum est cum ex surditate vitiatur pulmo, non cum ex pulmone audiendi facultas quod quaerimus et innuit Aristoteles dum 33. problematum cum dixit propterea surdos per nares loqui quod ei doleat pulmo, quod in hoc voluit ex dolore pulmonis vitiari auditum, cum surditatem nihil aliud dicat quam pulmonum infra repletionem quae fit in surdis cum ex dolore habuntur in pulmonem superfluitates quae pulmones tendunt, a quo vapores in aures elevantur, et surditatem causant tamen cum ad linguae motum occlusum sit os, quod non est in asthmaticis qui enim respirant violenter cum repletione pulmonis, nec obstat quod pulmone carent etiam non carere auditu ut pisces. quia tunc cessat sympathia quae est inter aures et pulmones.

De gravatis auditus cum tinniunt aures accidit namque illis id

quae sibi exultat. utra in suffu sionibus q uuio sint intra oculis an exa

qd accidit in suffusionibus oculis, qr sicut oculi vapores qui intus in
herit indicant videre extra ita et aures, cum percipiunt sonu causatum
a vapore intus inclusum pulsante tympanum, indicat audire ex qd affiti
sint p mediu aerem, et videre, et audire, fecit comparationem Gty i de pa
symp. caus c. 3. et e in abus bona comparao. nec audiendi sit q dicia
faciunt cum ini hos poa, cum depravanti, dicunt n. tinitum fieri sine con
cursu sensibilis externi, qd patiant aures tinitum, et si in aere nullus sit
sonus, addunt idem in suffusionibus, qui videre nequeunt, nisi externu vi
sibile concurrat, et ratio e qr imagines illa n videnti, imo qr obtum n
sunt visibilia illas qr vaporibus in oculo existentibus veniunt visum apparere ima
gines, et videri hic qd nullo mo visus sic q fallitur visus et depravatur, q
adstipulatur Gty i de symp. caus c. 2. ubi manifeste dixit n videri imagi
nes, sed ideo apparere qd obtu [illegible] nulla n videantur, ut pote q fuerint a
vaporibus inumbrata atq ita dicunt n ee aeque in abus comparatione
et similitudine cum hac dein dicta. sed male, nam n. opus e ut concurrat
externu visibile ad imaginum visionem, imo concurrente visibili aliquo exter
no mr in aere n [illegible] illustrato nimis n apparent, sic meo malo experior
qd cum visum n applico alicui externo visibili video p aerem volitare pu
licum instar, aut muscarum, quo tempore nullum aliud percipio visibile. qd si
alicui determinato visibili me applico, illud sim oem intueor et n video ima
gines, qd n ex alia provenire pot caa nisi qr corpuscula illa parva ut
videantur maiori indigent applicatione, ideo n videntur, cum visus ali
cui externo applicatur, ut pote tota indigent applicatione, et ut tan
tam requirunt applicationem ita n quenumq medij illustrationem, sed mr ut
parva corpuscula fieri ab albugineo immittere pot in cristallinum ideo
n videntur in quocumq aere, nec cum alio applicatur poa, qr quodam
mo adumbrantur ab obti potentia. cum constat n sit necium n ee exter
ni visibilis concursum ad imaginum perceptionem sed mr ee impedimentum ut vi
deantur, addo amplius tam certum e fere videri qd mihi contigit sepe
clausis oculis in bene illustrato aere percipere. nec Gty e hoc adversatur
dixit sed n. voluit inspiratum videri obtum cum tuor in medio cristal
lini consistit, tunc n. circumstantes ptr cristallini visionem eliciunt, et n
media nigro vapore impedita, quo fit ut spiratum videatur obtum sic n

ait si non in pupillae centro exiguus consistat suffusio, maneant quae per
quae in circuitu sunt pura, qui ita affecti sunt quaedam aspiciunt id veluti fene-
stratum esse putant, quippe id, quod in medio esse vir exscissum esse arbitrati
quod si non iam dictum humorem crista corpuscula divulsa, et inter sese non
continua appareant, sic affectis visa quaedam conversabuntur quin et si in
exteriori aere pulices circumferri viderent, ac saepe non veluti [illegible]
lana quaedam apparere immaginantur ob crassitudinem horum copiam ecce quomodo
dixit apparere fenestratum totum, cum crassus, niger quod vapor in crista-
lini medio consistit, et illius per actionem impediens, cum non vero cristallinum
hic est in humore albugineo pulicum, et simulacrorum imagines repraesentare,
si vaporum varietate, a quo immutati cristallinus intentionati possis, quomodo
sic in emitti possunt, cum nihil sit quod impediat. quo manifeste constat
nullam esse inter has depravatas species [illegible], est tamen aliqua inter eam et
depravatum gustum, cui et [illegible] comparavit 1° de causis symptom. c. 4. et est illa
quod isti inter tinnitum, et suffusionem ponere conantur, quia gustus non errat in iu-
dicando, nisi cum externum gustabile percipit, tunc non quod dulce est indicat
amarum, ob amaram qualitatem quae est infectus, alioquin non est quod raro dicamus
cum percipiat totum tale, quale est ut potest amarum, quia inficitur cuius ratione
errare cogitur dum externa percipit sensibilia, quod in tinnitu non est quia absque
externi alicuius concursu sentitur ab aure.

Miror tunc quod dicant nonnulli tinnitum passionem esse nervi per ca-
vitatem expansi non autem sonum, quod per medium non fiat, nec a duobus se
invicem in aere percutientibus, ut ad sonum generandum requiritur 2. de anima
text. c. 8. nam si nervi passio est qualem quomodo dicemus, aut quomodo
erit passio aut morbus si symptoma est in actio laesa, depravata necesse
non haec morbus unquam esse potest, et si potest aliquando esse morbi causa ut dicemus.
rursus si tinnitus non est sonus, quid quod auditur, si tamen in sono ferunt aures
magis minime est quod non videant percutientia se invicem corpora in aere.
cum intus inclusi vapores ad ossea aurium parietes allidantur in aere
quo plenae sunt cavitates, ut patet cum digitis occluduntur aures, quod non eve-
nit nisi quia intus contentus aer exitum non inveniens ad latera ossea alli-
ditur, et sonum causat, quia non varia duo requiruntur corpora se invicem per-
cutientia in aere, sed aliquando unum in aere sufficit ut cum virga per-
cutitur aer, aut dum venti [illegible], quod si unum sufficit, cur duo in aure

n sufficiant sit n. hac vapores intus inclusi aurium parietes, nec deest aer quo cavitates replenti continue ne detur vacuum ut probatum est, quod sufficiens est medium a cavitatibus deferens [illegible] ad expansum nervum, qui sursum est organi pars cristalino nervis in usu ut diximus, quare cur cristalinus propriis percipiat vapores in albugineo existentium; per quem tanquam per medium deferuntur ut probatum iam est poterit et sonus percipere expansus nervus, qui in cavitatibus antecedentibus reatr generant per aerem ibi existentem tanquam per commodissimum medium, maxime cum maior sit distantia inter cavitates et nervum quam inter albugineum et cristalinum, cum igitur haec sufficiant nec dicamus potentiam esse sensibile suum in suffusionibus, sufficiat maiori cum ratione in tinitu.

Pudet in re tam levi immorari ideo ad alias causas accedamus; 3. sen. tr. cit.o Aver. 3. Colliget. c. 37. Avic 4. 3. tract. 1. c. 9. et multi alii propter flatum potentiae fortitudinem, seu acrimoniam tinitus causam dixerunt, alii cum barbaris inter eas annumerarunt et auditus debilitatem. est tamen de utraque causa non parva inter Ast. controversia. De 1a. quia non est intelligibile quomodo fortis et bene valens potentia erret circa suum obiectum cum constet quod fortior eo melius operari, eo minus halucinari, alias perfectissima operatio perfectissimo non attribueretur suo. Vult Galenus suis auctoritem causam non sed occasionem tantum, cuius ratione percipitur motus aeris qui perpetuo fit in auribus illius aeris dico qui in cavitatibus continetur, quem perpetuo moveri dixit Aris. 2. de anima ante aeris externi cum quo continuus est, ideo dixit motum illum non esse illius aeris proprium, sed externi, a quo causatur, aut, ut inquit Albertus, caloris aurium, quia quemadmodum externus aer perpetuo motus movet perpetuo aerem in aurium cavitate contentum cum quo continuus est, ita et aurium calor, ipsum calefaciendo, et attenuando moveri cogitur, quia motus [illegible] cum sit, et quia conatus non percipitur nisi cum aut digito obstruitur auris (tunc n. sonat prius ac communis) aut cum nimis acuta est potentia, haec n. apta est percipere et exiguos sonos, qui a quolibet potentia non percipiuntur sicut acutus visus suffusiones nunquam ut patet dictum est quod tinitus causa immediata interni aeris motus, qui ob externum fragorem perpetuus est in auribus, sed ab ordinaria non percipiatur potentia. Confirmat communis tum externi aeris motum propter Aris. Anaxag. qui solvens rendo aer in vidit minus audimus dixit quia commotio aeris maior est tum et sonus confirmat confirmat 2. praedictum aeris motum perpetuus conatus aeris motus, qui (et si in

[illegible] in quibus Arist. ad sonos diversos percipiendos hunc
[illegible] indicat a sono
qui in auribus continetur [illegible] aut aliud percipit sonum,
[illegible] hac
[illegible] particulis [illegible]
[illegible] indifferenter
et movetur a sono [illegible] a sono externo
[illegible] ab intro, ut pote quod operatio fiat in auribus, pulsato tympa
no [illegible] aeris [illegible] quod in aurium cavitate continetur [illegible]
[illegible] percipiatur, et [illegible] ab acuto, aliud non est [illegible] moveri ab hoc et
aliud percipere sonum, moventur in multa [illegible] in illos [illegible]
[illegible] ad perceptionem [illegible]
voluit Arist. qui dicit connatum aerem esse ex natura immobilem et non
[illegible] a particularibus [illegible]
[illegible] verus aer non est in quo [illegible] propria sit sonus,
[illegible] a sono, qui continuo fit in aure, tamquam a proprio obiecto.
Sicut a [illegible] [illegible] connatum ex
[illegible] digitis auribus emissi [illegible] tempore [illegible] auribus audi
[illegible] quod [illegible] non audiebatur [illegible] aeris [illegible]
connatum movens, et non [illegible] ab [illegible] propria percipiendas, quod cum intus
[illegible] intenditur, [illegible] percipit [illegible] est exter
num aerem [illegible] ad illius [illegible] movebatur intus
in cavitate contentus connatum movens.
Dicit [illegible] tinitum et fieri quod aer, et auditus [illegible] ex
[illegible] percipiat [illegible] in aere [illegible] externo ut diximus
[illegible] a sole calefactus, ut inquit
Anaxagoras et [illegible], quod quod frigorem [illegible] percipiantur [illegible]
[illegible] ab acuto et exaltioni [illegible] percipi, in tinitus [illegible] fiat [illegible]
[illegible] frigorem [illegible] propria percipi [illegible] constat [illegible]
[illegible] tinitus, et depravatio in actionibus, idest [illegible]
[illegible] tinitus [illegible] et actio depravata, [illegible] quod est recte percipiatur
[illegible], [illegible] in [illegible] putant audire [illegible] id quod ne [illegible] in aere

n. ē. strepitus in aure: at cum externus audit fragorem n. fallitur. audi-
tu. eo ubi illi sit idem quod et ubi depravatione [illegible] quamvis sensu
depravationem non fit quod intensionem referant [illegible] ratione nimis
et [illegible] multiplicandus [illegible] [illegible] depravatione, [illegible]
[illegible] validiores [illegible] imperfectionem, ē. n. depravata actio [illegible]
[illegible] facultas [illegible] valentior [illegible] [illegible]
valde contristati ut in dolore, in quo [illegible] [illegible] tale [illegible]
ē. nihilominus actio depravata, quae tristitiam affert [illegible] quod [illegible]
ē. de [illegible] auditu in quo [illegible] tale, quale ē [illegible] ut fragorem
tenuis, [illegible] [illegible] ē. tñ depravata actio, [illegible] tali actione [illegible]
[illegible] accidit tristitia, ut [illegible] [illegible] percipiendis sonis impedi-
[illegible] n. clare [illegible] aere [illegible] [illegible] sonus [illegible]
fit ut illi accidat, idem quod visui, dum crystallinus aliquo afficitur [illegible]
motus [illegible] exteriorem aut [illegible], aut [illegible], quod [illegible] cum [illegible]
sit [illegible] minus audiunt quam cum [illegible] [illegible] [illegible]
multis accidentibus sonis [illegible] ventis agitato aere minus audimus, quam [illegible]
quillo, quod et [illegible] accidit [illegible], hoc namque [illegible] [illegible]
dunt, et visionem impediunt, at in aqua mota manifeste cernitur tanto
requiri in [illegible] et in medio [illegible] [illegible], quod [illegible] Arist.
π. probl. 29: ubi quaerit cur [illegible] male audimus, quia inquit, [illegible]
[illegible] [illegible], quae [illegible] mouet interius medium, [illegible] cum in [illegible]
te interius sit medium variis motibus moueatur, n. parum sonis percipiendis [illegible]
[illegible] incommodabit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sonos [illegible]

[illegible] morbosorum symptomatum [illegible] quod in actione [illegible] [illegible]
morbum sequi debet ut alibi dictum quod hic n. cernitur quia [illegible] ē facultas
quae secum morbum n. patitur. dico [illegible] facultas secum n. [illegible]
bus, ac aucta [illegible] idem actio aucta, quae a [illegible] sit facultate [illegible]
[illegible] n. ē, quia a facultate [illegible] numquam fit nimium, quod ad [illegible]
requiritur, ut in dolore, aut excretione ob irritationem facta ante [illegible]
[illegible] in quo [illegible] datur interim [illegible] [illegible] [illegible]
ut sanare [illegible] [illegible] sedare [illegible] ut [illegible] quae facultatis
[illegible] fugiunt. ophthalmicorum exemplo id constat, quia [illegible] [illegible]

q̃ ante ophthalmiam spiritibus addictis principibus de lachrymarum
usu et 31° post. q. sitis in tunica dicti spiritibus [illegible] interim
fuerit aliq. calidum et siccam, ex ut sumpto inflato, et similiter id q;
ex unatione [illegible] q̃ medici in ea utuntur, nam opio et aliquidam
aliis acutis extendere, et reparare intendit, aut 4 solitarium
sies; qq sine fōa nam sana neutis utendi cum facultate robur ñ
mutationem aut reductione ad naturam indigeat (qui dolore nititur
ij) id observationi tñ ut potius effectiuam actione de sit, erit g°
depravata actio tinitus, q sit ab acuta fōa, ñ tinnitum interni aeris mo
tum patitur, id cum et externi, ut requirit [illegible]
Sylvius 1°. de Sympt. causas et inflammationes membranarum cerebri in casus
enumeravit, cum illae ut viuum aliq̃d. plus inflammantur tñ in
exiguum causare motum dixit, et q tñ ab acuta fōa patiatur ñ e
tñ facile explicare, quomodo pulsantes membrana motum creat, dum ad cra
neum alliduntur, propterea qd dicat Arist. 2. de aña sæpe citatus sonum ñ
fieri nisi ex percussione durorum, et solidorum corporum, q̃ lj membrana ñ e.
sint q pulsare tympanum dicunt ex q̃ percussione sonus fit et a quolibet
percutiente q̃tumuis molli, ut aere, et flatu, dura q. et solida tñ requiri
ad q̃ruider sonum externum: vel ñ semper dura requiri, ut in venti q̃ruide, mollia
q. et si acutum motum ñ facerent facerent tñ obtusum, qd ad suppli
re sufficit in acuta fōa fefellit hos anatomes ignorantia, nesciunt
namq. membranas, dum ad cranium alliduntur ñ posse pulsare tympa
num, qd e penitus reconditum in 1ª ossis petrosi cavitate, ad q̃ mem
branarum corpus pertingere requirit, q̃tumuis valide moveantur, alij tini
tus ad flatus referunt et qq et membranae moventur, afferunt q in
confirmatione Hip.is sententiam 2. de morbis ubi cuiusdam meminit aegri
tudinis, in q cerebri vasa supra modum videntur, cum vel bile, aut pitu
ita sint referta, et aures tinniunt, tympano creato flatu, quem tini
tus per cām faciunt, hi namque tenuitate, et caliditate, mobiles
existentes aerem quoque in spatio illo innato contentum movet, et tinitum
faciunt. sic aures tinnire videmus illis, qq q nimis sanguis fluxu
rus, aut in futura phrenitide et ieiunis quoque praecipue biliosis, et in

tibiaiat ipa partium

[illegible] constanit [illegible]
[illegible] accx. [illegible]
[illegible] dicit [illegible] tinitum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tempore n. adhuc erat [illegible] ut ex [illegible] 12 [illegible] 19)
q[illegible] in una [illegible] n. e ad [illegible] materi, q [illegible] flatu [illegible] et [illegible]
caūq. iu membranarum [illegible] dum tinitum fieri dicit [illegible] pulsation
et palpitationes uasorum, et merito, qu dum ad craneum allidunt n.
faciuntq. manifeste [illegible] qualibet [illegible] q. cor dum pal
tat quo motu n. tm tinitum, ab aliis circumstantibus audiri [illegible]
obstante mollitie, [illegible] cortex iam [illegible] alibi diximus. Si [illegible]
na, et recte se hente [illegible] soni a uasorum motu, dum ualde intemperantia
orti [illegible], ut in ualida hemicrania, q a biliosis fit [illegible] manifesta
nil, cur [illegible] n. exaudienti sonitus q a ualido cerebri membranarum
[illegible] fieri dent, [illegible] tam [illegible] auditus organum pulsationes fiant
aut cur queso membranarum pulsationes in duriorem esse sonitum [illegible]
[illegible] organum, si ab eiusd. aut similibus caussis, in aliis ptibus multo [illegible]
[illegible] sonus [illegible] fit q. tinitus n. tm a flatu in hac aegritudine deg
[illegible] sed et membranarum motu, dum ob inclusos flatus ualide [illegible]
[illegible] allidunt.

De 2.a maius e dubium neq. n. [illegible] facile [illegible] quo mo debilitas
ita depravet [illegible] ut exiguis [illegible] sonis aptiorem reddat, ut [illegible]
illos quos robusta [illegible] nequit, iu namq. hoc ad acutiem potius q ad de
bilitatem referendum. et ratio e q [illegible] cum in [illegible] resolutione fit actio
ablata ut caecitas in oculo, surditas in aure, cum imbecillitate fit actio
imminuta minus q oculus uidet q oportet, et aures minus et audiunt
aliena ferunt cum depravat, aut cum ad actione irritat ita ut q
facultas aut actione [illegible] acutiori reddita [illegible] ex [illegible]
te intemperie [illegible] fit ut ab imbecillitate facultatis imminuta fiat actio n. depra
uata, q [illegible] multa [illegible] maius dant, et a tali caa fieri [illegible] tinitur

constanter abnegant. Capibaccius connatum aerem qui cristallino in oculis
est externo aere nutrire putat, ut aerea via in eo conservetur, sicut ab
spiritu a cerebro veniente ad igneam conservationem cristallinus, quem quod aerem attractivis
beneficio attrahitur fausbatis nutritoria ossa in se convertit, et assitat, non
aliter quam reliqua viventia membra (virtus quae et aerem ipsum est enumerat)
qui cum imbecillitati nequit attractum aerem convertere, quo fit ut ille
attractus et non conversus per cavitatem moveatur, et facit tinitum. qui quod prima
multis rimosa est 1° quod dicat connatum aerem externo aere nutrire quo
nulla nisi corporis pars nutrire potest ob eius tenuitatem, et fluxibilitatem tunc
quod putet connatum aerem esse verum aerem cum nihil sit aliud quam ex
parsus nervus 5ª coniugationis per aurium cavitatem (ut ipse fatetur dicat
fatetur Aristoteles 2. de anima cit° ut graves fatentur interpretes Caet. Alb. Aver. et
alii) qui non alio aliter suo quam quo reliqua nervi per quas constat non exaere
sed ex humoribus inutriri. falsum secunda est quod dixit cristallinum alibus
spiritibus ali, qui non ad nutritionem in cristallinum a cerebro demandantur,
sed ad visionem facultatis operationem cuius sunt instrumenta, ad quem et usum
ad aures perveniunt et reliquos sensus.
Sunt qui ex debilitate tinitum, et depravationem fieri dicant, quibus spiritus
flatus generanti a quibus pulsatur tympanum, et connatus aer moveatur quod accidere
dicere dicunt in convalescentibus, qui ob debilitatem innati calidi generatis
flatibus tiniunt aures. at hi difficultatis nodum non solvunt, quaerimus n.
an a debilitate facultatis auditoriae depravari queat facultas, ~~quaerimus~~ et cetera.
an a debilitate facultatis natis ipsarum aurium, certum namque est ex
huius debilitate posse depravari genitis flatibus cum quam debilitate stare
possit audiendi potentia amissa. nec audiendi sunt qui ad duorum musculorum tria
ossicula in tympano moventium referant imbecillitatem, cuius ratione suo
tempore articulata ossa movere non possint, sed imbecillitate trementes per
petuo movent tympanum ferientes, unde perpetuus tinitus, non sunt inquam audi
endi: quia praeter quam quod non agimus hic de imbecillitate motiva facultatis
sed sensitiva tamen (quam soni percipiuntur, aut reatu aut intentionatus) sed ossi
cula illa tria non habent talem usum, nam quorsum quaeso suspen
sa ossa in aurium aere collocavit natura, quem quietum, et immo

bili excipiat, nec nimio motu impediatur externus. aut quomodo serviunt
dearticulata ossicula, et reliquorum dearticulorum ossium naturam, quae tamen per
situm moveri solent, non habent usum talem usum. Certius est creata ea fuisse
ad aurium sordes expurgandas, auxiliando moventibus ea musculis ossi
antibus quae timpani fenestras eo modo, quo abdominis musculi expultrici

bijana

intestinorum auxiliantur ad faecum expulsionem, sicut non stapes sua basi
superiorem timpani fenestram claudit, ita dum malleos movet in cudem
e dente, et intus stapedem superior illa fenestra nihil aspiratur, tum ut ipsi
in nervum deferantur, tum ut expellantur sordes quae in auribus gignuntur
ut inquit Latibaccius, vel etiam creata ea fuisse ad timpani conservatio
nem neque ab impellentibus ultra ipsius tum trahatur cum periculo ru
ptionis, facile namque ultra videntur impulsus divelleretur nisi ossicula illa
obstaret, et impulsum impediret, ut late explicat Casserius, ut nos suo to
dicemus.

Tota quaestionis resolutio pendet ex eius facultatis cognitione, qua
cognita, et eius operandi modus cognoscetur, et in quo vitium contingat.
Facultas igitur cum sit animae passio in senitate non fit, quia tamen in orga
no illa residet spiritu et temperamento attemperato, illo vitiato, et facultas ipsa viti
ari dicitur in eius tantamque cum spiritu et temperamento affinitatem
ut modo eam vocat Galenus spiritum, modo temperamentum quod illa non efficit nisi
actioni proportionato, et situ temperamento: ubi spiritus deficiunt copia, aut mo
tum in subiecta, vitiatur actio, ut in senibus, et in convalescentibus q
ob defectum spirituum et male vident, et male audiunt, et non tamen in minutam
habent actionem, sed et depravatam, utrique namque suffusionibus molestan
tur et aurium tinitu quia organa spirituum inopia patibiliora redduntur,
et ideo a levi causa intus existente moventur, a qua robustius organum non mo
veretur sic in senibus et convalescentibus movetur crystallinus a vaporibus
existentibus in albugineo, a quo cum est robustior non movetur fiunt quae suf
fusiones, et imaginum apparitiones ex debilitate expansus nervus
situ movetur a vaporibus contentis in cavitate, a quo dum erat robustus
non movebatur, sitque actio depravata, et diminuta: depravata vero ob
debilitatem organa moventur ab vaporibus intus contentis, quos fa

ultas iudicat esse extra; imminuta quia externa sensibilia im minute percipiunt, nam senes et conualescentes ut diximus male ui dent, et male audiunt quia tenuis organi ab externis sensibilibus fa cile [illegible], et ita facile a facultate percipiente ob spirituum inopiam, et imminationi copiet ad externa sensibilia requisiti, et ob minori suf ficiant ad errorem.

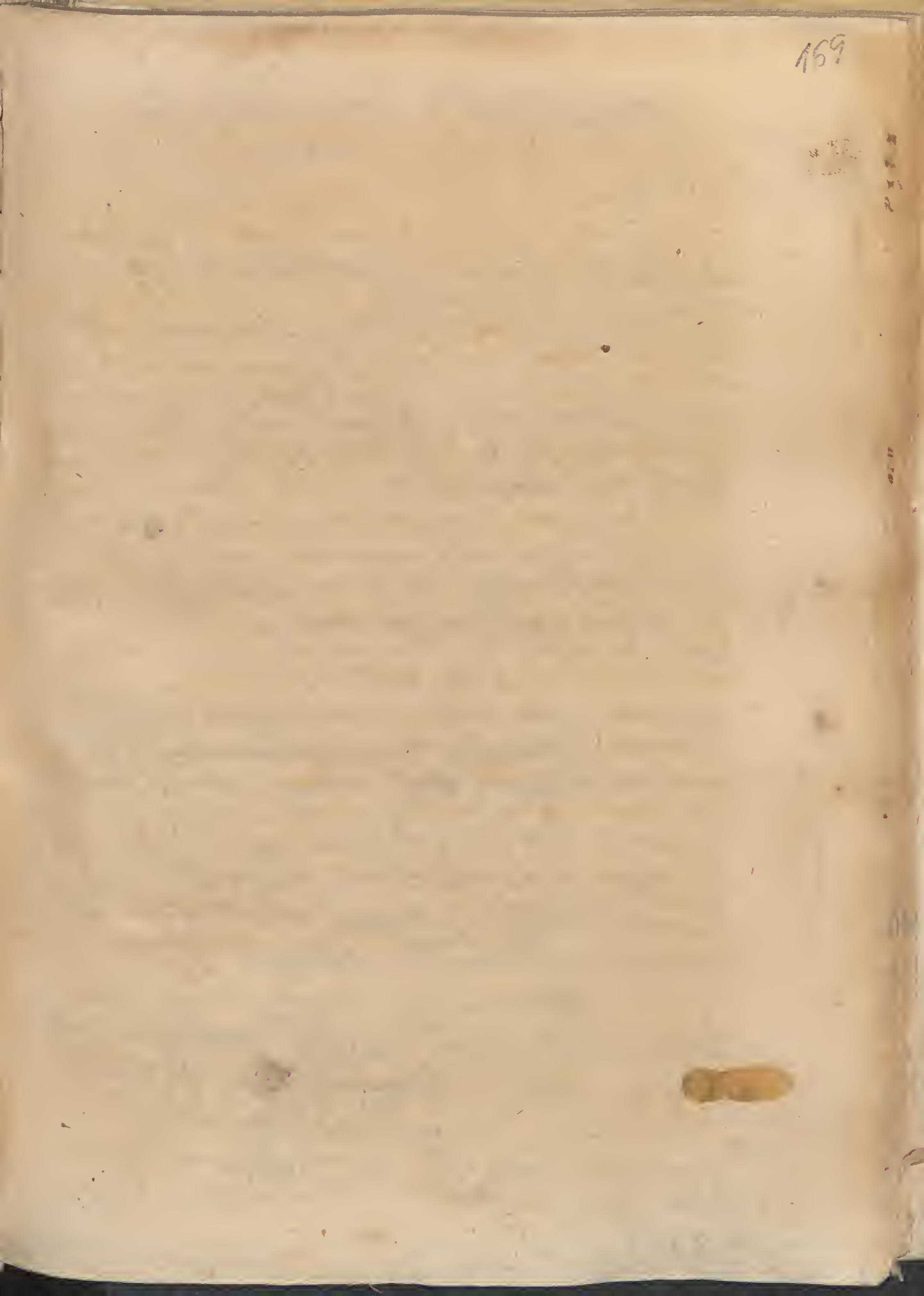
Et sicut ex parte spiritus accidit error, diminutio in facultatis iter, ita et ex parte organi quia cum illud in tenuitatis efficitur patibi bilis fit, et ab quolibet potest immutari, nam imbecillis, et a quouis frigo re, et a quolibet calore laeditur, rigidum autem totum, datur igitur in ex parte nostro debilitate patibilior redditur, et excitat a quouis libet intus culo sit facile mouebitur et ita tum ab hoc ita alto et externo, quem in minutus percipit ob organi debilitatem, quod sufficiet ad errorem, et ad ex actu actione, quia haec a sola potentia recte se habente et in temperata compo sitione, et spiritus fieri potest, atque ita ex debilitate facultatis sentiri per fieri diximus, et alio quod ex facultatis actione, una haec ita dicta [illegible] ex debilitate sensibus excitetur, sensus cum imminuta, et dictione [illegible], ut ex dictis patet et ita cum exactum non [illegible] potest ad errorem respondis quod spare intendebant aduersari ex debilitate et potentiae facultatem de prauari, sed sensus imminui quia diximus imminutus sensus est in per ceptione externorum sensibilium, depravatio in perceptione internorum a quo ob nimiam organi patibilitatem percipiunt, et errorem, et ad quem quilibet spirituum copia sufficere potest, et quolibet organi intensitas, uel dicitur et melius errare est cum externa sensibilia debilem facultatem. nam senes et conualescentes saepe pro uno aliud uident, et audiunt, et imbecilla membra sibi tremunt, et cerebrum uacillat, ut recte dixit Hippocrates 7. aphoris. 9. ubi a profluuio sanguinis dessipientiam et delirium adue nire dixit, quod et repetit in Coacis praenotionibus. fit autem delirium ut in cerebro teste ex spiritu defectu quo manuum aut pedum tremores, nam et haec membra propter imbecillitatem potentiae mouendi infirmantur motiones, et cerebrum uacillatus, quod constat imbecillitate et tum imminu

ter inducere

mutionem, in gastrio ... ibus, id est pravitas, sive illa ex spiritu fiat defectu, sive ex organi intemperie.

\# Multos habuit plexus 3. Aures dicuntur tam de externa cartilagine, quam de interno meatu, et merito, quia cum aures ab aere audiendo dicantur, recte dicuntur aures per quas hauritur aer, quod quidem fit tam per cartilagines externas, quam per internum meatum in osse petroso exculptum, et de hac interna aure intelligendus Pli. lib. c. 29. ubi in ea parte qua Nilus praecipitat se, homines esse sine auribus scribit quod Nili fragor auditum sensui auferat, externa aures nulli animalium auricula significantius appellantur, homini immobiles, et in aliis trium musculorum beneficio, qui ab occipite in aurium radices inseruntur, quos dam hominibus, velut stupidis, aut asinis, id admirantibus prudentibus moveant. ut refert Vesal. 2. de fabrica c 13. Valuerdus lib. 2. c. 2. ubi se Hispalense quendam Mansilionem nomine Thomam vidisse refert, qui aures mani feste movebat, et miror cur non omnes eas moveamus, in aliis tres illi sunt, par vi visit musculi, cum in corpore non sint sine usu partis, aut actione externa attamen alii maiores, alii minores, cervus vero fissa, aut velut divisa. Tarditibus pillosa, id auricula omnibus ait duntaxat gignantibus excepto vitulo marino, atque delphino, et quae cartilaginea appellavi mus, et viperis. hae cavernas tantum habent aurium loco praeter cartilaginea et delphinum, qui tamen audire manifestum est nam, et cantu mulcentur, et ca piuntur attoniti sono, sonna loco atque bubonis tamen, et oto plumbea velut aures caeteris cavernae ad auditum, item multis squamigeris, atque serpentibus ut inquit Pli. lib. 11. c. 37. quae tamen auriculae varient in brutis, in homine tamen pares variant ut inquit Gal. hic, haec non earum in compositione quae meliorem facere non poterat natura, nec usui aptiorem. in fabulosum quod scri bit Pli. lib. 4. c. 13. et lib. 7. c. 3. ubi quorumdam meminit gentium, quorum nulla da corpora auribus tegantur.

mirifica

In Lib. 2 de usu partium

Caput 1

cum partes principales sint { cum partes sint vitalis corporis
particularum [illegible]

quaedam ad vivendum necessaria ut cerebrum cor et
hepar alia ad vivendum commodius ut oculi, partes nares, manus
alia denique ad restaurationem generis ut pudenda
testes et matrix. de his quidem in hoc
libro [illegible] agit quando de superioribus illas in
inferioribus libris satis explicabit

Sed statim in limine dubium esse nobis bene
notandum offert cur Galenus cerebrum cor et
hepar quae alibi principia vocat alibi principaliora
partes corporis membra dicat ad vitam esse necessaria
rationi haec membra minime ad commodum vivendum
[illegible] nam scitis eo [illegible] necessaria
quae principia sunt [illegible] principia [illegible] quo ipse
in arte medica principia vocat atque similiter
[illegible] ut ipse docet anatomicis [illegible]
[illegible] sunt in corpore aliis principia quae necessaria
non sunt ut ossa atque cartilagines et ligamenta
[illegible] primum [illegible]
[illegible] principalia membra ut [illegible]
[illegible] principali non [illegible]
vitam [illegible] hic [illegible] docet [illegible]

membra quae sunt in corpore quae non sunt principalia et tamen summe necessaria

mul possunt in nostro corpore membra quae principalia non sunt ullum sine quo tamen vita esse non [illegible] non sine ventriculo vivet, sine renibus sine vesica, sine liene, sine intestinis, sine pulmone cuius actio vel praestantia corporis [illegible] —

Sunt quae ergo respondeant duplicem esse partium necessitatem, aliam absolute et simpliciter necessitatem, aliam quae servitii; cor, cerebrum, absolute ea necessaria dicunt, reliqua vero quod quasi illis tamquam dominis subserviunt, quemadmodum ventriculus, lien, renes, nihil tamen: brachia et reliqua praestant. cor enim illis vitam et longissime alimentum, cerebrum sensum et motum. exemplo et illustrare conantur, hepar, inquiunt, regionis infimae unica est princeps et solus inter absolute necessaria [illegible] sibi universi corporis familiam alere reliqua omnia quae hepar condita sunt, ventriculus, [illegible] tamquam famuli sibi suum ministrant, vesicula bilem, splen melancolicum succum, renes serosum humorem expurgant, ipsa regia hepatis domus eluant [illegible], ut ex colina expendunt; manifestum itaque est omnes et sine causa sunt non absolute et per se nec ad vitae conservationem sed ad hepatis solius ministerium sunt necessaria. Cor immediate superiore sedet tamquam in regia, pulmonibus dat [illegible] arteria omnes cordi soli [illegible] idem de cerebro sentiendum. —— videtur haec libera dicta sunt, nam sicut ventriculus cibum hepati ita hepar sanguinem sub ministrat cor.

ℨℨ hic advertendum

[illegible] ad calorem [illegible] Ceterum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cordi [illegible] hanc [illegible]
[illegible] [illegible] membra [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] alimentum [illegible]
[illegible] necessaria [illegible] aliqua [illegible]
[illegible] utilitatem [illegible]
[illegible] sunt [illegible] hoc [illegible]
[illegible] in nobilibus [illegible]
[illegible] in necessitate [illegible]

[illegible]

Aliquando [illegible]
[illegible]
[illegible] sine [illegible]
[illegible]
[illegible] ut supra l. 7 cap. 2 [illegible]

igr̃ potest p aliquod tempus sine cerebro perseverare ut aut
ut . b . de plantis . gtg docet sine cerebro hoc e sangui-
ficare . hec sr̃ responsio p[illegible] dixerunt [illegible]
hi ñ placet quoniam h sine mutua [illegible] p aliquod
tempus durare att ñ solis neq absolute ad vivendum e[illegible]
[illegible] sic [illegible] absolute necesse fuit . cum [illegible]
corde p aliquod tempus vivat ut patet de victima q[illegible]
[illegible] corde [illegible] et voci [illegible] ut in libris de [illegible]
[illegible] gtg docet avulso e capite [illegible] gallinam [illegible]
[illegible] p unam et aliam domum ut inter [illegible]
[illegible] manus effugeret ñ sine admiratione [illegible] q adesset
[illegible] vidit . et qd sine [illegible] et [illegible] vivere fit
att docet gtg . b . de locis [illegible] 2 . dicens [illegible] nec [illegible]
[illegible] att nec [illegible] (qd in [illegible]
et lateribus [illegible] contingit) [illegible]
[illegible] qd ad [illegible] illarum [illegible]
[illegible] sine ventriculi actione p aliquod tempus att [illegible]
[illegible] judicabitur ad vivendum sicut
ipse [illegible] ut gtg docet citato loco . qd [illegible]
[illegible] qs [illegible] ñ ie eo qd [illegible] innova[illegible]
[illegible] ñ negabit [illegible] saltem nec [illegible]
[illegible] cum sine eis vivere negat dicendum [illegible]
[illegible] necessitate [illegible]
ut [illegible] indemnatione [illegible]
[illegible] ventriculi [illegible]
[illegible]
[illegible] ut [illegible] sicut [illegible] q in [illegible]
[illegible] qd si gtg hec [illegible]
[illegible] dixit [illegible] qd ali-
[illegible] aliquid [illegible]

Caput 2m de [illegible] actiuum Conseruatione

Ac licet mãa [illegible] [illegible] simul [illegible] compositum ex mãa et in corrupti
bile [illegible] efficit [illegible] [illegible] mettheo[rorum] et [illegible] docet [illegible]
2 caelo dicens mãa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] respondet [illegible] [illegible] metheo[rorum] et in fine 1 l. de caelo:
[illegible] [illegible] caelo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum mãa
[illegible] inferiori [illegible] in corruptibile n[on] e[st] respondeo caeli [illegible] n[on] ee
priuationem coniunctam [illegible] aliud n[on] e[st] [illegible] [illegible]
[illegible] tam aptitudinem [illegible] [illegible] sit in ea mãa caeli
[illegible] mãa n[on] e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] priuationem, sed [illegible] ipsa [illegible] mãa potentiali-
tatem eo q[uo]d e[st] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uni-
uersalitatem quoniam [illegible] una [illegible] partem [illegible] [illegible] effectum
ut faciunt partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
inferiorum, ideo [illegible] mãa potentialiter [illegible] [illegible]
n[on] remaneat in mãa aptitudo ad aliã [illegible] [illegible] hic e[st]
q[uo]d corpus caeleste n[on] e[st] susceptiuum accidentium [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] corpora inferiora: nec [illegible] hoc dicen-
[illegible] cum [illegible] caeli mãam [illegible] mãa [illegible] inferiorum
differre [illegible] aliquam compositionem [illegible] aliquod [illegible] sed
solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mãa caeli [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] perfectum et uterum mãa [illegible] [illegible] inferi-
[illegible] ad partes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mãa constituit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] opificium [illegible] immortale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] immortalitatem [illegible] [illegible] sapientiis [illegible]

nobis condictis exemplo [illegible] mala civitas [illegible]
adeo floruisse ut ipsa [illegible] ederet nitasque memoriam con
dideris [illegible] [illegible] omnia in corpore multis iam annis [illegible]
[illegible] [illegible] namque omnia [illegible]. [illegible] quidem
[illegible] in inveniens [illegible] beneficio [illegible] de morbo alium
statim [illegible] de novo: nam [illegible] cunctis omnia congru
[illegible] instrumenta tribuit [illegible] [illegible] voluptati: [illegible]
et [illegible] generandi cupiditatem [illegible]
[illegible] stimulata [illegible] [illegible] [illegible] tenera sint
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec genus [illegible]
pereat sed semper incolume maneat atque [illegible] [illegible]
[illegible] ita fecisset ob actus turpitudinem [illegible] omnia [illegible]
[illegible] fugerent [illegible] nisi [illegible] factis instrumentis
copulatio [illegible] libido [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nisi
[illegible] [illegible] ad quoslibet [illegible] magis [illegible]
[illegible] semen stimulans [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] copulatam docet [illegible] dicens [illegible]
in his naturalem [illegible] ipsam cupiditatem [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] fuerit [illegible] [illegible]
[illegible] ut quidam stimulat [illegible] Diogenis exemplo [illegible]

Diogenis sententia

Diogenis [illegible] [illegible] omnia [illegible] [illegible]
continentiam [illegible] [illegible] [illegible] indus[illegible]
a copulatione illi voluptate [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] modestos viros [illegible] voluptatem sed ut [illegible]
[illegible] [illegible] libidini [illegible] [illegible] inde [illegible]
[illegible] [illegible] voluptas [illegible]. sic [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] voluptatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed ut semel [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] desiciendi [illegible]
nendique [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hanc molestiam [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hanc [illegible] [illegible]

molestia feminis imo non sunt mulieres aliquae quae solum in
fictionem habere exoptant et quae multo se fricant ex ista di
cuntur frebades id est fricatrices, saepe non apud AA. hoc
nomine invenietis sic n. Alg. mauus magnus obstetricis fictiones mu
lierem quae longo tempore vidua erat anemos dissitam su
per alia multa extentam femine carta liberavit, propter
quod necessitas dictis organis hanc admirabilem intendit suum
ayio actio et subsulta invenitur et coris affectio [illegible]
cisata sub fictione fuissent Spiritu non secus quam proprio [illegible] ven
dentia, quoniam cum non ignoraret summum rerum quae instrumenta
haec creavit perfecta sapientia venericam admittere illece
brem et Cuti ingestionem quam solam accipere futuras
ad salutem conservationemque suis hiis indidit delectati
onem vehementissima earum partium [illegible] atque hinc
illa in Thimeo Platonis de genis amore a Deo no
bis ingenito disserentis haec sententia quae virgina pude
ndorum viae in viris insita iusu in obediens ac imperiosa
et quasi alia non ex audiens rationem furiosus libidinum vehemen
tia subiicere sibi cuncta conatur. Vulva quoque et ute
rus in faeminis pariter rei generandi alta avidum si
intempestive diuque a generandi abstineant aegre ferat
midam plurimum quae indignatio ut amnem nimia fluviam
vero attio [illegible] faciunt, fecit hoc temporis [illegible]
mulieres psinaddin conferam, ut non solum utero adnecen
tem fetus alimenta submerissent [illegible] quisquis
[illegible]

Quarta [illegible]

In superiores igitur [illegible]
[illegible]
[illegible]

nimis longa aut nimis breuia sunt generationi inepta [illegible]
dicuntur in illis qui mentulae directionem semen [illegible] [illegible]
dissipantur vel aut quod utero non attingit quod fit ut [illegible]
sensu sit habitum necesse est non ut resorte in uterum insidat semen
nec directione aliquatenus moram faciat nam sic statim ex
aperto osculo ab humore effidat et exprimendo euolat ut [illegible]
e aut leuis ut hic quisque docet hinc patet quam falsum sit [illegible]
[illegible] insine instrumento quae in [illegible] suam [illegible] [illegible]
ne [illegible] aquarcabi [illegible] inquit horum [illegible] prima [illegible]
concepisse quoniam si dum in [illegible] fine ob eius longitudi-
nem [illegible] quomodo aqua conseruabit [illegible]
[illegible] temporis spatio? patet ergo quam falsa sit illorum historia q[illegible]
et equa et homine nascitur hominem imo [illegible]
puellam agar multiplicter quod sicut equus in [illegible]
de vulgo [illegible] [illegible] quoniam [illegible] [illegible]
ma fuisse [illegible] [illegible] libidine [illegible]
in adeo [illegible] in coitum [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] priapis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voluerant [illegible] ut [illegible] [illegible]
quod vrorem [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] quod equum usque ad coitum adamauit [illegible]
fondam [illegible] libidinem scribit in Leuitico c. [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible]
12 mulier [illegible] [illegible] [illegible] simul [illegible] [illegible]
et quod [illegible] [illegible] fuisse [illegible] illa [illegible] [illegible]
[illegible] quod coitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
puella quaedam in [illegible] [illegible] 3 q. canem [illegible]
uit et ex eo quod facta grauida simul canem peperit [illegible]
dibus [illegible] [illegible] et auriculis caninis cetera [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] l. 32 c. 5. ut in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] ut [illegible]

authoritate scribit strabo: l. 17. & herodotus l. 2. [illegible]
inquit molientes vivi iam semine et insano cohibe-
re [illegible] fuerint [illegible] omnino [illegible] & terre & aqua
[illegible] bene non posse [illegible] quidpiam ab instrumento
[illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] dicens si cui
[illegible] quod venereus hoc cum equo fiat [illegible] sufficientem
[illegible] spermo, [illegible] aut si [illegible] quod [illegible]
illum [illegible] de centauris fabulam condendam
[illegible] ut sapiens vir & [illegible] vulgo poetis [illegible]
[illegible] animus [illegible] scribere quod equis magnit-
udine [illegible] animalibus [illegible] in [illegible]
[illegible] parte matris [illegible] in [illegible] augendus [illegible]
ontiam arrogaverit, equa non asini & asina equi
potest [illegible] recipere spermo & retinere & [illegible] at
[illegible] [illegible] generationem [illegible] & [illegible] masculus
[illegible] ipsa non [illegible] sed [illegible] [illegible]
[illegible] equa aut hominis spermo [illegible] nec [illegible] quod in
[illegible] matricis, longiore non [illegible] [illegible]
aut [illegible] corrumpat itaque [illegible] non [illegible]
[illegible] nobis aut [illegible] de [illegible] non de [illegible]
[illegible] hominis & equum misceri non posse
si non [illegible] in [illegible] [illegible] & misceri [illegible]
[illegible] ita [illegible] & alienum [illegible] nutrimentis [illegible]
[illegible] iam natum, [illegible] infantem [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
igitur [illegible] opinio [illegible] equa & hoc [illegible] [illegible]
ab naturas contrarietatem et distantiam [illegible]
[illegible] dissimilitatem, [illegible] id non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible], cum [illegible]
[illegible] distinctis [illegible] quamquam in columbis, quod
[illegible] in arboribus [illegible] quantumvis distincta [illegible]
[illegible] fructu utriusque [illegible] [illegible] [illegible]

sunt qui q[uod] c[on]distinctis [illegible] studia [illegible]
sibi [illegible] ducere negant.

[illegible] varij [illegible] quippe [illegible] physicum [illegible]
virile membrum coluntur [illegible] statim [illegible]
repente fugat et [illegible] signum recondat [illegible]
ubi [illegible] longiore [illegible] pudendo [illegible] fuerit, at
[illegible] spermate admisso [illegible]
ad [illegible] [illegible] non erit sed equus [illegible]
[illegible] a natura [illegible] [illegible] quod [illegible]
et caninus copula [illegible] dicens [illegible] cum cane femina
[illegible]
femina [illegible] canis [illegible] vulvam [illegible]
et caninis [illegible]
[illegible] canis [illegible] de mulis [illegible]
[illegible] et amant qui ex equa equum [illegible]
[illegible] (humana [illegible]) [illegible]
et equo [illegible] mulieri [illegible]
[illegible] equi pudendo admittere sine maximo dolore [illegible]
[illegible] et sicut equo sese concurrent [illegible]
[illegible] concursu fieri [illegible] conceptio, cum [illegible]
[illegible] ingressa semen [illegible]
[illegible] frigidissime [illegible] post longum [illegible]
[illegible] quare [illegible] concubitus [illegible]
[illegible] cum asino aut equo cum [illegible]
[illegible] accomodato [illegible] pudendo [illegible]
[illegible] iam [illegible] multa [illegible]
[illegible] dico erit [illegible] a quo [illegible]
[illegible] modis [illegible]

In feminis [illegible] [illegible]
[illegible] in constitutione [illegible]
[illegible] eas incipit aut alio corporis [illegible]
[illegible] oculis [illegible] infantibus

uterini tantum subiecisse in hypogastrio in per vasicam et rectum intestinum que duas peculiares et praeter naturales ... ungerent ... nec ostium ... ostenderit factos ... locus ... ad conceptum fetus incrementum carneo ... regione ... facilis distendi et constringi ...

fit. [illegible] nunc in molis intemperie [illegible], [illegible]
[illegible] diu a via fuit constructum ut utrique usui su-
ficere q. n. mediocriter deerant dum se [illegible]
incoquenti quod non porrigant emolumentum huiusq. in utero
habenti aspirat cum non dum contorsisti [illegible] [illegible]
[illegible] efficiat qui in utero sunt ab occursu frigidi inspi-
rientis aeris prohibet. causa non cur in [illegible] [illegible]
[illegible] nos de refrigerenti [illegible] [illegible]
tam fit rectum et apertum quod [illegible] [illegible] [illegible]
refrigeratum.

Sed ut ad eam redeamus [illegible] longe [illegible]
[illegible] arca in locum [illegible] [illegible]
[illegible] quum nam est quod hominem magis [illegible]
cogitationes, et id certo secundum [illegible] [illegible]
quisquis huiusce [illegible] voluptatibus [illegible] [illegible]
[illegible] Arist. [illegible] questione [illegible] 2 et [illegible] c. [illegible]
30 moralium [illegible] c. 10. et [illegible] [illegible]
29 [illegible] lucubrationum c. 2 [illegible] Theodosij ad
[illegible] l. 2 saturnaliorum ubi et hac verba [illegible]
igitur [illegible] aliquid humani pudoris voluptatibus istis
[illegible] coheundi atque comedendi [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] aptissime
[illegible] monet Alexandrum ut [illegible] abstineat quam
[illegible] porcorum aliorumque [illegible] [illegible]
[illegible] gloria [illegible] [illegible]
docet Plato l. 9 de republica et [illegible] hominem [illegible]
[illegible] [illegible] flagitiosum et impud[illegible]
et voluptatibus non nullis [illegible] Sed hec [illegible]
ipsum Platonem [illegible] initio l. 1 de re publica soph-
ocles [illegible] l. 2 de divinatione
appellat [illegible] [illegible] ipsum agrestem [illegible]

aquin qui dominus uocat. qd secus conuenio ... uulgo iste
... de sene ... et nobis ... 4 et 3. et ideo ... et ...
voluptates impedimentum ... prudentia ... dicit atque quo
magis hic ... gaudet ... quoque magis impedimenti
fundamentum ut ... sit uoluptate ... nemo ...
dum ... in ... mente quod ... unde
... ... de clamatione ... est
... ... quod ... et ideo ... ubi
... de ... religione retulit ... Augustinus ...
... docere ... ut ... uoluptatibus ...
... ... compositi ...
... sed solummodo ...
... ad quod ... magis impedimento ...
... libidinibus dediti ... ...
... prudentie quod ... ...
... quoniam quorum sint ... ... uoluptates
animo ... ...
... et ... ... uoluptas ... in medio ...
... ...
... uoluptas ... ... duabus
... uoluptatibus ... dediderunt libidinosos ...
... ... quoniam ...
... libidines ... sunt ...
bestiis

Laudit ad ... ...
... ...
... ... compositi ...
... ... de loco ... ...

3 aphor. 51 quae utero gerunt iis uteri os compressum
in [illegible] [illegible] enarratione dicebat [illegible] hac e notione
q conceptus inditium. Si obstetrices potuerint ubique
[illegible] os uteri [illegible] statim n. cum semen intra se
[illegible] acceperint, totum suo interiori spatio contrahunt et
os claudunt, unde [illegible] [illegible] tamen cum [illegible]
[illegible] os uteri compressum distinguitur quod absque ingu
[illegible] duritie. Unde aph. 54 eiusdem sectionis dixit [illegible]
[illegible] os uteri durum est iis os uteri compressum esse necesse, qu
[illegible] n. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] auctoritate constat [illegible] [illegible] [illegible] totum os
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
admittere in uteris [illegible] mulier [illegible] [illegible] nec
[illegible] minimum [illegible] [illegible] ut conceperint [illegible] [illegible] clau
dit cum [illegible] [illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] os uteri [illegible] conceptus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] claudi [illegible] [illegible] uterum [illegible]
[illegible] 1 de [illegible] [illegible] dicens cum semel con
ceperit uterus statim se contrahit donec ad septimum mensem
[illegible] sit [illegible] iam aperiri atque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum n. seminis retentionem [illegible] nec os q [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clausio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] claudi
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fiat
[illegible] in utero [illegible] [illegible] [illegible] uteri [illegible]
n. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] retentionem [illegible] quod dicit [illegible]

geruica

loco citato dum ait, cum matris os neque ipse decendit nec
interius [illegible] [illegible] [illegible] dont [illegible] 2 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ex huius et alibi saepe, quod confirmant cu-
ius inventiones a Rasone doctae mulieres quae cum an in utero
[illegible] [illegible] [illegible] immisso digito uteri os tangant [illegible] cla-
usum inveniunt in utero [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
et Cassium: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
res [illegible] uteri os digito [illegible] [illegible] [illegible] signum
cernunt [illegible] [illegible] si clausum et [illegible] [illegible]
iciatque [illegible] uteri modicum ex longitudinem digiti [illegible]
cum, l. de dissectione [illegible] c. 2 quoniam [illegible] [illegible]
conditi quin [illegible] digito [illegible] [illegible] [illegible] medio
quoniam ab illo [illegible] [illegible] descendit.

Sunt tamen contra hanc [illegible] [illegible] sententiam obie-
ctiones duae [illegible] si post conceptum uteri os [illegible]
[illegible] uterum [illegible] [illegible] contingit [illegible]. 2
[illegible] [illegible] fetum [illegible] [illegible] [illegible] si adeo clauditur
uteri os ut nec specillum admittat. ad 1am respondet [illegible]
l. de dissectione uteri c. 10 et l. 6 de locis affectis c. 5
[illegible] 60 ubi explicans [illegible] sententiam [illegible] [illegible]
[illegible] quod in gravidis fit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nam interioribus quae sunt in [illegible] uteri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in mollitiem [illegible] [illegible]
hanc tamen [illegible] [illegible] Vesalius non admittit l. 5 de fabrica c. 15 di-
cens gravidis [illegible] [illegible] sanguis [illegible] [illegible] cum non [illegible]
venas manare putavit [illegible] [illegible] continue [illegible]
[illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] toti fundi [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] in illum pertinent [illegible] ipsa non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fundit venas sanguinem [illegible] non [illegible]
bile uteri quoque tam Crassi [illegible] [illegible] [illegible]

purgatione [illegible] [illegible] ambiguerequ cogit
in hic [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible]
fundi [illegible] est [illegible] ut ejus occasione illis [illegible]
[illegible] uteri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] id [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non omnia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] fluat [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et illas [illegible] uteri fundum implicat [illegible]
[illegible] [illegible] ut ipse [illegible] docet [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] habuit [illegible] mulieribus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] menstruas purgationes [illegible]
quod ego fateor [illegible] fieri [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sanguinem et [illegible] fundi uteri non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicat [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] et ipse [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliorum [illegible] [illegible] si in [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] uteri [illegible] [illegible]
[illegible] sanguinem emanare [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] naribus et ano et faucibus [illegible]
[illegible] [illegible] de fluxu, quod [illegible] [illegible] mulieri-
bus, et virginibus omnis aliquot [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dum fuisse iam [illegible] non semel comprehendisse [illegible]
aliorum [illegible] sanguis menstruus [illegible] esse non ordinatis [illegible]
internallis [illegible] [illegible] totius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Num vero sanguis [illegible] lunas singulis mensibus non [illegible]
[illegible] in utero [illegible] sensim [illegible] intervallo [illegible]
[illegible] purgente utero [illegible] an [illegible] [illegible]

sunt an in toto venoso universi corporis genere antea quo purgetur
consistat ambigunt. At alii in cavitate quo a cervici antea mox
et quanto a vesica de uiant ostendit sanguis ipse profluens men-
struus quam tenuis fluidus ac illi quem similis est qui e naribus aut ano
guttatim distillat aqueo menstruus neque manandi pro neque aliis
omnibus differt nisi fortassis glerumque tenuior et aqueosior, aliaque
benignior quam lite pro dictis oriundat quod si in utero asservaretur concre-
tus ac frustulatim effluerct non tenuis nec fluidus: nunquam quoties
in incertum mulier sanguis ipse effluerct cum uteri os operiatur
non parium virginitatem simulanti bis refugium: magna huius
rei coniectura primitur a mulieribus in partu aut nuper post ip-
sum qui non tenuem nec fluidum sed concretum et grumosum san-
guinem expurgant cum non vena qui secundinis innascuntur adhere-
scere sint in uteri cavitatem. Cum ad hunc laxo et patens est ante
quam aliquandiu non se contrahat sanguinem effundunt concretus
non fluidus ac stillatim expandendo permanat non igitur in fundi cavitate
sanguis menstruus sanis mulieribus sensim colligitur et menstruis in
intervallo. Num in venis qui in cervice et fundo sunt perfusis fu-
sionis membranis sanguis iste maxima sui portione paula-
tim gradatim cernetur qui in fine mensis turgentibus apertis ipsis osculis
his immittere putavit aliquis Vesalius [illegible] hæmorrhoidas
initio laborantibus convitiis quam cum ordinariis viribus ut mulieris
suis mensibus sanguinis fluxu effluens in anum prominentibus [illegible]
per nos se discerne vena porta ramusque sub colli facie est toto
uteri longitudine ductus pollicis fere crassitiem egregie
sanguinem purgere nisi est contaminis cava vena ra-
mis nihil prorsus immutatis unde colligit ita rem se habere
in mulieribus licet id menstruam in dissectione obser-

obseruasse fateatur et cum multos inuenerit qui ab illo dis pro
pter fuerunt in cibis non pregnantibus venas propri se se here modo
reliquisque totius corporis uenis et proportione vere inuenisse
fateri [illegible] s. redundante copiosiori ve turgente sanguine
quare non sensim in uenis illis colligi credendum est propter venosi
corporis parte consistere quae vt exuperat paulatim in ipsas
descendere apertis quoque eius venarum oris foras in pregnantibus per
partem externam in non pregnantibus vero per internam [illegible]
aliquando per internam vteri cauitatem in pregnantibus ex parte
pori. potest apertis uenis illis, quae se cum diuis non [illegible] sine pe
riculo si modice profluat quoniam quamuis vteri ori
ficium aperiatur aer qui in percediatur non propterea statim fetum
corrumpet cum per ori enixam post quadragesimum diem
i partus mensem peperisse se ra [illegible] Alexandrinam refert
Paulus ex Aetio: si vero immodice profluat sanguis siue a ra
ritate siue a fornice permanet in ancipiti res est dicente
Hippo: aph. 60 lib. 5. si mulieri in vtero gerenti purga
tiones eant impossibile est fetum esse sanum, denegatur enim
fetui alimentum quod non fit si paucius esset [illegible]
in multis apparet absque hoc quod ra ctis quod [illegible]
experimento nostro et meo et ideo Hippo in plurali vero
purgationes usus est, omnem enim non ex paucum illum qui excernit
sanguinis nisi semel sed saepius et multum ut in lo
mento interpretatur. galenus similem senten
tiam posuit Aristoteles 4 de generatione animalium c. 5 di
~~cens fit n. non multis grauidis purgationes~~

[illegible]inis scire an factus
in vtero est sit femi
na aut mas, sume
guttam lactis graui
dae mulieris et effu
nde in scypho aqua
pleno et si stetit
rit fundo guta
lactis, mas est si non
natare [illegible]
femina

dicens fit ut fidelium non nullis gravidis purgatio contendi quod ad finem usque perveniunt sed hiis praeter naturam hoc evenit quia opem facit absque detrimento et quia praeter naturam ista accidunt purgationibus purgationes praeter castitatem fieri cum non bene claudatur uteri os arbitratur dum ait uteri os (debuisset quia per factam loquens) non se comprimunt quoniam et incrementum purgationis fit quod pro mulieribus provenerit.

De secundo matrix in conceptione mulierum affirmant negant fieri posse superfoetationem Stoici docti quod in ore uteri os clauditur ita ut non semini ulli introitum admittatur quod suspecta fuisse videntur Juliae Augusti filiae quod pleno tantum utero cum servis rem habebat ne ex alio filios gigneret quam ex marito sicut scribit namque Macrobius libro 2 saturnalium capitulo 5 de ea scripsit. Cognoscentibus flagitiorum mirantibus quomodo similes Agrippae filios procrearet quae tam vulgo potestatem corporis sui faceret ait numquam enim nisi navi plena tollo vectorem. Augustinus libro de civitate Dei capitulo 6 contrariam sententiam ut cum semel conceperit femina deinde aliud concipere omnino non possint. cui assipulatur Ulpianus in lege cum [illegible] ff. sumus credens cum ait intacta est enim uterum gignit nec praeter naturam humanae conditionis aliud genus formare fit. attamen experientia credendum iam non contigisse gravissime asserat Aristoteles et hiis ipse libro de superfoetatione edit. Plinius libro 7 capitulo 11 unum tamen libro alterum ait superfoetatione scripsit fuisse quod hoc de stoicis et Aristoteles ut ipse explicat libro 10 c. 67

inuisimus uerbis dum ait de sup fectant dottr. pp o
legg sancti. esse tu ut dicat in monumentis medico
itaque talia concertasi curiositate fuit uno ab oreti et prod
pilia agesta sed ubi sautulu temporis inter duos conc
eptus intercessit uter q et facta ut in Hercule ista et
Ipsiclo fratre eius aperit vicinas q gemino partu
alterum marito simile alterum adultero genuit alteram
in proconnesi ancilla q ingr diem alteram domini
similem alterum procurator eius et in alia q unius
[illegible] quinque mensium alterum edidit, utraque in ali
edito puerperio in septimis mensibus geminos emiserit, q om
et Arist. desumpsit l. 7 de hist. c 4.

Et id maiores sup feta sup fectatum alii p Conceptu
post explicat Arist. 4 de gen. anim. c 5 dicens
aut et his magni tudine edita sunt ut ho gallus
q proxime a partu accessit, contrarie q sup fetatum esse
iam n id euenisse visum e: et una aut altera intercepta
linea sed fiam ingt aucto conceptu coitus addit foetus
tarsi q pot sed raro quoniam animans magna et f
[illegible] usque [illegible] ut alicui accidit ut sup fetat
(iam n id euenisse constat) q fieri n pot sed conceptu
quasi similes iis quos ab ortu vocamus et q similit
dicit l de hist. c 4 iam n multi pera sup fetasse
re docet Arist. pro lepore, q ut ait sup n foetus alios
in sup fectis gestat alios facios iam edit q et in canibus
fit manifestum q si cum pluribus canibus rem habeat singul
pillos pariunt et ideo n uno tempore sed diebus interiectis
edi citi ii partus et q ut concipiendi ita et pariendi t
uariu ut ex ipsis cont. l. de sup facta, dicente q gem

q gemellos gestat eadem die parit velut concepit. quod addit habet autem in una secundo utrosque pueros, vel [illegible] in secundum potius neque [illegible] aut [illegible] non dati [illegible] quot [illegible] [illegible] experientia [illegible] superfetare mulier. Et vero id fiat [illegible] et [illegible] cum ipso Arist. [illegible] minime [illegible] Plin. aut [illegible] mulierem pauca alia coitum movere gravida [illegible] [illegible] [illegible] venerem arceant [illegible] equas et [illegible] [illegible] de hist. c. 4 mulieres [illegible] attamen gravidas coitum pati dixit [illegible] ubi gravida fuerint fugere mares [illegible] [illegible] superfetare [illegible] [illegible]

Cum vero tenera adhuc sint [illegible] defectus nutritionis impedit hoc loco disputatio quonam [illegible] [illegible] mensis ipse alatur in utero infans [illegible] hic ex lacte nutriri [illegible] [illegible] [illegible] adhuc sint [illegible] [illegible] solida [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alimentum [illegible] [illegible] alimentum [illegible] mater [illegible] lac [illegible] [illegible] oculis [illegible] [illegible] de nat. [illegible] tum sanguine tum lacte nutriri affirmat [illegible] sanguine [illegible] lacte [illegible] de [illegible] in [illegible] de [illegible] [illegible] sanguine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in utero [illegible] [illegible] morbidam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de nat. [illegible] [illegible] reliquit [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] causis cap. [illegible] [illegible] [illegible] sanguinem nutriri [illegible] grandiorem iam factum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] deficiente in [illegible] sanguine [illegible] [illegible] lac

ob mixtum mamarum cum utero consensum, per easdem venas [illegible] a mamis in uterum et ab utero in mamis sanguis defertur, [illegible] qui in utero redundante in mamis colligitur deficiente vero in utero descendit, itaque cum foetus grandior iam factus in postremis mensibus copiosius eget alimento adipisci lactis pessimam [illegible] [illegible] simile videtur et id est moli[illegible] interrogaverit [illegible] mamae gracilescit abortit. 5 aphor. [illegible] et 53 indicat [illegible] gracilibus [illegible] incipere pinuriam infantis a [illegible] omni non sufficientis cum plus attrahat foetus quam mamae possunt [illegible] [illegible] quod fit ut interdum gracilis mamae gracilibus fiunt, [illegible] [illegible] et purissimo matris sanguine in primis mensibus ut [illegible] descenderent nutriri foetus et [illegible] a mamis lacte in postremis nam si in postremis mensibus augmentatum sibi sanguinem [illegible] [illegible] qui foetus non sufficit, ut nutriatur in utero infans [illegible] [illegible] in lac in mamis immutato non nutriretur?

Verum quod foetus nutrimentum trahat non est facile explicare [illegible] Democritus foetus alimentum sugere in utero factum affirmat [illegible] bis puer qui in matris utero est labiis clausis sugit et attrahit [illegible] [illegible] [illegible] locellis nec nutrimentum et [illegible], [illegible] ut id confirmet adiungit [illegible] dicens si non quis petat quo pacto quisque sciat quod parvula in matris utero hoc agat quas hoc respondit quod [illegible] cum in lucem [illegible] [illegible] in intestinis [illegible] [illegible] simul [illegible] sunt [illegible] [illegible] bruta animantia quod [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] natura magis mamma [illegible] [illegible] nisi hoc in matris [illegible] subiecit.

Haec Democriti et Epicuri [illegible] opinatio ad refert [illegible] [illegible] l. 5 de placitis philos. haec opinio a sapientissimis iamdiu est [illegible] et [illegible] illam, sicut alio plerasque [illegible] [illegible] libris [illegible] [illegible] esse existimandum, nam [illegible] in l. de genitura et partu et nutrimento per umbilicum factum attrahere aperte quinis verbis declaravit in l. de octimestri partum dum ait per venam umbilicam et quam et fibram [illegible]

[illegible] tehoit [illegible] matre [illegible] comunicat solis [illegible] corpo
[illegible] partibus cum [illegible] semper [illegible] cum [illegible] assistit
[illegible] et estimati [illegible] et aliis antiquis alimentum hic [illegible]
[illegible] abdomen umbilicus [illegible] dica [illegible] ad hominis [illegible]
[illegible] [illegible] in medio abdomine situs [illegible] commodo [illegible] pos
[illegible] alibi nomiam [illegible] nulla uasa [illegible] termine
[illegible] [illegible] in umbilicum [illegible] quem in utero [illegible]
sibi cum alia [illegible] in ipsum deferati [illegible]
~~[illegible]~~ in umbilicum [illegible] factum [illegible]
[illegible] locum supra situm [illegible] dicimus neque [illegible] in
lucem infans lac sugere [illegible] in utero sugere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] namque [illegible] sine doctore docta
ut [illegible] cum [illegible] docet [illegible] namque [illegible]
singula [illegible] [illegible] in [illegible] quam [illegible]
docent [illegible] alliciunt et [illegible] nausia [illegible] fugi
[illegible] expelunt ut in capite sequenti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] periodos [illegible]
declarat [illegible] fugit [illegible] a consuetudine in lucem editis in
[illegible] anima [illegible] natis instinctu et cum ore [illegible] capere
[illegible] nullo [illegible] [illegible] cum in lucem editus de [illegible] cum
[illegible] [illegible] in lucem editis [illegible]
[illegible] fernelius [illegible] simile [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] in intestina [illegible]
[illegible] cumulati [illegible] impariendi tempus [illegible]
[illegible] dedit [illegible] de [illegible] ut [illegible]
illa prima [illegible] in uentriculo [illegible] neque [illegible] pos
[illegible] umbilicum alimentum [illegible] in [illegible]
[illegible] in uentriculo ut [illegible]
[illegible] ut ibi [illegible] perfectionem [illegible]
[illegible] alimentum hinc [illegible]

partibus singulis portionem affert res quae hinc alimen
tum capescit cum tamen sciendum est quod ex de novo gignuntur
humores sicut in adultis ut Fernelius dictum est sed tamen
sanguis perficitur et magis et magis expurgatur et elaboratur ut
quod in nonam mensem agit purissimus sanguis [illegible]
a [illegible] perficitur magis in nono [illegible]
[illegible] excrementa urina in renes [illegible]
[illegible] nam [illegible] admirum in nobis [illegible]
ducta quae in fundo vesicae redundat in umbilicum [illegible]
illincque exsurgit sub membranam allantoidem [illegible]
[illegible] at pariendi tempus [illegible] sub amnium
membranam colligitur [illegible] circumvolvitur [illegible]
duas tunicas nil mediat sed ipsi continuatae sunt [illegible]
[illegible] per mesenterii venas in intestina ut dixi [illegible]
[illegible] sic quod sit [illegible] augmentatio [illegible].

[illegible] quod sunt [illegible] [illegible] conceptionis colligitur [illegible]

[illegible] in malli corporis [illegible]

[illegible] fieri [illegible]

[illegible] receptum semen compunctae [illegible] dolabitur [illegible] uterus [illegible]
apprehendum semine [illegible] ut [illegible] placet id quod ad [illegible]
[illegible] avidissime [illegible] sicut magnes ferrum aut ut [illegible]
[illegible] est [illegible] ad manum [illegible] ut alio in loco [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] inspirat [illegible] sic uterus [illegible] semen [illegible]
[illegible] semen [illegible] uterus [illegible] [illegible]
[illegible] Veneris [illegible] si futura sit conceptio mulier [illegible]
voluptatem sentit uterus gestire [illegible] seminis [illegible]
[illegible] in [illegible] convertitur ut ei [illegible]
[illegible] manu id arripiat et in [illegible] semen [illegible]
[illegible] deinde continet avidissime [illegible] undique [illegible]

comprehendit ut nullum spatium intermedium sinat et os suum
ita claudit ut nec specillum admittat. uterum nec seminis separa
tio neque retentio conceptio est sed nomen vero id videatur significare
contingit enim multoties semen in uterum semen attrahere et attractum
retentum conservare deinde sinere foras abire, et tamen
in utriusque semen retinet uti in mola sine conceptionem
est, quae igitur conceptio propria et peculiaris uteri actio quae semen
suscitat, et incitum sibi mutuo reipsa coitu et corpori
et hoc est quod Galenus hic ait matricis quod omni ex parte sperma
recipere et fectum perficere

Caput 5m 6m 7m et 8m

inhoc 5o c. qtu qr pponit explicandas dificultates quas interibus
terioribus capitibus dedant. 1a e cur uberi cum matricibus com
nionem habent? 2a cur mares in dextro sinu feminae uo in sini
inueniantur? 3a de lactis generatione ac cur menstrui una cum
mis augeantur ac minuantur? 4a q nam mens sit inter homines
feminas? et in his explicandis ab hac ultima [illegible]
ne nam huius dispositionem velut principium quoddam ac fons alior
[illegible] esse arbitrantur;

feminae moribus sunt et imperfectiores et imbecilliores
solum de corporis sed etiam de ea que ad animum pertinet
bicilitate intelligendum est, quis dicamus maribus feminis
corporis roboris superare, et animi excellentia quod
satis probari potest qui rex quod uir ita nominatus est
maior in eo uis sit quam in femina et hinc uirtus nomen
accepit ut lactantius tradimus l. de opificio dei c. 12 mu
lier uo ut ipse ait et varro interpretatur amollitie

dicta e. im mutata [illegible] qd et scribit generis
[illegible] ubi [illegible] mulieres [illegible] appellat: hanc mo
[illegible] gratiarum ad animum [illegible] fecit [illegible] decor
pre [illegible] confirmat adeo ut plus [illegible] moribus
[illegible] qd id confirmat l. 2 [illegible] institutionum
c. 6 [illegible] i [illegible] maioris im moribus [illegible]
dicit qui in feminis qr [illegible] sunt & ob hanc [illegible]
[illegible] l. 25 c. 5 [illegible] dari [illegible] & pueris mulib
[illegible] & feminis minus [illegible] qd [illegible] ante [illegible]
[illegible] Xenofon in oeconomico & [illegible] 4 de [illegible]
[illegible] hos est [illegible] & socrates in [illegible] platonis
[illegible] l. 5 de republica [illegible] Alexander [illegible]
mem. 5 [illegible] dicunt mulierem [illegible]
[illegible] [illegible] 5 [illegible] 16 & 5 [illegible] con vi
[illegible] [illegible] debilitate [illegible] translationem
[illegible] interpretatio quoniam femina e masculo debilior et
[illegible] ambi dextra n fit 1 [illegible] 44 qd refert plinius
l. 7 c. 17 quemadmodum [illegible] fuisse [illegible] septem mulie
& [illegible] 21 ob natura [illegible] ut in [illegible] illius
[illegible] interpretatione [illegible] imbecillitate nam si [illegible]
[illegible] ob [illegible] ac masculos [illegible] con
[illegible] nullam mulierem uti posse [illegible] si sola dextera [illegible]-
[illegible] nam & [illegible] mamma dextera [illegible]
[illegible] ut plurimo alimento [illegible] regionis [illegible]
[illegible] ei maior [illegible] vigor [illegible] & ipsa sit [illegible] debilis:
[illegible] [illegible] qd ab [illegible] medicis scriptum e [illegible] n
[illegible] im [illegible] maxime [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] ut late disputat Macrobius l. 1 de somnio
[illegible] 4 quo ille [illegible] n [illegible] gaudet, nec
[illegible] [illegible] lex [illegible] qua [illegible] erat ut

ut fortissimos quasi conatuum in anulo scriptum genere n. att sive feminas e ita legimus, latrare in mariam mas minime effeminatos ire oporteret quam femine propria domicatum et ideo apud veris scriptos cum dubitatur, utri praecementis sit magis an femina, mas scilicet praecessisse est utero quod nihil eodem sumptum est a libro l. de etiam c 4 ubi scribit columbas magnae ac femina mare femine uno partu edere sed priorem marem deinde feminam ~

Non solum autem in animalibus femina sunt maribus imbecilliores sed etiam ipsis arboris et plantis quod quidem dicit l. de generatione animalium c. 20 et 4 de historia c 21 et 7 in plantis cognitiones nasce insudans marem et feminam superiores in herbis et plantis aperiunt. etiam quod quidem in illis e masculam appellant quae minime feminam ex discordes videre potestis l. 4 c 5 nam et theophrastus l. 5 c 5 et plinius l. 16 c 42 tradunt in arboribus in arboribus mares esse robustiores et firmiores feminis quod et confirmat gellius l. 11 c. 37 et dioscorides ipse l. 2 c 81 scribit inter thura primum fuisse masculum id quod tradit plinius l. 22 c 15 ... ni tribuit nec sexus alterum conspicitur. ... ista ecloga 8 ... masculi adole pingues et mascula thura. neque in herbis et plantis tantum sed etiam in lapidibus sexus differentiam servant ut de hac ... dit plinius l. 36 c 21 et herodotus l. 3 et c 7. ... bile 6 et para ... quod tradidit plinius l. 21 ... sinopoliticum eo masculo efficaciorem et quod et scripsit herodotus in mas ... unde ... generis ...

184

... Essedones quos alii Essedonios vocant apud quos
... eque perfectos sunt et viri sunt quam femine corporis
viribus maribus impossibilibus et in [illegible]

Et quod animi excelentia ab illis ... superemineant esse sit ma-
nifestum quod in sacris literis [illegible] comparat cum
[illegible] et [illegible] animi ... [illegible] molieris a complexione infirmi
[illegible] mentis nostre pars indicatur ... et vocant nec hoc enim
cum multi mulieres [illegible] in [illegible] nam et ipse
[illegible] dubitat utrum in eis ponat molierem rationalem
an brutum. Martianus aut minerva sine matre nascen
quarum in feminis prudentia non est cuius [illegible]
minerva, unde illud Euripidis, molieres sumus ad bona
consilia pauperrima malorum aut omnium artifices sapientissime
cum illud Senece ... malis ingeniis feminarum ni-
[illegible] quod et confirmavit [illegible] alto
[illegible] concilium molierum esse invalidum, quod mulieribus nate
et immutabile esse gravissime [illegible] scribit, et [illegible]
feminarum consilium [illegible] [illegible] commodo [illegible]
literis mandarunt Honorius et Theodosius neque hoc mirum vide-
ri debet cum molieres ipse fragiles, imbecilles et infirmi
dicantur ut confirmavit quintilianus [illegible] de clamatione
337. dicens imbecilla es o femina de clamatione aut
368 scripsit et [illegible] matrimonia ab ipsa [illegible]
[illegible] moras feminis [illegible] ut [illegible]
[illegible] mutuo [illegible] quod est [illegible]
economicorum c. 3 [illegible] non solum de animi imbecillitate
[illegible] ut alii volunt sed est de corpore, cum ipse sui
[illegible] 9 [illegible] 21 sic scribat, cur mulierem [illegible]
[illegible] sit quam [illegible] femina [illegible]
[illegible] quod mulier imbecillior est [illegible]
[illegible] in [illegible] adversus [illegible] id quod longe infir-

infirmitate nil virile immo stolidu atq iniquissimu ille q̃pm ad animam qȝ ad corpus referre debet. quin imperatore pru natanh vopisco cum Zenobi persianam vocarent a militibus qd sibi imperiu usurpasset uxori donasse qd indignu existimare mulierem imp. circ vnde illud scriptor nullu memorabile nomen femi impenati mirũ ẽ qd scribit plinius .l. 8 leonem ut in viros plus qȝ in feminas saevire velut nãa con erit, mulieres minus qȝ viros ee ptu tardos et ob hanc liter imbecillitatem. Plutarchus inproblematibus quaerit mulieri propinquis et cognatis u musire ut a cognatis quaerant si forte a mariti iniuria afficiantur cum ob im becillitatem magis ope indigeant et ob hanc rationem imbe titatem, mulieres ad modum decipi faciles ee docet. sic cum Aristo qd alibi ad pium et Albertus mag. 8 c l ... mulierum inconstans ... de audit, cum sapientia et ... consideratio ... qd facile flectit .l. de malo ad bonum .l. econverso et ... de ... mulieru propriu ee decipi. sunt ... qm corpore qȝ animo viris adeo imperfectiores dicat Aristoteles feminam esse monstrum nam cum nãa ... perfectius ... semper generare intendat cum ab illa perfectione ... perfecta generat femina ... qȝ mas ... appellat 8 de historia ... 2 de gene. aliam ... .l. 4 c 13 et 6 ... 4 probl 2 .5 et 10 pb. 10 ... aliud ex Arist. circumfertur. femina mare ... natura ob id feminas in mores viros mutari ... versa mares in feminas ... ... flexere prob. ... feminas ... mores ...

adulterum inuenimus in annalibus P. Licinio dato Caio Longino 185
Cassio Cos. Casini puerum factum e uirgine sub parentibus
iussuque aruspicum deportatum in insulam desertam
Licinius Mucianus prodidit uisum a se Argis Arescontem cui
nomen Arescusae fuisse nupsisse et mox ~~barbam~~ et
uirilitatem prouenisse uxorem et duxisse eiusdem sortis et Zmyrnae
puerum a se uisum esse ipse in africa uidi mutatum in
marem hec. Hec omnia deinceps retulit subque Licinius
c. 4. ut sicit hac p[ro]fecto pene ut neque respuenda
neque recipienda sit ~~antiquissima~~ illa de Caenide et Caeneo
cantilena quae significasti Caenidem feminam in Caeneum ui
rum fuisse conuersam, ut clarum euadit feminas in mares posse
mutari non e conuerso quia si uiri dignis deterioribus
ad imperfectiora mitti hanc autem imperfectionem in feminis
ob frigiditatem oriri, in quem gloss dicit dicens feminam
esse uiris imperfectiores quia frigidiores. Et ponit alia aliis
aliis imperfecta nam sunt quae solo tactu praedicta sunt ut
conchilia et alia quae gustandi instrumenta alia quae et odorandi, alia
audiendi alia quae pedes et uelutimanus habent ut leones et canes
omnium perfectiores ut ursi et simiae solis autem hominibus manus esse pro
ut sciunt etiam quae ipsis est omnia efficiunt hoc est omnium perfectissimus. ita sine controuersia
uirum esse muliere perfectiorem concludit unde perfectis causam calorem esse,
et imperfectionem dicit quod primum est in instrumentum imperfectum
est frigiditas in hiis opificium sit imperfectius necesse est. Unde
mirum non est si femina tantum est uiro quantum frigidior. Nam
ceterum ad nimium ipsa oculos habet imperfectos sibi caret oculis

qui in utero adhuc gerantur. ita et mulier, partibus genitalibus
[illegible] imperfectior est; n. ipsius forma intus manent dum
ipsa utero adhuc gestaretur, simulam n. invertis, rem invenie
quam mulieribus non insit. ea inversis sunt extra, et contra
[illegible] et foras erumpere prae caloris imbecillitate non possunt [illegible]
quod [illegible] infectus [illegible] [illegible]
et ideo non mirandum si in mares [illegible] [illegible]
[illegible] quando calor adeo invalescit, ut [illegible] [illegible] non [illegible]
extra foruere [illegible] caloris [illegible] valeat et [illegible]
[illegible] feminae quoniam [illegible] validior est calor in hoc n. [illegible]
[illegible] illius quod ob caloris inopiam [illegible] [illegible]
Verum haec satis sint [illegible] videntur n. mulieres
[illegible] imperfectiores nec frigidiores imo calidiores quam
[illegible] [illegible] amplexari [illegible] 2. dimorbis femina[illegible]
ubi aperte illas calidiores facit dicens unde femina [illegible]
nem habet calidiorem quam vir, calidior est quia [illegible]
[illegible] fuit parmenidis apud Galenum 2. de partibus c. 2
Ad almansorem [illegible] 2. c. 56 [illegible] apud macrobium
[illegible] saturnalium c. 7. [illegible] [illegible] [illegible]
naris frigidam mulierem [illegible] quod ego calidiorem [illegible]
[illegible] [illegible] (si [illegible]) facile [illegible] [illegible]
[illegible] quando [illegible] transit in pueritiam fit durior et [illegible]
pilos ideo [illegible] et pubes, et genae, et aliae partes corporis [illegible]
sed in mulierum corpore hunc [illegible] calore [illegible] fit [illegible]
pilorum et ideo in corpore [illegible] manet, continuo [illegible]
et [illegible] in hoc, in illis indicium caloris: habundantia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frigidi est [illegible]
[illegible] substrahit, [illegible] calidiores sunt [illegible]

Nam ut adnotat [illegible] exempla [illegible] [illegible]

ut ibi adnotat Donatus omnis benigni voluptas in calore sanguinis consistit ... alii et ideo calida omnia venerem provocant et semen augent frigida ... et prohibent ut apud omnes est in confesso.

Et quod mulieres libidiniores satis confirmat quod scribit Josephus de bellis judaicis l. 2. Essenorum quos alii Esseos vocant ... uxores ... ducere non quod matrimonia contemnere sed quia ... putabant feminarum intemperantiam nullam eam uno viro fidem servare credentes ... illud ... quam nemo rogavit ... hac ... potius credere nolo, volo, et iterum ... in nobis ... libido, est ... finem flammam nescit ... in Epistola ... scribit ... feminarum ... alterius se incontinentia et impudicitia continentes ... libidines venereas ... quas indies comprimant, ... arbores ... pullulat ... materiatio, et ideo ... feminis ... mulieris est luxuria. Salomon ... inter insatiabilia ... innumerabilia ... c. 27 scribit mulieres esse insatiabiles; de hoc ... apud Plutarchum ... conubialibus ... lucerna sublata mulier omnis eodem quod significat omnes mulieres absolute impudicas ... ad ... licentia et ... sine pena ... et ad amorem ... feminis ... feminis ... velut peculiaris et femina a femore dicitur ... venerem sint magis ... cuius longe infimioribus est et ideo dicebatur feminam mare ... sicut ... formam ... ea est negavit ... mulierum impudicitiam satis ... quae ... se virginem fuisse memorat Messalina Claudii Caesaris ... lupina sub nocte adibat ut ... suam libidinem ... ut refert Plinius l. 63 ... ut est in proverbio, ... satiata recessit; ... ut amantibus iucundior ... duodecim in usu venereo excogitavit formas ut memoria ... alia sunt ... exempla quae si recensere vellem dies ... nunquam solum in nobis femina sunt libidiniores sed et ... felibus scribit ... Vetticum ... C ... feminas ... et salaces moresque ad coitum frequenter ... imitare.

coque tunica est, nisi libenter patiant. Nec mirum hoc ubi...
cum duplicatam delectationem in coitu sentiant feminae ut scribit
i° q° ex aliis et nocessima 3 i. aliaberi 6 theorica q. l. qtq in sim[ilibus]
& de morbo et symptomate [illegible] experti [illegible] q putrefi [illegible]
a [illegible] et jove, de voluptates in coitu contendentibus inde ex electis
voluptatis mentis in viro nonam in femina renuntiavit et ob hanc
[illegible] aliisque mulieres cane comprimanti qz eo a[illegible] nisi [illegible]
i Deinde femina calidior est [illegible] calidiorem [illegible] sentiunt qz mares
his calidiores, de eadem [illegible] qz in feminis [illegible] sunt frequentiores
in viris rariores et tardiores ut docet [illegible] de [illegible] ac [illegible]
de causis [illegible] adyd scripsit [illegible] & colliget [illegible] frigiditas aut calorem
notat sicut [illegible] frigiditatem. Sunt et feminae iracundiores [illegible]
de de causa [illegible] et iracundiam [illegible] [illegible] inferunt [illegible]
si iniuriam patianti [illegible] Seneca l. 1 de clementia, mulierem
in ira furore et l. 1 de ira scripsit iram esse vitium muliebris [illegible]
ne de [illegible] [illegible] l. 3 de [illegible] quo in loco iracundiam muliebrem [illegible]
q si proprium et peculiare sit mulieribus vitium, in ecclesiastico [illegible]
iram sup iram mulieris, et ob id [illegible] l. 2 Epigrammatum mulierem
[illegible] iram, ira aut calidissimi cordis e signum apud [illegible]
sunt et feminae animosiores [illegible], nam et in [illegible] aliis [illegible]
[illegible] Leaenas panteras super animalium [illegible] [illegible]
dicanti et [illegible] docet [illegible] q de historia animalium c. 1 iam [illegible] muliebria
calidiora esse [illegible] qd [illegible] [illegible] q [illegible] [illegible]
multo qz in viris nam celerius [illegible] feminae [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] plus sanguinis [illegible] qd a [illegible] qd fit ut
ula sint in rem [illegible], nam multi sanguinis copia [illegible] nisi [illegible]
ingesto alimento generatur, Mantuanus in Egloga 4 inter alia [illegible]
na qq muli[illegible] [illegible] bibaces, voraces [illegible] studiosos [illegible]
dactis [illegible] appellat. [illegible] aut mulieribus [illegible] sufficiunt si vinum [illegible]
[illegible] in hoc bibendi vitio a [illegible] [illegible] vinosa [illegible]
[illegible] quemadmodum de filio marci Julii Ciceronis [illegible] plinius l. 14 c.
q binos vini congios [illegible] solebat cupiens hanc gloriam auferre [illegible]
[illegible] suo [illegible] [illegible] vino [illegible] nobilissimo, [illegible] feminis
[illegible] [illegible] calidiora habeant quis [illegible]

calidiores n dicet: nec sola haec calidiora tenet sed et partes aliud calorem
psium inter mediatos obtinent et quorum vicinia satis incalescunt.

pretereo ubi feminis [illegible] sunt in feminis efficaciores nam
efficaciores sunt semper memoria felicior [illegible] in a
gerendis factis maior facilitas inventio subtilior verborum in
explicandis conceptibus maior copia prudentia maior et haec [illegible]
[illegible] antiq[illegible] sapientissimi prior inventores feminas [illegible]
[illegible] n mares. et Socrates ipse [illegible] sap-
ientissimus in Simposio platonis [illegible] se a Diotima [illegible]
[illegible] dedidisse fatetur.

[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] generatio in
[illegible] sed et conjunctione [illegible] specie differentium fetus
[illegible] [illegible] [illegible] patri [illegible] e masculo femina [illegible]
[illegible] et [illegible] e femine [illegible] et [illegible] [illegible] masculi [illegible]
[illegible] femine [illegible] [illegible] forent [illegible] [illegible] et e co
[illegible] si [illegible] cane femina [illegible] [illegible] coeunt canem
[illegible] [illegible] [illegible] afirmat et [illegible]
[illegible] [illegible] n solu [illegible] sed et [illegible] et [illegible]
mores [illegible] matres representant formosa formo
[illegible] parit filios et turpis turpes et quod animi mores
[illegible] matris matres referunt [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] matris [illegible] referunt [illegible] ad animi mores [illegible]
[illegible] et eo quod [illegible] hominis pulcritudo [illegible]
[illegible] pulcritudinem et [illegible] species [illegible]
[illegible] e mentis figura [illegible] [illegible] fuit
[illegible] dum ait [illegible] naturas [illegible] sunt [illegible]
[illegible] quod et magistro platone [illegible] dum in [illegible]
[illegible] bonum [illegible] [illegible] argumentum
[illegible] [illegible] ad in mentis contra [illegible] de

2 Permittes animi de facultate ostendit ratio namque in tra-
ri eodem fervori mixta spiritus nobilissimam animum esse dicit-
usq; et ad Almansorem c 73. affirmat dicens cuius fa
cies deformis est iste non potest habere bonos mores et c 54 faciem
[illegible] malos mores sicut asserit quod et temperamentis l. 6 a
fiunt membra corporis nostra quae moribus animi conveniunt
quod omnia [illegible] confirmat dicens animam quae animus corporis sunt
[illegible] [illegible] ex corporis [illegible] imagines [illegible] animo
[illegible] corporibus indicare, cum igitur turpes animi turpia corpora
incolant in hospitium aut in agresia [illegible] [illegible]
[illegible] dicendum [illegible] natos [illegible] [illegible] [illegible] bonos [illegible]
malos mores [illegible] mentem speciem exprimere.

Confirmatur ex passione animi mores conditiones [illegible]
[illegible] multo maiori vi a matre antecedens [illegible] 4 [illegible] l.
de aere aquis et locis et quarto l. de [illegible] [illegible] aliud quod
et de temperamentis c 4 l. [illegible] cuius titulus est quod animi
mores. [illegible] in [illegible] in [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
in locis et [illegible] J. politicorum c 7. 14 [illegible] 2 [illegible] c 15
Plinio l 2 c 30 Alexander ab alexandro l. 4 [illegible] dierum
c 23 quod omnia [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Firmicus l. 2 [illegible] c 4. et voluit Ptolemaeus
2 quadripartiti [illegible] eo loco Albumasar l 3 c 5 intro-
ductorio. quid quod [illegible] de astrologia [illegible] animi mores.
[illegible] temperamento et [illegible] non solum in omni
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sidus apud plutarchum
dicebat [illegible] et hominum mores et ingenia regionum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] constitutionis [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible] quod nec [illegible] [illegible] [illegible]
quod non [illegible] alio [illegible] credendum est et illius regionis [illegible]

alimentu nil q. n. quo magis temperamentu imutet
q alimentu ipsum q optime ostendit experientia [illegible]
in [illegible] solo alimento mutato [illegible] salube
rima, et ut fractis eius [illegible] indicat [illegible], cum igitur [illegible]
magis femine frumento et sanguine in utero [illegible]
ipsam nutriant, nec matris temperamentu [illegible] debent [illegible]
[illegible] temperamento ipse [illegible] et ideo matris [illegible]
[illegible] maiorem [illegible] in eis [illegible]
et maiorem similitudinem: igitur cum [illegible] unaquaque
[illegible] in [illegible], [illegible] divinum [illegible]
[illegible] q [illegible] magis [illegible] [illegible] matrem
ipsam [illegible] perfectionem ipsam dicendum est.

Rursus [illegible] compositionis [illegible]
[illegible] cum ipsam [illegible] dominum
[illegible] gloriosum [illegible] spiritu [illegible]
bona [illegible] felicitatem [illegible] [illegible]
nem [illegible] confirmavit [illegible]
magis in [illegible] cum [illegible] femina magis [illegible]
[illegible] [illegible] et ipsis perfectiores [illegible]
[illegible] ea [illegible]
[illegible] monstrum [illegible] indicat errorem
[illegible] perfectionem denotat.

[illegible]
[illegible] et imperfectiores [illegible] q [illegible]
dicta [illegible] maiores [illegible] calidiores femi
nas frigidiores, [illegible] locis, [illegible] 3 de [illegible]
[illegible] non solu mares et feminis simpliciter calidiores [illegible]
[illegible] calidiores, [illegible] ut [illegible] maiorem [illegible] vole
mentiorem [illegible] 5 [illegible] 12, [illegible] 4 de
[illegible] c 15, [illegible] 28 [illegible] 10 c 8 [illegible] saepe

theophrastus de causis plantarum l. 1. c. 27 Simeonus in geosmaco(?)
animi(?) l. 7 c. 1. Aut. c. 1 et ... 3 c. 3 et quaesitorum(?) ... c ...
rio 3 b Alphonsi l. 25 de alim(?) ... 2 c. 6. et ideo dicebat
Joannes faver frigidiorem hominem ... calidiorem ca-
lidissima mulieri.

Atque hinc fit ut scribat Aetius 4 de ... c. 7 in
fine infernas mulierum ... ullorum aut ...
biorum quod ... alimentum ... feminarum ... adiens at
infernas descendit ea quae vehementer auget ... aut a
gridi ... caloris ... ascendit atti
mentum. Hinc quoque fit ut mulieres ...
... frigidis ... quamplures ... supra ...
res ut ... Alexander ... 4. ...
... caloris inopia ... ut feminas corporis ... a
... mares sunt feminis calidiores calor
... augendi ... ut scribit Aetius ... 10.
quod ... fit in aliis quoque atque apud eundem ...
... 4 de historia c. 11 ... 5 c. 5 et 2 de ...
c. 6. ubi in ... scribit theophrastus 3 de historia
plantarum c. 10 mare ... atque ...
difficiliorem feminam ... facilitatem ...

Hinc quoque illud emanat ut mores in ...
feminasque ... generent, quod hic ... loco ...
... explicando ... ante illum ... Pythagoras ...
... ut ... plurimus l. 5 de placitis philosophorum quod ...
... l. 7 c. 4 ... 2 ... c. 4 ... 48.
... temperaturae
... ab initio calidior ... masculus ... cali-
diorum temperatura ... advenit ... locum 4 ...
... quod calidior ...

et rectitudinem etc. sic ut docet. hoc aut(em) experto n(on) o(mn)i(bus)
[illegible] l. 5 [illegible] c. 25 et [illegible] in [illegible]
usq. [illegible] q(uo)d iam esse sinistro masculos etc. [illegible]
[illegible] n(on) [illegible] fatetur aliq(uo)s [illegible] ut [illegible]
alias feminam erat generatam in dextra matrice [illegible]
[illegible] masculos, contra q(uo)d masculi erat generatum
a sinistro [illegible] in contrarium [illegible] sed hoc ce
ra e(st) dicit magno [illegible] ut plurimum aut mares
inde sit feminas n(on) [illegible], [illegible] matri
[illegible] in dextram [illegible]
[illegible] et rectitudinem calidior [illegible]
[illegible] calidiores masculos
[illegible] principium dicit, [illegible]
ut [illegible] sit dicere mares et industrios et adextros. hic q(uo)d
[illegible] columella 6 rusticos c. 27 [illegible]
[illegible] ut cum [illegible] masculi [illegible] sinistrum
[illegible] funiculo [illegible] cum femina dextram q(uo)d
[illegible] in [illegible] medici [illegible] de genera
atione c. 1 et [illegible] de [illegible]
[illegible] ut in sinistra masculi [illegible] ille [illegible]
minatus et imbecillis et q(uo)d potius femina q(uam) mas [illegible]
[illegible] nominari, imbecilliores [illegible] mulieres [illegible]
[illegible] in loco femineo [illegible]
[illegible] feminam [illegible] illa [illegible]
[illegible] masculo et virago [illegible] mulieres appellat
[illegible] in masculorum [illegible]
et ideo dicebat [illegible] 6 [illegible]
ideo nigris [illegible] calidiores [illegible]
ut [illegible] calidiores.

Restat ut argumentis in contrarium factis satisfaciamus.

Ad primum respondet Cardanus mulieris sanguinem esse calidiorem quod multis rationibus probat, quod respirationem et perspirationem [illegible] sed tamen est [illegible] ad modum expositio nostra non est credere [illegible] mortuos et febricitantes mulieres cum sanis viris comparasse, [illegible] (calidiorem) ab aliquo adiectum cum contrarium [illegible] [illegible] colligatur. Dixit namque feminas [illegible] quam sanguinis [illegible], [illegible] colligit [illegible] illas esse viris frigidiores [illegible] de [illegible] [illegible] est [illegible] ab frigiditatem enim et impotentiam feminam sanguine habundare quidam [illegible] locis [illegible]. Ad hoc respondet [illegible] dicens bene [illegible] [illegible] videre, [illegible] contrarium [illegible] [illegible] quod [illegible] mulieribus corpus frigidius [illegible] nam [illegible] [illegible] ut viri non [illegible] inopia caloris. [illegible] enim [illegible] [illegible] vnde et Eunuchis desunt [illegible] [illegible] nullus negabit frigidiorem viris, sed et in corpore humano illa [illegible] [illegible] [illegible] inest caloris. Carnem autem esse mulieris corpus quam si [illegible] frigo [illegible], comitatur enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] densitatem. quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] indigestum enim [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible] infirmum [illegible] nec [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible] et magis frigidum [illegible] [illegible] [illegible] frigidum [illegible] quod [illegible]. [illegible] in [illegible] corpore [illegible] [illegible] [illegible] caloris [illegible].

Solebant antiquam mare viros [illegible] [illegible] [illegible] ut mulierem

Quod mulieribus corpus iuuabat ardentes viros non caloris erat sed pinguis carnis [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] admonent [illegible] non [illegible] [illegible]. Sed [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] robusto [illegible]. Sed [illegible] intelligere in generatione [illegible]

vsn f 190

~~ ~~ patiorem caloris consideratur in viris longitudine et frequentia ingrando quam mollioris inspiciendo et haec cum sint indubitata quare in ipsis fere viris rigoris est caloris, nam viris eo infrigidiore corpore pleraque extinguunt incalidiore durities generant. quod frigus aeris plerisque viris fecerit facit hoc frigus similitudine non similia gaudent ideo nec corpus eorum frigus oriatur facit consuetudo viri quam solita sint fragilitatem

adverte

Secundo quod obiicitur mulieres viris esse libidinosiores libenter admittimus hoc tamen non ob maiorem in illis calorem sed ob humiditatem potius quae in eis est maior ut dixit Empedocles et securius est magnus Albertus 12 13 de animalibus. imo hanc sententiam quod omnium corporum coeundi desiderium coniungit et humidam maxime illis in feminis est magis dicendo sit 1 de victu ratione 17 de natura pueri et alibi saepe, videlicet humidos et lapsiores in mundo graeci intelligunt non solum in incalido compositae libido sed in humido ut inquit Aetius 4 Philematon 3 et 5 21 et 10 26. ~ dicendum quod quamvis viri sint calidiores et ideo invenerim proniores mulieres tamen quod vitam sedentariam et otiosam modicum sic assumunt innocentem plerique habuerunt nempe cuius officium parum est. dicendum quod quamvis viri venerei sint appetentiores non aequo inferunt esse libidinosiores quam non boni mores sufficiunt appetitus ut femina

observandum viri sint magis appetentes Veneream quam mulieres

Frigiditate accedunt ut iamdiciaeque obrois in permittentem potius appetitibus quamcumque levibus plerumque obediunt et nunquam moliendum genus furoris appetitum sequuntur atque in lapsum procline propter imprudentia et ignavia

niam [illegible] imbecillem e hoc [illegible] nomen convenire [illegible] i[illegible]
ut [illegible] venere magis aperiunt, sic [illegible] [illegible] n qr [illegible]
calidiores [illegible] sunt, sed qr [illegible] [illegible] [illegible] h[illegible]
[illegible] sapientes cohaerent dicente Laurentio ut n cohe
ant [illegible] n viderent [illegible] et [illegible] mulieres
[illegible] calidiores [illegible] [illegible] q[illegible] de forme
[illegible] magis verba arrigendo [illegible] n: e calidiores n
calidiores sunt n mulieres [illegible] calidiores [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]: qd [illegible] in feminis [illegible]
de [illegible] obiicia [illegible] infra [illegible]

Qd afferunt feminis calidiora ee [illegible] cor
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] n qualitatem sed [illegible]
[illegible] angustiam n denotat [illegible] n angusta [illegible] sint ar
[illegible] ob caloris copiam n tantum dilatari possunt [illegible]
calor et sic frequentia magnitudinem [illegible] compensat.

[illegible] iracundiores sint in eis [illegible] imbecilliter
et frigiditate n calorem, [illegible] mulieres et
[illegible] [illegible] [illegible] iracundiores sint ut [illegible]
[illegible] supra [illegible] 10 [illegible] 25 [illegible] qr imbecilliores
[illegible] n et [illegible] mulierum [illegible] e ob [illegible] [illegible]
[illegible] ob animi imbecillitatem, nam [illegible] magnitudinis e
[illegible] iniurias negligere nec [illegible] [illegible] n e [illegible]
[illegible] ira qd [illegible] efficat [illegible] in l. de cohibenda ira
dicens sicut timor accidit [illegible] magna plaga in carne ita in mollibus
[illegible] animis sic [illegible] [illegible] dolorem hoc [illegible] maior imbecillitas
ob maiorem efficit iracundiam, atque hac de causa mulieres sunt
[illegible] iracundiores [illegible] [illegible] senes iuvenibus [illegible]
[illegible] [illegible] ira ut iracundia e [illegible]
[illegible] hac frigidi sunt femina iracundiores.

qd fortiores animosiores qd iratiores qd timidiores videtur laurē-
tium l. 2 sui anatomia q^e 23. c 8. quemadmodum
quemadmodum feminas esse animosiores fatetur [illegible] docet nam
qd Aristoteles l. 4 de generatione animalium c. 6 feminas sua natura
debiliores esse quam mares. et l. 4 de historia c ultimo et l. 3
de partibus c 1 [illegible] aiunt quod velut arma natura atribus dedit ut dici
tur cornua [illegible] aut maribus naturam ipsam contulisse [illegible]
[illegible] robustiora quam feminis qd [illegible] ipse confirmat 3 de
causis [illegible] plinius l. 11 c. 26. Albertus mag. 22
de animalibus c ultimo dicit Aristoteles 9 de historia c 1 et plinius l.
11 c 48 in pantheris et ursis excipiat [illegible] 9 de animalibus in
leopardis et lupis Albertus in ursis et leopardis qd [illegible] quasi
[illegible] laurentius hoc quod animositatem [illegible] ferociam [illegible]
appellandum sentiunt [illegible] sint [illegible] aliam qd [illegible]
am [illegible] speciem generositatis ut Elephanti feminae [illegible]
plinius l. 8 c 8 scribat Elephanti feminas esse multo pa-
vidiores maribus. alia quoque frigidioris conditionis [illegible]
[illegible] imperfectiora conduntur [illegible] mortiores et ferociores esse fe-
minas quam fortiores.

Sexto quia [illegible] dicere feminas imbecillitatis esse signum
[illegible] infirmiores fuerunt Theophrastus 4 de causis planta-
rum c 9 et 11 [illegible] fructus quam [illegible] multo
ante dixerunt Aristoteles 4 de historia c 3 in fine dicens [illegible]
[illegible] in utero formatus femina quam mas perfectionem [illegible]
[illegible] recipit et [illegible]
[illegible] in lucem [illegible] femina [illegible] quam mas et [illegible]
[illegible] florescit et senectute [illegible] et [illegible] l. 4
de generatione animalium c 6 dum [illegible] frigidita-
te [illegible] hac enim [illegible] concoctio est

vig. & incomoda de quantitate immoderatia somni & vigilia a ebrietas [illegible]

calore aut congruogni & q̃d quotidie id cum [illegible] fa-
cilius sed potius propter suam debilitatem sicuti o c 3 [illegible]
rent senectutemque perveniunt cum omnia minora ut in
arboris operibus sic in natura sitigac [illegible] pervenerunt aquodis
sumptis plurimis. l. 7 c. 7. videre sicuti nata sit perveniunt ad elabora-
ta perveniunt aetatem ut in l. de amicitia dixit plutarchus.

Sed [illegible] gula, intemperantiores manifeste frigiditatis
est indicium. ventriculus namque frigidus [illegible] medio-
cris decet [illegible] concoquat & ob hanc frigiditatem [illegible]
tent, ne [illegible] refrigeratio est. ad id [illegible] de-
cuss [illegible] iam [illegible] [illegible] [illegible] ob
q̃d locatione sint [illegible] sed hoc in illis imperfectionem
[illegible], [illegible] namque [illegible] & [illegible] in mo-
[illegible] commendari [illegible] [illegible] consilio [illegible] [illegible]
[illegible] & politicos c 7 sententiam hanc [illegible] [illegible] [illegible]
ut alii volunt [illegible] [illegible] [illegible] mulierem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] apertissime docuit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] l. 5 de [illegible] [illegible]
c. 30 & l. 7 c. 9.

S̃ argumentum petit ut dissimilitudine filiorum a patre
[illegible] [illegible] cuius investigatio tam ad [illegible]
[illegible] obscuritate implicata est ut [illegible] de hac [illegible]
veteres [illegible] dissentiant. fernelius 7 physiologiae c. 12
totum hoc immaturis imaginationi referendum putat. cuius opinioni
[illegible] sunt multi [illegible] imaginationi tribuentes vim
ut quemadmodum corpus ea immutat ita & in conceptu semen
[illegible] suam [illegible] [illegible] [illegible] illustrant [illegible]
[illegible] mulieres [illegible] [illegible] [illegible] uterum gerit, si [illegible]
aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] apprehendat ibidem in [illegible] [illegible] [illegible]
cuius [illegible] desiderio nimio [illegible] [illegible] illius signum gerit,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sidu[m] cuius in cubat[illegible] similem [illegible] galenus
q[uod] varios emittere spiritus [illegible] foveat q[uod] ex imaginatione
sua animi figuram partus deducit et ideo saepe contingere nasci
filios non patri dissimiles cum n[am] adultera de marito semper cogitet [illegible]
n[on] viro metuens; ex adultero filios gignat [illegible] tam similes ut
lac magis lacti simile ut Plautus in Amphitruone dicebat videri [illegible]
Literis est proditum e mulierem albam nigrum foetum peperisse eo q[uod]
conceptionis tempore fixis oculis intenta animo Aethiopis depicti ima-
ginem e regione appensam intueretur. [illegible] nanque e viso post
conceptum oblato ut Empedocles apud Plutarco dicebat in for-
mare infantem vidimus [illegible] simulacra [illegible] statuas
indubitat[illegible] habuisse [illegible] q[uod] iis partus [illegible] ideo [illegible]
illum medicum scripsit reliquisse [illegible] suspicione adulterii mulierem
liberatam quae pulcherrimum infantem pepererat utriusque [illegible] pa-
terne et materne dissimilem q[uod] e regione cubilis [illegible] similis
effigies depicta erat [illegible] ideo declamasse Quintilianum [illegible] adulteri
accusatam q[uod] Aethiopem peperisset [illegible] defendit probato
Aethiopis simulacro. Vulgata e[st] et Iacobi stultitia genesis
[illegible] de virgulis variis [illegible] colore in aquis [illegible] oves
in eo [illegible] intuentes maculosos varios colore depictos pe-
pererunt, adversus haec [illegible] inter alios [illegible]
l. 5 de historia anim. c. 14 [illegible] l. 7 c. 11 [illegible] scriptu[m]
reliquerunt adulteram aliquando geminos peperisse quorum alterum ma-
rito alter vero adultero similis erat [illegible] l. c. 12 [illegible] Plinius quosdam [illegible]
filios fuisse quosdam viro quosdam nulli quosdam feminae [illegible] ma-
rem [illegible] exemplar ut illi ait indubitatum [illegible] Bizan-
tium a matre candida natum [illegible] ex Aethiope natus est Aethiopem [illegible]
filium generavit; hoc aut non ex alio q[uod] ex imaginatione [illegible]
buerunt [illegible] cum Plinius dicat similitudinem [illegible] cogitationem
in mente [illegible] evenire cogitatio n[am] ex [illegible]
libet [illegible] similitudinem [illegible] ideoque
[illegible] in hoc [illegible] in [illegible] attibus [illegible]

quia necessitas cogitationum animique celeritas et imaginationis
etiam illa est quae hoc efficit et quae celat in caeteris animantibus cum
ubi sint immobilia indicent. Cum quod generati duo filii
sibi similes fratres cum tu conspexisset duos ex diversis ac remotis
admodum regionibus tantum sibi similes fuisse ut unus alter esse crederetur
ut [illegible] meminit Plinius dicto c 12 in fine sua
ro exempla recitet Valerius Maximus l. 9 c 15 adversatur
sua opinione [illegible] quendam in ita [illegible] corpus
uterum Romae [illegible] in se oculos trahere tam mirifice ar-
gutto referebat. hanc opinionem insubtilem indicat [illegible]
[illegible] l. 2 c 22 [illegible] putans illam quae admodum
seminis similitudinem refert cogit facti indestructibili in conceptu
[illegible] aliosque [illegible] sentio [illegible] effigiem sensus
receptam nec verisimile esse [illegible] effectum in
[illegible] veneris et [illegible] illa seminis [illegible]
mem [illegible] cogitari adulterum [illegible]
[illegible] ut [illegible] Salomonis est [illegible] operis quod
sedo adeo [illegible] ut [illegible]
[illegible] quae [illegible]
[illegible] natura [illegible] et plantis
[illegible] natura [illegible] 4 [illegible]
[illegible] l. 12 c 2 [illegible] ac fingenda seminis corporis
similitudines [illegible] et nim seminis plurimum valere [illegible]
[illegible] familias [illegible] coram [illegible]
[illegible] [illegible] ac pulcerrimis [illegible]
de [illegible] in filios. [illegible]
in l. de [illegible] [illegible]
[illegible] adolescenti sibi similem [illegible] fuit
mater sua aliquando Romae, tantam similitudinem [illegible]
quod [illegible] posuisse [illegible] illius
ut [illegible] similes [illegible] nati. [illegible]

ut solo intuitu filium suum esse agnoscit & similitudo [illegible]
sicut dissimilitudo non semper [illegible] per locum et [illegible]
varium. Quae gratia [illegible] in iudicio [illegible] probat quod nisi sibi
ab dissimilitudinis causa advocati natale esse [illegible] ordinari non [illegible]
militari, verum est dicit esse quae generatae aliquos ex utero non
referunt & si ab initio in ipso partu manifesta signa
ut nevi cicatrices non appareant per aetatem recognosci-
tur in ipso ore & corporis habitu aut voce, pronuntiatione
incessu gestu, moribus non nec cotidie inter gentilitias vide-
mus ac similia aegritudines [illegible] articulorum, Chiragras
podagras quod vidimus apopleticos quod lippos luscos
surdos balbutientes parentibus suis filios esse similes. Qui-
dam: Nec enim in vanum degeneres esse stirpem confirmare
magis quam infirmare opinionem dixit illud inter [illegible]
doceo affirmat quod frequentius accidit quoniam filium
patris imaginem reddere ordinarium ac frequentissimum est saepe
sibi filius filii esse patri; eadem ratio refragari potest in ad-
versariorum alia sua exempla quae invenit industria & studio
hominis dissimiles genere & non una hanc instabilitatem vo-
cat [illegible] quod videt aliquando alia sibi similes et [illegible]
quoque constitutionis animique [illegible] & ingenii varietas non
in formis [illegible] in hoc fortius imprimunt quam caeteris ani-
mantibus quorum immobiles sunt animi [illegible] similitudinem
plurimum esse faciendam in recognoscendis liberis quia natura
[illegible] similitudine referunt [illegible] formatque
faciem corporis [illegible], Ubi de dicebat [illegible] sanguine
[illegible] sua [illegible] mense [illegible] similitudinem simi-
litudinem seu patris seu matris aut [illegible] reddere

et plinij e duplici adulterio p[ro]genesim amphibiam se
minos edidisse tradit [illegible] patrij [illegible] sta [illegible]
ge mino [illegible] marito sibi adulteri adulterent
[illegible] refert [illegible] c 4 q[uo]d n[on] eadem magno
tum referendum e[st] ut mentibus [illegible] sed ac [illegible]
[illegible] [illegible] ideo hinc sit: ut [illegible]
[illegible] q[uo]q[ue] applinij auctor. c. 5. c. 6. nata [illegible] u[x]or e[st] sed ut
solius c. q[uo]q[ue] ait, [illegible] consimilitudine
[illegible] recognoscunt de q[uo]q[ue] loquitur [illegible] & politicos,
c. 2. dicunt q[uo]dam superioris [illegible] in oli [illegible]
filios [illegible] similitudines. ad seminis [illegible] respe
do e similitudo. [illegible]

sed q[uo]d nati n[on] semp[er] parentibus similes [illegible] sed ut
in[quit] [illegible] de gen. alium c. 3 alij parentibus
similes [illegible] alii dissimiles & alij [illegible] matri [illegible]
[illegible] singulis & parentibus magis [illegible]
[illegible] & [illegible] q[uo]q[ue] libet. [illegible] feminae matri alii [illegible] consanguineos similes. Sed [illegible]
similes alii nec [illegible] sed iam monstra q[uo]d n[on] [illegible]
[illegible] similes n[on] e[st] monstrum [illegible] discessit n[on] [illegible]
q[uo]dam in natura [illegible] quae [illegible] degenerare, cum
[illegible] hoc fiat [illegible] in [illegible].

Et [illegible] intelligentia adverte[ndu]m e[st] [illegible]
[illegible] de semine c. 2. & 5. [illegible] similitudinem
in [illegible] videtur in fetu & [illegible] similitud[ine]
appellari cum [illegible] alij[s] [illegible] ut cum [illegible]
[illegible] & [illegible] similitudinem a matre [illegible]
[illegible] de semine [illegible] & ideo cum alia [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] matris ut [illegible]
matris [illegible] & [illegible] refert [illegible] ut ait [illegible]

naar et conditiones [illegible] cuius [illegible] quod ut
[illegible] de [illegible] c. 1 et [illegible] 2 huius et 2 de semine c. 2
docent non [illegible] et facultatibus animae idonea corporis [illegible]
[illegible] [illegible] et facultates et [illegible] temperatura [illegible]
cum igitur semino materiam [illegible] eius factus efformatio
[illegible] [illegible] sanguinem [illegible] menstruo [illegible]
[illegible] debet. [illegible] namque [illegible] femina [illegible]
menstruum sed est semen quod et activita [illegible]
semen [illegible] activum [illegible] quantum ad eius [illegible]
[illegible] partis [illegible] videatur, femineo [illegible]
[illegible] ipso et [illegible] confecit, [illegible] facultatem [illegible]
[illegible] [illegible] menstruo [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] congressu, [illegible] semine [illegible]
cum femineo semine in [illegible] suam [illegible]
[illegible] [illegible] et confirmat. Cum [illegible] femi-
na materiam et activitatem [illegible], [illegible] activitatem
et quod [illegible] sanguine menstruo conformari et augeri debet, [illegible]
de [illegible] in [illegible] femina
quod [illegible], et cum [illegible] dispositionibus
matris [illegible] introduci debet, et quod menstruum [illegible]
semine aliquo [illegible] immutari et attemperari [illegible] conditiones
ad [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ad eam in
temperamentum [illegible].

Sed cum de [illegible] temperamentum [illegible] matris
ob eius [illegible] dispositionis [illegible] patris introducitur? [illegible]
[illegible] dicimus quod [illegible] dispositionibus [illegible]
[illegible] [illegible] contradicit [illegible]
[illegible] temperaturam [illegible] assumit et [illegible] dispo-
sitionibus. [illegible] quod mater et [illegible] et temperamenti [illegible]

-ni seminis [illegible] ipsi semper [illegible] ipsa cum [illegible] materia educitur (et largiatur) et ideo Stoicus plus ad matrem quam a patre hoc natos assimilari; nam [illegible] omnem corpor[illegible] omnem duriori inanitio, si corpora [illegible] tam duriori [illegible] quam [illegible] omnes natos quam tamen ad [illegible] spectat conservationem magis quam ampliatur quam apparere videatur quam [illegible] a matre materia dispositi sed a patre, propius mores natos ut [illegible] debeat, sed nec [illegible] magis ipsius matris a qua plus [illegible] in [illegible] [illegible].

Nec [illegible] hoc dicendum seminum effectorem esse matrem ut in [illegible] dicebat, quam maris actionibus [illegible] ob materiae inaptitudinem [illegible] et irritasit quod [illegible] in [illegible] assent dicens quod vero alienigena [illegible] nec intra [illegible] contingit afferunt in suis partibus [illegible] quod sua seminas [illegible] quam in [illegible] conficiunt quod [illegible] semina prolis [illegible] et [illegible] saepe [illegible] agrum [illegible] quam ipsius quod [illegible] seminis [illegible] de semine [illegible] tam magnam ab alimento [illegible] [illegible] quod [illegible] arboris exemplo [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] sed bonum [illegible] [illegible] idoneum fructum [illegible] [illegible] dictum de plantis iam natis, et in lucem editis vera sunt, cum oves ut [illegible] dit [illegible] capris que [illegible] [illegible] nec capra [illegible] aut asinis aut equis [illegible] de plantis [illegible] regionem transplantari dicendum est, [illegible] [illegible] ponit namque adeo ob materiae inaptitudinem semine [illegible] re in sibi [illegible] non producat sed longe diversum ut [illegible] [illegible] [illegible] contrarios [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] aliquando ob [illegible] nascitur monstrum.

Sexus similitudinem (id est cur mas vel femina fiat) ex sola seminis
victoria efficitur. Est praeterea apud plurimos 2 de semine c. 50.
ita ut femina ex femineo, mas ex maris semine invalescen-
te procreetur. quam opinionem satis probabilem iudicat Galenus. nisi quod illud ad-
versatur quod saepe non evenit ut feminae patri, mares matri persimile[s]
nascantur quod non fieret si ex semine quod praevalet sexus fieret similitu-
do. omnes namque feminae matri, mares patri similes evaderent.

Aristoteles 4 de generatione animalium c. 1 sexus differentiae causam primum investigans
post longam veterum plurium disputationem concludit ma-
rem et feminam potentia et impotentia diffiniri ita ut mas sit potens
concoquere et constituere et procreare semen, atque principium
movendi aut in se aut in alio obtineat. femina sit quae recipit
nec sit constituere et generare semen et quia concoctio caloris fiat
beneficio mares feminis dicit esse calidiores, feminasque ob frigi-
ditatem et impotentiam sanguine habundare asserit, et ideo
cum maris principium semen vincit in utero receptum materiam
hanc non superat neque concoquere potest propter caloris inopiam nec
ducit in speciem suam sed transit [illegible] in contrarium
necesse est. contrarium autem maris femina est, vincit quae alterum mas
alterum femina est. causam autem cur in contrarium transeat agens
cum passum non vincit dicit esse repassionem quia omne agens agendo
repatitur, ut quod secat obtundatur ab eo quod secatur quod calefacit refri-
geratur a calefacto denique quod cum moveat et repercussione motum
movetur aliquo modo. v.g. quod pellit repellitur quodammodo quod premit
reprimitur et haec est praecipua opinio fidelis rejecta quae mihi
multum non placet.

Vero quod falsissimum est quod dicit feminam mere passive se habere in
generatione ut infra ostendemus sit namque nati patri si-
miles mas feminaque assimilantur, indicat non assimilatio fit
maris virtutis [illegible] in menstruo reperiri [illegible].
Si in eo reperiri dicat non est quod assimilationem reget cum
formatio [illegible] sit magis passum quod alit maris

actionem pringere infeminam cum Etz mam speru' su
perat sed quod a m n | semper avunt, quod verum sit de age
re agendo repatisi passum esse; agens dum in agendo
passum non vincit neque sibi assimilat in natura patientis de
generare, neque non ignis dum ligno sibi non assimilat sit lig
num, neque glandis dum a carne repatis sit ergo et sic de
ceteris hoc non fieri in sex sine altero agente quin id quod assimilat
agens est, igitur posse similis coniati esse passum ipsum agens erit
et non passum, quod contradictionem implicat quia assimilare est agere
et agentis est maxime in hoc casu exercitur ubi non solum de sensi
bi qualitate gloriae agunt sed de conformatione, organisatione,
figura partium connectione quae maioris dignitatis opifi
cem expostulant, sic dum maille semen femina natura
non vincit femina nascitur nec in femina debet dari proprium
officium quod sibi assimilet etc.

Hipp. si liber... de diaeta fol. 145 sexus dicim,
ad feminis natura refert in utroque non parente semen,
agnoscit et masculinitatis sic et magis coctum et femininum fri
gidius et imperfectius, dicit itaque si ab utroque parente masculi
num discernatur semen viri animis et corpore clare pote
ntis nisi postea male nutricatio obnoxii et laedatur
valet non multum nutrimenta adimminuendo corpora ut bene
habeat quam tam curam pro sobole deserant parentes et quod ad nepotum
re in educandis liberis, spectat nam multum lac adiungerit
comparando inde perspicuum liquet quae pueris in lenis
primordiis in corde sapere videamus patriis moribus et re
spondere, aut paucas molietur salonem interemisso
cuius perspicito fluere, nam eorum laesis alieni passim
corruptis sunt et quod dere rustica scripserit hoc in ipsis
rebus intelligitur... catulos unique, gnossi generosi animi
uberum indolem concurrere patiamur alieni nutri

ad [illegible] potissimum alimentum eodem tamen quam semen et lac [illegible]
materna [illegible] ingenera acquisita [illegible] mente ad-
augeri [illegible] publica detestatione et odio condigno cum id dici
[illegible] nil interesse dum alatur [illegible] puer cuius id lacte fiat [illegible]
[illegible] l. 1 de ut[illegible] c. 3. interest n. multum hoc aut illud lacte infa
nte nutriri. sed addit [illegible] iterum nostra [illegible] eo sint
aut vir masculeum semineum mittat femina femineum, vincat
[illegible] masculeum [illegible] generatur [illegible] sed minus quam [illegible]. [illegible]
mina [illegible] vir autem femineum [illegible] masculeum [illegible]
effeminatum et invalide [illegible] generatum [illegible] [illegible]
dicendum [illegible] femina [illegible] femineum semen [illegible]
femina et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit mulier femellam [illegible]
et [illegible] femellam [illegible] id est femineum semen [illegible] femina [illegible]
[illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] femellam [illegible]
mulier [illegible] femella [illegible] [illegible] aut [illegible]
[illegible] femina [illegible] [illegible] merito [illegible]
ac feminis [illegible] temperaturam [illegible] [illegible]
nem [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] minus [illegible] semen [illegible] et alimenta ipsa uteri
loco docet [illegible] dicens quod femellam [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] et vir et mulier [illegible].
Statim etiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] l. 2 de semine c. 3 di
cens [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] femina [illegible]
[illegible] frigiditas [illegible] n. [illegible] calor ipse [illegible]
[illegible] [illegible] et conformatione in utero [illegible]
[illegible] [illegible] n. [illegible] [illegible] femina
[illegible] frigidior [illegible]. et [illegible] partes [illegible] genitales [illegible]
[illegible] vir [illegible] [illegible] ob caloris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] n. [illegible] [illegible] [illegible]

foras emittere ut in vestris editis in luce in aliis conspicitur. Der-
tas n. iis genitalibus adhuc latent, oculis item in fabricis adeo
clausi. Cuius rationem addit, nec videtur aer et ignis qui veluti instru-
mentis natura utitur foras expirant, et idem cum aliis que semper ex earum
numero perficiunt quod singuli tenent natura fingit totum prius ex fortiorem
circuitum genu sessum validum primo ore consuevisse, deinde
ubi fuerit delineatio expressa intus fuerit universa quae instru-
erant, simul et foras membrum formatum docere, et ab indicatum
sexum praeungere quod si in hac extrema functione languerit
membrum quod fiebat inactum relinquere ut in toto ipsius factis
vere, ut inire conspicimus qui dissimulati intus oculi foras emovisse
non patuerant. causa natura imbecilla in hoc effectu, ut
quod proposuerat obtinere non nequiverit. ad eundem modum
ait membra genitoria feminis intus formata in extremum
sexum nequisse emergere, ob imbecillitatem videlicet animi [illegible]
ore femina natura ut Aristoteles existimat. in eo tamen falsitas
ctionem feminarum naturam usurpasse quod tanta molem [illegible]
fertilitatem consilio femina non parum [illegible]
in facta fabrica qui subsessione conservatis [illegible] cum homini [illegible]
gradiores extrementa ac fetum educatione [illegible] habeat
[illegible] discursus et longior magis tempore ut habet feminas
gravem, propterea natura intentionem [illegible] sine masculum generare in [illegible]
[illegible] si disiciat femina et idem monstrum ut Aristoteles visum [illegible]
in situ n. primum degenerando [illegible] feminam generare, [illegible]
quod et Aristoteles fundo omnino [illegible] quam natura semper sui conserva-
tionem intendit conservari aliter nequit, nisi per maris et femi-
nae generationem, et ideo dominus atque quod maris et feminam cre-
avit ac [illegible] indidit quod cunctis animantibus ad quod tribuit ut [illegible]

197

gaudere et mutua coniunctione gaudere ut et easdem c.r.s.
... itaque ardentissimam coitus ... omnibus
corporum incidit ut in nos affectibus avidissimis ... e-
... ea quae ... propagari ac multiplicari quae possent ut ... cum
... coitus ... cupiditas autem et coniunctionis ardor in
... vehementior atque acrior natura consilio inflammare ...
at quia hominem ... ceteris magis multiplicari oportuit ...
... ut ... ...
... ...
... ...
... et hac ... ...
... ... ut ... ... inebriassimarum ... ...
... ... feminarum ... ...
... ... generet ... ...
... ...
... ...
... ... femina ...
... ... femina ... ...
... ...
... ... femineo ... ...
... ...
... et confirmat ... ...
... ... femineum semen ... ...
dicat ... femina ... ...
femineum superat masculinum ... in hoc ...
... ...
... femina ... ...
... ...

feminae [illegible] [illegible] [illegible] uterus vocat[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] feminae [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] genitalia [illegible] feminarum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] oculos [illegible] [illegible] oculos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] feminarum genitalia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in eorum loco [illegible] anexuit partem illam
et validam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] conformatione et figura [illegible] [illegible]
[illegible] pendere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum debilitatem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] fabricaneque [illegible]
[illegible] oculos loco alio [illegible] alio [illegible] [illegible]
fabricavit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
dicemus [illegible] creatorem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

feminarum genitalia maribus virilibus [illegible] et solo situ differre [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] unicam [illegible] [illegible]
[illegible] amplam vaginae [illegible] [illegible] virili [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] membra [illegible] [illegible]
[illegible] duobus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et urina [illegible] [illegible] uteri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] membrana [illegible] [illegible] [illegible] uteri
[illegible] membranis [illegible] [illegible] facili [illegible]

[illegible] [illegible] vigiliu et quam admodum [illegible] sed neque [illegible]
cum [illegible] similitudine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] carnosa et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] compos mentis [illegible] [illegible] dicit [illegible]
capras et alios [illegible] viri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicam, ac [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] seminariu [illegible] solo [illegible] cum [illegible]
et cum fabricatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab seminis [illegible] receptionem et [illegible]
[illegible] et educationem, [illegible] seminarum [illegible]
intentioni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in
[illegible] fine [illegible] filio [illegible] [illegible]
[illegible] seminis [illegible] [illegible]

Sed jam tempus est ut [illegible] [illegible] accedamus
[illegible] [illegible] [illegible] in effigie [illegible] [illegible] parentibus filij
[illegible] filij [illegible] [illegible] [illegible] filij [illegible] [illegible]
[illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et accidentiu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] grammaticus [illegible] grammaticu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut patris, [illegible] [illegible] et accidentium [illegible]
[illegible] [illegible] aliorum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pater
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] parte in [illegible] est

Ut v° supra ē qr id qd mutatur n̄ in quolibet sed in an
naturam mutatur quod sibi oppositum, sit ut cum Socratis filius
et ipse custos non vincit, sed in alia superest, mutatur
in contrarium eius similitudo, ut si ipse mas ē non vincit sed
sit filius Socratis femina probabiliter sed patris filius, qd si
mas superet non sicut caro aut solvant, reddet sed
matri filius qr sicut mas femine opposita ita et patri mater
et singulis generantibus singula contraria ut generans conve
niunt. putas matri. Similiter Socratis Xantippe
Anne autem et sic de ceteris. Sit n̄ in sequentibus
similitudinibus agendum de ipsis sumptis in sequenti que primo maioris
et subsequendo ut in Anna Joh. ipsius avunculi sic in religiosis
maiores tam in patre quam in matre que est in hac similitudines et motus
ipsa sunt mutata. ipse perspicuus in opposita mortuaut per quia ut
dissolvatur in ipsum fieri minime in motu patris transierit mas in filii
atque deinceps ad hunc etiam in ceteris filiis in feminis quia et in ipsis
sit motus n. incertis in immota solvitur matris, si non in eam in
eodem qr in inspirationes sed potissimum ita natura invertere aiunt ut
sit mas et, et si patre est sit et superet et superetur parum n. dis
solvimus et ob id mares maiori et pro filiis in patre, feminas
matri. ob mutuam in gratia. qd si motus solvuntur et quia mas est ei
uti similiter Socratis aut solvatur in motu patris mas erit sed
filius aut alicui superioris maioris, quia ut solutio retenderit, si
quam mas est superetur femina erit filius potissimum matri ve
aut et ipse solvatur motus autem assimilabitur aut alicui superiorum
parum vero id dicendum dicit de sui spiritus singularis partium
etsi enim in motu eorum partium inveniunt aliosque actu alios potentia
qd si superiori motus solvuntur in propinquum qui degenerat etiam
ut hic maiori avunculo filius erit sed hoc potius qd sine
quis solvantur motus aliis que habebat iam nec hic erit sed et

monstrum nimirum iam [illegible] capite alicui referunt
[illegible] potius [illegible] [illegible] nam [illegible] sibi [illegible] quod ait
in semine [illegible] [illegible] cum a simplici seminis
[illegible] organici corporis [illegible] negneat [illegible] quod dicit
aliqua [illegible] ~~[illegible]~~ in actu aliqua in potentia quomodo tamen
agere et assimi[illegible] in [illegible] [illegible] ut agat
in actu sit [illegible] [illegible] agens cum [illegible] non vinci
transire in oppositum ut dixi [illegible] si in oppositum transire solutis
[illegible] seruato [illegible] [illegible] impotens [illegible] non [illegible]
ut ait filij [illegible] quod [illegible] degenerit in [illegible]
transire in oppositum [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] v.g. [illegible] motus
[illegible] et sic [illegible] dicendum [illegible] motus degenerantibus
et [illegible] in eadem generatione [illegible] sed con
[illegible] id quod degenerat [illegible] a contrariis [illegible]
[illegible] non e quod ait [illegible] patris et [illegible]
[illegible] cum [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] motus [illegible] vincat
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] concipienti [illegible] erit [illegible] filij
matri motus [illegible] concipientis id [illegible]
[illegible] et patris [illegible] quod ait degener in
[illegible] in remotum [illegible] quod cum remotum [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] dicat
[illegible] in [illegible]
[illegible] in motus [illegible]
[illegible] hic magis [illegible]
illi [illegible] v.g. motus [illegible]

q[uo]d nata sit ex eo aut patri cum filiis nos cotidie [illegible]
n[on] [illegible] q[uo]d n[on] [illegible] modo ut [illegible] mali
[illegible] sunt [illegible] cum maliciore [illegible]
et vincit et n[on] [illegible] [illegible] videtur [illegible]
[illegible] opinio [illegible]

[illegible] feminis [illegible] ab [illegible]
[illegible] feminae generatio cum eius superat semen
mas n[on] masculum nec [illegible] sed [illegible]
sunt filii patribus feminas matribus [illegible] partium [illegible]
diversitas facit [illegible] partium [illegible]
[illegible] fiat assimilatio q[uo]d qui [illegible] semen [illegible]
[illegible] q[uo]d illa feminis pars q[uo]d [illegible]
[illegible] ratio q. 2. [illegible] 3a iaculatione [illegible] feminae
et frigidior et [illegible] [illegible] q[uo]d [illegible]
[illegible] generalem [illegible] contrario q[uo]d primo
[illegible] virilis calor [illegible] [illegible]
in qualitatibus [illegible] [illegible] q. 2. [illegible] 3. 4
iaculatione [illegible] ut [illegible] in omnibus
[illegible] in [illegible] partibus [illegible] feminea [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] semen [illegible] filios [illegible] cum et
materia [illegible] [illegible] assimilatio
[illegible] aut [illegible] [illegible]
q[uo]d [illegible] verissima e[st] [illegible] q[uo]d [illegible]
[illegible] et [illegible] filios [illegible] n[on] [illegible]
[illegible] e[st] utrumque semen [illegible] [illegible]
opinione [illegible] et [illegible] sine [illegible]
n[on] [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] partium [illegible] utrumque semen [illegible]

alterum semen praevalerit quoniam si secundum utrumque partes facul-
tas maris superabit [illegible] mas [illegible] similis patri
[illegible] vincitur [illegible] [illegible] mares [illegible] atque
[illegible] ad posteros devenient [illegible] similis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fiet [illegible] feminae semen
[illegible] hoc [illegible] [illegible] victoria [illegible] similitudo
[illegible] ut [illegible] aut illud superat aut [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] iam [illegible] similitudo [illegible]
[illegible] ideo [illegible] fit [illegible] ea parte seminis [illegible] membrum
aliquod [illegible] in [illegible] commixtione [illegible]
gine maiori [illegible] sic [illegible] [illegible] [illegible]
similia nasi [illegible] [illegible] longum [illegible] latum [illegible] oculos
[illegible] aut nigros aut parvos aut aliud [illegible] membrum
maiori [illegible] imaginem referens fuit haec veterum opinio
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicebant [illegible]
[illegible] [illegible] semen [illegible] [illegible] [illegible] veluti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] seminum mixtione
[illegible] [illegible] [illegible] dicentes [illegible] figuris
[illegible] [illegible] [illegible] amorem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] seminis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] illius [illegible] alias [illegible] hoc
[illegible] [illegible] illud [illegible] [illegible] sic in semine [illegible] cum
[illegible] ac [illegible] [illegible] fit [illegible] [illegible]
ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
haec vero [illegible] neque [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] variatione haec namque [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appellamus

Dicendo q[uod] inter experimentos aliqui nisi (de quarum [illegible]
et facta dixere) n[on] seminis ui cum nubat [illegible]
eis deest communitas sed potius imaginationi tribuendo e[st] [illegible]
ualidae ut aliq[uando] fuerunt cum utero gerentes q[ua]s filios pe-
rerunt aut sordidissimis maculis infectos dicant se vel [illegible]
mauertisse cum ab eorum visione [illegible] fuerunt
affecta. porro tanti fecerunt imaginatione sibi fuerunt
ut crederent animas imaginationes in adeo [illegible]
posse, ut n[on] solum in [illegible] corpus sed et in aliena agere [illegible]
sic animas imaginatione illustratas mirabilia [illegible]
[illegible] elementa uentis et fluminis [illegible]
firmare quas uolent [illegible] inferni [illegible]
[illegible] sunt [illegible] sint. [illegible] quantum in se e[st] [illegible]
sibi si tam educat [illegible] sibi aliquo impediat in aliena [illegible]
generasset [illegible] n[on] [illegible] intentionales [illegible]
ad [illegible] in [illegible] representat [illegible]
[illegible] quis [illegible] iam n[on] [illegible]
[illegible] fuerunt sed longe aliud diuersa repre-
sentat in [illegible] aut [illegible] fictis seu formatis [illegible]
[illegible] a [illegible] aut a superiori aliquo [illegible] magis
[illegible] concipit [illegible]
spiritibus et sanguine imprimit [illegible]
fectus ne [illegible] in illa imaginatio idolum debet [illegible]
[illegible] in [illegible]
in [illegible] sunt [illegible]
a [illegible] adeo plures [illegible] sunt ut [illegible]
deati ob hanc [illegible] rationem [illegible] prudentes [illegible]
in coitu a uoluptate ut [illegible] uehementer
[illegible] animam corporis [illegible] ac [illegible]
[illegible] impressa [illegible] et [illegible]

suae q̃ gignenti euadūt prudentiores q̃ nec do dentistoe
qd pusulori sermone dictu stultus incapite sapiens et qui
prudentes n° ex regatim reddi s. genus cogitandi speculandi
cū in ipso cohibe animus in alio distractus, pusignis natus
id corpo semen plurimū aliis fox effecit et quod gignitur
stultus fit.

Nec mirandū ē imaginationem sanguinem monstruos
expiritus concepti ideam imprimere cum etiam
aqueo excremento urinae uiderit ei[illegible] radiis inesse ut
in de morsis a falangio et rabido cane manifeste apparet hi
namque aquam fugiunt u° ob aliam speciem nisi quia eorum
radii canis effigiem imaginationem conceptam deferentes
in aqua superficie replentes canem ipsis representant
qd fit ut non solum aquam timeant exorrescant qd optime
intelligens [illegible] quidam a rabido cane morsus imaginationem
imperans a morbo curatus sa lui saepe expuens, qui caniem enim
balneo inspiciebat n. in balneo canes ut refert scrig. ex luso
et polidoro Vergilio 2ª sermone 2 c 24 et [illegible] apud
S. Thomā c. 6 c 36 aqua nostra thom 5 de Cas ubi matiolus
dicit qd inter alios multos referat se vidisse in urinis cum
canes simulacra et falangiorum in de morsis a falangio, qui
ibi ni asserat matiolus sed fortasse alibi citat sn̄ Ant. 1° in 6a c
tract. 4 c 7 dicit invenimus interdum ut a cane rabido
demorsi quidam per cunnis ingentem dolorem in meatu
prima specie canis [illegible] excreverint qd a aboliis [illegible]
se accepisse matiolus ait et a balsiferis in virgini catulos se
emigisse potentes ni ergo mirum si sanguini et spiritibus in
imaginatione conceptam imprimatur effigies quae ualidat semi
nis actionem in materia itaut foetus pollet in imaginationi
expressam, sic mulier iam serpente tinifac ut Aufrequ qui
ang alexandrinus de bello ser ili s. 6.

possint (q) ob imaginationis vim dis filiis genere fecit jmo monstra
[illegible] hoc hac causam qui fetus refert reduci debeant Ingrediendi mon
Ita namque est sita imaginationem gignenti; generandum dum omnibus utriusque [illegible]
nis solertis falsis totibus longatis motus similes fiunt et mola [illegible]
uiventis; fetio astrorum genitores non nubes quoniam in talis loca [illegible]
re, quae cum astrorum sideri nequit hominis genero [illegible] sed aliud [illegible]
gignitur, eius namque substantia astrologi ut lactisinia [illegible]
nostris denique qui occamque sub luna fiunt bona, mala astris
ipsis referunt [illegible] [illegible] ut inque [illegible] [illegible] tempore
[illegible] aut [illegible] ab instituto ut ex [illegible]
proueat. neque caelo cum causa vtis sit et [illegible] et [illegible]
tio referenda est hoc namque a primis causis petenda vtis non causa
cum omnibus [illegible], Caelum namque cum homine generat hominem cum
equo equum [illegible] in [illegible] aut docet [illegible] nec vlanea [illegible]
[illegible] [illegible] in omnibus [illegible] [illegible] ait 3 [illegible]
astrologiam c. 3. sub [illegible] [illegible] de equo [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De 3 [illegible] cum [illegible] cum mamillis [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] namque aphorismo 37,
mollescunt utero gravidi si mamma [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] 53 [illegible] [illegible] fiunt [illegible] [illegible] mamma [illegible]
[illegible] [illegible] it 2 dixit [illegible] [illegible] et [illegible] aliis [illegible]
[illegible] in [illegible] mamillarum cum utero consensum [illegible] [illegible]
[illegible] a mamillis ad uterum et ab utero ad [illegible]
mamillas sanguis [illegible] adeo ut per eas [illegible] [illegible]
cognosci possint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] fiunt hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
e apud anatomicos [illegible] adeo [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
vix intelligere [illegible] [illegible] namque [illegible] [illegible] c. 22 [illegible]

De tremore cordis ideo palpitatione. Caput 1m.

Quoniam Avic. 3. de cordis tremore agens eum cum palpitatione confundit operae pretium est ut quantum inter utramque passionem sit discriminis explicemus. tremorem igitur non tantum Avic. sed et Arabes omnes cum palpitatione confundunt quem palmos Cardias graeci a p° et a symptomate nomen assumens. alij vero Cardiamum nuncupant. sed male, cardialgia n. cardiaci cardiomus, non cordis sed oris ventriculi potius passiones sunt, quod cardian hoc est cor appellare consueverunt veteres ut 2. de placitis c. 8. et 4 aphor. 17. et 65. scriptum reliquit Galenus. Serapio Caphoran vocat, Aliabas palpitationem, Rasis 7. continentis biorones nomine et cordis dolorem, veteres motum omnium arteriarum palpitationem vocabant ergo 1° de diff. puls. et in hac significatione accepit Plinius lib. 7. c. 16. cum dixit Zoroastri cerebrum usque adeo palpitare consuevisse ut tegentem capitis repelleret quod scribit certissimum fuisse praesagium ipsius scientiae. ac quantum discriminis inter palpitationem et tremorem intercedat sciat utique qui Galenum legit 2. de caus. sympt. c. 2. libr. de rigore tremore et palpitatione libr c. 4. et 3. epid. sect. 1 com. 4. est namque palpitatio, quem palmos graece dicunt dillatatio quaedam propter naturam in particula quae apta sit et attolli et distendi quod fit ut in omnibus fieri possit partibus, quae dillatatio, distensioque accidere possunt, quare neque os neque cartilago neque nervus unquam palpitare visa sunt propterea quod dillatare non possunt. est igitur passio haec neque voluntariae virtutis propria nec instrumentorum ad hanc attinentium, cuiusmodi sunt tremor et convulsio ut id Galenus docet libris.. at sed, seu modo dictum, omnibus corporibus quae dillatari possunt incidit ~~[illegible]~~ porro ea sunt omnia quae nata sunt molia ita ut tunc dillatationem sui tollerare tum rursus in se cadere possunt. dillatantur autem palpitantes partes ab incluso flatu pressione motis et maiorem occupantes locum, non a levitate aut irritatione naturae, ut male putant nonnulli. constringuntur autem a communi appetitu quem habent ad vitandum vacuum, aut a propria et connatura facultate quam et habent ad proprium locum redeundi, dum se propter [illegible] dillatant, non a natura sed immediate, aqua per [illegible] emanationis resultat motus, sicut in aquis frigiditatis causa [illegible]

.÷. grauitate.

sica oia corpora a se mouerentur sine leuitate aut ÷ nec ab impul
su p° creato a resistente flatu, neq3 sequi n ee symptoma qi qn
uis fiat a prio nati. satis e qd fiat praexistente morbo ut dicatur sympto
ma. tremor u° ex duobus constat motibus, et eo q pondere brachium
deiecit et ea quem uirtus attollens opponit ac inualenti qd
brachio nec uel minimum qd uincitur uirtus a pondere sed poten
tior membri deorsum nutu sustinet id, tum q in sublime attollit
quantum ille deorsum trahit. in tremore u° inuicta uirtute membrum
ruit deorsum. licet q ligt cerni eos pugnam, nec uirtute mem
brum decidere sinente ueluti in paralysi, nec pondere permittente uir
tutem id sublatum seruare, ita ut cum ualens erat, inuicem igr. uincente
uictaq pa mutuoq semp diuisis succedentibus motibus tremor efficitur,
estq compressus motus, qlis e arteriarum pulsus, p ut ptus docet 2 de cau
sis sympt. c. 2. ut ex q constat tremorem a palpitatione ee ppi
am diuersum, cum hec affectio sit ppter naam, illa u p naturs ut pote
naa ibid operante, ptim ppter naam. ac idcirco nemo q artus mo
uere n instituerit tremet. palpitantes aut particule et si inq
ete fuerint, si q nullum ipsis motum induxeris palpitant
supercilium namq palpebra et oculus subin ~~supra~~ circa oem uolunta
tem attolluntur, un et hoc manifeste arbitror magnam fere uim
tum ad affis rida cognitionem tum ad exactam a trementibus
discriptionem, siqd q in palpitantibus particulis eleuationes
depressionesq apparent distentiones qdam sunt corporis, q seu
replentur et ergo subsidentes, qsi rursus inaniuntur. q u tre
mentibus accidunt totius membri motus sunt, qd interim ~~deorsum~~
deorsum qd uergit rursus aut ad superiora fertur, sed n dillantur
neq contrahitur, ea q tota sanq pars tremit cum aliq facere
aggredimur, nullo corpore q in eo tenetur immobili manente, sed
sit qd musculi, sitt hi arteria, nerui, uena ipsaq ossa et cutis
n sursum n deorsum feruntur, palpitant aut n oia sed dillatan
tur q uentrem tenent qt quo uicissim dilatata attolluntur, contra
to collabuntur et contrahuntur. ex quo patet trementibus et palpi
tantibus tum eund n ee, palpitationes n. quidem et con
uulsiones et resolutiones instrumentorum laesiones sunt, tremores
aut facultatis imbecilla affectus ex qto libr. de rigore
tremore, et palpitatione c. 5. in fine. sed neq caa utriusq

caus est palpitatis namque a frigido crassoque spiritu semper excitari ut id galenus docet, et ideo aetates frigidiores palpitationi obnoxiae sunt, natura corporis frigidior, regiones frigidae, anni tempus hibernum, vita otiosa, repletioni et ebrietati dediti, sive frigidi et flatulenti, ut sunt diuretica quae corpus infrigidant, quod ut his contraria sunt palpitationes statim tollunt, ac hinc facile intelligitur cur iis quibus refrigerata est aliqua particula palpitationes accidant, quoniam quod ab ea sub natali ipsius statu attenuatum, omnisque naturalem atque calorem confectum influxit id nunc ubi ac frigus reddita est imbecilla et halituosius et crassarum spirituum efficitur, ita nec facile sicut spiritus prius perspirat, sed cohibetur a cute et transitus angustia impeditum in via tardatur, quod si ipsa quoque cutis sit densata utique duplicabitur symptoma, satis ad crassitudinem transfluentis subita angustia quoque viarum accedente, et sic palpitationis cuiuslibet ex frigido generatio est tremor ut motus ex frigido, motus ex calido, neque non occasio una semper est, neque causa semper frigida, verum dispositio facultatis videtur quod corpus movet imbecillitas cuius causa sunt quod temperiem evertere potest, et facultatem imbecillitare
Ex hinc patet quod male non nulli, qui sub actione laesa palpitationem collocaverint, quia nullius facultatis est affectio, a qua actiones omnes oriuntur, quae in pluribus difficultate multi negarunt esse symptoma. Sed male, quia res praeter naturam est, nec causa nec morbus, restiusque dicitur symptoma esse quoniam spiritus qualitatem videtur mutatam, nam pars mota qualitative ab impulsu mutatur praeter naturam et quia symptoma a morbo oritur, sunt qui dicant morbum esse flatum a quo immediate fit. quod galenus dicat 2. de simpt. causis c. 1o fieri a morbo quia a flatu, sicut convulsio ab humore ideo morbum esse in via aut causam morbi (quam galenus saepe morbum vocat) sicut videtur dispositionem inducit actioni ineptam ut lapis in vesica humor faciens convulsionem sed male illa non laedunt actionem non ut flatus in palpitatione, immediate namque distendit quam non laedit actionem

tum motus ille n̄ sit actio, sed q̄litas mutata, quare flatus n̄ erit erit morbus nec cā morbi, sed erit symptoma in secretis a quo aliud symptoma orit immediate, motus videlz p̄trium. saepe namq; unum symptoma ex alio nascitur. erit q palpitatio symptoma, morbus u° intemperies frigida a q oritur flatus ... tm de tremore q actio e depravata ab irritatione nāa p̄cedens, morbus u° qlibet intemperies, aut solutio continui, ... partium ...

Agnovit ... aliam ... inter tremorem et palpitationem, qd tremantia membra semper alium tum aegrant, palpitantes u° p̄s in eod ... moveantur, q n̄ sursum et deorsum ferunt p̄rium ... relicto in alium transiunt, q dillatantur aut contrahuntur veterem sedem conservantia, p̄tri ambientem regionem occupant, p̄tri relinquunt, ... qd utrisq; cōe e cumq; dillatantur contrahunturq;, tum q sursum et deorsum ferunt, peculiare aut his sane minorem tum aut ampliorem occupare, ita ut veterem n̄ deserant, illis aut semper ... mutare, ita ut nunq in eod p̄maneant. atq; ex his fit manifestum neq; tum assim... eunt ... tremantibus et palpitantibus, neq; cām neq; symptoma, cum tremor symptoma sit facultatis motivae depravatae n̄ instrumentorum affectio. palpitatio u° ... q cavitatem het ut repleri et inanari point affici ... colligunt, ... in corde tremorem dari n̄ pōe ... sit cor ipsum ut falso putavit ... nec facult ... moveatur ... symptoma tremorem ... cit ... tremorem duobus ... pōe, vel large et ... motum, saltum, pulsum, et vellicationem dici, et p̄prie quomodo his ... distinguitur, ... facult ... motivae symptoma importat, de q n̄ loquuntur ... in corde, sed de alia ...

Proprius tn̄ et verius dico triplicem dari in corpore motus ... ex arbitrio, aut voluntate q nervorum musculorumq; ministerio fiunt, alii q arteriarum et cordis officio obeuntur, quos vitales nuncupant. ac aliud q̄dam 3m motum prius in variis ... qd sensibus n̄ p̄cipitur, ... manifestum fit cuius nam

facult. symptoma sit tremor in musculis n. facult. aty motiue at in corde n. aty st. uitalis, quare cum uitali creat n. ati motu ty negdm n. sit facult. aty sensitiua symptoma et dici ipse si uidet considerenus nouum gt. cordis inferti, tum nia noxa irritatum ad expulsionem excitatum tremit. in re nis aut facultatis mere naty motiue dr symptoma dum ipse ob imbecilitatem motu remals alimentum complexanti, gt in uentriculo manifeste apparet, q cum imbecillis e qdam iactigatione et tre more contrahit ad coquenda cibaria.

Palpitatio in° in corde dari nulla roe pot cum refrigido spu. exoriat, q in calidissimo corde ea asseruari negt ut distensionem et Ostiorem faciat. tum qr palpitatio omnis pulsui sitis uideat in eo tri a pulsu dret gt in illa pta sola caa morbifica et Dilatant et dillatentur, in hoc u a sola facultate, ut 2. de symp. causis c. 1. ut gly docet et constrictio, et dillatatio cordis a facultate uitali fit n. a flatu, nec eo auge ra flatulentula frigida maa pot ut impedita facultate sola et Dilat et dillatet cor, ob ualidam cordis expulsiuamq statim insurgit ad pellendum, tum n. n. palpitatio sd iam mors cum nihil aliud sit q cordis, ab actione cessatio libr. de marcore uel sat Syncopem ee ut ostendemus. sd. dictis extro in cordis sinibus flatulentis at nebulosus spus asseruare negueat q ad dillatationem sufficiat poterit tri palpitatio in corde spissi ab aqua in pericardio contenta, ut glies 4. de tis ait. sd quomodquasi aqua extra cordis uentres existens dillatationem et Detionem facit, dillatatio n. in palpitante membro fit ab intus recluso flatu, dum spissus maiorem tum occupat constrictio u ab eod iam imminuto aut resoluto ultimum ritu, q dum implenti dilla tanti subsident aut inaniti, q omnis ab humore exterius admoto constringi point, dillatari tri nulla roe poterunt, sita dr gt q cor ab aqua in pericardio existente poit constringi impedita mir dillatatione, n. tri ab ead poterit dillatari ut in 1.3. tractu i c. 2. docet Auic. et omnis poit constrictio et dillatatio illa palpitatio n. erit, cum hoc nario fiat ab humore in cauitate incluso q roe in neruis et cartilaginibus dici n. dari palpitationem

onem qd cauitate destituant, in q includi, et asseruari poit fla
tis distentus (tn id eis negandum n uideat cum palpebris, et alijs
tenuioribus membris concedat, q frequenter ob poros angustiores palpitare
uisa sunt) pptarea si flatulentam mam ponit palpitationis cam
ob respectum eius et prisem et resolutionem, quo mo pericardij
aquam cam eius statuit? neq n illa subito priuari et disjici
pot. dni q palpitationem in corde n dari pprie loquendo, imo
nec tremorem pprie, sed motum, q ab Auic. dr motus tremulus,
accidens cordi ex qto 2. de pfagatione a pulsibus c. 12. in q de
finitione tremorem, saltum, pulsum, et palpitationem comphendit,
cum hec in corde tn sm magis et minus distinguant ut Hom
lanus ait q ad Alm. c. 63. et sic intelligendus ptus cum palpita
tione in corde dari asseruit i epidim p^a 3. c. 19. 3° prael. 52.
q de tis c ^o 4 aphor. 65. 2. aphor. 41. 4. de cris pulsum c. 11
6. de placitis c. 5. q infr cordis palpitationem uocat tremorem, aut
potius motum cordis tremulum cum pprie tremor in corde dari
nequeat, ut pote q ab facult motiua e affectio fieri insepara
bilem uoluntatem libr. sprio c. 5., et loci mutationem, q in tre
mulo corde n reperiuntur, neq n deorsum a grauitate mouetr,
alias quiesceret facultas, neq tum mutat cum in eod semp mane
at. sed iam tempus e ut eius cas afferamus.

De causis. caput 2.

Cordis tremor uel primogenio affu, uel p aliorum consensum accidere
pot, et ab oi ca q lesionem cordi inferat exoritr ut hs cit docet
Auic. ladit aut cor uel ob simplicem intemperiem, siue indiglis siue
aglis ea fuerit, uel inflamationem, uel erisipellas, id q dum fieri
incipit, illico n antea q augeant huiusmi affus aut erumpit,
neq ab his sol laditr sed et ab uenenoso humore, aut flatulentam ma
uel ibi ingenita, uel aliunde demandata ut a uentriculo, utero, aut alio
quouis membro, sepe a pericardio dum in eo supra ruum aquosus
asseruat humor, uides ut cordis dilatationem impediat, ut ex qto 4.
de tis. 1. docet Auic. 13. tractu 1^a c. 2. qd fit ut aquosam humore
onustum tremat, n alr q cum qs supra uires pondus humeris sibi
imponit, uidemus n talem cruribus tremere. qd si ptus huius
mi motum palpitationem uocauit impprie locutus e, accepit q

palpitationem in eo sigiato, in quo cum saltu, et tremore conspen

ditur ut iam diximus. sic n. explicat Galenus. q mihi p mal

ti ff. sufficit cum 1° 3. tractu. l. c. 2. cit. ubi in abisse

tunica in qua tunica ambiente supramum ad auctum tremorem

cordis et iactigationem fieri docet suffocationem ii et mortem

dum alij serosus ille humor ad augeri. etiam Avic. explicat

uba q. sunt melius n. inveniuntur in eis tr humiditates

et sitim e qt qm multiplicant, vastant cor ad dilatationem

qre interficiunt et cete. q qd sua eat e cum illa, q ptus

posuit 5° de tr cit. et ideo palpitationis te merito tremorem

illissimus. neq. solt ab humore in cavitate pericardii contento

laesio cordi inferti, sed et ab ipsius pericardii aegritudine ut

in symia contingit quod dicit Ioannes q in ingridam [illegible] q

a tumore in ambiente cor tunica nato alijs omnibus partibus ca

poris illaesis, in dies emaciari videbatur, ut idq ptus refert to ait

et quandoque ingt Avic. a serpentibus q fiunt in ventre laedi

cor et quandoque a sui ratione. licet tr sunt ab oi humore fieri

pot in corde tremorem, facilidum tr et leviorem a flatu q

sunt intelligendum e de flatu dilato, qui elevatur, sic n. facile

resolvitur, secus autem si ipsa psus sit, ut humor alijs crassus

et frigidus, tunc n. difficilis e resolutionis ingentissimosq infert

cruciatus, ut in dolore colico videre e, qm a flatulento spu [illegible]

~~[illegible]~~ qut et symptoma hoc ab obstructione venarum

pulmonis oriri, ut Hipocrate contingit 4. de tr cit. imo a

totius corporis consensu ut in febribus contingit et pcipue pe

stilentialibus.

Sed ante. ad tremoris indicia veniamus videndum e an

a facta intemperia fieri posit tremor, et qd fieri negeat pato

ex eo qr dum cor facta et dqli intemperie afficitur calorem

ipsum n sentit, ut in hectica aparet, tremorem autem ab intem

perie fieri diximus qr cor ad se ipsum noxam expellendum [illegible]

tatem qr cum Galeno dictum in corde fieri tremorem aut cum

se conatur ad expellendum nocum tum aut cum pp imbecillitatem

tremula sunt accidit debili manui aut cruri q cum imbecilla

sunt in motu tremunt. qre cum facta intemperies cordis virium

robur dissoluere põit aliqq nocum̃ pceptione poterit causare in corde tremorem, tremor igr. accidet ex cordis concutione, aut eius debilitate illa tum dolore inflamatio, erisipelas, aut inaeqlis intemperies infesta. hic n° cum pp imbecilitatem natem motu moueri nequeat. neqq seq. r hinc in haithica semp fieri tremorem, qi neqq in alijs febribus. fientibus semp tremit cor tum addit nocum, un periodice repetit. fiter in hachira tz semp cor debile fit, n tn in motu tremit, sd cum supuenit aliud magis aggrauans, qd uidetz maiorem cordis dillatationem requirit, q pp imbecilitatem cor facere sine tremore n põt. et quis illud qd supuenerit ad maiorem dillatationem cor incitet n. tr erit primaria tremoris cã, ut uolunt nnulli, sd imbecilitas ab intemperie innata sicut uentriculi imbecillis tremore dum se in recipiendo cibo colligit, cãm n. dicimus cibum, sd uentr imbecilitatem. tz neqd fit aliqn pondus cã tremoris cã, ut pote cum alias uiribus integris atqq ualentibus supra uires onus, aut manibus attolere, aut humeris imponere conati, in quo casu n e symptoma, sd natis impoa, fit q. tremor ut diximus ab intemperie et aeqli et inaeqli cum utraqq põit uirtutem dissoluere aut sat noxam inducere, illa nim q inaeqlis e, et idio animi passiones uahemtai tremorem induunt, qi uires dissoluunt. sic q ad saltum aliquem praeceptum pp accedit tam cruribus tremit, ch degisset ex uirtute timor, n solus et serpentem et conspectum fugiens tremorem reddit, et informidabilem ~~affectum accidit~~ magistratum addit toto corpore tremit quem si loq iusseris nec uocem qd n tremulam edat ut 2i de symp. causis et 3. epid. et libr. de rigore tremore, et palpitatione gtus docet, et quadri animi passiones ubi debilitatem inferunt, tremulos reddunt, q ita et corporis morbi cum uires labefactant tremores symptoma induunt, at 1° qd mnã pp uirtute laedunt morbi q in intemperie consistunt, ut id gtus docet 2. de causis sympt. cit q. rõe ab illa fieri poterit tremorem tam q a cordis concutione ~~sorrit~~, qd q ab imbecilitate fit, cum cor facta et intemperies laborq n sui om sui p in tamperie afficiatr, sd aliqd remaneant in statu nati q q rõe aduenientem inflamationem sentit ut cum hethicus colesit ut 3. colliget docuit Auer. et Ariei to ut dicens ideo e q

206

qr ōis complexio dominans facit debilitatem, et ōis debilitas efficit in corde dum floruerat in ipsum residum uirtutis agitationem quandam qua ipsum expellat a se ipso aliqd nocumentum et cet. qq ubiq manifeste docet tremorem fieri sanas et recalantium partium radē, qs residuum uirtutis appellas dum ad expellendam noxam excitata concutitur naturalis hic cor et fit tremor

De cordis signis caput 3m.

Cordis tremor aegrotantium, retro significit, sentiunt n. in pectore cordis motum medium mamilla sinistra admota manu clare percipit, et n ungi auribus ēt ab illis q extra domum sunt ut nonnulli affirmant cordis sonitus percipit. percussionem quando p expellendo nocumentum concutit, tanta namqz huius concussionis uis ē, ut saepe sit animaduersa thoracis uicinas costas affrigisse, saepiasset eas q supra mamam sunt de propria sede depulisse, ut libr. 6. de partium morb. et sympt. c. ult. refert Fernel. refrigidis flatibus orbium ducere ondunt totius corporis huius uehemens refrigeratio crapula, cruditas, satietas, uinosa et frigida intempestiue hausta, ut 2. de causis sympt. cit flus docet. ab intemperie uires proferuente cuiusi n eadindicabunt indicia, cum neqz eius cā add sint ꝓ multiplex, imbecillem igi ondant uirtutem pcedentes morbi ciborum inopia, pcedens euacuatio ut in colera, ualido alui profluuio, largus sangs fluore aut magno ieiunio contingit his namqz euacuationibus uitali robore dissoluto n nisi tremendo moueri pōt cor. ab atro nigroqz uapore a paloreis aut liene elevato ex orire lienis tumor et ypocondriaca melā ondet sunt n. hinc in huiusmi symptoma ualde ꝓpensi. ꝓterea qd a mesereo et liene, p arterias qq lien ꝓfusus ē, frequens, qs ... conspicua et molesta percipit palpitatio, soler ... atar q uapor ꝓmpte in cordis sinum subit cauis ui, et malignitate irritatum, uehementiori pulsatione nititur qd noxium ē expellere aut focus atqz cerebrum in ꝓsilencia ut id fer redius docet to. cit, addidit ēt moestitia, et solicitudo, q affligere soler saulos uiri ꝓ ꝓpria patria et ꝓxor recordanti. si compatienti fiat uentriculo addicit in ore eius compunctio ꝓfusionis, uomitus biliosus, et alia indicia apparebunt q laborantem uentriculum ondent. a pulmone pcedere signa asmatis indicabunt at ab aqua, in qua tunica ambiente collecta ondet sonitus qdam

longa dirsum a natis gnem et medrens .t.

ac silopillum, in vas aqua semiplenum in[iciatur]; si frequenter pulsu respiratione incolumis
servatis accidat in acutissimum cordis [illegible] relegandum id est, a puro
sineque comitante tremore flatum quaerere facilis orditur resolutio, diffi
cilis vero tremorem una adesse significat, et cuiusque tremoris sua propria erunt
signa quae iam alibi attulimus a pulsu et indicia sumenda volunt
[illegible] dicens in omni cordis tremore pulsum esse debilem, hoc est tamen in
[illegible] ob pressionem virtutis ut Nicolus advertit, non tamen in omni
tremulum esse pulsum, ut Nicolus ait quia non semper in tremore cor
dis tremit arteria, cum non semper moveatur ad motum cordis, [illegible]
dini et dispositionis [illegible] nunquam: si callida sit in corde intempe
ries pulsus erit magnus, celer, creber, magna et frequens respiratio
et cum aeris expiratione aderit sitis, et in thorace intensus calor,
et frigido gaudebunt aegrotantes, si vero frigida intemperies
contrariis me notis cognoscemus, nam pulsus rarus tardus ac parvus
erit, sitis respiratio, et absque siti calido aere gaudebunt.

De pronosticis caput 4m.

Cordis tremorem cum nimis augetur aut diutius generavit, ad syncopem
mutari, et tandem ad mortem memoria prodidit [illegible] ut est quod repen
tina esse dicat, ob vitalis virtutis imbecillitatem ut contigit illi de
quo mentionem fecit [illegible] 2. aphor. 41. cui non dum revolveretur cor
fortiter palpitabat atque de repente mortuus est [illegible] illi, qui cor
dis acutissimis [illegible] syncope [illegible] arripiuntur. huius
[illegible] aut affectio pluribus integra valetudine degentibus [illegible]
bescentibus, cum adultis, subito sine alio manifesto accidente
invenire visa est ut 5. de [illegible] c. 2. [illegible] docet quod [illegible]
liberati fuerint [illegible] [illegible] extenuandi [illegible]
nihilominus tamen ante senectutem (hoc est a [illegible], et [illegible]
[illegible] annum ut cum [illegible] docet [illegible] libr. 8. c. 38 syncope in[illegible]
ciderunt. propter unum [illegible] quae citra syncopam alia [illegible]
[illegible] perierunt ut [illegible] docet, quod mortis [illegible] apoplexiam vocat
cum Aetio cit. Paulus libr. 3. [illegible] repentinam [illegible]
syncopam [illegible] ut [illegible] ait [illegible] cit [illegible] addit [illegible] Nauseam in cor
dis tremore, quae cum vomitionibus non aufertur, malum esse signum
indicatur ut ait in [illegible] spasmum, id est singultum [illegible]
mo, seu convulsioni [illegible] signum [illegible] bilem

in subst(anti)a ipsius vent(riculi) est imbibitum q(uod) vomitu evacuare neq(ue)
at cum Bordonus adverterit [illegible]

De curatione

Cum ab alijs causis cordis tremor oriatur una tn remediorum specie
curari n(on) poterit. verum si a constrictione tremorem reperiantur
calidum ipsis praesidium e(st), q(uo)d si penuria alim(en)ti, ut in longis ie
iunijs aut immoderatis evacuationibus tremores oriantur, hoc nec
ubi q(uo)d indiget, quis n(on) constat [illegible] desiderata, q(uo)d aut humorum
copia cordis viribus gravatis tremant, his evacuationes remedia
sunt, m(od)o in basilica vena si sanguis redundet, n(on)nunq(uam) u(er)o purgatione
si vitiosis succis corpus scateat ut to cit docet hic. seq(uitu)r per
n(on) sang(uinem) in cordis tremorem [illegible] sanguinem
mittendum. nec audiendus Altimar. dum in o(mn)i cordis palpitatione
et a causa frigida exorta venam secandam e(ss)e suadet. q(uonia)m magnitudo
morbi sola n(on) sufficit, ut ille putat ad sang(uinis) missionem. neq(ue) solu(m) p(er)
phlebotomiam confluentes in p(art)em affectam succi, quorum ratione venam
secat, revellunt, cum id et p(er) pharmaciam fieri po(ss)it, ut ex g(alen)o constat
in libr. metho. ubi in tumore linguae adhibito medicamento humoribus ad
inferiora revulsis tumorem liberasse scripsit, rectius q(uod) in frigido cordis
affectu medicamento purganti utendum q(uam) sang(uinis) missionem, q(uae) hic extra
hendus n(on) e(st) in affectu q(uo)d calefieri desiderat, ut id g(alen)us docet libr.
de tremore, rigore, et palpitatione c. 5. cit. iam u(er)o in tremore
q(ui) ab aqua in cordis involucro in volucro collecta oritur sanguinem emittere absurdum ducit.
nam quorsum materia sanguinis aq(ue) cor ipsum infestante q(uo)d in
venas detracto sanguine remeare nequit, aut q(uod) unq(uam) in facta intempe
rie a q(ua) provenire po(ss)it tremorem. dominus sanguinem mittere ausus fuit
solum ingenti sanguinem redundante venam secabimus cum g(alen)o libr. 5. de lo. aff. cit
ubi docet eos q(ui) hoc affectu laborarunt sang(uinis) detractione fuerunt
liberati alios u(er)o sang(uine) misso, fuisse a sympt. quod quotannis hy
berno tempore vexabantur perservatos, in q(ui)b(us) o(mn)ibus sanguinem
redundasse una [illegible] ab eius feruore ortum ducere tremorem
p(ate)t ex eo q(uo)d dicat verno tempore fuisse symptomate vexatos, quo
tempore sanguis fervere solet est aut hoc m(od)o g(alen)um in tempe
randum saty demonstrant hic. iba 11 3. traitu 2. c. 3.
in p(r)i(m)o, ubi cand. g(alen)i s(enten)tiam afferens, in sanguineo ing(ent)i tremore
cum phlebotomia, et retractione sang(uinis) ultima, et temperam(en)to [illegible]

ubi in quantitate et qualitate, et si e illis [illegible] aut tempus in quo conveniat
plurimum sicut v. g. tunc varis e precedant ante paroxysmum phlebotomia
qq ut [illegible] satis stric. docet symptoma illa a sanguinis redundantia esse
orta fuisse, et ideo in vere preservationis gratia non solum sanguinem mittendum
est et ~~[illegible]~~ alvum ducendam, ex Hip. 6. aphor. 47. dicentis, qq vena sectio
~~[illegible]~~ vel purgatio mentis esse, hos vere purgare, hoc n. tempore co
modius cautio fit tum ob aeris temperantiam quod feliciorem evacua
tionem reddit, tum ob ~~illud~~ robur virium in omni evacuatione
tum ob habitudinem quam ad reliqua tempora habet, aiis namque hyems
auxit humores, gravis, aestas sequens e fusione multo magis
replet, quod etiam docet Thaddeus 6. aphor. 47. et ex eo thom.
per 5. de lib. cit. [illegible] commodius ut diximus vere quam reliquis tempori
bus cautio fit.

Quia tamen veris e ~~[illegible]~~ principio ~~[illegible]~~ celebranda sit dubitant viri [illegible] Ga
lenum 5. aphor. 15. ad precautionem initium statim eligit nec per
hyemem exceptioso alimento copiosius genitus sanguis aestatis calore
fundatur et multis morbis occasionem praebet quos experientia doctissimi
et sibi et iumentis initio aestatis sanguine misso praeveniunt.
nam ante aestatis initium, circa ultimam veris partem et sibi et illis
sanguinem detrahunt in memoriam revocantes qq capiantur morbis
quam repente calor aestivus surgit, hic n. ~~[illegible]~~ adeo sanguinem ex
tendit atque diffundit, ut quandam mirum effervere facit ut quod antea
moderatus fuerat non possit amplius in venis contineri, sed vel dirum
pat ipsas vel recedat. et quando impetum fecerit ad aliam corporis
partem aliis debiliorem in ipsam in ipsa vel inflammationem vel
erisipellas vel aliquid aliud tale morbi genus [illegible] nam multo plures
ac graviores morbi, qq plenitudo dedit occasionem ex humorum fiunt
fusione lib. 2o de sang. miss. c. [illegible] morbis cautione
sive sanguis mittendus sit sive alvus ducenda initium veris [illegible]
[illegible] solutio tamen controversia ex eodem [illegible] 6. aphor. 47. quo in [illegible]
et in fine et in veris initio molliendam precautionem docet, in fi
ne cum biliosus siccus redundat, in principio aut cum alii humores.
Certe quando humores non sunt e corpore educendi cum ipsi redundant
quae cum melius et [illegible] per hyemem [illegible] veris initio [illegible]
[illegible] cum sunt repurgandi. accedit tempestiva evacuatio praeveniens mor
bi invasionem, ut arguit thom. morbi perniciosi et maligni in
ineunte vere fiunt sanguinei paulo post biliosi ad aestatis initium
eaque erit opportunissima illorum evacuandorum occasio.

(Barros 1°

208

In Avic. 1a 2 doa ba de virtutibus Sectio 1a

Caput 1um

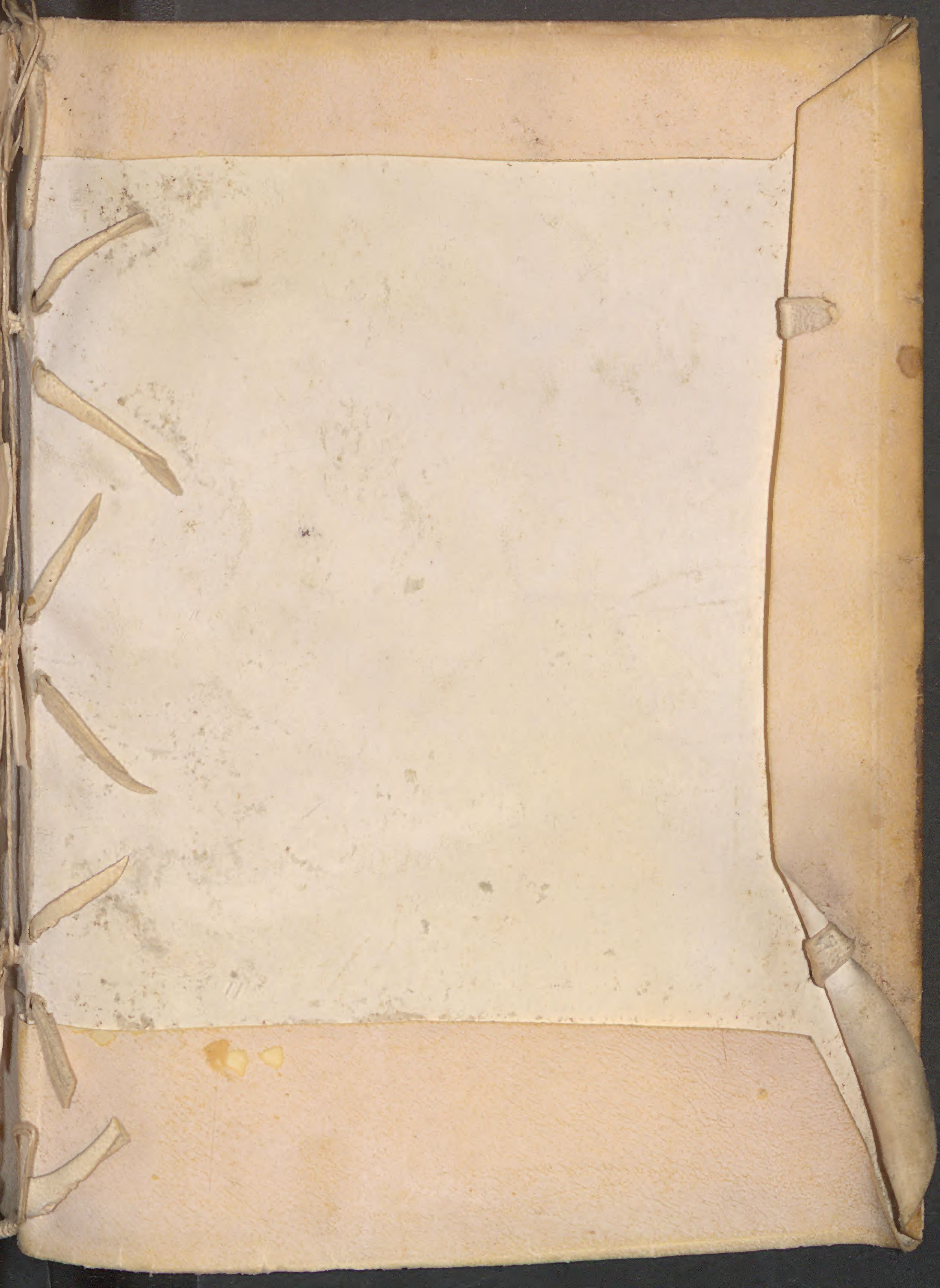
Virtutum et operum } inter septem res naturales quae huma-
num corpus constituunt atque co-
ponunt (lege Avic. hac sectione 1a per totam) illas postremo
(ni fallor) recensent, quae virtutes, alias facultates, actiones
et spiritus nuncupantur: quarum tractationem aggredi ... doc-
trina de virtutibus ... cum ... dicit ab operationibus ... ...
et ... sicut ... omnis operationis ... initium
seu causa neque alia operatio fuerit nisi ... tot enim erunt
facultates quot actus et ... tot actiones quot fa-
cultates quas dividit in naturalem omnium infimam stirpibus et pla-
ntis communem; vitalem mediam aliis concessam: atque ... ...
omnium summam perfectis dicatam: quae sane omnes inter se diversi
generis sunt, variis locis ac sedibus seiuncta totius corporis et
suo quodam ... fonte, quasi distributa: cuique peculiaria
... instrumenta naturalis ... ... fonte ... ...
nales ... ab hoc in totum corporis ... ...
deferat illarum more; vitalis cor ... arteria ...
... ... in corpus influat universum;
aliis denique in cerebro domicilium habent, ... nervos
sensum et motum irradiationis ... omnes facultates oper-
tet ... ... id enim nil aliud est quam vitam conservandi
... ... quaelibet ... amissa ne est ... quoque ... infimu-
... perire ... teste: q. met 10 Contra dividit Avicenna-

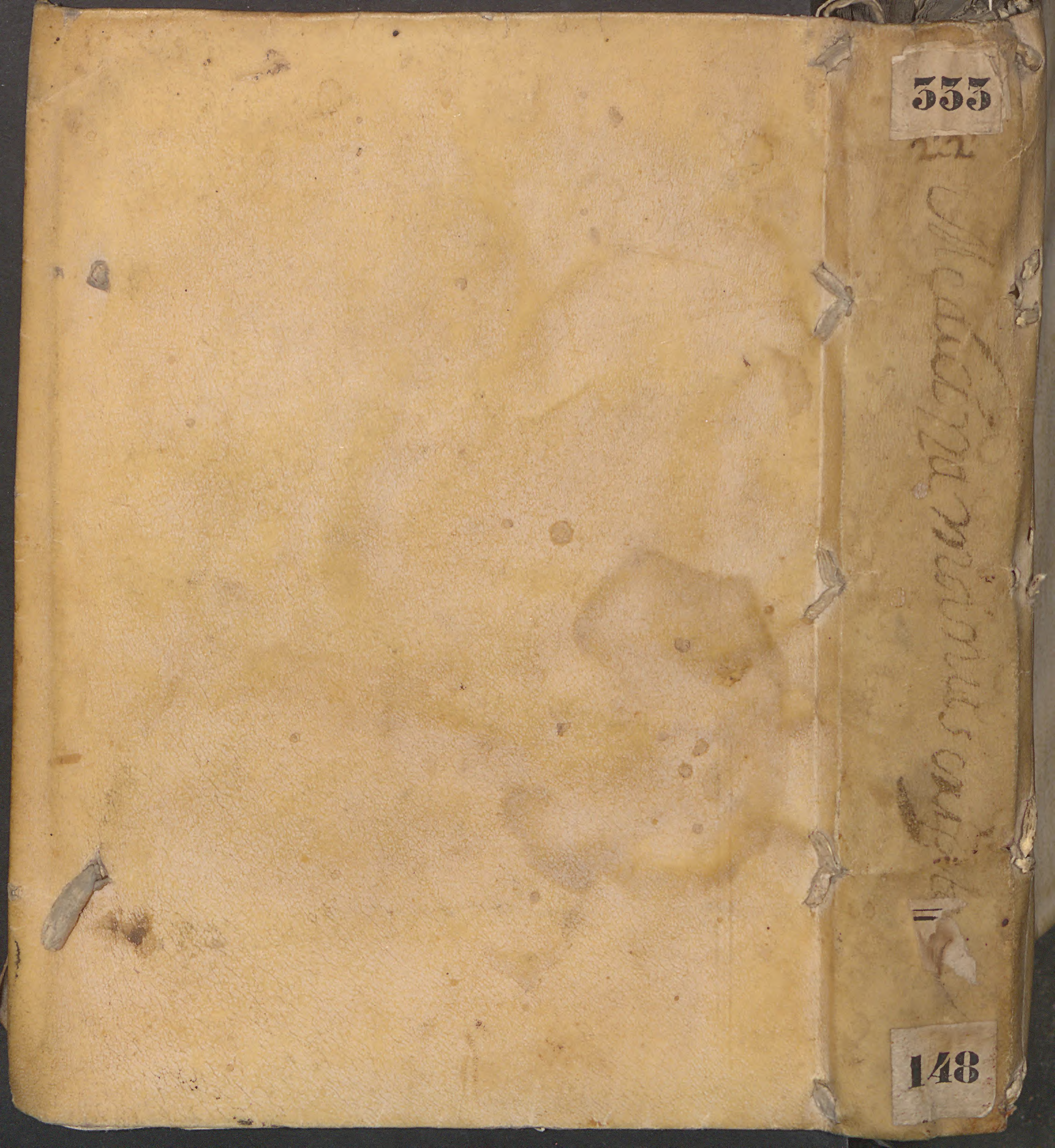
futurum nullam in ipsis duos quos in nutritiva nunc capasti
cuius officium est individuum servare quod dici in separate
resistere et ab eo procedere alia generativae appellationis
finis est speciem propagare quam dicit ipsius eadem here
et ab eis ipsius operationes provenire, unde definit vitalem virtutem
tem per quam conservat esse spiritus, quod situm est in corde, quod
omnium operum paravit artes primum esse, nec ipse neget huic
nec aperte dissentire, ut videre est in Consil.
Ea quem non nulla sunt examinanda, est primum ad illi
us veram interpositionem, est unum est quod sit facultas et in
quo illius essentia consistat. deinde quot sint virtutes
sive facultates, inter quos [illegible] alius ad compacta princ
cipis inter se conducit essentia.
Ignorantes sine facultas non est nisi causa est impedita actio, atque
causa quidem alicuius affectus, de cuius essentia varia et in se
se hil de diversa reperiuntur dicta saepissime namque
facultatem temperamento definit C 4 met c4 & de loc c10 po
rro facultatem essentiam in peculiaribus partium tempera
mentis consistere, de dictis, et 6 et de loc c4 et 3 de cis
sint et asserens potentiam bifariam laedi aut per quam ipsius essentia
viciato temperamento, impeditam per aliquam instrumentorum
morbum. aliquando facultatis essentiam constituit
tra temperamentum in compositione et unitate 3 simpli. 26 numquam
facultatem animam appellat de plac passim et quod et 10
essentia plac. facultates alias gubernatrices animas vocat.
et in ea propria locutus de appetitrice subdit, utinec sit
animam aut facultatem. et alii quando de informatrice loquens
eam de mundo animam vocat de foetus formatione

et animam negat potentiam et esse ex unaquaque facultatem
naturam ... et temperamento 4 et 3 de usu partium c. 1 et de
placitis 15 et ibi tandem id quod ... de plac. 16 ... ati ... ista
potentiis differens patet. Cum Aristotele ... communem esse ... his
scriptio ... paulo post primum ... facultates ... animae
principalis ... ut ... ... facultatem animae
supremam ... Cum stoicis appellat ... ... quod
... protulit nullam ... et ... facultatibus
essentiam assignans.

Et certius ... ... non esse temperamentum sed qualitatem
quandam ipsi superiore anima essentia superadditam nec
item animam esse nec ... et ... quod facultates tempera-
mentum non sit, ... facultate ... ligato ... cor-
membrum in ligatura nec sentit nec movetur, et ... ...
... temperamentum ... namque ablato ... ...
rat ... de Plac. 9 et 15 ... non ... adhuc durante
essentia sua ... non ... igitur facultas illa ... ...
... quae sentiunt et movent membra tempera-
mentum non est, sed qualitas aliqua ... similima lucis
... lumen a sole ... et si sola temperies ...
nos demandaretur ad sensus et motiones obeundas ... ista
... aliquid divinior ligatus nervus non laederet actus ...
sed ligata arteria: at quantumcunque arteriae ligentur non
... sensus et motus. igitur qualitas illa ... ...
... ministrat in illis actionibus ... temperies non est sed illa
... quam temperies multo aptior et ... ... arterias
a corde ... quam nervos a cerebro ductos accedit
ad membra (illa namque potius viget in corde, fonte in-
... caloris in quo ipsa consistit) igitur magis laederetur ...

p dicta opera ligata arteria q ligata nervo si illud qd
demandat temperies esset, qd q falsum sit experimento
constat. 3º confirmatur quoniam falli(?) qd si pulsatrix
virtus eadem .s. cum vitali e ut i patebit cum d pul-
sibus ex vi(?) temperamentum e in sanguine et spiritum par-
teria continetur et n per eas simul demandaretur, hoc
autem aperte falsum igitur et illud, maior est eo probat
qm temperies ad pulsandi actum nec max calor naturalis
existit sic in sanguine et spu proprijs et comodius demandarentur
q per frigidam arteriarum membranam: minor ostendit
experimentum illud a Galeno relatum .l. an sanguis in arterijs
contineatur in fine sicut arteria discerta et calamo per ea
emisso ligetur in ligatura pulsatio cessat q tamen arteria
spu et sanguine abundet. qd indicium est facultatem parte
rie membranosis inniti aculeus demandari, n in sanguine
et spu in qu n e mandaretur si facultas temperies esset.
4to probatur omnes a(n)i(m)ae potentiae ab ipsis essentia simplici quadam
emanatione proflunt sed temperies animae introductionem antecedit
igitur aiae potentia seu virtus temperies n e. Accedit qd insluxi-
mis mixtis reperientur operationes, q nullo modo qualitatibus elemen-
talibus possunt attribui. imo fiunt proprietatem propria
et occultam, q sibi peculiaria sua et familiaria habent
ut videre e in magnete trahente ferrum, succino
paleas, pharmacis purgantibus peculiares humores q omnia
continent virtutem seu facultatem temperam n ee
item nec aia pot appellari cet compon namq cum omnitate
clarius e qd qm si facultas aia aia e et a facultate
cuiusq proprias accio procedit n e necesse a varijs fontibus de
manari facultates aia namq omnes corporis partes in forme
eis ... qd vulgo proferte virtutes tres a spiris p...

333
148